

C

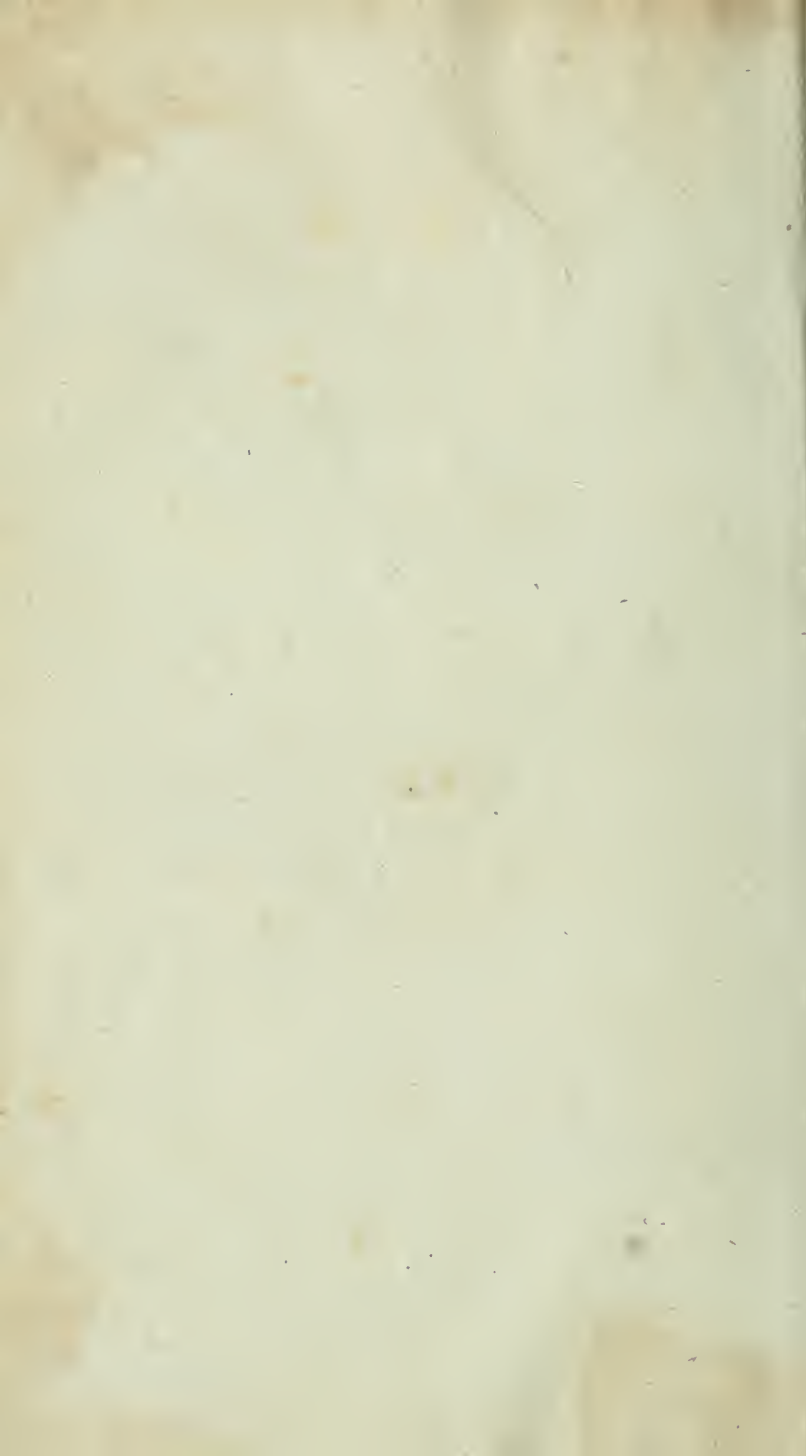
G. a. $\frac{P. 6}{2}$

Asc. Sept. 10
18

Script. Grec. in Octavo N. 9.

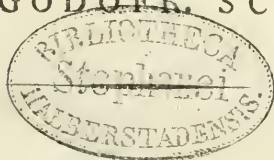
II. 2 a. $\frac{32}{2}$

AESCHYLI
TRAGOEDIAE
QUAE SUPERSUNT
AC
DEPERDITARUM
FRAGMENTA.

RECENSUIT
ET
COMMENTARIO
ILLUSTRAVIT
CHR. GODOFR. SCHÜTZ.

VOL. II.

PERSAE. AGAMEMNON.

EDITIO NOVA AUCTIONIOR ET EMENDATIO.

HALAE,
APUD JO. JAC. GEBAUER.
MDCCXI.

PA

3825

A2

1809

v.2

1011428

57

ΑΙΣΧΥΛΟΥ

ΤΡΑΓΩΔΙΑ

Π Ε Ρ Σ Α Ι

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣΩΠΑ.

ΧΟΡΟΣ.

ΑΤΟΣΣΑ.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

ΔΑΡΕΙΟΥ ΕΙΔΩΛΟΝ.

ΞΕΡΞΗΣ.

ΑΙΣΧΥΛΟΥ

Π Ε Ρ Σ Α Ι.

Χ Ο Ρ Ο Σ.

Τάδε μὲν Περσῶν τῶν οἰχομένων
Ἑλλάδ' ἐς αἶν πιστὰ καλεῖται,
καὶ τῶν ἀφνειῶν καὶ πολυχρύσων
Ἑδράνων φύλακες, κατὰ πρεσβείαν
οὓς αὐτὸς ἀνάξ' Ἑέρξης βασιλεὺς
Δαρειογενῆς

5

ἔηλετο χώρας ἐφορεύειν.
Ἄμφι δὲ νόστῳ τῷ βασιλείῳ
καὶ πολυχρύσου στρατιᾶς ἤδη

A 2

Κανό-

VARIETAS LECTIIONIS.

- v. 3. ἀφνειῶν] ἀφνειῶν teb. Ald. Turn. υἱὸς Δαρείου
Guelf. καὶ πολυχρύσων] τῶν Guelf. Utrumque addita-
πολυχρύσων Rob. mentum e scholiis indu-
v. 6. Δαρειογενῆς] Δαρείου ctum.
υἱὸς additur Ox. Mosqu. Vi-

Κατόμαντις ἄγαν ὀρσολοπεῖται

10

Θυμὸς ἔσωθεν.

Πᾶσα γὰρ ἰσχὺς Ἀσιατογενῆς

Οἴχωνεν· νέον δ' ἄνδρα βαῦζει.

Κοῦτε τις ἄγγελος, οὔτε τις ἵππευς

Ἄστὺ τὸ Περσῶν ἀφικνεῖται·

15

Οἴτε

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 10. ὀρσολοπεῖται] ὀρσο-
πολεῖται Guelf. Mosqu. Vi-
teb. Regg. Ald. Rob. Turn.
Sed recte jam Stephanus
praefendum censuit ὀρ-
σολοπεῖται, quod Hesychii
quoque auctoritate confir-
matur.

v. 11. ἔσωθεν omiffam
Viteb.

v. 12. Ἀσιατογενῆς] Ἀσια-
τιγενῆς Turn. probante Pau-
wio.

v. 13. οἴχωνεν] οἴχωνε
Vit. Ald. Turn. οἴχωνε Vict.
Rob. νέον] ἔον legit Schol.
in quibusdam Codd. βαῦζει
Pauwius vel βαῦζω legen-
dum, vel ad θυμὸς referen-
dum putat, cum alii, ut
Heathius, ex Ἀσιατογενῆς,
Ἀσία quasi ἀπὸ τοῦ κοινοῦ
repeti velint. Cel. Valcke-
narius ad Phoeniss. Eurip.
1489. metrorum potissi-
mum anapaesticorum ra-
tionibus adductus conjecit

post βαῦζει quaedam deesse;
cui repugnant Heathius et
Brunckius; quia in his non
ita terminetur sententia, ut
basi et paroemiaco claudi
omnino debuerit; connecti
enim eam cum sequentibus
copula καί, quae novum
sensum non inchoet. Hea-
thius itaque hunc sensum
verbis tribuit: *Asia juventu-
tem suam tantum non omnem
a Xerxe in Graeciam abdu-
ctam poscit et inclamat.*
Brunckii vero secundum
opinionem Asia sic dicitur
νέον ἄνδρα, i. e. τὴν νεότητα
πᾶσαν τῶν Περσῶν clamare,
ut infra v. 918: αἰχίζει τὰν
ἐγγαίαν ἤβαν Περσῶν. Perie-
rat, inquit, juvenus fere
omnis. Verum si hoc per-
ierat vir doctissimus de hoc
loco, quem tractamus, in-
telligi voluit, non animad-
vertit hic et v. 1. vocabu-
lum οἴχεσθαι non esse per-

Οἴτε τὸ Σούσων, ἢδ' Ἀγβατάνων
 Καὶ τὸ παλαιὸν Κίσσινον ἔρκος
 Προλιπόντες ἔβαν, οἱ μὲν ἐφ' ἵππων,
 Οἱ δ' ἐπὶ ναῶν, πεζοὶ τε βόδην

Πολέμου στῖφος παρέχοντες

20

Οἶος Ἀμίστρης, ἢδ' Ἀρταφρένης
 Καὶ Μεγαβάζης, ἢδ' Ἀστιάσπης,

Ταγοὶ Περσῶν,

Βασιλῆς βασιλέως ὑποχοὶ μεγάλου
 Σοῦνται, στρατιάς πολλῆς ἔφοροι

25

A 3

Τοξο-

VARIETAS LECTIIONIS.

ire, sed tantum *abire*, *discedere*. Periisse enim juventutem hoc loco ante nuncii adventum senes Choricici nondum sciebant. Nobis vero durior h. l. videtur esse vocabuli Ἀσία ex antecedente repetitio; nec levibus ducimur argumentis ad suspicandum, inter οἴχωκεν et νέον δ' ἄνδρα βάζει aliquot versiculos intercidisse. Qua de re cf. Commentar. ad h. l.

v. 16. ἢδ'] ἢδ' Mosqu. Σούσων] ἄστυ Σ. Rob. Ἀγβατάνων] ἐγβατάνων Mosqu. Vit. Guelf. Ald. Rob. Turn. etc. Scite autem Brunckius observavit urbem, quae postea Ἐκβάτανα vocata sit, Aeschyli aevo Ἀγβάνων

nominatam fuisse. Cf. v. 956. in quo etiam ad Wesselingii auctoritatem provocat, qui ubique in Herodoto e melioribus codd. istam scripturam restituit.

v. 19. ναῶν] νηῶν τε Mosqu. νηῶν Viteb.

v. 21. οἶος] Pauw. inepte corrigit οἴσιν. Ἀμίστρης] ἀμνήστρης Ald. ἀμίστρης Rob. Ἀρταφρένης] ἀρταφέρνης Guelf. ἀρταφρένης sic Mosqu.

v. 22. Μεγαβάζης] μεγαβάτης Viteb. μεταβότης Mosqu. Ald. Ἀστιάσπης] ἀστιάπης Ox. Mosqu. Viteb. Ald. Rob.

v. 24. βασιλῆς] βασιλεῖς Mosqu. Viteb. Ald. Rob.

Τοξοδάμαντές τ' ἢδ' ἵπποβάται
Φοβεροὶ μὲν ἰδεῖν, δεινοὶ δὲ μάχην
Ψυχῆς εὐτλήμονι δόξη.

Ἄρτεμβάρης θ' ἵπποχαρμης,

Καὶ Μασίστρης, ὃ τε τοξοδάμας

30

Ἐσθλὸς Ἰμαῖος, Φαρανδάκης θ',

Ἴππων τ' ἐλατῆρ Σωσθάνης.

Ἄλλους δ' ὁ μέγας καὶ πολυθρέμμων

Νεῖλος ἔπεμψεν Σουσιανάης,

Πηγασταγῶν Αἰγυπτιογενῆς,

35

Ὁ τε τῆς ἱερᾶς Μέμφιδος ἄρχων

Μέγας Ἀρσάμης, τὰς τ' ὠγγίους

Θήβας ἐφέπων Ἀριόμαρδος,

Καὶ ἐλειοβάται ναῶν ἐρέται

Δεινοί,

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 26. τοξοδάμαντές τ']
abest τ' Viteb. Guelf. τοξο-
δάμαντον Mosqu. ἢδ'] δ'
Mosqu.

v. 28. εὐτλήμονι] Sic
Brunck. e codd. Regg. ἐν-
τλήμονι Ald. Turn. etc.
ἀτλήμονι Rob.

v. 32. Σωσθάνης] σουσθά-
νης Viteb. σωσθένης Guelf.
σοσθάνης Mosq.

v. 34. ἔπεμψεν] ἔπεμψε
Ald.

v. 35. Πηγασταγῶν] πη-
γᾶς τ' ἄγων Rob. Stanl. exi-
stimat forte legendum esse

πηγᾶς ταγῶν, cujus quidem
lectionis etiam Schol. me-
minit; neuter tamen, quem
ea distractio sensum prae-
bere possit, dixit. Αἰγυ-
πτιογενῆς] Αἰγυπτογενῆς Mo-
squ. Turn. Acute autem
observat Brunckius vocabu-
lum αἰγυπτιογενῆς hic πεντα-
σύλλαβον esse, synaloephe
in eo facta, ut Eurip. Phoe-
niss. 684. εὐήλιόισι sic pro-
nuntiandum, ut λίοισι sit
pes trochaeus.

v. 37. μέγας] μέγας τ'
Mosq. ὠγγίους] ὠγγίγας Ald.
Turn. ὠγγίου Rob.

Δεινοί, πλῆθός τ' ἀνέριθμοι 40
 Ἄβροδικαίων δ' ἔπεται Λυδῶν
 Ὅχλος, οἳ τ' ἐπίπαν ἠπειρογενές
 Κατέχουσιν ἔθνος, τοὺς Μιτραγαθῆς
 Ἄρκεύς τ' ἀγαθός, βασιλῆς δίοποι
 Καὶ πολύχρυσοι Σάρδεις, ἐπόχους, 45
 Ἄρμασι πολλοῖς ἐξορμῶσιν,
 Διῖρῦμά τε καὶ τριῖρῦμα τέλη,
 Φοβερὰν ὄψιν προσιδέσθαι.
 Στεῦνται δ' ἱεροῦ Τρωῶλου πελάται

Α 4

Ζυγόν

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 40. ἀνέριθμοι] ἀνέριθμον Turn.

v. 41. ἔπεται] ἔσπεται Ald. Rob.

v. 42. οἳ τ' ἐπίπαν ἠπειρογενές κατέχουσιν ἔθνος] Hanc locutionem insolentiae accusat Pauwius, ac substituendum censet: οἳ τ' ἐπίπαν ἠπειρότερες κατέχουσιν ἔθνος, *sedes, quae per continentem extenduntur*, hujus commentii elegantiam scilicet suo more praedicans.

v. 43. τοὺς] Stanlejus sine causa corrigit τοῖς. Μιτραγαθῆς. e Reg. A. pro vulg. Μητραγαθῆς dedit Brunckius.

v. 44. βασιλῆς δίοποι] βασιλεῖς δίοπτοι, quod schol.

interlineari explicatur ἔπεται, Viteb. βασιλεῖς δίοπτοι Mosqu. βασιλῆς δίοπτοι, quod glossa interlin. interpr. περίβλεπτοι, Guelf. βασιλεῖς δίοπτοι Ald. Rob. βασιλεῖς δίοπτοι Turn. Pauwius pro Ἄρκεύς τ' ἀγαθός β. δ. scribendum esse hariolatur Ἄρκεύς τ' ἀγαθοὶ β. δ.

v. 46. ἄρμασι πολλοῖς] πολλοῖς ἄρμασιν Guelf. Viteb. Mosqu. Ald. Rob. Turn. Vict. etc. Nos Brunckii transpositionem adoptavimus, qua fit elegantior et concinnior structura verborum.

v. 48. προσιδέσθαι] προσειδέσθαι Ald.

v. 49. στεῦνται] στεῦται Mosqu. Τρωῶλου] Τρωῶλον Ald.

Ζυγὸν ἀμφιβαλεῖν δούλιον Ἑλλάδι 50
 Μάρδων, Θάρυβις, λόγχης ἀκμονες,
 Καὶ ἀκοντισταὶ Μυσοί. Βαβυλῶν δ'
 Ἦ πολύχρυσος πάμμικτον ὄχλον
 Πέμπει σύρην, ναῶν τ' ἐπόχους
 Καὶ τοξουλιῶ λήματι πιστούς. 55
 Τὸ μαχαιροφόρον τ' ἔθνος ἐκ πάσης
 Ἀσίας ἔπεται

Δειναῖς βασιλέως ὑπὸ πομπαιῖς.
 Τοιόνδ' ἄνθος Περσίδος αἴης
 Οἴχεται ἀνδρῶν. 60

Οὐς περὶ πᾶσα χθῶν Ἀσιῆτις
 Θρέψασα, πρόθω στένεται μαλερῶ.
 Τοκέες τ' ἄλοχοί τ' ἡμερόλεγδον
 Τείνοντα χμόνον τρομέονται.

στραφῆ Πεπέρακε μὲν ὁ περσέπτολις ἤδη 65
 Βασί-

VARIETAS LECTIIONIS.

- v. 49. 50. inverso ordine adstanto, Ox. Ald. ὑπὸ πομ-
 leguntur in Rob. παῖς] conjunctim scribitur
 v. 50. δούλιον] δούλειον ὑποπομπαιῖς Codd. Regg.
 Guelf. Viteb. Mosqu. Ald. Rob. Turn. Cant.
 Rob. Vict. At δούλιον metri v. 59. αἴης οἴχεται] γαίας
 causa legendum esse vidit ὄχεται Viteb. αἴας οἴχεται
 Stanl. Ald. Rob. αἴης formam ioni-
 v. 51. Μάρδων Θάρυβις] cam eruit Brunck. e Regg.
 μάρδων τ' Ἄρυβις Turn. v. 61. αὐς πέρι] αὐδὲ περὶ
 Mosqu.
 v. 55. καὶ] abest Guelf. Mosqu.
 λήματι] λήμματι Mosqu. Vi- v. 63. ἡμερόλεγδον] ἡμερό-
 teb. Sed λήματι Guelf. et λεκτον Guelf.
 Edd.
 v. 58. δειναῖς] προτροπαῖς v. 64. τρομέονται] τρο-
 δειναῖς, augmento e Scholiis μαίονται mendose Guelf.
 v. 65. πεπέρακεν] πεπέ-

Βασίλειος στρατὸς εἰς ἀντίπορον

Γείτονα χώραν,

Λινοδέσμῳ σχεδία πορθμὸν ἀμείψας

Ἄθαμαντίδος Ἑλλάς

Πολύγυμφον ὄδισμα

70

Ζυγὸν ἀμφιβαλῶν αὐχένι πόντου.

ἀντιστρ. Πολυάνδρου δ' Ἀσίας θούριος ἄρχων

Ἐπὶ πᾶσαν χθόνα ποιμανόριον

Θεῖον ἐλαύνει

Διχόθεν, πεζονόμοις, ἔκ τε θαλάσσης

75

Ὀχυρεῖσι πεποιθῶς

Στυφελοῖς ἐφέταις, χρυ-

σογόνου γενεᾶς ἰσόθεος φῶς.

μονόστρ. Κυάνεν δ' ὄμμασι λεύσσω

Φοινίου δέργμα δράκοντος,

80

A 5

Πολύ-

VARIETAS LECTIIONIS.

ρακεμεν Turn. περσέπολις]
 περσέπολις Viteb.

v. 67. χώραν] χθόνα Guelf.

v. 69. Ἑλλάς] Ἑλλης Guelf.

Ald. Ἑλλάς Viteb.

v. 70. ὄδισμα] ἱερεῖσμα

Rob.

v. 73. ποιμανόριον] ποιμα-
 νοίριον Viteb.

v. 74. ἐλαύνει] ἐλαύνοι
 Guelf.

v. 75. πεζονόμοις] πεδιο-
 νόμοις Guelf.

v. 77. ἐφέταις] ἀφέταις Rob.

v. 78. χρυσογόνου] χρυσο-
 νόμου Ald. Turn. Utrius-

que etiam lectionis mentio-
 nem facit Schol. γενεᾶς] γυ-
 γιᾶς corrupte Viteb. ἰσό-
 θεος] ἰσόθεον in quibusdam
 Codd. a se lectum esse te-
 statur Steph. tumque non
 φῶς, sed φῶς scribendum
 fuisse recte monet. Sed ni-
 hil mutandum. Infra de
 regina occurrit θεῶν ἴσον
 φῶς v. 149. unde fortasse
 aliquis hic genuinam lectio-
 nem emendandam putavit.

v. 80. λεύσσω Φοινίου]

βλέπων Φοινίου Viteb. λεύσσω
 Φοινίου Ald. Rob.

Πολύχειρ, καὶ πολυναύτης,

Σύριόν θ' ἄρμα διώκων,

Ἐπάγει δουρικλύτοις ἀν-

δράσι τοξόδαμον ἄρην.

Δόκιμος δ' οὐ τις ὑποστάς

85

Μεγάλῳ ρεύματι Φωτῶν

Ἐχυροῖς ἔρκεσιν εἴργειν

Ἄμαχον κῦμα θαλάσσης.

Ἀπρόκοιστος γὰρ ὁ Περσῶν

Στρατός, ἀλκίφρων τε λαός.

90

Δολόμητιν δ' ἀπάταν Θεοῦ

Τίς ἀνὴρ θνατός ἀλύξει;

Τίς ὁ κραιπνῷ ποδὶ πηδή-

ματος εὐπετέος ἀνάσσων;

Φιλόφρων γὰρ σαίνου-

95

σα τὸ πρῶτον, παράγει

Βροτὸν εἰς ἀρκύστατα,

Τόθεν

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 81. πολύχειρ] πουλύ-
χειρ Ald. Rob.

v. 82. Σύριον] ἄσσύριον
Guelf. Rob. Reg. B. ἄσύριον
Viteb. Mosqu. Reg. A. Ald.
Turn. ἄρμα] ἄμα Mosqu.
Ald.

v. 84. ἄρην] ἄρη Rob.

v. 86. Φωτῶν] Viteb. add.
τάξεσιν, quod e scholio ver-
borum ἔχυροῖς ἔρκεσιν fluxit.

v. 87. ἔχυροῖς] ὄχυροῖς Ald.

v. 90. λαός] λεώς Turn.

λαός, quod et metrum po-
scit, est in Regg.

v. 91. ἀπάταν] ἀπάτην
Guelf. Vit. Mosq.

v. 92. θνατός] θνητός Vit.
Θεοῦ — θνατός abfunt Mosqu.

v. 94. εὐπετέος] εὐπετέως
Mosqu. ἀνάσσων] ἀνάσσων

Guelf. Ald. ἀνάσσων Φιλό-
φρων γὰρ omittit Mosqu.

ἀνάσσων Turn. ἀναῖσσω
Victor.

v. 97. ἀρκύστατα] ἀρκύ-

- Τόθεν οὐκ ἔστιν ὑπὲρ θνα-
τὸν ἀλύξαντα Φυγεῖν.
- στροφὴ α'. Θεόθεν γὰρ κατὰ μοῖρ'
Ἐκράτησεν τὸ παλαι-
όν, ἐπέσκηψε δὲ Πέρσαις
Πολέμους πυργοδαίκτους
Διέπειν, ἵππιοχάρμας
- Τε κλόνους, πόλεων τ' ἀναστάσεις. 100
- ἀντιστρ. α'. Ἐμαθον δ' εὐρυπόροι-
ο θαλάσσας πολιαι-
νομένας πνεύματι λάβρω
Ἐσορῶν πόντιον ἄλσος,
Πίσυνοι λεπτοδόμοις πεί-
σμασι, λαοπόροις τε μηχαναῖς.
- στροφὴ β' Ταῦτά μοι μελαγχίτων
Φρὴν ἀμύσσεται φόβω,
Ὅα, Περσικοῦ στρατεύματος
Τοῦδε, μὴ πόλις πύθη-
ται κένανδρον μέγ'
Ἄστυ Σουσίδος,
- ἀντιστρ. β'. Καὶ τὸ Κίσσινον πόλισμ'
Ἄντι-

VARIETAS LECTIIONIS.

- σακτα Rob. mendose. ἀρκύ-
τάτα conj. Pauw. σεις] πόλεων τὲ ἀναστάσεις
Turn.
- v. 98. 99. οὐκ ἔστιν ὑπὲρ
θνατὸν ἀλύξαντα] οὐκ ἔστιν
ὑπερθεν ἀλύξαντα. Rob.
- v. 107. θαλάσσας] θαλάσ-
σης Ald. Turn. Cant.
- v. 108. πολιαινομένας] πο-
λιαινομένης Ald. Turn. λά-
βρω] λαύρω Ald. Rob.
- v. 104. ἵππιοχάρμας] ἵπ-
πιοχάρμονας Viteb. Mosqu.
- v. 118. Κίσσινον] Κισσίνων
Viteb. Mosqu. Rob.
- v. 105. πόλεων τ' ἀναστά-

Ἄντιδουπον ἔσσειται·

Ὅα, τοῦτ' ἔπος γυναικοπλη-

120

θῆς ὄμιλος ἀπύων·

Βυσσίνοις δ' ἐν πέ-

πλοῖς πέσῃ λακίς.

στροφή γ.

Πᾶς γὰρ ἰππηλάτας

Καὶ πεδοστιβῆς λεῶς

125

Σμῆνος ὡς ἐκλέλοιπε

Μελισσᾶν, σὺν ὀρχάμῳ στρατοῦ

Τὸν ἀμφίβευκτον ἐξα-

μείψας ἀμφοτέρως ἄλιον

Πρῶνα κοινὸν αἴας.

130

ἀπιστρ. γ.

Λέκτρα δ' ἀνδρῶν πόθῳ

Πίμπλαται δακρύμασι·

Περσίδες δ' ἀκροπενθεῖς,

Ἐκάστα πόθῳ Φιλάνορι

Τὸν

VARIETAS LECTIONIS.

v. 120. τοῦτ' ἔπος absunt
Ald. Turn.

Viteb. πίμπλανται Guelf.
Ald. πεπίμπλαται conj. Ar-

v. 124. ἰππηλάτας] τε ad-
ditur Rob. Vict. Cant. abest
autem a codd. Regg. et re-
cte expunxit Brunckius;
metrum enim corrumpit.

nald. ita hos versus consti-
tuens:

λέκτρα δ' ἀνδρῶν πόθῳ πε-
πίμπλαται δακρύμασι.

v. 127. μελισσᾶν] μελισ-
σᾶων Reg. B. Guelf. μελισ-
σᾶν Ald. Turn. Vict. etc.
Brunckius veram scriptu-
ram affecutus est, μελισσᾶν

ut prior esset creticus dim.
hypercatal. posterior tro-
chaicus dimeter catalectic.
Verum Heathii ratio prae-
ferenda, quam et Brun-
ckius tenuit.

v. 128. ἐξαμείψας] ἀμεί-
ψας Viteb.

v. 134. ἐκάστα] Sic Codd.
Regg. ἕκαστα Viteb. ἐκάστη

v. 132. πίμπλαται] Sic

Turn. πόθῳ] Ferenda non

Τὸν αἰχμᾶεντα θούρου

135

Εὐνατῆρα προπεμψαμένα

Λείπεται μονόζυξ.

μονοστρ. Ἄλλ' ἄγε, Πέρσαι, τὸδ' ἐνεζόμενοι

Στέργος

VARIETAS LECTIIONIS.

est tautologia horum verborum πὸθω Φιλάνορι, cum v. 131. duobus tantum versiculis interjectis jam positum sit ἀνδρῶν πὸθω. Saepe jam monuimus, ut copiam et varietatem Aeschyli lectores observarent. Emne igitur his eadem in eadem periodo dixisse credamus? Absit per omnem modum. Particula δὲ quoque post ἐκάστα vix abesse potest. Itaque sic emendandum esse h. l. statuo:

ἐκάστα δ' ὄθη Φιλάνορι

idque cum προπεμψαμένα artissime copulandum ὄθη· φροντίς, ὤρα, φόβος, Hesy chius. Sensus: *et unaquaeque bellicosum virum cura mariti amante profecuta, solitaria relicta est.* Pauwius, ut eidem vitio occurreret v. 131. pro ἀνδρῶν πὸθω legendum putabat ἀνδρῶν πόνω. Sed ibi nihil mutandum est. Φιλάνορι] Lepidam hic Arnaldo frau-

dem fecit vitium Stanlejanae editionis typographicum; ibi enim exaratum est Φιλάνοροι, e quo cum se Arnaldus expedire non posset, nec alias editiones inspexisset, emendandum opinabatur Φιλανόρω, quod Graecum non est; adeoque fordes, ut ita dicam, foribus eluebat.

v. 135. αἰχμᾶεντα] Ita Regg. αἰχμητάεντα vitiose Ald. αἰχμηέντα Rob. Turn. Vict. etc.

v. 136. εὐνατῆρα προπεμψαμένα] Hoc ut multo aptius restitui e Rob. Vulg. εὐνατῆρ' ἀποπεμψαμένα. Cod. Reg. A. in contextu legit εὐνατῆρα προπεμψαμένα. Primae verbi syllabae superscriptum ἀπὸ tanquam glossema.

v. 138. ἄγε] ἄγετε Viteb. quod Zeun. ortum esse vidit ab eo, qui ignoraverit ἄγε cum plurali quoque numero recte jungi. ἄγετ' ὦ Rob.

- Στέγος ἀρχαῖον,
 Φροντίδα κεδνήν καὶ βαθύβουλον 140
 Θώμεθα, χρεία δὲ προσήκει,
 Πῶς ἄρα πράσσει Ξέρξης βασιλεὺς
 Δαρειογενῆς, τὸ πατρωνύμιον
 Γένος ἀμέτερον·
 Πότερον τόξου ῥῆμα τὸ νικῶν, 145
 Ἡ δορυκράνου
 Λόγῃς ἰσχυρὸς κειράτηκεν.
 Ἄλλ' ἦδε θεῶν ἴσον ὀφθαλμοῖς
 Φάος ὀρμαῖται μήτηρ βασιλέως,
 Βασίλεια δ' ἐμῆ, τὴν προσπιτινῶ. 150
 Καὶ προςφθόγγοις δὲ χρεῶν αὐτὴν
 Πάντας μύθοισι προσαυδᾶν.

ΧΟΡΟΣ. ΑΤΟΣΣΑ.

ΧΟΡΟΣ.

Ω βαθυζώνων ἀνασσα Περσίδων ὑπερτάτη,
 Μήτηρ ἢ Ξέρξου γεραία, χαῖρε Δαρείου γύναι,

Θεοῦ

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 143. πατρωνύμιον] πρω-
 νύμιον ex non intellecto scri-
 pturae compendio Guelf.
 πατρώνυμον Mosqu. Sed hic
 locus mihi videtur interpo-
 latione depravatus. Suspi-
 cionis causas exposui in
 Commentario ad h. l.

v. 145. πότερον] πρότερον
 Rob. τόξου ῥῆμα] τόξον ῥῆμα
 Ald.

v. 146. δορυκράνου] δορι-
 κράνου Ald. Rob.

v. 150. τὴν omiffum Guelf.
 Ald. Rob. Turn. Vict.

Θεοῦ μὲν εὐνάτειρα Περσῶν, Θεοῦ δὲ καὶ μήτηρ Ἔφους, 155
 Εἴ τι μὴ δαίμων παλαιὸς νῦν μεθέστηκε στρατοῦ.

ΑΤΟΣΣΑ.

Ταῦτα δὴ λιποῦσ' ἰκάνω χρυσεοστόλμευς δόμους
 Καὶ τὸ Δαρείου τε κάμῶν κοινὸν εὐνατήριον
 Καί με καρδίαν ἀμύσσει Φροντίς· ἐς δ' ὑμᾶς ἐρῶ
 Μῦθον, οὐδαμῶς ἑμαυτῆς οὔσ' ἀδείμαντος, Φίλοι, 160
 Μὴ μέγας πλοῦτος κοίσας οὔδας ἀνατρέψῃ ποδὶ
 Ὀλβον, ὃν Δαρεῖος ἤρεν οὐκ ἄνευ Θεῶν τινός.
 Ταῦτά μοι διπλῆ μέριμν' ἄφραστός ἐστιν ἐν Φρεσὶ,
 Μήτε χρημάτων ἀνάνδρων πλήθος ἐν τιμῇ σέβειν
 Μήτ' ἀχρημάτοισι λάμπειν Φῶς, ὅσον σθένος πάρα. 165
 Ἔστι γὰρ πλοῦτος γ' ἀμεμφής, ἀμφὶ δ' ὀφθαλμοῖς φόβος.
 Ὄμμα γὰρ δόμων νομίζω, δεσπότης παρουσίαν.

Πρὸς

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 155. εὐνάτειρα] εὐνήτει-
 ρα Viteb. Θεοῦ δὲ καὶ] καὶ
 omittit Viteb. Ald. Rob.

v. 156. στρατοῦ] στρατῶ
 Ald. Vict. Genitivum re-
 cte restituit Brunckius e
 Cod. Reg. A.

v. 157. χρυσεοστόλμους]
 Ita Victor. χρυσεοστόλβους
 Guelf. Turn. χρυσεοστόλους
 Viteb. Rob. χρυσοστόλβους
 mendose Ald.

v. 158. κάμῶν] Sic Regg.
 Vit. Ald. Rob. κάμου Turn.
 Vict. Cant. εὐνατήριον] εὐνα-
 στήριον Guelf.

v. 159. καί με] καί μοι
 Vit. καί μου Ald.

v. 160. οὐδαμῶς ἑμαυτῆς]
 ἑμαυτῆς οὐδαμῶς Guelf. Rob.

v. 161. κοίσας] κονίσσας
 Rob. ἀνατρέψῃ] ἀντρέψῃ
 vulg. ἀνατρέψῃ Viteb. Reg.
 A. ἀνατρέψει Mosq.

v. 162. ἤρεν] εἶλεν Ald.

v. 164. σέβειν] πέλειν
 conj. Pauwius, sed nihil
 opus.

v. 167. νομίζω] νομίζου
 Vit. δεσπότης] δεσπότης Ald.

Πρὸς τὰδ' ὡς οὕτως ἐχόντων τῶνδε, σύμβουλοι λόγου
 Τοῦδε μοι γίνεσθε, Πέρσαι, γηραλέα πιστώματα.
 Πάντα γὰρ τὰ κέδν' ἐν ὑμῖν ἐστί μοι βουλευματα. 170

ΧΟΡΟΣ.

Εὖ τὸδ' ἴσθι, γῆς ἄνασσα τῆσδε, μή σε δις Φράσαι
 Μήτ' ἔπος, μήτ' ἔργον, ὦν ἂν δύναιμι ἠγεῖσθαι θέλη.
 Εὐμενεῖς γὰρ ὄντας ἡμᾶς τῶνδε συμβούλους καλεῖς.

ΑΓΟΣΣΑ.

Πολλοῖς μὲν αἰὲ νυκτέροις ὀνειράσι
 Ἐύνειμ', ἀφ' οὐπερ παῖς ἐμὸς στείλας στρατὸν 175
 Ἰαόνων γῆν οἴχεται, Πέρσαι θέλων.
 Ἄλλ' οὐ τι πω τοιόνδ' ἐναργῆς εἰδόμην
 Ὡς τῆς πάροιθεν εὐφρόνης· λέξω δέ σοι.
 Ἐδοξάτην μοι δύο γυναῖκ' εὐείμονε,
 Ἡ μὲν πέπλοισι Περσικοῖς ἤσκημένη, 180
 Ἡ δ' αὖτε Δωρικοῖσιν, εἰς ὄψιν μολεῖν,
 Μεγέθει τε τῶν νῦν ἐκπρεπέστατα πολὺ,
 Κάλλει τ' ἀμώμω, καὶ κασιγνήτα γένους

Ταυ-

VARIETAS LECTIIONIS.

- v. 168. ὡς abest Viteb. v. 178. ὡς τῆς] ὡς τις Ald.
 v. 169. γηραλέα] γηραλαία v. 179. γυναῖκ' εὐείμονε]
 vitiose Ald. Rob. γυναῖκες εὐείμονες Viteb. γυ-
 v. 172. ὦν ἂν] ὡς ἂν Rob. ναῖκ' εὐείμονες Ald. Turn.
 θέλη] θέλει Ald. v. 182. ἐκπρεπέστατα]
 v. 174. αἰὲ] Sic ambo εὐπρεπέστατα Guelf. Ald.
 codd. Regg. Rob. Vulg. αἰεί. Turn.
 v. 175. ἀφ' οὐπερ] ἀφ' οὐ v. 183. ἀμώμω] ἀμώμω
 Guelf. Ald.

Ταυτοῦ· πάτραν δ' ἔναιον, ἡ μὲν Ἑλλάδα
 Κλήρω λαχοῦσα γαῖαν, ἡ δὲ Βάρβαρον. 185
 Τούτῳ στάσιν τιν', ὡς ἐγὼ ὄδοκον ὄραῖν,
 Τεύχειν ἐν ἀλλήλησι· παῖς δ' ἐμὸς μαθῶν
 Κατεῖχε, κἀπράυνεν, ἄρμυσι δ' ὑπο
 Ζεύγυσι αὐτῷ, καὶ λέπαδν' ἐπ' αὐχένων
 Τίθησι. Χ' ἡ μὲν τῆδ' ἐπυργούτο στολῆ, 190
 Ἐν ἠνίασι δ' εἶχεν εὐαρκτον στόμα·
 Ἡ δ' ἐσφάδαζε, καὶ χεροῖν ἔντη δίφρου
 Δισπαράσσει, καὶ ξυναρπάζει βία
 Ἄνευ χαλινῶν, καὶ ζυγὸν θραύει μέσον.
 Πίπτει δ' ἐμὸς παῖς, καὶ πατὴρ παρίσταται 195
 Δαρειῶς οἰκτεῖρων σφέ. Τὸν δ' ὅπως ὄραῖ
 Εἰρήνης, πέπλους ῥήγνυσι ἀμφὶ σώματι.
 Καὶ ταῦτα μὲν δὴ νυκτὸς εἰσιδεῖν λέγω.
 Ἐπεὶ δ' ἀνέστην, καὶ χεροῖν καλλιρρόου
 Ἐψαυσα πηγῆς, ξὺν θυηπόλῳ χερὶ 200
 Βωμῷ προσέστην, ἀποτρόποισι δαίμοσι
 Θέλουσα θῦσαι πέλανον, ὧν τέλη τάδε·
 Ὅρω δὲ Φεύγοντ' ἀετὸν πρὸς ἐσχάραν
 Φοίβου· Φοίβῳ δ' ἄφθογγος ἐστάθην, Φίλοι·

Μεθύ-

VARIETAS LECTIIONIS.

- v. 184. ταυτοῦ] αὐτοῦ
 Mosqu.
 v. 187. ἀλλήλησι—μαθῶν]
 ἀλλήλοισι—λαθῶν Viteb.
 ἀλλήλαιν—μαθῶν Ald. ἀλλή-
 λοισι—τοῦτο μαθῶν Rob.
 v. 188. κἀπράυνεν] καὶ
 πρᾶυνεν Ald.
 v. 189. αὐτῷ] αὐτῷ Ald.
 v. 192. χεροῖν ἔντη δίφρου]
 χεροῖν ἐν τῇ δίφρου Guelf.
 Ald. Rob. etc. Canter conj.
 χεροῖν αὐτῇ δίφρου. Sed ni-
 hil evidentius est emenda-
 tione Stanleji ἔντη, quam
 contra Heathium recte de-
 fendit Brunckius.
 v. 201. βωμῷ] βωμῶν Guelf.

Μεθύστερον δὲ κίρκον εἰσορῶ δρόμῳ 205
 Πτεροῖς ἐφορμαίνοντα, καὶ χηλαῖς κάρρα
 Τίλλονθ'· ὁ δ' οὐδὲν ἄλλο γ', ἢ πτήξας δέμας
 Παρεῖχε. Ταῦτ' ἔμοιγε δείματ' ἔστ' ἰδεῖν,
 Ὑμῖν δ' ἀκούειν. Εὖ γὰρ ἴστε, παῖς ἐμὸς
 Πράξας μὲν εὖ, θαυμαστός ἂν γένοιτ' ἀνὴρ· 210
 Κακῶς δὲ πράξας, οὐχ ὑπεύθυνος πόλει,
 Σωθεῖς δ' ὁμοίως τῆςδε κοιρανεῖ χθονός.

ΧΟΡΟΣ.

Οὐ σε βουλόμεσθα, μήτηρ, οὐτ' ἄγαν φοβεῖν λόγοις,
 Οὔτε θαρσύνειν· θεοὺς δὲ προστροπαῖς ἰνουμένη,
 Εἴ τι Φλαῦρον εἶδες, αἰτοῦ τῶνδ' ἀποτροπὴν τελεῖν, 215
 Τὰ δ' ἀγάθ' ἐκτελῆ γενέσθαι σοί τε καὶ τέκνοις σέθεν,
 Καὶ πόλει, φίλοις τε πᾶσι. Δεύτερον δὲ χρὴ χόας
 Γῆ τε καὶ φθιτοῖς χέασθαι· πρευμανωῶς δ' αἰτοῦ τάδε
 Σὸν πόσιν Δαρειῖον, ὄνπερ Φῆς ἰδεῖν κατ' εὐφρόνην,
 Ἐσθλά σοι πέμπειν, τέκνῳ τε, γῆς ἔνερθεν ἐς Φάος· 220
 Τάμ-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 206. κάρρα] τὸ κάρρα
 Viteb.

v. 208. παρεῖχε] τῷ κερ-
 κῷ τύπτεσθαι παρεῖχε Ald.
 glossfemate in textum re-
 cepto. δείματ' ἔστ' ἰδεῖν]
 Stanlej. conj. δειμά τ' ἔστ'
 ἰδεῖν.

v. 212. ὁμοίως] Veram
 lectionem inique sollicitat
 Pauw., ut substituat suam
 ὁποίως, quam sic interpre-
 tatur: quomodo imperabit
 huic terrae?

v. 214. θαρσύνειν] θαρσύν-
 νειν Mosqu.

v. 215. τελεῖν] λαβεῖν
 Guelf. Ald. Turn. τελεῖν
 Vit. Mosqu. Rob. Vict. etc.

v. 216. τέκνοις σέθεν] τέ-
 κνοισέ τε vitiose pro τέκνοι-
 σί τε Vit.

v. 217. καὶ πόλει usque ad
 ἔνερθεν v. 220. absunt Mosq.

v. 218. πρευμανωῶς] πρευ-
 μενήν Ald. πρευμανεῖ Turn.

Τᾶμπαλιν δὲ τῶνδε γαίας κάτοχ' ἀμυροῦσθαι σκότω.
 Ταῦτα, θυρόμαντις ὦν, σοὶ πνευμένῳς παρήγεσα.
 Εὖ δὲ πανταχῇ τελεῖν σοὶ τῶνδε κρίνομεν πέρι.

ΑΤΟΣΣΑ.

Ἄλλὰ μὴν εὖνους γ' ὁ πρῶτος τῶνδ' ἐνυπνίων κριτής,
 Παιδὶ καὶ δόμοις ἐμοῖσι τήνδ' ἐκύρωσας Φάτιν· 225
 Ἐκτελοῖτο δὴ τὰ χρηστά. Ταῦτα δ', ὡς ἐφίεσαι,
 Πάντα θήσομεν θεοῖσι, τοῖς τ' ἔνερθε γῆς Φίλοις,
 Εὖτ' ἂν εἰς οἴκους μόλωμεν. Κεῖνα δ' ἐκμαθεῖν θέλω,
 ὦ Φίλοι, ποῦ τὰς Ἀθήνας φασὶν ἰδρῦσθαι χθονός.

ΧΟΡΟΣ.

Τῆλε πρὸς δυσμὰς ἄνακτος Ἥλιου φθινασμάτων. 230

ΑΤΟΣΣΑ.

Ἄλλὰ μὴν ἴμεῖρ' ἐμὸς παῖς τήνδε θηράσκει πόλιν.

ΧΟΡΟΣ.

Πᾶσα γὰρ γένοιτ' ἂν Ἑλλάς βασιλέως ὑπήκοος.

ΑΤΟΣΣΑ.

Ὡδέ τις πάρεστιν αὐτοῖς ἀνδροπλήθεια στρατοῦ;

B 2

ΧΟ.

VARIETAS LECTIÖNIS.

v. 221. τᾶμπαλιν] τοῦμπα-
 λιν Viteb.

v. 224. εὖνους γ'] abest
 γ' Vit.

v. 225. ἐμοῖσι] omiffum
 Ald. ἐκύρωσας] ἔκυρσας Ro-
 bort.

v. 226. ἐκτελοῖτο] ἐξίλειοῖ-
 το Vit. Mosqu. Vict. δῆ] δὲ
 Ald. Rob.

v. 227. ἔνερθε] ἔνερθεν
 Vit. γῆς] omiffum Ald.

v. 230. πρὸς δυσμὰς] πρὸς
 δυσμαῖς Guelf. Ald. πρὸς
 δυσμὰς Viteb. πρὸς δυσμὰς
 Brunck. dedit e Reg. A.

v. 233. ὦδέ τις] ὦδε; τίς
 Turn.

ΧΟΡΟΣ.

Καὶ στρατὸς τοιοῦτος ἔρξας πολλὰ δὴ Μήδους κακὰ.

ΑΤΟΣΣΑ.

Καὶ τί πρὸς τούτοισιν ἄλλα; πλεῦτος ἐξαρκῆς δόμοις; 235

ΧΟΡΟΣ.

Ἀργύρου πηγὴ τις αὐτοῖς ἐστὶ, θησαυρὸς χυθόνος.

ΑΤΟΣΣΑ.

Πότερα γὰρ τζουλικὸς αἰχμὴ διὰ χερῶν αὐτοῖς πρέπει;

ΧΟΡΟΣ.

Οὐδαμῶς· ἐγγὴ σταδαῖα, καὶ Φεράσπιδες σαγαί.

ΑΤΟΣΣΑ.

Τίς δὲ ποιμάνωρ ἔπεστι κἀπίδεςπόζει στρατοῦ;

ΧΟΡΟΣ.

Οὐ τινος δοῦλοι κέκληνται Φωτός, οὐδ' ὑπήκοοι. 240

ΑΤΟΣΣΑ.

Πῶς ἂν οὖν μένοιεν ἄνδρας πολεμίους ἐπήλυδας;

ΧΟ.

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 234. ἔρξας πολλὰ δὴ Μ. κακὰ] ἔρξας δὴ Μήδους πλεῖστα κακὰ Rob.

v. 235. καὶ — ἄλλο; πλεῦτος] καὶ τί πρὸς τούτοις πλεῦτος Ald. Post ἄλλο nullum distinctionis signum Rob.

v. 236. αὐτοῖς ἐστὶ] αὐτοῖς ἐστὶν αὐτοῖς Ald.

v. 237. χερῶν] χερῆς sic Mosqu. χερῶς γ' Vict. Porf.

Sed γ' abest Mosqu. Regg. Ald., unde Brunckius metri causa dedit διὰ χερῶν.

v. 238. Φεράσπιδες] Φερασπίδ^{ες}αι sic Mosqu. σαγαί] χέρρες Rob.

v. 239. ποιμάνωρ] ποιμάνωρ Ald. Turn. ἔπεστι] ἐπέστη Mosq. στρατοῦ] στρατῶ Mosqu. Rob.

ΧΟΡΟΣ.

Ὡστε Δαρείου πολὺν τε καὶ καλὸν φθειρῶσαι στρατόν.

ΑΤΟΣΣΑ.

Δεινά τοι λέγεις ἰόντων τοῖς τεκοῦσι φροντίσαι.

ΧΟΡΟΣ.

Ἄλλ', ἐμοὶ δοκεῖν, τάχ' εἴσει πάντα νημερτῆ. λόγον·
 Τοῦδε γὰρ δράμημα φωτὸς Περσικὸν πρέπει μαθεῖν, 245
 Καὶ φέρει σαφές τι πρᾶγος, ἐσθλὸν ἢ κακὸν κλύειν.

ΑΓΓΕΛΟΣ. ΧΟΡΟΣ. ΑΤΟΣΣΑ.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

Ὡ γῆς ἀπάσης Ἀσιᾶδος πολίσματα,
 Ὡ Περσὶς αἶα, καὶ πολὺς πλούτου λιμὴν,
 Ὡς ἐν μιᾷ πληγῇ κατέφθαρται πολὺς
 Ὀλβος, τὸ Περσῶν δ' ἄνθος οἴχεται πεσόν. 250
 Ὡ μοι, κακὸν μὲν πρῶτον ἀγγέλλειν κακά·

B 3

Ὅμως

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 244. δοκεῖν] δοκεῖ Mosq. γος Mosqu. κλύειν] excidit
 δοκεῖν Vit. τάχ' εἴση πάντα] Rob.
 πάντ' εἴση τάχα Guelf. τάχ'
 abest Rob.

v. 245. δράμημα] δρόμημα
 Mosqu.

v. 246. τι πρᾶγος] τοι πρᾶ-

v. 247. Ἀσιᾶδος] Ἀσιᾶτι-
 dos Ald.

v. 250. τὸ Περσῶν δ'] τὸ
 δὲ Περσῶν Ald. Rob.

Ὅμως δ' ἀνάγκη πᾶν ἀναπτύξαι πάθος
Πέρσαις. στρατὸς γὰρ πᾶς ἔλωλε βαρβάρων.

ΧΟΡΟΣ.

στροφῆς.

Ἄνι', ἄνια κακά
Νεόκοτα, καὶ δαί', αἶ, αἶ.
Διαινέσθε Πέρσαι
Τὸδ' ἄχος κλύοντες.

255

ΑΓΓΕΛΟΣ.

Ὡς πάντα γ' ἔστ' ἐκεῖνα διαπεπραγμένα
Καυτὸς δ' ἀέλπτως νόστιμον βλέπω Φάος.

XO.

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 252. ἀναπτύξαι] ἀνα-
πτύσαι Ald. Rob. Post hunc
versum additur in Rob. hic
versiculus:

Στέργει γὰρ οὐδεὶς ἄγγελον
κακῶν ἐπῶν.

Eundem Guelf. commodius
post v. 251. inserit. Sed
supposititium esse Step-
hanus recte conjecit, et Abre-
schius Sophocleum esse An-
tig. 283. unde cum aliquis
illustrationis causa, quod et
Schol. fecit, adhibiturus ad
marginem scripserit, e quo
deinde in textum a nonnul-
lis receptus sit.

v. 253. Πέρσαις] Πέρσαι
legitur in Ald. in fine ante-
cedentis versiculi; h. l. au-
tem repetitur Πέρσαι. Πέρ-
σαις e cod. Reg. B. rescri-

psit Brunck. loco vocativi
adhuc editi.

v. 254. ἄνι' — κακά] ἄνια
ἄνι κακά λυπηρὰ λυπηρὰ
Ald. Rob. ἄνια ἄνια κακά
Turn. Male Pauwius et
Heathius ἄνι mutari vo-
lunt in αἶνα.

v. 255. νεόκοτα] νεότοκα
Rob. δαί'] δαίκα Guelf.
Rob.

v. 256. διαινέσθε] σιαίνε-
σθε^ε sic Mosqm. δικίνεσθαι
Guelf. Ald. δαίνεσθε δάκου-
σι Rob. ubi tamen auctor
additamenti scripsit δάκρυ-
σι; quod scilicet intelligen-
dum erat, non scribendum.

v. 258. ὡς πάντα γ' ἔστ']
ὡς παντ' ἔστ' Ald. Rob. ἔστ'
ἐκεῖνα] ἔσται κείνα Mosqm.

v. 259. βλέπω] βλέπε Ald.

ΧΟΡΟΣ.

ἀντιστ. α.
 Ὁ μακροβίωτος 260
 Ὅδε γέ τις αἰὼν ἐφάνθη
 Γεραιοῖς, ἀκούειν
 Τόδε πῆμ' ἄελπτον.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

Καὶ μὴν παριάν γε, κοῦ λόγους ἄλλων κλύων
 Πέρσαι, Φράσιμ' ἄν, οἳ ἐπορσύνθη κακά. 265

ΧΟΡΟΣ.

στρεφῆ. β.
 Ὅττοττοτοῖ, μάταν
 Τὰ πολλὰ βέλεα παμμιγῆ
 Γᾶς ἀπ' Ἀσίδος ἦλθ' ἐπ' αἶαν
 Δίκην, Ἑλλάδα χῶραν.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

Πλήθουσι νεκρῶν δυσπότμως ἐφθαρμένων 270
 Σαλαμῖνος ἀκταί, πᾶς τε πρόσχωρος τόπος.

ΧΟΡΟΣ.

ἀντιστ. β.
 Ὅττοττοτοῖ, Φίλων
 Ἄλιδονα σώματα πολυβαφῆ

B 4

Κατ-

VARIETAS LECTIIONIS.

- v. 261. Ὅδε γέ τις] ὦδε γέ
 τις Ald. ἐφάνθη] ἐφάνη Vit.
 ἐφάνθη Ald. Turn.
 v. 262. γεραιοῖς] γηραιοῖς
 Ald.
 v. 264. γε] τε Mosq. Vit.
 v. 265. Πέρσαι] Πέρσαις
 Rob.
 v. 268. Ἀσίδος] Ἀσιάδος Vit.
- v. 270. δυσπότμως] δυσ-
 πότους Mosqu.
 v. 271. πρόσχωρος] πρό-
 χωρος Mosqu. Ald.
 v. 273. ἀλιδονα σώματα
 πολυβαφῆ] Arnaldus, ut
 hic versus secundo strophes
 secundae respondeat, eje-
 cto vocabulo σώματα, quod

Κατθανόντα λέγεις Φέρεσθαι
Πλαγκτοῖς ἐν διπλάκισσιν.

275

ΑΓΓΕΛΟΣ.

Οὐδὲν γὰρ ἤρκει τόξα, πᾶς δ' ἀπώλλυτο
Στρατός, δαμασθεῖς ναίησιν ἐμβολαῖς.

ΧΟΡΟΣ.

στροφὴ γ'.

"Ιὺς" ἀποτμον βοᾶν

Δυσζιανῆ Πέρσαις

Δαίσις, ὡς πάντα παγκάκως

280

"Ἐθεσαν, αἶ, αἶ, στρατοῦ Φθαρέντος.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

ᾠ πλειῖστον ἔχθος ὄνομα Σαλαμῖνος κλύειν
Φεῦ, τῶν Ἀθηνῶν ὡς στένω μεμνημένος.

ΧΟΡΟΣ.

ἀντιστρ. γ'.

Στυγναί γ' Ἀθᾶναι δαίσις

Μεμνησθαί τοι πάρα

285

ᾠς

VARIETAS LECTIIONIS.

ut v. 596. subintelligi possit,
ita scribendum opinatur:

ἀλίδονα πολυβαφῆ τε.

v. 274. κατθανόντα] κατα-
θανόντα Vit.

v. 275. ἐν διπλάκισσιν] σὺν
διπλάκισσιν inepte corrigit
Pauw.

v. 276. ἀπώλλυτο] ἀπώ-
λυτο Ald.

v. 277. στρατός] λεώς

Guelf. ναίησιν] ναῖοισιν Tur-
neb.

v. 278. "Ιὺς"] ἰὺς Turn.

v. 280. πάντα παγκάκως]

Sic Mosqu. Vit. πάντα κα-
κῶς Guelf.

v. 282. κλύειν] καλὸν add.
Mosqu.

v. 284. στυγναί γ' Ἀθᾶ-
ναι] στυγναί δ' Ἀθῆναι Guelf.
Turn.

v. 285. τοι] τι Mosqu. Vit.

Ὡς πολλάς Περσίδων μάταν
Ἐκτίσαν εὐνίδας ἢδ' ἀνάνδρους.

ΑΤΟΣΣΑ.

Σιγῶ πάλαι δύστηνος ἐκτεπληγμένη
Κακοῖς· ὑπερβάλλει γὰρ ἦδε συμφορά,
Τὸ μήτε λέξαι, μήτ' ἐρωτῆσαι πάθη. 290
Ὅμως δ' ἀνάγκη πημονᾶς βροτοῖς φέρειν,
Θεῶν διδόντων· πᾶν δ' ἀναπτύξας πάθος
Λέξου καταστάς, κεί στένεις κακοῖς ὅμως,
Τίς οὐ τέθνηκε, τίνα δὲ καὶ πενθήσομεν
Τῶν ἀρχελείων, ὅς τ' ἐπὶ σκηπτουχίᾳ 295
Ταχθεῖς ἀνάνδρον τάξι ἡρήμου θανῶν.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

Ξέρξης μὲν αὐτὸς ζῆ τε καὶ Φάος βλέπει.

ΑΤΟΣΣΑ.

Ἐμοῖς μὲν εἶπας δώμασιν Φάος μέγα,
Καὶ λευκὸν ἤμαρ νυκτὸς ἐν μελαγχίμῳ.

B 5

ΑΓΓΕ.

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 286. πάρα ὡς πολλάς]	v. 291. βροτοῖς] βροτούς
Hiatus vitandi causa, quod	Vit. Ald. Turn.
tamen necessarium non est,	
transponere malebat Abre-	v. 296. θανῶν] θανεῶν sic
schius :	Mosqu.
μεμνησθαί τοι πάρα πολλάς	v. 297. μὲν abest Mosqu.
ὡς Περσίδων —	
Περσίδων] τῶν Περσίδων Mosq.	v. 298. δώμασιν] δόμοισι
Vit.	Mosqu. Viteb.
v. 289. ὑπερβάλλει] ὑπερ-	v. 299. μελαγχίμου] με-
βάλλοι Vit.	λαγχείμου Ald.

Ἄρτεμβάρης δὲ μυρίας ἵππου βραβεύς 300
 Στυφλοὺς παρ' ἀκτὰς θείνεται Σιληνίων·
 Χὼ χιλίαρχος Δαδάκης, πληγῆ δορός,
 Πήδημα κοῦφον ἐκ νεὼς ἀφήλατο·
 Τενάγων τ' ἄριστος Βακτρίων ἰθαγενής
 Θαλασσοπληκτον ἡῆσον Αἴαντος πολεῖ. 305
 Λίλαιος, Ἀρσάκης τε κ' Ἀργήστης τρίτος,
 Οἷδ' ἀμφὶ ἡῆσον τὴν πελειοθρέμμουα
 Νικώμενοι κύρισον ἰσχυρὰν χθόνα·
 Πηγαῖς τε Νείλου γειτονῶν Αἴγυπτίου,
 Ἄρκτηύς, Ἀδεύης, καὶ Φερεσσεύης τρίτος, 310
 Φαρνοῦχος, ἥδ' ἐκ νεὼς ἐκ βαιῶς πεσῶν
 Χρυσεύς, Μάταλλος μυριόνταρχος θανών,
 Ἴππου μελαίνης ἡγεμῶν τριζυρίας,

Πυρρῶν

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 301. παρ' ἀκτὰς] παρα-
 κταῖς Mosqu. Σιληνίων] Λη-
 νίων Mosqu.

v. 302. πληγῆ] πληγείς
 Vit.

v. 303. ἀφήλατο] ἀφήλλα-
 το Mosqu. Ald.

v. 304. τενάγων] τανάγων
 Ald. τενέγων Rob. ἰθαγε-
 νής] ἰθαγενής Rob.

v. 307. πελειοθρέμμουα]
 πελειοθρέμουα Ald.

v. 309. Αἴγυπτίου] Αἴγυπτί^{ου}
 sic Mosqu.

v. 310. Φερεσσεύης] Sic
 scriptum nomen Brunckius
 in utroque cod. Reg. repe-
 rit. Φερεσεύης Mosqu. Φερε-
 σέβης Ald. Φερεσεύης Rob.

v. 311. ἥδ' ἐκ — βαιῶς πε-
 σῶν] Ex Hermannii emen-
 datione praef. ad Eurip. He-
 cubam p. XXX. οἷδε νεὼς
 ἐκ μιᾶς πέσον Ald. οἷτε νεὼς
 ἐκ μιᾶς πέσον Rob. οἷδε νεὼς
 ἔπεσον ἐκ μιᾶς Porson.

v. 312. Μάταλλος] μάτα-
 λος Mosqu.

- Πυρρῶν ζαπληθῆ δάσκιον γενειάδα
 Ἔτεγγ', ἀμείβων χρῶτα πορφυρέα βαφῆ. 315
 Καὶ Μᾶγος Ἄραθος, Ἀρτάμης τε Βάκτριος,
 Σκληρᾶς μέτοικος γῆς ἐκεῖ κατέφθιτο.
 Ἀμηστρίς, Ἀμφιστρεύς τε πολύπονον δόρυ
 Νωμῶν, ὃ τ' ἐσθλὸς Ἀριόμαρδος Σάρδεσσι
 Πένθος παρυσχῶν, Σησάμης δ' ὁ Μύσιος, 320
 Θάρυβις τε πεντήκοντα πεντάκις νεῶν
 Ταγός, γένος Λυρναῖος, εὐειδὴς ἀνὴρ,
 Κεῖται θανῶν δαίλαις οὐ μάλ' εὐτυχῶς.
 Συνένεσις τε πρῶτος εἰς εὐψυχίαν,
 Κιλίμων ἔπαρχος, εἷς ἀνὴρ πλείστον πόνον 325
 Ἐχθροῖς παρυσχῶν, εὐκλεῶς ἀπώλετο.
 Τοιῶνδε γ' ἀρχόντων ὑπεμνήσθην πέρι·

Πολ-

VARIETAS LECTIIONIS.

- v. 314. πυρρῶν] πυρρῶν
 Mosqu. δάσκιον] δάσκειον
 idem.
- v. 316. καὶ Μᾶγος Ἄραθος]
 καὶ μέγος ἄρξατος Ald. καὶ
 μάγος ἄρξατος Rob. καὶ μᾶ-
 γος Ἄραθος Turn. Ἀρτάμης]
 ἀρτάβης Rob.
- v. 318. Ἀμηστρίς] Ita
 Brunckius rescripsit. ἀμί-
 στρίς Rob. Sic et Codd.
 Regg.
- v. 320. Σησάμης] Sic et
 Viteb. σεισάκης Ald. Rob.
 Vict. Copulam δ' Brunck.
 inferuit e MSS. Regg.
- v. 321. Θάρυβις] Θάρυβις
 Rob.
- v. 323. εὐτυχῶς] εὐτυχῶν
 Rob.
- v. 324. συνένεσις τε] σύνε-
 σίς τε Mosqu. Rob.
- v. 325. ἔπαρχος] Hoc
 Brunckius in cod. Reg. B.
 notatum invenit pro varia
 lectione. ἄπαρχος Rob.
 Vict.
- v. 326. εὐκλεῶς] εὐκλεῶς
 Guelf.
- v. 327. τοιῶνδε γ' ἀρχόν-
 των] τοιῶνδ' ἀρχόντων Mosq.
 hiante metro. τοιῶνδ' ἀρ-
 χόντων νῦν Ald. τοιῶνδ' γ'

Πολλῶν παρόντων δ' ὀλίγ' ἀπαγγέλλω κακά.

ΑΤΟΣΣΑ.

Αἶ αἶ, κακῶν ὕψιστα δὴ κλύω τάδε,

Αἴσχη τε Πέρσαις καὶ λιγέα κωκύματα.

330

Ἄτάρ φράσον μοι τοῦτ' ἀναστρέφας πάλιν,

Πόσον δὲ πλῆθος ἦν νεῶν Ἑλληνίδων,

Ὅσῃ ἀξιῶσαι Περσικῶ στρατεύματι

Μάχην ξυνάψαι ναίησιν ἐμβολαῖς;

ΑΓΓΕΛΟΣ.

Πλήθους μὲν ἂν σάφ' ἴσθ' ἑκατι βαρβάρους

335

Ναυσὶ κρατῆσαι. Καί γὰρ Ἑλλησιν μὲν ἦν

Ὅ πᾶν ἀριθμὸς ἐς τριακάδας δέκα

Νεῶν, δέκας δ' ἦν τῶνδε χωρὶς ἔκκλιτος·

Ἐέρξῃ δέ, καὶ γὰρ οἶδα, χιλιάς μὲν ἦν,

Ὡν ἦγε, πλῆθος· αἱ δ' ὑπέρομοποι τάχει

340

Ἐκκ-

VARIETAS LECTIIONIS.

ἀρχόντων νῦν Rob. Vict. τοι-
ῶνδ' ἄρ' ὄντων νῦν Turn. me-
tro quidem restituto, sed
incerta auctoritate. Stan-
lejo placebat τοιῶνδ' ἄρ' ἀρ-
χόντων νῦν. Canter. vero
conjecerat: τοιῶνδ' ἄρ' ἀρχῶν
νῦν. Nos Brunckium secuti
sumus.

v. 328. ἀπαγγέλλω] ἀπαγ-
γελῶ Rob. Turn. ἀναγγέλ-
λω Gue'f.

v. 331. ἀτάρ] αὐτάρ Mosq.

v. 332. πόσον δὲ] πόσον

δὴ Rob. πόσον τὶ Turn. πό-
σον δὲ Guelf.

v. 334. ναίησιν ἐμβολαῖς]
δαίσισι συμβολαῖς Mosq.
ναίοισι συμβολαῖς Vit. ναίη-
σιν ἐμβολαῖς Ald.

v. 335. ἂν] abest Mosq.
βαρβάρους] βαρβάρων Mosq.
Vit.

v. 336. καὶ abest Mosq.

v. 340. ὦν ἦγε πλῆθος]
Plutarchus in Themistocle,
ubi h. l. citat, legit νεῶν τὸ
πλῆθος. ὑπέρομοποι] ὑπέρ-
καμποὶ Mosq.

Ἐκατὸν δὲς ἦσαν, ἑπτὰ θ'. ὦδ' ἔχει λόγος.
 Μή σοι δοκῶμεν τῆδε λειφθῆναι μάχη·
 Ἄλλ' ὥδε δαίμων τις κατέφθειρε στρατόν,
 Τάλαυτα βρῖσας οὐκ ἰσχυρόπω τύχη.

ΑΤΟΣΣΑ.

Θεοὶ πόλιν σώζουσι Παλλάδος θεᾶς. 345

ΑΓΓΕΛΟΣ.

Ἔστ' ἄρ' Ἀθηναίων, ἔστ' ἀπόρρητος πόλις.
 Ἄνδρῶν γὰρ ὄντων, ἔρκος ἐστὶν ἀσφαλές.

ΑΤΟΣΣΑ.

Ἀρχὴ δὲ ναυσὶ συμβολῆς τίς ἦν φράσον,
 Τίνες κατῆρξαν, πότερον Ἑλληνες, μάχης,
 Ἡ παῖς ἐμός, πλήθει καταυχήσας νεῶν. 350

ΑΓΓΕΛΟΣ.

ἤρξεν μὲν, ὦ δέσποινα, τοῦ παντός κακοῦ
 Φανείς ἀλάστωρ ἢ κακὸς δαίμων ποθέν.
 Ἄνῆρ γὰρ Ἑλλήν, ἐξ Ἀθηναίων στρατοῦ
 Ἐλθὼν, ἔλεξε παιδί σῶ Ξέρξῃ τάδε,
 Ὡς εἰ μελαίνης νυκτὸς ἴζεται κνέφας, 355
 Ἑλληνες οὐ μένοιεν, ἀλλὰ σέλμασι

Νεῶν

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 342. δοκῶμεν] δοκοῦμεν πόλις Rob. ἔτ' ἄρ' legitur
 Ald. λειφθῆναι] ληφθῆναι^{αι} sic etiam in Mosqu. Vit. Guelf.
 Mosqu. v. 351. ἤρξεν] ἤρξε Guelf.

— v. 346. Hic versus Atos- Rob.
 sae tribuitur et legitur ἔτ'
 ἄρ' Ἀθηναίων ἔστ' ἀπόρρητος v. 356. σέλμασιν] σέλμα.
 σι Ald.

Νεῶν ἐπενθορόντες, ἄλλος ἄλλοσε
 Δρασμῶ κρυφαίῳ βίοτον ἐκωσαίατο.
 Ὅ δ' εὐθύς ὡς ἤκουσεν, οὐ ξυνεῖς δόλου
 Ἕλληνας ἀνδρός, οὐδὲ τὸν θεῶν φθόνον 360
 Πᾶσι προφωνεῖ τόνδε ναυάρχους λόγον·
 Εὗτ' ἂν φλέγων ἀκτίσιν ἥλιος χθόνα
 Λήξῃ, κνέφας δὲ τέμενος αἰθέρος λάβῃ,
 Τάξαι νεῶν μὲν στίφος ἐν στίχοις τρισίν,
 Ἐκπλους φυλάσσειν καὶ πόρους ἀλιγρόθους, 365
 Ἄλλας δὲ κύκλω νῆσον Αἴαντος πέριξ,
 Ὡς εἰ μόρον φευξοίαθ' Ἕλληνες κακόν,
 Ναυσὶ κρυφαίως δρασμὸν εὐρόντες τινά,
 Πᾶσι στέρεσθαι κρατὸς ἦν προκείμενον.
 Τοιαῦτ' ἔλεξε κάρθ' ὑπ' ἐκθύμου φρενός. 370
 Οὐ γὰρ τὸ μέλλον ἐκ θεῶν ἠπίστατο.
 Οἱ δ' οὐκ ἀκόσμως, ἀλλὰ πειθάρχω φρενὶ

Δεῖ-

VARIETAS LECTIIONIS.

- v. 1357. νεῶν] νῦν Mosqu. v. 365. ἀλιγρόθους] ἀλιγρό-
 ἐπενθορόντες] ἐπανθορόντες θους Ald: Rob.
 Mosqu. Vit. Rob. v. 367. φευξοίαθ'] φευ-
 ξοίενθ' Rob.
 v. 358. κρυφαίῳ βίοτον] κ. v. 369. στέρεσθαι] στερί-
 βίον Mosqu. κρυφαίῳ βίου σκεσθαι Mosqu.
 Viteb. v. 361. ναυάρχοις] ναυάρ-
 χους Ald. ναυάρχ^{οις} Guelf. v. 370. τοιαῦτ'] τοσαῦτ'
 v. 362. χθόνα] φλόγα Rob. Rob. Guelf. ὑπ' ἐκθύμου]
 Guelf. ὑπερθύμου Rob. Mo-
 v. 364. μὲν στίφος] στίφος Squ. ὑπ' εὐθύμου Vict. φρε-
 μὲν Ald. Rob. στίφος μὲν νός] φρενὶ Mosqu.
 Guelferb. Turn. στίχοις] v. 372. πειθάρχω] πιδάρ-
 στίχ^{οις} sic Mosqu. χῶ Mosqu.

Δεῖπνόν τ' ἐπορσύνοντο, ναυβάτης τ' ἀνὴρ
 Τροποῦτο κώπην σκαλμὸν ἀμφ' εὐήρετμον.
 Ἐπεὶ δὲ Φέγγος ἡλίου κατέφθιτο, 375
 Καὶ νύξ ἐπήρει, πᾶς ἀνὴρ κώπης ἀναξ
 Ἐς ναῦν ἐχώρει, πᾶς δ' ὅπλων ἐπιστάτης,
 Τάξις δὲ τάξιν παρεκάλει νεὼς μακρᾶς.
 Πλέουσι δ', ὡς ἕκαστος ἦν τεταγμένος,
 Καὶ πάννουχοι δὴ διάπλοον καθίστασαν 380
 Νεῶν ἀνακτες πάντα ναυτικὸν λεῶν.
 Καὶ νύξ ἐχώρει, κού μάλ' Ἑλλήνων στρατὸς
 Κρυφαῖον ἐκπλοον οὐδαμῆ καθίστατο.
 Ἐπεὶ γε μέντοι λευκόπωλος ἡμέρα
 Πᾶσαν κατέσχε γαῖαν εὐφειγγῆς ἰδεῖν 385
 Πρῶτον μὲν ἤχοι κέλαδος Ἑλλήνων πάρα
 Μολ-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 373. δεῖπνόν τ'] abest τ' hiante metro. Guelf. Ald. Rob. Turn. Vict. δεῖπνόν γ' conj. Stanl. Sed melius cum Brunckio δεῖπνόν τ' scribitur. ναυβάτης] ναύτης Ald. ναυάτης Turn. Vict. Guelf. ναυβάτης cum Brunckio rescriptimus, cum dudum inter Philologos constet ναυάτης Graecum non esse.

v. 374. τροποῦτο] Sic Turn. Vulg. ἐτροποῦτο.

v. 377. ἐς ναῦν] ἐς ναῦς Mosqu. Guelf.

v. 378. νεὼς μακρᾶς excidit Mosqu.

v. 380. καὶ πάννουχοι δὴ διάπλοον] πάννουχοι δὴ διάπλοον Rob.

v. 381. νεῶν] ναῶν Rob.

v. 385. κατέσχε] κατάγε Mosqu. γαῖαν] γῆν Ald.

v. 386. ἤχοι] ἤχη Ald. Turn. ἤχεῖ Rob. Mosqu. ἤδη conj. Pauw. ἤχοι ex ingeniosa Pierfoni conjectura (ad Moerin. p. 176.), quam confirmat Cod. Reg. B. ubi vulgato ἤχη superscriptum ἤχοι.

Μολπηδὸν ἠΰφῆμῆσεν, ὄρθιον δ' ἄμα
 Ἄντηλάλαξε νησιώτιδος πέτρας
 Ἦχώ· φόβος δὲ πᾶσι βαρβάροις παρῆν
 Γνώμης ἀποσφαλεῖσιν. Οὐ γὰρ ὡς φυγῆ
 Παιῶν' ἐφύμρουν σεμνὸν Ἕλληνες τότε,
 Ἄλλ' ἐς μάχην ὀρμῶντες εὐψύχῳ θράσει.
 Σάλπιγγ' δ' αὐτῇ, πᾶντ' ἐκεῖν' ἐπέφλεγεν·
 Εὐθύς δὲ κώπης βουθυάδος ξυνεμβολῆ
 Ἐπαισαν ἄλμην βρύχιον ἐν κελεύσματος,
 Θεῶς δὲ πάντες ἦσαν ἐκφανεῖς ἰδεῖν.
 Τὸ δεξιὸν μὲν πρῶτον εὐτακτον κέρας
 Ἦγειτο κόσμῳ, δεύτερον δ' ὁ πᾶς στόλος
 Ἐπεξεχώρει, καὶ παρῆν ὁμοῦ κλύειν
 Πολλὴν βοήν· ὦ παῖδες Ἑλλήνων ἴτε,
 Ἐλευθεροῦτε πατρίδ', ἐλευθεροῦτε δὲ
 Παιδας, γυναῖκας, θεῶν τε πατρῶων ἔδη,
 Θήκας τε προγόνων, ἧν ὑπὲρ πάντων ἄγων.
 Καὶ μὴν παρ' ἡμῶν Περσίδος γλώσσης βόθος
 Ἰπηντίαζε, κούκέτ' ἦν μέλλειν ἀκμή.
 405
 Εὐθύς

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 387. ἠΰφῆμῆσεν] εὐφῆ-
μῆσεν Ald. Rob.

v. 390. οὐ γὰρ ὡς φυγῆ]
οὐδὲ γὰρ ὡς ἐν φυγῆ Ald. οὐ
γὰρ φυγεῖν Rob.

v. 392. ὀρμῶντες] ὀρῶντας
Guelf. Rob.

v. 394. εὐθύς] Sic Mosqu.
Vit. item Regg. Vulg. ἐπεὶ.

v. 395. κελεύσματος] κε-
λεύματος Mosqu.

v. 396. ἦσαν] εἶσαν Ald.
ἐκφανεῖς] ἐκφανῆς Mosqu.

v. 397. εὐτακτον] εὐτάκτως
Mosqu. Guelf.

v. 399. ἐπεξεχώρει] Sic
Mosqu. Viteb. Regg. Ald.
Turn. Reliqui ὑπεξεχώρει.

v. 401. ἐλευθεροῦτε δὲ]
ἐλοῦτο δὴ sic Mosqu.

Εὐθύς δὲ ναῦς ἐν νηὶ χαλκίῃρη στόλον
 Ἔπαισεν ἤρξε δ' ἐμβολῆς Ἑλληνικῆ
 Ναῦς, κάποθράυει πάντα Φοινίσσης νεαῖς
 Κόρυμβ', ἐπ' ἄλλην δ' ἄλλος ἴθυνεν δόρυ.
 Τὰ πρῶτα μὲν δὴ ρεῦμα Περσικοῦ στρατοῦ
 Ἄντειχεν ὡς δὲ πλῆθος ἐν στενωῖ νεῶν
 ἠθροιστ', ἀρωγὴ δ' οὔτις ἀλλήλοισ παρῆν,
 Αὐτοὶ δ' ὑφ' αὐτῶν ἐμβολαῖς χαλκιστόμοις
 Παίοντ', ἔθραυον πάντα κωπήρη στόλον,
 Ἑλληνικαὶ τε νῆες οὐκ ἀφραδμόνως
 Κύκλω πέριξ ἔθεινον, ὑπτιοῦτο δὴ
 Σικάφη νεῶν, θάλασσα δ' οὐκέτ' ἦν ἰδεῖν
 Ναυαγίων πλήθουςα καὶ φόνου βροτῶν.

Ἄκται

VARIETAS LECTIIONIS.

- v. 409. ἴθυνεν] ἴθυνε Mosq. ckius admonuit diphthongum αι in senario nunquam Guelf. εὐθύνεν cod. Reg. B. in contextu et pro V. L. corripit. Porsonus edidit in contextu et pro V. L. corripit. Porsonus edidit παισθέντ'. Vulgatam defendit Hermannus praefat. ad. Eur. Hecub. p. XXXII.
- v. 410. τὰ πρῶτα] καὶ πρῶτα Rob. μὲν δὴ] μὲν οὖν Ald. Rob. Mosqu.
- v. 411. νεῶν] νεῶν τῶν Περσικῶν Guelf. e glossa.
- v. 413. ὑφ' αὐτῶν] ὑπ' αὐτῶν Mosqu. Ald. Vict. ἐμβολαῖς] Mallet quis forte ἐμβόλοις. Brunck.
- v. 414. παίοντ'] Male Heathius corrigendum putabat ἐπαίοντ'. Recte enim Brunckius admonuit diphthongum αι in senario nunquam corripit. Porsonus edidit παισθέντ'. Vulgatam defendit Hermannus praefat. ad. Eur. Hecub. p. XXXII.
- v. 416. ὑπτιοῦτο δὴ] ὑπτιοῦτο δὲ Guelf. Ald. Turn. Vict. δὴ ex Heathii emendatione post Brunckium recepimus.
- v. 417. θάλασσα] θάλασσαν Ald. θάλασσαν sine δ' Vict.
- v. 418. πλήθουςα] πλήθουςαν Ald. Vict.

Ἄκται δὲ νεκρῶν χοιράδες τ' ἐπλήθυνον·
 Φυγῆ δ' ἀκόσμως πᾶσαι ναῦς ἤρεσσετο, 420
 Ὅσαι περ ἦσαν βαρβάρου στρατεύματος.
 Τοὶ δ' ὥστε θύνους ἢ τιν' ἰχθύων βόλον
 Ἄγαῖσι κωπῶν, θραύσμασιν τ' ἐρείπιων
 Ἐπαιον, ἐρράχιζον, οἰωγῆ δ' ὀμοῦ
 Κωκύμασιν κατεῖχε πελαγίαν ἄλλα 425
 Ἔως κελαινῆς νυκτὸς ὅμῳ ἀφείλετο.
 Κακῶν δὲ πλήθος, οὐδ' ἂν εἰ δέκ' ἤμικτα
 Στοιχηγοροῖν, οὐκ ἂν ἐκπλήσαιμί σοι.
 Εὖ γὰρ τόδ' ἴσθι μηδ' αὖτ' ἡμέρα μιᾶ
 Πλήθος τοσουτάριδμον ἀνθρώπων θανεῖν. 430

ΑΤΟΣΣΑ.

Αἶ αἶ, κακῶν δὲ πέλαγος ἔρρωγεν μέγα
 Πέρσαις τε καὶ πρόπαντι βαρβάρων γένει.

ΑΓΓΕ.

VARIETAS LECTIIONIS.

- v. 419. ἐπλήθυνον] sic Reg. v. 428. στοιχηγοροῖν] στι-
 A. a prima manu; litera v χηγοροῖν Mosqu. ἐκπλήσαι-
 postmodum addita. ἐκπλή- μί σοι] ἐπλήσαιμί σοι Mosqu.
 θυνον Turn. Vict. ἐπλή-
 θυνον Mosqu. Guelf. Reg. B. v. 429. μηδ' αὖτ' ἡμέρα] Sic
 Ald. ἐπλήθυνεν Viteb. optime Brunckius e Reg. A.
 Vict. μηδ' ἂν ἡμέρα Guelf.
 v. 423. θραύσμασιν τ'] Ald. θραύμα- Ald. Rob. Turn.
 σί τ' Mosqu. Viteb. Rob.
 v. 424. ἐρράχιζον] ἐράχι-
 ζον Mosqu.
 v. 425. κωκύμασιν] κωκύ-
 μασι Ald. πελαγίαν] πε-
 λασιγίαν Mosqu. Guelf.
 v. 427. εἰ δέκ'] εἰς δέκ'
 Ald. v. 430. τοσουτάριδμον] το-
 σουτ' ἀριδμόν Turn. Guelf.
 Olim in quibusdam libris
 teste Schol. inverso ordine
 erat τοσουτάριδμον πλήθος.
 v. 431. ἔρρωγεν] ἔρρωγε
 Ald. Turn. ἔρρωται Mosqu.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

Εὖ νῦν τόδ' ἴσθι μηδέπω μεσοῦν κακῶν,
 Τοιάδ' ἐπ' αὐτοὺς ἦλθε συμφορὰ πάθους,
 Ὡς τοῖσδε καὶ δις ἀντισημιῶσαι ῥοπή.

435

ΑΤΟΣΣΑ.

Καὶ τίς γένειτ' ἂν τῆσδ' ἔτ' ἐχθίων τύχη;
 Λέξον τίν' αὖ Φῆς τήνδε συμφορὰν στρατῶ
 Ἐλθεῖν, κακῶν ῥέπουσαν ἐς τὰ μάσσονα.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

Περσῶν ὅσοιπερ ἦσαν ἀκμαῖοι φύσιν,
 Ψυχὴν τ' ἄριστοι κευγένειαν ἐκπρεπεῖς,
 Αὐτῶ τ' ἀνακτι πίστιν ἐν πρώτοις αἰεί,
 Τεθναῖσιν οἰκτρῶς δυσκλεεστάτῳ μόρῳ.

440

ΑΤΟΣΣΑ.

Οἱ ἐγὼ τάλαινα συμφορᾶς κακῆς, φίλοι·
 Ποίῳ μόρῳ δὲ τούσδε Φῆς ὀλωλέναι;

C 2

ΑΓΓΕ-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 433. κακῶν] κακόν Mosqu. Ald. Rob. Viteb. Guelf.

ευγένειαν Mosqu. Ald. Rob. ἐκπρεπεῖς] εὐπρεπεῖς Mosqu.

v. 434. ἐπ' αὐτοὺς] ἐπ' αὐτοῖς Viteb. Ald. Rob. ἐπ' αὐτῆς Mosqu.

Guelf. Edd. ante Brunckium, qui ἐκπρεπεῖς pro V. L. invenit in Reg. B.

v. 436. τῆσδ' ἔτ' ἐχθίων] τῆσδε τ' ἐχθίων Regg. Ald. Rob. Turnebum recte secutus est Brunckius.

v. 442. οἰκτρῶς] αἰσχερῶς Guelf. Reg. A. Mosqu. Vit. δυσκλεεστάτῳ] δυστυχεστάτῳ Reg. A. Guelf. μόρῳ] πῶτρω Mosqu.

v. 437. τίν' αὖ] τί δ' αὖ Guelf.

v. 444. ποίῳ μόρῳ δὲ] δὲ

v. 440. κευγένειαν] καὶ omiffum Ald.

Νῆσός τις ἐστὶ πρόσθε Σαλαμῖνος τόπων, 445
 Βαϊά, δύσορμος ναυσίν, ἣν ὁ Φιλόχορος
 Πᾶν ἐμβατεύει, ποντίας ἀκτῆς ἔπι.
 Ἐνταῦθα πέμπει τούσδ', ὅπως, ὅταν νεῶν
 Φθαρέντες ἐχθροὶ νῆσον ἐκσωζοίαιτο,
 Κτείνοιεν εὐχείρωτον Ἑλλήνων στρατόν, 450
 Φίλους δ' ὑπεικώζοιεν ἐναλίων πόρων,
 Κακῶς τὸ μέλλον ἱστορῶν. Ὡς γὰρ θεὸς
 Ναῶν ἔδωκε κῦδος Ἑλλησιν μάχης,
 Αὐθημερὸν φράξαντες εὐχάλκοις δέμας
 Ὅπλοισι ναῶν ἐξέθρωσκον ἀμφὶ δὲ 455
 Κυκλοῦντο πᾶσαν νῆσον, ὥστ' ἀμηχανεῖν
 Ὅποι τράποιντο. Πολλὰ μὲν γὰρ ἐκ χειρῶν
 Πέτρησιν ἠράσσοντο, τοξικῆς τ' ἄπο

Θώμιγ-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 445. πρόσθε] πρόσθεν
Mosqu. Vit. Ald.

v. 446. ναυσίν] νηυσίν Vi-
teb. Guelf. Φιλόχορος] Φι-
λόχωρος Mosqu.

v. 447. ποντίας] ποντιας
Mosqu.

v. 450. κτείνοιεν] κτείνειαι
Ald. mendo typogr. pro
κτείνειαι. — εὐχείρωτον] εὐ-
χείρωσ τόν Mosqu.

v. 451. ἐναλίων] Sic
Brunck. e Reg. A. Perpe-
ram vulgo εἰναλίων.

v. 452. ὡς γὰρ θεός] ὡς
γὰρ ὁ θεός Mosqu.

v. 453. Ἑλλησιν] Ἑλλησι
Mosqu. Ald.

v. 454. εὐχάλκοις] εὐχάλ-
κοιο Mosqu.

v. 455. ἀμφὶ δὲ κυκλοῦντο]
ἀμφὶ δ' ἐκυκλοῦντο Vit. Mo-
squ. Reg. B. ubi superferi-
ptum ἀμφὶ δὲ.

v. 457. ἐκ χειρῶν] ἐκ χει-
ρῶν Ald.

v. 458. πέτρησιν] πέτροι-
σιν Schol. item Mosqu. Vit.
ἠράσσοντο] ἠράσσαντο Ald.
Rob. Turn. ἠράσσαντο Mo-
squ. τοξικῆς τ'] τοξικῆς δ'
Ald. Turn.

Θώμιγγος ἰοὶ προσπίτνοντες ὄλλυσκν·
 Τέλος δ' ἐφορηθέντες ἐξ ἐνός ῥόθου 460
 Παίουςι, κρεωκοποῦσι δυστήνων μέλη,
 Ἔως ἀπάντων ἐξαπέφθειραν βίον.
 Ξέρξης δ' ἀνώμοξεν κακῶν ὄρων βάθος.
 Ἔδραν γὰρ εἶχε παντός εὐαυγῆ στρατοῦ,
 Ὑψηλὸν ὄχθον ἄγχι πελαγίας ἀλός· 465
 Ῥήξας δὲ πέπλους, κἀνακωκύσας λιγύ,
 Πεζῶ παρυγγείλας ἄφαρ στρατεύματι,
 Ἡΐξ', ἀκόσμω ξὺν Φυγῆ. Τοιάνδε σοὶ
 Πρὸς τῆ πάροιθε συμφορὰν πᾶρα στένειν.

ΑΤΟΣΣΑ.

Ὡ στυγνὸ δαῖμον, ὡς ὄρ' ἐψευσας Φρενῶν 470
 Πέρσας· πικρὰν δὲ παῖς ἐμὸς τιμωρίαν
 Κλεινῶν Ἀθηνῶν εὔρε, κοῦκ ἀπήρεσκαν,

C 3

Οὔ;

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 459. προσπίτνοντες] v. 468. ἦξ'] ἦσ' cod. Reg.
 προσπίττοντες Ald. Turn. B. ἦσ' Rob. Pierfon ad
 Vict. προσπίτνοντες metri Moerin p. 301., quia αἴσσω
 causa reposuit Brunckius. [αἴσσω aut ἄττω semper
 ὄλλυσκν] ὄλλυσκν Mosqu. apud Atticos disyllabum
 sit, corrigendum opinatur

v. 463. κακῶν omiffum v. 469. πάροιθε] πάροιθεν
 Mosqu. βάθος] πάθος Vit. Ald. Rob. Mosqu. Vit. συμ-
 φορὰν] συμφορῶ Mosqu. Vit.

v. 464. εὐαυγῆ] εὐαυγῆ. Sic v. 470. δαῖμον] δαίμων
 Regg. A. et B. edd. et codd. Mosqu. adhuc collati omnes. εὐαυ-
 γῆ est e certissima emenda-
 tione Hemsterhusii.

v. 465. πελαγίας] πελασ- v. 472. ἀπήρεσκαν] ἐπῆρ-
 γίας Vict. ἀλός] alii χθο- κεσαν Vit.

Οὓς πρόσθε Μαραθῶν βαρβάρων ἀπώλεσεν,
 Ὃν ἀντίποινα παῖς ἐμὸς πράξειν δοκῶν
 Τοσόνδε πλῆθος πημάτων ἐπέσπασε.
 Σὺ δ' εἶπε νεῶν αἰ πεφεύγασιν μόρον,
 Ποῦ τάσδε γ' ἔλιπες· οἷσθα σημῆναι τρωῶς;

475

ΑΓΓΕΛΟΣ.

Ναῶν γε ταγοὶ τῶν λελειμμένων σύδην
 Κατ' οὔρον οὐκ εὐκοσμον αἰροῦνται Φυγῆν.
 Στρατός δ' ὁ λοιπός, ἐν τε Βοιωτῶν χθονί
 Διώλλυθ', οἱ μὲν ἀμφὶ Κρηναῖον γάνος
 Δίψει πνεοῦντες, οἱ δ' ὑπ' ἄσματος κενοὶ
 Διεκπερῶμεν ἔς τε Φωκέων χθόνα
 Κκι Δωρίδ' αἶαν, Μηλιᾶ τε κόλπον, οὔ
 Σπερχειὸς ἄρδει πεδίον εὐμενεῖ πρότω·
 Κάντεῦθεν ἡμᾶς γῆς Ἀχαΐδος πέδον
 Κκι Θεσσαλῶν πόλισμ' ὑπεσπανισμένους
 Βορᾶς ἐδέξαντ'· ἔνθα δὴ πλεῖστοι ἴθانون

480

485

Δίψει

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 473. ἀπώλεσεν] ἀπώ-
 λεσε Mosqu.

v. 474. 475. defunt Mosqu.

v. 475. τοσόνδε] τοσῶνδε
 Vit.

v. 476. νεῶν αἰ πεφεύγα-
 σιν] νεῶν αἰ πεφεύγασιν Ald.

v. 477. ποῦ τάσδε γ' ἔλι-
 πες] ποῦ τάσδ' ἔλιπες Ald.
 Turn. ποῦ τάσδ' ἔλειπες
 edd. cett. ante Brunck.

v. 478. νεῶν γε] Sic re-

scripsimus e Robortell. νεῶν
 δὲ Ald.

v. 482. ὑπ' ἄσματος] ὑπ'
 ἄσματος Mosqu. At Stanl.
 conjectura emendabat ὑφά-
 σματος.

v. 488. ἐδέξαντ'] ἐδέξατ'
 Viteb. quod praefert Zeu-
 nius. πλεῖστοι ἴθانون] vulg.
 πλεῖστοι ἴθانون. In Ald.
 πλεῖστ' ἴθانون. In Reg. B.
 scriptum πλεῖστοι ἴθانون
 cum apostropho elisionem

Δίψει τε λιμῶ τ' ἀμφότερα γὰρ ἦν τάδε.
 Μαθητικὴν δὲ γαῖαν, ἔς τε Μακεδόνων 490
 Χώραν ἀφικόμεσθ' ἐπ' Ἀξίου πόρον,
 Βόλβης δ' ἔλειον δόνακα, Παγγαίον τ' ὄρος,
 Ἴδωνδ' αἶαν. Νυκτὶ δ' ἐν ταύτῃ θεὸς
 Χειμῶν ἄωρον ὤρσε, πῆγνυσιν δὲ πᾶν
 ῥέεθρον ἀγνοῦ Στρυμόνος. Θεοῦς δέ τις 495
 Τὸ πρὶν νομίζων οὐδαμοῦ, τότε ἤρχετο
 Λιταῖσι, γαῖαν οὐρανὸν τε προσκυνῶν.
 Ἐπεὶ δὲ πολλὰ θεοκλυτῶν ἐπαύσατο
 Στρατός, περὶ κρυσταλλοπῆγα διὰ πόρον·
 Χώστις μὲν ἡμῶν, πρὶν σκεδασθῆναι θεοῦ 500
 Ἀκτῖνας, ὠρμήθη, σεσωσμένος κυρεῖ.
 Φλέγων γὰρ αὐγαῖς λαμπρὸς ἡλίου κύκλος
 Μέσον πόρον διῆκε, θερμαίνων φλογί·
 Πίπτου δ' ἐπ' ἀλλήλοισιν. Εὐτυχῆς δέ τις
 C 4 Ὅστις

VARIETAS LECTIIONIS.

- augmenti indicante. Unde Turn. Sic et Mosqu. omisso δὲ.
 Brunckius, accentu rectius posito, dedit πλεῖστοι Ἰανον. v. 495. ἀγνοῦ Στρυμόνος] Στρυμόνος ἀγνοῦ Ald. Rob.
 v. 489. δίψει] Sic Brunck. e Regg. δίψη vulg. λιμῶ τ' ἀμφότερα] λιμῶ γε τ' ἀμφό- v. 496. τότε ἤρχετο] τότε εἶχετο Viteb. Ald. Rob.
 τερα Guelf. v. 499. διὰ πόρον] Cantegrus malebat διὰ πορον.
 v. 490. ἔς τε] ἠδὲ Rob. v. 501. σεσωσμένος] σεσωσμένου Ald.
 v. 491. ἀφικόμεσθ'] ἀφικόμεσθ' Mosqu. Rob. v. 504. Πίπτου δ'] Sic Ald. "πιπτου δ' Brunck. ἔπιττου Porson. dedit. ἐπ' ἀλλήλοισιν] ἐν ἀλλήλοισι codd.

Ὅστις τάχιστα πνεῦμ' ἀπέρρηξεν βίον· 505
 Ὅσοι δὲ λοιποί, κ' ἄτυχον σωτηρίας,
 Θρήνην περάσαντες μόγις πολλῶ πόνῳ
 Ἦκουσιν ἐκφυγόντες, οὐ πολλοί τινες,
 Ἐφ' ἐστιῦχον γαῖαν· ὡς στένειν πόλιν
 Περσῶν, ποθοῦσαν Φιλτάτην ἤβην χθονός. 510
 Ταῦτ' ἐστ' ἀληθῆ· πολλὰ δ' ἐκλείπω λέγων
 Κακῶν, ἃ Πέρσαις ἐγκατέσκηψεν θεός.

ΧΟΡΟΣ.

Ω δυσπρόνητε δαῖμον, ὡς ἄγαν βαρὺς
 Ποδοῖν ἐνήλου παντὶ Περσικῶ γένοι.

ΑΤΟΣΣΑ.

Οἱ ἐγὼ τάλαινα διαπεπραγμένου στρατοῦ· 515
 Ὡ νυκτὸς ὄψις ἐμφανῆς ἐνυπνίων
 Ὡς κάρτα μοι σαφῶς ἐδήλωσας κακά.
 Ὑμεῖς δὲ Φαύλως αὐτ' ἄγαν ἐκρίνατε.
 Ὅμως δ' ἐπειδὴ τῆδ' ἐκύρωσεν Φάτις
 Ὑμῶν, θεοῖς μὲν πρῶτον εὐξασθαι θέλω· 520
 Ἐπειτα γῆ τε καὶ Φθιτοῖς δωρήματα Ἦξω

VARIETAS LECTIIONIS.

Mosqu. Vit. εὐτυχῆς] Va-	ἐγκατέσκηψε Mosqu. Rob.
ria lectio, notante Brun-	Turn.
ckio, εὐτυχεῖ.	v. 514. ἐνήλου] ἐνήλλου
v. 505. ἀπέρρηξεν] ἀπέρ-	Vit. Mosqu. Ald. Turn.
ρήξε Mosqu. Ald.	v. 516. ἐμφανῆς] ἐκφανῆς
v. 511. ταῦτ' ἐστ' ἀληθῆ]	Mosqu.
Hermann, ad Euripidis Hec.	v. 518. αὐτ'] ταῦτ' Mosqu.
p. 131. conjicit ταῦτ' ἐστὶ	Vit.
ταῦτα.	v. 519. ἐκύρωσεν] ἐκύρωσε
v. 512. ἐγκατέσκηψεν]	Mosqu. Ald. Turn.

Ἦξω λαβοῦσα πέλανον ἐξ οἰκῶν ἐμῶν.
 Ἐπίσταμαι μὲν ὡς ἐπ' ἐξειργασμένοις,
 Ἄλλ' ἐς τὸ λοιπὸν εἴ τι δὴ λῶον πέλοι.
 Τμᾶς δὲ χρεὶ' ἔπι τοῖσδε τοῖς πεπραγμένοις 525
 Πιστοῖσι πιστὰ συμφέρειν βουλευμάτων
 Καὶ παιδ', ἐάν περ δεῦρ', ἐμοῦ πρόσθεν, μόλη,
 Παρηγορεῖτε, καὶ προπέμπετ' ἐς δόμους,
 Μὴ καί τι πρὸς κακοῖσι πρόσθῃται κακόν.

Χ Ο Ρ Ο Σ .

Ἄλλ', ὦ Ζεῦ βασιλεῦ, νῶν Περσῶν 530
 Τῶν μεγαλαύχων καὶ πολυάνδρων
 C 5 Στρα-

VARIETAS LECTIIONIS.

- v. 522. Ἦξω] ἄξω Guelf. Brunck. e Regg. συμφέρειν]
 v. 523. ἐπ' ἐξειργασμένοις] ἔπι ἐξειργασμένως Ald. ἐπε-
 ξειργασμένως Rob. ξυμφέρειν Rob. Vict.
 v. 527. καὶ παιδ'] καὶ παῖς
 δ' Mosqu. ἐάν περ] ἐάν
 Mosqu.
 v. 528. παρηγορεῖτε καὶ
 προπέμπετ'] παρηγορεῖτε καὶ
 προπέμπητ' Ald. Rob.
 v. 529. μὴ καί τι] μηκέτι
 Mosqu. Vit. μὴ κ' ἔτι Ald.
 μηδ' ἔτι Rob. πρόσθῃται]
 πρόσθῃτε Guelf. Vit. Mosqu.
 Rob. προσητεθῆ conj. Paúw.
 praeter necessitatem.
 v. 530. ἄλλ'] abest Ald.
 Rob. Regg. Guelf. Mosqu.

Στρατιὰν ὀλέσας,
 Ἄστυ τὸ Σούσων ἢδ' Ἀγβατάνων
 Πένθει δνοφερῷ κατέκρυψας.
 Πολλαὶ δ' ἀπαλαῖς χερσὶ καλύπτρας 535
 Κάτερεικόμεναι, διὰ μυδαλέοις
 Δάκρυσι κόλπους
 Τέγγουσ', ἄλγους μετέχουσαι.
 Αἱ δ' ἀβρογῶοι Περσίδες, ἀνδρῶν
 Ποθέουσαι ἰδεῖν ἀρτιζυγίαν, 540
 Λέκτρων τ' εὐνάς ἀβροχίτωνας,
 Χλιδαῆς ἤβης τέρψιν, ἀφείσαι,
 Πενθοῦσι γόοις ἀκορεστοτάτοις.
 Κἀγὼ δὲ μόρον τῶν οἰχομένων
 Αἴρω δοκίμως πολυπενθῆ. 545
 Nũν

VARIETAS LECTIIONIS.

Vit. Sed recte addidit Turnebus, etsi non constat, unde. Nam et sententiam melius inchoat, et metro stabiliendo conducit. Anapaesticum enim systema, ut bene monet Brunckius, non inchoat paroemiacus.

v. 533. τὸ Σούσων] τοσοῦτων Vit. Ἀγβατάνων] Ἐκβατάνων Guelf. Rob. Turn.

v. 534. δνοφερῷ] στυγερῷ Ald. Turn. Vict. In Reg. B. στυγερῷ et supra γρ. δνοφερῷ αἰολικῶς. Quod poliremum quo referatur, ne-

gat se videre Brunckius, nisi olim scriptum fuerit γνοφερῷ. Et sane hic ibi apud Aeschylum formae verborum occurrunt Aeo-licae.

v. 535. ἀπαλαῖς] ἀταλαῖς Rob.

v. 540. ἀρτιζυγίαν] ἀρτισυζυγίαν Ald. Rob. ἀρτισυζυγίαν Schol. ἀρτιζυγίην Vit. Totus versus sic legitur in Mosqu. ποθέουσαι δεινῶν ἀρτιζυγίαν.

v. 541. λέκτρων] λέκτρων τ' Ald.

στροφῆς. α.	Νῦν γὰρ πρόπασα μὲν στένει Γαί' Ἀσίας ἐκκενουμένα. Ξέρξης γὰρ ἤγαγεν, ποποῖ, Ξέρξης δ' ἀπώλεσεν, τοποῖ, Ξέρξης δὲ πάντ' ἐπέσπε δυσφρόνως	550
	Βαρίδεσσι ποντίαις. Τί ποτε Δαρεῖος μὲν οὐ- πω τότε ἀβλαβῆς ἐπῆν Τοξάρχης πολίταις, Σουσίδος φίλος ἄκτωρ;	555
ἀντιστρ. α.	Πεζούς τε γὰρ θαλασσίους θ' Ὀμόπτεροι κυκνώπιδες	Næes

VARIETAS LECTIIONIS.

- v. 546. νῦν γὰρ] νῦν γὰρ οὐτίποτε Δαρεῖος μὲν τότε ἐβλάβη Rob. τίποτε Δ. μὲν οὕτω τότε ἀβλαβῆς Guelf. Turn. Vict.
- v. 547. Ἀσίας] Ἀσίας Ald. Vict. Illud jam Steph. praeferendum censebat, aut γαί' Ἀσία legendum.
- v. 548. γὰρ ἤγαγεν] μὲν γὰρ ἔγαγε (vitio typogr. pro ἤγαγε) Ald. μὲν γὰρ ἤγαγε Guelf. Turn. Vict.
- v. 549. ἀπώλεσεν] ἀπώλεσε Ald. Turn.
- v. 551. βαρίδεσσι] βαρύδεσι Viteb.
- v. 552. μὲν abest Viteb.
- v. 552. 553. τί ποτε Δαρεῖος μὲν οὐπω τότε ἀβλαβῆς] οὐτίποτε Δαρεῖος μὲν τότε ἐβλάβη Rob. τίποτε Δ. μὲν οὕτω τότε ἀβλαβῆς Guelf. Turn. Vict. τοξάρχης πολίταις] τόξαρχος πολίταις Rob. Turn. τόξαρχος πολίταις Vict. τοξάρχης edidit Brunckius e Regg. forma magis poetica.
- v. 555. Σουσίδος] Σουσίδαις al. teste Steph.
- v. 556. γὰρ θαλασσίους θ'] καὶ θαλασσίους Guelf. Ald. Vict. γὰρ καὶ θαλασσίους Rob.
- v. 557. ὀμόπτεροι] αἱ δ' ὀμόπτεροι Ald. Rob. Turn. Vict. Nos vero v. 556. et

Νᾶες μὲν ἄγαγον, ποποῖ,
 Νᾶες δ' ἀπώλεσαν, τοποῖ,
 Νᾶες πανωλεθρίοισιν ἐμβολαῖς. 560

Διὰ δ' Ἰκόνων χέρσας,
 Τυτθά γ' ἐκφυγεῖν ἀνακτ'
 Αὐτὸν ὡς ἀκούομεν
 Θρήκης ἀμπεδιήρεις
 Δυσχείμους τε κελεύθους. 565

στροφήβ'. Τοὶ δ' ἄρα πρωτόμοροι δὴ, Φεῦ,
 Ληφθέντες πρὸς ἀνάγκαν, ἤε,
 Ἄκτας ἀμφὶ Κυχρείας, ἑά

Στένε καὶ δακνάζου,

Βαρύ

VARIETAS LECTIÖNIS.

557. ad Brunckii emenda-
 tionem, metro perbene
 consulentem expressimus.

v. 560. πανωλεθρίοισιν]
 πανωλεθρήσι Ald. πανωλέ-
 θρισιν Rob. Viteb.

v. 562. τυτθά γ'] τυτθά δ'
 Guelf. Rob. Turn. Vict.
 Pro τυτθά δ' ἐκφυγεῖν Cante-
 terus conjiciebat τυτθά διεκ-
 φυγεῖν.

v. 563. αὐτὸν] αὐτῶν Vi-
 teb. Ald. Rob. Turn. etc.
 αὐτὸν dedit Brunck. e Regg.
 ὡς] Ita scribendum recte
 monuit Heathius, ut ὡς sit
 i, q. οὕτως. Vulg. ὡς.

v. 564. ἀμπεδιήρεις] ἀνα-
 πεδιήρεις Rob.

v. 565. δυσχείμους] δυσχει-
 μέρους Ald. Rob. Vict. etc.
 Heathius metri causa cor-
 rexit δυσχείμους, quem cum
 Brunckio sequimur.

v. 566. δὴ Heathio aucto-
 re inseruimus ob metrum.

v. 567. ληφθέντες] λειφ-
 θέντες Rob. ἀνάγκαν] ἀνάγκ-
 κην Turn.

v. 568. Κυχρείας] κυπρίας
 Rob. κυχρείας Turn. Brunck.
 ἀμφικεχρείας sic Mosqu. Κυγ-
 χρείας Guelf. Κεγρείας Vit.
 Κεγχρείας Ald. Vict.

Βαρυ δ' ἀμβόασον 570

Οὐράνι ἄχη, ὀά,

Τεῖνε δὲ δυσβάυκτον

Βοῶτιν τάλαιναν αὐδάν.

ἀντιερ. β'. Γναπτόμενοι δ' ἀλί δεινῶ, Φεῦ,

Σκύλλονται πρὸς ἀναύδων, ἤε, 575

Παίδων τῶς ἀμιάντου, ὀά.

Πενθεῖ δ' ἄνδρα δόμος στερηθεῖς·

Τοκῆες δ' ἄπαιδες

Δάκρυσιν ἔρξονται,

Δαιμόνι' ἄχη, ὀά, 580

Δυρόμενοι γέροντες·

Τὸ πᾶν δὴ κλύουσιν ἄλγος.

στροφή γ'. Τοὶ δ' ἀνά γᾶν Ἀσίαν δὴν

Οὐκ ἔτι περσονομοῦνται,

Οὐκ ἔτι δασμοφορεῦσι 585

Δεσπο-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 570. ἀμβόασον] ἀμβόη-
σον Ald. Turn.

v. 573. βοῶτιν] βοῶ τὴν
Viteb.

v. 574. γναπτόμενοι δ' ἀλί
δεινῶ] γναμπτόμενοι ἀλί δει-
νῶ Φεῦ Ald. γναμπτόμενοι δ'
ἀλί δεινῶ Φεῦ Guelf. Vict.
γναπτόμενοι scribendum ef-
se evicit Dorvillius Miscell.
obss. Vol. IX. p. 120. Φεῦ
omisit Brunck.

v. 575. ἀναύδων] αὐδάν
Mosqu. ἤε ἤε Guelf.

v. 579. δάκρυσιν ἔρξονται]
Abest δάκρυσιν Viteb. Ald.

Rob. ἔρξονται ἐν δάκρυσι
Turn. Vict. Alios omitte-
re verbum ἔρξονται, alios
utrumque, auctor est Steph.

v. 581. δυρόμενοι] sic
Brunck. et Porson. Vulg.
ὄδυρόμενοι.

v. 582. κλύουσιν] κλύουσ'
Rob.

v. 585. οὐκ ἔτι] οὐδ' ἔτι
Viteb. quod probat Zeunius.
Idem est in Guelf.

Δεσποσύνησιν ἀνάγκαις,
 Οὐδ' ἐς γῆν προπίτνοντες
 Ἄρξονται. Βασίλεια
 Γὰρ διόλωλεν ἰσχύς·
 οὐτις γ'. Οὐδ' ἔτι γλῶσσα βροτοῖσιν 590
 Ἐν Φυλακαῖς. λέλυται γὰρ
 Λαὸς ἐλεύθερα βάζειν,
 Ὡς ἐλύθη ζυγὸν ἀλκῆς.
 Αἰμαχθεῖσα δ' ἄρουρα
 Αἴαντος περικλύστω 595
 Νᾶσος ἔχει τὰ Περσῶν.

ΑΤΟΣΣΑ. ΧΟΡΟΣ.

ΑΤΟΣΣΑ.

Φίλοι, κακῶν μὲν ὅστις ἔμπορος κυρεῖ,
 Ἐπίσταται βροτοῖσιν ὡς ὅταν κλύδων

Κακῶν

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 586. δεσποσύνησιν] δεσποσύνοισιν Guelf.

v. 587. προπίτνοντες] προσπίτνοντες Ald. προσπίτνοντα Rob. προσπίπτοντες Guelf. γαῖαν προσπιτνῶντες Viteb. προπίτνοντες conj. Stanl. quod poscente metro cum Brunckio recepimus.

v. 590. οὐδ' ἔτι.] οὐδέ τι Rob. οὐκ ἔτι Viteb.

v. 592. ἐλεύθερα] ἐλεύθερον Vit.

v. 596. Περσῶν] additur σώματα Rob.

v. 597. ἔμπορος] Sic Regg. Mosqu. Ald. Turn. Vict. ἔμπειρος Guelf. Rob.

v. 598. ἐπίσταται] Scholiastes in Cod. Guelf. testatur olim in quibusdam MSS. lectum ἐπίστασα.

Κκκῶν ἐπέλθῃ, πάντα δειμαίνειν Φιλεῖ·	
Ὅταν δ' ὁ δαίμων εὐροῆ, πεπαιθέναι	600
Τὸν αὐτὸν αἶει δαίμον' οὐριεῖν τύχης.	
Ἔμοι γὰρ ἤδη πάντα μὲν φόβου πλέα·	
Ἐν ὄμμασίν τ' ἀνταῖα φαίνεται θεῶν·	
Βοῶ δ' ἐν ὡσὶ κέλαδος οὐ παιώνιος.	
Τοῖα κκκῶν ἐκπληξίς ἐκφοβεῖ φρένας.	605
Τοιγὰρ κέλευθον τήνδ' ἄνευ τ' ὄχημάτων,	
Χλιδῆς τε τῆς πάροιθεν, ἐκ δόμων πάλιν	
Ἔστειλα, πατρὶ παιδὸς εὐμενεῖς χάς	
Φέρουσ', ἅπερ νεκροῖσι μελικτήρια·	
Βοός τ' ἀφ' ἀγνῆς λευκὸν εὐπτονον γάλα,	610
Τῆς τ' ἀνθεμουργοῦ στάγμα, παμφαῆς μέλι,	
Διβάσιν ὑδρηλαῖς παρθένου πηγῆς μετὰ,	
	Ἀκήρα-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 600. εὐροῆ] οὐρίση
emendandum censet Lennep
ad Phalar. p. 86.

v. 603. τ' ἀνταῖα] τάνταῖα
vulgo scribebatur. Scriptu-
ram τ' ἀνταῖα praeferendam
duxit Stanl.

v. 606. ἄνευ τ' ὄχημάτων]
Recepi lectionem Guelf. Mo-
squ. Vit. Regg. pro vulg.
ἄνευ ὄχημάτων, cujus hia-
tum Brunckius ita vitabat,
ut rescriberet ὄχημάτων τ'
ἄνευ, quod ei concinnius
videbatur. ἄνευδ' ὄχημάτων
conj. Pauwius. ἄνευ τ' ὄχη-
μάτων Heath.

v. 608. ἔστειλα] ἔστειλά-
μην Rob. al. ἔστειλατο, et
ἔστειλα τῷ, teste Steph.
πατρὶ παιδὸς] τῷ παιδὸς πα-
τρὶ Ald. Turn. παιδὸς πα-
τρὶ Rob. Vict. Cant. ἔστει-
λα παιδὸς omiffa Mosqu.
Vit. πατρὶ παιδὸς dedit
Brunck. e Reg. A. εὐμε-
νεῖς] Sic Brunck. e Reg. A.
πρευμενεῖς Ald. Rob. etc.

v. 609. μελικτήρια abest
Mosqu. Vit.

v. 610. λευκὸν] λευκῆς
Schol. marg. Cod. Guelf.

v. 611. ἀνθεμουργοῦ] ἀν-
θεμουργοῦ Ald.

Ἀκήρατόν τε μητρὸς ἀγρίας ἄπο
 Ποτόν, παλαιᾶς ἀμπέλου γάνος τόδε,
 Τῆς τ' αἰὲν ἐν Φύλλοισι θαλλούσης βίον 615
 Ξανθῆς ἐλαίας καρπὸς εὐώδης πάρα,
 Ἄνθη τε πλεντά, παμφόρου γαίας τέκνα.
 Ἄλλ', ὦ φίλοι, χραῖσι ταῖςδε νερτέρων
 Ὅτανος ἐπευφημεῖτε, τόν τε δαίμονα
 Δαρεῖν ἀνακαλεῖσθε, γαπότους δ' ἐγὼ 620
 Τιμὰς προπέμψω τάςδε νερτέροις θεοῖς.

ΧΟΡΟΣ.

Βασίλεια γύναι, πρέσβος Πέρσις,
 Σὺ τε πέμπε χάς θαλάμους ὑπὸ γῆς,
 Ἡμεῖς θ' ὕμνοις αἰτησόμεθα
 Φθιμένων πομπούς 625
 Εὐφρονας εἶναι κατὰ γαίας.
 Ἄλλὰ χθόνιοι δαίμονες ἄγνοί,
 Γῆ τε καὶ Ἑρμῆ, βασιλεῦ τ' ἐνέρων,
 Πέμ-

VARIETAS LECTIIONIS.

- v. 615. Φύλλοισι] φίλοισι Vit. πρέσβκ Rob. πρέσβυς
 Ald. Turn.
 v. 617. abest Mosqu. In v. 623. σύ τε] σύ γε conj.
 Vit. defunt γαίας τέκνα — Pauw.
 νερτέρων.
 v. 624. ἡμεῖς θ'] ἡμεῖς ὀ
 Turn.
 v. 619. ἐπευφημεῖτε] ἐπευ-
 Φημεῖσθε Ald. τόν τε] τόν
 v. 626. κατὰ γαίας] κατὰ
 δε Mosqu. Vit. Ald. γαίαν Regg. Ald. Rob. Turn.
 κατὰ γαίας Viet. Cant.
 v. 620. γαπότους] γαπό-
 νους Mosqu. γ' ἀτόπους Vit.
 v. 622. πρέσβος] πρέσβυ-
 σα Guelf. πρέσβις Mosqu. βασιλεῦ τε νερτέρων Guelf.
 Mosqu. Rob.

Πέμψατ' ἔνερθε ψυχὴν εἰς Φάος
 Εἰ γάρ τι κακῶν ἄχος οἶδε πλέον, 630
 Μόνος ἂν θνητῶν πέρας εἴποι.

στροφή α'. Ἡ ῥ' αἶει μου μακαρί-
 τας ἰσοδαίμων βασιλεὺς
 Βάρβαρα σαφηνῆ

Ἰέντος τὰ παναίολ' αἰ- 635
 ανῆ δὺς θροα βάρματα;
 Παντάλαν' ἄχη διαβοάσω.

ἀντίρ. α'. Νέρθεν ἄρα κλύει μου;
 Ἄλλὰ σύ μοι Γᾶ τε καὶ ἄλ-
 λοι χθονίων ἀγεμόνες 640

Δαί-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 629. ἔνερθε ψυχὴν] Sic
 Reg. B. ἔνερθεν ψυχὴν Reg.
 A. Guelf. ἔνερθεν ψυχάν
 Ald. Rob. Turn. etc. Φάος]
 Φῶς Mosqu.

v. 630. εἰ γάρ τι κακῶν ab-
 sunt Mosqu. εἰ γάρ τε Rob.
 Pro ἄχος Pauwius corrige-
 bat ἄκος, quod etfi schol.
 quoque legisse videtur, vul-
 gatam tamen servandum.

v. 631. πέρας] Sic Rob.
 etc. Idem (superscripto Πέρ-
 σαις) Guelf. et Reg. B. In
 textu vero Πέρσαις Reg. A.
 Ox. Ald. εἴποι] εἶπη Ald.
 εἶπη Turn.

v. 634. Βάρβαρα σαφηνῆ]
 Βάρβαρά τε σαφηνῆ Rob.

Vol. II.

v. 635. Sic Brunckius
 versum digessit, ad modum
 antithetici, cod. A. aucto-
 ritate usus. Optime. ἰέντος]
 ἰέντος Ald.

v. 636. βάρματα] βάρμα-
 τα Mosqu.

v. 637. παντάλαν'] παντά-
 λαν' Ald. παντάλανά τ'
 Rob. ἄχη] ἄχθη Vit. δια-
 βοάσω] διαβάς Mosqu. δια-
 βοάω corrigit Pauw.

v. 638. ἄρα — μου] ἄρα
 μου Ald. Rob.

v. 639. ἀλλὰ σύ μοι γᾶ]
 ἀλλὰ σύ γᾶ Rob.

v. 640. ἀγεμόνες abest. Ox.
 Ald. ἤγεμόνες Mosqu.

D

Δαίμονα μεγαυχή
 Ἴόντ' αἰνέσατ' ἐν δόμων,
 Περσᾶν Σουσιγενῆ θεόν·
 Πέμπετε δ' ἄνω, οἷον οὐπω
 Περσὶς αἰ' ἐκάλυψεν.

645

στροφήβ'.

Ἦ φίλος ἀνὴρ, ἢ φίλος ὄχθος·
 Φίλα γὰρ κέκευθεν ἦθη.
 Ἄιδωνεύς δ' ἀναπομπὸς ἀν-
 εῖης, Ἄιδωνεύς,
 Ἄκακον θεῖον ἀγκιτα Δαρειῖον, ἦε.

650

Οὔτε

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 641. δαίμονα] δαίμονες
 Rob. μεγαυχή] Hoc Brun-
 ckius, flagitante metro re-
 cepit e Reg. A. μεγαλαυχή
 Reg. B. Ald. Rob. Turn.
 etc. μεγαλερχῆ super scri-
 pto scholio μεγαλοδύναμον
 Guelf. Etiam in Reg. A.
 notatur: γρ. μεγαλερχῆ.

v. 643. Περσᾶν] Περσᾶν
 ᾶν sic Mosqu.

v. 644. πέμπετε δ' ἄνω]
 πέμπετ' ἄνω Rob. οἷον οὐ-
 περ Guelf.

v. 645. αἰ'] αἶα Mosqu.

v. 645. [q. ἐκάλυψεν —
 ὄχθος] ἐκάλυψεν φίλος, ἢ
 φίλος ἀνὴρ. ἢ φίλος ὄχθος τά-
 φου Ox. Ald. Turn. ubi τά-
 φου est e glossa.

v. 647. φίλα] φίλια Mosq.
 Viteb.

v. 648. ἀναπομπὸς] ἀνα-
 πομπτός ex correctione
 Mosqu.

v. 649. ἀνείης Ἄιδωνεύς]
 ἀνίη Ἄιδωνεῦ Guelf. ἀνίη Ἄι-
 δωνεύς Mosqu. Vit. ἀνίη
 omisso Ἄιδωνεύς Ald. Rob.
 ἀνίει omisso Ἄιδωνεύς Turn.
 Vict. etc. In Reg. A. legi-
 tur ἀνίει Ἄιδωνεύς, cum glos-
 sa εἶδε ἀναπέμποις, quam
 Brunckius recte iudicavit
 ad lectionem ἀνείης referri.
 Praeterea notatur variæ lec-
 tio: γρ. ἄν εἶη. In Reg.
 B. est ἀνίη omisso Ἄιδωνεύς.
 Optime igitur ἀνείης emen-
 davit Brunckius, quem imi-
 tati sumus.

v. 650. Ἄκακον θεῖον ἀγκι-
 τα Δαρειῖον, ἦε.] Vulgo le-
 gebatur in omnibus Δαρειῖον,

ἀντιστρ. β'. Οὔτε γὰρ ἄνδρας πώποτ' ἀπώλλυ
 Πολεμοφθόροισιν αταις,
 Θεομήστωρ τ' ἐκικλήσκειτο
 Πέρσαις, Θεομήστωρ δ'
 Ἔσκεν, ἐπεὶ στρατὸν εὖ ἐποδώκει. ἤε. 655
 στροφή γ'. Βαλὴν, ἀρχαῖος βαλὴν, ἴθι, ἴκου,
 Ἐλθ' ἐπ' ἄκρον κόρυμ-
 βον ὄχθου, κρεκόβαπτου
 Ποδὸς εὐμακρῶν αἰείρων,
 Βασιλείου τιάρας 660

D 2

Φέλα-

VARIETAS LECTIIONIS.

οἶον ἀνακτα Δαρειάν, ἤε. nisi
 quod in scholiis codd. Regg.
 notatur lectio οἶον, i. e. μό-
 νον. Manifestam, quae huic
 lectioni inest, corruptelam
 metri quoque perversitas
 arguit. Recte autem Brun-
 ckius intellexit, desiderari
 versum anapaesticum dime-
 trum, vel dactylicum te-
 trametrum. Illum igitur
 effecimus ita rescribendo:

Ἄνακτον θεῖον ἀνακτα Δα-
 ρεῖον. ἤε.

ἤε enim est extra versum.
 Ceterum a sententia verita-
 tem emendationis nostrae
 adstruximus in Commenta-
 rio ad h. l.

v. 651. πώποτ'] πόντ'
 Guelf. Rob.

v. 652. πολεμοφθόροισιν]
 πολεμοφύροισιν Mosqu. αταις
 omissum Mosqu.

v. 655. ἐποδώκει] Iure
 damnavit Brunckius Fabri
 commentum, Heathio quo-
 que probatum, ἐποδόχει,
 cum ἐποδώκει (quod in cod.
 Reg. B. exp. ἀδήγει) sit for-
 ma Ionica pro ἐφοδώκει ab
 ἐφοδόν.

v. 656. βαλὴν ἀρχαῖος βα-
 λὴν] βαλλὴν ἀρχαῖος βαλλὴν
 Guelf. Rob. Turn. βάλην
 omisso ἀρχαῖος Mosqu.

v. 657. κόρυμβον] κόρυβον
 Mosqu. Vit.

v. 658. ὄχθου] ὄχθον Guelf.

v. 660. τιάρας] τήρας
 Guelf. Vit.

Πάλαρον πιφάουσκων
 Βάσκε πάτερ ἄνακε Δαρεῖ', ἄνει,
 ἄντισρ. γ. Ὅπως καινά τε κλύης νέα τ' ἄχη·
 Δέσποτα δεσπότου,
 Φάνηθι. Στυγία γάρ
 Τις ἐπ' ἀχλὺς πεπόταται.
 Νεολαία γὰρ ἦδη
 Κατὰ πᾶσ' ὄλωλε.
 Βάσκε πάτερ ἄνακε Δαρεῖ', ἄνει.
 ἐπαδῖς. Αἶ αἶ αἶ αἶ,
 ὦ πολὺκλαυτε Φίλοισι θανῶν·

665

670

Τί

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 661. πιφάουσκων] πιφάουσκων Mosqu. Turn. Abreschius conj. leg. πιφαῦσκον, vel ἐπιφάουσκων.

v. 662. πάτερ] περῶν codd. Mosqu. Rob. πατήρ Turn. Δαρεῖ' ἄνει] Vulgo in omnibus legebatur hic et in antithetico v. 669. Δαρεϊάν, cō. quod Heathius ita emendare conabatur: Δαρεῖ' ἄν' οἶ; ut ἄν' esset ab ἄνα pro ἀνάστηθι. At haec apocope duriuscula est, et obscuritatem parit. Verissimum igitur puto, sic rescribere: Δαρεῖ' ἄνει, Darie redi, s. exsurge.

v. 663. ἄχη] ἄχθη Guelf. Pauvius legendum esse su-

spicatur ὅπως γ' αἰνά τε κλύης Νέα τ' ἄχη.

v. 666. τις ἐπ' ἀχλὺς] ἐπ' ἀχλὺς τις Ald. τις ἐπ' ἀχλὺς Guelf. τις ἔστ' ἀχλὺς Mosqu. ἔτ' ἀχλὺς τις Rob. ἐπ' ἀχλὺς τις Turn.

v. 667. νεολαία] νεολέα Guelf. νεολαῖς Mosqu.

v. 668. κατὰ πᾶσ'] κατὰ γῆς Guelf. ὄλωλε] Sic Reg. A. Vit. ἄλωλε Mosqu. ἀπόλωλε, quod metrum respuit, Reg. B.

v. 669. πάτερ] περῶν cod. Mosqu. Rob. πατήρ Turn. Δαρεῖ' ἄνει] Vulgo Δαρεϊάν οἶ. cf. v. 662. Δαρεῖ' οἶ Mosqu.

Τί τάδε, δυνάστα, δυνάστα,
Περὶ τῶ σῶ διδύμα
Διάνοιεν ἀμαρτία

D 3

Πάσα

VARIETAS LECTIONIS.

v. 672. δυνάστα, δυνάστα]
Sic Reg. B. At Reg. A. se-
mel tantum δυνάστα. In
Vit. scriptum est δυνάτα δυ-
νάστα. In Vict. δυνάτα δυ-
νάτα.

v. 673. τῶ γῶ] τῶ σῶ γῶ
Turn. abest σῶ Vit. Ox.
Rob. δίδυμα] περὶ δίδυμα
Rob.

v. 674. διάνοιεν] διάνοιεν
δ' Ald. Turn. διάγοιεν δ'
Guelf. διάγοιε Mosqu. διά-
γοιεν. Sed Brunckius V. C.
multiplex, inquit, his ver-
sibus menda subest. Διά-
νοιεν tertia pluralis est pen-
dens a nominativo τὰ ἀμαρ-
τία. At Graecis, ut reor,
incognita est vox τὸ ἀμαρτίου
pro ἡ ἀμαρτία. Praeterea
cum verbo requiritur par-
ticula ἄν, ut elici possit sen-
sus, quem latina versio ex-
hibet: *quare hae circa tuam
geminae grassarentur labes
totam terram tuam hanc? cui
non aliter Graeca responde-
bunt, quam si sic scribantur:*

περὶ τῶ σῶ διδύμα
διάνοι' ἄν ἀμαρτία
πάσα γῶ τῶδ'.

Postremus versiculus sic
scriptus in B. In A. τῶδε,
omisso in utroque σῶ, quod
a Turnebo in impressis ma-
le insertum. Non dissimu-
labo tamen, ne sic quidem
usquequaque sanam mihi
videri istam lectionem;
non intelligo, quid sibi ve-
lint senes, quaerendo: τί
τάδε (κακὰ) διάνοι' ἄν περὶ
πάσα τῶ σῶ γῶ τῶδε διδύμα
ἀμαρτία, *cur inauspicato sus-
cepta gemina expeditio tuo
imperio haec mala perficeret,*
tanquam de re incerta et
dubia loquentes, quod et
praecedentibus et sequenti-
bus adversatur. Omnino di-
cere debuerunt: *cur tot ma-
la perfecit temere suscepta
gemina expeditio?* Scriben-
dus itaque videtur medius
versiculus, διάνοιεν ἀμαρτία.
Hactenus ille. Sed cf. Com-
mentar. nostrum ad h. l.

Πάσα γὰ τᾶδ' ;
 Ἐξεφθινθ' αἱ τρίσκαλμοι
 Νᾶες, ἄναες νᾶες.

675

ΔΑΡΕΙΟΣ. ΧΟΡΟΣ. ΑΤΟΣΣΑ.

ΔΑΡΕΙΟΣ.

ὦ πιστὰ πιστῶν, ἡλικίης θ' ἤβης ἐμῆς,
 Πέρσαι γεραιοί, τίνα πόλις ποιεῖ πόνον;
 Στένει, κένοπται, καὶ χαράσσεται πέδον.
 Λεύσσω δ' ἄνοιτιν τὴν ἐμὴν τάφου πέλας
 Ταρβῶ, χοῶς δὲ πρευμενεῖς ἐδεξάμην.
 Ὑμεῖς δὲ θρηνεῖτ' ἐγγύς ἐστῶτες τάφου,
 Καὶ ψυχαγωγοῖς ὀρθιάζοντες γόοις,
 Οἰκτρῶς καλεῖτέ μ'. ἔστι δ' οὐκ εὐέξοδον

680

685
 Ἄλ-

VARIETAS LECTIIONIS.

ἀμαρτία] Schol. testatur in
 quibusdam Codd. fuisse
 ἀμαρτήματα.

v. 675. τᾶδ'] τᾶδε Ald.
 γὰ τᾶδε Guelf. πάσα γὰ σᾶ
 τᾶδε Turn.

v. 677. ἄναες νᾶες] Sic
 Reg. A. B. Ox. Rob. ἄναες
 ἄναες Ald. Turn.

v. 679. γεραιοί] γηραιοί
 Ald.

v. 681. τάφου πέλας] Sic
 Regg. Vit. πέλας τάφου Ald.
 Rob. Turn. etc.

v. 682. πρευμενεῖς] πρευ-
 μενῆς Guelf. Rob.

v. 684. ὀρθιάζοντες] ῥοδιά-
 ζοντες Guelf. Mosqu. Vit.
 Ald. Turr. Vict.

v. 685. καλεῖτε] καλεῖσθε
 Mosqu. Vit. Ald. Rob. εὐέξ-
 οδον] εὐέδοξον Mosqu. men-
 dorse.

Ἄλλως τε πάντως, χ' οἱ κατὰ χθονὸς θεοὶ
λαβεῖν ἀμείνους εἰσὶν ἢ μεθίεναι.

Ὅμως δ' ἐκείνοις ἐνδυναστεύσας ἐγὼ

ἦκω· τάχυνα δ', ὡς ἄμεμπτος ὦ χρόνου.

Τί δ' ἔστι Πέρσαις νεοχμὸν ἐμβριθὲς κακόν;

690

ΧΟΡΟΣ.

Σέβομαι μὲν προσιδέσθαι,

Σέβομαι δ' ἀντία λέξαι

Σέθεν, ἀρχαίῳ περὶ τάρβει.

ΔΑΡΕΙΟΣ.

Ἄλλ' ἐπεὶ κάτωθεν ἦλθον σοῖς γόοις πεπεισμένος,

Μή τι μακροσῆρα μῦθον, ἀλλὰ σύντομον λέγων

695

Εἰπέ, καὶ πέραινε πάντα, τὴν ἐμὴν αἰδῶ μεθείς.

ΧΟΡΟΣ.

Δέομαι μὲν χαρίσασθαι,

Δέομαι δ' ἀντία φᾶσθαι,

Λέξας δύσλεπτα φίλοισιν.

D 4

ΔΑ.

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 686. οἱ κατὰ χθονὸς] οἱ
καταχθόνιοι Ald. ὅτι κατὰ
χθονὸς conj. Arnald. pro-
bante Abreschio.

v. 689. ἦκω· τάχυνα ὡς
ἄμεμπτος ὦ] „Recta loquen-
di norma optativum flagi-
tare videtur; optima phra-
sis efflet, sic legeretur: ἦκω
ταχύνας, ὡς ἄμεμπτος ὦ χρό-
νου.” Brunck. Heath. conj.
ἦκω· ταχύνα.

v. 690. τί δ' ἔστι] τί ἔστι
Mosqu. Ald. Rob.

v. 692. ἀντία] ἀντίον cod.
Mosqu.

v. 693. ἀρχαίῳ περὶ τάρ-
βει] ἀρχαίῳ τάρβει Turn.

v. 694. πεπεισμένος] πε-
πεισμένοι Mosqu.

v. 695. μακροσῆρα] μα-
κιστῆρα Vit. in textu, illo
supercripto. λέγων abest
Guelf.

v. 697. 698. δέομαι] δείο-
μαι codd. Regg. Ald. Rob.
etc.

ΔΑΡΕΙΟΣ.

Ἄλλ' ἐπεὶ δέος παλαιὸν σοι Φρενῶν ἀντίσταται 700
 Τῶν ἐμῶν λέκτρων γεραιὰ ξύννομι', εὐγενὲς γύναι,
 Κλαυμάτων λήξασα τῶνδε καὶ γόνων, σαφές τι μοὶ
 Λέξον. Ἀνθρώπεικ δ' ἂν τοι πῆματ' ἐντυχοὶ βροτοῖς.
 Πολλὰ μὲν γὰρ ἐκ θαλάσσης, πολλὰ δ' ἐκ χειροῦ κακὰ
 Γίγνεται θνητοῖς, ὁ μάλιστα βίος ἦν παθῆ πρόσω. 705

ΑΤΟΣΣΑ.

ὦ βροτῶν πάντων ὑπερσυχῶν ὄλβον εὐτυχεῖ πότμῳ,
 Ὅς θ', ἕως ἔλευσας αὐγὰς ἡλίου, ζηλωτὸς ὦν,
 Βίον εὐαίωνα, Πέρσαις, ὡς θεός, διήγαγες.
 Νῦν τέ σε ζηλῶ θανόντα πρὶν κακῶν ἰδεῖν βέβητος.
 Πάντα γάρ, Δαρεῖ, ἀκούσει μῦθον ἐν βραχεῖ χρόνῳ. 710
 Διαπεπόρθηται τὰ Περσῶν πρᾶγμαθ', ὡς εἰπεῖν ἔπος.

ΔΑ-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 700. ἀντίσταται] ἀν-
 δίσταμαι Guelf. Post ἀντί-
 σταται Mosqu. addit Φανερόν
 e glossa.

v. 701. γεραιὰ] γηραιὰ Ald.
 Rob. εὐγενὲς] εὐγενῆς Guelf.

v. 702. κλαυμάτων] κλαυ-
 σμάτων Vit.

v. 703. ἀνθρώπεια] ἀνεισα
 Guelf. e male intellecto
 Scribendi compendio. ἐντύ-
 χοι] ἀντύχοι Ald. ἀν τύχοι
 Mosqu. ἀν τύχη Vit.

v. 705. βίος ἦν] Sic Vit.
 Reg. A. ἢ βίος Turn. βίος
 ἦν Reg. B. ἦν παθῆ] ἦν παθῆ
 Ald. ἐνπαθῆ Guelf.

v. 706. εὐτυχεῖ πότμῳ] εὐ-
 τυχῆ πότμον Mosqu. Ald.

v. 707. ὅς θ' ἕως] Sic Reg.
 A. ὅς ἕως Reg. B. (in quo
 superscriptum ὡς ἕως) Guelf.
 Ald. Turn. ἔλευσας] al. te-
 sté Steph. ἔλευσες. Stanl.
 conj. ἔλευσες. αὐγὰς ἔλευ-
 σας edit. Bothius.

v. 709. βέβητος] βάρος
 Guelf.

v. 710. χρέων] al. teste
 Steph. λόγω quod probat
 Wakefield.

v. 711. τὰ Περσῶν] τὰ τῶν
 Περσῶν Ald. ὡς εἰπεῖν ἔπος]

ΔΑΡΕΙΟΣ.

Τίμ τρόπῳ; λοιμοῦ τις ἦλθε σιηπτός, ἢ στάσις πόλει;

ΑΤΟΣΣΑ.

Οὐδαμῶς, ἀλλ' ἀμφ' Ἀθήνας πᾶς διέφθαρται στρατός.

ΔΑΡΕΙΟΣ.

Τίς δ' ἐμῶν ἐκεῖσε παίδων ἐστρατηλάται; Φράσον.

ΑΤΟΣΣΑ.

Θούριος Ξέρξης, κενώσας πᾶσαν ἠπειρὸν πλάκκ. 715

ΔΑΡΕΙΟΣ.

Πεζὸς ἢ ναύτης δὲ πείραν τήνδ' ἐμώρρανεν τάλας;

ΑΤΟΣΣΑ.

Ἀμφότερα. Διπλοῦν μέτωπον ἔν δυοῖν στρατευμάτοιν.

ΔΑΡΕΙΟΣ.

Πῶς δὲ καὶ στρατός τοσόςδε πεζὸς ἤνυσεν περᾶν;

D 5

ΑΤΟΣ-

VARIETAS LECTIIONIS.

Sic Guelf. ὡς ἔπος εἰπεῖν

v. 716. ἢ ναύτης δὲ] ἢ ναύ-

Vit. Ald.; ὡς ἔτος εἰπεῖν

της γε Guelf. ἢ ναύτης καὶ

Rob.

Viteb. ἐμώρρανε] ἐμώρρανε

v. 712. τρόπῳ] πρόσω

Mosqu. Ald. Turn.

Mosqu. mendose. ἦλθε] ἦλθεν

v. 717. μέτωπον] πρόσω-

id. πόλει] πόλεως id.

πον superscripto μέτωπον

v. 713. οὐδαμῶς] οὐκ Rob.

tanquam glossmate Guelf.

ἀμφ' Ἀθήνας] Sic Regg. Turn.

στρατευμάτοιν] Sic Regg. et

ἀμφ' Ἀθήναις Ald. Rob. διέ-

Guelf. στρατευμάτων Rob.

φθαρται στρατός] κατέφθαρ-

στρατηλάτων Ald. στρατη-

ται omisso στρατός Mosqu.

λάτοιν δυοῖν Mosqu. Vit.

κατέφθαρται habet quoque

v. 718. ἤνυσεν] ἤνυσε Guelf.

Viteb.

Ald. Rob. Turn.

ΑΤΟΣΣΑ.

Μηχαναῖς ἐξεύξεν Ἕλλησ πορθμόν, ὥστ' ἔχειν πόρον.

ΔΑΡΕΙΟΣ.

Καὶ τόδ' ἐξέπραξεν, ὥστε Βόσπορον κλειῖσαι μέγαν; 720

ΑΤΟΣΣΑ.

᾿Ωδ' ἔχει· γνώμης δέ που τίς δαιμόνων ξυνήψατο.

ΔΑΡΕΙΟΣ.

Φεῦ· μέγας τις ἦλθε δαίμων, ὥστε μὴ Φρονεῖν καλῶς.

ΑΤΟΣΣΑ.

᾿Ως ἰδεῖν τέλος πάρεστιν οἶον ἦνυσεν κακόν.

ΔΑΡΕΙΟΣ.

Καὶ τί δὴ πράξασιν αὐτοῖς ὧδ' ἐπιστενάζετε;

ΑΤΟΣΣΑ.

Ναυτικὸς στρατὸς κακωθεὶς πέζον ὄλεσε στρατόν. 725

ΔΑΡΕΙΟΣ.

᾿Ωδε παμπήδην δὲ λαὸς πᾶς κατέφθαρται δορί;

ΑΤΟΣ-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 721. γνώμης] Abreschius
conj. γνώμης pro γνώμαις.
ξυνήψατο] Sic Vit. Reg. A.
συνήψατο Ald. Rob. Turn.
etc.

v. 723. ἦνυσεν] Sic Guelf.
ἦνυσε Mosqu. Ald. Rob.
Turn.

v. 724. ἐπιστενάζετε] ἐπι-
τενάζετο Ald. Rob.

v. 725. στρατόν οὐκισσὺν
Mosqu.

v. 726. λαὸς πᾶς] πᾶς
λαὸς Rob. πᾶς στρατὸς Turn.
Vict. Illud contra ratio-
nem commatum Trochai-
corum. Recte igitur Brun-
ckius reposuit λαὸς πᾶς e
Regg.

ΑΤΟΣΣΑ.

Πρὸς τὰδ' ὡς Σούσων μὲν ἄστῳ πᾶν κενανδρίαν στένει, . . .

ΔΑΡΕΙΟΣ.

ᾠ πόποι κενῆς ἀρωγῆς κἀπικουρίας στρατοῦ.

ΑΤΟΣΣΑ.

Βακτριῶν δ' ἔρρει πανώλης δῆμος, οὐδέ τις γέρων.

ΔΑΡΕΙΟΣ.

ᾠ μέλεος, οἶαν ἄρ' ἤβην ξυμμάχων ἀπώλεσε. 730

ΑΤΟΣΣΑ.

Μονάδα δὲ Ξέρξην ἔρημόν Φασιν οὐ πολλῶν μέτα . . .

ΔΑΡΕΙΟΣ.

Πῶς δὲ δὴ καὶ ποῖ τελευτᾶν; ἔστι τις σωτηρία;

ΑΤΟΣΣΑ.

Ἄσμενον μολεῖν γέφυραν ἐν δυοῖν ζευκτηρίαν.

ΔΑ-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 727. κενανδρίαν] κενανδρία Ald. Rob.

v. 728. κενῆς] κεδνῆς Mosq. Viteb.

v. 730. ξυμμάχων] συμμάχων Guelf.

v. 731. Φασίν] Φησίν Guelf.

v. 732. πῶς δὲ δὴ καὶ ποῖ τελευτᾶν;] πῶς τε δὴ καὶ ποῖ τελευτᾶ; ἔστιν τις σωτηρία; Ald. Rob. πῶς τε δὴ καὶ ποῖ τελευτᾶ; ἔστι τις σωτηρία; Turn. πῶς τε δὴ καὶ

ποῖ τελευτᾶν ἔστι; τίς σωτηρία; Vict. Cant. Stanl. At Brunckius ex utroque Reg. edidit πῶς τε δὴ καὶ ποῖ τελευτᾶ; ἔστι τις σωτηρία; In Reg. B. adjecta est interpretatio: πῶς τε δὴ ἔρχεται, καὶ ποῖ κατήνησε τὸ πρᾶγμα; in A. glossa, καταπτᾶ. Pro τελευτᾶς est in cod. Mosq. τελευτῶ.

v. 733. ζευκτηρίαν] ζευκτηρίαν Mosq.

ΔΑΡΕΙΟΣ.

Καὶ πρὸς ἤπειρον σεσῶσθαι τήνδε; τοῦτ' ἐτήτυμον;

ΛΤΟΣΣΑ.

Ναί· λόγος κρατεῖ σαφηνής· τοῦτό γ' οὐκ ἐνι στάσις. 735

ΔΑΡΕΙΟΣ.

Φεῦ· ταχεῖά γ' ἦλθε χρησμῶν πράξις· ἐς δὲ παιδ' ἐμὸν
Ζεὺς ἐπέσκηψεν τελευτήν θεσφάτων. ἐγὼ δέ που
Διὰ μακροῦ χρόνου τάδ' ἠύχουν ἐκτελευτῆσαι θεούς.
Ἄλλ' ὅταν σπεύδῃ τις αὐτός, χῶ θεὸς ξυνάπτεται.

Nūn

VARIETAS LECTIONIS.

v. 734. 735. omiffi Mosqu. Post τήνδε et ἐτήτυμον in Ald. omiffum interrogandi signum. Pauwius verba καὶ πρὸς ἤπειρον σεσῶσθαι τήνδε; Atollae tribuere malebat, ut τοῦτ' ἐτήτυμον solum esset Darii. Quod necessarium non esse bene Heathius intellexit.

v. 735. τοῦτό γ'] τούτῳ δ' Ald. Rob. τοῦτο δ' Turn. Vict. etc. Brunckius recte dedit τοῦτό γ', utroque Regio γε non δὲ praebente. In B. τούτῳ γ' et τούτου γ' metro adversante. τούτῳ tamen Spanhemius ad Aristoph. Plut. v. 348. legendum esse opinabatur. στάσις] perperam Arnaldus corrigebat στάσει.

v. 736. χρησμῶν] χρησμὸν Mosqu. ἐς δὲ παιδ'] Ita Mosqu. Rob. et recepi, ut concinnius. ἐς τε παιδ' Viteb. ἐς τὸν παιδ' Ald. Turn. Vict. etc.

v. 737. ἐπέσκηψεν] ἐπέσκηψε Ald. Rob. Turn. ἐγὼ δέ που] ἐγὼ δ' ἔμπας Rob.

v. 738. μακροῦ χρόνου] μακροῦ τοῦ χρόνου Ald. ἐκτελευτῆσαι] Sic Regg. Vit. Ald. Rob. Turn. At in Vict. est ἐκτελευτήσειν, quam secuti sunt Cant. Stanl. Recte autem Brunckius pristinam lectionem restituit.

v. 739. τις αὐτός, χῶ] Schol. legisse videtur τις αὐτοῦ χῶ, vel τις, αὐτῶ χῶ. Contra τις, αὐτός χῶ Turn. Vict. Cant. Stanl. Melius

Νῦν κακῶν ἔοικε πηγῇ πᾶσιν εὐρῆσθαι Φίλος. 740
 Παῖς δ' ἐμὸς τὰδ' οὐ κατειδὼς ἤνυσεν νέω φράσει,
 Ὅστις Ἑλλήσποντον ἱόν, δοῦλον ὧς, δεσμώμασιν
 Ἥλπιζε σχήσειν ῥέοντα Βόσπορον ῥέον θεοῦ,
 Καὶ πόρον μετερρύθμιζε, καὶ πέδασι σφυρηλάτεις
 Περιβαλῶν, πολλὴν κέλευθον ἤνυσεν πολλῷ στρατῷ, 745
 Θνητὸς ὧν θεῶν τε πάντων ἦετ', οὐκ εὐβουλίχ,
 Καὶ Ποσειδῶνος κρατήσειν. Πρὸς τὰδ' οὐ νόσος Φρηνῶν
 Εἶχς

VARIETAS LECTIIONIS.

distinxit Brunckius auctori-
 tate Reg. A. ἀλλ' ὅταν σπεύ-
 δη, τις αὐτός, χῶ θεός —
 Idem in Reg. B. variam lec-
 tionem reperit adnotatam,
 quae, si minus bona, saltem
 veteris distinctionis index
 est, χ' ἢ θεός, adjecto schol.
 ἤγουν ἢ Ἐριωνός. ἐυνάπτεται]
 συνάπτεται Guelf. Rob.
 Turn. Vict. Cant. Stanl.

v. 741. ἤνυσεν] ἤνυσε Guelf.
Ald. Rob. Turn.

v. 743. ἤλπιζε] Sic Ald.
Rob. ἤλπισε σχήσειν, ῥέον-
 τα] „Quid acuminis sit,
 aut venustatis in ῥέοντα ῥέον,
 ego lubens fateor me nescire.
 Fallor aut legendum
 est δοῦλον ὧς δεσμώμασιν
 Ἥλπισε σχήσειν ῥέοντα, Βόσ-
 πορον ῥέον θεοῦ. Δεσμώμα-
 σιν ῥέοντα Attice, ut notum,
 se cōhibiturum vinculis. ῥέον

τα σχήσειν cohaeret, et pro-
 nomen reticetur.” Ραιιω.
 Recte vero Heathius hanc
 sententiam damnavit.

v. 745. ἤνυσεν] ἤνυσε Guelf.
Ald. Rob. Turn.

v. 746. Θνητὸς ὧν] Θνητὸς
 ἔων Mosqu. θεῶν τε πάντων]
 Sic Brunck. e Regg. Vulgo
 θεῶν δὲ πάντων. εὐβουλίχ]
 ἀβουλίχ Ald.

v. 747. πρὸς τὰδ'] πῶς
 τὰδ' Codd. MSS. adhuc col-
 lati et edd. omnes ante
 Brunckium, qui Abreschii
 emendationem πρὸς τὰδ' re-
 cepit, recte ut opinor. Ste-
 phanus autem πῶς τὰδ' in-
 terrogandi nota apposita
 servandum duxerat. Hea-
 thius pro οὐ reponi malebat
 οὔν, hoc sensu: *quomodo igi-
 tur morbus animi eousque
 filium meum occupavit?*

Εἶχε παιδὸς ἐμόν; Δέδοικα μὴ πολὺς πλούτου πόνος
 Ὅυμὸς ἀνθρώποις γένηται τοῦ Φθάσαντος ἀρπαγῆ.

ΑΤΟΣΣΑ.

Ταῦτα τοῖς κακοῖς ὁμιλῶν ἀνδράσιν διδάσκειται 750
 Θούριος Ξέρξης. Λέγουσι δ', ὡς σὺ μὲν μέγαν τέκνοις
 Πλοῦτον ἐκτίσω ξὺν αἰχμῇ, τὸν δ' ἀνανδρίας ὑπο
 Ἔνδον αἰχμάζειν, πατρῶν δ' ὄλβον οὐδὲν αὐξάνειν.
 Τοιαῦδ' ἐξ ἀνδρῶν οὐκ ἴδη πολλάκις κλύων κακῶν
 Τήνδ' ἐβούλευσεν κέλευθον, καὶ στρατεύει' ἐφ' Ἑλλάδα. 755

ΔΑΡΕΙΟΣ.

Τοιγάρ σφιν ἔργον ἐστὶν ἐξεργασμένον
 Μέγιστον, αἰμύνηστον, οἷον οὐδέπω
 Τὸδ' ἄστυ Σούσων ἐξεκείνωσεν πεσόν,

Ἐξ

VARIETAS LECTIÖNIS.

v. 748. πόνος] Hanc lectionem, utpote quae est exquisitior e Guelf. Ald. Vict. restitui. Reliqui praebent πόρος.

v. 750. ἀνδράσιν] ἀνδράσι Ald. Turn.

v. 752. ξὺν αἰχμῇ] σὺν αἰχμῇ Turn. ἀνανδρίας] ἀνανδρία Ald.

v. 753. αἰχμάζειν] de hac lectione vide Commentar. ad h. l.

v. 754. πολλάκις κλύων κακῶν] κλύων πολλάκις κακῶν Guelf.

v. 755. ἐβούλευσεν] ἐβούλευσε Mosqu. Ald. Turn.

v. 756. Frustra Josephus Scaliger de emend. tempor. lib. VI. inter hunc et praecedentem versum quaedam intercidisse, et v. 758. post v. 762. collocandum esse censebat.

v. 757. μέγιστον, αἰμύνηστον] μέγιστον αἰε, μνηστον Ald. οὐδέπω] colon ponit Turn., comma Vict.

v. 758. ἐξεκείνωσεν πεσόν] ἐξεκένωσε πεσόν sic Mosqu. ἐξεκένωσε πεσόν Guelf. Rob.

Ἐξ οὗτε τιμὴν Ζεὺς ἀναξ τήνδ' ὤπασεν,
 Ἐν' ἀνδρ' ἀπάσης Ἀσιάδος μηλοτρόφου 760
 Ταγεῖν, ἔχοντα σιληπτρον εὐθυνηρίου.
 Μῆδος γὰρ ἦν ὁ πρῶτος ἡγεμῶν στρατοῦ.
 Ἄλλος δ' ἐκείνου παῖς τόδ' ἔργον ἤνυσε,
 Φρένες γὰρ αὐτοῦ θυμὸν οἰκιστρόφου.
 Τρίτος δ' ἀπ' αὐτοῦ Κῦρος, εὐδαίμων ἀνὴρ, 765
 Ἄρξας ἔθηκε πᾶσιν εἰρήνην φίλοις.
 Λυδῶν δὲ λαὸν καὶ Φρυγῶν ἐκτῆσατο,
 Ἰωνίαν τε πᾶσαν ἤλασεν βία.
 Θεὸς γὰρ οὐκ ἤχθηρεν, ὡς εὐφρων ἔφω.
 Κύρου δὲ παῖς, τέταρτος ἠΰθυσε στρατόν· 770
 Πέμ-

VARIETAS LECTIIONIS.

ἔξεκένωσε πεσὼν Ald. ἐξε-
 κείνωσε πεσόν Turn. ἐξεκεί-
 νωσεν πεσόν Vict. etc. Item
 Brunck. e codd. Regg. qui
 formam ἐξεκείνωσεν ionicam
 recte adversus Heathii
 emendationem ἐξαπεκένω-
 σεν defendit. cf. not. ad v.
 155. et 653. Pauwius conj.
 ἐξεκείνωσ' ἐμπεσόν. Haud
 male; nisi πεσόν eundem
 quoque sensum praeberet.
 v. 759. ἐξ οὗτε τιμὴν Ζεὺς]
 ἐξ οὗ τιμὴν τε Ζεὺς Mosqu.
 ἐξοὔτετι μὴν Ald.
 v. 760. ἀνδρ' ἀπάσης] ἀν-
 δρα πάσης Mosqu. Ald. Rob.
 Turn. Vict. ἀνδρ' ἀπάτης
 Brunck. e Reg. A. Ἀσιά-
 dos] ἀσιδος Ald. Turn. μη-
 λοτρόφου] μηλοτρόφω Ald.
 v. 761. ταγεῖν] παγεῖν Mo-
 squ. εὐθυνηρίου] ἰθυνηρίου
 Mosqu. Rob.
 v. 763. ἔργον ἤνυσε] ἤνυ-
 σεν ἔργον adversus metri le-
 ges Ald. Rob.
 v. 768. ἤλασεν] ἤλασε Mo-
 squ. Guelf. Ald. Rob. Turn.
 v. 769. Θεὸς γὰρ οὐκ ἤχθη-
 ρεν] Heathio melius vide-
 batur: Θεὸς γὰρ οὐκ ἤχθη-
 ρεν, deos enim inimicos sibi
 haud reddidit, adeo bona
 mente erat.
 v. 770. ἠΰθυσε] ἴθυσε Reg.
 B. Guelf. Ald. Rob. ἴθυσε
 Mosqu. Brunckius ex Reg.

Πέμπτος δὲ Μέρδις ἤρξεν, αἰσχύνῃ πάτρα,

Θρόνοισί τ' ἀρχαίοισι· τὸν δὲ ξὺν δόλῳ

Ἄρταφρένης ἔκτεινεν ἐσθλὸς ἐν δόμοις

Ἐὺν ἀνδράσιν φίλοισιν; οἷς τόδ' ἦν χρέος.

[Ἐκτος δὲ Μάραφισ, ἑβδομὸς τ' Ἄρταφρένης.] 775

Κάγω

VARIETAS LECTIIONIS.

A. edidit ἤθυνε, adjecta, quae sequitur, observatione. „In universum, inquit, Tragicōi frequentius εὐθύνω adhibent, quam ἰθύνω. Hoc bene servatum v. 409. alterius significatio hic magis appositā. εὐθύνω, ἰθύνω, et ἰθύω a librariis saepe commutata. Quod autem inter ἰθύνω et ἰθύω discrimen statuunt lexicographi, an ex indole linguae sit, et veteres observarint, valde dubito. Non magis differre arbitror, quam πληθύνω et πληθύω, δύνω et δύω, ἀρτύνω et ἀρτύω, ἐντύνω et ἐντύω, aliaque similis formae plura. Sed quae in νω terminantur, penultimam producunt, in altera forma correptam. Non male itaque in Eurip. Or. 1020. scriberetur: ἰθύων νοσηρόν κῶλον Ὀρέστου. Discrimen non agnoscit Eustathius ad Hom. p. 1122. I. 29. τὸ δὲ ἰθύνει, ὁμώνυμος οὔσα λέξις πολλα-

χοῦ λέγεται. ἰθύειν.” Hactenus V. C.

v. 771. Μέρδις] „Vulgo conspirantibus codd. Μάρδος, quod nomen in Persicorum Regum serie nullibi comparet. Ex Herodoto factis notus Σμέρδις est. Nominis primam litteram extrivit metri necessitas, quod in aliis vocibus usitatum, ut in adfinis soni verbo σμέρδω, μέρδω. Emendationi favet Scholiastes, quam alicubi prolatam vidi, sed librum non recorder.” Brunck. πάτρα] πάτρας Guelf. Mosqu. Vit. Ald. Rob.

v. 774. ἀνδράσιν] ἀνδράσι Turp.

v. 775. Μάραφισ] Μαρράφνις Guelf. Μάρφνις Ald. Rob. Ἄρταφρένης] Ἄρταφρένης Guelf. Ceterum hunc versiculam, quem jam olim spurium judicaveram, postea Porfonus uncinis inclusit, Bothius ejecit.

Καγὼ πάλου τ' ἔκυρσα, τοῦπερ ἤθελον,
 Κάπεστράτευσα πολλὰ σὺν πολλῷ στρατῷ.
 Ἄλλ' οὐ κικόν τοςόνδε προσέβαλον πόλει.
 Εἰρξῆς δ' ἐμὸς παῖς, ὦν νέος, νέα Φρονεῖ,
 Κού μνημονεύει τὰς ἐμὰς ἐπιστολάς.
 Εὖ γὰρ σαφῶς τόδ' ἴστ', ἐμοὶ ξυνήλικες,
 Ἄπαντες ἡμεῖς, οἱ κράτη τάδ' ἔσχομεν,
 Οὐκ ἂν Φανεῖμεν πῆματ' ἔρξαντες τόσα.

780

ΧΟΡΟΣ.

Τί οὖν, ἀναξ Δαρεῖε, ποῖ καταστρέφεις
 Λόγων τελευτήν; πῶς ἂν ἐκ τούτων ἔτι

785

Πράσ-

VARIETAS LECTIONIS.

v. 776. 777. omiffi Mosq.

v. 776. καγὼ πάλου τ' ἔκυρσα] καγὼ δ' ἔκυρσα πάλου Ald. καγὼ ἔκυρσα πάλους Rob. καγὼ δ' ἔκυρσα τοῦπερ ἤθελον πάλου Turn. Victor. Cant. Stanl. Nos Brunckii lectionem e codd. Regg. erutam adoptavimus.

v. 779. ὦν νέος] νέος ὦν Mosq. Ald. Rob.

v. 780. τὰς ἐμὰς ἐπιστολάς] τᾶς ἐμὰς ἐπιστολάς Guelf.

v. 781. εὖ γὰρ σαφῶς τόδ' ἴστ'] εὖ γὰρ σαφῶς τόδ' ἴσθ' Ald. Rob. εὖ γὰρ τόδ' ἴστε σαφῶς Guelf.

Vol. II.

v. 783. Φανεῖμεν] Φάνημεν Guelf. Ald. Rob. Turn. Vict. codd. Regg. In Reg. B. imperiti cujusdam grammatici superscripta glossa, ἐΦάνημεν ἰωνικῶς. Ceterum Dawesii correctionem, sic istos versiculos refingentis:

Εὖ γὰρ σαφῶς, τόδ' ἴστ'
 ἐμοὶ ξυνήλικες
 Ἄπαντες, ἡμεῖς, εἰ κράτη
 τάδ' ἔσχομεν
 Οὐκ ἂν ἐΦάνημεν πῆματ' ἔρ-
 ξαντες τόσα.

bene refutavit Heathius, Stanleji lectionem Φανεῖμεν, id quod et Brunckius fecit, amplexus. Φανῆμεν Mosq. v. 785. λόγων] λέγων Ald.

E

Πράσσοιμεν ὡς ἄριστα Περσικὸς λεώς;

ΔΑΡΕΙΟΣ.

Εἰ μὴ στρατεύοισθ' ἐς τὸν Ἑλλήνων τόπον,
Μηδ' ἦν στράτευμα πλείον ἢ τὸ Μηδικόν.
Αὐτὴ γὰρ ἢ γῆ ζύμμαχος κείνοις πέλει.

ΧΟΡΟΣ.

Πῶς τοῦτ' ἔλεξας, τίμῃ τρόπῳ δὲ ζύμμαχεῖ;

790

ΔΑΡΕΙΟΣ.

Κτείνουσα λιμῶ τούς ὑπεριόμπους ἄγαν.

ΧΟΡΟΣ.

Ἄλλ' εὐσταλῆ καὶ λεκτὸν ἄρωμεν στόλον.

ΔΑ.

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 786. πράσσοιμεν ὡς ἄρι-
στα] In Mosq. corrupte-
scriptum πράσοι ὡς ἄριστα.

v. 787. ἐς τὸν] ἐς τοῦ Ald.

v. 788. μηδ' ἦν] μηδ' εἰ
Codd. MSS. et edd. ante
Brunckium, qui μηδ' ἦν re-
pouit, quia εἰ cum subj. ap.
Atticos non construitur. Εἰ
hoc libentius obsecuti su-
mus, quod hoc ἦν elegan-
tius est, quam repetitum εἰ.

v. 789. αὐτῆ] αὐτῆ Mosq.
Turn.

v. 790. ζύμμαχεῖ] Sic
Reg. B. Vulg. συμμαχεῖ.

v. 792. ἀλλ' εὐσταλῆ καὶ
λεκτὸν ἄρωμεν στόλον] ἀλλ'

εὐσταλῆ τε λεκτὸν ἀρωμεν
στόλον, invito meistro (uelf.
Ald. ἀλλ' εὐσταλῆ καὶ λε-
κτὸν ἀρεῖμεν στόλον Mosq.
ἀλλ' εὐσταλῆ τε λεκτὸν ἄρω-
μεν στόλον Rob. ἀλλ' εὐ-
σταλῆ καὶ λεκτὸν ἀρωμεν στό-
λον Turn. Vict. Cant. Stanl.
At in omnibus his lectioni-
bus metrum claudicat. Da-
wesius in Miscell. critt. cor-
rexit: ἀλλ' εὐσταλῆ καὶ λε-
κτὸν ἢ ἄρωμεν στόλον, pro εἰ
ἀρωμεν, hoc sensu: *sed quid
si delectas copias instruxeri-
mus?* Brunckius Regium
cod. utrumque cum lectio-
ne Turnebi etc. consentien-
tem deprehendit; in mar-

ΔΑΡΕΙΟΣ.

Ἄλλ' οὐδ' ὁ μείνας νῦν ἐν Ἑλλάδος τόποις
 Στρατὸς κυρήσει νοστήμου σωτηρίας.

ΧΟΡΟΣ.

Πῶς εἶπας; οὐ γὰρ πᾶν στράτευμα βαρβάρων
 Περσῶ τὸν Ἑλλης πορθητὸν Εὐρώπης ἄπο; 795

ΔΑΡΕΙΟΣ.

Παῦροί γε πολλῶν, εἴ τι πιστεῦσαι θεῶν
 Χρὴ θεσφάτοισιν, ἐς τὰ νῦν πεπραγμένα
 Βλέψαντα· συμβαίνει γὰρ εὐ τὰ μὲν, τὰ δ' οὔ.
 Κεῖπερ τὰδ' ἐστὶ, πλῆθος ἔκκριτον στρατοῦ 800
 Λεῖπει κενῶσιν ἐλπίσιν πεπεισμένος.

Μίμνουσι δ', ἔνθα πεδίον Ἀσωπὸς ῥοαῖς
 Ἄρδει, Φίλον πύσμα Βοιωτῶν χθονί·
 Οὐ σφιν κακῶν ὕψιστ' ἐπαυμένει παθεῖν,
 Ὑβρεως ἄποινα κἀθέων φρονημάτων· 805
 Οἱ γῆν μολόντες Ἑλλάδ'; οὐ θεῶν βρέτη

E 2

Ἡ.δοῦν.

VARIETAS LECTIIONIS.

gine tamen cod. B. scriptum v. 794. κυρήσει] κύρσει
 erat: γρ. ἀλλ' εἶτε; inde vir Rob.
 doctissimus occasionem ce- v. 799. βλέψαντα] βλέψον-
 pit sic emendandi: ἀλλ' εἶτε τα Vit. βλέποντας Rob.
 λεχτὸν κενσταλῆ ῥοῦμεν στό-
 λου; Sed quando lectis et v. 801. ἐλπίσιν] ἐλπίσι
 expeditis militibus bellum mo- Guelf. Ald.
 verimus, nonne spes erit pro- v. 803. φίλον] φίλος Vit.
 sperī successus? Porfōno pla- v. 804. παθεῖν] πατεῖν
 cuit lectio Robort. (not. ad Rob.
 Eurip. p. 463. ed. Lips.) ἄρω- v. 805. φρονημάτων] δωρη-
 μεν, quam nunc recepimus. μάτων Guelf.

- Ἦιδουῖντο συλαῖν, οὐδὲ πιμπράναι νεώς·
 Βωμοὶ δ' αἴστοι, δαιμόνων θ' ἰδρύματα
 Πρὸρῥίζα Φύρδην ἐξανέστραπται βάθρων.
 Τοιγὰρ κακῶς δράσαντες, οὐκ ἐλάσσονα 810
 Πάσχουσι, τὰ δὲ μέλλουσι, κούδέπω κακῶν
 Κρηκίς ὑπεστίν, ἀλλ' ἐτ' ἐκπιδύεται.
 Τόσος γὰρ ἔσται πέλανος αἱματοσταγῆς
 Πρὸς γῆν Πλαταιῶν Δωριῶδος λόγχης ὑπο·
 Θῆες δὲ νεκρῶν καὶ τριτοσπόρω γονῆ 815
 Ἄφωνα σημανοῦσιν ἄμμασι βροτῶν,
 Ὡς οὐχ ὑπέρφου θνητὸν ὄντα χρεὶ Φρονεῖν.
 Ὑβρις γὰρ ἐξανθεῦσ' ἐκάρπωσε στάχυν
 Ἄτης, ὅθεν πάγκλαυτον ἐξαμᾶ θέρος.
 Τοιαῦθ' ὀρῶντες τῶνδε τάπιτίμια 820
 Μέ-

VARIETAS LECTIIONIS.

- v. 807. πιμπράναι νεώς] πιμπραῖν τοὺς νέους Guelf. οὐδ' ἐμπίμπραναι νεώς Rob. Post νεώς Mosqu. add. τινάς.
 v. 808. βωμοὶ] βωμῶν Mosq. δαιμόνων θ' ἰδρύματα] δαιμόνων ἰδρύματα Ald.
 v. 809. πρὸρῥίζα] πρὸρρίζα Ald.
 v. 810. δράσαντες] πράσσοντες Ald.
 v. 811. κακῶν omiffum Mosqu.
 v. 812. ἐκπιδύεται] Vulg. ἐκπαιδύεται. Sed cf. Comment.
 v. 813. αἱματοσταγῆς] αἱματοσφαγῆς Guelf. Rob.
 v. 814. πρὸς γῆν] πρὸς γᾶ Ald. Rob. πρὸς γῆ Turn. Δωριῶδος] Δωριῶδος Guelf.
 v. 815. θῆες] θῆνες Ald. δὲ νεκρῶν καὶ] νεκρῶν δὲ καὶ Mosqu. Rob. Turn. τριτοσπόρω] τρισπόρω Rob.
 v. 816. σημανοῦσιν] σημαίουσιν Mosqu.
 v. 817. χρεὶ] δεῖ Ald.
 v. 820. τάπιτίμια] τὰ ἐπιτίμια Ald.

Μέμνησθ' Ἀθηνῶν Ἑλλάδος τε, μηδέ τις
 Ὑπερφρονίσας τὸν παρόντα δαίμονα,
 Ἄλλων ἐρασθεῖς, ὄλβον ἐκχέη μέγαν.
 Ζεὺς τοι κολαστὴς τῶν ὑπερκόμπων ἄγαν
 Φρονημάτων ἔπεισιν, εὐθυνοσ βαρύς.
 Πρὸς ταῦτ' ἐκεῖνον, σωφρονεῖν κεχρημένον,
 Πινύσκειτ' εὐλόγοισι νοουθετήμασι,
 Λῆξαι θεοβλαβοῦνθ' ὑπερκόμπω θράσει.
 Σὺ δ', ὧ γεραιὰ μήτηρ ἢ Ξέρξου Φίλη,
 Ἐλθοῦσ' ἐς οἴκους, κόσμον ὅστις εὐπρεπῆς

825

830

E 3

Λα-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 821. μηδέ τις] μὴ δέ τις
 Ald.

v. 823. ἐκχέη] ἐκχέει cod.
 Mosqu.

v. 824. omiffus Mosqu.

v. 825. ἔπεισιν] ἔπεστιν
 Ald. Rob. Turn. etc. ἔπει-
 σιν dedit Brunck. e Valcke-
 narii emendatione ad Phoe-
 niff. 192.

v. 826. κεχρημένον] Hanc
 lectionem Scholiafles prae-
 buit, quam ut sensui cete-
 ris aptiorem recepi. κεχρη-
 μένοι Ald. Turn. Vict. etc.
 Brunckius recipit lectionem
 cod. Reg. B. margini ad-
 scriptam κεκτημένοι, quae
 tamen nobis potius, post-
 quam invecta esset lectio
 κεχρημένοι, ex hujus inter-
 pretatione nata esse vide-

tur. De sensu autem con-
 sule Comment. ad h. l.

v. 829. ὧ γεραιὰ] αὖ γη-
 ραιὰ Ald. ὧ γηραιὰ Rob. αὖ
 γέραια Turn.

v. 830. εὐπρεπῆς] „Im-
 pressis concinunt ambo co-
 dices Regg. Valckenario ad
 Phoeniff. 801. placet εὐπρε-
 πῆς. Quanquam plurimum
 apud me valet doctissimi
 viri auctoritas, tamen ab
 eo dissentire cogor. Per-
 sae, gens luxui dedita, Re-
 gem suum nunquam con-
 spiciebant, nisi splendidissi-
 mo instructum cultu. Inde
 horrore perstringuntur au-
 dientes Xerxem laceris pan-
 nis oblitum. Suadet igitur
 Darius uxori, ut oblatiis
 filio quam pretiosissimis ve-

Λαβοῦσ' ὑπαντίαζε παιδί· πάντα γὰρ
Καιῶν ὑπ' ἄλγους λακίδες ἀμφὶ σώματι
Στημορράγοῦσι ποιμίλων ἐσθημάτων.

Ἄλλ' αὐτὸν εὐφρόνως σὺ πράυνον λόγοις.

Μόνης γάρ, οἶδα, σοῦ κλύων ἀνέξεται.

835

Ἐγὼ δ' ἄπειμι γῆς ὑπὸ ζόφον κάτω·

Ἑμεῖς δέ, πρέσβεις, χαίρετ', ἐν καιοῖς ὄμως

Ψυχῇ διδόντες ἠδονὴν καθ' ἡμέραν,

Ὡς τοῖς θαικοῦσι πλοῦτος οὐδὲν ὠφελεῖ.

ΧΟΡΟΣ. ΑΤΟΣΣΑ.

ΧΟΡΟΣ.

Η πολλὰ καὶ παρόντα καὶ μέλλοντ' ἔτι
Ἦλγῃσ' ἀκούσας βαρβάροισι πῆματα.

840

ΑΤΟΣΣΑ.

ὦ δαῖμον, ὧς με πόλλ' ἐξέρχεται κακὸν
Ἦλγῃ, μάλιστα δ' ἦδε συμφορὰ δάνει,

Ἄτι-

VARIETAS LECTIIONIS.

stibus, dignitatem illi red-
dat, et aliqua ratione sole-
tur. εὐτρεπῆς Περίστικα μα-
gnificentiae minus conve-
nit, et μικροπρεπὲς est. Non-
ne gaza regia omnis gene-
ris pretiosissimis vestibus
plena erat? Imo mille
pro una paratae erant." —
Brunek.

v. 832. σώματι] σώμασι
Mosqu.

v. 838. -ψυχῇ] ψυχὴν Ald.
Rob., unde Pauwius conji-
cit antiquam lectionem fu-
isse ψυχὴν διδόντες ἠδονῆ.

v. 842. πόλλ' ἐξέρχεται κα-
κὰ] πολλὰ εἰσέρχεται κακὰ
Mosqu. Ald. Rob. πολλὰ
κακ' εἰσέρχεται Guelf.

Ἄτιμίην γε παιδὸς ἀμφὶ σώματι
 Ἐσθρημάτων κλύουσεν, ἣ νιν ἀμπέχει.
 Ἄλλ' εἶμι, καὶ λαβοῦσα κόσμον ἐκ δόμων,
 Ἵπαντιζέην παῖδ' ἐμῷ πειράσομαι.
 Οὐ γὰρ τὰ Φίλτατ' ἐν κακοῖς προδώσομεν.

845

X O P O Σ.

στροφῆ.

ὦ πόποι, ἣ μεγάλας

Ἄγχιθᾶς τε πολισσονόμου βιοτᾶς

850

Ἐπεκύρσαμεν, εὖθ' ὁ γηραιὸς

Πανταρχῆς, ἀκάκας,

Ἄμαχος βασιλεύς, ἰσόθεος

Δαρεῖος ἄρχε χώρκας.

ἀντιφρ.

Πρῶτα μὲν εὐδοκίμου

855

E 4

Στρα-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 845. κλύουσεν] κλύουσα
 Ald.

v. 847. παῖδ' ἐμῷ] ἐμῷ
 παιδὶ Ald. Rob. παιδὶ ἐμῷ
 Guelf. Mosqu. πειράσομαι]
 πειράσωμαι Ald.

v. 849. μεγάλας] μεγάλης
 Ald. Rob. Turn.

v. 850. πολισσονόμου] πο-
 λισσινόμου Rob.

v. 851. ἐπεκύρσαμεν] ἀπε-
 κύρσαμεν Guelf. εὖθ'] εὖτ'
 Ald. Rob. Turn. γηραιὸς]
 Sic Reg. A. Rob. γεραιὸς
 Vict. Cant. haud ferente
 metro.

v. 852. ἀκάκας] Sic Brun-
 ckius e Regg. ἀκάκης Ald.
 Rob. Turn. Vict. etc. παν-
 ταρχῆς] παντάχης Rob. παν-
 τάρκας Guelf.

Στρατιᾷς ἀπεφαινόμεθ', ἠδὲ νόμι-
μα τὰ πύργινα πάντ' ἐπεύθουνον·

Νόστοι δ' ἐν πολέμων

Ἀπόνους, ἀπαθείς ἡμᾶς εὖ

Πράσσοντας ἄγον ἐς οἴκους.

860

μινοςρ.

Ἔσας δ' εἶλε πόλεις,

Πόρον οὐ διαβάς

Ἄλυσ ποταμοῦ,

Οὐδ' ἀφ' ἐστίας συθείς,

Οἶκι Στρυμονίου πελάγους

865

Ἀχελωῖδες εἰςὶ πάροικοι

Θρηκίων ἐπαύλων

Λίμνας

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 856. ἀπεφαινόμεθ'] Isa
Guelf. Vict. Cant. ἀποφαι-
νόμεσθ' Ald. Rob. Turn.
Brunckius de conjectura de-
dit ἀποφαινόμεν'. De sensu
cf. Comment. ad h. l. ἠδὲ]
ἢ δὲ Ald.

v. 857. ἐπεύθουνον] Pau-
wius, quia v. 851. scriptum
viderat γεραιός, h. l. ut an-
tistrophicam strophico ae-
qualem efficeret, corrigere
tentabat εὐθουνον, quo jam
nihil opus est, cum illic re-
ctius legatur γεραιός.

v. 659. ἡμᾶς abest in
omnibus edd. ante Brun-
ckium, qui id addidit e

Reg. B. ut congruentem an-
tithetico redderet versicu-
lum. Est enim uterque
paroemiacus.

v. 860. εὖ πράσσοντας] εὖ
πράσσοντα Rob. ἄγον ἐς
οἴκους] Pauwius vel ἄγαγόν
τ' ἐς οἴκους, vel ἄγαγόν γ' ἐς
οἴκους legendum putabat.
Neutrum necessarium.

v. 861. πόλεις] Sic Regg.
Ald. Rob. πόλις Turn.

v. 863. Ἄλυσ] Ἄλους Vict.

v. 866. Ἀχελωῖδες] ἀχε-
λωῖδος Ald.

v. 867. Θρηκίων] Θρηκίων
Ald. Rob. Turn. Vict. ἐπ-
αύλων] ἐπαύλεων Rob.

Λίμνας τ' ἔκτοθεν, αἶ
 Κατὰ χέρσον ἔλη-
 λαμέναι πέρι πύργου, 870
 Τοῦδ' ἀνακτος αἴον,
 Ἑλλάς τ' ἀμφὶ πόρον
 Πλατὺν αὐχόμεναι,
 Μυχία τε Προποντὶς
 Καὶ στόμα Πόντου, 875
 Νᾶσοι θ' αἶ κατὰ πρῶν'
 Ἄλιον περίκλυστοι
 Τᾶδε γὰρ προσήμεναι,
 Οἶα Λέσβος, ἔλαι-
 όφυτός τε Σάμος, 880
 Χῖος, ἠδὲ Πάρος,
 Νάξος, Μύκονος,
 Τήνω τε συνάπτουσ'

Ε 5

"Αν-

VARIETAS LECTIIONIS.

- v. 868. ἔκτοθεν] ἔκτοσθεν νόμεναι. γρ. ἐρχόμεναι, ἢ καὶ ἐλκόμεναι. Postrema recte
 Ald. Rob. Turn.
- v. 870. πέρι] περὶ Ald. Brunckius inepta judicat,
 Rob. Turn. Vict. Cant. Pro et vix memoratu digna.
 περὶ πύργου Pauwius conj. v. 875. στόμα] στόμωμα
 περίπυργου vel περίπυργοι. Rob.
- v. 872. Ἑλλάς τ'] Addi- v. 876. αἶ] Vulgarunt
 dimus copulam e Guelf. in omnes αἶ, sed recte Brun-
 aliis omiffam. ckius in notis praepositivum
 articulum esse monuit.
- v. 873. αὐχόμεναι] Sic v. 879. οἶα] οἶα Victor.
 Reg. B. Guelf. Rob. ἐχό- Cant.
 μέναι Ald. Turn. Vict. Cant.
- v. 882. Μύκονος] μύκονις
 εὐχόμεναι Reg. A. In Reg. Ald. Μύκων Guelf. Rob.
 B. adjecta est glossa: ἑναβρυ-

- "Ανδρος ἀγχιγιείτων
 Καὶ τὰς ἀγχιάλους 885
 Ἐκράτῃς μεσακτίους,
 Λῆμον, Ἰκάρου ἔδος
 Καὶ Ῥόδου, ἰδὲ Κλίδου,
 Κυπρίας τε πόλεις,
 Πάφου, ἠδὲ Σόλους, 899
 Σαλαμῖνά τε, τᾶς
 Νῦν ματρόπολις
 Τῶνδ' αἰτίαι στεναγμαμάτων
 Καὶ τὰς εὐντεάνους κατὰ κλῆρου
 Ἴόνιον πολυάνδρους 895
 Ἑλλάνων ἐκράτῃς
 ΣΦετέραις Φρεσίῃ ἀκάματον δὲ παρῆν
 Σθένος ἀνδρῶν τευχιστήρων,

Παμ-

VARIETAS LECTIIONIS.

- v. 884. "Ανδρος] ἀντρος codd. MStorum fuit, jam a Mosqu. Schol. memorata.
 v. 886. ἐκράτῃς] ἐκράτῃς v. 891. τᾶς] Ita Brunck. Rob. μεσακτίους] ex emen- e Regg. τὰς Vit. τῆς cett. datione Heathii, quam Brun- v. 892. ματρόπολις] ματρο- ckius quoque probavit. με- πόλεις Vit.
 σάγκτους Guelf. Ald. Vict. v. 894. Hunc et sqq. ver-
 μεσάκτους Regg. Rob. Tur- sus Brunckius, quem sequi-
 neb. etc. mur, ita distinxit, ut in
 v. 887. Λῆμον] Frustra Reg. A. scripti erant.
 corrigi Pauw Μῆλον. ἔδος] v. 896. Ἑλλάνων] ἐλαύνων
 Sic Vit. Mosqu. Guelf. Regg. Guelf. Rob. Ἑλλήνων Turn.
 Ald. Rob. Turn. ἔλος Vict. v. 897. Φρεσίῃ] χερσίῃ Gu.
 Cant. non tamen, ut Brun- Rob. ἀκάματον] ἀναίματον
 ckius opinabatur, e propa- Turn.
 gato typographi errore; ve- v. 898. τευχιστήρων] τευ-
 rum ea lectio quorundam χιστόρων Ald.

Παρμίντων τ' ἐπικούρων
 Νῦν δ' οὐκ ἀμφιλόγως
 Θεότρεπτα τὰδ' αὖ
 Φέρομεν, πολέμοισι
 Δμαθέντες μεγάλως,
 Πλαγαῖς τε ποντίαισι.

900

ΞΕΡΞΗΣ. ΧΟΡΟΣ.

ΞΕΡΞΗΣ.

Ἰώ, δύστηνος ἐγὼ στυγεράς μοίρας
 Τῆςδε κυρήσας ἀτεκμαρτοτάτης,
 Ὡς ὠμοφρόνως δαίμων ἐνέβη
 Περσῶν γενεᾷ. Τί πάθω τλήμων;
 Λέλυται γὰρ ἐμοὶ γυίων ῥύμη,

905

Τήνδ'

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 899. παρμίντων] Sic
 Reg. Mosqu. παρμίντα Rob.
 παρμίντων Ald. Turn. Vict.
 Cant.

v. 900. ἀμφιλόγως] ἀμφι-
 βόλως Ald. Rob.

v. 901. θεότρεπτα] θεό-
 πρεπτα Ald. θεόπεπτα Rob.
 τὰδ' αὖ] τὰδ' ἦν ἂν Ald.

v. 903. δμαθέντες] δμα-
 σθέντες Guelf. Ald. Turn.
 δμαθέντες Rob.

v. 904. πλαγαῖς τε ποντίαι-
 σιν] πλαγαῖσι ποντίαισι Ald.
 Rob. πλαγαῖσι ποντίαισιν

Turn. Vict. Cant. Brun-
 ckius in cod. Reg. B. repe-
 rit πλαγαῖσί τε ποντίαισιν,
 unde copulam bene infe-
 ruit, et πλαγαῖς, ut versus
 jambicus efficeretur, rescri-
 psit.

v. 906. ἀτεκμαρτοτάτης]
 ἀτεκμαρτοτάτως Viteb. laud
 inepte.

v. 907. ὠμοφρόνως] ὄμο-
 φρόνως Mosqu.

v. 909. ἐμοὶ] Sic rescri-
 psi pro vulg. ἐμῶν. Illud
 enim, quod etiam in Guelf.

Τήνδ' ἡλικίαν ἐσιδόντ' ἀστῶν.

910

Εἶθ' ὠφέλε, Ζεῦ, καὶ μετ' ἀνδρῶν

Τῶν οἰχομένων

Θανάτου κατὰ μοῖρα καλύψαι.

ΧΟΡΟΣ.⁹

Ὅτοτοί, βασιλεῦ, στρατιᾶς ἀγαθῆς

Καὶ Περσονόμου τιμῆς μεγάλης,

915

Κόσμου τ' ἀνδρῶν,

Οὓς νῦν δαίμων ἀπέκειρε·

Γὰ δ' αἰάζει τὰν ἐγγαίην

Ἕβαν, Ξέρξᾱ κταμέναν, Ἄιδου

Σά-

VARIETAS LECTIIONIS.

tanquam glossa superscriptum, concinnius est, et elegantius.

v. 910. ἐσιδόντ'] εἰσιδόντ' Ald.

v. 911. ὠφέλε] ὄφελε Turn. quod metrum poscere falso sibi persuadebat Arnaldus.

v. 911-913. Ζεῦ, — μοῖρα] Sic legendum esse coniecerat Stanl. idque Brunckius in cod. Reg. A. reperit. Reliqui omnes Ζεὺς — μοῖρα.

v. 912. τῶν οἰχομένων] τῶν abest Ald.

v. 914. ὄτοτοί] ὄτοτοτοί Vict. Cant. βασιλεῦ] abest commata post ὄτοτοί et βασιλεῦ Vict. Cant.

v. 917. οὓς νῦν] ὄς νῦν Ald. ἀπέκειρε] ἐπέκειρεν Vit.

v. 918. γὰ δ' αἰάζει] γαῖα δ' αἰάζει Ald. Rob. ἢ γὰ δ' αἰάζει Vit. τὰν] τ' ἂν Ald.

v. 919. Ξέρξᾱ κταμέναν] Pauwius ita legendum ac distinguendum esse censebat: Ξέρξᾱ, κταμέναν ἄδου, ut Ξέρξᾱ esset vocativus, et ἄδου σάκτορι ad Charontem pertineret. Heathius pro Ἄιδου, ἄκως, indigne, et pro σάκτορι, ἄκτορι, duci, corrigendum opinabatur. Sed frustra se torserunt viri docti, quod putabant haec audacius dicta esse, quam ut a Choro Regi ὀγγεῖστα fuisse credendum sit. Verum

Σάκτερι, Περσῶν. Ἀγβατάνων γὰρ 920
 Πολλοὶ Φῶτες, χώρας ἄνθος,
 Τροδοάμαντες, πᾶν γὰρ Φύστις
 Μυριάς ἀνδρῶν, ἐξέφθινται.

ΞΕΡΞΗΣ.

Αἶ αἶ αἶ αἶ, κεδνῶς ἀλκῶς.

ΧΟΡΟΣ.

Ἄσια δὲ χθών, βασιλεῦ, γαίης 925
 Αἰνῶς αἰνῶς ἐπὶ γόνυ κέκλιται.

ΞΕΡΞΗΣ.

Ὅδ' ἐγών, οἶ οἶ, αἰακτός,

Μέ-

VARIETAS LECTIIONIS.

hunc scrupulum facile sibi ex animo evellere poterant. Bene Brunckius. „Nihil, inquit, discrepat codicum scriptura. Cur hic aliquid mutandum sit, non video: nec quaerendum, an talia Persae Regi suo dicere ausi fuissent. Non enim ista, ut coram Persis recitarentur, scripta, sed coram Atheniensibus, quorum aures nihil gratius accidere poterat, quam crimina haec a senibus in Xerxem conjecta.”

v. 920. Ἀγβατάνων] Ita emendandum esse docuit Wesseling. ad Herodot. p. 51. Ἀδαγβάται Ald. Ἀδαβάται

Rob. Ἀγδαβάται Guelf. Turneb. Vicet. Cant. ἀγχεβάται conj. Pauw. ἵπποβάται Heath.

v. 922. Φύστις] Φύσις Turn. Φύξις conj. Pauw. Φεῦ ὅστιν Heath. Sed nihil mutandum. Φύστις quoque in Regg. cum glossa ἀναβλάστησις.

v. 924. αἶ — αἶ bis tantum Guelf. Ald. Rob.

v. 925. αἰνῶς αἰνῶς] αἰνῶς αἰνῶν Guelf. γόνυ] γοῦν Turn. Vict. Cant.

v. 927. In hujus, et qui sequuntur duorum versiculorum collocatione secutus sum Schol. metricum, qui

Μέλεος, γέννα γὰρ τε πατρί-
α κακὸν ἄρ' ἐγενόμαν.

ΧΟΡΟΣ.

Πρὸς Φθογγόν σοι νόστου, τὰν 930
Κακοφάτιδα βοᾶν
Κακομέλετον ἰὰν
Μαριανδυνῷ Φρηνητῆρος
Πέμψω, πέμψω,
Πολύδακρυον ἰαχάαν. 935

ΞΕΡΞΗΣ.

Ἴετ' αἰανὴν καὶ πανόδυρτον
Δύςθροον αὐδάν.
Δαίμων γὰρ ὄδ' αὖ
Μετάτρεπτος ἐπ' ἐμοί.

ΧΟ.

VARIETAS LECTIIONIS.

ait priores duo, 927. 928. esse anapaesticos ἐφθημιμε-
ρεῖς, ultimum vero, 929. dimetrum e proceleusmatico. Ita nihil opus est mutari. Brunckius autem sine codicis auctoritate οἱ οἱ in οἶον, et ἐγενόμαν in ἐφαάνθην mutavit, hosque versiculos hunc in modum constituit:

Ὅδ' ἐγὼν, οἶον, αἰακτὸς μέ-
λεος γέννα καὶ γὰρ
Πατρία κακὸν ἄρ' ἐφαάνθην.

v. 928. γέννα] γένναν Rob.

v. 929. 'ἐγενόμαν] Sic Guelf. Vit. Reliqui ἐγενόμην.

v. 930. πρὸς Φθογγόν] πρὸ Φθόγγου Ald. πρὸς Φθόγγου Rob. πρὸς Φθόγγου Guelf.

v. 933. Μαριανδυνῷ] μαριανδυνῷ Ald. Μαριανδυνῷ Rob.

v. 937. δύςθροον] δύςθροον Ald. βοᾶν δύςθροον Rob.

v. 938. ὄδ' αὖ] ὄδ' ἂν Ald.

v. 939. μετάτρεπτος] Sic Reg. B. μετάτρεπος Guelf. Rob. Turn. Vict. Cant. με-
σάτρεπος Mosqu.

ΧΟΡΟΣ.

Ἦσω τοι καὶ πανόδυρτον 940

Λαοπαθῆ τε σεβίζων

Ἄλιτυπά τε βάρη

Πόλεως γέννας πενθητῆρος·

Κλάγξω δ' αὖ γόνου ἀρίδακρον.

Ἰώνων γὰρ ἀπηύρα 945

Ἰώνων καύφρακτος

Ἄρης ἑτεραλκῆς,

Νυχίαν πλάνα κερσάμενος

Δυσδαίμονά τ' ἀκτάν.

ΞΕΡΞΗΣ.

Οἱ οἱ οἱ βόα, καὶ πάντ' ἐκπεύθου. 950

ΧΟΡΟΣ.

Ποῦ δέ σοι Φίλων ὄχλος,

Ποῦ δέ σοι παραστάται

Οἶος

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 940. ἦσω τοι] ἦσω τὶ *gehat βρυχίαν. Abreschius,*
Ald. *si quid mutandum esset, βυ-*

v. 941. λαοπαθῆ τε] abest *δίαν se malle profitetur.*
Ald. Rob. Turn. *Heathius post Pauwium*

v. 944. ἀρίδακρον] εἰρύδα- *praeferit μυχίαν. Sed bene*
κρον Ald. Turn. *se habet vulgata lectio.*

v. 946. καύφρακτος] νεό- *v. 951. ποῦ δέ σοι Φίλων*
φρακτος Ald. *ὄχλος] Recepti lectionem a*

v. 947. Ἄρης ἑτεραλκῆς] *Steph. memoratam, quam*
Pauwius emendabat Ἄρης *etiam enarrator metrorum*
ἴν' ἑτεραλκῆς, perperam. *Graecus in cod. suo inuen-*

v. 948. νυχίαν] Praeter *rit necesse est; propterea*
necessitatem Arnaldus corri- *quod hunc versiculum, item*

Οἶος ἦν Φαρανδάκης,
 Σούσας, Πελάγων,
 Καὶ Δοτάμας, ἢδ' Ἀγδαβάτας, 955
 Ψάμμις, Σουσισκάνης τ'
 Ἀγβάτανα λιπών;

ΞΕΡΞΗΣ.

Ἵλοϋς ἀπέλιπον Τυρίας
 Ἐκ ναὸς ἔρροντας ἐπ' ἀνταῖς
 Σαλαμινίσι, στυφελούς 960
 Θείνοντας ἐπ' ἀντάς.

ΧΟ.

VARIETAS LECTIIONIS.

ut sequentes, trochaicum καὶ Rob. καὶ Δομάσας Turn.
 ἐφθημιμερῆ pronuntiat. ποῦ Ἀγδαβάτας] Αἰγαβάτας Ald.
 σοι φίλων ἕχλος Rob. ποῦ Ἀγαβάτας Turn. Vict. Cant.
 ὃν φίλων ἄλλος ἕχλος Guelf. v. 956. Σουσισκάνης τ']
 In reliquis est ποῦ δὲ φίλων καὶ Σουσισκάνης τ' Rob. καὶ
 ἄλλος ἕχλος. Fortassis au- Σουσισκάνης Vict. Cant.
 tem v. 950. 951. transpositi v. 957. Ἀγβάτανα] Ἀκβά-
 sunt. Si enim Chorus, post- τανα Ald. ἐκβάταν' Rob.
 quam ista δυσδαίμονα τ' ἀκτάν τακβάτανα Turn. Vict. Cant.
 dixisset, statim pergeret: Nos Ἀγβάτανα cum Brun-
 ποῦ δὲ σοι φίλων ἕχλος... ctkio verum putamus. λι-
 aptius interpellaret Xerxes: πών] ἐκλιπών Rob.
 οἱ οἱ οἱ βόα καὶ πάντ' ἐκ- v. 958. ἀπέλιπον] ἔλιπον
 πεύθου, Rob.
 nec minus concinne Chorus v. 959. ἐκ ναὸς] ναὸς Rob.
 orationem interruptam sic ἔρροντας] αἶροντας Vit. Mosq.
 persequeretur: ἐπ' ἀνταῖς] ἐπ' ἀκραις conj.
 ποῦ δὲ σοι πᾶραστάται; Pauw.
 v. 954. Σούσας] Σούδας v. 960. Σαλαμινίσι] σαλα-
 Turn. Πελάγων] καὶ Πελά- μινῆσι Ald.
 γων Rob. v. 960 sq. στυφελούς θεί-
 v. 955. καὶ Δοτάμας] abest νοντας ἐπ' ἀντάς.] στυφέλου

ΧΟΡΟΣ.

Οἱ οἱ οἱ, ποῦ δέ σοι Φαρνοῦχος
 Ἀριόμαρδος τ' ἀγαθός
 Ποῦ δὲ Σευάλκης ἀναξ,
 Ἡ Λίλαιος εὐπάτωρ
 Μέμφις, Θάρυβις, καὶ Μασίστρας,
 Ἀρτεμβάρης τ' ἢ ὁ Ὑσταίχμας;
 Τάδε σ' ἐπανηρόμαν.

965

ΞΕΡ.

VARIETAS LECTIIONIS.

θείοντας ἐπ' ἀκτῆς Guelf.
 V₁τ. στυφέλου θανόντας ἐπ'
 ἀκταῖς Ald. Turn. στυφέ-
 λου θείοντας ἐπ' ἀκτῆς Rob.
 στυφέλου θανόντας ἐπ' ἀκτῆς
 Vict Cant. In Reg. utro-
 que θείοντας. In Reg. B.
 ἀκτῆς et ἀκτῆς.

v. 962. Φαρνοῦχος] Φανοῦ-
 χος Vit. Φανοῦρχος Rob.

v. 963 Ἀριόμαρδος τ'] κα-
 ριομάρδος τ' Ald. Rob. Turn.
 κ' Ἀριόμαρδος τ' Vict. Cant.
 In Codd. Regg. legitur Κα-
 ρίσμαρδος τ'. In Reg. B. no-
 tatur γρ. καριομάρδος τ'. Re-
 cte autem Brunckius, quem
 imitati sumus.

v. 964 sq. ποῦ δέ — εὐπά-
 τωρ] In Aldina sic;

Vol. II.

ποῦ δὲ σεβάλικις ἢ λιλαίτατι
 ποῦ δὲ σευίλκης ἀναξ ἢ λί-
 λαιος εὐπάτωρ.
 In Rob. ita: ποῦ δὲ σευάλκης
 ἀναξ μέμφις. In Turn. Vi-
 ctor. etc. pro Σευάλκης, quod
 Brunckius dedit e Reg. B.,
 scribitur Σεβάλκης.

v. 966 Μέμφις] Μέμφις
 Ald. Rob. Θάρυβις] Θάρυ-
 βις Ald. Θάρυβις Rob. Μα-
 σίστρας] μασίστρας Ald. Rob.
 Vict. Cant.

v. 967 Ὑσταίχμας] οἰσταί-
 χμας Ald. οἰτταίχμας Rob.

v. 968. ἐπανηρόμαν] Hanc
 scripturam Brunck. e pra-
 vis codd Regg. lectionibus
 eruit. In Reg. A. est σ' ἐπ-
 αναίρομαν. In B ἐπανέρωμαι.
 In edd Ald Rob. Turn.
 Vict. Cant. ἐπανέρωμαι.

F

ΞΕΡΞΗΣ.

Ἰώ, ἰώ μοι μοι
 Τὰς ὠγυγίους κατιδόντες 970
 Στυγὰς Ἀθάνας, πάντες
 Ἐνὶ πιτύλῳ
 Ἐ ἔ ἔ, τλάμονες
 Ἀσπαίρουσι χέρσῳ.

ΧΟΡΟΣ.

Ἡ καὶ τὸν Περσῶν αὐτοῦ 975
 Σὸν πιστὸν ὄντ' ὄφθαλμὸν
 Μυρία μυρία πεμπαστάν,
 Βατανώχου παιδ' Ἄλπιστον
 Τοῦ Σησάμα τοῦ Μυγαβάτα,
 Πάρθον τε, μέγαν τ' Οἰβάρεην 980
 Ἐλιπες, ἔλιπες;

ΞΕΡΞΗΣ.

Ἦ ὦ δαίων.

ΧΟ.

VARIETAS LECTIIONIS.

- v. 970. ὠγυγίους] ὠγυγίας v. 979. Σησάμα] Sic Mosq.
 Ald. Rob. Turn. Vict. Cant. Reg. A. Σησάμου Victor.
 v. 974. ἀσπαίρουσι] ἀπαί- Cant. Μυγαβάτα] Μεγαβά-
 ρουσι Ald. τα Ald. μεγαβάταν Rob.
 v. 975. αὐτοῦ] αὐτὸν Ald. v. 980. Πάρθον] Πάρθεον
 v. 976. σὸν πιστὸν] τὸν Vict. Cant. Οἰβάρεην] οἰνο-
 σὸν πιστὸν Rob. Vict. Cant. βάρην Ald. οἰνοβάρην τ' Turn.
 σὸν τὸν πιστὸν Turn. ὄντ' v. 981. ὦ ὦ δαίων] Choro
 ὄφθαλμὸν] Sic Rob. πάντ' tribuuntur Ald. At in Rob.
 ὄφθαλμὸν Ald. Turn. Vict. ἔλιπες ἔλιπες quoque Xerxi
 Cant. παντόφθαλμον conj. adsignantur. In Vict Cant.
 Stanl. ὦ δαίων legitur sub Xerxis
 v. 978. Βατανώχου] Βατα- persona. Pro ὦ δαίων Hea-
 νόχου Ald. Rob. Turn. thius conj. ὦ δαίμον.

ΧΟΡΟΣ.

Πέρσαις ἀγαυοῖς κακὰ πρόκακα λέγεις.

ΞΕΡΞΗΣ.

"Ἰγγά μοι δῆτ' ἀγαθῶν

Ἐτάρων ὑπομιμνήσκεις,

"Αλαστα στυγνὰ πρόκακα

985

Λέγων. βοᾷ βοᾷ

Μελέων ἔνδοθεν ἤτορ.

ΧΟΡΟΣ.

Καὶ μὴν ἄλλο γε ποθοῦμεν

Μάρδων ἀνδρῶν μυριοντάρχαν

Ξάνθην, ἄρειόν τ' Ἀγχάρην,

990

Δίαίξιν τ', ἢδ' Ἀρσάκην

Ἴππιανάντας

Κιγδαγάταν, καὶ Λυθίμαν,

Τόλμον τ' αἰχμᾶς ἀνόρεστον.

F 2

ΞΕΡ.

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 982. πρόκακα] πρὸς batur. μυριοντάρχαν] μυριόν-
κακα Vit. Mosqu. Reg. A. ταρχον Ald. Vict. μυριόναρ-
Ald. πρὸς κακοῖς. Rob. χον Rob.

v. 983. Ἰγγα] Ἰγγα Ald. v. 990. Ξάνθην] Ξάνθον
μοι] με Rob. Rob.

v. 984. ἔτάρων] ἐτέρων Ald. v. 993. Κιγδαγάταν] κυγ-
δαγάταν Ald. κυδάταν Rob.

v. 985. πρόκακα] πρὸ κα-
κα Ald. λυθίμαν] Sic Reg. A. λυθί-
μαν Ald. Rob. etc.

v. 988. ἄλλο γε] Sic Reg. v. 994. τόλμον τ'] τόμον
A. ἄλλο τι Vict. Cant. Ald. Rob. τόλμον Turn. Vict.

v. 989. Μάρδων] perpe-
ram Stanlejus corr. Μάρδων'. Cant. τόλμαν τόλμαν Guelf.
ἀνδρῶν] ἀνέρων Pauwio me-
tri causa scribendum vide-
αἰχμᾶς] αἰχμηῆς Ald.

ΞΕΡΞΗΣ.

Ἔταφεν, ἔταφεν, οὐκ ἀμφὶ σκηναῖς 995
 Τροχηλάτοισιν, ὅπισθε δ' ἐπόμενοι.
 Βεβᾶσι γὰρ οἵπερ ἀκρόται στρατοῦ,
 Βεβᾶσιν, οἱ οἱ, νώνυμοι.

ΧΟΡΟΣ.

Ἰὴ ἰή, ἰὼ ἰὼ ἰὼ ἰὼ,
 Δυσδαίμονες ἔθετ' ἄ- 1000
 ελπτον κακὸν διαπρέπον
 Οἶον δέδορκεν ἄτα.

ΞΕΡΞΗΣ.

Πεπλήγμεθ' οἶαι δαίμονος τύχαι.

XO.

VARIETAS LECTIIONIS.

- v. 995. ἔταφεν ἔταφεν] Ita βεβᾶσιν ἀνώνυμοι Rob. βε-
 emendavit Valckenaer ad βᾶσιν οἱ νώνυμοι Turn.
- v. 999. ἰή — ἰὼ] ἰή quin-
 quies, ἰὼ octies repetitum
 Ald. utrumque bis Rob. ἰή
 Rob. οὐκ ἀμφὶ] abest οὐκ
 Ald. utrumque bis Rob. ἰή
 Rob. bis, ἰὼ quater Turn. Vict.
- v. 1000. δυσδαίμονες] ab-
 est Ald. ὦ δαίμονες Guelf.
 Rob. δαίμονες Mosq. ἔθετ']
 ἔλθετ' Mosqu.
- v. 1003. δαίμονος] δι' αἰῶ-
 νος Ald. Turn. Vict. Cant.
 δὴ δι' αἰῶνος Rob.
- v. 996. ὅπισθε] ὅπισθεν
 Ald. Turn. Vict. Cant. ἐπό-
 μενοι] ἐπόμενος Turn.
- v. 997. ἀκρόται] Ita est in
 Rob. et apud Schol. quoque
 memoratur. Vulgo in edd.
 ἀκρόται.
- v. 998. βεβᾶσιν οἱ οἱ νώνυ-
 μοι] βεβᾶσιν οἱ νώνυμοι Vit.

ΧΟΡΟΣ.

Πεπλήγημεθ'· εὐδῆλα γάρ·
 Νέαι νέαι δύαι δύαι. 1005
 Ἰαόνων ναυβατῶν
 Κύρσαντες οὐκ εὐτυχῶς.
 Δυσπόλεμον δὴ τὸ γένος Περσῶν.

ΞΕΡΞΗΣ.

Πῶς δ' οὖν; στρατὸν μὲν τοσοῦτον
 Τάλας πέπληγμαι. 1010

ΧΟΡΟΣ.

Τί δ' οὖν; ὄλωλεν
 Μεγάλα τὰ Περσῶν.

ΞΕΡΞΗΣ.

Ὅρῃς τὸ λοιπὸν τόδε τῆς ἐμαῖς στολῆς;

F 3

XO-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1004 — 1008. Choro Turn. Vict. Cant. τὸ γένος
 tribuuntur Ald. Xerxi ab Περσῶν Rob. Brunck.
 aliis.

v. 1004. εὐδῆλα γάρ] εὐδῆ- v. 1011. 1012. ad Xerxem
 λον sine γάρ Rob. referuntur Ald.

v. 1005. νέαι νέαι] νέα νέα v. 1011. τί δ' οὖν;] Ita
 Ald. emendandum censui pro
 vulg. τί δ' οὐκ. Nam si vel

v. 1006. ναυβατῶν] ναβα- maxime sic distinguatur:
 τῶν Ald. ναυβατῶν Turn. τί δ'; οὐκ ὄλωλε — Περσῶν;
 ναυατῶν Reg. A. unde Brun- addito interrogandi signo
 ckius doricam terminatio- post Περσῶν, incommoda
 nem sumit. tamen h. l. est interrogatio.
 Et librarii saepius pro οὖν

v. 1008. τὸ γένος Περσῶν] dederunt οὐκ vel οὖ. ὄλω-
 γένος τὸ Περσῶν Guelf. Ald. λεν μεγάλη] ὄλωλε μέγα Ald.

ΧΟΡΟΣ.

Ὅρῳ, ὄρῳ.

ΞΕΡΞΗΣ.

Τάνδι τ' οἴστοδέγμονα...

ΧΟΡΟΣ.

Τί τόδε λέγεις;

ΞΕΡΞΗΣ.

σεσωσμένον

1015

Θησαυρόν βέλεσι.

ΧΟΡΟΣ.

Βαίά γ' ὡς ἀπὸ πολλῶν.

ΞΕΡΞΗΣ.

Ἐσπανίσαμεθ' ἀρωγῶν.

ΧΟΡΟΣ.

Ἰκόνων λαὸς οὐ Φυγαίχμας.

ΞΕΡΞΗΣ.

Ἄγανόριος κατειῶδον

1020

Δὲ πῆμ' ἀέλπτον.

ΧΟ.

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1014. Verba τάνδι —
 θησαυρόν βέλεσι absunt Ald.
 βέλεσι post θησαυρόν omitti-
 tur Rob. σεσωσμένον — βέ-
 λεσι Choro adsignata Turn.
 σεσωσμένον ad Chori ora-
 tionem refert Vict. Cant.
 τάνδι] τάνδε Turn.

v. 1017. Xerxi tribuitur
 Ald. Turn.

v. 1019. Post Φυγαίχμας
 interrogandi signum Turn.
 Vict. Cant.

v. 1020. ἀγανόριος] ἀγανό-
 ρεος Rob.

v. 1021. δὲ πῆμ'] abest
 δὲ Rob.

ΧΟΡΟΣ.

Τραπέντα ναύφρακτον
Ἐρείς ὄμιλον;

ΞΕΡΞΗΣ.

Πέπλεν δ' ἀπέρρηξ' ἐπὶ συμφορᾷ κακοῦ.

ΧΟΡΟΣ.

Παπαῖ, παπαῖ, παπαῖ, παπαῖ. 1025

ΞΕΡΞΗΣ.

Καὶ πλείον ἢ παπαῖ μὲν οὔν.

ΧΟΡΟΣ.

Δίδυμα γὰρ ἐστὶ καὶ τριπλᾶ.

ΞΕΡΞΗΣ.

Λυπρὰ, χάριματτα δ' ἐχθροῖς.

ΧΟΡΟΣ.

Καὶ σθένος γ' ἐκολούσθη.

ΞΕΡΞΗΣ.

Γυμνός εἰμι προπομπῶν 1030

ΧΟΡΟΣ.

Φίλων τ', ἄταισι ποντίαισι.

F 4

ΞΕΡ-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1022. ναύφρακτον] ναύ-
φρακταν Ald.

v. 1024. ἀπέρρηξ'] ἐπέρρηξ'
Ald. Rob. Turn. ἐπέρρηξ'
γ' Vict. Cant.

v. 1025. παπαῖ] παπαὶ
παπαὶ Rob.

v. 1026. μὲν οὔν absunt
Ald. μὲν οὔ Vit. Mosqu.

v. 1028. Choro tribuitur
Ald. Turn. χάριματτα] χα-
ρίσματτα Ald.

v. 1029. καὶ σθένος γ'] Ita
Brunck. e Regg. Reliqui
καὶ σθένος δ'. ἐκολούσθη]
ἐκολούθη Ald.

v. 1031. Φίλων τ', ἄταισι]
Φίλων ἄταισι Guelf. Rob.
Turn. Vict. Cant.

ΞΕΡΞΗΣ.

Διάινε, διάινε πῆμα· πρὸς δόμους δ' ἴθι.

ΧΟΡΟΣ.

Αἰ αἰ αἰ αἰ, δῦα, δῦα.

ΞΕΡΞΗΣ.

Βόα νυν ἀντίδουπά μοι.

ΧΟΡΟΣ.

Δόσιν κακῶν κακῶν κακοῖς.

1035

ΞΕΡΞΗΣ.

Ἰῦζε μέλος ὀμοῦ τιθεῖς.

ΧΟΡΟΣ.

Ὀττοττοτοῖ.

ΞΕΡΞΗΣ.

Βαρεῖά γ' ἄδε συμφορά.

ΧΟΡΟΣ.

Οἴμοι, μάλα καὶ τόδ' ἀλγῶ.

ΞΕΡΞΗΣ.

Ἔρεσσ' ἔρεσσε, καὶ στενάξ' ἐμὴν χάριν.

ΧΟ.

VARIETAS LECTIONIS.

v. 1033. αἰ bis tantum Viteb. Reg. A. ἄδ' α' Ald.
Rob. Rob. Vict. Cant.

v. 1034. βόα νυν] βόα νῦν v. 1038. οἴμοι] οἴ Ald.
Ald. Rob. Turn. Rob.

v. 1037. ὀττοττοτοῖ] ὀτο- v. 1039. ἔρεσσ' ἔρεσσε]
τοτοῖ ὀττοτοῖ Ald. Rob. ὀτο- male Pauwius corrigebat
τοτοτοῖ Vict. Cant. ἄδε] Sic ἄρκσα' ἄρκσσε.

ΧΟΡΟΣ.

Διχίνομι γοεδνός ὦν.

1040

ΞΕΡΞΗΣ.

Βόα νυν ἀντίδουπά μοι.

ΧΟΡΟΣ.

Μέλειν πάρεστι δέσποτα.

ΞΕΡΞΗΣ.

Ἐπορθίαζε νῦν γόοις.

ΧΟΡΟΣ.

Ἵοττοττοτοῖ. μέλαινα δ' αὖ μεμίξεται

Στονόεσσα πλαγά.

1045

ΞΕΡΞΗΣ.

Καί στέρν' ἄρασσε, κάπιβόα τὸ Μύσιον.

ΧΟΡΟΣ.

Ἄνια, ἄνια.

ΞΕΡΞΗΣ.

Καί μοι γενείου πέρθε λευκήρη τρίχα.

F 5

XO.

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1040. γοεδνός ὦν] γὲ
 ἐδνός ὦν Mosqu.

v. 1042. μέλειν] μέλλειν
 Ald. μέλει conj. Pauw.

v. 1044. μεμίξεται] addi-
 tur μοι, illaque verba μέ-
 λαινα — μεμίξεταιί μοι tri-
 buuntur Xerxi, Ald. Rob.
 Turn. μεμίξεταιί μοι καὶ στ.
 πλ. Vict. Cant. sub Xerxis

persona. In Regg. abest
 καί, idque pariter ac μοι,
 quod e glossa in textum ve-
 nit, recte Brunckius ex-
 punxit.

v. 1047. ἄνια ter repeti-
 tum Ald. Rob. Turn.

v. 1048. πέρθε] ὕπερθε
 Ald. ὕπερθε Guelf. Turn.

ΧΟΡΟΣ.

"Απριγδ' ἀπριγδα, μάλα γοεδνά.

ΞΕΡΞΗΣ.

'Λύττει δ' ὄξύ.

1050

ΧΟΡΟΣ.

Καὶ τάδ' ἔρξω.

ΞΕΡΞΗΣ.

Πέπλον δ' ἔρεικε κολπίαν ἀημᾶ χερῶν.

ΧΟΡΟΣ.

'Ανια, ἀνια.

ΞΕΡΞΗΣ.

Καὶ ψάλλ' ἔθειραν, καὶ κατοίκτισαι στρατόν.

ΧΟΡΟΣ.

"Απριγδ' ἀπριγδα, μάλα γοεδνά.

1055

ΞΕΡΞΗΣ.

Διάνου δ' ὄσσε.

ΧΟΡΟΣ.

Τέγγομαι τοι.

ΞΕΡ.

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1049. ἀπριγδ'] ἀπριγδα ἐγκολπίαν Guelf. ἔρξεικε
Mosqu. κολπ^{ου} sic Mosqu.

v. 1051. καὶ τάδ' ἔρξω] v. 1053. ἀνια ter Ald. Rob.
Sic recte Brunck. e Regg. v. 1054. κατοίκτισαι] κατ-
καὶ τάδε ἔξω Ald. καὶ τάδε οίκτιζε Rob. Turn. Illud
ἔρξω Rob. Turn. Vict. Cant. Brunckius eruit e Regg.

v. 1052. ἔρεικε κολπίαν] v. 1056. διάνου δ' ὄσσε]
ἔρειδε κολπίαν Rob. ἔρεικ' διάν' ὄσσε Rob.

ΞΕΡΞΗΣ.

Βόα νυν ἀντίδουπά μοι.

ΧΟΡΟΣ.

Οὐ οἶ οἶ οἶ οἶ.

ΞΕΡΞΗΣ.

Αἰκτὸς ἐς δόμους κίε.

1060

ΧΟΡΟΣ.

Ἴω ἰὼ Περσίς αἶα δυσβᾶκτος.

ΞΕΡΞΗΣ.

Ἴωα δὴ κατ' ἄστυ.

ΧΟΡΟΣ.

Ἴωα δῆτα; ναί, ναί.

ΞΕΡΞΗΣ.

Γοῶσθ' ἀβροβάται.

ΧΟ.

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1059. οἶ ter Ald.
 v. 1061. 1065. ἰὼ — δυσ-
 βᾶκτος] „Voces ἰὼ ἰὼ sunt
 extra versum, qui diueter
 est trochaicus. Vulgo per-
 quam absurde legitur δὺς-
 βατος. Reg. A. utroque in
 loco habet δὺςβικτος, quod
 et hic B. exhibet, cum va-
 ria lectione δὺςβατος, et
 glossa δυσθρήνητος, altero in
 loco praestitae δὺςβᾶκτος cum
 var. lect. δὺςβακτος. E cor-
 ruptis lectionibus non diffi-
 cile erat sinceram eruere

δυσβᾶκτος, quo refertur
 unice glossa δυσθρήνητος. Ex-
 tat vox illa supra v. 572.”
 Hactenus Brunckius; recte
 ille quidem et sapienter. At
 edd. omnes item Guelf. ha-
 bent δὺςβατος.

v. 1062. ἰωα] Sic Mosqu.
 Regg. hoc et sequenti versu-
 culo recte pro vulg. ἰὼ.

v. 1064. γοῶσθ' ἰὼ γοῶσθ'
 Rob. Pro γοῶσθ' ἀβροβάται
 Pauwio in mentem venit
 scribere γοῶσθε προβάται.

ΧΟΡΟΣ.

Ἰὼ ἰὼ, Περσίς αἶα δυσβύκτος.

1065

ΞΕΡΞΗΣ.

Ἦ ἦ ἦ ἦ, τρισκάλοισιν,

Ἦ ἦ ἦ ἦ, Βάρισιν ὀλόμενοι.

ΧΟΡΟΣ.

Πέμψω σε δυσθρόοις γόοις.

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1066 [q. ἦ] ter tantum Ald.

v. 1067. ὀλόμενοι] ὄλλο-
μέναισι Rob. ὀλύμεν^{οι}_{αι} sic
Mosqu.v. 1068. πέμψω σε] πέμ-
ψω τοῖτε sic Ald. πέμψω
τοῖσε Guelf. πέμψω sine σε
Rob.

ΑΙΣΧΥΛΟΥ

ΤΡΑΓΩΔΙΑ

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ.

• ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣΩΠΑ.

ΦΥΛΑΞ.

ΧΟΡΟΣ *πρεσβυτῶν Ἀργείων.*

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

ΤΑΛΘΥΒΙΟΣ *κήρυξ.*

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ.

ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ.

ΑΙΓΙΣΘΟΣ.

Προλογίζει δὲ ὁ Φύλαξ, θεράπων Ἀγαμέμνονος.

ΑΙΣΧΥΛΟΥ
Α Γ Α Μ Ε Μ Ν Ω Ν.

Φ Τ Λ Α Ξ.

Θεοὺς μὲν αἰτῶ τῶνδ' ἀπαλλαγὴν πόνων,
 Φρουρᾶς ἐτείαις μῆχος, ἣν κοιμώμενος
 Στέγαις Ἀτρείδων ἄγκαθεν, κυνὸς δίκην,
 Ἀστρῶν κάτοιδα νυκτέρων ὀμήγουρι,
 Καὶ τοὺς Φέροντας χειῖμα καὶ Θέρος βροτοῖς 5
 Λαμπροὺς δυνάστας, ἐμπρέποντας αἰθέρι,
 [Ἀστέρας, ὅταν φθίνωσιν, ἀντολάς τε τῶν.]
 Καὶ νῦν Φυλάσσω λαμπάδος τὸ σύμβολον,
 Αὐγὴν πυρὸς Φέρουσαν ἐκ Τροίας Φάτιν
 Ἀλώσιμόν τε βᾶξιν· ὧδε γὰρ κρατεῖν 10
 Γυναικὸς ἀνδρόβουλον ἐλπίζω κέαρ.

Εὔτ'

VARIETAS LECTIIONIS.

<p>v. 2. μῆχος ἣν] μῆχος δ' ἣν
Guelf. Ald. Rob. μῆχος ἣν
Turn. etc. μῆχος dedimus
ex emendatione Stanleji cer-
tissima.</p>	<p>v. 506. recte spurium esse
judicat; adscripsisse quen-
dam Ἀστέρας ut glossema,
inde alium forte addidisse
ὅταν — τῶν.</p>
<p>v. 3. ἄγκαθεν] ἔγκαθεν
Guelf. Ald.</p>	<p>ibid. ὅταν] ὅτ' ἂν Guelf.
Ald. Rob.</p>
<p>v. 4. νυκτέρων] νεκτέρων
Guelf. Ald. Rob.</p>	<p>v. 10. κρατεῖν] κρατεῖ Guelf.
Rob. Turn.</p>
v. 5. βροτοῖς] βροτούς Guelf.	<p>v. 11. ἐλπίζω] ἐλπίζων
Guelf. ἐλπίζον Rob. ἐλπί-
ζει conj. Heath.</p>
<p>v. 7. Hunc versum Val-
ckenauer ad Eurip. Phoeniss.</p>	

Εὖτ' ἂν δὲ νυκτίπλαγιτον ἔνδρυσόν τ' ἔχω
 Εὐνήν ὀνειροῖς οὐκ ἐπισκοπούμενην

Ἐμὴν, Φόβος γὰρ ἀνθ' ὕπνου παραστατεῖ,
 Τὸ μὴ βεβαίως βλέφαρα συμβαλεῖν ὕπνω·

15

Ὅταν δ' αἰεῖδεν ἢ μινύρεσθαι δοκῶ,

Ὑπνου τὸδ' ἀντίμολπον ἐντέμων ἄκος,
 Κλαίω τότε οἴκου τῶδε συμφορὰν στένων,
 Οὐχ', ὡς τὰ πρόσθ', ἄριστα διαπονουμένου.

Νῦν δ' εὐτυχῆς γένοιτ' ἀπαλλαγὴ πόνων

20

Εὐαγγελου Φανέντος ὀφθαλμοῦ πυρός. —

ὦ χαῖρε λαμπτήρ νυκτός, ἡμερήσιον
 Φάος πιφάουσικων, καὶ χορῶν κατάστασι
 Πολλῶν ἐν Ἄργει τῆσδε συμφορᾶς χάριν.

Ἰού, ἰού.

25

Ἀγαμέμνωνος γυναικὶ σημαίνω τοριῶς,

Εὐνῆς ἐπαντείλασαν ὡς τάχος δεμοῖς

Ὀλολυγμὸν εὐφημοῦντα τῆδε λαμπάδι

Ἐπορθιάζειν, εἶπερ Ἰλίου πόλις

Ἐάλωκεν, ὡς ὁ φρικτὸς ἀγγέλλων πρέπει·

30

Αὐτός

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 13 sq. ἐπισκοπούμενην
 ἐμὴν] Frustra Stanl. corrige-
 bat ἐπισκοτούμενην. Ἐμοὶ —.

v. 14. ἐμὴν — παραστατεῖ]
 Fortasse leg. ἐμοὶ φόβος γὰρ
 ἀθλίω παραστατεῖ ex Alstii,
 V. D. auditoris olim nostris,
 conjectura.

v. 17. ἐντέμων] Perpe-
 ram Heathius rescribi vole-
 bat ἐντείων.

v. 19. διαπονουμένου] Stan-
 lejus conj. διακονουμένου. Sed
 nihil mutandum.

v. 26. σημαίνω] σημαίνω
 Guelf. Ald. Rob. Turn.

v. 27. εὐνῆς] εὐνήν Guelf.
 Ald.

v. 29. ἐπορθιάζειν] ἐπορ-
 θριάζειν Guelf. Ald. Rob.

v. 30. ἀγγέλλων πρέπει]
 Pauwius sine causa corr. ἀγ-
 γέλλει πρέπων.

Αὐτός τ' ἔγωγε Φροίμιον χορεύσομαι.
 Τὰ δεσποτῶν γὰρ εὖ πέσοντα θήσομαι
 Τρίς ἕξ βαλούσης τῆσδέ μοι Φρυκτωρίας.

Γένοιτο δ' οὖν μολόντος εὐφιλῆ χεῖρα.

Ἄνακτος οἴκων τῆδε βαστάσαι χερί.

35

Τὰ δ' ἄλλα σιγῶ· βοῦς ἐπὶ γλώσση μέγας

Βέβηκεν· εἶκος δ' αὐτός, εἰ φθόγγον λάβοι,

Σαφέστατ' ἂν λέξειεν. Ὡς ἐκὼν ἐγὼ

Μαθουῖσιν αὐδῶ, κού μαθουῖσι λήθομαι.

 Χ Ο Ρ Ο Σ .

Δέκατὸν μὲν ἔτος τόδ', ἐπεὶ Πριάμου

40

Μέγας ἀντίδικος

Μενέλαος ἀναξ ἠδ' Ἀγαμέμνων,

Διθρόνου Διόθεν καὶ δισκίπτρου

Τιμῆς, ὀχυρὸν ζεῦγος Ἀτρειδᾶν,

Στόλον Ἀργείων χίλιοναύταν

45

Τῆσδ' ἀπὸ χώρας

Ἴριαν, στρατιῶτιν ἀρωγάν,

Μέγαν ἐκ θυμοῦ κλάζοντες Ἄρη

Τρέπον αἰγυπῶν, οἷτ' ἐκπατίοις

Ἄλ-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 39. κού] καὶ οὐ Guelf. Ald.

v. 40. ἐπεὶ Πριάμου] ἐπεὶ Πριάμω Guelf. Ald. Rob. ἐπὶ Πριάμω Turn.

v. 44. Ἀτρειδᾶν] Sic Guelf. Ἀτρειδῶν Ald.

Vol. II.

v. 45. χίλιοναύταν] Ἴλιον, αὐτὰν pro V. L. affert Schol.

v. 47. στρατιῶτιν] Sic Guelf. στρατιώτιν Ald. Rob.

v. 48. κλάζοντες] In aliis teste Steph. κλάγξαντες.

G

"Αλγεσι παίδων ὑπατοι λεχέων	50
Στροφοδινοῦνται	
Πτερύγων ἐρετμοῖσιν ἐρεσσόμενοι·	
Δεμνιοτήρη	
Πόνον ὀρταλίχων ὀλέσαντες·	
"Υπατός δ' αἰών ἢ τις Ἀπόλλων	55
"Ἡ Πάν, ἢ Ζεὺς, οἰωνόθροον	
Γόνον ὄξυβόαν,	
Τῶνδε μετόικων ὑστερόποιον	
Πέμπει παραβᾶσιν Ἐρινύν.	
Οὕτω δ' Ἀτρέως παῖδας ὁ κρείσσων	60
Ἐπ' Ἀλεξάνδρῳ πέμπει ξένιος	
Ζεὺς, πολυάνορος ἀμφὶ γυναικὸς	
Πολλὰ παλαιίσματα καὶ γυιοβαρῆ	
Γόνατος κούαισιν ἐρειδομένου,	
Διακναιομένης τ' ἐν προτελείοις	65
Κάμακος, θήσων Δαναοῖσι,	
Τρωσί θ' ὁμοίως. Ἔστι δ' ὄπη νῦν	
Ἔστι· τελεῖται δ' ἐς τὸ πεπρωμένον·	
Οὐθ' ὑποκλείων, οὐτ' ἐπιλείβων,	
Οὔτε δακρύων ἀπύρων ἱερῶν	70
	Ὄργας

VARIETAS LECTIIONIS.

- v. 50. ἀλγεσι παίδων] Sic ὑποκλείων. ὑποκλαίων Vict. Guelf. In Ald. corrupte Cant. Stanlej. ὑποκλάζων ἀλγεπι ποδῶν. ἀλγέσσι πο- conj. Pauw.
δῶν Turn.
- v. 63. γυιοβαρῆ] γαιοβαρῆ vitiose, ut alia plurima, Turn.
- v. 69. ὑποκλείων] Sic Turn. Ald. δοκεύων Turn. διὰ ὑποκλέων Guelf. ὑποκλίων τῶν conj. Arnald. quod mi- Ald. In his latere videtur nime ferendum.

Ὅργας ἀτενεῖς παραθέλξει.
 Ἡμεῖς δ' ἀτίται σαριῖ παλαιᾷ
 Τῆς τότ' ἀρωγῆς ὑπολειφθέντες
 Μίμνομεν, ἰσχὺν

Ἰσόπαιδα νέμοντες ἐπὶ σιήπτροις. 75

Ὅ τε γὰρ νεαρὸς μυελὸς στέρνων
 Ἐντὸς ἀνάσσω

Ἰσοπρεσβυς, ἄρης δ' οὐκ ἔνι χώρᾳ·
 Τό θ' ὑπέργηρων, Φυλλάδος ἤδη

Κατακαρφομένης, τρίποδας μὲν ὁδοὺς 80

G 2

Στεί-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 71. ἀτενεῖς] Abreschius vel ἀδετεῖς scriptum fuisse, ut παραθέλξει dativus, non verbum esset, hoc sensu: *neque quisquis es irritas feceris iras delinimentis sacrorum igne carentium*; vel ἀτεγγεῖς legendum suspicabatur; utraque conjectura prorsus inutilis.

v. 72. ἀτίται] Sic Guelf. Ald. Turn. recte. Vulg. ἀτίτα.

v. 76. ὅ, τε] ὅτε Guelf. Ald. Rob.

v. 77. ἀνάσσω] ex emendatione Hermanni ad Arist.

Nubb. v. 974. Vulgo ἀνάσσω.

v. 78. ἄρης δ' οὐκ ἔνι χώρᾳ] Sic Guelf. Ald. Rob. Stanl. conj. ὅ τε — ἰσοπρεσβυς, ἄρης δ' οὐκ ἔνι χώρᾳ. le Grand, in Specimine obss. in Agamemn. corrigit: ἄρης οὐκ ἔνι δ' ὄρα τόθ' ὑπέργηρον. Heynius, illius libelli censurae agens in Ephemeridibus liter. Goettingensibus (1778. 39. St. p. 308.). malebat ἄρης οὐκ ἔνι γ' ὄρα.

v. 79. τό θ' ὑπέργηρων] τῆθι περγήρωσ mendose Guelf. Ald. Rob. Φυλλάδος] Φυλλάδος Guelf. Φυλλάδος Ald.

Στείχει, παιδὸς δ' οὐδὲν ἄρειον
 Ὅναρ ἡμερόφαντον ἀλαίνει.
 Σὺ δέ, Τυνδάρεω
 Θύγατερ, βασιλεια Κλυταιμνήστρα,
 Τί χρέος; τί νέον; τί δ' ἐπαισθομένη, 85
 Τίνος ἀγγελίας
 Πειθοῖ περίπεμπτα θυοσκινεῖς;
 Πάντων δὲ θεῶν τῶν ἀστυνόμων,
 Ὑπάτων, χθονίων,
 [Τῶν τ' οὐρανίων, τῶν τ' ἀγοραίων] 90
 Βωμοὶ δῶροισι φλέγονται.
 Ἄλλη δ' ἄλλοθεν οὐρανομήκης
 Λαμπὰς ἀνίσχει
 Φαρμακσομένη χρίσματος ἀγνοῦ
 Μαλακκαῖς ἀδόλοισι παρηγηρίαις, 95
 Πει-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 81. ἄρειον] ἀρείων Guelf.
 Rob. ἀρείστων Ald.

v. 82. ἡμερόφαντον] ἡμε-
 ρόφατον Rob.

v. 83. Pauwius, quia pe-
 riodus a Monometro inci-
 pit, sic legendum esse cen-
 sebat:

Σὺ δὲ τυνδάρεω θύγατερ,
 βασιλεις,

Κλυταιμνήστρα, τί χρέος,
 τί νέον;

sed recte Heathius, nec
 illud insolitum esse, et Κλυ-

ταιμνήστρα primam corri-
 pere monuit.

v. 87. περίπεμπτα θυοσκι-
 νεῖς] περίπεμπτα θυοσκεῖς in
 mentem venerat Stanlejo;
 sic tamen ut a vulgata rece-
 dendum non putaret.

v. 90. infinitivum esse re-
 cte existimat Heath. Ita
 certe multo melius, quam
 Pauwii ratione locum ex-
 pediveris.

v. 91. δῶροισι] δῶροις Ald.

v. 94. χρίσματος] χρήμα-
 τος Ald. χρίματος Rob.

Πελάνω μυχόθεν βασιλείω.
 Τούτων λέξασ' ὅ τι καὶ δύνατον,
 Καὶ θέμις αἰνεῖν,

Παίῳ τε γενοῦ τῆςδε μερίμνης,
 Ἥ νῦν τοτὲ μὲν κακόφρων τελέθει· 100

Τοτὲ δ' ἐκ θυσιῶν ἀγανὰ φαίνουσ'
 Ἐλπίς ἀμύνει φροντίδ' ἀπληστον,

Τὴν θυμόβορον φρένα λύπην. —

στροφῆ. Κύριός εἰμι θροεῖν ὄδιον κράτος αἴσιον ἀνδρῶν
 Ἐντελέων· ἔτι γὰρ θεόθεν καταπνεῖει 105

Πειθῶ μολπᾶν,

Ἄλκῃ ξύμφυτος αἰέν·

G 3

Ὅπως

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 97. λέξασ'] Sic Guelf. Rob. λέξ' Ald. Turn.

τὴν θυμοβόρον λύπης φρένα
 Vict. Cant. Nos Heathii
 emendationem recepimus.

v. 100. τοτὲ μὲν] ἔσθ' ὅτε
 μὲν Guelf. εὐθ' ὅτε μὲν Ald.
 vitio typogr.

v. 104. αἴσιον] Asclepiades
 apud Schol. Aristoph.
 in Ran. leg. ὄσιον.

v. 101. ἀγανὰ φαίνουσ']
 ἀγανὰ φαίνεις Guelf. Idem
 Ald. nisi quod typhotheta sic
 corripit: ἀγαν ἀφαινεῖς. In
 Rob. est φανεῖς. Pauwius
 conj. vel ἀγάν' ἐμφαίνουσ',
 vel ἀγανὰ φανθεῖς.

v. 105. ἐντελέων] Heathii
 ingenio debetur. Vulg. ἐκ-
 τελέων. καταπνεῖει] κατα-
 πνεῖει Rob.

v. 106. πειθῶ μολπᾶν]
 Heathius em. πειθῶ μολπά.

v. 102. ἀπληστον] ἀπλει-
 στον Guelf. Ald. Rob.

v. 103. τὴν θυμόβορον φρέ-
 να λύπην] τὴν θυμόφθορον
 λύπης φρένα Guelf. Ald. Rob.

v. 107. ἀλκῃ ξύμφυτος αἰέν]
 Ita rescripsimus pro vulg.
 ἀλκᾶν σύμφυτος αἰών, quod
 sensu proflus caret. Cf.
 Commentar. ἄλκαν σύμφυ-

Ὅπως Ἀχαιῶν

Διῖθρονον κράτος, Ἑλλάδος ἦβας

Ξύμφρονα ταγάν,

110

Πέμπει ξὺν δορὶ καὶ χερὶ πράκτορι

Θούριος ὄρνις Τευκρίδ' ἐπ' αἶαν.

Οἰωνῶν βασιλεὺς

Βασιλεῦσι νεῶν, ὁ κέλαινος,

Ὅ τε τοῦξόπιν ἀργός,

115

Φανέντες ἴκταρ

Μελάθρων χερὸς ἐκ δοριπάλτου

Παμπρέπτοις ἐν ἔδραισι

Βοσκόμενοι λαγίαν ἐρικύμονα φέρματι γένναν,

Βλα-

VARIETAS LECTIIONIS.

τον, αἶων conj. Heath. In quo si ἄλλαν σύμφυτον verum esset, magis tamen placeret ἄδων.

v. 109. ἦβας] Ita necessarium fuit auctore Stanl. emendare pro vulg. ἦβαν, quamquam et Aristophanes habet ἦβαν. ejusque Schol. legisse videtur ἀκμήν.

v. 110. ταγάν] τάν γάν Guelf. Rob. τάν γᾶν Ald. scribendi vitio. τάγοιν conj. Heath.

v. 111. πέμπει ξὺν δορὶ καὶ χερὶ πράκτορι] Sinceram hanc lectionem antiquissimus auctor Aristophanes nobis conservavit in Ranis

v. 1323. πέμπει σὺν δορὶ δίκας πράκτορι Guelf. Ald. πέμπη σ. δ. δ. πρ. Rob. Sed δίκας metrum non fert; πέμπη a sensu est alienum.

v. 118. παμπρέπτοις] hoc pro vulg. παμπρέποις rependum vidit Abreschius, metrum enim postulat.

v. 119. ἐρικύμονα φέρματι] ἐρ' ἰκύματα φέρματι Ald. mendose. ἐρικύματα φέρματι Guelf. Rob. ἐρικύματα φέρματα Turn. ἐρικύμονα φέρβοντο γένναν Vict. etc. Ραῦωιο videbatur legendum vel κείροντο γένναν, vel κέρματι γένναν. Utrumque inepte.

Βλαβέντα λοισθίων δρόμων.

120

Αίλιον, αίλιον εἶπέ, τὸ δ' εὔ νικάτω.

άντιςρ. Κεδνός δὲ στρατόμαντις ἰδὼν δύο λήμασι δισσοῦς

Ἄτρεΐδας μαχίμους, ἐδάη λαγοδαΐτας,

Πομποῖς δ' ἀρχοῖς

Οὔτως εἶπε τεράζων

125

Χρόνω μὲν ἀγρεῖ

Πριάμου πόλιν ἄδε κέλευθος,

Πάντα δὲ πύργων

Κτήνη πρόσθε τὰ δημοπληθῆ

Μοῖρ' ἀλαπάξει πρὸς τὸ βίαιον.

130

Οἶον μὴ τις ἄτα

Θεόθεν κνεφάση προτυπεῖσα

Στόμιον μέγα Τροίας

Στρατευθέν. οἶκτω

Γὰρ ἐπίφθονος Ἄρτεμις ἀγνά

135

Πτανοῖσι κυσὶ πατρὸς

Αὐτότοκον πρὸ λόχου μογεράν πτάνα θυομένοισιν

G 4

Στυ-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 122. δισσοῦς] Injuria hoc sollicitat Cant. corrigens δισσοῖς.

v. 124. ἀρχοῖς] ἀρχαῖς. Guelf. Ald. Rob.

v. 129. πρόσθε τὰ] προσθετὰ conj. Pauw. δημοπληθῆ] δημοπλήθη Turn.

v. 131. οἶον] οἶον Ald. Rob.

v. 132. προτυπεῖσα] Sic edendo metro pariter ac sensui consuluisse me spero. προτυπὲς Guelf. Ald. προτυπὲν Rob. etc. Heathius ita corrigebat, ut metro subveniret:

Θεόθεν κνεφάση προτυπὲν στόμιον μέγα τῆς Τροίας.

v. 134. στρατευθέν] στρατῶθεν Guelf. Ald. Rob.

Στυγεῖ δὲ δεῖπνον αἰετῶν.

Αἴλιον, αἴλιον εἶπέ, τὸ δ' εὖ νικάτω.

ἐπαδός.

Τόσον περ εὐφρων ἂ καλὰ

140

Δρόσοις ἀέπτοισι μαλερῶν λεόντων

Πάντων τ' ἀγρονόμων Φιλομάστοις

Θηρῶν ὄβρικάλοισι, τερπιὰ

Τούτων, αἰτῶ, ξύμβολα κράναι

Δέξια μὲν, κατάμομφα δὲ

145

Φάσματα στρουθῶν.

Ἰήϊον δὲ καλέω Παῖᾶνα

Μή τινας ἀντιπνόους

Δαναοῖς χρονιάς

Ἐχηνήϊδας ἀπλοῖας τεύξῃ

150

Σπευδομένα θυσίαν

Ἐτέραν, ἄνομόν τιν', ἄδαιτον,

Νεικέων τέκτονι σύμφυλον,

Οὐ δεισῆγορι. Μίμνει

Γάρ

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 140. ἂ καλὰ] καλὰ
Guelf. Ald.

v. 143. ὄβρικάλοισι] ὄκρι-
κάλοισι Guelf. Ald.

v. 141. ἀέπτοις] ἀέλπτοις
Guelf. Ald. Nugatur Pau-
wius corrigens: ἂ καλὰ δρό-
σοισιν ἀέφθοισι, *formosa Di-
ana roribus incocctis*, h. e.
qui radii solis non sint cocti,
h. e. *matutinis*. Ohe! λεόν-
των] Ita edidi ex emenda-
tione Stanleji necessaria.
Vulg. ὄντων.

v. 144. αἰτῶ] Sic emen-
davi pro vulg. αἰτεῖ. Cl. le
Grand in mentem venit αἰεῖ,
quod tamen hic languere
videtur. κράναι] Φάνααι Ald.

v. 153. τέκτονι] Sic emen-
davi vulg. τέκτονα.

v. 154. οὐ δεισῆγορι] Vulg.
δεισῆγορα. Perperam corr.
Stanl. πεισῆγορα, de Iphige-
nia, quae a patre et duci-

Γὰρ Φοβερά παλίνορσος 155

Οἰκόνομος δολία

Μνάμων μῆνις τεκνόποιος.

Τοιάδε Κάλχας

Ἐὺν μεγάλοις ἀγαθοῖς ἀπέκλαυξεν

Μόρσιμ' ἀπ' ἐρνίθων 160

Ἵδίων οἴκοις βασιλείοις.

Τοῖς δ' ὁμόφωνον

Ἄλλινον, ἄλλινον εἶπέ, τὸ δ' εὖ νικάτω.

στροφή α. Ζεὺς, ὅστις ποτ' ἐστίν, εἰ τόδ' ἀν-

τῷ Φίλον κεκλημένω, 165

Τοῦτό νιν προσεννέπω.

Οὐκ ἔχει τις εἰκάσαι

Πάντ' ἐπισταθμώμενος,

Πλὴν Διός, εἰ τόδ' ἐμᾶς

Ἐπὸ Φροντίδος ἄχθος 170

Χρῆ βαλεῖν ἐτητύμως.

Οὐδ'

VARIETAS LECTIIONIS.

bus, ut sibi parcerent, impetrare non potuerit.

v. 162. τοῖς δ' ὁμόφωνον] τοῖς δ' ὁμοφρωνῶν Turn.

v. 166. τοῦτό νιν] τοῦτον νιν Guelf. τοῦτο νιν μὲν cony. Heathius, quia nimi-

rum v. 178. sic emendabat: οἶδεν ἀντιλέξει πρὶν ᾧν.

v. 167. οὐκ ἔχει τις εἰκάσαι] Sic correxi vulgatum οὐκ ἔχω προσεικάσαι. Vid. Commentar.

v. 169. πλὴν Διός] πλὴν Δίκ Ald. εἰ τόδ' ἐμᾶς] Vulgo εἰ τόδε μάταν.

ἀντιστ. α. Οὐδ' ὅστις πάροιθεν ἦν μέγας,
 Παμμάχῳ θράσει βρύων,
 Οὐδὲν ἂν λέξαι πρὶν ὦν.
 Ὅς δ' ἔπειτ' ἔφυ, τρια-
 κτῆρος οἴχεται τυχῶν.

175

Ζῆνα δέ τις προφρόνως

Ἐπινίκια κλάζων

Τεύξεται φρενῶν τὸ πᾶν·

στροφή β.

Τὸν φρονεῖν βροτούς ὁδώ-

180

σαντα, τὸν πάθῃ μάθος

Θέντα κυρίως ἔχειν.

Στάζει δ' ἐν θ' ὕπνω πρὸ καρδίας

Μησιπήμων πόνος καὶ

Παρ' ἀκοντας ἦλθε σωφρονεῖν.

185

Δαιμόνων δέ που χάρις

Βίαια σέλμα σεμνὸν ἡμένων.

Καὶ

VARIETAS LECTIIONIS.

- v. 174. οὐδὲν ἂν λέξαι] da: οὐδὲ λέξαι (scil. ἔχω) τι πρὶν ὦν.
- v. 180. τὸν] τῷ Rob. βρο-
 τούς] βροτοῖς Ald. Rob.
- v. 181. τὸν πάθῃ] τῷ πά-
 θει Ald. μάθος] μάθ^{ος}_{οις} sic
 Gueif. μάθων post Cante-
 rum praefert Stanl. Ar-
 naldo autem in mentem ve-
 nit τῷ παθεῖν μαθεῖν. Pro
 πάθει dedi πάθῃ.
- v. 183. πρὸ] πρὸς Turn.
- v. 186 [q. χάρις βίαια] χάρις
 βίαιος Turn. Vulg. χ. βικίως.
- v. 174. οὐδὲν ἂν λέξαι] Pro τι posui ἂν, quod in omnibus abest, metro et sententia requirente. Pauwius, quia in Turn. est πρὶν ἂν, corrigebat οὐδὲ ἔν λέξαι πρὶν ἂν, inconcinna sane structura verborum, ineptiore etiam sensu: *Novi qui modo erat magnus, omni-gena audacia scatens; ne verbum quidem mutiisse olim, ut vero postea evasit, periit superiorem nactus.* Non magis Abreschii ratio proban-

- ἀντιστ. β. Καὶ τόδ' ἡγεμῶν ὁ πρέ-
σβυς νεῶν ἀχαϊῶν,
Μάντιν οὔτινα ψέγων, 190
Ἐμπαίοις τύχαισι συμπνέων,
Εὐτ' ἀπλοῖα κεναγγεῖ
Βαχύνοντ' Ἀχαϊῆκός λεώς,
Χαλκίδος πέραν ἔχων
Παλιρρόθοις ἐν Αὐλίδος τόποις, 195
προφογ. Πνοαὶ δ' ἀπὸ Στρυμόνος μολοῦσαι
Καιόσχολοι, νῆστιδες, δύσορμοι,
Βροτῶν ἄλαι, νεῶν τε
Καὶ πεισμάτων ἀφειδεῖς,
Παλιμμήκη χρόνον τιθεῖσσι 200
Τρίβω, κατέξαινον ἄνθος Ἄργεος·
Ἐπεὶ δὲ καὶ πικροῦ
Χείματος ἄλλο τι μῆχαρ
Βριθύτερον πρόμοισι
Μάντις ἐκλαγξε, προφέρων 205
Ἄρτεμιν, ὥστε χθόνα βάκτροις
Ἐπιρρούσαντας Ἀτρείδας
Δάκρυ μὴ κατασχεῖν·
ἀντιστ. γ. Ἄναξ δ' ὁ πρέσβυς τόδ' εἶπε Φωνῶν·
„Βαρεῖα μὲν κῆρ, τὸ μὴ πιθέσθαι· 210
Βα-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 191. ἔμπαίοις] ἐκπαίοις
Ald.

v. 201. κατέξαινον] κατέξα-
νον Vict. Cant. Ἄργεος au-
tem pro vulg. Ἀργείων me-
trum antistrophici posce-
bat.

v. 203. ἄλλο τι] inserui
τι metri causa.

v. 209. τόδ'] Melius for-
tasse ut Stanl. censuit, repo-
natur τότ', ut respondeat
τῷ ἐπεὶ v. 206.

v. 210. πιθέσθαι] Ita re-

Βαρεία δ', εἰ τέκνον δα-
 ἴξω, δόμων ἄγαλμα,
 Μιαινῶν παρθενοσφάγοισι
 ῥεΐθροις πατρώους χέρας, βωμοῦ πέλας.

Τί τῶνδ' ἄνευ κακῶν;

215

Πῶς λιπόνους δὲ γένωμαι,

Ἐμμαχίας ἀμαρτῶν;

Παυσανέμου γὰρ θυσίας

Παρθενοῦ θ' αἵματος ἀρχὰς

Περιοργῶς ἐπιθυμεῖν

220

Θέμις· εὖ γὰρ εἴη.,

Ἐπεὶ

VARIETAS LECTIIONIS.

ete ob metrum pro vulg. *πειθεσθαι* emendavit Henr. Jacob, cujus quasdam emendationes ad oram editionis Canterianae notatas oculis usurpavit Stanl.

v. 214. *πατρώους*] *πατρῴοις* Guelf. Ald. Hunc versiculum antithetico parem effecimus, nulla verborum aut ordinis eorum mutatione facta, sed meliore tantum versiculorum dispositione usi. Est autem hic pariter ac strophicus oppositus *Τρίβω κατἑξαινον ἄνδρος Ἄρτεος*, Asynartetus ex Jambico monometro, et hepthemimeri trochaica.

v. 215. τί τῶνδ' ἄνευ κα-

κῶν] τί τῶνδ' ἄνευ κακῶν; τί; Guelf. Ald. Rob. Turn. Vict. etc. Sed repetitum τί, quo facile caremus, oppositi in strophe versus mensura non admittit.

v. 216. *πῶς λιπόνους*] Sic Rob. recte. Nam *λειπόνους* antithetici versus metrum respuit. Versus est trimeter dactyl. τί πῶς λιπόνους Turn. πῶς λειπόνους Vict. etc. δὲ] τε Guelf. Ald. etc. pro quo δὲ substituiimus, verborum connexioni aptius.

v. 219-221. *Παρθενοῦ* — ἀρχὰς περιοργῶς ἐπιθυμεῖν *Θέμις*] Stanlejo legendum videbatur ὄργῃ περιοργῶς τ' ἐπιθυμεῖ Ἄρτεμις. Verum

στροφήδ.

Ἐπεὶ δ' ἀνάγκης ἔδω λείπαδνον,
Φρανὸς πνέων δυσσεβῆ τροπαίαν. |

"Αναγνον, ἀνίερον,

Τόθεν τὸ παντότολμον

225

Φροεῖν μετέγνω

Βροτούς· θρασύνει γὰρ αἰσχρομήτις

Τάλαινα παρakoπὰ πρωτοπήμων·

"Ετλα

VARIETAS LECTIIONIS.

Θέμις non est sollicitandum: Si vitiosus est locus, vitium latet in ὄργῳ περιόργως; quod sane sic tolli possit, si legitur, ἀρχᾶς περιόργως ἐπιθυμεῖν θέμις; vel hoc modo: παρθενίου θ' αἵματος ὄργῳ, περιόργως τ' ἐπιθυμεῖν (scil. τοὺς ξυμμάχους) θέμις. Ceterum pro ἐπιθυμεῖν le Grand conj. ἀποθυμεῖν, quod minime placet.

v. 224. 225. ἀνίερον, τόθεν] ἀνιέρων θ' ὄθεν Turn. ὄθεν quoque cum Schol. praeferendum existimabat Stanl. τὸ παντότολμον] τὸ πάντολμον Vict.

v. 227. βροτούς] βροτοῖς Guelf. Ald. Rob. Turn. Vict. Minime vero audiendus est Pauwius, locum sic resignens: οὐ τότε vel οὐ ποτε τὸ παντότολμον φροεῖν μετέγνω βροτός· quod ille quidem

sic vertit: *Nihil adeo facinorosum est, quod meditari noluit mortalis, sed ut vere iudicat Heathius, praeter verborum eorumque structurae indolem. Vertere enim potius debuerat: Non tunc audaciae ad omnia promptae poenituit mortalem.* Heathius tamen ipse parum feliciter sic eundem locum constituit: *Τόθεν τὸ παντότολμον φροεῖν μὲν ἔγνω βροτοῖς, hoc sensu: Inde animus ad omnia audacem ac promptum mortalibus venire observavi.* Nihil autem mutandum esse, praeter βροτοῖς in βροτούς, in Comentario docuimus.

v. 227. 228. Heathius ita constituit:

αἰσχρομήτις γὰρ θρασύνει
τάλαινα παρakoπὰ πρωτοπήμων.

Ἔτλα δ' οὖν θυτὴρ γενέσθαι θυγατρός,

Γυναικοποιῶν πολέμων ἄρωγάν,

230

Καὶ ναῶν προτέλεια·

Λιτάς δέ, κληδόνας πατρώους,

Παρ' οὐδὲν αἰῶνά τε

Παρθένιον ἔθεντο δὴ

Φιλό-

VARIETAS LECTIIONIS.

ita ut prior sit trochaicus dimeter; et αἰσχρομήτις pro ἡ αἰσχρομήτις. Verum nec articulo hic opus est, nec transpositione; nam si versiculi 230. 231. sic, ut fecimus, dividantur:

Φρογεῖν μετέγνω

βροτούς· θρασύνει γὰρ αἰ-
σχρόμητις

prior est jamb. inonometer hypercatal., posterior asynartetus ex penthemimerr. jambicis.

v. 230. γυναικοποιῶν πολέμων ἄρωγάν] γυναικοποιῶν πολέμῳ ἄρωγόν Turn. γυναικοποιῶν πολέμων ἄρωγὰ conj. Pauw. male.

v. 231. προτέλεια] προτελείω Guelf. Ald. Turn. In ceteris καὶ προτελεία ναῶν· prorsus ἀμέτρως. Transpositione efficitur versus anapaestic. monometer hypercatal.

v. 232. Λιτάς δέ, κληδόνας πατρώους] Vulgatum in omnibus Edd. λιτάς δέ καὶ κληδόνας πατρώους. Verum copulam καί, quae hic necessaria non est, ut expungeremus versus antithetici mensura nobis persuasit. Uterque enim v. 236. et 249. est jamb. dimeter hypercatal.

v. 233. παρ' οὐδὲν αἰῶνά τε] τε abest in Guelf. Ald. Rob. Turn. et ceteris. Id autem addendum esse vere judicavit Stanl. Nam et metrum et sententiam fulcit. Versus est periodus catalectus, sicut antistrophicus, πρέπουσα δ' ὡς ἐν γραφαῖς.

v. 234. ἔθεντο δὴ] Particulam δὴ, non versus tantum explendi causa, sed quia sententiam quoque ornat, Heathio auctore, ad-

Φιλόμαχοι Βραβῆς

235

ἀντιστ. δ'. Φράσεν δ' ἀόζοις πατὴρ μετ' εὐχάν
Δίκαν χιμαίρας ὑπερθε βωμοῦ

Πέπλοισι περιπετῇ

Παντὶ σθένει προνωπῇ

Λαβεῖν ἀέρδην,

240

Στόματος δὲ Φύλακας τοῦ καλλιπρώρου

Φθόγγον κατασχεῖν ἀρχαῖον οἴκοις

Βία

VARIETAS LECTIIONIS.

didimus. Sic! versus est hepthemimeres trochaicus, et antistrophico bene respondet. Ceterum post sequentem versum excidisse unum, qui ultimo Antistrophes versiculo responderet, facile patet.

v. 237. ὑπερθε] ὑπερθεν
Vict. metro adverbante.

v. 238. περιπετῇ] περιπε-
τεῖ Ald.

v. 239. παντὶ σθένει] Sic rescripsimus pro vulg. παν-
τὶ θυμῷ, quod nec ad sen-
sum satis placet, et metrum
aperte turbat, propter lon-
gitudinem primae syllabae
in θυμῷ, quae spondeum
efficit, cum jambus requi-
ratur. Heathii vero trans-

positio παντὶ προνωπῇ θυμῷ
cum per se parum idonea,
tum necessaria non est, quia
ejusdem oppositi strophes
versiculi mutationem inuti-
lem esse docuimus.

v. 241. 242. στόματος δὲ
Φύλακας τοῦ καλλιπρώρου
Φθόγγον κατασχεῖν ἀρχαῖον οἴ-
κοις] στόματός τε καλλιπρω-
ρον Φυλακὰν κατασχεῖν φθόγ-
γον ἀρχαῖον οἴκοις Guelf. στό-
ματός τε καλλιπρώρου Φυλα-
κὰν κατασχεῖν φθόγγον ἀρχαῖον
οἴκοις Ald. στόματός τε καλ-
λιπρώρου Φυλακὰν κατασχεῖν
φθόγγον ἀρχαῖον οἴκοις Rob.
στόματός τε καλλιπρώρου φύ-
λακὸν ἀγκατασχεῖν φ. ἀ. οἴκοις
Turn. στόματός τε καλλι-
πρώρου Φυλακὰν κατασχεῖν

Βίᾱ χαλινῶν, ἀναύδῳ τε μένει.
 Κρόκου βαφὰς δ' ἐς πέδον χέουσ' ἕ-
 καστον ἔβαλε θυτήρων
 Ἄπ' ὄμματος βέλει Φιλοίκτῳ,
 Πρέπουσα δ', ὡς ἐν γραφαῖς,

245

Προς-

VARIETAS LECTIÖNIS.

Φθόγγον ἀραῖον οἴκοις Vict.
 etc. Pauwius ita ordina-
 bat:

— — στόμα-
 τος δὲ καλλιπρώρου φύλακα
 Φθόγγον κατασχεῖν ἀραῖον
 οἴκοις.

Heathius autem hoc modo:

— — στόμα-
 τός τε φυλακὰν καλλιπρώ-
 ρου
 κατασχεῖν, Φθόγγον οἴκοις
 ἀραῖον.

Nos mediam inter utrum-
 que rationem amplexi con-
 cinniorem effecimus senten-
 tiam, et metro facilius con-
 sulvimus. Φύλακας etiam
 pro φυλακὰν ambiguitatis vi-
 tandae causa reposuimus;
 denique articulum ante καλ-
 λιπρώρου inferendum duxi-
 mus non magis metri, quam
 structurae verborum causa.
 Cf. comm. ad h. l.

v. 243. χαλινῶν] Frustra
 Stanl. corr. χαλινοῦν. Cete-

rum in omnibus est edd. et
 Guelf. Βίᾱ χαλινῶν τ' ἀναύδῳ
 μένει, qua in lectione trans-
 positionem particulae τε me-
 trum requirit.

v. 244. χέουσ'] χέουσα
 Guelf. Ald.

v. 245. ἔβαλε] ἔβαλλ' Rob.
 Turn. Vulgo sic ordinan-
 tur verba: ἔβαλ' ἕκαστον θυ-
 τήρων; concinnius autem est
 ἕκαστον ἔβαλε θυτήρων, quo
 efficitur anapaest. dim. bra-
 chycatal. strophico respon-
 dens. Ceterum hos versus
 Heathius ita constituit:

κρόκου βαφὰς δ' ἐς πέδον
 χέουσα
 ἔβαλ' ἕκαστον θυτήρων
 ἀπ' ὄμματος μὲν βέλει φι-
 λοίκτῳ.

sed illud μὲν intrusum hic
 valde friget; et quod ad
 metrum attinet, nihil eo
 opus est, si nostram ratio-
 nem sequaris.

Προσενέπειν Θέλουσ'· ἐπεὶ

Πολλάκῃς πατρός

Κατ' ἀνδρῶνας εὐτραπέζους ἔμελψεν, 250

στροφῆς.

Ἄγνα δ' ἀταύρωτος

Αὐδᾶ πατρός Φίλου τρίσπονδον εὐποτμον

Αἰῶνα Φιλῶς ἐτίμα

Τα

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 251. προσενέπειν] προς-
ενέπειν Guelf. Ald. Rob.
Vict. Illud metro conve-
nit. Strophicus enim huic
oppositus dimeter trochai-
cus est.

v. 250. ἔμελψεν] ἔμελθεν
Guelf. Ald. Rob. ἔμελλεν
Turn.

v. 251-253. Hunc locum
non erat cur mutandum esse
suspiciarentur Pauwius et
Heathius. Ille quidem cor-
rigebat: Ἄγνα δ' ἀταύρωτος
Αὐδᾶ πατρός Φίλου Τριτόσπον-
δον εὐποτμον, Ἄγῶν' ἐτίμα
Φιλῶς, q. d. *Castā vero viri
expers, jussu patris chari,
felicem agonem post tertiam
libationem honorabat amice;*
quo nihil durius excogitari
potest; hic autem hoc mo-

do: Ἄγνα δ' ἀταύρωτος, Αὐ-
δᾶ πατρός Φίλου τρίτόσπονδον
πότμον, Ἄϊων, ἐτίμα Φιλῶς.
*Virgo autem viri expers ex
patris chari voce, fatum
suum esse, ut post tertiam
libationem moreretur, au-
diens, honorabat amice.*
Utrumque fefellit, quod haec
verba, quae ad cantus olim
inter patris scyphos ab Iphi-
genia celebratos pertinent,
ad ejus immolationem tra-
herent. Itaque hic omnia
salva sunt, nisi quod pro
ἀγνα correximus ἀγνᾶ, ut
cum αὐδᾶ construatur.

v. 252. αὐδᾶ] αὐδᾶ Turn.
τρίσπονδον] Rectius ita scri-
bendum, quam vulg. τρίτό-
σπονδον, quod metrum non
capit.

Τὰ δ' ἔνθεν οὐκ οἶδα γ' οὐτ' ἐννέπω·

Τέχνηαι δὲ Κάλχαντος οὐκ ἄκραντοι. 255

Δίκα δὲ τοῖς μὲν παθοῦσι μαθεῖν

Ἐπιρρέπει τὸ μέλλον.

ἀντιστρ. ε.

Τὸ δὲ προκλύειν, ἐπεὶ

Οὐπω γένοιτ' ἂν ἡ λύσις, προχαιρέτω.

Ἴσον δὲ τὸ προστενάζειν.

260

Τορὸν γὰρ ἕξει ξύναρθρον ἄταις.

Πέ-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 254. τὰ δ' ἔνθεν οὐκ οἶδα γ' οὐτ' ἐννέπω] Sic scripti pro vulg. τὰ δ' ἔνθεν οὐκ εἶδον, οὐτ' ἐννέπω, quae neque metro antistrophici respondent, nec sensum satis aptum praebent, quod in Commentario demonstravimus.

v. 255. ἄκραντοι] ἄκραντοι Turn.

v. 257. ἐπιρρέπει] Heathius, ut hic versus antithetico respondeat, eum ita supplendum censet, ut legatur ἐπιρρέπει δὴ τὸ μέλλον, quae tamen particula, ne hic prorsus otiosa sit, vereor.

v. 259. οὐπω γένοιτ'] ἐπιγένοιτ' Aid. Rob. ἐπεὶ γένοιτ' Turn. Vict. ἡ λύσις] ἡλύσις

corrupte Guelf. Ald. κλύσις Rob. ἡ λύσις Turn. Vict. etc. Stenlejus vel ἡλυσις legendum, (quod quia sequenti ἕξει aptius est, praeulimus,) vel ἐπεὶ οὐ γένοιτ' ἂν ἡ λύσις reponendum esse arbitrabatur. Heathius vero: τὸ δὲ προκλύειν, ἐπεὶ οὐπω γένοιτ' ἂν ἡ λύσις, προχαιρέτω. Arnaldus denique: τὸ δὲ προκλύειν ἐπεὶ οὐ γένοιτ' ἡ ἡλύσις Προχαιρέτω.

v. 260. Ἴσον δὲ τὸ προστενάζειν] Vulg. ἴσον δὲ τῷ προστένειν, in quo metrum conciliari nequit cum strophici oppositi mensura.

v. 261. ξύναρθρον ἄταις] σύνορθρον αὐταῖς Guelf. Aid. Rob. σὺν ὄρθρῶν αὐταῖς Turn. σύναρθρον αὐταῖς Vict. etc.

Πέλοιτο δ' οὖν τάπιδ' αὐτοῖς εὐπρα-
 ξίς, ὡς θέλει τόδ' ἀγχιστον ἀπίας
 Γαίης μονόφρουρον ἔρκος.

ΧΟΡΟΣ. ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

ΧΟΡΟΣ.

Ἦκω σεβίζων σόν, Κλυταιμνήστρα, κράτος· 265
 Δίκη γάρ ἐστιν Φωτὸς ἀρχηγῶ τείην
 Γυναῖκ', ἐρημωθέντος ἄρσενος θρόνου.
 Σὺ δ' εἶτε κέδνον, εἶτε μὴ πεπυσμένη
 Εὐαγγέλαισιν ἐλπίσιν θυηπολεῖς,
 Κλύοιμ' ἂν εὐφρων· οὐδὲ σιγῶσθαι φθόρος. 270

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Εὐάγγελος μὲν, ὥσπερ ἡ παροιμία,
 Ἔως γένοιτο μητρὸς εὐφρόνης πάρα.
 Πεύσει δὲ χάριμα μείζον ἐλπίδος κλύειν.
 Πριάμω γὰρ ἠρήκασιν Ἀργεῖοι πόλιν.

ΧΟΡΟΣ.

Πῶς Φῆς; πέφευγε τοῦπος ἐξ ἀπιστίας. 275
 Η 2 ΚΛΥ-

VARIETAS LECTIIONIS.

- v. 262. πέλοιτο] πέλοι. v. 265. ἦκω] Ineptissime
 Rob. αὐτοῖς] αὐτοῖσιν Ald. ista et quae sequuntur Chori
 Turn. verba Ἀγγέλω tribuuntur in
 Turn. Vict. Melior perso-
 narum designatio Stanlejo
 debetur.
 v. 263. Metri causa sic
 scribendum putabat Heath.:
 — ξίς, ὡς τόδε θέλει γ' v. 267. ἄρσενος] ἀρσένου
 ἀγχιστον ἀπίας. Guelf, Ald. Turn.

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Τροίαν Ἀχαιῶν οὔσαν, ἣ τορῶς λέγω;

ΧΟΡΟΣ.

Χαρά μ' ὑφέρπει, δάκρυον ἐκκαλουμένη.

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Εὖ γὰρ Φρονοῦντος ὄμμα σου κατηγορεῖ.

ΧΟΡΟΣ.

Τί γὰρ τὸ πιστόν ἐστι τῶνδέ σοι τέκμαρ;

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Ἔστιν· τί δ' οὐχί; μὴ δολώσαντος Θεοῦ.

280

ΧΟΡΟΣ.

Πότερα δ' ὀνείρων Φάσματ' εὐπειθῆ σέβεις;

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Οὐ δόξαν ἂν λάβοιμι βριζούσης Φρενός.

ΧΟΡΟΣ.

Ἄλλ' ἢ σ' ἐπίανέν τις ἄπτερος Φάτις;

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Παιδὸς νέας ὧς, κάρτ' ἐμωμήσω Φρένας.

ΧΟ-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 278. Φρονοῦντος] Pessimam lectionem Φρονούσης invexerunt Steph. et Cant. e correctione, quia nimis haec verba non Clytaemnestrae, sed Ἀγγέλω perperam assignabantur.

v. 280. ἔστιν· τί δ' οὐχί;] ἔστι τὰδ' οὐχί Turn.

v. 281. σέβεις] Stanl. λέγεις male.

v. 283. ἄπτερος] εὐπτερος dedit Turn.

ΧΟΡΟΣ.

Ποίου χρόνου δὲ καὶ πεπόρθηται πόλις; 285

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Τῆς νῦν τεκούσης Φῶς τόδ' εὐφρόνης, λέγω.

ΧΟΡΟΣ.

Καὶ τίς τόδ' ἐξίκοιτ' ἂν ἀγγέλων τάχος;

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Ἦφαιστος Ἴδης λαμπρὸν ἐκπέμπων σέλας.

Φρυκτὸς δὲ Φρυκτὸν δεῦρ' ἀπ' ἀγγάρου πυρὸς

Ἐπεμπευ. Ἴδη μὲν πρὸς Ἑρμαῖον λέπας 290

Λήμνου· μέγαν δὲ Φανὸν ἐκ νήσου τρίτον

Ἄθων αἶψος Ζηνὸς ἐξεδέξατο,

Ἵπερθ' Ἑλλης γε πόντον ὥστε νωτίσαι

Η 3

Ἴσχυς

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 287. ἀγγέλων] Poffet etiam legi ἀγγέλλων, vel ἀγγελῶν, ut observat Stanl. Nihil tamen opus est vulgatum mutari.

v. 289. ἀγγάρου] Haec vera est lectio. Vulg. ἀγγέλου. Cf. Commentar.

v. 291. Φανὸν] „Glossema forsan est, quod in textum irrepfit; nam Athenaeus legisse videtur πανόν. Quippe cum Menandrum et Diphilum lychnum πανόν vocasse dixisset, addit lib. XV. c. 20.: Πρῶτερος δὲ τούτων

Ἰσχύλος ἐν Ἀγαμέμνονι μέμνηται τοῦ πανοῦ· ἐχρῶντο δὲ αὐτῷ ὡς λαμπάδι.” Stanl.

v. 293. Ἵπερθ' Ἑλλης γε πόντον] ὑπερτελής τε πόντον Ald. ὑπερθ' Ἑλλης τε πόντον Rob. ὑπερτελής τε πόντον Turn. Ἑλλης ὑπέρ τε πόντον conj. Pauw. ὑπεῖρ Ἑλλης τε πόντον Vict. Stanl. Heathio verbum νωτίζειν h. l. displicet. „Praeterea particula copulativa τε, inquit, nihil hic connectit, sed constructionem turbat, saltem otiosa est. Porro codices,

Ἴσχυς πορευτοῦ λαμπάδος πρὸς ἐκδοχὴν,
 Πεύκης, τὸ χρυσοφειγγές, ὡς τις ἥλιος,
 Σέλας παραγγείλασα Μακίστου σκοπαῖς·
 Ὅ δ' οὔτι μέλλων, οὐδ' ἀφραδμόνως ὑπνώ
 Νικώμενος παρῆγεν ἀγγέλου μέρος·
 Ἐκὰς δὲ Φρυκτοῦ Φῶς ἐπ' Εὐρίπου ροὰς
 Μεσαπίου Φύλαξι σημαίνει μολόν.
 Οἱ δ' ἀντέλαμψαν, καὶ παρήγγειλαν πρόσω,
 Γραιὰς ἐρείκης θωμὸν ἄφαντες πυρί.
 Σφένουσα λαμπὰς δ' οὐδέπω μαυρουμένη,

295

300

Ἵπερ-

VARIETAS LECTIIONIS.

ut puto, omnes aut ὑπερθ' aut ὑπερτ' habent, nullus ὑπείρ. Ita igitur veram scripturam restitui posse conjicio:

Ἵπερθ' Ἑλλης γε πόντον ὥστε φωτίσαι.

Ἵπερθε hic adverbialiter praeponitur, et accusativus πόντον pendet a verbo φωτίσαι. Neque quemquam sollicitum habeat metri ratio; vocalem enim brevem ante duplicem λ interdum corripere Atticos ostendimus ad Sophocl. Oedip. Tyr. v. 475. et Philoctet. 1220." Hactenus ille, cui de reliquis assentimur, vocabuli φωτίσαι vero correctionem non concedimus.

v. 294. ἐκδοχὴν] Sic cor-
 rexi vulg. ἡδονήν.

v. 295. πεύκης] Vulg.
 πεύκη.

v. 296. σκοπαῖς] σκοπᾶς
 al. teste Steph.

v. 297. ἀφραδμόνως] ἀφρα-
 σμων ὡς Turn. Reliqui
 ἀφρασμόνως. Nobis vero
 Attica forma verior videba-
 tur, quam et in Persis v.
 417. occurrere, jam Stanl.
 observavit.

v. 300. Φύλαξι] Φύλαξ
 Rob. μολόν] Vulg. μολών.

v. 301. ἀντέλαμψαν] ἀντ'
 ἔλαμψαν Ald.

v. 303. μαυρουμένη] μαυ-
 ρουμένη Rob.

Ἵπερ-θοροῦσα πεδίον Ἀσώπου, δίκην
 Φαιδρᾶς σελήνης, πρὸς Κιθιριῶνος λέπας 305
 Ἦγειρεν ἄλλην ἐκδοχὴν πομπῶ πυρός.
 Φάος δὲ τηλέτομπον οὐκ ἠγαίνετο
 Φρουρά, πλέεν καίουσα τῶν εἰρημένων.
 Λίμνην δ' ὑπὲρ Γοργῶπι ἐσηψεν Φάος,
 Ὅρος τ' ἐπ' Αἰγίπλαγκτον ἐξικνούμενον 310
 Ὡτρυνε θεσμόν μὴ χατίζεσθαι πυρός.
 Πέμπουσι δ' ἀνδαίοντες ἀΨθόνῳ μένει
 Φλογὸς μέγαν πώγωνα, καὶ Σαρωνικοῦ
 Πορθμοῦ κάτοπτον πρῶν ὑπερβάλλει πρόσω
 Φλέγουσα· κατ' ἐσηψεν, ἐς τ' ἀΨίετο 315
 Ἀρχναῖον αἶπος, ἀστυγείτονας σιοπᾶς·
 Κάπειτ' Ἀτρειδῶν ἐς τόδε σκήπτει στέγος

H 4

Φάος

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 304. πεδίον Ἀσώπου] παιδίον ὠποῦ Guelf. Ald. Rob. πεδίον Ὠρωποῦ Turn. v. 314. κάτοπτον πρῶν] κάτοπτρον οὐχ Turn. κάτοπτρον πρῶν Vict.
 v. 311. μὴ χατίζεσθαι] μὴ χαρίζεσθαι Guelf. Ald. etc. pro quo Stanl. vel μοι χαρίζεσθαι, vel μεταχαρίζεσθαι corrigendum putabat. Facilius tamen est μὴ χατίζεσθαι, in quod cum conjectura incidissemus, postquam idem Heathio placere vidimus, in textum recepimus. Pauwius inepte conj. μὴ σκαρίζεσθαι πυρός, non intromitti palpitantem. v. 314. 315. ὑπερβάλλει — Φλέγουσα, κατ'] Vulgo ὑπερβάλλειν Φλέγουσαν, εἴτ' — v. 315. ἐς τ'] dedi pro εἴτ'. v. 317. ἐς τόδε] ἐς τόγε Turn. στέγος] Ab hoc versu usque ad v. 1072. ingens est lacuna in Guelf. Ald. Turn. et statim sequitur v. 1073. πρὶν αἵματηρὸν ἐξαφρίζεσθαι μένος,

Φάος τὸδ' οὐκ ἄπαππον Ἰδαίου πυρός.
 Τοιοῖδε τοί μοι λαμπαδηφόρων νόμοι,
 Ἄλλος παρ' ἄλλου διαδοχαῖς πληρούμενοι·
 Νικᾶ δ' ὁ πρῶτος καὶ τελευταῖος δραμῶν.
 Τέμμαρ τοιοῦτο σύμβολόν τε σοὶ λέγω
 Ἄνδρὸς παραγγεῖλαντος ἐκ Τροίας ἐμοί.

320

ΧΟΡΟΣ.

Θεοῖς μὲν αὖθις, ὦ γυναῖ, προσεύξομαι·
 Λόγους δ' ἀκούσαι τούδε ἀποθαυμάσαι
 Διηκεῖς θέλοιμ' ἄν, ὡς λέγοις πάλιν.

325

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Τροίαν Ἀχαιοὶ τῆδ' ἔχουσ' ἐν ἡμέρᾳ.
 Οἶμαι βοῆν ἄμικτον ἐν πόλει πρέπειν.
 Ὅξος τ' ἄλειφάρ τ' ἐγγέας ταυτῶ κῦτει
 Διχόστατοῦντ' ἄν, οὐ φίλω, προσενέποις.
 Καὶ τῶν ἀλόντων καὶ κρατησάντων δίχα
 Φθογγὰς ἀκούειν ἐστὶ συμφορᾶς διπλῆς.
 Οἱ μὲν γὰρ ἀμφὶ σώμασιν πεπτωκότες
 Ἄνδρῶν κασιγνήτων τε καὶ φυταλιῶν

330

Παῖ-

VARIETAS LECTIIONIS.

ne signo quidem tam insignis defectus addito. In Rob. iidem quidem versiculi defunt; editor tamen id ita esse, his verbis lectorem monuit: * *hic videntur multa deesse*. Primus autem Victorius e cod. Romanis lacunam explevit.
 v. 319. τοιοῖδε τοί μοι] Sic

edidimus pro vulg. τοιοῖδ' ἔτυμοι, quod metrum non fert; cum in ἔτυμοι media corripiatur. Stanl. emendabat τοιοῖδ' ἔτοιμοι.

v. 329. ἄλειφάρ τ'] ἄλειφά τ' Vict.

v. 330. οὐ φίλω] Verissime sic emendandum censuit Stanl. Vulg. οὐ φίλωσ.

Παιῖδες, γερόντων, οὐκέτ' ἐξ ἑλευθέρου 335
 Δέρης ἀποιμώζουσι Φιλτάτων μόρον.
 Τοὺς δ' αὖτε νυκτίπλαγκτος ἐκ μάχης πόνος
 Νῆστις πρὸς ἀρίστοισιν, ὧν ἔχει πόλις,
 Τάσσει, πρὸς οὐδὲν ἐν μέρει τεκμήριον,
 Ἄλλ', ὡς ἕκαστος ἔσπασεν τύχης πάλον, 340
 Ἐν αἰχμαλώτοις Τρωϊκοῖς οἰκήμασιν
 Ναίουσιν ἤδη, τῶν δ' ὑπαιθριῶν πάγων
 Δρόσων τ' ἀπαλλαγέντες, ὡς δυσδαίμονες
 Ἀφύλακτον εὐδήσουσι πᾶσαν εὐφρόνην.
 Εἰ δ' εὐσεβοῦσι τοὺς πολιισσύχους θεοὺς 345
 Τοὺς τῆς ἀλούσης γῆς, θεῶν θ' ἰδρύματα,
 Οὐκ ἂν γ' ἐλόντες αὖθις ἀνθάλοιεν ἄν.
 Ἔρωσ δὲ μή-τις πρότερον ἐμπίπτῃ στρατῶ,
 Ποθεῖν, ἢ μὴ χρῆ, κέρδεσιν νικωμένους.
 Δεῖ γὰρ πρὸς οἴκους νοστήμου σωτηρίας 350
 Κάμψαι διαύλου θάτερον κῶλον πάλιν·
 Θεοῖσι δ' ἀμπλάκητος εἰ μόλοι στρατός,

H 5

Ἐργή-

VARIETAS LECTIONIS.

v. 335. παιῖδες γερόντων] Stanl. conj. παιῖδες, γέροντες, haud male quidem; sed vulgata tamēn defendi potest.

v. 342. ναίουσιν] Recte sic poetam scripsisse conjecit Stanl. Vulg. νέουσιν. Post inter τῶν et ὑπαιθριῶν inferui δ'. Haec enim ἔξῃσις cum sequentibus conjungenda.

v. 343. ὡς δυσδαίμονες] Male hanc lectionem sollicitavit Stanl. commendans e contrario ὡς δ' εὐδαίμονες.

v. 347. ἐλόντες αὖθις ἀνθάλοιεν ἄν] Recepti emendationem Stanleji elegantissimam pro vulg. αὖθις αὖ θάλοιοιεν ἄν.

v. 352. θεοῖσι δ' ἀμπλάκητος] Vulg. θεοῖς δ' ἀνκαμπλάκητος inepto sensu. Lectio, quam edidimus, verissima

Ἐγρήγορον τὸ πῆμα τῶν ὀλωλότων
 Γένοιτ' ἄν, εἰ πρόσπαια μὴ τύχοι κακὰ.
 Ταιῦτά τοι γυναικὸς ἐξ ἑμοῦ κλύοις·
 Τὸ δ' εὔκρατοίη, μὴ διχορρόπως ἰδεῖν.
 Πολλῶν γὰρ ἔσθλων τὴν ὄνησιν εἰλόμην.

355

ΧΟΡΟΣ.

Γύναι, κατ' ἄνδρα σώφρον' εὐφρόνως λέγεις.
 Ἐγὼ δ' ἀκούσας πιστά σου τεκμήρια,
 Θεὸς προσειπεῖν εὔπαρασκευάζομαι.
 Χάρις γὰρ οὐκ ἄτιμος εἴργασται πόνων.

360

Χ Ο Ρ Ο Σ .

Ω Ζεῦ βασιλεῦ, καὶ νύξ Φιλια
 Μεγάλων κόσμων κτεάτειρα,
 Ἦτ' ἐπὶ Τροίας πύργοις ἔβαλες
 Στεγανὸν δίκτυον, ὡς μήτε μέγαν

365

Μήτ'

VARIETAS LECTIIONIS.

Stanleji ingenio debetur.
 Abreschio in mentem venit
 θεοῖς δ' ἄν' ἀμπλάκητος εἰ μό-
 λοι pro ἀναμόλοι. Verum
 ista tmesis impeditam et
 perplexam faceret oratio-
 nem.

convenire putabat, ita emen-
 dandum censuit:

τῶν μεγάλων κόσμων κτεά-
 τειρα,

vel μεγάλων κόσμων γε κτεά-
 τειρα. Heathius vero me-
 lius:

μεγάλων τούτων κόσμων
 κτεάτειρ',

v. 363. Pauwius, quoniam
 versum catalecticum s. par-
 oemiacum huic loco syste-
 matis anapaestici parum

quia ultimam vocis κτεάτει-
 ρα utpote brevem, proxi-
 me sequentem versum inci-

Μήτ' οὖν νεαρῶν τιν' ὑπερτελέσαι

Μέγα δουλείας

Γάγγαμον, ἄτης παναλώτου.

Δίκα τοι ξένιον μέγαν αἰδοῦμαι

Τὸν τάδε πράξαντ' ἐπ' Ἀλεξάνδρῳ,

370

Τείνοντα πάλαι τόξον, ὅπως ἂν

Μήτε πρὸ καιροῦ, μήθ' ὑπὲρ ἄστρον

Βέλος ἠλίθιον σκῆψειεν.

στρεφῆα.

Διὸς πλαγὰν ἔχουσιν εἰπεῖν,

Πάρεστι τοῦτό γ' ἐξιχνεῦσαι

375

Ὡς ἔπραξ', ὡς ἔκρανευ.

Οὐκ ἔφα τις θεοὺς βροτῶν

Ἀξιοῦσθαι μέλειν

Ὅσοις ἀδίκτων χάρις

Πατοῖθ'· ὁ δ' οὐκ εὐσεβής.

380

Πέφονται δ' ἐγγόνοις

Ἀτόλ-

VARIETAS LECTIIONIS.

piante vocali, elidi necesse sit. Sed si mutandum sit aliquid, melius fuerit reponere:

μεγάλων Ἀργεῖ κόσμων
κτεάτειρ'.

v. 368. παναλώτου] Stanl. conj. πανάλωτον.

v. 374. ἔχουσιν] Ita scribendum esse pro vulg. ἔχουσ' vidit Stanl. Aliter enim versus antithetico non respondet.

v. 376. ὡς ἔπραξ'] Vulg. ὡς ἔπραξεν. Illud metri causa rescribendum esse recte judicavit Stanl. Arnaldus malebat ὡς πράξεν. Paulius vero ἐξιχνεῦσ' ὡς — Ἐπραξεν.

v. 381. ἐγγόνοις] Hoc auctore Stanl. pro vulg. ἐγγόνους reposuimus; sensu postulante. Heathius autem hunc et sequentes versiculos ita constituit:

Ἄτόλμητον Ἄρη πνεόντων
 Μείζον ἢ δικαίως,
 Φλεόντων δωμάτων ὑπέρφεν
 Ἵπὲρ τὸ βέλτιστον. Ἔστω δ' ἀπή-
 μαντον, ὥστε κἀπαρκεῖν
 Εὖ πραπίδων λαχόντα.
 Οὐ γάρ ἐστιν ἔπαλξις
 Πλούτου, πρὸς κόρον ἀνδρῖ

385

Λακτί-

VARIETAS LECTIIONIS.

ὁ δ' οὐκ εὐσεβῆς
 Πέφανται γ' ἔγγονος
 Ἄτολμήτων, Ἄρη πνεόντων
 Μείζον ἢ δικαίως,
 Φλεόντων δωμάτων ὑπέρ-
 φεν
 Ἵπὲρ τὸ βέλτιστον.
 quod ille sic interpr.: *Im-*
pria vero illa manifesta osten-
ditur, progenies male auda-
cium, Martem spirantium
magis quam justum erat, do-
mo immoderate exundante
supra id quod optimum est.

v. 382. ἀτόλμητον] ἀτολ-
 μήτων vulg. Sed illud aptius
 est et concinnius, in quod
 jam Stanl. conjectura inci-
 derat. Neque vero metro
 adversatur, ut Pauwius pu-
 tabat, est enim versus anti-
 spasticus, cujus primo pedi
 antispasto ἀτόλμητον respon-

det in antithetico versu epi-
 tritus primus.

v. 383. μείζον] μείζον'
 Schol. item Abresch.

v. 384. Φλεόντων] Steph.
 conj. Φλυόντων.

v. 384. 385. ita emendan-
 dos censeo:

Φλεόντων δωμάτων ὑπέρφεν.

Ἦ που τὸ βέλτιστόν ἐστιν
 τὰπήμαντον etc.

v. 386. ὥστε κἀπαρκεῖν]
 Abreschio in mentem vene-
 rat ὥστε μ' ἀπαρκεῖν. Nihil
 tamen mutari volebat. Cum
 autem adhuc editum esset
 κ' ἀπαρκεῖν, Heathio aucto-
 re rescriptimus κἀπαρκεῖν,
 crasi ad metri integritatem
 necessaria.

v. 388. 389. transponendi
 videbantur Heathio ob me-
 trum antitheticorum. Non
 placet.

	Λακτίσαντι μέγαν δίκας	390
	Βωμόν, εἰς ἀφάνειαν.	
ἀντιρ. α.	Βιάται δ' αὖ τάλαινα πειθῶ,	
	Προβουλόπαις ἄφερτος ἄτας.	
	"Ακος δὲ παμμάταιον·	
	Οὐκ ἐκρύφθη, πρέπει δὲ Φῶς,	395
	Αἶνολαμπές σίνος·	
	Κακοῦ δὲ χαλκοῦ τρόπου	
	Τρίβω τε καὶ προςβολαῖς	
	Μελαμπυγῆς, πέλει	
	Δικαιωθεῖς, ἐπεὶ διώκει	400
	Παῖς ποτανὸν ὄρνιν	

Πόλει

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 390. μέγαν] Vulg. μεγάλα. Sed jam Stanl. vidit metrum requirere, ut scribatur μέγαν, quod etiam a sensu commendatur.

v. 395. Φῶς] Ita scribendum, non ut vulg. Φῶς. De viro, non de lumine agitur, sicut postea Φῶτ' ἀδικον καθαιρεῖ v. 405.

v. 398. προςβολαῖς] Optime sic emend. Stanlejus, metro pariter ac interpretationi consulens. Vulg. προβολαῖς.

v. 399. μελαμπυγῆς] Qui multa in his Chori cantibus bene constituit Stanlejus, in hoc vocabulo perperam offensus male reponendum

cenfuit μελαμπυγῆς, ut ad Agamemnonem pertineret, idemque significaret ac μελάμπυγος, quod Hesych. interpr. ἀνδρείος. Sed recte se habet vocabulum μελαμπυγῆς, nisi quod Aeschylus fortasse genitivo casu scripsit μελαμπυγῶς, cum χαλκοῦ construeñdum.

v. 400. 401. Antea sic edebatur:

Δικαιωθεῖς ἐπεὶ

Διώκει παῖς ποτανὸν ὄρνιν,

nos autem Stanleji emendationem secuti sumus, ne metrum laboraret; ita tamen, ut pro πετεκνόν, quod ei placebat, reponeremus doricum ποτανόν.

- Πόλει πρόστριμμ' ἄφερτον ἐνθεΐς.
 Λιτᾶν δ' ἀκούει μὲν οὔτις θεῶν,
 Τὸν δ' ἐπίστροφον τῶνδε
 Φῶτ' ἄδικον καθαιρεῖ. 405
- Οἶος καὶ Πάρις, ἐλθῶν
 Ἔς δόμον τὸν Ἀτρειδᾶν,
 Ἦισχυνε ξενίαν τραπέ-
 ζαν κλοπαῖσι γυναικίος.
- στρσφῆβ'. Λιποῦσα δ' ἀστοῖσιν ἀπίστορας 410
 Κλόρους λογχίμους τε καὶ
 Ναυβάτας ὀπλισμούς,
 Ἄγουσά τ' ἀντίφερνον
 Ἰλίῳ φθοράν,
 Βέβακεν ῥίμφα διὰ πυλᾶν, 415
 Ἄτλητα τλάσσα· πολὺ δ' ἔστενον
 Τόδ' ἐννέποντες δόμων προφῆται.
 Ἰῶ, ἰὼ δῶμα, δῶμα καὶ πρῆμοι
 Ἰὼ λέχος καὶ στίβοι Φιλάνορες.
 Πάρεστι σιγᾶσ' ἄτιμος, ἀλοῖδορος 420
 Ἄδιστος ἀφεμέναν ἰδεῖν.
- Ποθῶ

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 404. ἐπίστροφον] ἐπί-
 στροφος conj. Heath.

v. 409. κλοπαῖσι] Sic ob-
 metrum recte emendavit
 Stanl. Vulg. κλοπαῖς.

v. 417. τόδ' ἐννέποντες δό-
 μων] Nihil opus est, ut au-
 ctore Stanl. rescribamus τὸν
 δ' ἐννέποντες δόμον.

v. 420. σιγᾶσ'] Schol. le-
 git σιγᾶς.

v. 420. 421. ita nobis vi-
 dentur emendandi:

πάρεστι σιγ' ἄτιμος, ἀλλ'
 ἀλοῖδορος,
 ἄλγιστος ἀφεμέναν ἰδῶν.

cf. Commentar. ad h. l.

	Ποθῶ δ' ὑπερποντίας Φάσμα δόξει δόμων ἀνάσσειν. Εὐμόρφων γὰρ κολοσσῶν Ἐχθεται χάρις ἀνδρὶ.	425
	Ὀμμάτων δ' ἐν ἀχηνίαις Ἐρῆει πᾶσ' Ἀφροδίτα. Ὀνειρόφαντοι δέ πενθήμονες Πάρεισιν δόξαι φέρου- σαι χάριν ματαίαν.	430
	Μάταν γάρ, εὖτ' ἂν ἐσθλά Τις δοκῶν ὄρᾶν, Παραλλάξασα διὰ χειρῶν Βέβακεν ὄψις οὐ μεθύστερον Πτεροῖς ὀπαδοῖς ὕπνου κελεύθοις."	435
	Τὰ μὲν κατ' οἴκους ἐφ' ἐστίας ἄχη Τὰδ' ἐστί, καὶ τῶνδ' ὑπερβατώτερα. Τὸ πᾶν δ' ἀφ' Ἑλλάδος αἴης συνορμένοις Πένθεικ τλησικάρδιος Δόμων ἐκάστου πρόπει.	440
	Πολλὰ γοῦν θιγγάνει πρὸς ἦπαρ*	Οὐς

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 422. ὑπερποντίας] Vere te rescripsimus. Est enim hic versus periodus catalectus. scribendum esse pro vulg.

ὑπὲρ ποντίας.

v. 423. ἀνάσσειν] Male Stanl. hanc vocem sollicitavit, praeferens ἀναξιν.

v. 425. ἀνδρὶ] Ita pro vulg. τανδρὶ Pauwio monen-

v. 426. ὀμμάτων δ' ἐν ἀχηνίαις] Prorsus aliena est Heathii correctio ὀμμάτων δὲ γλήναις.

v. 436. ἐφ' ἐστίας] Stanl. emend. ἐφεστίους.

- Οὓς μὲν γὰρ ἔπεμψεν οἶδεν·
 Ἐντὶ Φωτῶν δὲ τεύχη
 Καὶ σποδὸς εἰς ἑκάστου τοῦς
 Δόμους εἰσαφικνεῖται. 445
 σροφή γ'. Ὁ χρυσαμοιβὸς δ' Ἄρης σωμαίων
 Καὶ ταλαντοῦχος ἐν μάχῃ δορὸς
 Πυρωθὲν ἐξ Ἰλίου
 Φίλοισι πέμπει βαρὺ
 Ψῆγμα δυσδάκρυτον 450
 Ἄντηγορος σποδοῦ
 Γεμίζοντος λέβητας εὐθέτους.
 Στένουσιν δ' εὖ λέγοντες ἄνδρας,
 Τὸν μὲν ὡς μάχης ἴδρις,
 Τὸν δ' ἐν Φοναῖς καλῶς πεσόντ' ἄλ- 455
 λοτριάς διὰ γυναικός.
 Τάδε σῖγά τις βαῦζει.
 Φθονερόν δ' ὑπ' ἄλγος ἔρπει
 Προδίκουσιν Ἀτρεΐδαις.
 Οἱ δ' αὐτοῦ περὶ τεῖχος 460
 Θῆμας Ἰλιάδος γᾶς
 Εὔ-

VARIETAS LECTIIONIS.

- v. 443. ἐντὶ Φωτῶν δὲ] v. 452. γεμίζοντος λέβητας
 Vulg. ἐντὶ δὲ Φωτῶν. Sed εὐθέτους] Justis rationibus
 transpositionem recte suavit adductus, quas in Com-
 Heathius, ut metrum stro- ment. exposui, sic rescripti
 phici oppositi conveniret. loco vulgatae γεμίζων τοῦς
 λέβητας εὐθέτου.
 v. 444. Ut metrum stro- v. 453. ἄνδρας] Vulg. ἄν-
 phici v. 426. huic versiculo δρα. Illud e conjectura
 aequetur legamus licet καὶ Stanl. recepimus, ut sensui
 σποδὸς γ' ἑκάστοτ' εἰς — convenientius.

Εὐμορφοὶ κατέχουσιν·

Ἐχθρὰ δ' ἔχοντας ἔκρυψεν.

ἀντίστρ. γ. Βαρεῖα δ' ἀστῶν Φάτις σὺν κότῳ,

Δημοκράτου δ' ἀρᾶς τίνει χρέος.

465

Μένει δ' ἀκούσαί τι μοῦ

Μέριμνα νυκτιηρεφές.

Ἴτων πολυκτόνων γὰρ

Οὐκ ἄσκοποι θεοί.

Κελαιναὶ δ' οὖν Ἐρινυῖες χρόνῳ

470

Τυχρὸν ὄντ' ἀνευ δίκης πα-

λιντυχῇ τριβᾷ βίου

Τιθεῖσ' ἀμαχρὸν, ἐν δ' αἴστοις

Τελέθοντος οὔτις ἀλικά.

Τὸ δ' ὑπερκότως κλύειν εὖ

475

Βαρύ· βάλλεται γὰρ ὅσσοις

Διόθεν κεραινός.

Κρίνω δ' ἀφθονον ὄλβον·

Μήτ' εἶην πτολιπόρθης,

Μήτ' οὖν αὐτὸς αἰλούς

480

Ἵπ' ἄλλων βίον κατῖδοιμι.

ἐπαδός. Πυρὸς δ' ὑπ' εὐαγγέλου τὴν πόλιν

Θοὰ δὴνκεί βαξίς.

Εἰ δ' ἐτητύμως,

Τίς οἶδεν; ἦτσι δεῖος ἐστί, μὴ ψύθος.

Τίς

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 485. ἦτοι δεῖος ἐστί, μὴ ψύθος] Fidenter ita rescri- modum h. l. sensum non
praebet. Stanl. parum fe-
pimus pro vulg. ἦτοι θεῖόν liciter εἰ τοι θεῖον ἐστί, μὴ
ἐστί μὴ ψύθος, quod com- ψύθος.

Τίς ὧδε παιδνός, ἧ Φρενῶν κεικομμένος,
 Φλογὸς παραγγέλμασι
 Νέοις πυρωθέντα καρδίαν
 Ἐπειτ' ἀλλαγᾶ λόγου
 Καμειῖν; ἐν γυναικὸς αἰχμᾶ 490
 Πρέπει πρὸ τοῦ Φανέντος
 Χάριν ξυναινεσαι.
 Πιθάνος ἄγαν ὁ Φῆλυς ὄρος
 Ἐπινέμεται ταχύπορος.
 Ἄλλὰ ταχύμορον 495
 Γυναικοκήρυκτον ὄλλυται κλέος.

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ. ΧΟΡΟΣ.

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Τάχ' εἰσόμεισθα λαμπάδων Φαεσφόρων
 Φρυκτωριῶν τε καὶ πυρὸς παραλλαγάς,
 Εἴτ' οὖν ἀληθεῖς, εἴτ', ὄνειράτων δίκην,
 Τερπνὸν τόδ' ἐλθὸν Φῶς ἐψήλωσε Φρένας. 500
 Κήρυκ' ἀπ' ἀκτῆς τόνδ' ὄρω κατάσιον
 Κλάδοις ἐλαίας· μαρτυρεῖ δέ μοι κάσις
 Πηλοῦ ξύνουρος διψία κόμισ τάδε·
 Ὅς οὔτ' ἀναυδος, οὔτε σοι δαίμων φλόγα

ἴγλης

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 489. ἔπειτ' ἀλλαγᾶ λό- tur legendum ἐπὶ τ' ἀλλαγᾶ
 γου] Ita correxi pro vulg. λόγους, quo tamen sensu id
 ἔπειτ' ἀλλαγᾶ λόγους, quod acceperit, non dixit.
 quid esset nemo explicare v. 503. 504. Vulgo post
 potuit. Stanl. suspicaba- τάδε commate tantum di-

Ἵλῃς ὀρείας σημανεῖ καπνῷ πυρός·

505

Ἄλλ' ἢ τὸ χαίρειν μᾶλλον ἐκβάξει λέγων,

Τὸν ἀντίον δὲ τοῖσδ' ἀποστέρῃω λόγον.

Εὖ γὰρ πρὸς εὖ Φανείσι προσθήκη πέλοι.

ΧΟΡΟΣ.

Ὅστις τὰδ' ἄλλως τῆδ' ἐπεύχεται πόλει,

Αὐτὸς Φρενῶν καρποῖτο τὴν ἀμυρτίαν.

510

ΧΟΡΟΣ. ΚΗΡΥΞ. ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

ΚΗΡΥΞ.

Ἰὼ πατρῶον οὐδας Ἀργείας χθονός.

Δεκάτω σε φέγγει τῶδ' ἀφικόμεν ἔτους,

Πολλῶν ῥαγείσων ἐλπίδων, μιᾶς τυχῶν.

Οὐ γὰρ ποτ' ἠύχουν τῆδ' ἐν Ἀργείᾳ χθονί

I 2

Θανῶν

VARIETAS LECTIIONIS.

stinguebatur, et legebatur
ὡς οὐτ' ἀναυδος — quasi quae
sequuntur per particulam
ὡς cum μαρτυρεῖ — κόνις τά-
δε connecti possent, ac τά-
δε ad sequentiā, non ad
praecedentia trahendum es-
set. At quomodo pulvis di-
catur μαρτυρεῖν s. confirma-
re, nuntium advenientem
illa vel illa dicturum esse?
Itaque ὡς h. l. prorsus alie-
num est; nihilque certius

est quam ὡς οὐτ' ἀναυδος le-
gendum, idque pronomen
ad κήρυκα referendum esse,
ad κήρυκα referendum esse,
verbis μαρτυρεῖ — τάδε in-
ter duo coli signa positis,
vel parentheseos nota inclu-
sis.

v. 512. δεκάτω] Stanlejus
et Fourmontius (hist. de
l'Acad. des Inscr. tom. III.
p. 81.) malunt δεκάτου. Sed
nihil mutandum; nam e
vulgata idem sensus oritur.

- Θανῶν μεθέξειν Φιλτάτου τάφου μέρος. 515
 Νῦν χαῖρε μὲν χθῶν, χαῖρε δ' ἡλίου Φάος,
 Ἐπατός τε χώρας Ζεύς, ὁ Πύθιος τ' ἄναξ,
 Τόξοις ἰάπτων μηκέτ' εἰς ἡμᾶς βέλη.
 Ἄλις παρὰ Σιάμανδρον ἦλθες ἀνάρσιος,
 Νῦν δ' αὖτε σωτὴρ ἴσθι κἀπαγώνιος, 520
 Ἄναξ Ἀπολλων. Τούς τ' ἀγωνίους θεοὺς
 Πάντας προσκυδῶ, τόν τ' ἐμὸν τιμάορον,
 Ἐρμῆν, Φίλον κήρυκα, κηρύκων σέβας,
 Ἦρωσ τε τοὺς πέμψαντας, εὐμενεῖς πάλιν
 Στρατὸν δέχεσθαι τὸν λελειμμένον δορός. 525
 Ἰὼ μέλαθρα βασιλέων, Φίλαι στέγαι,
 Σεμνοὶ τε θᾶκοι, δαίμονές τ' ἀντήλιοι,
 Εἴ που πάλαι, Φαιδρῶσι τοῖσίδ' ἔμμασι
 Δέξασθε κόσμῳ βασιλέα πολλῶ χρόνῳ.
 Ἦκει γὰρ ὑμῖν Φῶς ἐν εὐφρόνῃ φέρων 530
 Καὶ τοῖσδ' ἅπασι κοινὸν Ἀγαμέμνων ἄναξ.
 Ἄλλ' εὖ νιν ἀσπάσασθε, (καὶ γὰρ οὖν πρέπει)

Τροίαν

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 520. κἀπαγώνιος] i. e. καὶ ἐπαγώνιος. Scholiafites interpretatur ἀπόμαχος, adeoque vel καὶ ἀπαγώνιος intellexit, vel aliam quandam lectionem in codice suo invenit.

v. 522. 523. Pauwius ita distinguendum putat τόν τ' ἐμὸν τιμάορον, Ἐρμῆν Φίλον, κήρυκα κηρύκων σέβας. Verum haec verborum jun-

ctura affectatam habet concinnitatem, Aeschylō parum dignam.

v. 528. εἴ που] Recte sic emendandum censuit Stanl. pro vulg. ἦ που. Nam εἴ που πάλαι est si unquam alias scil. ἐδέξασθε.

v. 529. κόσμῳ] Perperam Pauwius corrigit νόστῳ, q. d. accipite in reditu regem.

Τροίαν κατασκήψαντα τοῦ δικηφόρου
 Διὸς μακέλλη, τῇ κατείργασται πέδον.
 Βωμοὶ δ' αἴστοι καὶ θεῶν ἰδρύματα, 535
 Καὶ σπέρμα πάσης ἐξαπόλλυται χθονός.
 Τοῖόνδε Τροίᾳ περιβαλὼν ζευκτήριον
 Ἄναξ Ἀτρείδης πρέσβυς εὐδαίμων ἀνὴρ
 Ἕκει, τίεσθαι δ' ἀξιώτατος βροτῶν
 Τῶν νῦν· Πάρις γὰρ οὔτε συντελής πόλις 540
 Ἐξεύχεται τὸ δρᾶμα τοῦ πάθους πλέον.
 Ὀφλῶν γὰρ ἀρπαγῆς τε καὶ κλοπῆς δίκην
 Τοῦ ῥυσίου θ' ἤμαρτε, καὶ πανώλεθρον
 Αὐτόχθονον πατρῶν ἔθρισεν δέμον.
 Διπλᾶ δ' ἔτισαν Πριαμίδαι θάμάρτια. 545

ΧΟΡΟΣ.

Κήρυξ Ἀχαιῶν χαῖρε τῶν ἀπὸ στρατοῦ.

ΚΗΡΥΞ.

Χαίρω· τεθνᾶναι δ' οὐκ ἔτ' ἀντερῶ θεοῖς.

ΧΟΡΟΣ.

Ἔρωσ πατρώας τῆσδε γῆς σ' ἐγύμνασεν;

ΚΗΡΥΞ.

Ὡς τ' ἐνδακρύειν γ' ὀμμασιν χαρᾶς ὑπο.

I 3

XO

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 546. Optime de hujus 550. 552. 554. 556. 558. qui et qui sequuntur versiculo- adhuc in edd. Clytaemne- rum interpretatione meri- strae tribuebantur, Choro tus est Heathius, quod pri- adsignandos esse. mus observavit v. 546. 548.

ΧΟΡΟΣ.

Τερπνῆς ἄρ' ἦτε τῆσδ' ἐπήβολοι νόσου;

550

ΚΗΡΥΞ.

Πῶς δὴ διδαχθεὶς τοῦδε δεσπόσω λόγου;

ΧΟΡΟΣ.

Τῶν ἀντερώντων ἰμέρω πεπληγμένοι.

ΚΗΡΥΞ.

Ποθεῖν ποθοῦντα τήνδε γῆν στρατὸν λέγεις.

ΧΟΡΟΣ.

Ὡς πόλλ' ἀμαυρᾶς ἐκ φρενός μ' ἀναστένειν.

ΚΗΡΥΞ.

Πόθεν τὸ δύσφρον τοῦτ' ἐπῆν θυμῷ στύγος;

555

ΧΟ.

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 554. φρενός μ' ἀναστένειν] In superioribus edd. est φρενός ἀναστένειν, laborante metro, cui ut succurrerem inserui μ', quod sententiae quoque perspicuitatem juvat. Nam quod Heathius inferebat γ', minus commodum est.

v. 555. θυμῷ στύγος;] Sic edere nullus dubitavi, pro vulg. στύγος στρατῷ, quod sensum prorsus corrumpit. στρατῷ fortasse sic ortum: volebat aliquis explicare, ad quem pertineret στύγος, idque quia perperam pro

odio acceperat, cum h. l. nihil aliud quam aegritudinem s. moerorem notet, adjecerat στρατοῦ, e quo deinde στρατῷ factum, postquam θυμῷ vel exciderat, vel glossemati in textum recepto, ne versus uno pede abundaret, locum fecerat. Pauwius, quum vitium hujus loci bene sentiret, malam tamen ei medicinam invenit, legendum putans: Πόθεν τὸ δύσφρον τοῦτ' ἐπῆν στυγόστρατον; unde anxium illud inerat militiam fugiens?

ΧΟΡΟΣ.

Πάλαι τὸ σιγαῖν Φάρμακον βλάβης ἔχω.

ΚΗΡΥΞ.

Καὶ πῶς ἀπόντων κοιράνων ἔτρεϊς τινάς;

ΧΟΡΟΣ.

Ὡς νῦν τὸ σὸν δὴ καὶ θανεῖν πολλὴ χάρις.

ΚΗΡΥΞ.

Εὖ γὰρ πέπρακται ταῦτα. Πολλῶ δ' ἐν χρόνῳ

I 4

Τὰ

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 557. καὶ πῶς ἀπόντων —] Stanl. malebat hunc in modum distinguere: καὶ πῶς; ἀπόντων — τινάς; quod tamen necessarium non videtur. κοιράνων] Sic pró vulg. τυράνων metri causa, Cantero auctore, rescripsimus.

v. 558. ὡς νῦν] Hanc lectionem Stanleji ingenio repertam, induximus in locum vulgatae ὧν νῦν, quae sensum commodum non admittit.

v. 559. εὖ γὰρ πέπρακται] Haud assentior Stanlejo corrigenti εὖ δ' ἄρ' πέπρακται. Nam illud γὰρ, omiſſa, ut fit, praecedentis dicti comprobatione, causam comprobandi jam afferri significat, q. d. non mirum est, te jam emori cupere. Bene enim

ista ceſſerunt. ταῦτα. Πολλῶ δ' ἐν χρόνῳ] Mihi quidem sic potius videtur Aeschylus scripsisse, quam ut vulg. Εὖ γὰρ πέπρακται. Ταῦτα δ' ἐν πολλῶ χρόνῳ τὰ μὲν —. Abreschium vero, ipsum quidem hujus loci difficultate offensus, bene tamen expediisse nemo dixerit. Scilicet ei in mentem venit ita versiculos hosce refingere:

εὖ γὰρ πέπρακται. θάυμα
δ'; ἐν πόλλῶ χρόνῳ
τὰ μὲν τις εὖ λέξειεν —

q. d. Tu quidem mori optas, cum praeclarum eventum res sint sortitae. Quod autem secus nonnulla ceciderint, et multa nos mala pertulerimus, idne mirum cuiquam accidere et videri debet?

Τὰ μὲν τις ἂν λέξειεν εὐπετῶς ἔχειν,
 Τὰ δ' αὖτε κἀπίμομα. Τίς δὲ πλὴν θεῶν
 Ὅπαντ' ἀπήμων τὸν δι' αἰῶνος χρόνον;
 Μόχθους γὰρ εἰ λέγοιμι καὶ δυσχυλίας,
 Σπαρνὰς παρήξεις καὶ κακοστρώτους, τί δ' οὐ
 Στένοντες, οὐ λαχόντες, ἡματος μέρος;

560

565

Τὰ

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 560. ἂν λέξειεν] Vulg. εὐ λέξειεν. Sed illud εὐ propter sequens εὐπετῶς ἔχειν male languet; et particula ἂν hic vix abesse potest. Corruptelae causa fuit quod ἂν primum in αὐ, deinde hoc ab alio, cui e versu praecedente εὐ observabatur, in εὐ mutatum est. Atque sic olim emendavi, antequam idem Stanlejo placere vidissem. Heathius tamen malebat: τὰ μὲν τις εὐ λέξει' ἂν εὐπετῶς ἔχειν.

v. 564. παρήξεις] male Pauvius corrigit παρεξῆς, accipiens de δυσχυλίας in navibus angustis *continua serie*, et male stratis, quod sane nemini probabitur. Cl. le Grand in Specimine observationum, „παρέξεις legendum esse, inquit, prorsus persuadent mihi verba sequentis versiculi οὐ λαχόν-

τες ἡματος μέρος.” Quod quid sit, fateor me non intelligere. An παρέξεις esse voluit *praebitiones*, et οὐ λαχόντες ἡματος μέρος de decesso diurno accepit, quod saepe in penuria victus praebitum non fuerit? Quod si sibi persuasisset, prorsus a sensu verborum aberrasset.

v. 565. οὐ λαχόντες] Ante nos edebatur οὐ λαχόντες, quod quia sensu cassum erat, Stanl. divinabat οὐ κλαίοντες, vel simile quid legendum esse. Pauvius corrigit οὐ καμόντες. Heathius οὐ λαχόντες, de strepitu in navigiis id accipiens. Neutrum placet. Verum λαχόντες genuinum est, et pro οὐ tantum emendandum erat οὐ. Nimirum haec participia στένοντες et λαχόντες h. e. verborum rectorum

Τὰ δ' αὖτε χέρσῳ καὶ προσῆν, πλέον στύγος.

Εὐναὶ γὰρ ἦσαν δηίων πρὸς τείχεσιν.

Ἐξ οὐρανοῦ δὲ κάπὸ γῆς λειμωνίας

Δρόσοι κατεψέμαζον, ἔμπεδον σίνος

Ἐσθημάτων, τιθέντες ἔνθηρον τρίχα.

570

Χειμῶνα δ' εἰ λέγοι τις οἰωνοκτόνον,

Οἶον παρεῖχ' ἄφερτον Ἰδαίῃ χιῶν,

Ἡ θάλπος, εὔτε πόντος ἐν μεσημβριναῖς

Κοίταις ἀκύμων νηέμοις εὔδοι πεσῶν,

Τί ταῦτα πενθεῖν δεῖ; παροίχεται πόνος·

575

Παροίχεται δέ, τοῖσι μὲν τεθνηκόσιν

Τὸ μήποτ' αὔθις μηδ' ἀναστῆναι μέλειν.

Τί τοὺς ἀναλωθέντας ἐν ψήφῳ λέγειν

I 5

Τὸν

VARIETAS LECTIIONIS.

instar posita sunt, q. d. τί δ' οὐ ἐστένομεν, οὐ ἐλάχομεν, ἡματος μέρος.

v. 568. ἐξ οὐρανοῦ δὲ] Vulg. ἐξ οὐρανοῦ γὰρ — Sed particulae γὰρ nullus hic locus est. Itaque recte substituendum censuit Heathius δέ. λειμωνίας] Sic rescripti pro vulg. λειμωνίαι.

v. 570. ἔνθηρον] Stanl. malebat ἀνθηράν, q. d. pruinis canescebat nostra vestis. Verum ἔνθηρον bene de capillo propter madorem incomto, et feritatis speciem induente, dicitur.

v. 576 sqq. Pauwius exstimabat post τοῖσι μὲν τεθνηκόσιν verba haud satis apte connecti ideoque v. 578. 579. ita refigendos opinabatur:

τί τοὺς δ' ἀναλωθέντας ἐν
ψήφῳ λέγειν
τὸν ζῶντά τ' ἀλγεῖν χρεὶ τύ-
χης παλιγκότου.

Sed falso sibi persuaserat, particulam μὲν v. 576. non sequi in textu vulgato δέ, quod illi respondeat. Nam τοῖσι μὲν τεθνηκόσι v. 576. referendum est ad ἡμῖν δὲ τοῖς λοιποῖσιν v. 581.

Τὸν ζῶντα δ' ἀλγεῖν χρὴ τύχης παλιγκότου;
 Καὶ πολλὰ χαίρειν ξυμφοραῖς καταξιῶ. 580
 Ἡμῖν δὲ τοῖς λοιποῖσιν Ἀργείων στρατοῦ
 Νικᾶ τὸ κέρδος, πῆμα δ' οὐκ ἀντιρρέπει.
 Ὡς κομπάσαι τῶδ' εἰκὸς ἡλίου Φάει
 Ὑπὲρ θαλάσσης, καὶ χθονὸς ποτωμένοις.
 Τροίην ἐλόντες δήποτ' Ἀργείων στόλος 585
 Θεοῖς λάφυρα ταῦτα τοῖς καθ' Ἑλλάδα
 Δόμοις ἐπασσάλευσαν, ἀρχαῖον γάνος.
 Τοιαῦτα χρὴ κλύοντας εὐλογεῖν πόλιν
 Καὶ τοὺς στρατηγούς· καὶ χάρις τιμήσεται
 Διὸς τὰδ' ἐκπράξασα. Πάντ' ἔχεις λόγον. 590

ΧΟΡΟΣ.

Νικώμενος λόγοισιν οὐκ ἀναίνομαι.
 Ἄει γὰρ ἤβῃ τοῖς γέρουσιν εὖ μαθεῖν.
 Δόμοις δὲ ταῦτα καὶ Κλυταιμνήστρα μέλειν
 Εἰκὸς μάλιστα, σὺν δὲ πλουτίζειν ἐμέ.

ΚΛΥ.

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 579. παλιγκότου] male
 corrigit Heathius παλιγκό-
 που, quod ille int. *fortuna*
in melius immutata.

v. 584. ποτωμένοις] Male
 huñc dativum sugillat Stanl.
 ποτωμένους praeferens; nam
 post εἰκὸς supplendum aut
 potius e v. 581. repetendum
 est ἡμῖν, quocum constru-
 endum est ποτωμένοις. Ali-
 am autem ob causam Hea-
 thius ποτωμένοις in ποτωμέ-

νη mutandum, et cum Φάει
 construendum esse opinaba-
 tur. Nempe ei non lique-
 bat, quomodo ποτωμένοις
 Graecis conveniret.

v. 587. ἀρχαῖον γάνος] Pauwius poetam scripsisse
 suspicatur ἄρειον γάνος *orna-*
mentum martium. Heathius
 vero ἐρχεῖον γάνος, *domesti-*
cum ornamentum.

v. 593. δόμοις] Falso Pau-
 wius conj. πρόμοις.

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

- Ἄνωλόλυξα μὲν πάλαι χαρᾶς ὕπο, 595.
 Ὅτ' ἦλθ' ὁ πρῶτος νύχιος ἄγγελος πυρός,
 Φράζων ἄλωσιν Ἰλίου τ' ἀνάστασιν.
 Καί τις μ' ἐνίπτων εἶπε, Φρυκτωρῶν διὰ
 Πεισθεῖσα, Τροίαν νῦν πεποροθῆσθαι δοκεῖς;
 Ἡ κάρτα πρὸς γυναικός, αἶρεσθαι κέαρ· 600
 Λέγεις τοιούτοις πλαγκτός οὗσ' ἐφαινόμην.
 Ὅμως δ' ἔθυον, καὶ γυναικείῳ νόμῳ
 Ὀλολυγμὸν ἄλλος ἄλλοθεν κατὰ πτόλιν
 Ἐλασκον εὐφημοῦντες, ἐν θεῶν θ' ἔδραις
 Θυηφάγον κομοῦντες εὐώδη φλόγα. 605
 Καὶ νῦν τὰ μάσσω μὲν τί δεῖ σ' ἐμοὶ λέγειν;
 Ἄνακτος αὐτοῦ πάντα πεύσσειμι λόγον.

Ὅπως

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 604. ἐν θεῶν] Optime sic in notis emendavit Stanley. Vulg. ἐνθέων. Addidi vero etiam copulam δὲ post θεῶν, et cominate, quod vulgo ponebatur post ἔλασκον, melius post εὐφημοῦντες distinxī. Ceterum Cl. le Grand placebat ἀν θεῶν.

v. 605. κομοῦντες] Vulg. κοιμῶντες, quod quam ineptum esset, cum acute sentiret Pauwius (non enim de sopienda, sed potius de excitanda in aris deorum flamma agebatur) duplicem

emendationem proposuit, alteram quidem optimam, quam recepimus κομοῦντες (a κομέω) flammam curantes, nutrites; alteram vero pessimam, et ineptissimam κομῶντες a κομάω. Et si enim flammæ poetæ Graeci βόστρυχον tribuunt, κομῶν tamen nullo modo significare potest alienam comam alere; nec unquam hoc verbum transitive ponitur. Itaque κομοῦντες vevidetur, nisi magis placeat κοσμοῦντες, quae Legrandi conjectura est.

Ὅπως δ' ἄριστα τὸν ἐμὸν αἰδοῖον πόσιν
 Σπεύσω πάλιν μολόντα δέξασθαι. τί γὰρ
 Γυναικί τούτου Φέγγος ἦδιον, δρακεῖν
 Ἄπὸ στρατείας ἄνδρα, σώσαντος θεοῦ,
 Πύλας τ' ἀνοιξαί; ταῦτ' ἀπάγγελτον πόσει,
 Ἦκειν ὅπως τάχιστ' ἐράσμιον πόλει.
 Γυναῖκα πιστήν δ' ἐν δόμοις εὖροι μολῶν
 Οἶαν περ οὖν ἔλειπε, δωμάτων κῦνα
 Ἐσθλὴν ἐκείνῳ, πολεμίαν τοῖς δῦσφροσιν,
 Καὶ τ' ἄλλ' ὁμοίαν πάντα, σημαντήριον
 Οὐδὲν διαφθείρασαν ἐν μήνῃ χρόνον.
 Οὐδ' οἶδα τέρψιν, οὐδ' ἐπίφογον Φάτιν
 Ἄλλου πρὸς ἀνδρὸς μᾶλλον ἢ χαλκοῦ βαφάς.

ΚΗΡΥΞ.

Τοιοῦδ' ὁ κόμπος τῆς ἀληθείας γέμων
 Οὐκ αἰσχροῦς ὡς γυναικί γενναίῳ ληκεῖν.

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 612. πύλας τ' ἀνοιξαί.] sed ubi et quomodo adhibi-
 Vulg. πύλας ἀνοιξαί. Sed ta ab eo, et adhibenda fue-
 copulam in se iui Pauwio rint.
 monente, quam in tali ver-
 borum junctura omittere
 non solet Aeschylus. Nec
 audiendus est Heathius asyn-
 deta Aeschylo familiaria
 esse clamans, quod facile
 conceditur. Nunc vero non
 quaeritur, an alibi asyndeta
 reperiantur apud nostrum;

v. 620. χαλκοῦ βαφάς.]
 Infelix est Pauwii commen-
 tum, quo χαλκὸς βαφάς re-
 ponendum somniat, quasi
 hic de ferri tinctura sermo
 sit, cum χαλκοῦ βαφαὶ sint
 vulnera ferro inflicta. Cf.
 Commentar.

ΧΟΡΟΣ. ΚΗΡΥΞ.

ΧΟΡΟΣ.

Αὕτη μὲν οὕτως εἶπε μανθάνοντί σοι
 Τοροῖσιν ἐρμηνεῦσιν εὐπρεπῶς λόγον.
 Σὺ δ' εἶπε κήρυξ, Μενέλεων δὲ πεύθομαι,
 625
 Εἰ νόστιμός γε καὶ σεσωσμένος πάλιν
 Ἦξει ξὺν ὑμῖν, τῆσδε γῆς Φίλον κράτος.

ΚΗΡΥΞ.

Οὐκ ἔσθ' ὅπως λέξαιμι τὰ ψευδῆ καλὰ
 Ἐς τὸν πολὺν Φίλοισι καρποῦσθαι χρόνον.

ΧΟΡΟΣ.

Πῶς δῆτ' ἂν εἰπὼν κεδνὰ κάληθῆ τύχοις;
 630
 Σχισθέντα δ' οὐκ εὐκρυπτα γίγνεται τάδε.

ΚΗΡΥΞ.

Ἄνῆρ ἄφαντος ἐξ Ἀχαιϊκοῦ στρατοῦ,
 Αὐτός τε καὶ τὸ πλοῖον· οὐ ψευδῆ λέγω.

ΧΟΡΟΣ.

Πότερον ἀναχθεῖς ἐμφανῶς ἐξ Ἰλίου,
 Ἦ χεῖμα, κοινὸν ἄχθος, ἤρπασε στρατοῦ;
 635

ΚΗ-

VARIETAS LECTIONIS.

v. 630sq. In Vict. quae quibus causis adductus fe-
 sequuntur Chori partes male cerim, exposui in Commen-
 Clytaemnestrae tribueban- tar. ad h. l.
 tur.

v. 632. Ἀχαιϊκοῦ] Sic Pau-
 vio monente, metri causa
 xois;] Sic emendavi pro scribendum fuit, non ut
 vulg. τἀλληθῆ τύχης; quod vulg. Ἀχαιϊκοῦ.

ΚΗΡΥΞ.

"Εκυρσας, ὥστε τοξότης ἄκρος, σιοποῦι,
Μακρὸν δὲ πῆμα συντόμως ἐφημίσω.

ΧΟΡΟΣ.

Πότερα γὰρ αὐτοῦ ζῶντος, ἢ τεθνηκότος·
Φάτις πρὸς ἄλλων ναυτίλων ἐκλήζετο;

ΚΗΡΥΞ.

Οὐκ οἶδεν οὐδεὶς, ὥστ' ἀπαγγεῖλαι τορῶς
Πλὴν τοῦ τρέφοντος Ἡλίου χθονὸς Φύσιν. 640

ΧΟΡΟΣ.

Πῶς γὰρ λέγεις χειμῶνα ναυτικῷ στρατιῷ
Ἐλθεῖν, τελευτῆσαί τε δαιμόνων κότω;

ΚΗΡΥΞ.

Εὐφημον ἤμαρ οὐ πρέπει κακαγγέλω
Γλώσση μιαίνειν· χωρὶς ἢ τιμὴ θεῶν. 645
Ὅταν δ' ἀπεινὰ πῆματ' ἄγγελος πόλει
Στυγνῷ προσώπῳ πτωσίμου στρατοῦ Φέρῃ,
Πόλει μὲν ἔλκος ἐν τὸ δῆμιον τυχεῖν,
Πολλοὺς δὲ πολλῶν ἐξαγισθέντας δόμων
Ἄνδρας διπλῆ μάλιστα, τὴν Ἄρης Φιλεῖ, 650
Δίλογχον ἄτην, Φοινίαν ξυνωρίδα·
Τοιῶνδε μὲν τοι πημάτων σεσαγμένον

Πρέ-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 638. γὰρ] Iterum Stan-
lejum fefellit verā hujus par-
ticulae vis, ut eam in δ' ἄρ'
mutari vellet.

v. 652. σεσαγμένον] Ita

emendavi, pro eo quod in
superioribus edd. legitur σε-
σαγμένων. Nempe post σε-
σαγμένον intelligendum est
τινά, vel ἄγγελον.

Πρέπει λέγειν παιᾶνα τῶν Ἑρινύων.
 Σωτηρίων δὲ πραγμάτων εὐάγγελος,
 Ἦκων τε πρὸς χαίρουσαν εὐεστοῖ πόλιν, 655
 Πῶς κεδνὰ τοῖς κηκοῖσι συμμίξω, λέγων
 Χειμῶν Ἀχαιῶν οὐκ ἀμήνιτον θεοῖς;
 Εὐνώμεσαν γάρ, ὅτεσ ἔχθιστοι τοπρῖν,
 Πῦρ καὶ θάλασσα, καὶ τὰ πιστ' ἐδειξάτην
 Φθείροντε τὸν δύστηνον Ἀργείων στρατὸν. 660
 Ἐν νυκτὶ δυσκόμεντα δ' ὠρόρει κακά.
 Νεῦς γὰρ πρὸς ἀλλήλησι Θρηκίαι πνοαὶ
 Ἥρειον· αἱ δέ, κροτυπούμεναι βία
 Χειμῶνι, τυφῶ σὺν ζάλῃ τ' ὀμβροκτύπῳ,
 Ὡχοντ' ἄφροντοι, ποιμένος κηκοῦ στρόβῳ. 665
 Ἐπεὶ δ' ἀνῆλθε λαμπρὸν ἡλίου φάος,
 Ὀρῶμεν ἀνθοῦν πέλαγος Αἰγαίου νεκροῖς
 Ἀνδρῶν Ἀχαιῶν, νευτικοῖς τ' ἐρειπίοις.
 Ἡμᾶς γε μὲν δῆ, νεῦν τ' ἀκήρατον σκάφος
 Ἦτοι τίς ἐξέκλεψεν, ἢ ἔξηγήσατο 670
 Θεός

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 654 [q. εὐάγγελος ἦκων
 τε] Vulgo legebatur εὐάγγε-
 λον ἦκοντα, quod falsum esse
 satis intelligitur vitio con-
 structionis. Puto autem
 initio ἦκων τε in ἦκοντα, post
 etiam ad hujus normam εὐ-
 άγγελος in εὐάγγελον immu-
 tatum esse. Posteaquam ita
 h. l. emendaveram, vidi
 eandem Pauvio rationem
 in mentem venisse.

v. 662. Θρηκίαι] Sic edi-
 dimus pro vulg. Θρηκίαι,
 Arnaldo Pauvioque aucto-
 ribus.

v. 664. ζάλῃ τ'] Male cor-
 rigit Pauvius ζάλῃ γ'. Ne-
 que vero ei assentior geniti-
 vum τυφῶ in dativum im-
 mutanti.

v. 670. ἐξηγήσατο] edd.
 ἐξητήσατο.

Θεός τις, οὐκ ἄνθρωπος, οἶκος θιγών.
 Τύχη δὲ σωτὴρ ναῦν θέλουσ' ἐφέζετο.
 Ὡς μήτ' ἐν ὄρμῳ κύματος ζάλην ἔχειν,
 Μήτ' ἐξαιρεῖλαι πρὸς κραταιέων χθόνα.
 Ἐπειτα δ' ἄδην πόντιον πεφευγότες
 Λευκὸν κατ' ἡμαρ, οὐ πεποιθότες τύχῃ
 Ἐβουκολοῦμεν φροντίσιν νέον πάθος,
 Στρατοῦ καμόντος καὶ κακῶς σποδομένου.
 Καὶ νῦν ἐκείνων εἴ τις ἐστὶν ἐμπνέων
 Λέγουσιν ἡμᾶς ὡς ὀλωλότας. Τί μή;
 Ἡμεῖς δ' ἐκείνους ταύτ' ἔχειν δοξάζομεν.
 Γένοιτο δ' ὡς ἄριστα. Μενέλεων γὰρ οὖν
 Πρῶτόν τε καὶ μάλιστα προσδόκα μολεῖν.
 Εἰ δ' οὖν τις ἀκτὶς ἡλίου νιν ἰστορεῖ

675

680

Καὶ

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 672. ναῦν θέλουσ'] Ingenioſe quidem emendat Stanl. ναυστολοῦσ', verum an ita ſcripſerit Aeſchylus incertum eſt. Nam θέλουσ' h. l. ut vidit Abreſchius, ſignificare poteſt, *volens, propitia*. Canterus conjece- rat ναῦν ſτελοῦσ'. Sed pror- fuſ absurdum eſt, quod Pau- wius pro lectione genuina τύχη δὲ σωτῆ, novum ſane vocabulum et inauditum, ne dicam barbarum.

v. 677. νέον πάθος] Cum Stanl. νέων πάθος corrigere nihil opus eſt.

v. 681. ταύτ'] Obſecutus ſum Stanlejo, ut ταύτ' (a ταυτᾶ) reponerem pro vulg. ταῦτ'.

v. 682. γὰρ οὖν] Denuo Stanl. particulae γὰρ uſum cum ellipſi ignorans, injuria poſtulat, ut pro ea γ' ἄρ' in- vehamus. Poſt γένοιτο δ' ὡς ἄριστα, optime igitur haec eveniant, ſuppreſſa eſt haec ſententia, et certe evenient; cujus omiſſae cauſam mox indicari declaratur addita particula γὰρ.

Καὶ ζῶντα καὶ βλέποντα, μηχαναῖς Διός,
 Οὐπω θέλοντος ἐξαναλῶσαι γένος,
 Ἐλπίς τις αὐτὸν πρὸς δόμους ἤξειν πάλιν.
 Τοσαῦτ' ἀκούσας ἴσθι τάληθ' ἠκλύων.

685

Χ Ο Ρ Ο Σ .

στροφῆ, α.

Τίς ποτ' ὠνόμαζεν

ᾧ Ωδ' ἐς τὸ πᾶν ἐτητύμως,

690

(Μή τις, ὄντιν' οὐχ ὀρώμεν,

Προνοίαισι τοῦ πεπερωμένου

Γλῶσσαν ἐν τύχῃ νέμων;))

Τὰν δορίγαμβρον ἀμφινεικῆ

θ' Ἐλέναν ἐπεὶ πρεπόντως

695

Ἐλένας, ἑλαυδρος, ἐλέπτολις,

Ἐκ

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 692. προνοίαισι] Sic vulgati προνοίαις loco scribendum fuit, ut metrum antithetici versus numeris responderet. Ita et Pauwio Heathioque visum.

v. 693. ἐν τύχῃ] Parum placet quod Pauwio in mentem venit ἐντυχῆ.

v. 694. Tres versiculos in edd. ita constitutos:

τὰν δορίγαμβρον

Ἄμφινεικῆ θ' Ἐλέναν,

Ἐπεὶ πρεπόντως.

Heathio monente in duo contraximus. Nam et metrorum Enarrator graecus septendecim tantum hujus Strophae et Antistrophae versus numerat.

v. 696. ἐλένας] Male Scholiastes hoc epitheton accepit pro genitivo nominis Ἐλένης. Esse autem idem quod ἑλένας, ita ut quasi explicationem involvat nominis Helenae, recte iudicavit Salmasius. Pauwii

Ἐκ τῶν ἀβροτίμων
 Προκαλυμμάτων ἔπλευσεν
 Ζεφύρου γίγαντος αὔρα.
 Πολύανδροί τε Φεράσπιδες, 700
 Κυναγοὶ κατ' ἴχνος
 Πλατᾶν ἄφαντον
 Κελσάντων Σιμόεντος ἀκτάς
 Ἐπ' ἀξιφύλλους
 Δι' ἔριν αἰματόεσσαν. 705
 Ἰλιώ

VARIETAS LECTIIONIS.

vero commentum, scribendum esse ἔλενα, quasi dicatur *unum* vel *una perdens*, ἢ ἔλεν ἕνα, vel ἐνικῶς, adeo absurdum est, ut vel memorasse poeniteat.

v. 702. πλατᾶν] Vulg. πλάταν. Canterus emendaverat πλάτας, quod placet Stanlejo. Praetulimus autem genitivum pluralem, quem etiam Heathio probatum esse cognovimus.

v. 703. κελσάντων] Stanlejus corrigit κέλσαν τοῦ, quod difficultatem h. l. non tollit. Forfan melius fuerit rescribere:

ἔκελσαν οὖν Σιμόεντος ἀκτάς, quod si placuerit v. 700. τε in δὲ mutandum. Fieri etiam

potest, ut ita scripserit Aeschylus:

κέλσαντες οὖν Σιμόεντος ἀκτάς,

et post Φεράσπιδες ex antecedentibus intelligi voluerit ἔπλευσαν. Quicquid sit, κελσάντων certe corruptum est.

v. 704. ἀξιφύλλους] Vulg. mendose ἀξιφύλλους. Stanl. probante Heathio conj. ἀξιφύλλους. Pauvius ἀξιφύλλους, vel ἀξιοφύλλους. Sed hoc quidem nullius pretii est. Fortasse autem scripserat Aeschylus εἰνοσιφύλλους quod sensim in ἐπ' ἀξιφύλλους, depravatum. In incerta re ἀξιφύλλους, quod Abreschio quoque arridebat, in textum recepimus, ut

ἀντιστρ. α.	Ἰλίῳ δὲ κῆδος Ἵρθάνυμον τελεσσίφρων Μῆνις ἤλασε, τραπέζας Ἄτιμωσιν ὑστέρω χρόνῳ Καὶ ξυνεστίου Διὸς	710
	Πρασσομένα, τὸ νυμφότιμον Μέλος ἐκφάτως τίοντος, Ἵμένκιον, ὃς τότ' ἐπέρρηπεν Γαμβροῖσιν αἰδεῖν.	
	Μεταμανθάνουσα δ' ὕμνον Πριάμου πόλις γεραιὰ Πολυθρέμμων μέγα που στένει, Κικλήσκουσα Πάριον Τὸν αἰνόλεκτρον,	715
	Παμπήδην πολύθρηνον αἰῶ- ν' ἀμφὶ πολιτῶν	720
	K 2	Με-

VARIETAS LECTIIONIS.

faltem legeretur aliquid, quod sensum praeberet. tea corrupte legebatur ἀτι-
μός ἴν'.

v. 707. τελεσσίφρων] Superiores edd. τελεσίφρων. v. 712. τίοντος] Vulg. τιόν-
τας.

Sed metri causa duplicandum esse sigma, vere existimavit Arnaldus. v. 717. πολυθρέμμων] e
Bothii emendatione. Vulgo
πολύθρηνον.

v. 708. ἤλασε Stanlejo debetur; vulgatum ἔλασε metrum corrumpit. Pauwius emendabat μῆνις ἐπέλασε. v. 720. παμπήδην] Sic
emendavi vulg. παμπρόσθη. Stanlej. emend. παμπενθῆ.
Heathius πάμπροσθεν.

v. 709. ἀτίμωσιν] Optime lic emendavit Cant. An- v. 721. πολιτῶν] Vulg. πο-
λίταν. Sed genitivum plu-
ralem aperte sensus postu-

Μέλεον αἶμ' ἀνατλάσσα.
 στροφή β'. Ἐθρεψεν δὲ λέοντα
 Σίνιν δόμοις ἀγάλακτον
 - Οὕτως ἀνὴρ Φιλόμαστον. 725
 Ἐν βιότου προτελείοις
 Ἄμερον εὐΦιλόπαιδα,
 Καὶ γεραροῖς ἐπίχαρτον.
 Πολέα δ' ἔσχ' ἐν ἀγκάλαις,
 Νεοτρόφου τέκνου δίκαν', 730
 Φαιδρωπὸς ποτὶ χεῖρα
 Σαίνων τε γαστρὸς ἀνάγκαις.
 ἀντιρ. β'. Χρονισθεῖς δ' ἀπέδειξεν
 Ἔθος τὸ πρὸς τοκήων.

Χάριν

VARIETAS LECTIIONIS.

lat. Ad metrum quod attinet, si penultimo strophes versu ἀεξιφύλλους verum esset, scribendum foret πο-
 λιητᾶν.

v. 725. οὕτως ἀνὴρ] Ita correxi, quod est in edd. οὗτος ἀνὴρ. Pauvius inficete corrigit δοῦλος ἀνὴρ. Metri causa Heathio placebat οὗτός γ' ἀνὴρ, ut versus esset epionicus a minore dimeter acatal.

v. 731. 732. Φαιδρωπὸς — σαίνων τε] Stanl. conj. Φαιδρωπὸν ποτὶ χεῖρα, σαίνοντα.

Sic et Auratus emendaverat, teste Spanhemio ad Aristoph. Nub. v. 1113. Sed mutatione nihil opus est. Ceterum in edd. versiculi sic constituebantur:

Φαιδρωπὸς ποτὶ χεῖρα σαίνων
 τε γαστρὸς ἀνάγκαις.

Eas concinnius disposui, ut prior sit dactyl. trimeter, posterior jambic. hephthemimeres.

v. 734. ἔθος τὸ πρὸς τοκήων] Male corrigit Stanlejus ἔθος πρὸς τὸ τοκήων.

- Χάριν τροφᾶς γὰρ ἀμείβων, 735
 Μηλοφόνιοις ἄταισιν
 Δαῖτ' ἀκέλευστος ἔτευξεν·
 Αἵματι δ' εἶκος ἐφύρθη·
 Ἄμαχον δ' ἄλγος οἰκέταις
 Μέγα σίνος πολύλτονον. 740
 Ἐκ θεοῦ δ' ἱερέυς τις
 Ἄτας δόμοις προσεθρέφθη.
 τροφήγ. Παραυτὰ δ' οὖν ἔλθειν ἐς Ἰλίου πόλιν
 Λέγοιμ' ἂν Φρόνημα' μὲν
 Νηνέμου γαλάνας, 745
 Ἄκασκαῖον ἀγάλμα πλούτου,
 Μαλθακὸν ὀμμάτων βέλος,
 Διχίθυμον ἔρωτος ἄνθος·
 K 3 Παρα-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 735. τροφᾶς γὰρ] Vulgo γὰρ τροφᾶς. Transpositionem metri causa necessariam Heathio suasore admittimus.

v. 736. μηλοφόνιοις ἄταισιν] Sic de Pauwii sententia rescripti. Vulg. μηλοφόνιοισιν versum turbat. Strophicus enim oppositus est dactylicus. Cum autem ἄταισιν primam producat, dactylum ea cum duabus ultimis in μηλοφόνιοισιν efficere nequit.

v. 739. ἄμαχον δ' ἄλγος] Pauwius, ne trochaicus laboret, expungendam censet particulam δέ.

v. 742. προσεθρέφθη] Vulgo προσετρέφη.

v. 743. παραυτὰ] Heath. conj. παρ' αὐτὰ, his similiter] ἐλθεῖν] Minime admittendum est ἦλθεν, quod Stanl. in mentem venit, sed potius, quod idem fieri potest vidit, post ἄνθος distinguendum, et παρακλίνουσα cum sequentibus construendum est.

- Παρακλίνουσ' ἐπέκρανεν δὲ
 Γάμου πικρὰς τελευτάς, 750
 Δύσεδρος καὶ δυσόμιλος
 Συμένα Πριαμίδαισι
 Πομπᾶ Διὸς ξενίου,
 Νυμφόκλαυτος Ἐρινύς.
 ἀντιρ. γ. Παλαίφατος δ' ἐν τοῖς βροτοῖς γέρων λόγος 755
 Τέτυκται, μέγαν τελε-
 σθέντα φωτὸς ὄλβον
 Τεκνοῦσθαι, μηδ' ἄπαιδα θνήσκειν,
 Ἐκ δ' ἀγαθᾶς τύχης γένει
 Βλαστάνειν ἀκέρεστον οἰζύν. 760
 Δίχα δ' ἄλλων μονόφρων εἰμί.
 Τὸ δυσσεβὲς γὰρ ἔργον
 Μετὰ μὲν πλείονα τίττει,
 Σφετέρᾳ δ' εἰκότα γέννα.
 Οἴων δ' ἄρ' εὐθυδίων] 765
 Καλλίπαις πότμος αἰεί.
 στροφῆ δ'. Φιλεῖ δὲ τίττειν Ὑβρις· μὲν παλαιὰ
 Νεάζουσαν ἐν καιοῖς βροτῶν Ὑβριν
 Τότ' ἢ τόθ', ὀππότεν τὸ κύριον μόλη,
 Νεα-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 760. οἰζύν.] Vulg. οἰζύν.
 v. 762. τὸ δυσσεβὲς γὰρ ἔργον] Vulg. metro adversante τὸ γὰρ δυσσεβὲς ἔργον.
 Transpositionem metro pariter ac structurae verborum utilem suaserunt Pauwius Heathiusque.

v. 765. δ' ἄρ'] Sic auctore Stanlejo necessario emendandum fuit. Vulgato enim γὰρ nullus hic locus est.

v. 769. τότ' ἢ τόθ' ὀππότεν] Metrum versiculi ita subleuat Panwius, ut reponat ὀππότεν; quod quidem

Νεαρόν Φάει σκότον,

770

Δαίμονά τε τὸν ἄμαχον, ἀπόλεμον,

Ἄνιερρον, Θράσος,

Μελαινὰς μελάθροισιν ἄτας,

Εἰδομένας τοκεῦσιν.

ἀντιστρ. δ'. Δίκα δὲ λάμπει μὲν ἐν δυσκάπνοισι

775

Δόμοις, τὸν δ' ἐνάσιμον τίει βίον.

Τὰ χρυσόπαστα δ' ἔδεθλα σὺν πίνῳ χερῶν

Παλινηρόποις λιποῦ-

σ' ὄμμασιν ὅσι' προσέβη, τοῦ * *

Δύνκμιν οὐ σέβου-

780

σα πλούτου παράσημον αἴνω·

Πᾶν δ' ἐπὶ τέρμα νωμᾶ.

VARIETAS LECTIIONIS.

melius certe, quam alterum ab eo propositum, τότ' ἢ τόθ' ἄρ' ὅταν.

v. 770. νεαρόν Φάει σκότον] In edd. est νεαρὰ Φάους κότον, quod aperte corruptum et a nemine interpretum explicatum est. Heathius emendabat Νεαρὰ Φάει κότον.

v. 774. εἰδομένας] Edd. habent εἰδομέναν. Optimum

vero, quod et Heathio visum, rescribere εἰδομένας. Sensus est: *Vetus injuria novam parit, generans nimirum odium [i. vindictae cupiditatem (κότον) et audaciam (θράσος), atrox aedibus noxas parentibus similes.*

v. 775 sq. δυσκάπνοισι δόμοις] Vulg. δυσκάπνοισι δώμασι.

v. 777. ἔδεθλα] Vulg. ἐσθλα.

ΧΟΡΟΣ. ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ, ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

ΧΟΡΟΣ.

Ἄγε δὴ, βασιλεῦ, Τροίας πολίπορ-
 ϑ', Ἀτρέως γένεθλον,

Πῶς σε προσείπω; πῶς σε σεβίζω 785

Μήθ' ὑπεράρας, μήθ' ὑποκάμψας
 Καίρῳ χάριτος; πολλοὶ δὲ βροτῶν

Τὸ δοκεῖν εἶναι

Προτίουσι, δίκην παραβάντες.

Τῷ δυσπραγέοντι δ' ἐπιστενάχειν 790

Πᾶς τις ἔτοιμος· δῆγμα δὲ λύπης

Οὐδὲν ἐφ' ἧπαρ προσικνεῖται·

Καὶ ξυχαίρουσιν ὁμοιοπρεπεῖς·

Ἄγέλαστα πρόσωπα βιαζόμενοι.

Ὅστις δ' ἀγαθὸς προβατογνώμων, 795

Οὐκ ἔστι λαθεῖν ὄμματα Φωτὸς

Τὰ δοκοῦντ' εὐφρονος ἐκ διανοίας

Ἵδαρει σάινειν Φιλότητι.

Σὺ δέ μοι τότε μὲν στέλλων στρατιὰν

Ἑλένης ἔνεκ', οὐ γὰρ ἐπικεύσω, 800

Κάρτ' ἀτομούσως ἦσθα γεγραμμένος,

Οὐδ'

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 790. δυσπραγέοντι] Ita de Gratii sententia pro vulg. δυσπραγοῦντι rescribendum fuit, ob metrum anapaestium.

v. 791. δῆγμα] In Vict. erat δειγμα. Sed jam Steph.

vidit veram esse lectionem δῆγμα, quae est apud Stobaeum.

v. 794. Male apud Stobaeum legitur: Καὶ νυκτὶ δὲ χαίρουσιν ὁμοιοπρεπεῖς Ἄγέλας τὰ πρόσωπα βιαζόμενοι.

Οὐδ' εὖ πραπίδων οἶακα νέμων,

Θράσος ἀκούσιον

Ἄνδράσι θνήσκουσι κομίζων.

Νῦν δ' οὐκ ἀπ' ἄκρας Φρενός, οὐδ' ἀφίλω; 805

Εὐφρων τις πόνον εὖ τελέσασιν.

Γνώσει δὲ χρόνῳ διαπευθόμενος

Τόν τε δικαίως καὶ τὸν ἀκαίρως

Πόλιν οἰκουροῦντα πολιτῶν.

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ.

Πρῶτόν μὲν Ἄργος καὶ θεοὺς ἐγχωρίους

810

Δίκη προσειπεῖν, τοὺς ἐμοὶ μεταίτιους

Νόστου, δικαίων θ' ὧν ἐπραξάμην πόλιν

Πριάμου. Δίκας γὰρ οὐκ ἀπὸ γλώσσης θεοὶ

Κλύοντες, ἀνδροθνήτας Ἰλίου φθορὰς

Ἐς αἵματηρὸν τεῦχος οὐ διχορρόπως

815

Ψήφους ἔθεντο· τῷ δ' ἐναντίῳ κῦτει

Ἐλπίς προσήει χειρὸς οὐ πληρουμένη.

K 5

Καπνῶ

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 802. οἶακα νέμων] Lap-
sus est Stanlejus existimans
mediam in οἶακα corripī,
ideoque οἶακα ναμῶν ut Sept.
adv. Theb. v. 3. rescriben-
dum esse. Atqui eum idem
ille locus, ad quem provo-
cabat, mediam in οἶακα
produci, docere poterat.

Stanlejo Pauwioque suafo-
ribus, praeferendum duxi.

v. 806. πόνον] Sic emen-
davit Bothius. Vulg. πό-
νος.

v. 817. χειρὸς — πληρου-
μένη] Vulgo editum χειρὸς
— πληρουμένη. Stanl. emen-
dandum putabat χειρὸς, pro-
fus a vero verborum sensu
aberrans. Haud magis au-
diendus est Pauwius, scri-

v. 803. ἀκούσιον] Hoc vul-
gato ἐκούσιον, metro et sen-
tentia postulante, Cantero,

Καπνῷ δ' ἀλοῦσα νῦν ἔτ' εὐσημος πόλις.

"Ατῆς θύελλαι ζῶσι· συνθνήσκουσα δὲ
Σποδὸς προπέμπει πίονας πλοῦτου πνοάς.

820

Τούτων θεοῖσι χρῆ πολύμηστον χάριν

Τίθειν· ἐπεὶπερ καὶ παγὰς ὑπεριότους

Ἐπραξάμεσθα, καὶ γυναικὸς οὐνεκα

Πόλιν διημάθουνεν Ἀργεῖον δάκος,

Ἴππου νεοσσός, ἀππιδηστρόφος λειῶς,

825

Πῆδημ' ὀρούσας ἀμφὶ Πλειάδων δύσιν·

Ἵπερθορῶν δὲ πύργον ὠμηστῆς λέων

"Αδην ἔλειξεν αἵματος τυραννικοῦ.

Θεοῖς μὲν ἐξέτεινα Φροῖμιον τόδε·

Τὰ δ' ἐς τὸ σὸν Φρόνημα μέμνημαι κλύων.

830

Καὶ Φημί ταυτά, καὶ ξυνήγορόν μ' ἔχεις.

Παύ-

VARIETAS LECTIIONIS.

bendum opinatus ἐλπὶς προσ-
ῆει χῆρος οὐ πληρουμένῳ, enal-
lage generis in χῆρος ἐλπὶς
admissa. Cl. Legrand, pro
χειρὸς, χωρὶς legendum ar-
bitratur, quod quo modo
commode explicandum sit,
nec ipse dixit, nec ego ex-
puto. Sed χειρὸς bene ha-
bet; πληρουμένῳ vero vitio-
sum est, idque levi medela
sanavimus. Sed consule
Commentar.

v. 818. καπνῷ δ' ἀλοῦσα]
Minime committendum, ut

καπνοῦθ' ἀλοῦσα, quod pla-
cuit Cl. Legrandio recipia-
mus. Multo enim elegan-
tior vulgata: *Fumo autem
etiamnum insignis est urbs,*
f. locus ubi Troja fuit.

v. 823. ἐπραξάμεσθα] Re-
cte hoc restituit Stanl. An-
tea perperam ἐπραξάμεθα.
Illud Atticum est, et metri
causa necessarium.

v. 831. ταυτά pro vulg.
ταῦτα, Stanlejo auctore re-
cepi.

Παύροις γὰρ ἀνδρῶν ἐστὶ συγγενὲς τόδε,
 Φίλον τὸν εὐτυχοῦντ' ἄνευ Φθόγου σέβειν.
 Δύεφρων γὰρ ἰὸς καρδίαν προσήμενος
 Ἄχθος διπλοῖζει τῷ πεπαμμένῳ νόσον 835
 Τοῖς τ' αὐτὸς αὐτοῦ πῆμασιν βαρύνεται,
 Καὶ τὸν θυραῖον ὄλβον εἰς ἑρῶν στένει.
 Εἰδῶς λέγοιμ' ἄν, (εὖ γὰρ ἐξεπίσταμαι
 Ὅμιλίας κάτοπτρον) εἰδῶλον σκιᾶς
 Δοκοῦντας εἶναι κάρτα πρευμανεῖς ἐμοί. 840
 Μόνος δ' Ὀδυσσεύς, ὅσπερ οὐχ ἐκὼν ἔπλει,
 Ζευχθεὶς ἔτοιμος ἦν ἐμοὶ σειρασφόρος·
 Εἴτ' οὖν θανόντος, εἴτε καὶ ζῶντος πέρι
 Λέγω. Τὰ δ' ἄλλα, πρὸς πόλιν τε καὶ θεοῦς,
 Κοινοὺς ἀγῶνας θέντες ἐν πανηγύρει, 845
 Βουλευσόμεσθα. Καὶ τὸ μὲν καλῶς ἔχον
 Ὅπως χρονίζον εὖ μενεῖ βουλευτέον.
 Ὅτω δὲ καὶ δεῖ Φαρμάκων παιωνίῳ
 Ἦτοι κέαντες, ἢ τεμόντες εὐφρόνως
 Πειρασόμεσθα πῆματος τρέψαι νόσον. 850
 Νῦν δ' ἐς μέλαθρα καὶ δόμους ἐφεστίους
 Ἔλ-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 833. Φθόγου] Apud et post κάτοπτρον omnis interpunctionis nota aberat. Stobaeum Serm. 38. legitur Rectius autem, ut fecimus, φόγου. parentheseos notis includuntur εὖ κάτοπτρον.

v. 835. διπλοῖζει] Stanl. legi vult διπλάζει, sine causa idonea.

v. 838. Vulgo post λέγοιμ' μενῆ. v. 847. μενεῖ] Stanl. corr. μενῆ.

v. 838. Vulgo post λέγοιμ' ἄν coli signo distinguebatur,

Ἐλθὼν θεοῖσι πρῶτα δεξιῶσομαι,
 Οἵπερ πρόσω πέμψαντες ἤγαγον πάλιν.
 Νίκη δ' ἐπέιπερ ἔσπετ', ἐμπέδως μένοι.

ΧΟΡΟΣ. ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ. ΚΑΣΑΝΔΡΑ.
 ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Ἄνδρες πολῖται, πρέσβος Ἀργείων τόδε, 855
 Οὐκ αἰσχυνοῦμαι τοὺς Φιλάνορας τρόπους
 Λέξει πρὸς ὑμᾶς· ἐν χρόνῳ δ' ἀποφθίνει
 Τὸ τάρβος ἀνθρώποισιν. Οὐκ ἄλλων πάρα
 Μαθοῦς' ἐμαυτῆς δύσφορον λέξω βίον,
 Τοσόνδ' ὅσονπερ οὗτος ἦν ὑπ' Ἰλίου. 860
 Τὸ μὲν γυναῖκα πρῶτον ἄρσενος δίχα
 Ἦσθαι δόμοις ἔρημον, ἔκπαυλον κικόν,
 Πολλὰς κλύουσαν κληδόνας παλιγνότους·
 Καὶ τὸν μὲν ἠκείν, τὸν δ' ἐπεισφέρειν κικοῦ'
 Κίκιον ἄλλο πῆμα λάσκοντας δόμοις. 865
 Καὶ

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 852. θεοῖσι δεξιῶσομαι] ribus corrigendum erat. cf.
 Pauwius quaerit an scriben- v. 874. Pro παλιγνότους
 dum sit, θεοὺς τὰ πρῶτα δε- Heathius mavult παλιγνό-
 ξιῶσομαι, vel θεοὺς γε πρῶ- πους, rumores in contrarium
 τα δεξιῶσομαι. Sed salva est tendentes, sibi mutuo contra-
 vulgata. dicentes.

v. 863. κληδόνας] Vulgo
 ἠδονάς, quod falsissimum v. 864. 865. Suspicor hos
 est, et jam antequam Stan- versiculos olim ita scriptos
 lejus admoneret, ab edito- fuisse:

Καὶ τραυματῶν μὲν εἰ τόσων ἐτύγχανεν
 Ἄνδρ' ὄδ', ὡς πρὸς οἶκον ὠχετεύετο
 Φάτις, τετραῶται δικτύου πλέω λέγειν.
 Εἰ δ' ἦν τεθνηκίως, ὡς ἐπλήθυνον λόγοι,
 Τρισάματός γ' ἂν Γηρυῶν ὁ δεύτερος
 Πολλὴν ἄνωθεν (τὸν κάτω γὰρ οὐ λέγω

870

Xθo-

VARIETAS LECTIIONIS.

καὶ τὸν μὲν ἤκειν πῆμα, τὸν
 δ' ἐπεισφέρειν
 κακοῦ κάκιον ἄλλο λάσκοντα
 τας δόμοις.

ut post πῆμα e sequentibus
 ad sensum suppleatur λά-
 σκοντα δόμοις. Certe si vul-
 gata vera est, non ut Stan-
 lejus fecit ἤκειν inter duo
 commata ponendum, quasi
 significet, et alium quidem
 nuntiare, Agameinnonem
 jam advenire, sed potius
 post ἤκειν supplendum κα-
 κὸν vel πῆμα λάσκοντα. Al-
 ter enim nuntiabat regem
 vulneratum, alter quod ma-
 jus erat, eum occisum esse.
 cf. v. 866 sqq.

v. 867. ὠχετεύετο] In edd.
 scribebatur ὠχετεύετο, er-
 rore typogr. e Vict. in reli-
 quas propagato.

v. 870. γ' ἂν] Obsecutus
 sum Abreschio, - Heathio-
 que, ut sic scriberetur prae-

cipientibus. In vulg. τ' ἂν
 copula τε prorsus otiosa est.
 v. 871 sqq. Sensum his in-
 esse negans Pauwius ita scri-
 bendum censet:

Εἰ δ' ἦν τεθνηκίως, ὡς ἐπλή-
 θυνον λόγοι,
 Τρισάματός τ' ἂν Γηρυῶν, ὁ
 δεύτερος.
 Πολλὴν τ' ἄνωθεν (τὸν κάτω
 γὰρ οὐ λέγω
 Xθονός) τρίμοιρον χλαῖναν
 ἐξήχχει λαβῶν,
 Ἐπαξ ἐκάστω κατθανῶν
 μορφώματι.

Sic autem interpretatur: Si
 vero fuisset mortuus, ut au-
 gescebant rumores, tricorpor
 Geryon non potuisset cum eo
 paria facere, et superus ille,
 inferum enim non dico, fre-
 quentem laenam triparcam
 se accepisse gloriatus fuisset,
 semel in forma unaquaque
 mortuus. Nobis in loco dif-
 ficili nihil tamen praeter

Χθονός τρίμοιρον) χλαῖναν ἐξηύχει λαβών,

Ἐπαξ ἐνάστω κατθανῶν μορφώματι.

Τοιῶνδ' ἕνατι κληδόνων παλιγκότων

Πολλὰς ἄνωθεν ἀρτάνας ἐμῆς δέρης

875

Ἐλυσαν ἄλλοι πρὸς Βίαν λελημμένης.

Ἐκ τῶνδ' εἰς παῖς ἐνθάδ' οὐ παραστατεῖ

Ἐμῶν τε καὶ σῶν κύριος πιστευμάτων,

Ὡς χρῆν, Ὀρέστης· μηδὲ θαυμασῆς τόδε·

Τρέφει γὰρ αὐτὸν εὐμενῆς δορυξένος

880

Στρόφιός ὁ Φωκεύς, ἀμφίλεκτα πῆματα

Ἐμοὶ προφωνῶν, τὸν δ' ὑπ' Ἰλίῳ σέθεν

Κίνδυνον, εἴ τε δημόθρους ἀναρχία

Βουλὴν καταρξήψειεν, ὥστε ζύγγονον

Βροτοῖσι τὸν πεσόντα λακτίσαι πλέον.

885

Τοιάδε μὲν τοι σκῆψις οὐ δόλον φέρει.

Ἐμοιγε μὲν δὴ κλαυμάτων ἐπίσσυτοι

Πη-

VARIETAS LECTIIONIS.

vulg. τὴν in τὸν mutandum, et parenthesis non, ut antea fiebat, post χθονός, sed post τρίμοιρον claudenda videbatur.

v. 874. παλιγκότων] Iterum Heathius conj. παλιγκότων reponendum esse.

v. 876. λελημμένης] Forte verius λελημμένη scil. ἐμοὶ.

v. 882. 883. In Vict. Cant. Stanl. est τὸν δ' ὑπ' Ἰλίῳ et post κίνδυνον coli signum. Recte vero Pauwius judica-

vit τὸν δ' ex τὸν τε legendum, cui altera copula in εἴ τε respondeat, ideoque post κίνδυνον commate tantum interpungendum esse.

v. 884. βουλὴν] Canterus suspicatur antiquam lectionem fuisse βόλον. Abreschius βουλὴν defendit, pro καταρξήψειεν autem mavult καταρξάψειεν. Neutrum necessarium.

v. 886. σκῆψις] σκέψις conj. Pauwius.

Πηγαί κατεσβήμασιν, εὐδ' ἐνὶ σταγῶν.
 Ἐν ὀφμοίτοις δ' ὄμμασιν β' ἄβας ἔχω
 Τὰς ἀμφί σοι κλαίουσα ἀμπτηρουχίας 890
 Ἄττημελήτους αἰέν. Ἐν δ' ὀνειράσιν
 Λεπταῖς ὑπαὶ κώνωπος ἐξηγειρόμην
 ῥιπαῖσι θωύσσοντος, ἀμφί σοι πάθη
 Ὀρῶσα πλείω τοῦ ξυνεύδοιτος χρόνου.
 Νῦν ταῦτα πάντα τλαῶ' ἀπενθήτω Φρενὶ 895
 Λέγοιμ' ἂν ἄνδρα τόνδε τῶν σταθμῶν κύνα,
 Σωτῆρα ναὸς πρότονον, ὑψηλῆς στέγης
 Στύλον ποδῆρη, μονογενὲς τέκνον πατρί,
 Καὶ γῆν Φανεῖσσαν ναυτίλοις παρ' ἐλπίδα,
 Κάλλιστον ἦμαρ εἰσιδεῖν ἐκ χεῖματος, 900
 Ὀδοιπόρω διψῶντι πηγαῖον ῥέος.

Τοι-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 893. 894. Pro ἀμφί σοι ἀπορθήτω Φρενὶ scribendum Heathius emendandum putat ἀμφίς σου, ridiculam sane interpretationem afferens: *A te separata plures molestias experta, quam toto tempore quo una tecum dormiebam; in hisque partus dolores respici a regina somniat, quibus nempe majores fuisse eos, quos absente marito pertulerit.*

v. 897. Σωτῆρα ναὸς πρότονον] Distinctionem ed. Victor. σωτῆρα ναός, πρότονον ὑψηλῆς etc. falsam esse jam vidit Canterus, nihilo secius ab eo et sequentibus editoribus in textu servatam.

v. 898. ποδῆρη corruptum existimabat Heathius, curis tamen posterioribus meliora edoctus.

Τοιοῖσδε τοί νιν ἀξιῶ προςΦθέγμασιν.

Τερπνὸν δὲ τἀναγκαῖον ἐκφυγεῖν ἅπαν.

Φθόνος δ' ἀπέστω· πολλὰ γὰρ τὰ πρὶν κακὰ

Ἦνειχόμεσθα. Νῦν δ' ἐμοὶ φίλον κέρα

905

Ἐλβαίν' ἀπήνης τῆσδε, μὴ χαμαὶ τιθεῖς

Τὸν σὸν πόδ', ὦ ἄναξ, Ἰλίου πορθήτορα. —

Δμωαί, τί μέλλεθ', αἷς ἐπέσταλται τέλος

Πέδον κελεύθου στρωννύναι πετάσμασιν;

Εὐθύς γενέσθω πορφυρόστρωτος πόρος,

910

Ἐς δῶμ' ἄελπτον ὡς ἂν ἠγῆται δίκη.

Τὰ δ' ἄλλα φροντίς οὐχ ὑπνω νικωμένη

Θήσει δικαίως ξὺν θεοῖς εἰμαρμένα.

ΑΓΑ-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 902. 903. Vulgo sic col-
locabantur:

Τερπνὸν δὲ τἀναγκαῖον ἐκ-
φυγεῖν ἅπαν

Τοιοῖσδε τοί νιν ἀξιῶ προς-
Φθέγμασιν.

Transpositionem nostram
ordo sententiarum postula-
bat.

v. 902. τοιοῖσδε τοί νιν]
Vulg. τοιοῖσδε τοίνυν. Pau-
wius conj. τοιοῖσδε τοίνυν σ'.
Heathius vulgatam defendit,
quia σὲ facile subintelligi
possit. Verum h. l. Clytae-
mnestra non alloquitur Aga-
memnonem, sed de eo ter-

tia persona usa loquitur;
quod facile patet e compa-
ratione v. 896. λέγοιμι ἂν ἄν-
δρα τόνδε —. Quae senten-
tia hic aliis verbis enuntia-
tur. Itaque sine dubio ve-
rum est, quod reposuimus
τοί νιν.

v. 907. ὦ ἄναξ] Hoc mó-
do scribendum fuit, Pau-
wio Heathioque monenti-
bus, ne versus claudicaret.
Vulg. ἄναξ. πορθήτορα] Cl.
Valckenaer ad Eurip. Phoe-
niss. v. 854 corr. πορθήτο-
ρος. Vulgatam tamen cum
Heathio veram puto.

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ.

- Λήδας γένεθλον, δωμάτων ἐμῶν Φύλαξ,
 Ἀπουσία μὲν εἶπας εἰκότως ἐμῆ· 915
 Μακρὰν γὰρ ἐξέτεινας· ἀλλ' ἐναισίμως
 Αἰνεῖν, παρ' ἄλλων χρη' τόδ' ἔρχεσθαι γέρας.
 Καὶ τᾶλλα μὴ γυναικὸς ἐν τρόποις ἐμῆ
 Ἄβρυνε, μηδέ, Βαρβάρου Φωτὸς δίκην,
 Χαμαιπετὲς βόαιμα προσχάνης ἐμοί, 920
 Μήδ' εἴμυσι στρώσασ' ἐπίφθονον πόρον
 Τίθει· θεοὺς τοι τοῖςδε τιμαλφεῖν χρεών·
 Ἐν ποικίλοις δὲ θνητὸν ὄντα κάλλεσιν
 Βαίνειν ἐμοὶ μὲν οὐδαμῶς ἄνευ Φόβου.
 Λέγω, κατ' ἄνδρα, μὴ θεὸν σέβειν ἐμέ. 925
 Χωρὶς ποδοψήστρων δ' ἐμῆ τῶν ποικίλων
 Κληδῶν αὔτεϊ, καὶ τὸ μὴ κακῶς φρονεῖν
 Θεοῦ μέγιστον δῶρον. ὀλβίσι δὲ χρη'
 Βίον τελευτήσαντ' ἐν εὐεστοῖ Φίλῃ.
 Εἰ πάντα δ' ὡς πράσσοιμ' ἄν, εὐθαρσῆς ἐγώ. 930

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Καὶ μὴν τόδ' εἶπε μὴ παρὰ γνώμην ἐμοί.

ΑΓΑ-

VARIETAS LECTIIONIS.

- v. 920. προσχάνης] non est sollicitandum; nec ullius pretii est, quod Pauwius affert, προσισχάνης.
 v. 926. ποδοψήστρων δ' ἐμῆ τῶν] Vulgo ποδοψήστρων τε καὶ τῶν.
 v. 931. καὶ μὴν τόδ' εἶπε μή] Inutiliter ac sine causa
 Vol. II.
- corrigi vult Heathius: καὶ μὴν τόδ' εἶπες δὴ παρὰ γνώμην ἐμοί, q. d. *Atqui hoc quidem dixisti praeter opinionem et contra sententiam meam.* Imo Clytaemnestra hoc dicit: *Atqui, quamquam haec, quae de moderato fortunae usu dixisti, verissima sunt,*

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ.

Γνώμην μὲν ἴσθι μὴ διαφθεροῦντ' ἐμέ.

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Ἡὔξω θεοῖς δείσας ἂν ᾧδ' ἔρδειν τάδε;

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ.

Εἴπερ τις, εἰδώς γ' εὖ τόδ' ἐξείπον τέλος.

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Τί δ' ἂν δοκεῖ σοι Πρίαμος εἰ τὰδ' ἤνυσεν;

935

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ.

Ἐν ποικίλοις ἂν κάρτα μοι βῆναι δοκεῖ.

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Μή νυν τὸν ἀνθρώπειον αἰδέσθεις ψόγον

ΑΓΑ.

VARIETAS LECTIIONIS.

noli tamen ea adversus sententiam meam dicere, ut per stragula picta incedere recuses. Respondens Agamemnon negat se commissurum, ut propter uxoris studium sententiam mutet.

v. 934. τέλος] θέλων corr. Pauw. γ' ἔπος Heath.

v. 935. 936. δοκεῖ — δοκεῖ] Utroque loco in edd. est δοκῆ. Priore jam Stanl. correctum volebat, sed altero quoque corrigendum. Repugnant Pauwius Heathiusque, quia non viderunt particulam ἂν h. l. non ad δο-

κεῖ, sed ad infinitivum pertinere, priore versiculo suppressum, posteriore diserte enuntiatum, cui scil. futuri obliqui significationem addit. Quaerit enim Clytaemnestra: *Quid tibi videtur Priamus facturus fuisse, si superior discessisset? τί σοι δοκεῖ ἂν* scil. ποιῆσαι. Respondet Agamemnon: *Uti que mihi videtur in pictis tapetibus ambulaturus fuisse, βῆναι ἂν.*

v. 937. αἰδέσθεις] Minime cum Stanlejo et Pauwio reponendum αἰδέσθης. Re-

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ.

Φήμη γε μέντοι δημόθρους μέγα σθένει.

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Ὁ δ' ἀφθόνητός γ' οὐκ ἐπίζηλος πέλει.

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ.

Οὔτοι γυναικός ἐστιν ἰμείρειν μάχης.

940

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Τοῖς δ' ὀλβίαις γε καὶ τὸ νικᾶσθαι πρέπει.

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ.

Ἢ καὶ σὺ νίκην τήνδε δήριος τίεις;

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Πιθοῦ· κράτος μέντοι πάρες γ' ἐκὼν ἐμοί.

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ.

Ἄλλ' εἰ δοκεῖ σοι ταῦθ', ὑπαί τις ἀρβύλας

Λύσι τάχος, πρόδουλον ἔμβασιν ποδός.

945

Σὺν ταῖςδε μ' ἐμβαίνονθ' ἀλουργέσιν θεῶν

Μή τις πρόσσωθεν ἔμματος βάλαι φθόνος.

Πολλή γὰρ αἰδώς δωματοφθορεῖν, ποσὶν

L 2

Φθεί-

VARIETAS LECTIIONIS.

fertur enim participium illud ad verbum rectum, quod, quia celerius orationem interrumperebat Agamemnon, proloqui non poterat regina. Atque sic et Heathio visum.

v. 948. πολλή γὰρ αἰδώς δωματοφθορεῖν] In edd. erat

σωματοφθορεῖν, quod cum alienum esse videret Stanl., suavit, ut rescriberetur στωματοφθορεῖν. Quod quamquam seorsim spectanti valde blanditur, tamen, si cum sequentibus comparatur, tautologiam importat Aeschilo minime dignam.

Φθείροντα πλοῦτον ἀργυρωνήτους θ' ὑφάς.
 Τούτων μὲν οὕτως· τὴν ξένην δὲ πρηνεμένῳς
 Τήνδ' ἐσκόμιζε. Τὸν κρατοῦντα μαλθακῶς
 Θεὸς πρόσωθεν εὐμενῶς προσδέριεται.
 Ἐκὼν γὰρ οὐδεὶς δουλίῳ χρεῖται ζυγῶ.
 Αὐτὴ δὲ πολλῶν χρημάτων ἐξαίρετον
 Ἄνθος, στρατοῦ δώρημ', ἐμοὶ ξυνέσπετο.
 Ἐπεὶ δ' ἀκούειν σοῦ κατέστραμμαι τάδε,
 Εἴμ' ἐς δόμων μέλαθρα, πορφύρας πατῶν.

950

955

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Ἔστιν θάλασσα (τίς δέ νιν κατασβέσει;)
 Τρέφουσα πολλῆς πορφύρας ἰσάργυρον

Κη-

VARIETAS LECTIIONIS.

σωματοφθορεῖν sic defenditur ab Heathio, ut sit *corpus luxu corrumpere*. Audio. Sed quomodo id cum antecedentibus cohaereat, quaerendum. Jam versu proxime praecedente professus erat Agamemnon, se saltem nudis pedibus tapeta calcatum, ne deorum invidiam et indignationem adversus se excitaret. Non igitur h. l. conveniebat, ut rex vereretur, ne corpus luxu, sed ne domum fastu suo perderet, ira deorum adversus eam commota. Itaque unice verum videtur

σωματοφθορεῖν, e quo propter viciniam literae Σ in fine vocabuli αἰδώς facile σωματοφθορεῖν effecerunt librarii.

v. 950. τούτων μὲν οὕτως] Non placet Pauwii ratio, qui hoc ita explicat, q. d. περὶ τούτων μὲν οὕτως. Scripsisse mihi videtur poeta: τοῦτ' οὖν μὲν οὕτως, vel ταῦτ' οὖν μὲν οὕτως.

v. 959. ἰσάργυρον] Sic Salmasius emendavit, elegantissime et ut mihi quidem persuasi, verissime. Vulg. εἰς ἀργυρον.

Κηκίδα παγκραίνιστον, εϊμάτων βαφάς.

960

Οἶκος δ' ὑπάρχει τῶνδε σὺν θεοῖς, ἀναξ·

Ἔχειν, πένεσθαι δ' οὐκ, ἐπίσταται δόμος.

Πολλῶν πατησμών δ' εἰμάτων ἂν εὐξάμην

Δόμοισι προύνεχθέντος ἐν χρηστηρίοις,

Ψυχῆς κόμιστρα τῆσδε μηχανωμένη.

965

Ῥίξος γὰρ οὐσης φυλλὰς ἴκετ' ἐς δόμους

Σκιὰν ὑπερτείνασα σειρίου κυνός.

Καὶ σοῦ μολόντος δωματῆτιν ἐστίαν

Θάλπος μὲν ἐν χειμῶνι σημαίνεις δόμοις·

L 3.

ἽΟταν

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 963. δ' εἰμάτων] Ineptif-
simam lectionem δειμάτων
tamen in textu tolerarunt
Camerus, Stanl., Pauwius,
quamvis omnes intelligerent
verum esse δ' εἰμάτων.

v. 965. κόμιστρα — μηχανωμένη] Sic recte emendan-
dum duxit Stanlejus vulga-
tam κόμιστρα — μηχανωμέ-
νης. Abreschii enim corre-
ctio μηχανωμένη aliena ab
h. l. est.

v. 969. σημαίνεις δόμοις] Turpissimam tautologiam
hic invexerant librarii, a
nemine adhuc animadver-
sam. In edd. enim erat ση-
μαίνεις μολών; Quis autem
non offendatur hac ratione
dicendi σοῦ μολόντος θάλπος

σημαίνεις μολών. Saepe au-
tem, praesertim in clausu-
lis versiculorum, accidit, ut
librarii, quibus vocabulum
aliquod e versibus proxime
antecedentibus obversaretur,
illud, oblitterato vero,
repererent. Hoc loco au-
tem certissimum est, poë-
tam scripsisse σημαίνεις δό-
μοις. Quemadmodum enim
sequentibus versiculis dicitur
ψυχος ἐν δόμοις πέλει ἀν-
δρὸς τ. δ᾿ ἄμ' ἐπιστροφωμένου,
sic h. l. dicendum erat, σοῦ
μολόντος δωματῆτιν ἐστίαν
θάλπος — σημαίνεις δόμοις.
Itaque hic non vereor, ne
quis quod rescripserim δό-
μοις pro vulg. μολών ingenio
me plus quam veritati tri-
buisset queratur.

Ὅταν δὲ τεύχη Ζεὺς ἀπ' ὄμφακος πικρᾶς
 Οἶνον, τότε ἤδη ψῦχος ἐν δόμοις πέλει
 Ἄνδρὸς τελείου δῶμ' ἐπιστροφωμένου.
 Ζεῦ, Ζεῦ τέλειε, τὰς ἐμὰς εὐχὰς τέλει·
 Μέλοι δέ σοί τι τῶνπερ ἄν μέλλῃς τελεῖν.

970

 ΧΟΡΟΣ. ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

ΧΟΡΟΣ.

στροφή α'. **Τ**ίπτε μοι τόδ' ἐμπέδως

975

Δεῖμα προστατήριον

Καρδίας τερασκόπου ποτᾶται,

Μαντιπολεῖ δ' ἀκέλευστος ἄμισθος αἰοιδά,

Οὐδ' ἀποπτύσας, δίκαν

Δυσκρίτων ὄνειράτων,

980

Θάρ-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 970. Ζεὺς] Edd. Ζεύς τ'.
 Copulam, nec ad senten-
 tiam, nec ad metrum ne-
 cessariam, expunximus, jam
 ab Abreschio Pauwioque
 damnatam.

v. 974. σοί τι] Vulg. τί
 σοί, quod metrum perver-
 tere primus observavit Pau-
 wius. Eidem tamen non
 concedo pro μέλλῃς legen-
 dum esse μέλλω; sic enim
 insidias marito structas ni-

mis prodidisset Clytaemne-
 stra. Nec magis cum eo-
 dem τελεῖν in στελεῖν mu-
 tem; h. l. enim repetitio
 ejusdem verbi gravitatem
 habet ac sensum illuminat.

v. 976. δεῖμα] Vulg. δεῖ-
 γμα. Steph. conj. δῆγμα.
 δεῖμα e Stanleji emendatio-
 ne.

v. 979. ἀποπτύσας] ἀπο-
 πτύσαν conj. Pauw. ut cum
 θάρσας construat.

	Θάρσος εὐπειθὲς ἕξει	
	Φρενὸς Φίλον θρόνον;	
	Χρόνος δ' ἐπεὶ προμνησίων ξυνεμβόλοις	
	Ψαυμίας ἀνάτας πα-	
	ρῆψεν, εὖθ' ὑπ' Ἴλιον	985
	᾽Ωροτο, ναυβάτας στρατός.	
ἀντισθ. αὐ	Πεύθομαι δ' ἀπ' ὀμμάτων	
	Νόστον, αὐτόμαρτυς ὄν.	
	Τὸν δ' ἄνευ λύρας ὄμως ὑμνωδεῖ	
	Θρῆνον Ἐρινυῶς αὐτοδίδακτος ἔσωθεν	990
	Θυμός, οὐ τὸ πᾶν ἔχων	
	Ἐλπίδος Φίλον θράσος·	
	Σπλάγχχνα δ' οὔτι ματάζει·	
	Πρὸς ἐνδίοις φρεσίν	
	Τελεσφόροις δίναις κυκλουμένον κέαρ.	995
	L 4	Εὔ-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 981. Θάρσος εὐπειθὲς ἕξει] *classis*. Pauw. emend. παρ —
 Θάρσος εὐπειθὲς ἕξεν idem; βησεν pro παρέβησεν. Nos
 sed minus bene. θ. εὐπ. Heathii emendationem in
 ἕξει dedit Bothius. textum adscivimus.

v. 983. χρόνος δ' ἐπεὶ] χρό- v. 990. ὄμως] ex certissima
 νος γ' ἐπεὶ Pauw. Stanl. emendatione. In edd.
 ὄπως.

v. 984 [q. παρῆψεν] Vulg. v. 993. οὔτι] Hoc metrum
 παρῆβησεν. Stanl. opinaba- et sensus postulat. Vulg.
 tur ἐπὶ pro ἐπεὶ legendum, οὔτοι.

v. 994. πρὸς ἐνδίοις] Co-
 pulam hic desidero. Me-
 tempus diuturnum (decenna- trum certe nihil impedit,
 le) putrefecit naves in arenis quo minus scribatur πρὸς
 stantes, ancoris detentas, cum ἐνδίοις δὲ φρεσίν.

Εὐχομαι δ' ἀπ' ἐμαῖς τιν'
 Ἐλπίδος ψυθῆ πεσεῖν
 Ἐς τὸ μὴ τελεσφόρον.

στροφῆ β.

Μάλα γὰρ τὸ τᾶς πολλᾶς

Ἑγείας ἀκόρεστον

1000

Τέρμα. Νέσος γὰρ

Γείτων ὁμότοιχος ἐρείδει.

Καὶ πτότμος εὐθυπορῶν

* * * ἀνδρὸς ἔπαισ'

Ἄφαντον ἔρμα.

1005

Καὶ πρὸ μὲν τὸν χρημάτων

Κτησίων ὄγκον βαλῶν,

Σφεν-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 996. τιν'] Recte sic
 Heathius emend. pro vulg.
 τι.

v. 999. μάλα γὰρ τὸ τᾶς
 πολλᾶς] Vulgo μάλα γὰρ τοι
 τᾶς πολλᾶς, qui versus esset
 anapaesticus dim. brachy-
 catal. Sed ad hanc nor-
 mam redigi non potest an-
 tistrophicus. Itaque τοι
 vel in τὸ mutandum, vel
 in τε, quod si placuerit
 cum sequenti καὶ copulan-
 dum. Magis autem nobis
 probatur τὸ. Utroque mo-
 do efficitur versiculus jamb.
 dim. brachycatal.

v. 1000. Ἑγείας ἀκόρεστον]
 ἀκόρεστον τέρμα difficilli-

mam habet explicationem.
 Optime ad sensum conveni-
 ret ἀχάριστον.

v. 1004. Aliquid hic de-
 esse, metrum pariter ac
 sententia facile prodit. Et
 Heathius quidem post hunc
 versum integrum versicu-
 lum excidisse putabat; ni-
 mirum quia ei v. 1022. illa
 ἐπ' εὐλαβείᾳ γ' genuina vi-
 debantur. Nos praeter
 unum vocabulum trisylla-
 bum nihil desideramus;
 forte autem omissum est
 πολλᾶκις ante ἀνδρὸς.

v. 1006 [q. καὶ πρὸ μὲν
 τὸν χρημάτων κτησ.] Vulg.
 καὶ τὸ μὲν πρὸ χρημάτων κτη-

Σφενδόνας ἀπ' εὐμέτρου,
 Οὐκ ἔδου πρόπας δόμος
 Πημονᾶς γέμων ἄγαν,
 Οὐδ' ἐπόντισε' σιάφος.

1010

Πολλά τοι δόσις ἐκ Διὸς
 Ἀμφιλαφῆς τε καὶ
 Ἐξ ἀλόκων ἐπετειῶν

Νῆστιν ὠλάσεν νόσον.

1015

ἀντιστ. β'.

Τὸ πεσὸν δ' ἀπαξ ἐπὶ γᾶν
 Προπάρσιθ' ἀνδρὸς θανάσιμον

L 5

Μέ-

VARIETAS LECTIIONIS.

σίων ὄκνον βαλῶν, qua in le-
 ctione ὄκνον rei qua de agi-
 tur, minime convenit. Stanleji correctio καὶ τὸν
 μὲν — ὄκνον βαλῶν nec il-
 lud incommodum e medio
 tollit, et metrum perversit;
 cum enim versus sit trochaicus,
 primum pedem e trochaeo spondeum
 facit. Itaque ut utrumque vitare-
 mus, rescribendum duximus:
 καὶ πρὸ μὲν τὸν χρηματίων
 κτησίων ὄκνον βαλῶν. In πρὸ
 μὲν βαλῶν tmefis est pro προβαλῶν
 μὲν; et hoc participium nominativus
 est consequentiae. Heathius emendat:
 καὶ τὸ μὲν προχημάτων κτ. ἄχθος
 βαλῶν. Pauwii vero inventum καὶ
 τὸ μὲν προχημα — ὄκνος βα-

λῶν dignum non est, quod memoretur.

v. 1016. 1017. In edd. Vict. Cant. Stanl. hi versus ita constituti sunt:

τὸ δ' ἐπὶ γᾶν πέσονθ' ἀπαξ
 Θανάσιμον προπάρσιθ' ἀνδρὸς,

ubi tamen nec metrum strophicis convenit et πεσόνθ' corruptum est. Heathius, qui strophicos appositos ita ordinaverat:

Μάλα γάρ τοι τᾶς

Πολλᾶς ὑγείας ἀκόρεστον,
 ut prior esset basis anapaestica, posterior anapaesticus dimeter, antistrophicos hoc modo refingit:

Τὸ πεσὸν δ' ἐπὶ γᾶν

Θανάσιμον ἀπαξ προπάρσιθ' ἀνδρὸς,

Μέλαν αἶμα τίς ἄν
 Πάλιν ἀγκαλέσαιτ' ἐπαείδων;
 Οὐ δὲ τὸν ὀρθοδαῆ
 Τοὺς Φθιμένους ἀνάγειν
 Ζεὺς αὖτ' ἔπαυσεν;
 Εἰ δὲ μὴ τεταγμένα

1020

Μοῖρα

VARIETAS LECTIIONIS.

ita ut primam in *θανάσιμον* h. l. produci existimet. Verum hac ratione ordo verborum fit intricatus et parum venustus, ἄπαξ enim, quod proxime cum *πετὸν* cohaeret, nimis longe ab eo rejicitur. Itaque melius expediisse nobis hanc difficultatem videmur, versibus ita ut fecimus in textu constitutis; quo facto prior est jambic. dim. brachycatal. et posterior anapaestic. dimet. brachycatal. tertium pedem habens proceleusmaticum.

v. 1020 sqq. Stanl. malebat:

οὐ δὲ τὸν ὀρθοδαῆ
 τῶν Φθιμένων ἀνάγειν
 Ζεὺς αὖτ' ἔπεισ'.

q. d. ne vel ipse Jupiter persuaserit inferorum iudicem, ut mortuos in lucem remittat; sententia quidem satis

bona, sed quae e verbis elici non potest. Quomodo enim ὀρθοδαῆ τῶν Φθιμένων inferorum iudicem significare possit, non intelligitur. Cum autem vulgo legeretur οὐδὲ, nos οὐ δὲ dedimus, et post ἔπαυσεν signum interrogandi posuimus, quod aperte sententia flagitabat.

v. 1021. τοὺς Φθιμένους] Ita correxi vulg. τῶν Φθιμένων, quod constructioni verborum et ipsi quoque sententiae repugnabat.

v. 1022. ἔπαυσεν] Post haec verba vulgo in omnibus assuuntur ista: ἐπ' εὐλαβεῖα γ'. Sed ea delenda esse recte iudicavit Canterus. Namque non magis metrum quam sententiam corrumpunt, et scholium potius quam carmen sapiunt. Itaque expunximus.

Μοῖρα Μοῖραν ἐν θεῶν
 Εἶργε μὴ πλέον Φέρειν, 1025
 Προφθάσασα καρδίᾳ
 Γλῶσσαν ἂν τὰδ' ἐξέχει.
 Νῦν δ' ὑπὸ σιότῳ βρέμει,
 Θυμαλγῆς τε καὶ οὐδὲν ἐ-
 πελπομένα ποτὲ 1030
 Καίριον ἐκτολυπεύσειν,
 Ζωπυρουμένας Φρενός.

ΧΟΡΟΣ. ΚΑΣΑΝΔΡΑ. ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Εἶσω κομίζου καὶ σύ· Κασάνδραν λέγω.
 Ἐπεὶ σ' ἔθηκε Ζεὺς ἀμηνίτοις δόμοις
 Κοινωνὸν εἶναι χερνίβων, πολλῶν μέτα 1035
 Δούλων, σταθειῶσαν κτησίῳ βωμοῦ πέλας,
 Ἐκβαίῃ ἀπήνης τῆσδε· μηδ' ὑπερφρόνει.
 Καὶ παῖδα γὰρ τοι Φασὶν Ἀλκμήνης ποτὲ

Πρα-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1024. μοῖρα Μοῖραν] lejus in notis, cui paruimus,
 μοῖρα μοῖραν conj. Pauwius, ut uterque Strophico suo
 inepte. aequaretur.

v. 1029. 1030. In edd.
 ita collocati:

Θυμαλγῆς τε καὶ οὐδὲν
 ἐπελπομένα ποτὲ.

Meliorem vero versuum di-
 stinctionem praeccepit Stan-

v. 1034. ἀμηνίτοις] Rece-
 pi Aurati, quam Stanl. at-
 tulit, emendationem; quae
 sequentibus optime conve-
 nit. Vulg. ἀμηνίτως sensu
 inepto.

Πραθέντα τλήναι, καὶ ζυγῶν θίγειν βίη.

Εἰ δ' οὖν ἀνάγκη τῆσδ' ἐπιθρόεποι τύχης,

1040

Ἄρχαιοπλούτων δεσποτῶν πολλὴ χάρις.

Οἱ δ', οὔ ποτ' ἐλπίσαντες, ἤμησαν καλῶς,

Ἔμοι τε δούλοις πάντα καὶ παρὰ στάθμην.

Ἔχεις παρ' ἡμῶν οἷά περ νομίζεται.

ΧΟΡΟΣ.

Σοὶ τοι λέγουσα παύεται σαφῆ λόγον.

1045

Ἐντὸς δ' ἂν οὔσα μορσιμῶν ἀγρευμάτων

Πείθοι' ἂν, εἰ πείθοι' ἀπειθοίης δ' ἴσως.

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Ἄλλ' εἴπερ ἐστὶ μὴ, χελιδόνος δίκην,

Ἄγνωτα Φωνὴν βάρβαρον κεκτημένη

Ἔσω φρενῶν λέγουσα, πείθω νιν λόγῳ.

1050

ΧΟΡΟΣ.

Ἔπου, τὰ λῶστα τῶν παρεστώτων λέγει.

Πείθου λιπούσα τόνδ' ἀμαξήρη θρόνον.

ΚΛΥ-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1042. οἶ] Jure sic edi
voluit Stanl. pro vulg. οἶ.

v. 1044. ἔχεις] Speciosa
est Stanleji emendatio, cui
tamen ipse non multum tri-
buit, ἔχεις, hoc sensu: ha-
bebis apud nos, quodcumque
tibi conveniens erit.

v. 1048 - 1050. sic nobis
emendandi videntur:

Ἄλλ' εἴπερ ἔστι μὴ χελιδό-
νος δίκην

Ἄγνωτα Φωνὴν βάρβαρον
φρενῶν ἔσω

Κεκτημένη, λέγουσα πείθω
νιν λέγειν.

De sensu consule Comment.
ad h. l.

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Οὔτοι θυραΐην τήνδ' ἐμοὶ σχολὴ πάρα
 Τρίβειν· τὰ μὲν γὰρ ἐστίας μεσομφάλου
 Ἔστηκεν ἤδη μῆλα πρὸς σφαγὰς πυρός,
 Ὡς οὔποτ' ἐλπίσασι τήνδ' ἔξειν χάριν.
 Σὺ δ' εἴ τι δράσεις τῶνδε, μὴ σχολὴν τίθει.
 Εἰ δ' ἀξυνήμων οὔσα μὴ δέχη, λόγον,
 Σὺ δ' ἀντὶ Φωνῆς Φράζε κερβάνω χερσί.

1055

ΧΟΡΟΣ.

Ἐρμηνέως ἔοικεν ἢ ξένη τορῶ
 Δεῖσθαι· τροπὸς δὲ θηρὸς ὡς νεαίρετου.

1060

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Ἢ μαινεταιί γε καὶ κακῶν κλύει Φρενῶν,
 Ἢ τις λιποῦσα μὲν πόλιν νεαίρετον
 Ἢ κει· χαλινὸν δ' οὐκ ἐπίσταται Φέρειν,
 Πρὶν αἵματηρὸν ἐξαφρίζεσθαι μένος.
 Οὐ μὴν πλέω ρίψασ' ἀτιμασθήσομαι.

1065

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1065. In hoc versu fini-
 tur lacuna, quae inde a v.
 320. est in Guelf. Ald. Rob.
 Turn. ἐξαφρίζεσθαι] ἐξ
 ἀφρίζεσθαι Ald.

v. 1066. ρίψασ'] ρίψας
 Turn. ἀτιμασθήσομαι] ἀτι-
 μωθήσομαι Ald. Turn. ἀτι-
 μεστρήσομαι Rob.

ΧΟΡΟΣ. ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

ΧΟΡΟΣ.

Ἐγὼ δ', ἐποικτεῖρω γάρ, οὐ θυμώσομαι.
 "Ἴθ', ὦ τάλαινα, τόνδ' ἐρημώσασ' ὄχον,
 Ἐἴκοσ' ἀνάγκη τῆδε καίνισον ζυγόν.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

εὐροφήα.

Ὅτοτοτοτοῖ, ποποῖ δᾶ.

1070

"Ἀπολλον, "Ἀπολλον.

ΧΟΡΟΣ.

Τί ταῦτ' ἀνωτότυξας ἀμφὶ Λοξίου;
 Οὐ γὰρ τοιοῦτος ὥστε θρηνητοῦ τυχεῖν.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

ἀντισρ. α.

Ὅτοτοτοτοῖ, ποποῖ δᾶ.

1075

"Ἀπολλον, "Ἀπολλον.

ΧΟ-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1068. "Ἴθ'] "ἴθ' Victor. emend. κ' αἴησον. In Ald.
 Cant. Stanl. Sed ita, ut καὶ νίσον.

fecimus, corrigendum esse, v. 1071. "Ἀπολλον "Ἀπολ-
 recte Canterus intellexit. λον] ὠπολλον, ὠπολλον. Ald.
 Et jam in Ald. Rob. Turn. Rob. Turn.

sic legebatur. ἐρημώσασ'] v. 1072. ἀνωτότυξας] Apud
 In Ald. vitiose ἐρημώσας. Scholiaften ad Eurip. Phoe-
 niss. 1026. ubi hunc versic-
 ulum commemorat, legi-
 tur ἀνωλόλυξας.

v. 1069. εἴκοσ'] Sic Rob. ex emendatione. In Ald.
 Turn. Victor. etc. ἐκοῦσ'

male. ἀνάγκη τῆδε] ἀνάγκη, v. 1075. "Ἀπολλον, "Ἀπολ-
 τῆ δὲ Turn. καίνισον] Cant. λον] ὠπολλον ὠπολλον Ald.
 Rob. Turn.

ΧΟΡΟΣ.

Ἡ δ' αὖτε δυσφημοῦσα τὸν θεὸν καλεῖ
 Οὐδὲν προσήκοντ' ἐν γόοις παραστάταϊν.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

στροφήβ'. "Απολλον, "Απολλον.
 Ἄγυιεῦ τ' ἀπόλλων ἐμός.
 Ἀπώλεσας γὰρ οὐ μόνις τὸ δεύτερον.

1080

ΧΟΡΟΣ.

Χρήσειν ἔοικεν ἀμφὶ τῶν αὐτῆς κακῶν.
 Μένει τὸ θεῖον δουλίᾳ περ ἐν Φρενί.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

ἀντιστρ. β'. "Απολλον, "Απολλον.
 Ἄγυιεῦ τ' ἀπόλλων ἐμός.
 Ἄ ποῖ ποτ' ἤγαγές με; πρὸς ποίαν στέγην;

1085

ΧΟΡΟΣ.

Πρὸς τὴν Ἀτρειδῶν· εἰ σὺ μὴ τὸδ' ἐννοεῖς,
 Ἐγὼ λέγω σοι· καὶ τὰδ' οὐκ ἐρεῖς ψύθῃ.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

στροφήγ'. Μισόθεον μὲν οὖν; πολλὰ ξυνίστορα

Αὐτό-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1077. ἐν γόοις] In Ald.
 corrupte ἐν γυγόοις.

v. 1079. Ἄγυιεῦ] ἀγυιᾶ
 Ald.

v. 1081. χρήσειν] κλάειν
 Turn.

v. 1082. περ ἐν Φρενί]
 παρ' ἐν Φρενί Ald. Turn.
 παρὲν Φρενί, pro quo Stanl.
 corrigebat παρὸν Φρενί, quod
 tamen jam est in Rob. Me-
 lius autem et concinnius est,
 ut opinor, περ ἐν Φρενί.

Αυτόφωνα κακὰ κάρτανας,
Ἄνδρὸς σφαγεῖον καὶ πέδου βρανθήριον. 1090

ΧΟΡΟΣ.

Ἔοικεν εὖριν ἢ ξένη κυνὸς δίλην
Εἶναι, ματεύει δ' ὦν ἐφευρήσει Φόνον.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

ἀντιση. γ'. Μαρτυροῖς γὰρ τοῖςδε πείθομαι·
Κλαιόμενα τάδε βρέφη σφαγὰς,
Ὅπτάς τε σάρκας πρὸς πατρὸς βεβρωμένας. 1095

ΧΟΡΟΣ.

Ἦισμεν κλέος σοῦ μαντικὸν πεπυσμένοι,
Ἦισμεν, προφήτας δ' οὐτινας ματεύομεν.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

σπροφήδ'. Ἰὼ ποποῖ, τί ποτε μῆδεται;
Τί τόδε νέον ἄγος μέγα

Μέγ'

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1089. κάρτανας] Ita scribendum esse divinavit Stanl. v. 1096 [q. ἦσμεν — ἦσμεν] ἦμεν — ἦ μὴν Ald. Turn. Antea legebatur κ' ἀρτάναι. ἦμεν — ἦμεν Rob.

v. 1090. σφαγεῖον] Sic Turn. Alii σφάγιον. πέδου] Vulg. πέδον. v. 1097. ματεύομεν] μαστεύομεν Rob. Turn.

v. 1091. εὖριν] εὖρις Rob. Turn.

v. 1092. ματεύει] μαυτεύει Ald. Rob. ὦν ἐφευρήσει] ὦν ἂν εὐρήσει Ald. ὦν ἂν εὐρήσῃ Rob. ὦν ἂν ἀνευρήσῃ Turn.

v. 1093. πείθομαι.] πεπεῖδομαι Ald. Rob. mendose. v. 1099. ἄγος] Sic recte Bothius. Vulgo ἄχθος. Stanlejus conj. ἔχθος. At Heathius, melius, inquit, hic convenit vulgatum ἄχθος, praesertim adjuncto νέον. Odium certe Clytaemnestrae erga maritum non erat novum, sed jam olim in-

Μέγ' ἐν δόμοισι τοῖςδε μῆδεται κακόν,
 Ἄφερτον φίλοισι, δυσίκτον;
 Ἄλκᾳ δ' ἐκὰς ἀποστατεῖ.

1100

ΧΟΡΟΣ.

Τούτων αἰδῶς εἰμι τῶν μαντευμάτων.
 Ἐκεῖνα δ' ἔγνω· πᾶσα γὰρ βοῶ πόλις.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

ἀντισρ. δ. Ἰὼ τάλαίνα, τόδε γὰρ τελεῖς,
 Τὸν ἐμοδέμενον πόντιν
 Λουτροῖσι Φαιδρύνασα; πῶς Φράσω τέλος;
 Τάχος γὰρ τὸδ' ἔσται. προτείνει δὲ
 Χεῖρ' ἐκ χειρὸς ὀρεγομένα.

1105

ΧΟΡΟΣ.

Οὐπω ξυνῆκα· νῦν γὰρ ἐξ ἀνιγμάτων
 Ἐπαργέμοισι θεοφάτοις ἀμηχανῶ.

1110

ΚΑ.

VARIETAS LECTIIONIS.

ceperat a tempore immolatae Iphigeniae, quod vatem latere non debebat.

ter atque in edd. factum est, distinguendum fuit.

v. 1101. 1102. Vulg. post δυσίκτον commateposito, legitur ἀλκᾶν δ' ἐκὰς ἀποστατεῖ. At cum ἀποστατεῖν non significet ablegare, sed abesse, ἀλκᾶν in ἀλκᾶ mutandum, quod etiam in Ald. Rob. apparet, et ali-

v. 1109. χεῖρ'] Sic Guelf. Ald. Turn. Reliquae edd. χεῖρ. Cl. Legrand conj. προτείνεται χεῖρ.

v. 1110. νῦν] forte verius θῆν.

v. 1111. ἐπαργέμοισι] ἐπ' ἀργέμοισι Turn.

στροφῆ ε'.

"Ε, ε'.

Παπαῖ παπαῖ; τί τόδε φαίνεται;

Ἦ δίπτυόν τι γ' αἴδου;

Ἄλλ' ἄρκυς ἢ ξύνευος ἢ ξυγκιτία

Φόνου. Στάσις δ' ἀκόρεστος γένει

1115

Κατολολυξάτω θύματος λευσίμου.

ΧΟΡΟΣ.

στροφῆ ε'.

Ποίαν ἐριννὺν τήνδε δώμασιν κέλει

Ἐπορδιάζειν; οὐ με Φαιδρύνει λόγος.

Ἐπὶ δὲ καρδίαν ἔδραμε κροκοβαφῆς

Σταγών, ἅτε καὶ δορὶ πτωσίμοις

1120

Ξυνανυτεῖ βίου δύντος αὐγάς.

Ταχεῖα δ' ἅτα πέλει.

ΚΑ-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1116. θύματος λευσίμου] θύματι λευσίμου Turn.

v. 1117. 1118. in Turnebiana sic leguntur:

Ποίαν ἐριννὺν τήνδε δώμασιν
καλεῖἘπορδιάζων· οὐ με Φαιδρύνει
λόγος.

Vulgata autem vera est, nisi forte ante ἐπορδιάζειν praehigendum sit μ'.

v. 1119. ἔδραμε] ἔδραμαι vitiose Turn.

v. 1120. δορὶ πτωσίμοις] Sic emendandum censuit Stanlejus, pro vulg. δόρια πτώσιμος. Rob. δερῖα πτώ-

σιμος. Heathius δόρια πτώσιμος servandum, αὐγαῖς autem in αὐγάς mutandum esse arbitrabatur, q. d. atque etiam captiva haec humi procumbens una deliquio perdit vitae occidentis splendor. Fingit nimirum Caslandram post v. 1116. animi deliquium passam, et collapsam esse. Verum hoc figmento prorsus nihil opus est, si Stanleji rationem teneamus.

v. 1121. Ξυνανυτεῖ] Ξυνανυτεῖ Ald. Rob. Turn. αὐγάς] αὐγαῖς Vulg.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

"Α, ἄ.

ἀντιστ. ε'.

Ἴδού, ἰδού· ἄπεχε τῆς βοῆς

Τὸν ταῦρον· ἐν πέπλοισιν

1125

Μελαγκέρῳ λαβοῦσα μηχανήματι

Τύπτει, πιτνεῖ δ' ἐνύδρῳ τεύχει.

Δολοφόνου δὲ λέβητος τύχαν σοὶ λέγω.

ΧΟΡΟΣ.

ἀντιστ. ε'.

Οὐ κομπάσαιμ' ἂν θεσφάτων γνώμων ἄκρος

Εἶναι, κακῶ δέ τῃ προσειμάζω τάδε.

1130

Ἄπο δὲ θεσφάτων τίς ἀγαθὰ φάτις

Βροτοῖσι στέλλεται; κακῶν δὴ γὰρ

Αἱ πολυτεεῖς τέχναι θεσπιωδῶν

Φόβον φέρουσι μαθεῖν.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

στροφῆς.

Ἰώ, ἰώ.

1135

Ταλαίνας κακόποτμοι τύχαν.

M 2

Tò

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1126. μελαγκέρῳ] με-
λαγκέρω Rob. μελάγχροον
conj. Pauw. Vulg. μελάγ-
κερων.

v. 1127. πιτνεῖ] πίπτει
Turn. ἐνύδρῳ τεύχει] Cl.
Legrand conj. ἐν ὑγρῶ τεύ-
χει.

v. 1132. βροτοῖσι στέλλε-
ται] βροτοῖς στέλλεται Ald.
Turn. Invertenda verba

cenfet Pauwius ob metrum.
Post στέλλεται vulg. pun-
ctum ponebatur. Interro-
gationis autem notam a
sensu postulari viderunt Pau-
wius Heathiusque. κακῶν
δὴ γὰρ αἱ] κακῶν γὰρ δία
Ald. Turn. In cett. κ. γ.
δὴ αἱ.

v. 1133. πολυτεεῖς] πολυε-
πεῖς Ald. Rob. Turn. θε-
σπιωδῶν] Vere sic emenda-

Τὸ γὰρ ἐμὸν θροῶ πάθος ἐπαγγέασα.
 Ποῖ δὴ με δεῦρο τὴν τάλαιναν ἤγαγες;
 Οὐδέν ποτ' εἰ μὴ ξυνθανομένην. Τί γάρ;

ΧΟΡΟΣ.

στροφὴ γ'. Φρενομανῆς τις εἶ θεοφόρητος, ἀμ- 1140
 Φι δ' αὐτᾶς θροεῖς
 Νόμον ἄνομόν γ', οἷά τις ξουθα
 Ἄκόμεστος βοῶς, Φεῦ, ταλαίλαις Φρεσὶν
 Ἴτυν Ἴτυν στένουσ' ἀμφιθαλῆ κηκοῖς
 Ἀηδῶν βίον. 1145

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

ἀντιστρ. ζ'. Ἰώ, Ἰώ,
 Λιγείας ἀηδόνος μόνον.
 Παρέ-

VARIETAS LECTIIONIS.

vit Stanl. pro vulg. θεσπιω-
 δόν.

v. 1137. θροῶ] θροῶ Turn.
 ἐπαγγέασα] ἐπεγγέασα Ald.
 Rob.

v. 1139. οὐδέν ποτ' εἰ μὴ
 ξυνθανομένην] οὐδέν ποτ' εἰ-
 μι ξ. Ald. οὐδέν ποτ' εἰμί,
 ξυνθανομένην; Turn. οὐ δέ
 ποτ' εἰ μὴ Vict. etc. οὐ δὴ
 ποτ' εἰ μὴ conj. Heath.

v. 1140. Φρενομανῆς τις εἶ
 θεοφ.] Φρενομανῆς τις ἢ θεο-
 φόρητος Turn.

v. 1141. αὐτᾶς] αὐτᾶς
 Turn.

v. 1142. ἄνομόν γ'] Sic
 monente Abreschio, hiatus
 vitandi causa, et quod me-
 tro antithetici aptius est,
 pro vulg. ἄνομόν γε rescri-
 ptimus.

v. 1143. ἀκόμεστος] ἀκό-
 μεστος Ald. βοῶς] βοῦς Rob.
 βοῶς Turn. Φεῦ] Sic Ald.
 Rob. Turn. recte. In reli-
 quis est φιλοῖκτοις, quod
 metrum antithetici non ad-
 mittit; e glossemate natum.
 ταλαίλαις] ταλαίνας Ald. Rob.
 Turn.

Παρέβαλον γὰρ οἱ πτεροφόρον δέμας
 Θεοί, γλυκύν τ' αἰῶνα κλαυμάτων ἄτερ·
 Ἐμοὶ δὲ μῖναι σχισμὸς ἀμφήκει δορί.

1150

ΧΟΡΟΣ.

ἀντιστ. γ. Πόθεν ἐπισσύτους θεοφόρους τ' ἔχεις
 Ματαίους δῦας,

Τὰ δ' ἐπιφόβῳ δυσφάτῳ κληγγῶ
 Μελοτυπεῖς, ὁμοῦ τ' ὀρθίοις ἐν νόμοις;
 Πόθεν ὄρους ἔχεις θεσπεσίας ὁδοῦ
 Κακορρήμονας;

1155

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

στρεφῆ θ'.

Ἰὼ γάμοι, γάμοι Πάριδος ὀλέθριαι
 Φίλων. Ἰὼ Σκαυμάνδρου πάτριον ποτόν.

Τότε μὲν ἀμφὶ σὰς αἰῶνας τάλαι-
 ν' ἠνυτόμαν τροφαῖς.

1160

M 3

N5y

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1148. παρέβαλον] περι-
 βάλλοντο Ald. παρεβάλλοντο
 Rob. Cet. περιβάλλοντο.

v. 1149. αἰῶνα] Scholia-
 stes: γε. ἀγῶνα. Et sic Ald.
 Rob.

v. 1152. ματαίους δῦας]
 ματαίους δ' οἱ Turn.

v. 1153. ἐπιφόβῳ] ἐπὶ
 φόβῳ Ald.

v. 1154. ἐν νόμοις] ἐν νό-
 μοις Ald.

v. 1155. θεσπεσίας] Sic
 Turn. θεσπετίας Ald. θε-
 σπίας Rob.

v. 1160. Reliqua pars hu-
 jus tragoediae, quae hunc
 versum excipit, in Guelf.
 Ald. Rob. Turn. abest; et
 in Aldina quidem, Turn.
 it. Guelf. statim sequitur
 versus ex Choëphoris τί χρεῖ-
 μα λεύσσω; nulla defectus
 nota addita, ac titulo quo-
 que Agememnonis per to-
 tam Choëphororum tragoe-

Νῦν δ' ἀμφὶ Κωκυτόν τε κἀχερουσίους
Ὀχθούς ἔοικα θεσπιωδῆσειν τάχα.

ΧΟΡΟΣ.

στροφὴ ἰ'. Τί τόδε τορὸν ἄγαν ἔπος ἐφημίσω,
Νεογνὸς ἂν ἀνθρώπων μάθοι.

Πέπληγμαί δ' ὑπαὶ δῆγματι Φοινίῳ, 1165
Δυσαλγεῖς τύχας μινυρὰ θρεομένας,
Τραύματ' ἐμοί, κλύων.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

ἀντιφρ. θ'.

Ἰὼ πόνοι, πόνοι πόλεως ὀλουμένας

Τοπαῖν. Ἰὼ πρόπυργοι θυσίηι πατρὸς

Πολυκανεῖς βοτῶν ποιονόμων ἄηος 1170

Δ' οὐδὲν ἐπήρησαν,

Τὸ μὴ πόλιν μὲν ὥσπερ οὖν ἔχει παθεῖν.

Ἐγὼ δὲ θερμόνους τάχ' ἐμπέσω βάλῳ.

ΧΟ.

VARIETAS LECTIIONIS.

diam servato. In Robort. idem quidem defectus; sed tamen huic versiculo nota editoris subjungitur, qua multa hic deesse, et quae sequantur ex tragoedia χοηφορων esse monetur. Ceterum et hanc lacunam e codicibus explevit Victorius.

v. 1165. δῆγματι.] Stanl. conj. δείματι. Post ὑπαὶ autem excidisse statuo vocabulum περπιδων, vel simile, cujus defectum etiam anti-

strophici versus mensura prodit. Sic non opus est cum Cantero Heathioque ὑπαὶ in ἦπαρ mutare.

v. 1166. δυσαλγεῖς τύχας μινυρὰ θρεομένας, τραύματ' ἐμοί, κλύων] Ita correxi vulg. δυσαλγεῖ τύχα μινυρὰ κακὰ θρεομένας θραύματ' ἐμοὶ κλύειν.

v. 1173. vulgo corruptus legebatur: ἐγὼ δὲ θερμόνους τάχ' ἐμπέσω βαλῳ. Canterus conj. ἐγὼ δὲ θερμόν οὐς τάχ' ἐν πέδῳ βαλῳ. Jacobus

ΧΟΡΟΣ.

ἀντιφρ. ἰ. Ἐπόμενα προτέροισι τὰδ' ἐφημίσω·

Καὶ τίς σε καὶ κακοφρονεῖν

1175

Τίθῃσι δαίμων ὑπερβαρῆς ἐμπιπνῶν

Μελίξειν πάθῃ γοερά φανατοφόρα;

Τέρμα δ' ἀμηχανῶ.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Καὶ μὴν ὁ χρησμὸς οὐκέτ' ἐκ καλυμμάτων

"Ἔσται δεδορκίως, νεογάμου νύμφας δίκην·

1180

Λαμπρὸς δ' ἔσκειν ἡλίου πρὸς ἀντολάς

Πνέων ἐσῆξειν, ὥστε κύματος δίκην

Κλύζειν πρὸς αὐγὰς τοῦδε πῆματος πολυῖ

Μεῖζον· Φρενώσω δ' οὐκέτ' ἐξ αἰνιγμάτων.

Καὶ μαρτυρεῖτε ξυνδρόμῳ ἴχνος κακῶν

1185

M 4

Ῥινη-

VARIETAS LECTIIONIS.

teste Stanl. ἐγὼ δὲ θερμόν ὡς
τάχ' ἐν πέδῳ βαλῶ. Equi-
dem nunc recepi Bothii
emendationem ceteris prae-
ferendam, quamquam ne
ipsam quidem satis certam.

v. 1174. προτέροισι] Sic
auctore Pauwio edidi pro
vulg. προτέροις, ne metrum
strophici oppositi dispar ef-
set. Uterque enim est jamb.
dim. hypercatal.

v. 1175. καὶ τίς σε καὶ]
Pauwius emendabat καὶ τίς
σε, παῖ, quod nec mihi

quidem displicet. κακο-
φρονεῖν] Malini κακοφρονῶν.

v. 1176. δαίμων] Hoc vo-
cabulum, quod abesse com-
mode non potest, injuria
damnavit Heathius, quia
hic versus pro mensura stro-
phici v. 1165. duabus sylla-
bis abundare videtur. At
h. l. nihil superfluum est;
sed ibi, ut vidimus, vox
duarum aut trium syllaba-
rum in codd. perit.

v. 1183. κλύζειν] Sic emen-
davi pro κλύειν, quod ab
h. l. alienum est.

Ἐρινηλατούση τῶν πάλαι πεπράγμενων.

Τὴν γὰρ στέγην τήνδ' οὐποτ' ἐκλείπει χορὸς

Ἐύμφοθογγος, οὐκ εὐφαινος· οὐ γὰρ εὐ λέγει.

Καὶ μὲν πεπωκίως γ', ὡς θρασύνεσθαι πλέον,

Βρότειον αἶμα Κῶμος ἐν δόμοις μένει

1190

Δύσπεμπτος, ἔξω ξυγγόνων Ἐρινύων.

Ἵμνοῦσι δ' ἕμνον δάμασι προσήμεναι

Πρώταρχον ἄτην· ἐν μέρει δ' ἀπέπτυσαν

Εὐνάς ἀδελφοῦ τῷ πατοῦντι δυσμενεῖς.

Ἵμικρον, ἢ θηρῶ τι τοξότης τίς ὡς;

1195

Ἡ ψευδόμκντίς εἶμι θυροκόπος φλεδων;

Ἐκμαρτύρησον προὔμοσας τό μ' εἰδέναι

Λόγω παλαιᾶς τῶνδ' ἀμαρτίης δόμων.

ΧΟΡΟΣ.

Καὶ πῶς ἂν ὄρκου πῆγμα γενναίως παγὲν

Παιώνιον γένοιτο; θαυμάζω δέ σου

1200

Πόντου πέραν τραφεῖσαν ἀλλόθρου πόνιν,

Κυρεῖν λέγουσαν, ὡςπερ εἰ παρεστάταις.

KA.

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1186. Ἐρινηλατούση] Vere sic emendari iussit Stanlejus. Vulg. Ἐρινηλατούσης.

tollendum esse intellexerat; idem tamen erravit, κῶμος cum ξυγγόνων Ἐρινύων construi sibi persuadens; adeoque δύσπεμπτος cum ἔξω conjungens.

v. 1188. Ἐύμφοθογγος] In edd. est σύμφοθογγος.

v. 1190. Κῶμος] Ita scribendum, non ut vulg. κῶμος.

v. 1199. ὄρκου πῆγμα] Sic dudum emendaveram pro vulg. ὄρκος πῆγμα, antequam idem Aurato Stanlejoque placuisse vidissem.

v. 1195 sq. Recte quidem Pauvius comma post μένει

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Μάντις μ' Ἀπόλλων τῶδ' ἐπέστησεν τέλει.
 Προτοῦ μὲν αἰδῶς ἦν ἐμοὶ λέγειν τάδε.

ΧΟΡΟΣ.

Μῶν καὶ θεός περ ἰμέρω πεπληγμένος; 1205

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Ἄβρύνεται γὰρ πᾶς τις εὖ πράσσων πλέον.

ΧΟΡΟΣ.

* * * * *

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Ἄλλ' ἦν παλαιστής, κάρτ' ἐμοῦ πνέων χάριν.

ΧΟΡΟΣ.

Ἦ καὶ τέκνων εἰς ἔργον ἤλθετον νόμῳ;

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Ξυγαινέσσα Λοξίου ἐψευσάμην.

ΧΟΡΟΣ.

Ἦδη τέχναισιν ἐνθέοις ἤρημένη; 1210

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Ἦδη πολίταις πάντ' ἐθέσπιζον πάθη.

ΧΟΡΟΣ.

Πῶς δῆτ' ἀνακτος ἦσθα Λοξίου κότῳ;

M 5

KA-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1212. πῶς δῆτ' ἀνακτος Canterus ἀνακτος in ἀνακτος
 ἦσθα Λοξίου κότῳ;] In edd. mutandum esse viderat.
 laborante sensu est: πῶς δῆτ' Abreschio etiam ἀνακτος in
 ἀνακτος ἦσθα Λοξίου κότῳ. mentem venit.

Ἐπειθ' οὐδὲν οὐδὲν, ὡς τὰδ' ἤμπλακον.

ΧΟΡΟΣ.

Ἡμῖν γε μὲν δὴ πιστὰ θεσπίζειν δοκεῖς.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Ἰού, Ἰού, ὦ ὦ κακά.

1215

Ἦπ' αὖ με δεινὸς ὀρθομαντείας πόνος
Στραβεῖ, ταράσσων Φρομίους ἐφημίους,

Ὁρᾶ-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1213. οὐδὲν οὐδὲν] οὐδὲν οὐδὲν Vict. Cant. Stanl. Sed recte jam Canterus monuerat, prius οὐδὲν in οὐδὲν mutandum esse.

v. 1217. Φρομίους ἐφημίους] „Hesychius Aeschylum εὐφήμοις γόοις pro ἰnfaustis per antiphrasin usurpasse monet. Εὐφήμοις γόοις δυσφήμοις κατ' ἀντίφρασιν. Αἰσχύλος Γλαύκῳ Ποτνιεῖ. Id. εὐφημηῶσι· στένουσι, κωλύουσι, κατ' ἀντίφρασιν. Nihil vero hic mutandum; nam etsi non reperitur εὐφήμιος apud Hesychium, tamen ex ipso firmari potest vetus lectio. Alibi enim: Ἐφη-

μίαι, ἀγμοί· καὶ βελτίονα φήμης, et: Ἐφήμως· εὐφήμως.” Stanl. Quod reliquum est, equidem valde dubito, an Graeci dixerint ἐφημίαι, ἐφήμιος, ἐφήμως, pro εὐφημίαι, εὐφήμιος, εὐφήμως, Hesychiique glossas e corrupta exemplarium lectione subnatas esse suspicor. H. l. certe propter sequentis versiculi clausulam ἐφημένους, facile fuit librario scribere ἐφήμοις pro εὐφημίους. εὐφημίους h. l. tuetur etiam Spanhemius ad Callim. h. in Del. v. 89. Optimum autem nobis videtur Φρομίῶν εὐφημίους.

Ὅρατε τούσδε τούς δόμοις ἐφημένους
 Νέους, ὄνείρων προςΦερεῖς μορφώμασιν.
 Παῖδες θανόντες ὡςπερεὶ πρὸς τῶν Φίλων, 1220
 Χεῖρας κρεῶν πλήθοντες οἰκείας βορᾶς,
 Ἐὺν ἐντέροις τε σπλάγχν', ἐποίκτιστον γέμος,
 Πρέπουσ' ἔχοντες, ὧν πατήρ ἐγεύσατο.
 Ἐκ τῶνδε ποινὰς Φημι βουλεύειν τινα
 Ἄεοντ' ἀναγκιν ἐν λέχει στροφώμενον 1225
 Οἰκουρόν, εἴμοι, τῷ μολόντι δεσπότη
 Ἐμῷ. Φέρειν γὰρ χρὴ τὸ δούλιον ζυγόν.
 Νεῶν δ' ἔπαρχος Ἰλίου τ' ἀναστάτης
 Οὐκ οἶδεν οἷα γλιῶσσα μισητῆς κυνὸς
 Λέξασα, κἀκτείνασα Φαιδρόνους, δίκην 1230
 "Ατῆς

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1218 Ἰqq. Quae sequuntur, Cl. Legrand ita corrigenda esse opinabatur:

Ὅρατε τούσδε τούς δόμοις
 ἐφημένους
 Νέους, ὄνείρων προςΦερεῖς
 μορφώμασι,
 Παῖδας κτανόντας; ὡςπερεὶ
 πρὸς τῶν Φίλων
 Χεῖρας κρεῶν πλήθοντας οἰ-
 κείας σπορᾶς,
 Σὺν ἐντέροις τε σπλάγχν'
 ἐποίκτιστον γέμος
 Βρέφους ἔχοντας —

Quae quidem sic interpretabatur ille: *Videte ne hosce infidentes aedibus juvenes, somniorum spe-*

ctris similes liberorum interfectores? velut ab amicis (epulis adhibitos) manus implentes carnibus propriae prolis, cumque intestinis viscera (miserabilem offam) infantis tenentes. Sed cf. Comm.

v. 1219. Post μορφώμασιν signum interrogandi in aliis ponitur.

v. 1228. Νεῶν δ'] Vulgo Νεῶν τ'. Sed adverbatiua h. l. requiritur.

v. 1230. κἀκτείνασα] Optime Canterus ita scribendum esse intellexit. Vulg. sine sensu καὶ κτείνασα.

Ἄτης λαθραίου, τεύζεται κακῇ τύχῃ.
 Τοιαῦτα τολμᾷ θήλυς ἄρσενος Φονεύς
 Ἔστιν. Τί νιν καλοῦσα δυσφιλῆς δάκος
 Τύχοιμ' ἄν; ἀμφίσβαιναν, ἢ Σκύλλαν τινά
 Οἰκοῦσαν ἐν πέτραισι, ναυτίλων βλάβην, 1235
 Θύουσαν ἄδου μητέρ', ἄσπονδόν τ' ἀρὰν
 Φίλοις πνέουσαν; ὡς δ' ἐπωλολύξατο
 Ἦ παντότολμος, ὥσπερ ἐν μάχῃς τροπῇ;
 Δοκεῖ δὲ χαίρειν νοστήμῳ σωτηρίᾳ.
 Καὶ τῶνδ' ὅμοιον εἴ τι μὴ πείθω, . . . τί γάρ; 1240
 Τὸ μέλλον ἤξει. Καὶ σύ μ' ἐν τάχει παρῶν
 Ἄγαν γ' ἀληθόμαντιν οἰκτείρας ἐρεῖς.

ΧΟΡΟΣ.

Τὴν μὲν Θυέστου δαῖτα παιδείων κρεῖων
 Ευνηκα καὶ πέφρικα καὶ φόβος μ' ἔχει,
 Κλύοντ' ἀληθῶς οὐδὲν ἐξημασμένα. 1245
 Τὰ δ' ἄλλ' ἀκούσας ἐκ δρόμου πεσὼν τρέχω.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Ἄγαμέμνωνος σέ Φημ' ἐπόψεσθαι μάρων.

ΧΟ.

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1233. Male sic interpungendum censet Pauwius: que μ' ἐν auctore Abreschio
 τί; νιν καλοῦσα δυσφιλῆς δάκος, τύχοιμ' ἄν. — receperimus.

v. 1242. Pauwius mavult: Ἄγαν μ' ἀληθόμαντιν οἰκτείρας ἐρεῖς.
 v. 1241. καὶ σύ μ' ἐν τάχει] Vulg. καὶ σύ μὴν τάχει. Hanc scripturam induxi in locum
 Verum neque καὶ μὴν huic elegantius est ἐν τάχει. Ita vulg. παιδίαν.

ΧΟΡΟΣ.

Εὐφρονον, ὦ τάλαινα, κοίμησον στόμα.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Ἄλλ' οὔτι Παιῶν τῶδ' ἐπίσταται λόγῳ.

ΧΟΡΟΣ.

Οὐκ εἶπερ ἔσται γ'· ἀλλὰ μὴ γένοιτό πως.

1250

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Σὺ μὲν κητεύχει, τοῖς δ' ἀποκτείνειν μέλει.

ΧΟΡΟΣ.

Τίνος πρὸς ἀνδρὸς τοῦτ' ἄχος πορσύνεται;

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Ἡ κάρτα γὰρ παρεσκόπεις χρησμῶν ἐμῶν.

ΧΟ-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1248. κοίμησον] Stanl. conj. κοίμισον.

γε vim hoc modo pervertit vir doctus.

v. 1249. ἀλλ' οὔτι] Sic recte Pauwius rescripsit. Ante eum in Vict. Cant. Stanl. lectio erat metro infesta, ἀλλ' οὔτοι.

v. 1252. τίνος πρὸς ἀνδρὸς τοῦτ' ἄχος πορσύνεται;] Ita Stanl. Vulg. τινός — πορσύνεται. ἄχος autem pro vulg. ἄχος ex Aurati emendatione dedimus.

v. 1250. οὐκ εἶπερ ἔσται γ'] Ita sensu postulante edidi pro vulg. εἰ παρέσται γ'. Abreschio videbatur interrogandi signum ponendum post οὐκ, ut sensus esset: Non? sed quid si prope adfit? verum nunquam eveniat. Sed veram particularum εἰ

v. 1253. ἦ κάρτα γὰρ] Sic Abreschius emendavit. Vulgo ἦ κάρτ' ἄρ' ἄν. Stanl. conj. ἦ κάρτ' ἄρ' ἄν —. Heathio vel ἦ κάρτ' ἄγαν, vel ἦ κάρτα γ' εἶν legendum videbatur.

ΧΟΡΟΣ.

Τοῦ γὰρ τελοῦντος οὐ ξυνῆκα μηχανήν.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Καὶ μὴν ἄγαν γ' Ἑλλήν' ἐπίσταμαι Φάτιν. 1255

ΧΟΡΟΣ.

Καὶ γὰρ τὰ πυθόκραντα· δυσμαθῆ δ' ὅμως.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Παπαῖ, οἷον τὸ πῦρ ἐπέρχεται δέ μοι;
Ὅτοτοῖ, Λυκεῖ' Ἀπόλλων· οἱ ἐγώ, ἐγώ.

Αὕτη δίπους λέαινα, συγκοιμωμένη
Λύκῳ, λέοντος εὐγενεῦς ἀπουσία, 1260

Κτενεῖ με τὴν τάλαιναν· ὡς δὲ Φάρμακον

Τεύχουσα κάμου μισθὸν ἐνθήσει κότῳ.

Ἐπεύχεται θήγουσα φωτὶ Φάσγανον,

Ἐμῆς ἀγωγῆς ἀντιτίσασθαι Φόνον.

Τί δῆτ' ἐμαυτῆς καταγέλῳτ' ἔχω τὰδε, 1265

Καὶ σκῆπτρα, καὶ μαντεῖα περὶ δέρη στέφης;

ΣΦε

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1256. *δυσμαθῆ δ' ὅμως*] fert etiam aliud *δυσμαθῆ θ'*
Vulgo edebatur: καὶ γὰρ τὰ ὅλως, quod prorsus ineptum.
πυθόκραντα, δυσπαθῆ δ' ὅμως. v. 1257. *δέ μοι*] *δέμας*
Stanlejus vel *δυσπαθῆ τ' ὅμως,* corr. Stanl. quod non est
vel *δυσμαθῆ δ' ὅμως* legendum necessarium.
δύμῳ opinabatur. Ac posterius quidem unice verum.
Nam *δυσπαθῆ* a fententia Chori et verborum perpetuitate abhorret.
Pauwius *δυσμαθῆ θ' ὅμως* defendit ita ut *θ'* sit pro *τε*. Af-
hic locus non videtur.

ΣΦὲ μὲν πρὸ μοίρας τῆς ἐμῆς διαφθερῶ.

"Ἴτ' ἐς Φθόρον πεσόντ'· ἀγαθὰ δ' ἀμείψομαι·

"Ἄλλην τιν' ἄταις ἀντ' ἐμοῦ πλουτίζετε.

Ἴδού δ' Ἀπόλλων αὐτὸς ἐκδύων ἐμὲ

1270

Χρηστηρίαν ἐσθῆτ'. Ἐπώπτευσας δέ με

Κὰν τοῖςδε κίσμοις καταγελωμένην μετὰ

Φίλων, ὑπ' ἐχθρῶν, οὐ διχορρήπως μάτην.

Κάλωμένη δέ, Φοιτὰς ὡς ἀγύρτρια,

Πτω-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1267. σφὲ μὲν] *Recepi emendationem Stanl. pro vulg. σὲ μὲν, illud enim multo convenientius est consecutioni verborum. Quamquam si quis defendere velit vulgatam σὲ, hac ratione facere id possit, ut dicat, Callandram primum sceptrum frangere et abjicere; idque his verbis alloqui: σὲ μὲν etc., deinde etiam coronas de capite sibi deripientem addere ἴτ' ἐς Φθόρον etc. Minime vero probanda est Abreschii conjectura, σεμνὰ pro σὲ μὲν scriptum fuisse autuivantis.*

v. 1268. ἀγαθὰ δ' ἀμείψομαι] *Vulgo perperam ἀγαθῶ δ' ἀμείψομαι. Pauwius conj. ἀγαθῶν δ' ἀμείψομαι, q. d. cum bonis vero vos commutabo; quod mihi non pro-*

batur. Non magis Heathii ratio placet: ἐγὼ δ' ἀμείψομαι, q. d. ego vero vobis succedam.

v. 1269. ἄλλην τιν' ἄταις ἀντ' ἐμοῦ πλουτίζετε] *Ita oorrexi vulg. ἄλλην τιν' ἄτην ἀντ' ἐμοῦ πλουτίζετε. Heathius emendabat: ἄλλην τιν' ἄτη γ' ἀντ' ἐμοῦ πλουτίζετε. Sed particula γε hic otiosa esset. Vulgata autem lectio, quocunque te vertas, commodam interpretationem non admittit.*

v. 1274. κάλωμένη δέ] *Elegantissime sic emendavit Heathius, pro eo quod adhuc edebatur, καλουμένη δέ. Simillimum librariorum errorem idem observavit in Soph. Oedip. Colon. v. 265. et Philoct. v. 231.*

- Πτωχός, ταλαινά, λιμόθυνης ἠνεσχόμην. 1275
 Καί νῦν ὁ μάντις μάντιν ἐκπράξας ἐμέ,
 Ἄπήγαγ' ἐς τοιάσδε θανασίμους τύχας.
 Βωμοῦ πατρῷου δ' ἄντ' ἐπίξηνον μένει,
 Θερμὸν κοπέισης Φοινίῳ προσφάγματι.
 Οὐ μὴν ἄτιμοί γ' ἐκ θεῶν τεθνήξομεν. 1280
 Ἦξει γὰρ ἡμῶν ἄλλος αὖ τιμάορος,
 Μητροκτόνον Φίτυμα, ποιῶντων πατρός·
 Φυγὰς δ' ἀλήτης, τῆσδε γῆς ἀπόξενος,
 Κάτεισιν, ἅτας τᾶσδε θρυγῶσων Φίλοις·
 Ἄξει νιν ὑπτίασμα κειμένου πατρός. 1285
 Ὁμώμοται γὰρ ὄρκος ἐκ θεῶν μέγας.
 Τί δῆτ' ἐγὼ κάτοικος ὧδ' ἀναστένω;
 Ἐπει

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1278. 1279. In edd. le-
 gebatur: βωμοῦ πατρῷου δ'
 ἀντεπίξηνον μένει, θερμῶ κο-
 πέισης, in quo Auratus cor-
 ruptelam bene sustulit, cor-
 rigendo ἄντ' ἐπίξηνον. Male
 vero Stanlejus corr.

Βωμοῦ πατρῷου δ' ἄντ', ἐπί-
 ξενος μένει

Θερμῶ κοπέισαν Φοινίῳ προ-
 σφάγματι.

Abreschio placēbat θερμῶ κο-
 πέιση, ita ut μένει dativum
 κοπέιση regeret; sicut ἐμοὶ
 δὲ μίμνει σχισμός. Ceterum
 non προσφάγματι, sed προσ-
 σφάγματι scribendum erat.

v. 1285. ἄξει — πατρός.]

In edd. mendose ἄξειν νιν
 ὑπτίασμα κειμένου πατρός.
 Jacobus teste Stanlejo emen-
 daverat, ἄξεινον ὑπτίασμα.
 Melius autem ipse Stanle-
 jus, sic ut edimus.

v. 1286. ὁμώμοται — μέ-
 γας] Hunc versiculum vul-
 go male post 1291. Ἰούσα
 καὶ γὰρ τλήσομαι τὸ κατθανεῖν
 positum huc retraxi; signi-
 ficatur enim jusjurandum
 Orestis ex Apollinis oraculo
 datum, se patris caedem ul-
 turum esse.

v. 1288. Pauwius conj. οἱ
 δ' εἶχον πόλιν οὕτως ἀπαλλάσ-
 σοντας ἐν θεῶν κρίσει.

Ἐπεὶ τὸ πρῶτον εἶδον Ἰλίου πόλιν
 Πράξασαν, ὡς ἔπραξεν, οἱ δ' εἶχον πόλιν
 Οὕτως ἀπαλλάσσουσιν ἐν θεῶν κρείσει, 1290
 Ἴουσα καὶ γὰρ τλήσομαι τὸ κατθανεῖν.
 Ἄιδου πύλας δὲ τάςδ' ἐγὼ προσενέπω,
 Ἐπεύχομαι δὲ καιρίας πληγῆς τυχεῖν,
 Ὡς ἀσφάδαστος, αἱμάτων ἐνθνησίμων·
 Ἀπορρῦέντων, ὅμματα συμβάλλω τόδε. 1295

ΧΟΡΟΣ.

ὦ πολλὰ μὲν ταλαινά, πολλὰ δ' αὖ σοφῆ
 Γύναι· μακρὰν ἔτεινας. Εἰ δ' ἐτητύμως
 Μόρον τὸν αὐτῆς οἶσθα, πῶς, θεηλάτου
 Βοὸς δίκην, πρὸς βωμὸν εὐτόλμως πατεῖς;

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Οὐκ ἔστ' ἄλυξις, ὦ ξένοι, χρόνου πλέων. 1300
 ΧΟ-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1291. ἰούσα καὶ γὰρ] Sic e certissima Heathii correctione rescripsimus. Vulg. ἰούσα πράξω nullum hic sensum habet, orationis concinnitatem turbat, ortumque est ab incuria librarii, cujus sensui aut memoriae verbum πράττειν e versu 1289. obversabatur.

v. 1292. τάςδ' ἐγὼ] In edd. τὰς λέγω. Canterus τὰς ἐγὼ corrigendum censuit. Verius autem visum est τάςδ' ἐγὼ.

Vol. II.

v. 1300. οὐκ ἔστ' ἄλυξις, ὦ ξένοι, χρόνου πλέων.] Sic emendavi pro vulg. οὐκ ἔστ' ἄλυξις οὐξ. οὐ χρόνον πλέων, in quibus neque sensus neque constructio verborum valet. Cf. v. 1301. 1302. Pauvius aliud quid invenit: οὐκ ἔστ' ἄλυξις, οὐ, ξένοι χρόνον πλέων, idque hoc modo interpretatur: pluris non est evitatio propter temporis moram. Cl. Legrand conj. οὐκ ἔστ' ἄλυξις, ὦ ξένοι, χρόνου πλέων. Stanlejus nihil mu-

N

ΧΟΡΟΣ.

Ὁ δ' ὕστατός γε τοῦ χρόνου πρεσβεύεται.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Ἦκει τόδ' ἡμαρ· σμικρὰ κερδανῶ Φυγῆ.

ΧΟΡΟΣ.

Ἄλλ' ἴσθι πλήμων οὐσ' ἀπ' εὐτόλμου Φρενός.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Ἄλλ' εὐκλεῶς τοι κατθανεῖν χάρις βροτῶ.

ΧΟΡΟΣ.

Οὐδεὶς ἀκούει ταῦτα τῶν εὐδαιμόνων.

1305

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Ἰώ, πάτερ, σοῦ, τῶν τε γενναίων τέκνων.

ΧΟΡΟΣ.

Τί δ' ἐστὶ χρεῖμα, τίς σ' ἀποστρέφει φόβος;

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Φεῦ, Φεῦ.

ΧΟ-

VARIETAS LECTIIONIS.

tandum duxit praeter οὐ ξέ-
νοι, in ῶ ξένοι, vertitque
vulgatam sic: *non est, o ho-*
spites, quo magis mortem
evitem cunctando, quae nec
e verbis elici possunt, nec
bene latinis verbis enuntia-
ta sunt.

v. 1301. τοῦ χρόνου] for-
san leg. τῶ χρόνω.

v. 1304. 1305. Recte ita
transponendos esse judica-
vit Heathius. Antea lege-
batur:

Κα σ' ἄνδρα.

Οὐδεὶς — εὐδαιμόνων.

Χόρος.

Ἄλλ' εὐκλεῶς — βροτῶ.

v. 1305. ἀκούει] Male
Pauwius conj. ἀλεύει.

ΧΟΡΟΣ.

Τί τοῦτ' ἔφευξας; εἴ τι μὴ Φρενῶν στύγος.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Φόνον δόμοι πνέουσιν αἵματισταγῆ.

1310

ΧΟΡΟΣ.

Καὶ πῶς τόδ' ὄξει θυμάτων ἐφεστίων;

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Ὅμοιος ἀτμός, ὥσπερ ἐκ τάφου, πρέπει.

ΧΟΡΟΣ.

Ὅ Σύριον ἀγλαΐσμα δώμοισιν λέγεις.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Ἄλλ' εἶμι γὰν δόμοισι κωκύσουσ' ἐμὴν

Ἄγαμέμνονός τε μοῖραν. Ἄρκειίτω βίος.

1315

Ἰώ, ξένοι.

Ὅττοι δυσοίζω, θάμνον ὡς ὄρνις, φόβω,

Ἄλλ' ὡς θανούσῃ μαρτυρεῖτέ μοι τόδε,

N 2

Ὅταν

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1310. Φόνον] Vulg. φόβον, quod rectissime, sic ut edidimus, emendandum esse vidit Stanl.

v. 1311. καὶ πῶς — ἐφεστίων] Pauwius hisce verbis sensum, qui tamen facillimus et optimus est, inesse negans vel sic distinguendum καὶ πῶς; τόδ' ὄξει θυμάτων ἐφεστίων, vel hoc modo legendum opinaba-

tur: καὶ πᾶν τόδ' ὄξει θυμάτων ἐφεστίων. Neutrum vero probandum. Nec melius tertium quod affert: καὶ αὐτῶν τόδ' ὄξει θυμάτων ἐφεστίων.

v. 1317. δυσοίζω, θάμνον ὡς ὄρνις, φόβω] In Victor. Stanl. comma tantum post ὄρνις ponitur. Scholiastrae autem alterum post ὄρνις agnovisse non videtur.

Ὅταν γυνὴ γυναικὸς ἀντ' ἐμοῦ θάνῃ,
 Ἄνῆρ τε δυσδάμαρτος ἀντ' ἀνδρὸς πέσῃ. 1320
 Ἐπιζενοῦμαι ταῦτα δ' ὡς θανουμένη.

ΧΟΡΟΣ.

Ω τλήμων, οἰκτείρω σε θεσφάτου μόρου.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Ἄπαξ ἔτ' εἰπεῖν ῥῆσιν ἢ θρήνον θέλω
 Ἐμὸν τὸν αὐτῆς. Ἠλίω δ' ἐπεύχομαι
 Πρὸς ὕστατον Φῶς, τοῖς ἐμοῖς τιμαύροις 1325
 Ἐχθροὺς Φονεῖς τ' ἐμοὺς δίκην τίνειν ἐμοῦ,
 Δούλης θανούσης εὐμαροῦς χειρώματος.
 Ἴω βρότεια πράγματ'· εὐτυχοῦντα μὲν
 Σκιά τις ἀντρέψει' ἄν· εἰ δὲ δυστυχῆ,
 Βολαῖς ὑγρώσσων σπόγγος ὤλεσε γραφῆν. 1330
 Καὶ ταῦτ' ἐκείνων μᾶλλον οἰκτείρω πολὺ.

Χ Ο Ρ Ο Σ.

Τὸ μὲν εὖ πράττειν ἀκόρεστον ἔφυ
 Πᾶσι βροτοῖσιν· δακτυλόδεικτον
 Δ' οὔτις ἀπειπὼν εἶργει μελάθρων.

Μημέ-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1325. Pauwius conj. *debetur; quod meram barbariam sapit.*

v. 1330. βολαῖς] *Minime concedendum est, ut, quod Stanl. existimat, reponatur μόλις. Multo minus Pauwianum λώβαις accipiendum.*

v. 1326. τίνειν ἐμοῦ] *Vulg. ἐχθροῖς Φονεῦσι τοῖς ἐμοῖς τίνειν ἐμοῦ. Pauwius rescribendum esse somniat: τίνειν ὁμοῦ, solvant quod mihi*

Μηκέτι δ' εἰσέλθῃς τάδε Φωνῶν. 1335

Καὶ τῶδε πόλιν μὲν ἐλεῖν ἔδοσαν

Μάκαρες Πριάμου·

Θεοτίμητος δ' οἴκαδ' ἰκάνει.

Νῦν δ' εἰ προτέρων αἶμ' ἀποτίσει,

Καὶ τοῖσι θανοῦσι θανῶν ἄλλων 1340

Ποινὰς θανάτων ἄγαν ἐπικρανεῖ,

Τίς ἂν εὐξαιτο βροτῶν ἀσιεῖ

Δαίμονι Φῖναι τάδ' ἀκούων;

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ ἔνδον.

ὦ Ὀϊμοί, πέπληγμαί καιρίαν πληγὴν ἔσω.

ΗΜΙΧΟΡΟΣ Α'.

Σίγα· τίς πληγὴν αὐτεῖ καιρίως οὐτασμένος; 1345

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ ἔνδον.

ὦ Ὀϊμοί, μάλ' αὖθις δευτέραν πεπληγμένους.

ΗΜΙΧΟΡΟΣ Β'.

Τούργον εἰργᾶσθαι δοκεῖ μοι βασιλέως οἰμώγματι.

Ἄλλὰ κοινωσομεθ' ἂν πως ἀσφαλῆ βουλευματα.

N 3

HMI-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1335. Hemichoro tri-
buendum cenfet Pauw.

v. 1340. θανοῦσι.] Canter.
conj. κτανοῦσι.

v. 1341. Pauwius metro
succurrere cupiens emend.
Ποινὰς θανάτων ἄγα ἐπικρανεῖ.
Male. Non magis placet,
quod Heathio in mentem
venit, αὐτὸς ἐπικρανεῖ.

v. 1342. τίς ἂν] Errabat
Canterus, cum ei οὐκ post
ἂν excidisse videbatur. Me-
tri autem causa Pauwius
post εὐξαιτ' inferendum opi-
natur ἄρα. Heathius idem
post βροτῶν ἄρ' ἀσιεῖ.

v. 1348. Mele in edd. κοι-
νωσομεθ'.

ΗΜΙΧΟΡΟΣ Α΄.

Ἐγὼ μὲν ὑμῖν τὴν ἐμὴν γνώμην λέγω,
Πρὸς δῶμα δεῦρ' ἀστοῖσι κηρύσσειν βοήν.

1350

ΗΜΙΧΟΡΟΣ Β΄.

Ἐμοὶ δ' ὅπως τάχιστα γ' ἐμπεσεῖν δοκεῖ,
Καὶ πρᾶγμ' ἐλέγχειν ξὺν νεορρότῳ ξίφει.

ΗΜΙΧΟΡΟΣ Α΄.

Κάγῳ τοιούτου γνώματος κοινωνὸς ὦν
Ψηφίζομαί τι δρᾶν. Τὸ μὴ μέλλειν δ' ἀκμή.

ΗΜΙΧΟΡΟΣ Β΄.

Ἵραῖν πάρεστι· Φροιμιάζονται γὰρ ὡς
Τυραννίδος σημεῖα πρᾶσσοντες πόλει.

1355

ΗΜΙΧΟΡΟΣ Α΄.

Χρονίζομεν γάρ. Οἱ δὲ μελλούσης κλέος
Πέδον πατοῦντες οὐ καθεύδουσιν χερί.

ΗΜΙΧΟΡΟΣ Β΄.

Οὐκ οἶδα βουλῆς ἧς τινος τύχῳ λέγων.
Τοῦ δρωῶντός ἐστι καὶ τὸ βουλεῦσαι πέρα.

1360

ΗΜΙΧΟΡΟΣ Α΄.

Κάγῳ τοιοῦτός εἰμ', ἐπεὶ δυσμηχανῶ
Λόγοισι τὸν θανόντ' ἀνιστάναί παλιν.

ΗΜΙ-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1357. κλέος] Jacobus
Stanlejo teste emendavit
χρεοῦς. Pauwius vero corr.
μέλλοντος κλέους.

v. 1359. τύχῳ λέγων] Sic
emendavi vulg. τυχῶν λέγω.
v. 1360. πέρα] Ita cor-
rexi vulg. πέρι.

ΗΜΙΧΟΡΟΣ Β΄.

Ἦ καὶ βίον τείνοντες ᾧδ' ὑπείξομεν
Δόμων καταισχυντῆρσι τοῖσδ' ἡγουμένοις;

ΗΜΙΧΟΡΟΣ Α΄.

Ἄλλ' οὐκ ἀνεκτόν, ἀλλὰ κατθανεῖν κρατεῖ. 1365
Πεπαιτέρα γὰρ μοῖρα τῆς τυραννίδος.

ΗΜΙΧΟΡΟΣ Β΄.

Ἦ γὰρ τεκμηρίοισιν ἐξ οἰμωγμάτων
Μαντευσομεσθα τάνδρὸς ὡς ὀλωλότος;

ΗΜΙΧΟΡΟΣ Α΄.

Σάφ' εἰδότες χρὴ τῶνδε μυθοῦσθαι πέρι.
Τὸ γὰρ τοπάζειν τοῦ σάφ' εἰδέναί τίχα. 1370

ΗΜΙΧΟΡΟΣ Β΄.

Ταύτην ἐπαινεῖν πάντοθεν πληθύνεμαι,
Τραυῶς Ἀτρεΐδην εἰδέναί κυροῦντ' ὅπως.

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1363. τείνοντες] ex v. 1365. κρατεῖ] Recte
emendatione Canteri. Vulg. ut sic scriberetur praecepit
κτείνοντες, sensu inepto. Stanl. pro vulg. κράτει.

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ. ΧΟΡΟΣ.

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Πολλῶν πάροιθεν καιρίως εἰρημένων
Τάναντί' εἶπειν οὐκ ἐπαισχυνθήσομαι.

Ὄς γάρ τις ἐχθροῖς ἐχθρὰ προσύνων, Φίλοις 1375

Δοκοῦσιν εἶναι, πημονῆς ἀρκύστατον
Φράξει' ἄν, ὕψος κρείσσον ἐκπηδήματος.

Ἐμοὶ δ' ἀγὼν ὄδ' οὐκ ἀφρόντιστος πάλαι
Νείκης παλαιᾶς ἦλθε, σὺν χρόνῳ γε μὴν

Ἔστηκα δ' ἐνθ' ἔπαισ' ἐπ' ἐξειργασμένοις. 1380

Οὕτω

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1375 [sq. ὡς — Φράξει
ἄν] Ita correxi vulg. πῶς —
Φράξειεν.

v. 1376. πημονῆς ἀρκύστα-
τον] Ex emendatione Stan-
leji. Vulg. πημονῆν ἀρκύστα-
τον.

v. 1379. νείκης] Verissi-
ma haec est lectio, quam
Heathius conjectura inda-
gavit. Nam nec vulgatum
νίκης h. l. convenit; et Pau-
wiana emendatio δίκης Hea-
thianae sine dubio postpo-
nenda.

v. 1380. ἐνθ' ἔπαισ'] Vul-
gatam lectionem ἐνθ' ἔπεσ'
vicio laborare vel metri
hiatus arguit. Certam ta-
men ei medelam allatum

iri vix absque codicum
meliorum subsidio speran-
dum. Stanlejus corrigit:
ἔστηκε δ' ἐνθ' ἔπαισ' ἐπ' ἐξ-
ειργασμένοις. Vertitque: *ste-
titque ubi ego suasi re per-
fecta*. Heathius: ἔστηκα δ'
ἐνθ' ἔπεσεν ἐπέξειργασμένος,
*steti autem ubi cecidit per-
emptus*. Pauwius: ἔστηκα
δ' ἐνθ' ἔπεσεν ἐπ' ἐξειργασμέ-
νοις; *ubi Agamemnon cecidit,
ibi steti ego re peracta*. Mi-
nime vero omnium audien-
dus Abreschius, qui ἔπέσσ'
legendum esse sibi persuasit;
praeterea hunc versum loco
suo motum v. 1393. postpo-
nendum esse suspicatus.
Equidem ἔπαισ' repescui. cf.
v. 1385.

- Οὕτω δ' ἔπραξα, καὶ τὰδ' οὐκ ἀρνήσομαι,
 Ὡς μήτε Φεύγειν, μήτ' ἀμύνεσθαι μόρον.
 Ἄπειρον ἀμφίβληστρον, ὥσπερ ἰχθύων,
 Περιστιχίζω, πλοῦτον εἵματος κακῶν.
 Παῖω δέ μιν δῖς· κὰν δυοῖν οἰμώγμασιν. 1385
 Μεθῆκεν αὐτοῦ κῶλα· καὶ πεπτωκότε
 Τρίτην ἐπευδίδωμι, τοῦ κατὰ χθονός
 Ἄιδου νεκρῶν σωτήρος εὐκταίαν χάριν.
 Οὕτω τὸν αὐτοῦ θυμὸν ὀρμαίνει πεσών,
 Κὰκφυσιῶν ὀξεῖαν αἵματος σφαγῆν, 1390
 Βάλλει μ' ἐρεμνῆ ψακάδι Φοινίας δρόσου,
 Χαίρουσαν οὐδὲν ἤσσον, ἢ Διὸς νότῳ
 Γᾶν εὐσπόρητον κάλυκος ἐν λοχεύμασιν.
 Ὡς ᾧδ' ἐχόντων, πρέσβος Ἀργείων τόδε,
 Χαίροιτ' ἄν, εἰ χαίροιτ', ἐγὼ δ' ἐπεύχομαι. 1395
 Εἰ δ' ἦν πρεπόντων ὥστ' ἐπισπένδειν νεκρῶ,

N 5

Τὰδ'

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1384. περιστιχίζω] Sic recte Cant. περιστοιχίζω Vict. Stanl. των; sed absque causa idonea.

v. 1389. Infeliciter Pauwius corrigere tentavit: οὕτω τὸν αὐτοῦ θυμὸν ὀρμαίνει πεσών, ita animam suam in stationem subducit cadens. v. 1396. πρεπόντων] Stanl. in mentem venit πρεπόντως. Nihil autem mutandum. Non magis Jacobi conjecturam probo, ἐπισπένδειν pro ἐπισπένδειν reponentis. Pauwius, ὥστε sibi placere negans, scribendum putat: εἰ δ' ἦν πρεπόντων πῶς, ἐπισπένδειν νεκρῶ, vel: εἰ δ' ἦν, πρεπόντως ὥς γ' ἐπισπένδειν νεκρῶ.

v. 1393. γᾶν εὐσπόρητον] Sic rescripti pro vulg. Γᾶν, εἰ σπορητός.

v. 1394. ὥς ᾧδ' ἐχόντων] Pauwius emend. ὦν ᾧδ' ἐχόν-

Τάδ' ἂν δικαίως ᾔην. Ὑπερδίκως μὲν οὖν
 Τοσσῶνδε κρατῆρ' ἐν δόμοις κακῶν ὄδε
 Πλήσας ἀργίων αὐτὸς ἐκπίνει μολῶν.

ΧΟΡΟΣ.

Θαυμάζομέν σου γλώσσαν, ὡς θρασύστομος, 1400
 Ἦτις τοιοῦδ' ἐπ' ἀνδρὶ κομπάζεις λόγον.

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Πειρᾶσθέ μου γυναικὸς ὡς ἀφράσμιμος,
 Ἐγὼ δ' ἀτρέστῳ καρδίᾳ πρὸς εἰδότας
 Λέγω, σύ δ' αἰνεῖν εἴτε με ψέγειν θέλεις,
 Ὅμοιον. Οὗτός ἐστιν Ἀγαμέμνων, ἐμὸς 1405
 Πόσις, νεκρὸς δὲ τῆςδε δεξιᾶς χερρός.
 Ἔργον δικαίας τέκτονος. Τάδ' ὦδ' ἔχει.

ΧΟΡΟΣ.

στροφήα. Τί κακόν, ὦ γύναι, χθονοτρεφῆς
 Ἐδανόν, ἢ ποτὸν πασαμμένα ῥυσᾶς
 Ἐξ ἀλὸς ὄρμενον, τόδ' ἐπέθου θύος, 1410
 Δημοθρόους τ' ἀράς; ἀπέδικες, ἀπέταμες.
 Ἄπολις δ' ἔσει καὶ μῖσος ὄμβριμον ἀστοῖς.

ΚΛΥ-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1405. οὗτος] Nugatur ἔδανόν ἢ ποτὸν πασαμμένα,
 Pauwius, op:imam lectio- ῥυσᾶς
 nem in οὗ σὸς mutare cu- ἢ ἔξ ἀλὸς ὄρμενον, τόδ'
 priens. ἐπέθου θύος.

v. 1406. Male Abreschius e quibus unum placet ὄρο-
 sublata distinctione post χε- μενον pro vulg. ὄρώμενον.
 ρός, hunc genitivum cum Abreschio placet ὄρμενον,
 ἔργον conjungit. quod recepi.

v. 1409. 1410. Stanl. sic v. 1412. ἄπολις δ' ἔση καὶ]
 emendandos arbitratur: καὶ Heathio monente addi-

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

- Νῦν μὲν δικάζεις ἐκ πόλεως Φυγὴν ἐμοί,
 Καὶ μῖσος ἀστῶν, δημόθρους τ' ἔχειν ἀράς,
 Οὐδὲν τόδ' ἀνδρὶ τῷδ' ἐναντίον Φέρων· 1415
 Ὅς οὐ προτιμῶν, ὡςπερ εἰ βροτοῦ μόρον,
 Μήλοισι Φλεόντων εὐπόκοις νομευμάτων,
 Ἐδυσεν αὐτοῦ παῖδα, Φιλτάτην ἐμοί
 Ὠδῖν', ἐπῶδον Θρηκίων ἀημάτων.
 Οὐ τοῦτον ἐκ γῆς τῆσδ' ἔχρη σ' ἀνδρηλατεῖν 1420
 Μιασμαίων ἀποιν'; ἐπήκοος δ' ἐμῶν
 Ἐργῶν δικαστῆς τραχὺς εἶ. Λέγω δέ σοι
 Τοιαῦτ' ἀπειλεῖν ὡς παρεσκευασμένη
 Σ' ἐκ τῶν ὁμοίων χειρὶ νικήσαντ' ἐμοῦ
 Ἄρχειν· εἰ δὲ τοῦμπάλιν κραίνῃ θεός,
 Γνώσει διδαχθεῖς ὀφεί γοῦν τὸ σωφρονεῖν. 1425

XO.

VARIETAS LECTIIONIS.

tum, ut metrum expleretur.

v. 1414. δημόθρους] δημοθρούς inavult Pauw.

v. 1415. οὐδὲν τόδ'] Pauwius, nisi τόδ' scriptum fuerit, pro κατὰ τόδ' legendum opinatur: οὐδὲν τι γ' ἀνδρὶ τῷδ' ἐναντίον Φέρων.

v. 1417. μήλων — νομευμάτων] ex emendatione nostra vulg. μήλων — νομεύμασιν.

v. 1419. Θρηκίων ἀημάτων] Verissimam hanc lectionem Canterus ingenio reperit. Vulgo enim corrupte legebatur: Θρηκίων τε λημμάτων. Pauwius inepte Θρηκίων τε λημάτων. Ceterum nihil opus est ut, cum Cantero inter Θρηκίων et ἀημάτων inculcemus γ'.

v. 1423 [η. παρεσκευασμένη Σ' ἐκ τῶν] Ita corrigenda fuit vulgata παρεσκευασμένης ἐκ τῶν —.

ΧΟΡΟΣ.

ἀντιστ. α.

Μεγαλόμητις εἶ, περιφρονα
 Δ' ἔλακας. Ὡςπερ οὖν Φονολιβεῖ τύχα
 Φρὴν ἐπιμαίνεται. Λίβος ἐπ' ὀμμάτων
 Αἵματος, οὐ πρόπει ἀτίετον. Ἔτι σε χρῆ 1430
 Στερομέναν Φίλων τύμμα τύμματι τίσαι.

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Καὶ τήνδ' ἀκούεις ὀρκίων ἐμῶν θέμιν·
 Μὰ τὴν τέλειον τῆς ἐμῆς παιδὸς Δίκην
 Ἄτην, Ἐρινύν θ', αἴσι τόνδ' ἐσφαχῆ ἔγώ,

Οὐ

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1428. τύχα] Canterus
 emend. ψυχῆ. Verum hoc
 aeque displicet, atque id
 quod in textu legitur. Quaero
 autem nomen, quo vas
 aut poculum denotetur, cu-
 jus sanguineo haustu quasi
 inebriata et ad furorem
 acta dicatur Clytaemnestra.
 Bothius reposuit: ὡςπερ οὖν
 Φονολιβεῖ δίκην, ut caede mac-
 culatam decet.

v. 1429. 1430. λίβος ἐπ'
 ὀμμάτων αἵματος οὐ πρόπει
 ἀτίετον] Vulg. λίπος ἐπ' ὀμ-
 μάτων αἵματος εὐπρόπειαν τίε-
 τον, quae quidem misere
 depravata esse nemo nega-
 verit. Stanl. emend.:

λίβος ἐπ' ὀμμάτων
 αἵματος εὐπρόπει ἀτίετον.

Heathius vero

λίπος ἐπ' ὀμμάτων
 αἵματος οὐ πρόπει ἀτίετον.

Pauwius denique:

λίπος ἐπ' ὀμμάτων
 Δ' αἵματος εὐπρόπει, ἀτι-
 τὸν ἔτι σε χρῆ —

Nos autem diversa Stanleji
 et Heathii sententia ex utra-
 que quae veriora nobis vi-
 debantur delibavimus.

v. 1431. τύμμα τύμματι
 τίσαι] Sic Stanlejo Heathio-
 que auctoribus metroque
 pariter ac sententia postu-
 lante edidi pro vulg. τύμμα
 τύμμα τίσαι.

v. 1432. ἀκούεις] Haud
 male Stanlej. conj. ἀκούοις,
 vel ἀκούσεις; illud autem
 prae altero placet.

Οὐ μοι φόβου μέλαθρον ἐλπίς ἐμπατεῖν,
 Ἔως ἂν αἰθή πῦρ ἐφ' ἐστίας ἐμῆς
 Αἰγισθος, ὡς τὸ πρόσθεν εὖ Φρονῶν ἐμοί.
 Οὗτος γὰρ ἡμῖν ἀσπίς οὐ μικρὰ θράσους.
 Κεῖται γυναικὸς τῆςδε λυμαντήριος,
 Χρυσήϊδων μείλιγμα τῶν ὑπ' Ἰλίῳ.
 Ἦ τ' αἰχμάλωτος ἦδε καὶ τερασκόπος,
 Καὶ κοινόλεκτρος τοῦδε, θεσφατηλόγος
 Πιστὴ ξύνευνος, ναυτίλων δὲ σελμάτων
 Ἰσοτριβῆς. Ἄτιμα δ' οὐκ ἐπραξάτην.
 Ὅ μὲν γὰρ οὕτως ἢ δέ τοι, κύνου δίκην,
 Τὸν ὕστατον μέλψασα θανάσιμον γόνου,
 Κεῖται Φιλήτωρ τοῦδ', ἐμοὶ δ' ἐπήγαγεν
 Εὐνῆ παροψώνημα τῆς ἐμῆς χλιδῆς.

ΧΟΡΟΣ.

στροφή α'. Φεῦ τίς ἂν ἐν τάχει, μὴ περιώδυνος,
 Μηδὲ δεμνιοτήρης
 Μόλοι τὸν αἰεὶ Φέρουσ' ἐν ἡμῖν
 Μοῖρ'

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1435. φόβου] Stanlejo in mentem venit φόβου. Vulgatā vero h. l. praestat.

v. 1444. ἰσοτριβῆς] Hoc pro vulg. ἰσοτριβῆς reponendum esse, recte quidem intellexit Pauwius, sed male interpretatus est. ναυτίλων σελμάτων ἰσοτριβῆς nihil aliud significat, quam quae aequae ac rex transstra nau-

tica cubando trivit: estque adeo ἐπεξήγησις praecedentis ξύνευνος.

v. 1448. εὐνῆ] Sic recte Pauwius. Vulg. εὐνῆς. παροψώνημα] Ita scribendum erat, non ut vulg. παροψώνημα.

v. 1449. τίς ἂν] Ita scribendum esse recte iudicavit Stanl. Vulg. τίς ἂν.

Μοῖρ' ἀτέλευτον ὕπνον, δαμέντος

Φύλακος εὐμενεστάτου, καὶ

Πολλὰ τλάντος γυναικὸς διαί·

Πρὸς γυναικὸς δ' ἀπέφθισεν βίον.

1455

μονοσρ. Ἰώ, παράνομος Ἑλένα μία τὰς πολλὰς

Τὰς πάνυ πολλὰς ψυχὰς

Ὀλέσασ' ὑπὸ Τροίᾳ.

Νῦν δὲ τελείαν πολύμναστον

Ἀπηνθίσω δι' αἷμ' ἀνιπτον.

1460

Ἦ τις ἦν τότε' ἐν δόμοις

Ἔρις ἐρίδματος ἀνδρὸς οἰζύς.

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Μηδὲν θανάτου μοῖραν ἐπεύχου

Τοῖςδε βαρυνθεῖς·

Μηδ' εἰς Ἑλένην κότον ἐκτρέψης,

1465

Ὡς ἀνδρολέτειρ', ὡς μία πολλῶν

Ἄν-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1456. παράνομος] Can-
teri emendationi debetur.
Vulg. παρκανόμους invito sen-
su. Ceterum Heathius hos-
ce versiculos, ut anapaesti-
ci sint, hoc modo confi-
tuit:

Ἰώ

Παράνομος Ἑλένα, μία τὰς
πολλὰς

Τὰς πάνυ πολλὰς

Ψυχὰς ὀλέσασ' ὑπὸ Τροίᾳ.

v. 1459. τελείαν] sc. ψυχὴν

Agamemnonis, vel lege τέ-
λειον; τέλειοι enim dicuntur
principes. Stanl.

v. 1460. ἀπηνθίσω] Opti-
me sic emend. Stanl. vulga-
tum ἐπηνθίσω.

v. 1461. ἦ τις ἦν] In edd.
ἦ τις ἦν, quod quia non satis
cohaeret cum praecedenti-
bus, Heathius corr. ἦ τις ἦς.
Ego vero ἦ τις verius esse
puto.

Ἄνδρῶν ψυχὰς Δαναῶν ἔλεσας
Ἄξύστατον ἄλγος ἔπραξεν.

ΧΟΡΟΣ.

ἐντισφ. α. Δαῖμον, ὃς ἐπιπίπτεις δώμασι καὶ διφυ-
εῖσι Τανταλίδαισιν, 1470

Κράτος ἰσόψυχον ἐκ γυναικῶν

Καρδιόδηκτον ἐμοὶ κρατύνεις.

Ἐπὶ δὲ σώματος δίκαν μοι

Κόρακος ἐχθροῦ σταθεῖσ' ἐκνόμως

Ἵμνον ὑμνεῖν ἐπεύχεται * * 1475

ΚΛΥ.

VARIETAS LECTIONIS.

v. 1469. Ita Stanl. ob me-
trum distingui jubet pro
vulg.

δώμασι καὶ

διφυεῖσι Τανταλίδαισιν.

Pauwius vero post Canterum
etiam ἐμπιπτεῖς praefert.

v. 1471. κράτος] Pauwius
inferendum censet γ', ne
Penthemimeres Jambicus
corruat.

v. 1472. καρδιόδηκτον]
Vulg. καρδίη δηκτόν. Metri
causa Pauwius rescribi vult:

Δηκτόν ἐμοὶ καρδίη κρατύ-
νεις.

Pro ἐμοὶ autem Stanl. ma-
lebat ἐμῆ. Abreschio arri-
debat καρδιόδηκτον, quod
recepit.

v. 1475. ἐπεύχεται] Stanl.
conj. ἐπεύχεται. Sed deest
vox dissyllaba (id quod ex
antithetici metro liquet),
quam absque codicum sub-
sidio vix certe satis divinare
liceat. Nihil melius suc-
currit quam Φόνω, quod et
Pauwius commendat. Pro
vulgato σταθεῖς v. 1474. re-
posui σταθεῖσ', ita ut tota
haec ῥήσις ad Clytaemne-
stram pertineat.

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Νῦν δ' ὠρθωσας στόματος γνώμην,
Τὸν τριπάχιον

Δαίμονα γέννας τῆςδε κικλήσκων.

Ἐκ τοῦ γὰρ ἔρωσ αἱματολόιχος

Νεῖρη τρέφεται, πρὶν καταλῆξαι

1480

Τὸ παλαιὸν ἄχος, νέος ἰχώρ.

ΧΟΡΟΣ.

στροφήβ'.

Ἡ μέγαν οἴκοις τοῖςδε

Δαίμονα καὶ Βαρύμηνην αἰνεῖς.

Φεῦ, Φεῦ, κακὸν αἶνον ἀτη-

ρᾶς τύχας ἀκορέστου.

1485

Ἰώ, ἰή, διὰ Διὸς

Πανατίου, πανεργέτα.

Τί γὰρ βροτοῖς ἄνευ Διὸς τελεῖται;

Τί τῶνδ' οὐ θεύραυτὸν ἔστιν;

Ἰώ, ἰώ.

1490

Βασιλεῦ, βασιλεῦ, πῶς σε δακρύσω;

Φρενὸς ἐκ Φιλίας. τί ποτ' εἶπω;

Κεῖσαι δ' ἀράχνης ἐν ὑφάσματι τῶ-

δ' ἀσεβεῖ θανάτῳ βίον ἐκπνέων,

Ω

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1477. τὸν τριπάχιον] Heinso probata ad Hesy-
Metri anapaestici causa Pau-
wius vel τὸν τριεπάχιον vel
τὸν τρεῖσπαχον legi volebat.
Sed Adoricum in τριπάχιον
corripi docuit Heathius.

v. 1480. νεῖρη] Ex emen-
datione Stanleji etiani ab
v. 1481. ἄχος] Stanl. ma-
vult ἄχος.

ᾠ μοί μοι κοίταν τάνδ' ἀνελεύ- 1495
 θερον, δολίῳ μόρῳ δαμείς
 Ἐκ χειρὸς ἀμφιτόμῳ βελέμνω.

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Αὐχεῖς εἶναι τόδε τοῦργον ἐμόν.
 Μὴ δ' ἐπιλεχθῆς
 Ἄγαμεμνονίαν εἶναί μ' ἄλοχον. 1500
 Φανταζόμενος δὲ γυναικὶ νεκροῦ
 Τοῦδ' ὁ παλαιὸς δριμύς ἀλάστωρ
 Ἀτρέως χαλεποῦ θοινατῆρος
 Τόνδ' ἀπέτισεν,
 Τέλεον νεαροῖς ἐπιθύσας. 1505

ΧΟΡΟΣ.

ᾠντισρ. β'. ᾠς μὲν ἀναίτιος εἶ σὺ
 Τοῦδε Φόνου, τίς ὁ μαρτυρήσων;
 Πῶ, πῶ; πατρόθεν δὲ συλλή-
 πτωρ γένοιτ' ἂν ἀλάστωρ.
 Βιάζεται δ' ὁμοσπόροις 1510
 Ἐπιρροαῖσιν αἱμάτων
 Μέλας Ἄρης ὅποι δὲ καὶ προβαίνων
 Πά-

VARIETAS LECTIONIS.

v. 1505. νεαροῖς] Stanle- abest σὺ, quod addidimus,
 jus, fortasse νεκροῖς, inquit, ut metrum expleretur, et
 sed nihil muto. Recte au- majorem sententia vim ha-
 tem correctione abstinuit, beret.
 vulgato optimum sane sen-
 sum praebente.

v. 1506. εἶ σὺ] In edd. thius mavult ὅποι γε καί.

Πάχναν κουροβόρω παρέξει.

Ἰώ, ἰώ.

Βασιλεῦ, βασιλεῦ, πῶς σε δακρύσω; 1515

Φρενὸς ἐκ Φιλίας τί ποτ' εἶπω;

Κείσσι δ' ἀράχνης ἐν ὑφάσματι τῶ-

δ' ἀσεβεῖ θανάτῳ βίον ἐκπνέων,

ᾧ μοί μοι κοίταν τάνδ' ἀνελεύ-

θερον, δολίῳ μόρῳ δαμείς 1520

Ἐκ χερρὸς ἀμφιτόμῳ βελέμνω.

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Οὐκ ἀνελεύθερον οἶμαι θάνατον

Τῶδε γενέσθαι.

Οὐδὲ γὰρ οὗτος δολίαν ἄτην

Οἴκοισιν ἔθηκ'; ἀλλ' ἐμὸν ἐκ τοῦ-

δ' ἔργος ἀερθέν, τὴν πολύκλαυτον 1525

Ἰφι-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1513. πάχναν κουροβόρω παρέξει] In edd. legitur πάχνα κουροβόρω παρέξει, e quibus cum sensus elici nequeat, Stanl. emend. πάχναν κουροβόρον παρέξει, hac interpretatione usus: *ubi etiam progressus, saniam nativoram praebebit.* Melius vero Heathius, quem secuti sumus, πάχναν κουροβόρω παρέξει, eth ille perperam κουροβόρω de Thyeste acci-

pit, quod verius de Atreo intelligitur. Cf. v. 1503.

v. 1522. οὐκ] Vulg. οὐτ'.

v. 1524. οὐδὲ] Stanl. corrigendum putat ᾧδε. Nempe quia ei negandi particula molesta erat, cum sensus ac veritas agentem sententiam postulet. Verum hoc incommodum tutius evitatur, interrogationis nota post ἔθηκ' posita.

Ἴφιγένειαν, ἀνάξια δράσας,
 Ἄξια πάσχων, μηδὲν ἐν ἄδου
 Μεγαλαυχείτω, ξιφοδηλήτω
 Θανάτῳ τίσας ἅπερ ἤρξεν.

1530

ΧΟΡΟΣ.

εὐφὴ γ'. Ἄμνηχανῶ, Φροντίδων στερηθεῖς,
 Εὐπάλαμνον μέριμναν

Ὅπα τράπωμαι, πίπνοντος οἴκου.
 Δέδοικα δ' ὄμβρου κτύπον δομοσφαλῆ

Τὸν αἵματηρόν· ψεκᾶς δὲ λήγει. 1535

Δίκην δ' ἐπ' ἄλλο πρᾶγμα θήγει βλάβης
 Πρὸς ἄλλαις θηγάναις μοῖρα.

μονοστρ. Ἰώ, γᾶ, γᾶ,

Εἴθ' ἐμ' ἐδέξω, πρὶν τόνδ' ἐπίδειν

Ἄργυροτόχου 1540

Δροίτας νῦν κατέχοντα χαμεύναν.

Τίς ὁ θάψων νιν; τίς ὁ θρηνήσων;

Ἢ σὺ τὸδ' ἔρξαι

Τλήσει, κτείνασ' ἄνδρα τὸν αὐτῆς,

Ο 2

Ἄπο-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1527. Ἴφιγένειαν] Vulg. cum Aurato pro vulg. δίκην
 τ' Ἴφιγένειαν. Sed copulam leg. sublato puncto post βλάβης. Pauwius vero hunc
 h. l. profus otiosam jam Stanl. tollendam censuit. versum metri sublevandi
 Pauwius vero γ' Ἴφιγένειαν causa sic refingere audet:
 Δίκην δ' ἐπ' ἄλλα πρᾶγματ'
 ἄγει βλάβης; Heathins vero malebat.

v. 1532. μέριμναν] Comma h. l. positum, sensu exigente sic: Δίκην δ' ἐπ' ἄλλο πρᾶγμα
 te, de Stanlęji sententia de- μα βλάβης θήγει.
 levimus.

v. 1536. δίκην] Ita Stanl. schius l. θηγανᾶισι,

Ἀποκωκύσαι ψυχὴν, ἄχαριν
 Χάριν ἀντ' ἔργων
 Μεγάλων ἀδίκως ἐπιτιράναι;
 Τίς δ' ἐπιτύμβιον
 Αἶνον ἐπ' ἀνδρὶ θείῳ
 Ἐὐν δάκρυσιν ἰάπτων
 Ἀληθείᾳ Φρενῶν πονήσει;

1545

1550

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Οὐ σε προσήκει τὸ μέλημα λέγειν
 Τοῦτο· πρὸς ἡμῶν κάππεσε, κάτθανε,
 Καὶ κατάθραψομεν

Οὐχ ὑπὸ κλαυθμῶν τῶν ἐξ οἴκων,
 Ἄλλ' Ἴφιγένεια νιν ἀσπασίως
 Θυγάτηρ, ὡς χρῆ,

1555

Πατέρ' ἀντίστασα πρὸς ἰοκύπορον
 Πόρθμευμ' ἀχέων

Περὶ χεῖρα βαλοῦσα Φιλήσει.

1560

XO.

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1546. ἀντ' ἔργων μεγάλων ἀδίκως] Non displicet Pauwii conjectura: ἀντ' ἔργων μεγάλως ἀδίκων. Certe non intelligo, cur Heathius adverbium μεγάλως idoneum h. l. sensum admittere neget. μεγάλως ἀδίκων sunt valde injusta.

v. 1548. ἐπιτύμβιον αἶνον] Sic optime emend. Stanl. vulg. ἐπιτύμβιος αἶνος.

v. 1555. τῶν ἐξ οἴκων]

Stanl. mavult τῶν ἐξοίκων. Sed sana est codd. lectio.

v. 1556. ἀλλ' Ἴφιγένεια νιν ἀσπασίως] Vulg. corrupte ἀλλ' Ἴφιγένειαν ἔν' ἀσπασίως. Stanl. in notis veriores lectionem conjectura affectus est, quae se sponte facile cuilibet obtulerit.

v. 1560. Φιλήσει] recte sic scribendum vidit Abresch. Vulg. Φιλήση fortasse alicui

ΧΟΡΟΣ.

ἐντισφ. γ' "Ονειδος ἦκει τόδ' ἀντ' ὀνειδούς.
 Δύσμαχα δ' ἔστι κρῖναι.
 Φέρει Φέροντ', ἐκτίνει δ' ὁ καίνων.
 Μίμνει δέ, μίμκοντος ἐν χρόνῳ Δίος,
 Παθεῖν τὸν ἔρξαντα. Θεσμῖον γὰρ
 Τίς ἂν γονὰν ῥᾶον ἐκβάλοι δόμων;
 Κεκόλληται γένος προσάψαι.

1565

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Ἔς τόνδ' ἐνέβη ξὺν ἀληθείᾳ
 Χρησμός. Ἐγὼ δ' οὖν
 Ἐθέλω δαίμονι τῷ Πλεισθενιδᾶν
 Ὅρκους θεμένα, τάδε μὲν στέργειν,
 Δύσπλητά περ ὄνθ', ὃ δὲ λοιπὸν ἰόν-
 τ' ἐκ τῶνδε δόμων, ἄλλην γενεὰν
 Τρίβειν θανάτοις αὐθένταισιν.
 Κτεάνων τε μέρος βαιὸν ἐχούση
 Πᾶν ἀπόχρη μοί γ' ἀλληλοφόνους
 Μανίας μελάθρων ἀφελούση.

1570

1575

Ο 3

ΑΙΓΙ-

VARIETAS LECTIIONIS.

debetur; qui v. 1556. cor-
 rupti ἴν' rationem habebat.

v. 1567. προσάψαι] προσ-
 ἄψαν emend. Stanl.

v. 1569. χρησμός] Du-
 bium non est, quin ita le-
 gendum sit. In edd. erat
 χρησμόν.

v. 1572. ὃ δὲ λοιπὸν] In
 edd. est ὃ δὲ λοιπὸν. Stanl.
 vel ὃ δὲ λοιπόν, vel τὸ δὲ λοι-

πὸν reponendum iudicabat.

Prius unice verum. Nam τὸ
 δὲ metrum non patitur.

v. 1576. μοί γ'] Vulg. μοι
 δ' ἀλληλοφόνους. Cum au-
 tem particulae δὲ nullus hic
 locus sit, Canterus μοι κ'
 ἀλλ' corrigendum censuit.

Pauwii autem ratio prae-
 ferenda, quam in textu se-
 cuti sumus.

ΑΙΓΙΣΘΟΣ. ΧΟΡΟΣ. ΚΑΤΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

ΑΙΓΙΣΘΟΣ.

Ω Φέγγος εὐφρον ἡμέρας δικηφόρου.
 Φαίην ἂν ἤδη νῦν βροτῶν τιμαόρους
 Θεοὺς ἄνωθεν γῆς ἐποπτεύειν ἄγη, 1580
 Ἴδὼν ὕφαντοῖς ἐν πέπλοις Ἑρινυῶν
 Τὸν ἄνδρα τόνδε κείμενον Φίλωσ ἐμοί,
 Χερὸς πατρῴας ἐκτινόντα μηχανάς.
 Ἄτρεὺς γὰρ ἄρχων τῆσδε γῆς, τούτου πατήρ,
 Πατέρα Θεέστην τὸν ἐμόν, ὡς τορῶς Φράσαι, 1585
 Αὐτοῦ τ' ἀελφόν, ἀμφίλεκτος ὦν κράτει,
 Ἦνδρηλάτησεν ἐκ πόλεώς τε καὶ δόμων.
 Καὶ προστρόπαιος ἐστίας μολῶν πάλιν
 Τλήμων Θεέστης, μοῖραν εὖρετ' ἀσφαλῆ,
 Τὸ μὴ θανῶν πατρῶον αἰμάξαι πέδον 1590
 Ξένια δὲ τοῦδε δύσθεος πατήρ πατρὶ
 Τῷ μῶ, κρεσυργὸν ἤμαρ εὐθύμως ἄγειν
Δοκῶν,

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1580. ἄγη] Ita ut scribatur, non ut vulg., ἄχη, sensus requirit, id quod jam ab Aurato animadversum est.

v. 1583. ἐκτινόντα] Aoristum Stanlejo monente praetulimus vulg. ἐκτίοντα.

v. 1590 sqq. vulgo sic procedebant:

Τὸ μὴ θανῶν πατρῶον αἰμάξαι πέδον

Αὐτοῦ. Ξένια δὲ τοῦδε δύσθεος πατήρ
 Ἄτρεὺς, προθύμως μάλλον ἢ Φίλωσ πατρὶ
 Τῷ μῶ etc.

in quibus verba Ἄτρεὺς προθύμως μάλλον ἢ Φίλωσ manifeste glossam produnt, αὐτοῦ quoque, quod hic valde friget, ex interpretamento natum.

Δοκῶν, παρέσχε δαίτα παιδείων κρεῶν.

Τὰ μὲν ποδῆρη, καὶ χερῶν ἄκρους κτένας

Ἐκρυπτ' ἄνωθεν ἀνδρακᾶς καθημένους.

1595

Ἄσημα δ' αὐτῶν αὐτίκ' ἀγνοία λαβῶν,

Ἔσθει βορὰν ἄσωτον, ὡς ὄρᾳς, γένει.

Κάπειτ', ἐπιγνοὺς ἔργον οὐ καταίσιον,

Ἵμοξεν· ἀμπίπτει δ' ἀπὸ σφαγῆς ἐμῶν,

Μόρον δ' ἄφερτον Πελοπίδαις ἐπεύχεται,

1600

Λάκτισμα δεῖπνου ξυδίκως τιθεὶς ἄρᾳ,

Οὕτως ὀλέσθαι πᾶν τὸ Πλεισθένους γένος.

Ἐκ τῶνδ' εἰ σοὶ πεσόντα τόνδ' ἰδεῖν πάρα.

O 4

Κάγω

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1593. παιδείων] Sic ut supra scribendum duxi pro vulg. παιδίων.

v. 1595. ἔκρυπτ' ἄνωθεν ἀνδρακᾶς καθημένους] Vulgatam lectionem aperte corruptam ἔκρυπτ' ἄνωθεν ἀνδρακᾶς καθημένος, ita emendabat Stanl. ἔκρυπτ' ἄνω θεὸς ἀνδρακᾶς καθημένους, in quo primum et ultimum verissime restitutum; sed ἄνωθεν servari potest, cum id reliquis hunc in modum fanatis optimum sensum praebeat.

v. 1599. Ἵμοξεν· ἀμπίπτει δ' ἀπὸ σφαγῆς ἐμῶν] Vulgo corrupte: Ἵμοξεν ἄν, πίπτει

δ' ἀπὸ σφαγῆς ἐρῶν, in quibus et ἄν particulam et participium ἐρῶν a sensu prorsus aliena esse nemo non viderit. Canterus igitur emendabat: Ἵμοξεν· ἀμπίπτει δ', ὑποσφαγῆς ἐρῶν. Stanl. autem verius coniecit ἐμῶν, νομῆς, ab ἐμέω, rescribendum esse. Ex utriusque igitur conjecturis meliora decerpimus, quae Heathio quoque placuerunt. Pauwii autem conjectura ἀπὸ σφαγῆς ἔραν, ut ἔραν pro ἔραζε dictum sit, facessat. Abreschio videbatur legendi in Ἵμοξεν, ἀμπίπτει δ' ἀπὸ σφαγῆς ἐρῶν, ut esset i. q. σφαγαῖς ἀπερῶν.

Κἀγὼ δίκαιος τοῦδε τοῦ Φόνου ῥαφείς.

Τρίτον γὰρ ὄντα μ' ἐπὶ δέκ' ἀθλίῳ πατρὶ

1605

Ἐνεξελαύνει τυτθὸν ὄντ' ἐν σπαργάνοις.

Τραφέντα δ' αὖθις ἢ δίκη κατήγαγεν.

Καὶ τοῦδε τάνδρὸς ἠψάμην θυραῖος ὢν.

Πᾶσαν ξυνάψας μηχανὴν δυσβουλίας.

Οὕτω καλὸν δὴ καὶ τὸ καταθανεῖν ἐμοί

1610

Ἴδόντα τοῦτον τῆς δίκης ἐν ἔριεσιν.

ΧΟΡΟΣ.

Αἴγισθ', ὑβρίζειν ἐν κακοῖσιν οὐ σέβω.

Σὺ δ' ἄνδρα τόνδ' ἔφησ' ἐκὼν κατακτανεῖν,

Μόνος δ' ἔποικτον τόνδε βουλευσάσι Φόνου.

Οὐ Φημ' ἀλύξειν ἐν δίκη τὸ σὸν κῆρα

1615

Δημοῦριφεῖς, σάφ' ἴσθι, λευσίμους ἀράς.

ΑΙΓΙΣΘΟΣ.

Σὺ ταῦτα Φωνεῖς νερτέρω προσήμενος

Κώπη, κρατούντων τῶν ἐπὶ ζυγῷ δορός;

Γνώσει, γέρων ὢν, ὡς διδάσκεισθαι βαρῦ

Τῷ τηλικούτῳ σωφρονεῖν εἰρημένον.

1620

Δεσμός δὲ καὶ τὸ γῆρας αἴ τε νῆστιδες

Δύαι διδάσκειν ἐξοχώταται φρενῶν

Ἰατρομάνταις. Οὐχ ὄραξ ὄρων τάδε;

Πρὸς κέντρα μὴ λάκτιζε, μὴ πήσας μογῆς.

ΧΟ.

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1610. 1611. Vere judi- scribendum esse contende-
cavit Heathius Pauwium ret.
nodum in scirpō quaesivisse, v. 1612. ἐν κακοῖσιν] Abre-
cum aut ἐμὲ aut ἰδόντι hic schius conj. ἐν θανοῦσιν.

ΧΟΡΟΣ.

Γύναι, σὺ τοῦδ' ἤκοντος ἐν μάχης νέον 1625
 Οἰκουρὸς εὐνὴν ἀνδρὸς αἰσχύνουσ' ἄμα
 Ἄνδρὶ στρατηγῷ τόνδ' ἐβούλευσας μόρον;

ΑΙΓΙΣΘΟΣ.

Καὶ ταῦτα τ' ἄπη κλαυμάτων ἀρχηγενῆ.
 Ὅρφεϊ δὲ γλώσσαν τὴν ἐναντίαν ἔχεις.
 Ὁ μὲν γὰρ ἤγε πάντ' ἀπὸ Φθογγῆς χαρῶν, 1630
 Σὺ δ' ἐξορίνας νηπίοις ὑλάγμασιν
 Ἄξει, κρατηθεῖς δ' ἡμερώτερος Φανῆ.

ΧΟΡΟΣ.

Ὡς δὴ σὺ μοι τύραννος Ἀργείων ἔσει,
 Ὅς οὐκ, ἐπειδὴ τῶδ' ἐβούλευσας μόρον,
 Δρᾶσαι τὸδ' ἔργον οὐκ ἔτλης αὐτοκτόνως; 1635

ΑΙΓΙΣΘΟΣ.

Τὸ γὰρ δολῶσαι πρὸς γυναῖκός ἦν σαφῶς.
 Ἐγὼ δ' ὑποπτος, ἐχθρὸς ἢ παλαιγενής.

Ο 5

Ἐκ

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1625. τοῦδ' ἤκοντος] In mus pro vulg. ἡπίοις, quod
 edd. vitiose τοὺς ἤκοντας, alienum est a sensu. Pau-
 Stanl. recte sic ut edidimus wius ἡπίους correxerat.

v. 1136. σαφῶς] Stanlej. mavult σοφῆς, non male; sed defendi tamen potest
 quae sequuntur jungendum codd. lectio. Heath. emen-
 existimavit. Non assentior. dabat σαφέες.

v. 1631. νηπίοις] Sic au- v. 1637. ἐγὼ δ' ὑποπτος,
 store Cl. Legrand rescripsi. ἐχθρὸς ἢ παλαιγενής.] An

Ἐκ τῶν δὲ τοῦδε χρημάτων πειράσομαι
 Ἄρχειν πολιτῶν· τὸν δὲ μὴ πειθάνορα
 Ζεύξω βαρείαις οὔτι μὴ σειραςφόρον
 Κριθιῶντα πῶλον· ἀλλ' ὁ δυσφιλεῖ σκότῳ
 Λιμὸς ξύνοικος μαλθακὸν σφ' ἐπόψεται.

1640

ΧΟΡΟΣ·

Τί δῆ; τὸν ἄνδρα τόνδ' ἀπὸ ψυχῆς κακῆς
 Οὐκ αὐτὸς ἠνέριζες; ἀλλὰ νιν γυνή,
 Χώρας μίασμα καὶ θεῶν ἐγχωρίων,
 Ἐκτείν'. Ὁρέστης ἄρά που βλέπει Φάος;

1645

Ὅπως

VARIETAS LECTIIONIS.

edd. erat ἐγὼ δ' ὑποπτος
 ἐχθρὸς ἢ παλαιγενῆς, com-
 mate tantum post παλαιγε-
 νῆς posito. Pro ἢ Stanl. cor-
 rigebat ἦν, sed praeferat ἦ,
 quatenus, quippe.

v. 1638. ἐκ τῶν δὲ τοῦδε]
 Sic recte in notis Stanlejus
 correxit. Falso edebatur
 ἐκ τῶνδε τοῦδε —.

v. 1640. Ζεύξω βαρείαις
 οὔτι μὴ σειραςφόρον κριθιῶν-
 τα πῶλον.] Pollux Onomast.
 VII. 24. Αἰσχύλος μὲν γάρ,
 inquit, εἶρηκε, Σειραςφόρον
 τε καὶ κριθιῶντα πῶλον;
 ubi dubium non est, quin
 h. l. respexerit. Inde au-

tem Stanl. pariter ac Hem-
 sterhusius κριθιῶντα adsci-
 scendum statuerunt. Stan-
 lejus autem pro οὔτι legen-
 dum putabat ὥστε. Malim
 tamen: Ζεύξω βαρείαις ζημίαις
 σειραςφόρον.

v. 1642. δυσφιλεῖ σκότῳ]
 Verissimam hanc lectionem
 ingenii sagacitate eruit Stan-
 lejus e vulgata sine dubio
 corrupta δυσφιλεῖς κότῳ.

v. 1644. ἀλλὰ νιν] Vulgo
 ἀλλὰ σὺν. Canter. emend.
 ἀλλὰ σφε. Pauwius ἀλλὰ
 νῦν. Neutrum Heathianae
 emendationi, quam rece-
 pimus, praeferendum.

Ὅπως κατελθὼν δεῦρο πρηνεμεῖ τύχη
 Ἄμφοῖν γένηται τοῖνδε παγκρατῆς Φονεύς.

Αἰγισθοῦς.

Ἄλλ' ἐπεὶ δοκεῖς τάδ' ἔρδειν καὶ λέγειν, γνῶσει τάχα.

Χοροῦς.

Εἶα δὴ φίλοι λοχίται, τοῦργον οὐχ ἑκάς τόδε, 1650
 Εἶα δὴ, ξίφος πρόκωπον πᾶς τις εὐτρεπίζετω.

Αἰγισθοῦς.

Ἄλλὰ κἀγὼ μὴν πρόκωπος οὐκ ἀναίνομαι θανεῖν.

Χοροῦς.

Δεχομένοις λέγεις θανεῖν σε· τὴν τύχην δ' ἐρούμεθα.

Κλυταίμνηστρα.

Μηδαμῶς, ὦ φίλτατ' ἀνδρῶν, ἄλλα δράσωμεν κακὰ.
 Ἄλλὰ καὶ τάδ' ἐξαμῆσαι πολλὰ δύστηνον θέρως. 1655

Πη-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1655. ἀλλὰ — δύστη- novam prorsus et inauditam
 νον θέρως] Sic veram nobis verbo ἐξαμῶν notionem tri-
 Aeschyli manum restituisse buit, quod non est egerere,
 nobis videmur. Adhuc ede- sed *metere*, Pauwius Hea-
 batur: ἀλλὰ καὶ τάδ' ἐξαμῆ- thio probante δύστην' ὄντ'
 σαι πολλὰ δύστηνον ὁ ἔρωσ. ἔρωσ, quod eadem difficul-
 Stanlejus emendabat δυστή- tate premitur. Ex emen-
 νων ἔρωσ, vertens: *veram et datione autem nostra pul-
 haec multa infortunia ege- cherrimus efficitur sensus:
 rere cupido est.* In quo, *Sed jam haec (mala) messuisse
 ut alia incommoda taceam, valde infausta messis est.*

Πημονῆς δ' ἄλις γ' ὕπαρχε· μηδὲν αἱματώμεθα.
 Ἀλλὰ στείχετ', οἱ γέροντες, πρὸς δόμους πεπρωμένους
 Πρὶν παθεῖν. Εἴξαντε καιρῷ χρεῖν τάδ' ὡς ἐπράξαμεν.
 Εἰ δέ τοι μόχθων γένοιτο, τοῦδ' ἄλις γ' ἔχοιμεν ἄν,
 Δαίμονος χολῆ βαρεῖα δυστυχῶς πεπληγμένοι. 1660
 Ὡδ' ἔχει λόγος γυναικός, εἴ τις ἀξιοῖ μαθεῖν.

ΑΙΓΙ-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1656. [μηδὲν] μηκέθ' conj. Stanl. haud male quidem, attamen an ita scripserit Aeschylus, vix satis certum. αἱματώμεθα] Sic monentibus Stanlejo Heathioque scribendum erat, pro vulg. ἡματώμεθα.

v. 1657. Ἀλλὰ στείχετ' οἱ γέροντες πρ. δ. πεπρωμένους] Vulgo στείχετε δ' οἱ γέροντες πρὸς δόμους πεπρωμένους τοῦσδε. In quibus primum in στείχετε δ' metri trochaeici leges violantur; deinde τοῦσδε ad metrum pariter ac sententiam supervacuum est. Et hoc quidem delendum esse jam Stanl. observarat. Heathius vero praeterea corrigi sic volebat:

Στείχετ' ἐνθένδ', ὧ γέροντες
 πρὸς δόμους, τετρωμένους
 Πρὶν παθεῖν.

Verum πεπρωμένους genuinum esse videtur; et pro

στείχετε δὲ visum est rescribere ἀλλὰ στείχετε, quoniam in tali orationis forma, ubi quidam secedere jubentur, solennis est particulae ἀλλὰ usus. v. c. Prothem. 1066.

v. 1658. εἴξαντε καιρῷ χρεῖν τάδ' ὡς ἐπράξαμεν] Adoptavi certissimam Cl. Legrand emendationem. In edd. legitur ἔρξαντα καιρὸν χρεῖν τάδ' ὡς ἐπράξαμεν. Stanlej. suspicabatur legendum esse ἔρξαντα κρίνειν. Heathius conj. στέρξαντας αἰνεῖν χρεῖν τάδ' ὡς ἐπράξαμεν, q. d. acquiescere vos oportebat, haec ita fieri tolerantes, prout ea percimus.

v. 1659. εἰ δέ τοι] Melius forsitan εἴ τι τοι, si quid igitur, nisi cum Abreschio velis ad elliphsin τοῦ TI congruere.

ΑΙΓΙΣΘΟΣ.

Ἄλλὰ τούσδε μοι μάταιαν γλῶσσαν ᾧδ' ἀπανθίσαι
 Κάκβαλεῖν ἔπη τοιαῦτα δάίμονος πειρωμένους,
 Σώφρονος γνώμης δ' ἀμαρτεῖν, τὸν κρατοῦντα * * *

ΧΟΡΟΣ.

Οὐκ ἂν Ἀργείων τόδ' εἴη Φῶτα προσχαίνειν κακόν. 1665

ΑΙΓΙΣΘΟΣ.

Ἄλλ' ἐγὼ σ' ἐν ὑστέραισιν ἡμέραις μέτειμ' ἔτι.

ΧΟΡΟΣ.

Οὐκ, ἐὰν δαίμων Ὀρέστην δεῦρ' ἀπευθύνη μολεῖν.

ΑΙΓΙΣΘΟΣ.

Οἷδ' ἐγὼ Φεύγοντας ἄνδρας ἐλπίδας σιτουμένους.

ΧΟΡΟΣ.

Πράσσε, παιῖνου, μιαίνων τὴν δίκην· ἐπεὶ πάρα.

ΑΙΓΙΣΘΟΣ.

Ἴσθι μοι δώσων ἄποινα τῆσδε μωρίας χάριν. 1670

ΧΟ-

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1663. δάίμονος πειρωμέ-
 νους] Ita edidi pro vulg.
 δάίμονος πειρωμένους; uti
 Stanlejo quoque visum; nisi
 quod ille perperam accepit
 pro a deo incitatos; cum sit
 potius fortunam tentantes,
 cf. v. 1653.

v. 1664. δ' ἀμαρτεῖν τὸν
 κρατοῦντα] In edd. corrupte

δ' ἀμαρτητόν κρατοῦντα. Stan-
 lej. corrigit τ' ἀμαρτεῖν τὸν
 κρατοῦντα δύσφορον; inter-
 pretatus: moderata a sen-
 tentia depellere imperantem,
 non est ferendum. Verum
 ἀμαρτεῖν non depellere, sed
 aberrare significat. Itaque
 malim: σῶφρονος γνώμης δ'
 ἀμαρτεῖν τῷ κρατοῦντι δύσφο-
 ρον.

ΧΟΡΟΣ.

Κόμπασον θαρρήων, ἀλείτωρ ὥστε θηλείας πέλας.

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Μὴ προτιμῆσης ματαίων τῶνδ' ὑλαγμάτων, ἐγὼ
Καὶ σὺ θήσομεν κρατοῦντε τῶνδε δωμάτων καλῶς.

VARIETAS LECTIIONIS.

v. 1671. ὥστε] Vulg. ὡς-
περ invito metro. Illud
itaque, Pauwio suasio, sub-
stituimus.

v. 1672. 1673. Ultimae
voces ἐγὼ et καλῶς in edd.
exciderant, quae e Scho-

liafte supplere facillimum
erat. Male autem Hea-
thius, veram, quae hic ob-
tinet, verbi προτιμῆζν signi-
ficationem haud affecutus,
in animum induxit corri-
gere με προτιμῆσης.

C. G. SCHÜTZII
IN
AESCHYLI
TRAGOEDIARUM
VOL. II.
COMMENTARIUS.

1870-1871

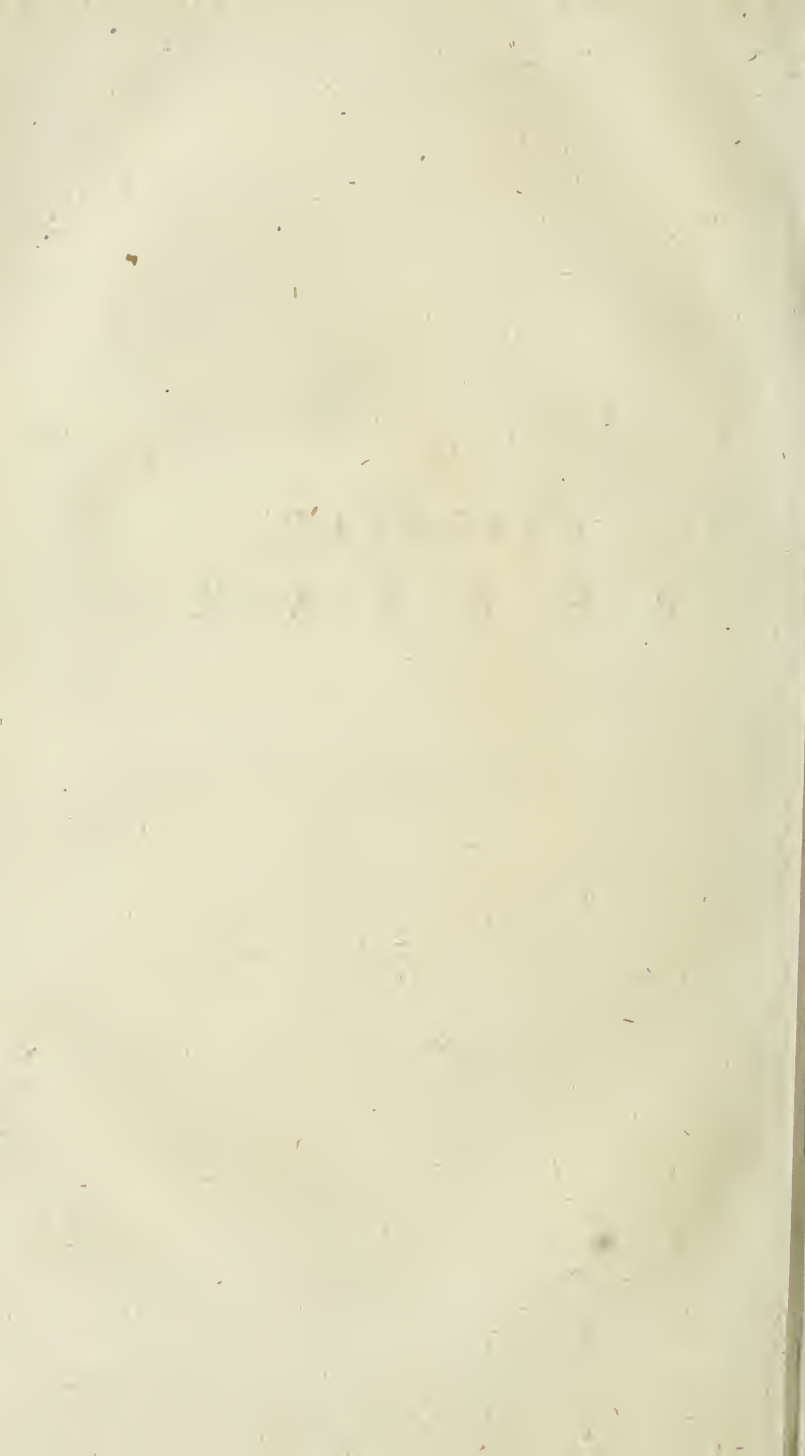
1872-1873

1874-1875

1876-1877

1878-1879

IN
AESCHYLI
PERSAS.

IN
AESCHYLI
PERSAS.

ARGUMENTUM TRAGOEDIAE.

Cum Xerxes et mari et terra bellum Graeciae illaturus cum tantis eam copiis invalisset, quantas neque antea quisquam habuerat, neque postea habuit, ingentem per omnes imperii provincias juvenum virorumque vastitatem effecerat. Quam quidem solitudinem primo hujus tragoediae ingressu (v. 1 sqq.) Senes, quibus Xerxes domus rerumque suarum custodiam tradiderat, multis verbis queruntur; ac breviter (v. 15 sqq.) populorum, qui regem ad bellum secuti erant, eorumque ducum nomina recensentes, suspensos sibi ac sollicitos animos esse significant, quaenam futura sit regis fortuna, cogitantibus. Eth enim (v. 85 sqq.) tam immenso exercitui, qui torrentis ritu universam Graeciam inundabat, nemo videbatur futurus esse, qui obistere posset, suspicabantur tamen senes, ne divini numinis invidia (v. 91 sqq.) ma-

gna Persis clades pararetur. Haec igitur illis animo volentibus, Atossa (v. 153.), mater Xerxis, Darii vidua, in scenam prodit, cum alias anxia futuri (v. 157 sqq.), tum hesternae nocte, luculento somnio, quod mala regi portendere videbatur, majorem in modum perturbata. Quod cum illa senibus narrasset (v. 174.—212.), hi quidem non id agunt, ut visum illud reginae oblatum interpretentur, sed tantum, ut deos supplicationibus adeat, terrae inferisque libationes offerat, inprimisque, ut regem Darii, cuius speciem noctu vidisset, precibus sibi benevolum ac propitium reddat, exhortantur (v. 213 — 223). Acquiescit in consilio regina, et quaedam de Athenarum situ, fortuna, viribus exquirat (v. 224 sqq.). Ecce autem nuntius accurrit anhelans, totumque Persarum exercitum deletum esse clamat (v. 247 sqq.). Chorus ejus clamoribus suis quoque gemitus vocesque lamentabiles miscet (v. 254 — 287.). Atossa autem, tanti tamque subito allati mali terrore primum attonita et obstupescit, tandem ipsa quoque silentium rumpit (v. 288.), paululumque, ubi Xerxis vitam salvam esse accepisset, recreata (v. 298.), fusius de rebus Persarum male gestis exponentem nuntium audit (v. 300 sqq.). Finita ejus narratione, regina quid in hac rerum adversitate senes facere velit, edicit (v. 525.); deinde ea, quae inferiis necessaria essent, paratura intro abit. Chorus interea luctum tot viduarum, maritis parentumque filiis orbatarum prosequitur, tantamque civium ac navium jacturam deplorat (v. 530 — 596.). Redit Atossa, seque jam ad Darii sepulcrum libaturam ostendit (v. 597 — 617.); senibus autem, ut ejusdem regis umbram carminibus evocent, quo eam de rebus suis consulere possint, persuadet (v. 618 — 621.). Itaque illa ad inferias peragendas, hi ad carmen lamentabile, quod ab inferis Darii educat, convertuntur (v. 621 — 677). Quibus rite perpetratis surgit ab inferis anima Darii (v. 678.), et quid acci-

acciderit, sibi narrari jubet. Audita vero Xerxis clade, partim eam fati necessitati, partim ipsius filii culpae tribuit (v. 736 sqq.), quippe qui cum alias tum praesertim Hellesponto vincula injiciendo, superbius se gessisset, quam ut effugere posset ultionem deorum. Deinde quid de reliquo exercitu futurum sit, et quantum etiamnum superfit calamitatis, vaticinatus, unicum Persis malorum remedium esse docet, si memores Athenarum et Graeciae suis se finibus contineant, belloque adversus Graecos gerendo prorsus abstineant (v. 787 sqq.). Postremo senibus ut Xerxem admonitionibus corrigant, Atossae autem, ut, cum vestibis decoris filio obviam eat, eumque consoletur, praecipit (v. 829.). Quo facto ad inferos redit. Atossa deinde nimbriae mariti dicto audiens, vestes filio quaesitum domum regreditur (v. 848.) Chorus in laudes Darii excurret (v. 849 — 904.) Scena ultima Xerxes ipse advenit, qui non solum, quantum ipsum fortunae suae pigeat ac poeniteat, libere proloquitur, sed etiam Chorum ad societatem doloris provocat. Ita mutuo gemitu, planctu, dolore tragoedia finitur.

Scenae dramatis novem sunt. Prima, quam Chorus agit, v. 1 — 152.; secunda, Chori et Atossae colloquium, v. 156 — 246.; tertia, quae nuntii narrationem complectitur, iisdem in scena manentibus, v. 247 — 529.; quarta, Chori canticum, v. 530 — 596.; quinta, redeuntis Atossae cum Choro confabulatio, huiusque carmen, quo Darium evocant, v. 597 — 677.; sexta, quae Darium ab inferis evocatum sistit, v. 678 — 839.; septima, breve Chori et Atossae diverbium, v. 840 — 848.; octava, Darii praeconium a Choro cantatum, v. 849 — 904.; ultima communes Xerxis e bello redeuntis Chorique eum salutantis lamentationes continet, v. 905 — 1068.

FABULAE PERSARUM FUNDUS, PERSONAE, ITEM SCENAE LOCUS, TEM-
PUS, ORNATUS.

In historia belli Persici, e qua tragoediae hujus argumentum sumsit Aeschylus, multa esse, in quibus poeta ab historicis, nominatim Herodoto, dissentiat, facileprehenditur; sive quod Phrynichi Persas in nonnullis fabulae partibus imitatus fuerit; sive quod suo potius ingenio, aut famae, quam certis historiae testimoniis obsecutus; sive quod in quibusdam rebus, ea quae ipse vidisset aut audivisset, aliorum narrationi anteposuerit, ut qui non solum Marathoniae pugnae, sed etiam praelii Salaminio et Plataeensi non sine magna virtutis laude interfuisset. Primum igitur in populorum sub Xerxe stipendia merentium, ducumque et imperatorum nominibus parum ei cum Herodoto convenit. Herodoto enim si credimus (Lib. VII. cap. 61 sqq.) in exercitu Xerxis Persis praefuit Otanes Amaltris filius, Medis Tigranes, Cissis Anaphes, Hyrcaniis Megapames, Assyriis Otapes Artachaei filius, Bactriis Hystaspes, Indis Pharnazathres, Ariis Sisamnes, Parthis et Chorafiniis Artabazus, Sogdis Azanes, Gandaris et Dadicis Artyphius, Caspiis Ariomardus, Sarangis Pherendates, Pactyibus Artynes, Utiis et Mycis Arsamenes, Paricaniis Siromitres, Arabibus et Aethiopibus Arfames, Afris Massages, Paphlagonibus et Matienis Dotus, Mariandynis, Ligyibus et Syris Gobryas et Artystones, Phrygibus et Armenis Artochmes, Lydis et Mysis Artaphernes, Thracibus Bassaces, Laconiis etc. Badres, Moschis ac Tibarenis Ariomardus, Macronibus et Mosynoecis Artayctes, Mariibus et Colchis Pharendates, Alarodiis et Saspiribus Massitius, Insularum maris Erythraei incolis Mardontes. Praeter hosce singulorum populorum praefectos sex alios, qui

qui summæ rerum præerant in exercitu terrestri, (præter decem millia selectorum, quibus imperabat Hydarnes) nominat Herodotus, (lib. VII. cap. 82.), Mardonium Tritantæchinen, Smerdomen, Masisten, Gergin et Megabyzum. Summi vero classis præfecti Herodoto teste fuere Ariabignes, Prexaspes, Megabazus, Achæmenes; quorum sub auspiciis Sidoniis præerat Tetramnestus, Tyriis Mapen, Aradiis Nerval, Cilicibus Syennesis, Lyciis Cybernicus, Cypriis Gorgus, et Timonax, Caribus Histiaeus, Pigres, et Damasthymus. Quorum nominum paucissima apud Aeschylum occurrunt. Neque vero multa eum omisisse mirandum esset, utpote qui tragœdiam, non historiam scriberet; sed hoc tamen mirum est, Aeschylum multa ducum nomina memorare, quorum nullam Herodotus mentionem fecerit. Qua quidem re adducor fere ad suspicandum, poetam nostrum, ut Scholiastæ quoque visum est, pleraque illa ducum nomina suo apte ingenio finxisse.

Deinde in causis expeditionis a Xerxe susceptæ tradendis historiae veritatem paulisper inflexit Aeschylus. Nihil enim de Darii consilio Graeciam novo bello perfequendi, Atheniensesque ulciscendi tradidit Herod. (lib. VI. cap. 4.), quod ille exsecuturus erat, nisi morte præepeditus fuisset. Et quamquam v. 244. Choricus senes cladis a Dario apud Marathonem acceptæ quasi prætereuntes mentionem injiciunt, tamen et ipsum illud clarissimum Marathonis nomen silentio tegunt, et alibi sic de Dario loquuntur, quasi semper ille invictus discesserit, nec unquam quæ incepisset, sinistre ei evenerint. Herodotus porro Xerxi primum animum a bello Graeciae inferendo alienum fuisse narrat (lib. VII. c. 5.); post eum a Mardonio incitatum, frustra renitente Artabano, consilium cepisse belli gerundi; cuius cum eum paulo post iterum poenituisset, tamen eum viso nocturno saepius oblato, cui Artabanus quoque concesserit, confirmatum, in hac sententia perstitisse, ut sibi nihil utilius ac gloriosius fore,

putaret, quam cum Atheniensibus et universa Graecia belligerare. Aeschylus vero Xerxi amicos desidiā atque ignāviā exprobrasse, horumque opprobriorum stimulis, exemplo quoque patris proposito, eum ad bellum adversus Graeciam suscipiendum excitasse fingit. Itaque et bellum adversus Aegyptios ante quam Graeciam invaderet, feliciter a Xerxe gestum (Herodot. lib. VII. c. 5.), alto apud Aeschylum silentio premitur. Denique in serie regum Persiae ducenda aliquantum Aeschylus ab historicorum monumentis discedit, qua de varietate narrandi aptior erit in Excurſu ad v. 762. hujus tragoediae dicendi locus.

Personae dramatis praeter Chorum quatuor sunt, Atossa, nuntius, umbra Darii, Xerxes. Chorus constat senibus, principibus viris et summo loco natis, quibus Xerxes curam rei publicae ac domesticae demandaverat. Septem eos regni proceres fuisse suspicatur Stanlejus; sed de numero incerta res est. Atossa, Darii vidua, mater Xerxis, id temporis jam provectoris aetatis erat. Nuntius non ex eorum numero est, quos Xerxem per certa stationum intervalla disposuisse scribit Herodotus, sed ipse rerum gestarum testis. Darius autem Hystaspis filius quinque annis ante Persarum cladem mortuus erat. Ejus umbram ab inferis evocatam spectatoribus ostendit Tragicus noster, in quo eum ob generosam novā inveniendi audaciam jam antiqui scriptores laudant. Xerxen denique non solum, sed comitantibus forte paucis affectis, mutis personis, scenam ingressum esse conjicio. Agitur autem fabula Susis, ante regias aedes; quas a dextro aut sinistro latere scenae repraesentatas fuisse, credibile est, ita ut a postica ejus parte Darii sepulcrum spectatoribus ostenderetur.

Diei tempus nusquam in hac tragoedia diserte notatur. Actionis tamen initium ante meridiem poni exinde colligitur, quod Atossa somnii, quod superiore nocte viderat,

rat, narrationem non videtur in postmeridianum tempus distulisse.

Scenam aedibus ac Darii monumento decoratam fuisse, res ipsa docet. Quonam vero schemate Aeschylus usus fuerit ad histrionem, qui Darii umbram imitabatur, vestiendum, non constat. Illud certum est, eum habitu quoque spectri quandam similitudinem prae se tulisse. Machinis quoque locum fuisse conjicio, quibus extolleretur Darii persona, cum surgeret ab inferis, ac ad eosdem rediens, deprimeretur.

IN SCENAM I.

v. 1 — 152.

Chorici senes, quorum curae Xerxes regnum ac domum demandaverat, primum, qui sint et quid rerum gerant, spectatorum causa verbis declarant. Quae quidem tragoediae ingressio, quamquam non omnino male instituta est, sapientius tamen Promethei vincti ac Thebaidos principium adornatum est. Ibi enim nihil dicitur ab iis, qui primo loco scenam ingrediuntur, nisi quod suis ipsorum ex rationibus dicere debebant; tamen ex iis, quae dicunt, spectatores plenam eorum notitiam colligunt. Quid autem causae suberat, cur hic senes Persae statim qui essent, quoque munere fungerentur, exponerent, quod ex eorum numero neminem fugiebat? Nimirum ne spectatores ignorarent. At vitiosum est, in dramate personas ita loquentes agentesve inducere, ac si scientes theatri curiositati inserviant. Verum hoc vitii genus ortum est e dramatici et epici poematis confusione, veteresque tragicos tum maxime hic lapsos esse deprehendimus, ubi ab initio vel Chorum solum, vel quendam ex interlocutoribus solum secum, loquentem facerent.

v. 1. Τάδε μὲν] Τάδε h. l. δεικτικῶς, et pro ἡμεῖς positum, ut Sept. adv. Theb. v. 975.

Περ-

Περσων τῶν οἰχομένων — αἴαν] Probabiliter hoc adjectum et ad argumentum fabulae declarandum appositum.

v. 2. πιστά] Sic v. 169. γηραλέα πιστώματα de iisdem senibus; et v. 678. ὦ πιστά πιστῶν. Quod subjicitur καλεῖται h. l. et sunt et nominantur. Καλεῖσθαι, νομίζεσθαι, ἀνδᾶσθαι, φαίνεσθαι saepe pro εἶναι poni, dudum observarunt Grammatici, in his nuper *Burgefs* ad Soph. Oedip. Col. p. 51.

v. 3. καὶ τῶν — φύλακες] Ostendunt senes, se non solum regni Persarum *fidus* Xerxis ejusque familiae *administros*, sed etiam Suforum, qua in urbe regia Persarum erat, ingentibus divitiis opibusque custodes esse constitutos. ἀφνεὰ καὶ πολύχρυσα ἔδρανα, *opulenta sedes auroque abundans*, apte designat Xerxis regiam; qua cum potiretur Alexander, ut reliqua taceam, auri argentique non signati plus quadraginta millium talentorum invenit (Diodor. Sic. lib. XVII. cap. 6.

v. 4. κατὰ πρεσβείαν] „propter dignitatem. Hefychius: Πρεσβείη, τιμὴ μείζων. Rursum Πρέσβεις, βασιλεῖς, ἄρχοντες, προτιμούμενοι. Noster infra v. 625. Βασιλεία γύναι πρέσβος Πέρσαις.

v. 5. κατὰ πρεσβείαν οὖς — ἐφορεύειν] quos ipse rex Xerxes, imperator Dario prognatus, pro dignitate elegit, ad regni sui se absente curam tutelamque gerendam. „Aliiter autem Herodotus, apud quem Xerxes soli Artabano imperium committit, his verbis: σῶζε οἶκόν τε τὸν ἐμόν, καὶ τυραννίδα τὴν ἐμήν. Σοὶ γὰρ ἐγὼ μόνῳ ἐκ πάντων σκῆπτρα τὰ ἐμὰ ἐπιτραπέω, quae locutus Artabanum Sufa dimisit.” *Stanlej*. Βασιλεὺς Δαρειογενεῆς explicationis causa adjectum. Opportune autem hic Xerxes nominatur, ne spectator temporis, quo haec geruntur, notitia careat.

Χώρας ἐφορεύειν] Dubitare videtur Abreschius, quartusne plur. an secundus sit casus χώρας; provocans ad *Suppl.* 684. 634. Eumenid. 534. ubi ἐφορεύειν cum accusati-

fativo conſtruitur. Sed haec exempla non impediunt, quo minus h. l. vocabulum *χώρας*, quod ſenſus poſtulat, genitivo caſu elatum eſſe dicamus.

v. 8 — 11. ἀμφὶ δὲ νόστῳ — θυμὸς ἔσωθεν] *Verum de reditu regis exercitusque auro abundantis nunc jam mala praefagiens in pectore animus vehementer perturbatur.* ἀμφὶ νόστῳ, metuebant enim, ut ſalvi redirent. In metus, timoris, ſollicitudinis affectibus exprimendis praeſcipue excellit Aefchylus. Variavit autem verborum ſtructuram in his νόστῳ βικιλείῳ καὶ στρατιᾷς, pro βασιλέως. Similem loquendi formam Abreſchius obſervavit v. 76. πεζονόμοις ἔκ τε θαλάσσης ἐφέταις.

πολυχρύσου στρατιᾷς] *Ingentem auri argenticque vim in exercitu Perſarum fuiſſe memoriae proditum eſt ab hiftoriae ſcriptoribus, cf. Herodot. lib. VII. c. 41. 85. κακόμαντις hic paulo aliter ac ſupra Sept. Adv. Theb. 724. Ibi de furia mala hominibus denuntiante; h. l. autem θυμὸς κακόμαντις, mali praefaga. Cauſas ſollicitudinis exponit Choerus v. 91 ſqq. Saepius autem Tragicus de praeſiſione malorum utitur vaticinandi verbis. ὄρσολοπεῖται] Heſychius: ὄρσολοπεῖται, διαπολεμεῖται, ταραſſεται, Αἰσχύλος.*

v. 12. πᾶσά γὰρ ἰσχύς Ἀſιατογενῆς οἴχωκεν] *omne enim robur Aſiaticum, h. e. omnis Aſiae juventus, abiit. Neminem enim fere, qui arma portare poſſet, a Xerxe domi relictum eſſe, immenſus copiarum numerus nobis perſuadet. Ex unius Pythii familia quinque filii exercitum ſequebantur; tantumque aberat, ut pater uni eorum vacationem impetrare poſſet, ut potius eam petenti Xerxes vehementer iratus crudeli filium innocentem ſupplicio afficeret.*

v. 13. νέον δ' ἄνδρα βαῦζει] *Si hic ſana omnia et integra ſunt, utique repetendum arbitror Ἀſία ex Ἀſιατογενῆς, q. d. et Aſia cum clamore juvenes viros poſcit, nullis*
Sci-

scilicet praeter pueros senesque maribus in regno relictis. Verumtamen haec ratio paulo contortior est et abruptior, quam ut ita Aeschylum scripisse credam. Accedit quod cum Chorus bis in hac scena ad eandem sententiam redeat v. 59 — 64. et v. 131 — 137. utroque loco etiam mentionem faciat parentum uxoremque desiderii, quo liberos maritosque prosequantur. Fortasse igitur inter οἴχωκεν et νέον aliquot versiculi perierunt; quorum quidem cum vicinis junctorum hanc fere sententiam fuisse suspicor: *Abiit omnis Asiae juvenus; magnum ex horum desiderio dolorem capiunt, patres, matres, uxores; unaquaeque recens nupta moeret, et juvenem maritum cum clamore poscit.* βᾶζειν Helychius in tp. ὕλακτεῖν; h. l. transfertur verbum ad *vociferandi flagitandique sensum*, quemadmodum in illo Lucretiano, — *nonne videtis Nil aliud sibi naturam latrare, idem est latrare, ac vehementer poscere, flagitare.*

v. 14. 15. κοῦτε — ἀφικνεῖται] *neque ullus sive pedestris sive equestris nuntius ad hanc urbem Persarum imperii caput advenit.* ἰππεύς de ἀγγάροις illis s. veredariis publicis accipio apud Persas institutis, quorum rationem describit Herodotus lib. VIII. c. 98.

v. 16. οἴτε qui quidem scil. Persae Susorum urbe, et Ecbatana, Mediae metropoli, et vetere Cissiae sede relicta abierunt, alii equis alii navibus vecti, alii pedites, pedestri itinere belli robur ac molem praebentes. πολέμου στίφος παρέχειν vel simpliciter est *bellicum agmen facere*, vel simul *robur belli* notatur. Utro modo explices, hoc certe tenendum, βᾶδην — παρέχοντες ad πεζούς tantum, non ad equites nautasque pertinere. Aliter enim post βᾶδην commate distinguendum esset, repetito post βᾶδην, ex antecedentibus ἔβαν; quod sane langueret ex tautologia, πεζοὶ βᾶδην ἔβαν. Nostra vero ratione elegans efficitur periphrasis, πεζοί τε, βᾶδην πολέμου στίφος παρέχοντες.

Κίσσιων ἕρκος] „Susa a Tithono condita, Memnonis patre; arx ipsa Memnonium vocabatur. Susi etiam Cissii sunt dicti, et Aeschylus Memnonis matrem Cissiam vocat. Strabo l. XV. p. 728. Λέγεται γὰρ ἂν καὶ κτίσμα Τιθωνοῦ τοῦ Μέμνονος πατρός. Et mox: ἢ δ' ἀκρόπολις ἐκαλεῖτο Μεμνόειον. Λέγονται δὲ καὶ Κίσσιοι οἱ Σούσιοι. Φησὶ δὲ καὶ Αἰσχύλος τὴν μητέρα Μέμνονος Κισσίαν. Auroram intelligit, quam Aeschylus (fortasse in *Ψυχοστασίῳ*) Cissiam fuisse tradidit. Sic Strabo. Aeschylus vero hic Susa et τὸ παλαιὸν Κίσσιων ἕρκος separat, ut et postea v. 117. Cissia sane urbs erat in agro Susiano, Ptolem. Geogr. VI. Κισσίας χώρης meminit Herodotus VI. 236. Cissiorum Hesychius; ἔθνος Περσῶν, quos in hac expeditione adversus Graecos profectos, tradit idem Herodotus armaturamque describit, et ducem nominat, Ataphem Otanis fil. lib. VI.” *Stanlej.*

v. 21. Ἀμήστρης idem esse videtur, qui infra vocatur Ἀμήστρις. Virorum nomina metro refractaria in ordinem cogenda erant, ut versui aptari possent. Qui vulgo Ἄρτα Φέρνης, transpositis literis ἌρταΦρένης dici debuit. „*Brunck.* „Sane Artaphernes quidam, Artaphernis fil. Lydorum et Mysorum dux in hac expeditione memoratur Herodoto lib. VII.” *Stanlej.*

v. 22. Μεγαβάζης] „Idem fortasse, qui Herodoto Μεγάβας, ὁ Μεγαβάτεω inter praefectos nauticarum copiarum recensitus lib. VII. c. 87.” *Stanl.* Ἀστάσπης] „an idem qui Herodoto Ἰστιάσπης dux Bactriorum et Sacarum? lib. VII. 95. *Stanl.*

v. 24. βασιλῆς βασιλέως ὑποχοί] „Perfarum imperatorem plures reges sibi subditos habuisse nemo nequit, ideoque titulum *regis regum* sibi vindicabat; ita in inscriptione monumenti Cyrum appellatum testatur Strabo lib. XV. ex Onesicrito.

Ἐνθάδ' ἐγὼ κεῖμαι Κῦρος βασιλεὺς βασιλῆων.

Ita

Ita se nominat Artaxerxes in epistola ad Esdram, Esdrae lib. I. c. 7." *Stanl.*

βασιλέως μεγάλου] Hoc titulo regem Perfarum insignitum fuisse notissimum est; nec in re tralatitia opus est exemplis, quae ad h. l. congeffit *Stanlejus*.

v. 26 — 28. τοξοδάρμαντες — δόξη] *alii quidem sagittarii, alii equites, ad spectu formidabiles, in praelioque strenui, propter insitam animi virtutem, cujus laude florent cedere nescii.*

v. 29. ἵπποχάρμας] „Ita Pindarus Hieronem Συρακόσιον ἵπποχάρμαν βασιλῆα vocat, vel ut alii, ipsos Syracusios ἵπποχάρμας, qui legunt Συρακοσίων ἵπποχαρμῶν βασιλῆα. Ubi tamen malle cum nostro ἵπποχάρμαν. He, Sychius: Ἴπποχάρμας, ὁ ἐφ' ἵπποις χαίρων ἢ μαχόμενος. Χάρμη γὰρ ἢ μετὰ χαρᾶς μάχη. De Perlis disertè Hieronymus in Hierem. cap. 12. *juxta historiam omnis Persis et universa Chaldaea, et regionum illarum exercitus gaudet equitatu.* cf. et Xenoph. *Cyrop.* lib. VIII." *Stanl.*

v. 30. Μασίστρης] „Inter duces Persicos Μασίστης quidam nominatur Herodoto lib. VII." *Stanl.*

v. 31. Φαρενδάκης] An qui Herodoto Φαρενδάτης qui Maribus et Colchis praeerat? lib. VII. 79." *Stanlej.*

v. 32. Νεῖλος] *magnus appellatur, quia ceteris longior multo et copiosior fuit, quam ob causam saepe etiam cum de Aegypto agitur, κατ' ἐξοχὴν vocatur ὁ ποταμὸς πολυθρέμμων, almus, fertilis; Epitheti rationem reddit Strabo lib. XV. καὶ Νεῖλον δ' εἶναι γόνιμον μᾶλλον ἑτέρων, καὶ μεγαλοφυῆ γεννηῖν καὶ τᾶλλα καὶ τὰ ἀμφίβια· τὰς τε γυναικάς ἐσθ' ἦτε καὶ τετραδύμα τίττειν τὰς Αἰγυπτίαις. Ἀριστοτέλης δὲ καὶ ἐπτάδυμὰ τινὰ ἰστορεῖ τετοκέναι· καὶ αὐτὸς πόλυγονον καλῶν τὸν Νεῖλον, καὶ τρέφιμον διὰ τῶν ἐκ τῶν ἡλίων μετρίαν ἔψησιν αὐτὸ καταλιπόντων τὸ τρέφιμον, τὸ δὲ περιττὸν ἐκδυμιώντων.*" *Stanl.*

v. 34. Πηγασταγῶν] „Scholiaſtes monet nomina haec non eſſe Aegyptiaca, ſed ab ipſo poeta conficta; certe Perſicá potius videntur. Πηγασταγῶν inter Perſas nominatur infra. Eſt et Ἀρσάμης nomen Perſicum, Antigon. Hiſt. mirab. 12. Φησὶ δὲ ὁ ἱſτοριόγραφος Ἀρσάμην τὸν Πέρσην εὐθύς ἐκ γενεῆς ὀδόντας ἔχειν. Arabum et Aethiopum dux Arſames in hac expeditione memoratur Herodoto lib. VII.” Stanl. Ego vero non video, cur Aegyptiaca horum ducum nomina eſſe debuerint; quid enim impedit, quo minus credamus Perſarum proceres Aegyptiis praefectos fuiſſe?

v. 37. ὠργυγίας Θήβας] De hoc Thebarum Aegyptiacarum cognomine cf. Stanleji not. ad Sept. adv. Theb. v. 327.

v. 39. καὶ ἐλειοβάτας] „Per ἐλειοβάτας, paludicolas, intelligit incolas ἐλέων, regionum paluſtrium Aegypti. vid. poſt Schol. Spanhém. ad Iulian. p. 255. Hemſterh. ad Ariſtoph. Plut. v. 178. et Weſſeling. ad Hierocl. Synecd. p. 716. Thucydide teſte Ἐλειοὶ iſti Aegyptii erant omnium bellicoliſſimi, v. lib. I. c. 110.” Abreſch. δεινοὶ ἐρέται, boni remiges, acres. (Sic acri remige Virg. Aen. v. 116.) Sin ἐρέτας de militibus nauticis capias, δεινοὶ fortes erunt.

v. 41. ἀβροδιαίτων Λυδῶν] „Mollitiei Lydorum ſatis aperta indicia, quod filias ſuas omnes proſtituerint; quod primi caupones inſtitoresque exſtiterint, et quod inventum ab ipſis teſſerarum et talorum ludum et pilae καὶ ἄλλων πασέων παιγνίων τῶ εἶδεα πλὴν περσῶν jactitarint. Herod. lib. I. 94.” Stanl.

v. 43. κατέχουσιν ἔθνος] Eſſi haec explicari poſſunt, ſi κατέχειν ἔθνος inſolentius dictum ſit, pro gente aliqua contineri, mihi tamen veriſimilius eſt, articulum τοὺς ante Μιτράγαθῆς ab aliena manu inſertum, Aelchylum autem ita ſcripſiſſe:

οἱ τ' ἐπίπαν ἠπειρογενές
 Κατέχουσιν ἔθνος, Μιτραγαθῆς
 Ἀκρεὺς τ' ἀγαθὸς βασιλῆς δίοποι·

coli signo post δίοποι posito, ita ut ex antecedentibus sub-intelligatur ἔπονται. Sensus: *Sequitur vero etiam mollis Ly-dorum populus, et qui omnes gentes in illa continente natas imperio regunt, Mitragathes, et fortis Arceus, praefecti regii.*

βασιλῆς δίοποι brevius eosdem designat, qui antea βασιλῆς βασιλέως ὑποχοι μεγάλου στρατιῶς ἔφοροι dicebantur. Eustath. in Iliad A'. δίοπος — λέξις παρ' Αἰσχύλῳ ἡγεμονική. Idem in Iliad. B'. οὐ μόνον δίοποι οἱ ἄρχοντες, ὡς καὶ Αἰσχύλος δηλοῖ, ἀλλὰ καὶ ἀδίοποι οἱ μὴ ἀρχόμενοι. Et in Odys. M'. διέπειν, τὸ ἐνεργεῖν λέγει ὅθεν καὶ δίοπος ὁ οἰκονόμος παρ' Αἰσχύλῳ. Verum ultima haec Eustathii glossa ad alium Aeschyli locum pertinet. Hesychius: Δίοπος, ἐπίσκοπος, ἄρχων, ναύαρχος, ἐπιστάτης; item Δίοποι, ἐπιμεληταί. Et hujus quidem interpretationis sedes in hoc Aeschyli loco ponenda videtur.

v. 45 sqq. καὶ πολύχευσοι Σάρδεϊς — προσιδέσθαι] *Et Sardes (male Stanl. intp. Sardi) auro abundantes multorum curruum vectores emittunt, quadrijuges et sejuges ordines, terribile visu spectaculum.* πολύχευσοι dicuntur Sardes, quia Pactolus e Tmolio fluens, aurique ramenta secum ferens, mediam urbem ejusque forum interluebat (Herodot. lib. I. c. 17. Strabonis autem aetate haec ramenta defecerant. Geogr. lib. XIII.); unde etiam Croesus divitias habuisse dicebatur. ἔποχος Hesych. ὁ ἐπὶ τοῦ ὀχήματος. Idem Ἐποχοι οἱ ἐπὶ τῶν ὀχημάτων διαβχίνοντες.

ἐξορμῶσι] „Transitive quam absolute frequentius verbum inveneris apud auctores paulo antiquiores. v. c. Eurip. Iphig. Taur. v. 1437. παῦσαι διώκων, ρεῦμά τε ἐξορμῶν στρατοῦ. —” *Abresch.* τέλη sūnt ordines curruum bellicorum. διξέυμοι currus, qui duo temones habent, et quibus quaterni equi junguntur, τριξέυμοι autem tribus te-

monibus instructi ideoque sejuges. Abradates (ap. Xenoph. Cyrop. lib. VI. c. 1. ubi vid. Zeunii not.) sibi paraverat ἄρμα τετράρρυμόν τε καὶ ἐξ ἵππων ὀκτώ, indeque Cyrus excogitavit currus octo temonum, turribus oneratos, qui octonis boum jugis veherentur.

v. 49 [ἰρρ. στεῦνται — ἀκρονες] *Minantur vero etiam sacri Tmolii accolae servitutis jugum imponere Graeciae, Mardon, Tharybis, sc. duces eorum, hasta acres. Tmolus Lydiae mons ἱερός, ut ap. Eurip. Bacch. v. 64., quia ibi Bacchus ex Jovis femore natus esse ferebatur (cf. Spanhem. ad Callim. hymn. in Del. v. 70.). Circa eum habitabant olim Lydi, Maeones, Myfi (Hom. Il. B'. 866. Strab. lib. XII. p. 625.). Lydorum tamen et Myforum ducem Artaphernem nominat Herodotus.*

v. 52. ἀκοντισταὶ Μυσοὶ, quia jaculis praeestis utebantur. Herodotus armaturas variarum gentium in hac expeditione describens: Μυσοὶ δὲ ἐπὶ μὲν τῆσι κεφαλῆσι εἶχον κρόκεα ἐπιχώρια, ἀσπίδας δὲ μικράς. Ἀκοντίοισι δὲ ἐχρέωντο ἐπικαύταισι. Lib. VII. 74.

v. 53. Βαβυλῶν δ' ἡ πολύχρυσος] „De hujus urbis opulentia cf. Herod. lib. I. 192. et Strab. lib. XV.” *Stanl.* In uno Beli templo immensa vis aureae supellectilis fuit. Herodot. I. 181 [ἰρρ.

πάμμικτον ὄχλον, sc. partim nautas, partim pedites. πέμπει σύρδην *Stanl.* vertit *mittit tractim.* Verum quid hoc sit *tractim mittere?* σύρδην ἀναλῶσαι apud Eurip. Rhel. v. 85. est *funditus perdere.* Sed haec adverbii notio non magis quam illa ab hoc loco aliena. Quid multa? Mihi vel σύρδην *impetuose,* vel φύρδην *mixtim* s. *promiscue* legendum esse videtur. ναῶν ἐπόχους, *nautas et milites classarios.* τοξουλκῶ λήματι πιστούς, *sagittandi peritia feroces.*

v. 56 [ἰρρ. τὸ — πομπαῖς] *Ensiserque populus ex universa Asia sequitur venerandis grandibusque sub regis auspiciis.*

ὑπὸ πομπαῖς] „Dum exspecto, qui doceat ὑπὸ illam induere compositis virtutem, quam hic agnoscunt vete-

res critici, mihi dubium non erit, legendum quin sit ὑπὸ πομπαῖς, separatis, quae male in unam vocem coaluere. Simplex πομπή pro *instinctu* habes in Aristid. Tom. I. p. 181. πέμπουσι θεῖα πομπῇ ἄγῃ ἐπὶ πᾶσαν ἀφορμὰς τοῦ βίου· et Ζεφύρου πομπὰς dixit Pindar. Nem. Od. VII. v. 43. Hinc sensu valde commoedo ὑπὸ πομπαῖς βασιλέως accipi poterit pro *regis ductu*." *Abresch*.

v. 59. ἄνθος ἀνδρῶν Περσίδος αἰῆς ut Agam. v. 205. ἄνθος Ἀργεος vel Ἀργείων de delecto juvenum virorumque bello gerendo idoneorum exercitu.

v. 61. οὗς πέρι — μαλερῶ] *Propter quos omnes quae eos genuit et aluit Asiatica tellus ingemiscit flagrans desiderii igniculis. μαλερῶ, ardente, ignibus consumente, bene de desiderio; uritur enim animus cupidine absentis amici videndi et quasi tabescit.*

v. 63. τοκέες τ' — τρομέονται] *parentesque et uxores, singulos dies numerando, temporis mora et tarditate anguntur.*

ἡμερόλεγθον] „Sic Aristot. Natur. Animal. lib. VI. ἐνιοὶ δισχυρίζονται ὅεκα μῆνας κῶειν ἡμερόλεγθον, h. e. decem menses continuos, (ita ut singuli dies numerentur). ἡμερολεκτηῖν quotidie numerare." *Stanl.*

v. 65. πεπέρακε μὲν — χώραν] *Jam quidem transiit regis exercitus urbium vastator in vicinam oppositam regionem. Chersonesum scil. Abydo exadversum litam. ἀντίπορον, ut in Suppl. 553. ἀντίπορος γαῖα, et Eurip. med. 210. Ἑλλάς ἀντίπορος. Eodem sensu ἀντήρη χώραν posuit Eurip. Troad. 220. et ἀντίπορθμος id. Jon. 1585. —* *Abresch.*

v. 68 — 71. λινοδέσμῳ — πόντου] *per rates lineis vinculis s. funibus inter se junctas, fretum Helles, Athamanzi filiae, i. e. Hellespontum superans, pontem multis clavis firmatum, jugo cervicibus ponti imposito. Pontem navalem, quo Xerxes Europam Asiae junxit, luculenter describit Herodotus lib. VII. Post ἕδισμα ambigua est interpunctio,*

et

et jam olim pro eo legebatur Schol. teste, ἔρεισμα. Utra lectio verior sit, certo definire non aulam. Si vero ὄδισμα teneas, melius est, coli signo a sequentibus disjungere, ut πολύγομφον ὄδισμα sit explicatio quaedam verborum λινοδέσμῳ σχεδία, et ita connectatur cum antecedentibus, ut vel simul cum acc. πορθμὸν a participio ἀμείψας regatur, vel absolute positum sit. Sin ἔρεισμα legas, quod est *firmamentum*, aptius cum sequentibus ita construatur, ut sensus sit: *firmamento multis clavis revincto tamquam jugo cervicibus ponti imposito*. In his ζυγὸν — ἀρχέμι πάντου nobilis est metaphora, non tamen ultra tragici sermonis altitudinem assurgens.

v. 72 sqq. πολυάνδρου — ἰσόθεος Φῶς] In his v. 75. melius legi arbitror πεζονόμους, commatis vel coli signo post Σαλώσσηςposito; quam quidem rationem Scholiastae quoque placuisse suspicor. Sensus: *Populosae autem Asiae bellicosus rex gregem divinum, h. e. immensum, bifariam partim terrestres, partim ex mari s. maritimas copias agit, fortibus asperisque ducibus confusus*. E lectione πεζονόμοις gracilior sensus oritur, nec satis, ut ita dicam, rotundus; epitheta enim, quae ad universas Xerxis copias pertinebant, tantummodo ducibus eorum tribuuntur. πεζονόμος, si accusativum legas, signif. *pedestris, q. d. qui pedestris pascitur*. Si dativum serves, est *pedestres pascens*. Illa ratione passively accipitur, ut ἀγρονόμος ap. Homer. Od. Z. 106. Utrumvis legas, servatur translatio, quae est in ποιμανάριον. „ποιμανάριον, exercitum. Non enim hoc vocabulo gregem tantum ovium, sed et populi significari, monet Eustathius, nostrum laudans in Iliad. II. τὸ δὲ ποιμὴν λαῶν, ταυτὸν ὃν τῶ ἀνδρῶν· ποιμάνωρ συνδέτως Αἰσχύλος εἶρηκε, καὶ τὸ τοιοῦτον ποιμνιον, ποιμανάριον. cf. infr. v. 239. Hefych. Ποιμάνωρ· ποιμὴν ἢ βασιλεύς.” Stanl. στυφελὸς asper, i. q. fortis, bellicosus, quemadmodum Virgilius: *studiis asperrima belli*, de Carthagine (Aeneid. I. 14.). ἐφέταις. Hefychius: Ἐφέταις· τοὺς ἡγεμόνας τῶν

Περσῶν καταχρηστικῶς, proprie enim erant Atheniensium iudices, qui de causis capitalibus cognoscebant.

χρυσογόνου γενεᾶς] Genus auro prognatum appellatur Xerxis genus, quatenus a Perseo deducitur, quem Danaë turri aenea inclusa ex Jove, qui in pluviam auream commutatus ei vitium fecerat, suscepisse dicitur. Fabula est notissima. Xerxem vero e Persei posteris esse, similiter fingit Lycophron (Cassandr. v. 1403 sqq.), hisce versiculis, quos jam Stanl. adhibuit:

Ἄλλ' ἀντὶ πάντων Περσέως ἕνα σπορᾶς
 Στελεῖ γίγαντα, τῷ θάλασσα μὲν βατῇ
 Πεζῷ ποτ' ἔσται, γῆ δὲ ναυσθλωθήσεται
 Ῥήσσουντι πηδοῖς χέρσον·

Perfas vero omnes a Perseo nomen accepisse auctor est Herodotus lib. VII. c. 61. ἐκαλέοντο δὲ (Πέρσαι) πάλαι ὑπὸ μὲν Ἑλλήνων Κηφῆνες, ὑπὸ μὲν τοῖς σφέων αὐτέων καὶ τῶν περιοίκων Ἀρταῖοι. Ἐπεὶ δὲ Περσεὺς ὁ Δανύχης τε καὶ Διὸς ἀπίκετο παρὰ Κηφέα τὸν Βήλου, καὶ ἔσχε αὐτοῦ τὴν θυγατέρα Ἀνδρομέδην, γίνεται αὐτῷ πάϊς ᾧ οὐνομα ἔθεντο Πέρσην. Τοῦτον δὲ αὐτοῦ καταλείπει. Ἐτύγχανε γὰρ ἄπαις ἐὼν ὁ Κηφεὺς ἔρσηνος γόνου. Ἐπὶ τούτου δὲ τὴν ἐπωνυμίην ἔσχον.

v. 79 sqq. κυάνεον — ἄρην] *Oculisque caeruleum referens immitis s. cruenti draconis vultum, multo cum milite multisque cum navibus Assyrium currum agens, Martem arcipotentem adversus viros hastis nobiles ducit.* Sublimis descriptio! Similitudo draconis graviter designat trucem bellicosi regis vultum.

Σύριον] „Pro Assyrio, sicut monet interpres Graecus. Herodot. lib. VII. 63. de Assyriiis verba faciens: οὗτοι δὲ ὑπὸ μὲν Ἑλλήνων ἐκαλέοντο Σύριοι, ὑπὸ δὲ τῶν βαρβάρων Ἀσσύριοι ἐκλήθησαν. Strabo lib. XVI. οἱ δ' ἱστοροῦντες τὴν Σύρων ἀρχὴν, ὅταν φασὶ Μήδους μὲν ὑπὸ Περσῶν καταλυθῆναι, Σύρους δὲ ὑπὸ Μήδων, οὐκ ἄλλους τινὰς τοὺς Σύρους λέγουσιν, ἀλλὰ τοὺς ἐν Βαβυλῶνι καὶ Νίνῳ ἐκατεσκευασμένους τὸ βασίλειον. Oritur differentia ex additamento articuli Arabici.” Stanl.

v. 83. ἐπάγει — ἄρην] „*Contra Graecos, qui hastis in pugna usi sunt, adducit Persas, quibus arcus et sagittae praecipua armatura.*” cf. v. 145 sqq. Herodotus Persarum arma recensens lib. VII. αἰχμὰς inquit, βραχέας ἔχον, τόξα δὲ μεγάλα, οἷτους δὲ καλαμίνους. Et apud eundem lib. V. Aristagoras ἢ τε μάχη αὐτέων ἐστὶ τοιήδε, τόξα καὶ αἰχμὴ βραχέα. Ubi tamen in describendo arcu Persico parum inter se conveniunt Aristagoras et Herodotus, quem hic brevem, ille magnum dicit. Sub gerris et scutis ex humeris pendere pharetras discimus ex eodem Herodoto lib. VII. ὑπὸ δὲ φαρετρεῶνες ἐκρέμαντο. Strabo lib. XV. παρὰ δὲ τὰς φαρέτρας καὶ σαγάρεις ἔχουσι. Rursus eodem libro: ἔχει δ' ἕκαστος τόξον καὶ σφενδόνην.” Stanl.

τοξίδαμνον] Rectius forte fuerit cum Pottero ad Lycophr. v. 1331 τοξοδάμνον scribere. Tzetzes enim ad illum locum monet, τοξοδάμνον esse arcu domitum, τοξοδάμνον vero, παρξυτόνωσ, arcu domantem. Quicquid sit, h. l. activam hujus vocabuli vim obtinere, certum est.

v. 85 sqq. δόκιμος — λαός] *Neque quisquam idoneus, qui valeat, magno virorum torrenti, immenso exercitui, obaitens, firmo aggere, opposita militum mole, inexpugnabilem maris fluctum, exercitum Persarum, cuius vim et impetum sustinere nemo potest, propulsare. Sustineri enim non potest Persarum exercitus bellicosusque populus.* Allegoria nobilis, audax, lucida, sibi que egregie constans. cf. Theb. v. 64-116. Bene etiam comparavit Stanl. illud Ciceronis ad Attic. VII., 5. *Fluctum enim totius barbariae ferre urbs una non poterat.*

δόκιμος] „Interpr. reddit *expectandus*, quasi legere-tur προςδόκιμος. Rectius Schol. exp. ἀνδρείος. Hesych. τέλειος, χρήσιμος.” Abresch. Et Hesychii quidem glossa χρήσιμος hic optime quadrat.

ἀπρόσοιτος] Ἀπρόσοιτος, ἀνυπομόνητος Hesych., qui vel in codice suo legit ἀπρόσοιτος, vel corrigendum ἀπρόσοιστος.

v. 91 sqq. Δολόμητιν — Φυγεῖν] *Insidiosam vero fraudem numinis quis mortalium evitet? Quis levi agilis pedis saltu se expediat? Amice enim initio blandiens ducit mortalem in retia, unde non licet homini sine noxa effugere.* δολόμητιν ἀπάταν θεοῦ ita accepit Stanl., ut Aeschylum ad somnium illud respexisse putaret, quod, Herodoto narrante, bis Xerxi apparuerat, minitans, ni extemplo expeditionem susceperet, eum brevi ad incitas redactum iri. Quamquam vero eodem trahit illa, quae v. 101. sequuntur, mihi tamen haud persuasit vir doctissimus, Aeschylum nocturnum illud Xerxis visum in hanc fabulam illigare voluisse. Ego potius h. l. univérse, sine respectu ad illud somnium, hanc sententiam designari statuo, magnam hominis fortunam saepissime cladis alicujus aut calamitatis praenuntiam esse. Nimirum duae sunt opiniones veterum de divini numinis erga fortunam hominum habitu; altera, qua deum eundem hominem perpetuo beatum esse ferre posse negabant; altera, qua divinum numen ipsam hominis felicitatem, praesertim si ea insolenter abutatur, insciente eo ac minime sperante in perniciem convertere statuebant. Illam igitur ob causam deo *invidiam*; hanc ob rem autem ei *dolum* s. *fraudem* tribuunt. Prioris sentiendi loquendique rationis exemplum occurrit ap. Herodot., ubi lib. III. c. 40. Amasis ad Polycratem scribit, — se quidem ejus prospera fortuna delectari, sed propterea quod nimia sit ejus prosperitas, et humanitatis modum excedat, sollicitum esse; non ignotam enim sibi esse numinis invidiam. ἐμοὶ δὲ, inquit, αἱ καὶ μεγάλαι εὐτυχίαι οὐκ ἀρέσκουσι, ἐπισταμένῳ το θεῖον ὡς ἔστι φθονερόν· — οὐδένα γὰρ καὶ λόγῳ οἶδα ἀκούσας, ὅστις ἐς τέλος οὐ κακῶς ἐτελεύτησε, πρὸς ῥίζος, εὐτυχεῶν ἴτα πάντα. Eodem modo Artabanus Xerxem a bello adversus Graeciam avertere cupiens invidiam hanc divini numinis commemorat lib. VII. c. 10. ἄρῃς τὰ ὑπερέχοντα ζῶα ὡς κεραυνοὶ ὁ θεὸς οὐδὲ ἐξ φαντάζεσθαι, τὰ δὲ μικρὰ οὐδὲν μιν κνίζει; ἔρῃς δὲ ὡς ἐς οἰκήματα τὰ μέγιστα αἰεὶ καὶ δένδρεα τὰ ταιαῦτ' ἀπο-

ἀποσκήπτεται βέλεα; Φιλέει γὰρ ὁ θεὸς τὰ ὑπερέχοντα [πάντα κολουεῖν· οὕτω δὴ καὶ στρατὸς πολλὸς ὑπὸ ὀλίγου διαφθείρεται κατὰ τοιόνδε· ἐπεὶ σφί ὁ θεὸς φθονήσας φόβον ἐμβάλη ἢ βροντῆν, οἳ ἦν ἐφθάρησαν ἀναξίως ἑωυτῶν, οὐ γὰρ ἔξ φρονέειν ἄλλον μέγα ὁ θεὸς ἢ ἑωυτόν. -Itaque cum h. l. Chorus de dolosa fraude numinis loquitur, nihil aliud intelligit, quam deum summam hominum fortunam subito saepe evertere, eosque nec opinantes, ac rerum suarum prosperitati nimium confisos in acerbissimas calamitates, unde se expedire nequeant, conjicere. Quocirca Aeschylum in his ad somnium illud regis ab Herodoto narratum respexisse, tantum abest ut concedam, ut potius illud ei fortasse ne in mentem quidem venisse existimem. Certe si Stanleji conjectura valeret, infra ubi Darius quaerit, quid Xerxen, ut Graecos bello persequeretur, impulerit, Choricis senes hoc somnium silentio non praeteriissent. Quid enim ad excusandum Xerxen majorem potuisset vim habere, quam si per nocturni visi fallaciam eum a deo ad suscipiendum bellum excitatum fuisse docuissent?

δόλομητιν] In hoc epitheto non inest injustitiae criminatio. Alibi enim tragicus noster eandem ἀπάτην justam appellavit, versiculo ab Eustath. ad Iliad. B'. commemorato, ἔτι δέ ἐστιν, sic ille, οὐ μόνον κακὴ ἀπάτη, ἀλλὰ καὶ ἀγαθὴ, Αἰσχύλος δηλοῖ εἰπὼν,

Ἄπατης δικαίας οὐκ ἀποστατεῖ θεός.

v. 93. τίς — ἀνάσσω] „Sic utique ad metri integritatem scribendum, non ἀναῖσσω. Inepta in cod. Reg. B. glossa εὐδοκιμῶν, κρατῶν. Credo equidem a veteribus Atticis ἄσσω scriptum fuisse sine jota. Sed scriptura illa, si hodie admitteretur, minus exercitatis molestiam saepe faceretur. Qui enim distinguerent ἀνάσσω, cujus thema ἀνάξ, ab ἀνάσσω significante ἀναῖσσω? — H. l. autem notanda est enallage Poëtis frequens: τίς ὁ κραίπνου ποδὸς εὐπετεῖ πηδῆματι ἀνάσσω. Sic Sophocl. Electr. 19. μέλιτι νά τ' ἄστρων ἐκλέλοιπεν εὐφρόνη, pro ἐκλέλοιπεν ἄστρα με-

λαίνης εὐφρόνης. Eurip. Hel. 1098. παρῆδι τ' ὄνυχα Φόνιου
 ἐμβλαῖω χροός, pro παρῆδος χροῖ. Orest. 227 ὦ βροστρέχων
 πινῶδες ἄθλιον κέρει, pro ὦ βρόστρυχοι πινώδεις ἄθλιου κέρει.
 Exempla passim obvia apud utriusque linguae poetas. —
 Brunck. Imo et Germanorum lingua nonnunquam imi-
 tari potest. v. c. Aeschyli versiculos illos ita vertere li-
 cet: *Wer kann mit behendem Fusse, leichten Sprunges, ent-
 kommen? vel sic: Wer kann mit einem leichten Sprunge des
 behenden Fusses entkommen?*”

πηδήματος] Metaphora ducta est a bestiis, quae ca-
 piuntur in foveis, stramento aut virgulto tectis, unde ex-
 silire non datur.

v. 95. Φιλόφρων γὰρ σκίνοισα, simulata benevolentia
 blandiens, sc. ἀπάτη illa; pertinet ad ingentem illam for-
 tunam, quae hominis perniciem antecedere solet.

v. 98. τόθεν — Φυγεῖν] E tribus haec verba con-
 struendi interpretandique rationibus, quas attulit Abre-
 schius, unam tantum, quae unice vera est, omiſſis reli-
 quis, enotamus. ὑπὲρ nimirum cum Φυγεῖν, a quo dis-
 junctum est, connectendum: τόθεν οὐκ ἔστιν θνατὸν ὑπερ-
 φυγεῖν ἀλύξαντα, unde mortalis non potest sine noxa effu-
 gere, i. quos laqueos nemini mortali superare licet, etiamsi
 omnibus viribus id conetur. Atque ita dicitur, eodem ob-
 servante Eurip. Bacch. v. 868. Φυγεῖν ὑπὲρ ἀρκτύων, et infr.
 Agam. v. 366. ὑπερτελέσχι δίκτυον. il. v. 1385. ἀρκύστατον,
 ὕψος κρείσσου ἐκπηδήματος.

v. 100 seq. θεόθεν — ἀναστάσεις] Divinitus enim jam
 dudum prospera fortuna obtinuit, Persasque adigit, ut bel-
 la gerent, turribus infesta, tumultuque equis gaudente,
 h. e. proelio equestri, urbiumque everſionibus occuparentur.
 μοῖρα h. l. non universe de fato, sed de felici Persarum fa-
 to accipio, quo nimirum usi sic inſoleſcebant, ut animos
 ad bella gerenda converterent. πόλεμοι πυργαδίκτοι de
 obsidione urbium, et proeliis inter oppugnatores obses-
 sosque commissis; at πόλεων ἀναστάσεις designat urbium
 jam

jam expugnatarum everfionem. κλόος de turba ac tumultu hoftium in pugna congrefforum, ut ap. Homer. E. 167. Π. 331. ἐπέσκηψε autem, *influxit*, h. l. de impofita neceffitate pugnandi, cui refifti non potefl.

v. 106 fqq. ἔμαθον — μηχανικῆς] Stanl. ita vertit: *didicerunt vero vasti maris, albicantis flamine rapido, aspicerre marinum nemus, freti tenuiter textis rudentibus et populum transfretantibus machinis*; qua in verfione poëtae dicitio non tautologiae folum infultae, fed inficetae quoque translationis fpeciem induit. Quomodo enim ferri poffit *maris marinum nemus*? Aut quomodo *mare cum nemore* comparetur? Sed ifta interpretis, non poëtae, culpa eft. Primum enim etfi πόντος ac θάλασσα fynonyma funt, non tamen ita funt fimilia, ut prorfus nihil differant; πόντος enim praeterea quod mare fignificet, certi alicujus maris propriam habet notionem adjunctam, quod fecus eft in θάλασσα, ideoque, ficut Aefchylo quidem licuit hac figura verborum uti, σκάφη νεῶν, idem vero fi νᾶες νεῶν dixiffet, omnibus profecto, qui eum audirent, rifum debuiffet; ita πόντιον ἄλος θαλάσσης exenfari potefl, non item fi dixiffet θαλάσσιον ἄλος θαλάσσης. Itaque faltem non *maris marinum nemus*, fed *pelagi marinum nemus*, aut *portu marinum nemus* vertere debebat iñterpres. Accedit, quod Aefchylus πόντιον de Hellesponto videtur intellexiffe, certe, quae fequuntur, eum Hellespontum a Xerxe trajectum fpectaffe planum faciunt. Ἄλος autem h. l. non *nemus*, fed *pratium* fignificat, ideoque πόντιον ἄλος ita dicitur, ut Ciceroni placuit in Arateis: *Neptunia prata fecantes*, quem locum in notis ad partes vocavit Stanlejus. Plura dabimus in lex. Aefchyi. v. ἄλος. Itaque latinis verbis hoc potius modo reddenda funt Graeca: *didicerunt vero* (nempe antea ob rei nauticae ignorantiam nondum docti) *vasti maris ventorum impetu albefcentis pontica prata*, (vel fi mavis, *vasti pelagi marina prata*) *intuèri*. λεπτόδομα πείσματα, *rudentes a tenuibus filis contexti*; et haec quidem, tanquam partem pro toto,

de navibus Xerxis intelligo; λαοπόρους autem μηχανάς de ponte navali, quo Xerxes Hellespontum trajecit, accipio, cujus descriptio exstat ap. Herodot. lib. VII. c. 36. Sensus igitur verborum πίσυνοι — μηχαναῖς detracto ornatu poetico hic est: *freti navibus et ponte navali.*

v. 112 sqq. ταῦτά μοι — λακίς] Ab stropharum sensu et verborum consecutione Scholiastes pariter atque interpres latinus valde aberravit. Vere enim sic explicandae: *Propterea mihi tristitia praecordia metu vellicantur & punguntur, ne istum clamorem, Heu Persarum exercitum! audiat civitas, urbs magna Susidis viris vacua; illique clamori Cissina urbs respondeat, Heu, illud verbum (scil. ὄλ) universa mulierum caterva vociferante, byssini que mulierum peplos, prae dolore lacerentur.* In Graecis tamen paululum languere videtur τοῦδε post στρατεύματος; quam ob causam pro eo legendum opinor τοῦτο, ita ut comitate post στρατεύματοςposito, τοῦτο sublata distinctione cum μὴ πόλις quam proxime cohaereat, eodemque modo ad praecedentia ὄλ περσικοῦ στρατεύματος referatur, quo in antistrophe sequente τοῦτ' ἔπος refertur ad praecedens ὄλ. Nempe metuebat Chorus, ne serius ocus adventurus esset nuntius clamans: *Heu Persicum exercitum!* sc. deletum; illumque clamorem audiret vacua viris urbs Susorum, eumque redderet Cissina civitas, omni mulierum turba lamentabilem illam vocem HEU (ὄλ), quam ex nuntio primum audierant, repetente. Cl. Brunckius hunc locum graecis verbis ita explicavit: διὰ ταῦτα φοβοῦμαι ὑπὲρ τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος, μὴ πόλις πύθεται . . . καὶ τὸ Κίσινον πόλισμ' ἀντιδουπον ἔσσειται, τοῦ γυναικοπληθοῦς ὀμιλου ἀπύοντος, Ὅλ, καὶ μὴ λακισθῶσιν οἱ βύσσινοι πέπλοι. In quibus ut alia melius quam ceteri, tum hoc praeclare vidit γ. ὀμιλος ἀπύων nominativos esse consequentiae. At quomodo priora intellexerit, non satis assequor. Quantum enim ex ejus paraphrasi conjicio, dativum φόβῳ ita confluxit, ut ab eo regeretur genitivus Περσικοῦ στρατεύματος, vel saltem omissa et subintellecta praepositione ὑπὲρ

ὑπὲρ ab eo penderet; cum eodemque reliqua oratio per μὴ coniuuncta procederet. In quo si recte viri doctissimi mentem interpreter, necessarium foret ista μὴ πόλις πύδεται — Σουσιδος hoc modo reddere: Vereor, heu, de isto Persarum exercitu, ne civitas audiat evacuatam esse viris Susidis urbem. Verum hanc rationem quo minus amplectar, duo sunt, quae me prohibeant; alterum quod Sutorum urbem ceterasque viris vacuas esse, jam antea questus erat Chorus, neque ea res ejusmodi erat, ut eam a nuntio demum audire deberent; deinde quia illa quam exposui interpretatione arctioribus inter se Strophe et Antistrophe vinculis constringuntur.

ὁ δὲ περσικοῦ στρατεύματος] Simili, quem Chorus hic timet, exclamatione postea utitur is, qui cladem Persarum nuntiat v. 248 sqq. πόλις et ἄστὺ κένανδρον Σουσιδος, per appositionem nostro familiarem.

v. 119. ἀντίδουπον] Sic v. 1036. βόα νυν ἀντίδουπά μοι. Atque sic nuntii clamorem vicissim clamoribus excipit Chorus v. 254 sqq.

v. 120. ὁ δὲ, τοῦτ' ἔπος] Ut h. l. τοῦτ' ἔπος refertur ad praecedens ὁ δὲ, sic Prometh. 988. postquam Prometheus vocem ὦ μοι emiserat, Mercurius subdit: τότε Ζεὺς τοῦπος οὐκ ἐπίσταται.

v. 120. γυναικοπληθῆς ὄμιλος ἀπύων nominativi absoluti; quos ante Brunckium, qui conferri jubet Eurip. Hel. 296., Phoeniss. 290., Sophocl. Oed. Col. 1119., Oed. Tyr. 60. Abreschius animadverterat, laudato Salmas. de Usur. p. 715.

v. 123. ἐν πέπλοις πέσῃ λακίς, periphrasi poëtica pro πέπλοι λακισθῶσιν. „Etiam apud Persicas mulieres in summo luctu vestes scindere moris erat. Ita Diodor. Sic. lib. XVII. post Darium victum mulieres τὰς ἐσθῆτας περιῆριπτούσας, μετ' ὄδυρμῶν, ἐκ τῶν σικηνῶν excessisse tradit. Curt. lib. III. c. 10. „ingens circa eam nobilium feminarum turba constiterat, et laceratis crinibus, abscissaque veste,

veste, pristini decoris immemores etc." — Porro abscissis vestimentis lugubria induebant mulieres Persicae. Curt. lib. X. *Ad Dãrii quoque matrem celeriter perlata est; abscissa ergo veste, qua induta erat, lugubrem sumsit.*" Stanl.

v. 124 sqq. Eandem quae supra occurrerat v. 12 sqq. sententiam h. l. repetit Chorus, sed majore copia verborum et varietate imaginum usus. *Omnis enim equestris pedestrisque populus tanquam apium examen excessit, una cum duce exercitus, utrinque ponte junctum utriusque terrae Asiae et Europae commune promontorium trajiciens.* *πρῶν κοινὸν αἴξ ἀμφοτέρως* intellige Chersonesum Thracicam, quae tanquam isthmus aut promontorium ab Europa versus Asiam procurrit, ideoque utriusque communis dici potest. *ἀμφίξενκτος* vero appellatur, quia ab utroque Hellespontii litore ponte jungebatur. *ἄλιος πρῶν*, *peninsula s. terrae tractus in mare prominens.*

v. 131 sqq. Si vulgatam v. 134. lectionem sequamur, intp.: *Lecti autem virorum desiderio lacrymis implentur, Perfides vero summa tristitia oppressae; unaquaeque desiderio viri amante ferocem bellicosumque maritum profecuta solitaria relinquitur.* Sed praeter tautologiam a me jam in V. L. notatam, quae ex repetito *πόθῳ* existit, veritas quoque suavissimae imaginis lectione *πόθῳ Φιλάνορι* adulteratur. Nam ille mulierum amantium sensus, quo discedentes ad bellum maritos prosequuntur, *προπέμπονται*, desiderium recte dici nequit, quippe quod post aliquam temporis moram demum oritur. Sed in hoc discessu moerent mulieres, dolent, anguntur, et *cura* potissimum virorum in pericula ruentium afficiuntur. Comparet lector illustrem Homeri locum, ubi Hector ab Andromacha discedit, Il. VI. 407 sqq.; nullum ibi in Andromacha desiderii vestigium; adhuc enim in Hectoris amplexibus haerebat; sed curae ac sollicitudinis omnia plena. Itaque si *ἐκάστα δ' ὄθη Φιλάνορι* (e δ' ὄθη primum *πόθη* post *πόθῳ* fieri potuit)

tuit) reponamus, non solum jejunae tautologiae maculam abstergemus, verum etiam integritatem imaginis poeticae servabimus. In discessu virorum cura mulierum animos attentos tenebat, sollicitos vice maritorum, quos tot belli pericula manebant; post longam vero absentiam accedebat etiam desiderium; indeque nocturnae lacrymae, quibus lectos irrigabant, a viris sejunctae.

μονόζυξ *solitaria*, metaph. ducta ab equis eidem jugo adfuetis, jamque inter se disjunctis.

v. 138 [αἴ. ἀγγε — κεκράτηκεν] *Sed agite Persae, assidentes antiquis hisce aedibus, regio palatio, gnaviter et prudenter curemus, urget enim necessitas, ut sciamus, quid rerum gerat Xerxes Darii filius generi nostro cognatus; teline conjectus vicerit, (h. e. Persaene arcubus instructi) an cuspidatae lanceae vis (h. e. Graecorum) superior discesserit. Φροντὶς κεδνὴ proba est et gnava, socordiae contraria, βαδύβουλος autem follers, consilii plena, imprudentiae opposita. Haec autem exhortatio Chori hanc vim habet, ut omnibus modis exquirendum et sciscitandum esse dicant, quam fortunae conditione utatur Xerxes cum exercitu; itaque praecipue ad nuntios et exploratores in Graeciam mittendos spectat.*

χρείαι δὲ προσήκει] Haec necessitas in eo posita, quod diu nullus nec pedestris nec equestris ab exercitu venisset, qui senes cura et sollicitudine liberaret. cf. v. 14.

Δαρειογενὴς τὸ πατρωνύμιον γένος ἀμέτερον] *Quid hoc est genus nostrum a patre nominatum? quod etiam si de Perseo Persarum, ut ferebatur, generis auctore caperemus, tamen incommode dictum esset. Aeschylus mihi scripserit videtur: Δαρειογενὴς, γένος ἀμέτερον, Darii filius, idemque (ut Persa) nobis cognatus; sicut notissimum illud τοῦ γὰρ καὶ γένος ἔσμεν significat nos cum eo cognati sumus. Vocabulum vero πατρωνύμιον irrepsit, ut opinor, e nota Grammatici, qui ad marginem vel intra lineas adscripserat: πατρωνυμικόν· moniturus nempe adjectivum Δαρειογενής*

γενῆς patronymicum esse. Quo recepto facile aliis nescio quis articulum τὸ inseruit.

τόξου ἔϋμα proprie est *arcus tensio* s. ut Cel. Morus (in ind. in Xenoph. ἀναβ. v. ἔϋμα.) *teli conjectus*; ponitur autem pro militibus arcus gerentibus ac tela emittentibus, et consequenter Persas designat, quemadmodum δορυκράνου λόγχης ἰσχύς simili verborum figura Graecos hastis armatos notat. Ut h. l. τόξου ἔϋμα, sic supra τοξουλκὸν λῆμα, et v. 84. τοξόδαμος ἄρης de Persis.

λόγχη δορυκράνος, *hastile ferro praefixum* Virg. v. 557.

v. 148 sq. ὀφθαλμοῖς non cum Schol. et interpr. de senum oculis accipio, sed cum θεῶν conjungendum existimo; quo pacto hic sensus efficitur: *Verum ecce lumen, quale ex deorum oculis emicat, nobis exoritur. Prodit enim Atossa, regis mater, regina nostra, quam adoramus.* φάος ἴσον ὀφθαλμοῖς θεῶν, phantasia nobilissima ac decentissima; significant enim Atossae vultum populo tanquam deae vultum affulgere.

τὴν προςπιτυῶ] „Moris erat apud Persas, ut regem adeuntes proni adorarent, priusquam in congressum colloquiumque venirent. Tithraustes ap. Aelianum, V. H. lib. I. c. 21. Νόμος ἐστὶν ἐπιχώριος Πέρσαις τὸν εἰς ὀφθαλμοὺς ἐλθόντα τοῦ βασιλέως, μὴ πρότερον λόγου μεταλαγχάνειν πρὶν ἢ προςκυνῆσαι αὐτόν. Sophocl. in Oreste v. 1519. προςκυνῶ σ' ἀναξ, νόμοισι βαρβάροισι προσπεσῶν. cf. Curt. lib. VIII. c. 1. Valer. Max. VII. 3. Hujus vero legis rationem reddit Artabanus Persa apud Plutarch. in Themistocle, Ἡμῖν, inquit, πολλῶν νόμον καὶ καλῶν ὄντων κάλλιστος οὗτός ἐστιν, τό τε τιμῶν βασιλέα, καὶ προςκυνεῖν εἰκόνα Θεοῦ τοῦ πάντα σώζοντος.” Stanl.

προςφθόγγοις μύθοις προςκυδῶν] Gravius hoc est, quam simplex προςκυδῶν. Significant enim reginam non sine honorifica compellatione, qualis ea est, quae v. 153 sq. continetur, alloquendam esse. Inest igitur notatio venerationis; ut apud Romanos blandius et officiosus erat, no-

minatim aliquem compellare, quam simpliciter, nomine non addito, affari.

IN SCENAM II.

v. 153 — 246.

v. 153 sqq. Atossam ex regia prodeuntem hisce verbis alloquitur Chorus: *O Regina Persidum alte cinctarum, grandaeva Xerxis mater, salve Darii uxor; namque tu dei Persarum conjux eras, dei quoque mater es, nisi forte vetus fortuna nunc exercitum d'feruit.* Omnia verborum lenocinia hoc uno alloquio inclusa sunt. Laudant enim senes Atossam a dignitate, a sexus sui principatu, a matrimonio, a materna felicitate, unde commode ad emanandam animi sollicitudinem transeunt. θεός Περσῶν dicitur rex, quatenus et ipse felix est, et subditorum civium fortunas recte tuetur. Itaque Chorus tantisper Atossam Dei Persarum matrem appellari posse denuntiat, donec Xerxes res bene gesserit. δαίμων πλαιός, *pristina felicitas.* „Interpres, *nisi forte vetus infelicitas exercitum invaserit,* quem sequitur Spanhem. ad Aristoph. Plut. v. 386. et Ran. v. 859. Δαίμονα scil. accipientes pro infortunio, quibus haud queo accedere, quod non videam τὸ εἴ τι μὴ μεδέστηκε ita qui possit intelligi. Quin permittere non videntur Atossae verba, quae responsi loco subdit οὐδαμῶς οὐδ' ἀδελφάντος etc. Recte haud dubie Schol. ad v. 153. explicuerat εὐτυχίαν, εὐδαιμονίαν. Μεδέστηκε valet reliquit, i. q. ἀφέστηκεν, ut expl. Hesych.” *Abresch.*

v. 159 sqq. respondet Atossa: *Propter hoc ipsum, sollicitante me nimirum filii mei fortuna, venio relictis auro ornatis aedibus, thalamoque Dario mihique communi; pungit et meum animum sollicitudo, habeo enim quod vobis narrem, somnium scil. quod me terruit, quamquam et alias meapte sponte minime sum timoris expers, sed metuo potius, amici, ne magna illa opulentia nostra, celeriter fe-*

stinans, pede proruat felicitatem, quam Darius non sine divino numine acquisivit.

μῦθον sine dubio de narratione somnii, quam parat, intelligendum.

ἐμαυτῆς i. q. αὐτῆς ἐμαυτῆς, etiamsi illud somnium non accessisset, se tamen subpte ingenio satis timidam esse ostendit.

καὶ μέγας πλοῦτος] Decoram hanc allegoriam non omnia recte ceperunt interpretes. κενίσσας οὐδῶς, *solum pulvere spargens*, quemadmodum Homericum κενύοντες πεδίον nihil aliud est ac *festinantes*. Opulentia autem *festinans* dicitur pro celeriter crescente. Et ut ii, qui currere festinant, facile pedibus columellam, aut si quid occurrat ejusmodi, proruant, sic opulentia dicitur celeriter festinando felicitatem everfura.

ὄλβον] „Hinc perspicere est discrimen πλοῦτον inter et ὄλβον, quod tangunt Ammon. Thom. Mag. et Eustath. ad Iliad. Ω'. p. 1502, 15. et ad Iliad. Γ'. p. 304, 8. cf. Etymol. Hesych. et Spanhem. ad Callim. H. Jov. v. 84. add. inf. v. 210." *Abresch.*

ὃν Δαρειῶς ἤσεν — πύξ] *quam felicitatem Darius erexit, non sine Dei alicujus auxilio.* Pergit enim in allegoria quam coeperat, ut felicitatem cum stante columna omparet. Simile est notissimum illud Horatianum (Carm. I, 35, 13.) ad fortunam: *Injurioso ne pede prouas stantem columnam.*

v. 163 sqq. ταῦτά μοι — σθένος πάρα] Horum verborum sensus quidem secilis et planus, at structura impeditior est. Ait enim Atossa duplici cura sibi animum pertentari; metuenti ne vel opes sine viris maneant, vel viri opibus exuti redeant. Neutrum vero optabile esse, cum nec opes absque viris in honore sint, nec viris quamvis fortibus bene sit, nisi etiam opes accedant. ταῦτα h. l. omissa praepositione *propterea*. μέμην' ἀφραστος, *infanda cura, sicut infandam dolorem dixit Virgilius pro immenso.*

μήτ'

μητ' ἀχρημάτοισι scil. ἀνδράσι λάμτειν Φῶς, scil. τόσον, ἕσον σθένος πάρα, neque viris, quamvis fortibus, absque divitiis tantam felicitatis [salutis lucem affulgere, quanta ipsis fortitudo insit. Φῶς h. l. translate, de felicitatis flore. Melius tamen forte fuerit de honore et existimatione intelligere, ut viri fortes, si opibus careant, nequaquam in tanto honore, quantum eorum virtus postulet, haberi dicantur.

v. 166. ἔστι γὰρ — φόβος] Nam divitiae quidem nobis sunt non contemnendae, sed circum oculos meos timor. ἀμεμφής h. l. i. q. ἄφθονος, multus, magnus; sicut antea μέγας πλοῦτος. Inepte latinus interpretes a S. holiaste graeco deceptus vertit: de oculis vero metus; quasi ἐφθαλμοῖς metaphoricè de viris, imprimis δὲ Χαιρέ, dictum sit; qua quidem metaphora h. l. nihil fuisset ineptius. Imo hoc dicit Atossa, timorem, maxime ex viso nocturno, quod mox narratura est, airis quasi alis sibi oculos circumvolare. Universe autem hic φόβος refertur ad eadem quae v. 161. a se timeri dixerat, μη μέγας πλοῦτος etc.

v. 167. ὄμμα γὰρ — παρουσίαν] Particula γὰρ post ὄμμα non causam s. explicationem praecedentis ἐφθαλμοῖς affert, q. d. ideo dixi ἐφθαλμοῖς, quia ὄμμα δόμων πuto domini praesentiam quae subtilitas grammatico quam poeta tragico dignior esset; sed potius γὰρ ad causam timendi referenda est, ut dicat Atossa: circum oculos vero timor. Nec mirum me timere; nam oculum domus arbitror esse domini praesentiam.

v. 168 [sq. πρὸς τάδε — βουλευμάτων] Proinde his rebus ita comparatis, o Persae, senes consilarii, mihi in hac causa consulatis velim; omnium enim bonorum consiliorum copiam mihi in vobis sitam esse censeo.

ὡς οὕτως ἐχόντων τῶνδε] „Usitata est loquendi formula in Agam. v. 1404. ὡς ᾧδ' ἐχόντων. Adde Sophocl. in Ajac. v. 282. et 999. in Antig. v. 1193. Herodot. lib. I. c. 177. ὡς ᾧν ἐχόντων ᾧδε. Idem VIII. 144. ὡς οὕτω ἐχόντων

των —” *Abresch.* γηραλέα πιστώματα, pro πιστοὶ γέροντες, neutrum masculini loco, ut supra v. 7.

v. 171 — 173. Respondet Chorus: *Sat scito, regina hujus terrae, te nihil quod a nobis dici fierive velis bis edituram, quod quidem in nostra potestate positum sit. Vere enim nos benevolos tibi harum rerum consultores vocas. ὦν ἂν δύναμις ἡγεῖσθαι θέλη, apta circumlocutione τῶν δυνατῶν.* Antequam enim aliquid faciamus, quasi *praeire* debet faciendi potestas.

ὄντας — καλεῖς,] Respicit Chorus id quod Atossa postremo loco dixerat v. 173. significatque se curaturum, ut honorifico illo reginae iudicio re ipsa dignum se praestet.

v. 174. Sequitur luculenta visi per quietem nocturnam reginae oblati narratio. Ac primis quidem verbis expectationem auditorum movet: *Multis quidem semper somniis nocturnis utor, ex quo filius meus exercitu conflato in Graeciam profectus est, expugnare eam cupiens; nunquam tamen visum adeo luculentum obtatum est; quam hesternae nocte. Idque vobis jam narrabo.*

v. 176. Ἰαόνων γῆν] „et v. 1019. Ἰαόνων λαὸς οὐ Φυγαίχμας. *Iaones* dicti Graeci a barbaris, nempe ut in sacris literis dictae insulae *Javan*. Schol. Aristoph. in *Acharn.* Ἰαονὸν δὲ ἀντὶ τοῦ Ἰαθῆνας, Ἰωνες γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι, ἀπὸ Ἰωνος τοῦ Ξουδοῦ. *Hesych.* Ἰωνες (leg. Ἰάονες, ut postulat litterarum ordo) Ἀθηναῖοι, οἱ Ἰωνες, ἀπὸ Ἰωνος, καὶ οἱ ἀποικοὶ αὐτῶν. Ἐνιοὶ καὶ τοὺς Θρακίους, καὶ Ἀχαιοὺς, καὶ Βοιωτοὺς Ἑλλήνας.” *Stanlej.* cf. *Potter ad Lycophr.* v. 989.

v. 179 sqq. ἐδοξάτην — βάρβαρον] *Visae mihi sunt duae mulieres eleganter vestitae, altera peplos Persicis, altera Doricis ornata, in conspectum venire, proceritate hodiernis mulieribus multum augustiores, forma vero inculpatae, et sorores germanae ejusdem generis; patriam vero incolebant, haec quidem Graeciam, illa vero barbaram.*

ἡσκημένη] „*Hesych.* Ἀσκήσας, κοσμήσας, κατασκευάσας.” *Stanl.* Frequens autem ἀσκεῖν pro ornare, excolere.

Iere. Eurip. Ion. v. 326. εὖ ἤσκησαι πέπλοις. Alcest. v. 159. ἔξελοῦσα κεδρίων ὀρίων ἐσθῆτα κόσμον τε εὐπρεπῶς ἡτκήσατο." *Abresch.* qui more suo hic multo plura coaccinauit. εὐπρεπέστατα superlativus pro comparativo. κασιγνήτα Scholiastes refert ad mythicam Europae et Asiae ex Oceano generationem. κλήρω λαχοῦσα, vel quia fingitur utraque soror forte inter se possessionem divisisse, vel simpliciter significat *possidens*.

v. 186 [sq. τούτω — τίθησι] *Haec dissidia forte inter se (ut visa sum mihi videre) exercebant. Quod cum filius meus comperisset, cohibuit eas et compescuit, curruque eas junxit, loraeque cervicibus imposuit.*

τεύχειν] Hunc infinitivum Cl. Brunckius pendere putat ab ἐδοξάτην, quod repetendum sit e v. 179. Ita et Glossa in Reg. B. ἀπὸ κοίρου ἐδοξάτην μοι. Verum cum intercedat v. 184. ἔναιον, duriuscula haec ratio videtur. Itaque vel ἤρξαντο supplendum esse existimo, vel ἔτευχον ἀλλήλησι legendum. ἄρμασιν pluraliter pro uno Xerxis curru.

v. 190 [sq. Χ' ἢ μὲν — λέγω] *Et illa quidem Asia, sive barbara, hocce ornatu superbiebat, osque frenis coerceri facile patiebatur. Haec vero exsultare manibusque instrumenta currus dilacerare, et frenis excussis vi diripere, postremo medium jugum frangere. Excidit autem filius meus, paterque Darius misertus illius adhsitit, quem simulac vidit Xerxes, vestes circum corpus laceravit. Et haec quidem jam noctu me vidisse ajo.*

ἐπυργοῦτο] Hefych. πυργοῦται, ὑψοῦται. H. I. ad elationem animi et superbiam transfertur. εὐαρκτον στόμα, *os morigerum, tractabile.*

ἐντη δίφρου] „Ita legendum esse, haud dubie vere conjecit Stanl. cui suspicioni mirandum est eum non multum tribuisse. Sic ἐν τετα ἵππικα Pind. Olymp. XIII. 28. ubi vid. Schol. et Nem. IX. 51. Idem Pyth. Od. IV. 417. σπασάμενος δ' ἄριστον βοέοις δῆσεν ἀνάγκης ἐν τεταυ ἀχένας,

cf. Od. v. 45. κατέκλωσε ἐντέων σθένος οὐδέν. Ubi iterum vid. Schol. Per ἐντεα δίδρου intelligit Ionia, quibus adjuncta erat currui, et Iiena, ut ipse auctor mox exponit." *Abresch.*

v. 197. πέπλους ῥήγνουσιν] „In luctu vestes lacerare mos erat apud Persas tum viris tum mulieribus communis. De mulieribus cf. not. ad v. 123. De viris exempla saepius occurrunt. Herodot. lib. III. Πέρσαι δ' ὡς τὸν βασιλέα εἶδον ἀνακλιούσαντα πάντες τὰ τε ἐσθῆτις ἐχόμενα εἶχον ταῦτα κατεριεῖκόν τε καὶ οἰμωγῇ ἀφθόνη διεχρέωντο. cf. lib. VIII. c. 99 et Curt. lib. V.

v. 199 [ῥῆ ἐπεὶ — παρεῖχε] *Postquam vero surrexi, manibusque pulchre fluentem fontem attigi, una cum turba sacrificarum ad aram steti, averruncis diis, quibus haec sacra parari solent, libum oblatura. Video vero aquilam ad Phoebi altare fugientem; prae timore vero obmutui, amici; deinde circum aspicio celeriter alis irruentem unguibusque caput (aquilae) vellicantem; haec vero nihil aliud egit, quam ut perterrita corpus ei praeberet. Ingeniose Aeschylus futuram Xerxis fortunam somnii pariter atque ominis Atossae oblatis imagine adumbravit.*

ἔψαυσα πηγῆς] „Notissima veterum in expiandis somniis superstitio; quod vel vini aspersione fiebat, vel, ut hic, aqua fontana. Aristophanes Ranis:

Ἄλλὰ μοι, ἀμφίπολοι, λύχνον ἔψαυτε,
 Κάλπισί τ' ἐκ ποταμῶν δρόσον ἄραυτε,
 θερμανίντε δ' ὕωρ
 ᾧ ἂν θεῖον ἄνευρον ἀποκλύσω.

Perf. Sat 2. et noctem flumine purgas." Stanl.

v. 201. βωμῶν προσέτην] „Haec sunt ab Herodoto prorsus aliena, qui de Persarum sacris ritibus verba faciens lib. I. c. 132. οὔτε, inquit, βωμούς ποιεῖνται, οὔτε πῦρ ἀνακαίουσι μέλιοντες θύειν. Quis vero nescit, Poëtas res sui aevi ad tempora Istorum, de quibus scribunt,
 trans-

transferre? — Nostrum forsau imitatur Seneca in re simili sub persona Poppeae:

*delubra et aras petere constitui sacras
caesis litare victimis numen deum,
ut exipientur noctis et somni minae.*” Stanl.

v. 202. Ἐν τέλει τάδε] „Haec verba interpret minus accurate vertit: *qui hisce praesident*. Τέλει hic sunt *Θυσίαι*. Hesych. Τέλεια, τέλη, τὰ ἱερά. Soph. Trach. v. 242. Τέλη ἔγκραπα Διός. i. e. Schol. interprete *Θυσίας*. Adde sis ejusd. Oed. Colon. v. 1104.” *Abresch*.

v. 203. ἐσχάραν, i. e. βωμόν, quem usum ex Sophocle et Euripide observavit quoque Ammonius. Eurip. Schol. ad Phoeniss. hoc modo commentatur; ἐσχάρα δὲ ἡ ἐν τετραγώνῳ περὶ γῆν βάσις, βωμοῦ τὰξιν ἔχουσα ἀνευ ἀναβάσεως.” *Abresch*.

Φοίβου] „Quo minus hoc incongrue dictum videri possit, monendum est, vel ipsos Historicos, Geographos, aliosque orationis solutae scriptores, deorum Graecorum nomina diis Persicis accommodasse. Ita Herodotus lib. I. et Strabo lib. XV. inter Persarum deos recensent Δία, Οὐρανίην et Ἀφροδίτην, quin etiam Ἥλιον et Σελήνην. Ex his Δία, teste Agathia, Βήλ nominantur Persae; Ἀφροδίτην, si Herodotum sequimur, Μίτρηα, sin Strabonem, Ἀνκιδά. Hic itaque per Φοίβου videtur intellexisse Aeschylus Solem, cui sub Mithrae nomine sacrificarunt Persae.” *Stanl.*

v. 207. ὁ δ' οὐδὲν ἄλλο γ'] Supple *ἐποίει*, cujus verbi frequens ellipsis. Vide ad Prometh. v. 611. Nec Latinis minus usitata. Vid. Interpretes ad Livii XXXI. 24. et ibi laudatum Perizonium ad Sanctii Minervam.” *Brunck*. πτήξας hic vel proprie *contrahens sese*, vel translate, *perterrita*; quod h. l. aptius est. Prae terrore enim et pavore aquila nec tueri se, nec repugnare audebat.

v. 208. ταῦτ' — ἀκούειν] *Haec vobis haud minus auditu, quam mihi visu, terribilia esse scio*. Male autem

Stanl. corr. δαίμα τ'; nam nec singularis hic plurali praeferendus; et copula τε hic profus aliena.

v. 209 sqq. εἶ γὰρ ἴστε] Nulló pacto haec quae sequuntur, addita particula causali, cum antecedentibus connecti possunt. Nam quae jam addit Atossa, ea consolandi potius Chori quam terrendi vim habent. Atqui cum dixisset ταῦτα ὑμῖν δαίματ' ἔστ' ἀκούειν, subjungeretque εἶ γὰρ ἴστε, nemo erat, qui non eam aliquid in medium prolaturam exspectaret, quod ad explicandam terroris rationem, aut ad exaggerandum metum valeret. Itaque olim aliquot versiculos hic intercidisse suspicabar. Sed levioze medela h. l. succurri potest, si legatur εἶ δ' ἄρ' ἴστε.

οὐχ ὑπεύθυνος πόλει] non, ut Schol. explicat, quia culpae istius socios habeat consiliarios, qui eum ad suscipiendam expeditionem in Graeciam impulerint; sed potius quia propter αὐτοκρατῆ βασιλείαν καὶ ἀνυπεύθυνον, ut Plutarchi verbis utamur, a nemine civium, ut rerum male gestarum rationem redderet, aut causam diceret, cogi poterat. κοίρανεῖ h. l. futurum.

v. 213 sqq. οὐ σε — σκότῳ] *Nolumus te, o mater, neque nimium terrere verbis, quasi mala tantum, neque confirmare, quasi mera bona tibi portendantur. Quin tu potius deos supplicationibus adiens, si quid mali vidisti, precare, ut id averruncent, bona vero tibi et liberis, civitati-que et omnibus amicis perficiant. Deinde te oportet terrae et mortuis inferias libare; humaniter vero roga Darium, quem dicis te noctu vidisse, ut tibi filioque tuo bona ab inferis in lucem emittat, contraria vero terrae tenebris occultat.*

εἰ τι φλαῦρον] „Collectivum est τί, unde pluralis τῶνδε subjicitur. Sic Eurip. Suppl. v. 256. εἰ τι — τούτων. —” *Abresch.*

v. 215. οἴτοῦ — τελεῖν] „id est αἰτοῦ αὐτοῦς τάδε ἀποτρέπειν. Germanam lectionem exhibet Reg. A. Vulgato

gato λαβεῖν superscriptum in Reg. B. γρ. τελεῖε, καὶ δοῦνά σοι." Brunck.

v. 218. πρηνεμένως] Si haec lectio placeat, πρηνεμένως αἰτεῖσθαι est *humaniter rogare*. Quia tamen statim v. 222. recurrit πρηνεμένως, magis aridet lectio Turnebiana, quam et Brunckius in codd. Regg. adnotatam reperit, πρηνεμένῃ, quod cum Δαρεῖον construendum. *Benevolum vero maritum tuum Darium roga.* cf. ad v. 682.

v. 221. γαίης κάτωχα, *sub terra retenta, ne evolare possint*, mala.

v. 222. θυμόμαντις dicitur is, qui insita mentis prudentia usus, non divino numine afflatus, futura praedicit. Hesych. Θυμόμαντις, ὁ τὸ ἀποβησόμενον συλλογιζόμενος, καὶ προγινώσκων· ψυχόμεαντις, καὶ συνετῶς προορῶν τὰ ἀποβησόμενα. Opponitur θεόμεαντις.

v. 223. εὖ δὲ — πέρι] *Omnia autem deos haec tibi prospere ut eveniant effecturos esse censemus.* „Geminum horum esse sensum docet Schol. pro totidem consilii partibus, nempe et somnii et sacrificii prosperum eventum futurum esse. Aliter paulo intellexit interpres, cum vertit: *et undequaque haec tibi perficienda decernimus.* Possent fortasse et hoc pacto suppleta accipi: κρίνομεν (τὸν Δαρεῖον) εὖ τελεῖν σοι περὶ τῶνδε, quomodo εὖ τελεῖ θεός Sept. adv. Theb. v. 35." Abresch. Atque hujus interpretationis veritatem adstruunt verba Atossae, quae statim sequuntur, ἀλλὰ — ἐνυπνίων κριτής. Utrum vero deos an Darium post τελεῖν intelligas, perinde est.

v. 224 [sq. ἀλλὰ — Φάτιν] *Tu vero primus horum somniorum interpres idemque benevolus filio domuique meae haec asseruisti.* κρησῶν Φάτιν, *fidenter aliquid pronuntiare, s. asserere.*

v. 226. ἐκτελοῖτο δὴ τὰ χρηστὰ] Altera lectio ἐξιλεοῖτο, (ab ἐξιλοῦμαι, *placo*, passive accepto,) quam Schol. quoque sequitur, postularet ut τὰ χρηστὰ adverbialiter su-

meretur. Ceterum plures ejusmodi formulae apud Aeschylum occurrunt, e. c. τὸ δ' εὖ νικάτω. Agam. 167. τὸ δ' εὖ κρατοίῃ ibid. 359. Itaque vertendum: *omnia jam bona eveniant*, quemadmodum Chorus Atossam jusserat precari τὰ ἀγάθ' ἐπιτελεῖ γενέσθαι v. 216.

v. 226 [sq. ταῦτα — μόλωμεν] *Et haec quidem omnia, ita ut mones, diis amicisque sub terra h. e. Dario faciemus, cum domum reversae fuerimus. Φίλοι, pluralis pro singulari, ut saepe. Sic Choëph. 51. δεσποτῶν θάνατοι, regis Agamemnonis mors.*

v. 228. κεῖνα — χθονός] *interim hoc scire velim, amici, ubinam terrarum sitae dicantur esse Athenae. Hac digressionem, quam sola reginae curiositas peperisse dicitur, sapienter utitur poeta, ut Atheniensibus blandiri possit.*

v. 230. τῆλε — Φθινασμάτων] *Nunquam ego mihi persuaderi patiar, Aeschylum inficeta hac locutione usum fuisse δυσμαί — Φθινασμάτων. Nam δυσμαί ἡλίου et Φθινασματα prorsus eadem sunt, ut apponi quidem sibi utrumque queat, non alterum ab altero regi. Sic igitur emendandum esse censeo:*

τῆλε πρὸς δυσμαῖς, ἀνακτος Ἥλιου Φθινάσμασιν.

Talis appositio synonymorum, praesertim ubi alterum adjectis aliquot verbis explicetur, poeta tragico non indigna, utpote quam Herodotus quoque usurpaverit lib. II. c. 31. ῥέει δὲ (ὁ Νεῖλος) ἀπὸ ἑσπέρας τε καὶ Ἥλιου δυσμέων. Idem vidi Pauwio placuisse. Lectio πρὸς δυσμαῖς non solum auctoritate cod. Guelf. et edd. Ald. Rob. aliarumque, sed etiam consuetudine Aeschylea firmatur, qui et alibi, ubi situs in loco significandus est, πρὸς cum dativo construit, e. c. Prom. 815. οἱ πρὸς ἡλίου ναίουσι πηγαῖς, et v. 853. Νείλου πρὸς στόματι. Quomodo non nego Accusativi quoque exempla apud eum occurrere. cf. ad Prometh. v. 348. Si quis igitur accusativum δυσμαῖς malit, certe ita scribendum est:

τῆλε

τῆλε πρὸς δυσμάς, ἀνακτος Ἡλίου Φθινάσματα.

Δυσμαί, ut δύσεις, absolute ponitur de regione occidentali; nisi forte malis sic interpungere: τῆλε πρὸς δυσμαῖς ἀνακτος, Ἡλίου Φθινάσμασιν. Gallicus interpres ἀνακτος ad Persicam solis adorationem traxit: dans les contrées, où le soleil, que nous adorons, disparaît à nos regards. Verum ἀΐαξ Graeca quoque Solis appellatio, cf. Homer. Odyss. M. 176. „Ceterum Eustath. ad II Δ'. p. 765. extr. huc respiciens: ἡλίου Φθινάσμα εἶπέ τις ποιητής. et Hesych. Φθινάσμασι, φθίσεισι." Abresch.

v. 231. ἀλλὰ πόλιν] *Enimvero filius meus vehementer capere hanc urbem curiebat.*

v. 232. πᾶσα γὰρ — ὑπήκοος] Male latinus interpres: *Imo omnis fiat Graecia regi subdita.* Fefellit eum, ut recte Brunckius observat, vis particulae γὰρ. Haec enim in responsionibus saepe refertur ad omissam brevem sententiam, cujus rationem affert. Itaque h. l. Abreschius bene hunc in modum supplevit: Καὶ εἰκότως γε, καὶ οὐδέν γ' ἀπεικόος, πᾶσα γὰρ — ὑπήκοος, τῆςδε πόλεως θραδείσης. *Nec mirum; nam hac urbe expugnata, omnis Graecia in regis potestatem veniret.*

v. 233. ᾧδέ τις — στρατοῦ] Interpres: *Ita (sit); adestne illis copiosus exercitus.* Vere autem iudicavit Abreschius, nihil in interpretatione adsumendum, verbaque sic potius ordinanda esse: ᾧδέ τις ἀνδροπλήθεια στ. π. α., adeoque ipsis copiae quaedam armatorum sunt.

v. 234. καὶ κακά] *Imo vero ejusmodi exercitus, qui multa jam Medis h. e. Persis mala inflixit.* Marathoniam potissimum pugnam significat. „δὴ h. l. pro ἤδη, ut Prom. v. 13." Abresch.

v. 235. καὶ τί — δόμοις] *Quid autem praeterea? num etiam divitiarum quantum sat est ipsis domi suppetit?* Interpres latinus vertit: *hisne aliquid insuper, quasi legeretur καὶ τι.* Sed interrogativum τί h. l. aptius.

v. 236. ἀργύρου — χθονός.] *Argenti quidam fons, i. e. fodina, ipsis est, terrae thesaurus.* „Sectiones argentarias in Attica olim uberes fuisse refert Strabo lib. IX. τὰ δ' ἀργύρεια τὰ ἐν τῇ Ἀττικῇ καταρχὰς μὲν ἦν ἀξιόλογα, νυνὶ δ' ἐκλείπει. Locus autem, ut observat Casaub. ad h. l., ubi fuere argenti venae, vocabatur Laurium. Thucyd. lib. II. παρῆλθον ἐς τὴν πάρχλον γῆν καλουμένην, μέχρι Λαυρείου ὄρους, οὗ τὰ ἀργύρεια μέταλλά ἐστίν Ἀθηναίος. Et lib. VI. commemorat Alcibiades τὰς τοῦ Λαυρείου τῶν ἀργυρείων μετάλλων περιόδους. Cf. etiam Herod., qui in Polyhymnia testatur, potuisse Athenienses e Laurii metallis accipere ὀρχηδὸν ἕκαστον δέκκ δραχμὰς; omninoque Xenophon περὶ Πύρων, quem librum recte judicat Casaubonus ab eo hoc potissimum consilio scriptum esse, ut Athenienses ad fodiendas strenue argentifodinas hortaretur.” *Stanl.*

v. 237. πότερεχ γὰρ — πρέπει;] *Numnam arcum et sagittas manibus gerunt?* τοξουλκὸς αἰχμὴ est *sagitta*, quae ideo dicitur *arcum trahens* s. *tendens*, quia arcus non aliam ob causam tenditur, quam ut sagittae emittantur. Paulo aliter supra τοξουλκὸν λῆμα, *fortitudo arcum tendens*. Male affectus est imaginem poëticam in τοξουλκὸς αἰχμὴ latinus interpres; vertit enim: *cuspis per arcum tracta*.

διὰ χειρὸς πρέπει] „Sic Eurip. Helen. v. 217. πρέπων δι' αἰδέρος.

v. 238. ἔγχη σταδαῖα non sunt *hastae firmae*, sed *erectae*, quae solent in terram desigi; Homer. Iliad. K'. 153. ἔγχηα δέ σφιν ὄρθ' ἐπὶ σαυρωτῆρος ἐλήλατο. Hesych. Σταδαῖα, ἐστηκότα ὄρθια. Inde ad hastae longitudinem transfertur. Φερῶσπιδες σαγαὶ bene interpr. *clypeata armatura*.

v. 239. τίς δὲ — στρατοῦ] *Quis vero rex praeest et imperat exercitui?* ποιμάνωρ enim h. l. βασιλεύς. vid. Hesych. v. Ποιμάνωρ.

v. 240. οὐ — ὑπήκοοι] *Nullius hominis servi aut subditi sunt.* κέκληνται enim h. l. pro εἰσί.

v. 241. πῶς — ἐπήλυδας;] *Quomodo igitur sustineant hostes infestos s. impetum facientes? ἐπήλυδας enim, alias interprete Hesychio νεωστὶ ἐλθόντας ἐξ ἑτέρας γῆς, h. l. non adveuas solum, sed etiam aggressores notat.*

v. 242. ὥστε] Ante hanc particulam intelligi oportere οὕτως, Abreschius probe admonuit. Sensus enim est: *Quomodo vim hostium sustinere possint, quaeris? Imo jam olim sic sustinuerunt, ut Darii magnum et bonum exercitum perdiderint.*

v. 243. δεινὰ — φροντίσαι] *Gravia igitur eorum, qui ad bellum exierunt, parentes liberis suis metuere jubes; s. quantum ex te audio, habent utique parentes militum nostrorum in Graeciam profectorum, cur de liberis solliciti sint.*

v. 245. τοῦδε γὰρ δράμημα] „Herodotus, postquam Xerxem hujusce cladis nuntios in Persidem misisse narra-
verat, subdit, nihil his nuntiis perniciosius transcurrisse in rebus humanis, ipsumque δράμημα, ut vocat Aeschylus, hunc in modum a Persis constitutum describit: ὅσων ἂν ἡμερέων ἢ πᾶσα ὀδὸς, τοσοῦτοι ἵπποι τε καὶ ἄνδρες διεστᾶσι κατὰ ἡμερησίην ὀδὸν ἐκάστην τεταγμένοι. Τοὺς οὕτε νιφετός, οὐκ ἄμβρος, οὐ καῦμα, οὐ νύξ ἔεργει, μὴ οὐ κατανύσαι τὸν προκειμενον ἐωϋτῷ δρόμον τὴν ταχίστην. Ὁ μὲν δὴ πρῶτος δραμῶν παραδίδοι τὰ ἐντεταλμένα τῷ δευτέρῳ, ὁ δὲ δεύτερος τῷ τρίτῳ. Τὸ δὲ ἐντεῦθεν ἤδη κατ' ἄλλον διεξέρχεται παραδιδόμενα, κατὰ περ' Ἑλλησι ἢ λαμπαδοφορίῃ, τὴν τῷ Ἡφαιστῷ ἐπιτελέουσι. Τοῦτο τὸ δράμημα τῶν ἵππων καλέουσι Πέρσαι Ἀγγαρήϊον. Eadem ratione Herodotus Ἀγγαρήϊον Persarum λαμπαδοφορίῃ Graecorum assimilat, qua et Aeschylus noster in Agamemnone τὸν ἐκ διαδοχῆς πυρσὺν τὸν ἀπ' ἀγγάρου πυρός vocat. Ipsi quippe nuntii dicebantur ἀγγαροί. Joseph. Antiq. Jud. lib. II. c. 6. de Artaxerxe: Διέπεμψε δὲ τοὺς Ἀγγάρους λεγομένους εἰς πᾶν ἔθνος εὐορτάζειν αὐτοῖς τοὺς γάμους παραγγέλλων. Hesych. Ἀγγαρος· ἢ λέξις δὲ Περσικῆ· σημάζει δὲ καὶ τοὺς ἐκ διαδοχῆς βασιλικούς γραμματοφόρους. Idem et Ἀστάνδαι dicti. Suidas: Ἀστάνδαι, οἱ ἐκ
δια.

διαδοχῆς γραμματοφόροι· οἱ δὲ αὐτοὶ Ἄγγαροι· τὰ δὲ ὀνόματα Περσικά. Eustath. in Odyss. 19. κυρίως δὲ κατὰ Ἀίλιον Διονύσιον Ἄγγαροι οἱ ἐκ διαδοχῆς γραμματοφόροι· οἱ δ' αὐτοί, Φησί, καὶ Ἀστάνδαι Περσικῶς. Hos a Cyro institutos fuisse docet Xenophon Paed. lib. 8. Σκεψάμενος γὰρ πόσῃν ἀνὸδὸν ἵππος κατανύτοι τῆς ἡμέρας ἐλαυνόμενος, ὥστε διαρκεῖν, ἐποιήσατο ἵππωνας τοσοῦτο διαλείποντας, καὶ ἵππους ἐν αὐτοῖς κατέστησε, καὶ τοὺς ἐπιμελουμένους τούτων. Καὶ ἄνδρα ἐφ' ἐκάστῳ τῶν τόπων ἔταξε τὸν ἐπιτήδειον παραδέχασθαι τὰ Φιρόμενα γράμματα, καὶ παραδιδόναι, καὶ παραλαμβάνειν τοὺς ἀπειρηκότας ἵππους, καὶ ἄλλους πέμπειν νεαλεῖς. Ἔστι δ' ὅτε οὐδὲ τὰς νύκτας Φησὶν ἴστασθαι ταύτην τὴν πορείαν, ἀλλὰ τῷ ἡμερινῷ ἀγγέλῳ τὸν νυκτερινὸν διαδέχασθαι." Hactenus Stantlejus, qui, quamvis illa quae collegit scriptorum loca ad cognoscendam Angariae Persicae veredariorumque publicorum (*des persischen Postwesens*) rationem utilia sunt, tamen si ad hunc locum spectes οὐδὲν πρὸς τὸν Διονύσιον attulit. Hic enim nuntius non ex Angaris illis per certa stationum intervalla dispositis est, neque cum eo nuntiorum genere, quae nos *reitende Posten, Estaffettes*, appellamus comparandus. Sed potius Aeschylus talem esse nuntium finxit, quales nobis *Couriers* vocantur, qui mandata ab eo, unde profecti sunt, loco, usque ad eum, ubi is, ad quem data sunt, commoratur, perferunt. Hunc enim nuntium non a proxima statione, sed ex ipsa Graecia venire, satis declaratur v. 264., ubi se cladi Persarum interfuisse testatur. Quod reliquum est, illa τοῦδε γὰρ — πρέπει μαθεῖν nihil aliud significant, quam, *illum enim Persam accurrentem videre licet.*

IN SCENAM III.

v. 247 — 529.

Nuntius a Xerxe missus clamore et lamentatione Chori et Atossae colloquium interrumpit.

v. 247. 248. Quamquam πολὺς πλοῦτος λιμὴν sic explicari potest, ut sit *magnus divitiarum portus*, ac de universo

verso Persarum regno intelligatur, mihi tamen verisimilius est poetam scripserisse

Ἦ Πέρσις αἶα, καὶ πόλις, πλούτου λιμὴν

hoc sensu: O terrae totius Asiaticae oppida, o Persica tellus, tuque, o urbs, portus divitiarum; Susa nimirum, quam in urbem, tanquam in portum omnes undique divitiae confluebant. (Observandum est λιμὴν translate positum tripliciter usurpari. Primum sic, ut cum Euripides, quem Abreschius cum aliis laudat, Orest. v. 1077. Agamemnonis filium sic loquentem facit:

Σοὶ μὲν γὰρ ἔστι πόλις, ἐμοὶ δ' οὐκ ἔστι δῆ,

Καὶ δῶμα πατρὸς, καὶ μέγας πλούτου λιμὴν,

ubi μ. π. λ. sunt ipsae divitiae, ad quas tanquam ad portum confugere possis. Similiter ἄδου λιμὴν Soph. Antig. v. 1295. est ipse orcus, mortuorum portus et receptaculum. Alia ratio est, cum Longinus sect. IX. mortem appellat λιμένα κακῶν, h. e. *perfugium adversus mala*. Tertius vero usus occurrit Antig. v. 1013. *sedes auguris* appellatur παντὸς αἰωνοῦ λιμὴν, quo tanquam ad portum omnes aves convolant. Eodem modo hic, apud Aeschylum πόλιν πλούτου λιμένα nominari censeo.) πόλις in πολλὸς a librario mutatum esse videtur, qui πολλὸς e sequenti versiculo oculis anticipaverat. Aeschylus autem non solet idem verbum, nisi orationis elegantia postulat, brevi intervallo repetere. Multo etiam verius urbs, quae regni caput est, et ubi regii thesauri asservantur, πλούτου λιμὴν appellatur, quam universum regnum. Πόλις etiam, *urbs*, κατ' ἐξοχὴν de Susis recte ponitur, praesertim cum πολίσματα, *oppida*, ei opponantur. Accedit, quod, si πόλις legamus, elegantior a majori ambitu ad minorem procedat oratio. Asia enim Persicum regnum, Persico regno Susa continentur. Inest etiam quasi quaedam itineris a nuntio facti repetitio. Primum enim Asiae, deinde Persidis fines intraverat; postremo jam ad Susorum urbem devenit.

v. 249 sqq. ὡς ἐν μιᾷ — πεσόν.] *Ut uno eodemque ictu magna felicitas eversa est, Persarumque flos caducus interit.*

iii. Haec nuntius coelo quasi et aëri tantum Persarum calamitatem questus erat; gravissimisque verbis summam infortunii effuderat. In iis autem, quae sequuntur, ad ipsum senum chorum convertitur.

v. 250 sqq. ὦ μοι — βαρβάρων] *Heu mihi; malum quidem est mala primum nuntiare; necesse tamen est omnem calamitatem Persis exponere. Totus enim exercitus barbarorum h. e. Persarum interiit.*

v. 254. ἀνί, ἀνία κακὰ] „Sic scripti et digesti versus in utroque cod. Reg. Prior non minus est penthemimeris trochaica, quam quod reponi suadet Heathius. Adjectivum ἀνιος, quo carent lexica, valet λυπηρός, ἀνίας παρεκτικὸς, ἀνισρός, ἀδεράπειτος. ut exponunt veteres glossae. Occurrit iterum infra v. 1047. et 1053.” *Brunch. ἀνία νεόκοτα κακὰ καὶ δάϊα sunt tristitia mala, recentia s. recenti et inusitato furore saevientia, atque hostilia.*

v. 256. δικάνεσθε, irrigemini scilicet lacrymis.

v. 258. ὡς — διαπεπραγμένα] *ut scilicet illa omnia profus perierunt!* - Male enim interpres latinus: *quoniam illa omnia peracta sunt.* „Sic infra v. 515. διαπεπραγμένου στρατοῦ; ubi vid. Schol. Sic Choëph. 880. ἀρῆξαι διαπεπραγμένῳ i. e. σφαγέντι. Ald. v. 1008. Sophocl. in Trachin. v. 797. et Thom. Mag. v. Διαπεπραγμένον. Eurip. Helen. v. 864. διαπεπράγμεθα, *perimus, actum de nobis est.* Et simplex verbum in nostri Choëph. v. 130. πεπραγμένοι ἀλώμεθα —. Eundem usum praestant omnia ferme reliqua verba *faciendi*, ut ἐκπρᾶξαι Eurip. Hec. 515. Soph. Oed. Colon. 1730. et infra Agam. 1286. ἐξεργάσασθαι Eurip. Helen. 1104. Orest. 1224. Hippol. 565. ἐπεξεργάσασθαι Soph. Antig. 1298. ubi Schol. explanat per ἐπισφᾶξαι, et διεργάσασθαι Soph. Oed. Col. 1481. Eurip. Hec. Hippol. 613. —” *Abresch.*

v. 259. νόστιμον φάος, *reditus diem, ut νόστιμον ἦμαρ* Odyss. Z'. 311. et saepius apud Homerum.

v. 260 [sq. ἡ μακροβίωτος — ἀελπτον.] *Profecto nimium longaeua videtur haec vita senibus, insperatam hancce calamitatem audiendo. ὅδε τις hic non conjungenda, quemadmodum Eurip. Electr. v. 107. εἰσορῶ τήνδε προςπόλων τινά, aliisque locis ab Abreschio commemoratis; sed h. l. τις ad μακροβίωτος retrahendum, notaque illa intendendi vi praeditum est. Ordo enim verborum: ἡ μακροβίωτος τις ὅδε γε αἰὼν ἐφάνθη. Infinitivus ἀκούειν ellipsi praepositionis πρὸς vel διὰ jungitur cum μακροβίωτος. Nimium diu sibi vixisse videntur senes, vel πρὸς τὸ ἀκούειν etc. ut istam calamitatem audire possent, superstites, vel διὰ τὸ ἀκούειν, propterea quod eam vivendo attigerint, auribusque acceperint.*

v. 264. Choricorum senum verbum ἀκούειν occasionem praebet nuntio, illa quae sequuntur adjiciendi: *Atqui vero ego, qui praesens adfui, nec alios tantum narrantes audivi, optime dixerim, quanta illis mala acciderint.*

v. 266 [sq. μάταν — χώρων] *Eheu! Frustra igitur tam multa omnis generis tela; h. e. tot millia hominum armorum e multis variisque gentibus conflatorum, in Graeciam, claram et nobilem terram, ex Asia venerunt.*

v. 270 [sq. πλήθουσι — τόπος] *Oppleta sunt cadaveribus militum infeliciter perditorum Salaminis littora, omnisque vicinitas, scil. ex pugna navali Salaminia, cf. Herodot. VIII. 89.*

v. 273. ἀλίδονα πολυβαφῆ, *mari jactata et multum saepe merfa. Post πολυβαφῆ non intelligendum sanguine, ut Schol. voluit, sed undis. Aliud est jactari fluctibus, aliud mergi. Itaque nec Pauwii ratione utimur, qui πολυβαφῆ, κατθανόντα arctius copulanda censuit, q. d. in aquis extincti. Nos potius κατθανόντα cum πλαγκτοῖς ἐν διπλάκισσιν jungimus; ut universae antistrophes haec sententia sit: Heu, heu, corpora amicorum in errabundis navibus, scil. fractis et submersis, mortua, ferri dicis, mari jactata ac saepe merfa. Ita πλαγκτοῖς διπλάκισσιν vel proprie ac*

cupiendum, de tabulis navium, in quibus miseri naufragi enatare cupiebant, sed antequam ad littus appellerent suffocati peribant, ita ut paulo post eorum cadavera mari disjicerentur; vel parte pro toto posita, integras naves significat, in quibus nautici vel caesi, vel submersi sunt.

v. 276 sq. οὐδὲν — ἐμβολαῖς] *Nihil enim Persis profuerunt arcus; omnis autem exercitus perit, navium hostilium impetu victus. ναῖαι ἐμβολαὶ de navium in hostiles impetu et concursu, cum adversis proris in proras, vel in latera irruebant. Cf. Thucyd. VII. 36. Polyb. I. 24.*

v. 278 sqq. ἴδῃ — φθαρέντος] *Emitte infaustum lugubre clamorem super infelicibus Persis! Ut omnia pessime gesserunt, heu, heu, perdito exercitu! cf. v. 936 sqq. δαίσις non pugnacibus, ut interpr. reddidit, sed infelicibus. Schol. ad Sophocl. v. 796. δάσιον κοινῶς τὸ πολέμιον, ἀττικῶς δὲ τὸ δύστηνον. Et alius ibid. ὦ δάσι] δήϊα πεπόνθῳ, ἢ κατακεκορμένη, καταπεπολεμημένη, κεκακωμένη. — Καὶ Αἰσχύλος ἀντὶ τοῦ ἀθλία κέχρηται τῇ λέξει. cf. Spanhem. ad Aristoph. Ran. v. 925.*

v. 282. ὦ — κλύειν.] *O Salaminis nomen acerbissimum auditu et infestissimum! ἔχθος non est fastidium, sed odium ex damno accepto.*

v. 283. ὡς στένω μεμνημένος] *Quam gemo, cum Athenarum reminiscor! Ejusmodi vocibus Aeschylus populi Atheniensium aures mirifice delectari sciebat.*

v. 284 sqq. στῦγναι — ἀνάνδρους] *Exosae, graves, formidabiles, hostibus Athenae sunt; meminisse licet, quam multas Persidum liberis parentibusve orbas viduasque viris reddiderint.*

εὐνίδας] „Orbas nempe liberis parentibusve, quasdam utrisque. Hoc valet εὐνίς, ut recte illustravit Schol. per ἐστερημένον, ὄρφανόν, quo et solo sensu novit Homerus, observantibus grammaticis. vid. Iliad. X. 44. Odyss. I. 524. Noster in Choëph. v. 245. ἰδοὺ γέννην εὐνὴν αἰετοῦ

πατρός,

πατρός, et v. 792. πῶλος εὔνις πατρός Φίλου. Eurip. Orest. v. 930. ἀνδρῶν εὐνίδας dixit mulieres, quarum mariti absentes. — Ἄνανδρος notat in uniuersum mulierem sine viro, siue matrimonio fuerit juncta, siue non. Eurip. Androm. v. 343. ἀνανδρον ἐν δόμοις χήραν κατ'ἑξῆεις, et Soph. Trach. v. 313. τίς ποτ' εἶ ἀνανδρος ἢ τεκοῦσα. Huc refero inprimis Eurip. Cycl. v. 305.

Ἄλις δὲ Πριάμου γὰρ ἐχέρωσ' Ἑλλάδα

Πολλῶν νεκρῶν ποιοῦσα δορυπετῆ Φόνον,

Ἄλόχους τ' ἀνάνδρους, γραῦς τ' ἀπαιδὰς ὤλεσεν,

Πολιούς τε πατέρας —

et Orest. v. 1136.

ὦν πατέρας ἔκτειν', ὧν τ' ἀπώλεσεν τέκνα,

Νύμφας τ' ἔδηκεν ὄρφανὰς ξυναόρων." *Abresch.*

μάταν vero h. l. non est *inmerito*, *sine causa*, ut *Abreschius* putabat, quamquam id alibi e. c. *Agam.* 1283. ita usurpatur, sed potius *frustra*, *nullo effectū*, quemadmodum v. 266. positum reperimus. Nempe si Xerxes victor discessisset, acerba quidem uxoribus matribusque tot militum occisorum jactura, sed tamen ferenda fuisset; nunc cum tot millibus hominum perditis nil nisi damnum et ignominiam lucratus esset, multo acerbior iis casus ad animum accidere debebat.

ἔκτισαν] ἔκτισαι ἀντὶ τοῦ ποιεῖν frequens in primis Aeschilo. Euripidi et Sophocli τιθέναι et φαίνειν, cuius tamen in Trach. v. 915. ταῦτ' ἔτλη χεῖρ γυναικεία κτίσαι." *Abresch.*

v. 288 [99. σιγῶ — πᾶθῃ.] *Diu est, quod taceo infelix, obstupescata malis; tantum enim hoc est infortunium, ut neque loqui, neque sciscitari calamitates ausa fuerim.*

ἐκπεπληγμένη κακοῖς] Comparat *Abreschius* Achill. Tat. VI. p. 361. ἐξεπλάγη καὶ ἔστη σιωπῆ, et p. 367. ἢ μὲν δὴ τῷ παραλόγῳ τῆς συμφορᾶς ἐκπλαγεῖσα ἐσιώπησεν, ut alia mittamus. Ceterum neque, quod ei in mentem venit, ut post ἐκπεπληγμένη suppleamus λόγῳ, neque ante τὸ μή-

τε λέξαι particula ὥστε, sed potius ἐς praepositio intelligenda est, ut saepe in hac loquendi forma.

v. 291. ὅμως δ' ἀνάγκη] „Eurip. Alcest. v. 1071.

Χρῆ δ' ὅστις εἶ σὺ καρτερεῖν θεοῦ δόσιν.” *Abresch.*

v. 292. πᾶν δ' ἀναπτύξας — λέξον] Supra in Prometh. v. 193. πᾶντ' ἐκκάλεσον καὶ γέγων' ἡμῖν λόγον.

v. 293. καὶ στένεις κακοῖς ὅμως] Malim ὁμῶς, ut significet *quavis tu similiter*, s. *aeque atque ego his malis ingeniscas*. ὅμως temere repetitum e v. 291. h. l. friget.

καταστάς animo composito et confirmato, τίνα δὲ [καὶ — ὅστ' ἐπὶ] Scholiastes ait in quibusdam codd. scriptum fuisse ὅστ', hoc sensu: *quinam vero nobis legendus sit ex imperatoribus, et quomodo quisque in imperio constitutus, morte sua aciem destituerit*. Haud male quidem; attamen vulgata quoque sic explicari potest, ut ἀρχελείων ad *summos duces* pertineat, verba autem ὅστ' ἐπὶ σκ. describant minorum ordinum duces sub illorum auspiciis imperantes. σκηπτουχία imperium militare h. l. designat. ἀνκνδρον τάξιν ἡγήμου θανῶν sic interpretor, *qui morte sua cohortem in solitudinem conjecerit, jam viro scil. forti imperatore carentem, adeoque viribus fractam et imbecillum*. ἀνδρα saepe de imperatore et viro forti κατ' ἐξοχήν dici notissimum est. Omnino etiam simpliciter ἀνκνδρον significare potest *viduam*, s. *viduatam*. Sic nostri homines sorti imperatore legionis occiso vel mortuo dicere solent, *sein Regiment sey verwaiset*. Ita certe dignior Aeschylo et Atossae persona sensus exit, quam ex Heathii ratione, sic illa vertentis: *quique sceptrigeris praefectus cohortem eviratam duce destitutam reliquit moriens*. „Σκηπτουχοι enim, inquit, isti non erant Satrapae aut qui supra appellantur βασιλῆς βασιλέως ὑποχοι, sed revera Eunuchi, unde ἀνκνδρον τάξιν subjungit poeta. Regii corporis apud Persas custodiam eunuchis primus commisit Cyrus, teste Xenophonte *Cyrop. VII. 3, 6. VIII. 3, 8*. Hi satellites numero trecenti erant, et σκηπτουχοι appellabantur, iisque pri-

primus praefuit Gadates ipse eunuchus." Quae quidem omnia etsi vera et recte observata sunt, minime tamen huius loci sententiam attingunt. Nam primum ὁ ἐπὶ σκηπτουχίᾳ ταχθεὶς non significat, *sceptrigerorum cohorti praefectus*, sed potius *in imperio constitutus*: deinde cum ineptum h. l. fuisset satellitum regionum mentionem facere, tum praesertim *eviratorum spadonum cohortem* hic nominare prorsus absonum et minime decorum.

v. 297. Ἐῆ τε καὶ Φάος βλέπει] „Homeric. Iliad. A'. 88. ἐμεῦ ζῶντος καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο." Stanl.

v. 298. ἐμοῖς — μελαγχχίμου] *Sane tu quidem domui meae magnam lucem denuntiasti, albumque h. e. clarum diem ex atra nocte.* Imagine utitur suavi, et materni animi benevolentiam et caritatem spirante. Succurrit nobilissimum Horatii carmen Od. IV. 5, 2.

v. 300. μυριάς ἵππων βραβεύς, *decem millium equitum dux*, Hesych. βραβεά, ἀρχοντα.

v. 301. στουφλοῦς — Σιληνίων, *caeditur ad aspera litora Sileniarum.* *Sileniae ora erat Salaminis insulae praerupta et scopulosa.* vid. Schol. ad h. l. Attendat vero lector, quanta dictionis varietate et copia usus fuerit Aeschylus in describendis enuntiandisque v. 301 sqq. imperatorum mortibus.

v. 303. πῆδημα κοῖφον ἐκ νεῶς ἀφήλατρο, *facili saltu ex nave desiliit*, h. e. *letali vulnere accepto praeceps in mare cecidit.* Sic Cehrionem vulneratum ex curru decidentem Homerus ἀρνευτῆρι *urinatori* comparat, de eoque Patroclus cum acerba irrisione:

ὦ πόποι ἦ μάλ' ἐλαφρὸς ἀνὴρ, ὡς ῥεῖα κυβιστῆ. (Iliad. II'. 742. 745.)

v. 304. 305. Τεναγῶν — πολεῖ] *Ac Tenagon, fortissimus Bactriorum indigena, Ajacis insulam, Salamina, fluctibus marinis percussam, incolit*, h. e. *ibi sepultus est.* πολεῖν non solum est *pas cere*, sed etiam *habitare.*

v. 307. πελειοθρέμμονα i. q. Homero πολυτρήρωνα *columbas multas alentem*. „Salaminem insulam Veneris in tutela fuisse, ex Homero discimus; unde probabile est, columbas summa cura incolas enutrivisse, atque insulam iis abundasse. Veneri enim sacra haec avis.” *Stanl.*

v. 308. ἐκύρισσον ἰσχυράν χθόνα] *κυρίσειν* ut *arietare* apud Latinos primum *cornibus ferire* significat, deinde simpliciter *ferire, percutere*. h. l. de cadaveribus horum imperatorum frequenter ad littora allisis capiendum. ἰσχυρά χθών, ut postea v. 317. σκληρὰ γῆ dicitur Salaminia tellus, ob aspera et saxosa littora.

v. 311. Φαρνοῦχος] „Tres ἵππαρχοι, equitatus praefecti, memorantur Herodoto lib. VII. 88., quorum tertius Φαρνούχης appellatur.” *Stanl.*

ναὸς ἐκ βαιῖς πέσων] Haud injuria Brunckius offenditur vulgata οἶτε ναὸς ἐκ μιᾶς πέσον, qua una eademque ex nave isti duces cecidisse dicuntur. Quomodo enim non mirum videatur tot imperatores eandem conscendisse navem? Attamen illa veteris Grammatici explicatio, quam idem vir doctissimus enotavit, ἐνικήθησαν ἐκ μιᾶς νηὸς τῶν Ἀθηναίων, etsi istam difficultatem tollit, ambiguitate tamen premitur, et contextui parum respondet. Omnes enim, quibus h. l. nuntius utitur, locutiones mortem ducum disertè describunt. Itaque Hermannus veram lectionem nobis conjectura assecutus esse videtur, ἡδὲ ναὸς ἐκ βαιῖς πέσων e parvo navigio delapsus.

v. 312. Χρυσεὺς] „Chryseus nomen est proprium. Sequentis nominis duplex est lectio, Μάταλλος, Μέταλλος. In MS. Reg. B. scholium: ὁ Μέταλλος Ἄραψ ἦν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὴν μέλαιναν ἵππον εἶχε. Τοιοῦτοι γὰρ οἱ Ἀραβικοὶ ἵπποι.” *Brunck.*

v. 314. ζαπληθῆ δάσκιον γενειάδα] „Suidas ex Epigr. citat ζαπληθὲς στόμα. Petron. c. 99. *barbis horrentibus nauta*, i. e. *hispidus, multibarbus*, ut loquitur Apulejus Flor. lib. i. sub principium.” *Abresch.*

v. 315. χρῶτα ἀμείβων πορφυρέα βαφῆ] *cutis colorem mutans purpureo sanguinis tinctu.* πορφύρεον αἷμα, πορφύρεον θάνατον Homerus dixit. Fundus autem translationis e re tinctoria sumtae in nobilissima ejusdem comparatione Iliad. Δ'. 141sq.

v. 316. Μάγος] „Nomen gentilitium. Stephanus de Urb. v. Μαγία: εἰσὶ καὶ Μάγοι ἔθνος περὶ Μηδίαν. Herodot. I. 101. ἔστι δὲ Μήδων τασάδε γενεαί, Βουσί, Περητακηνοί, Στρούχατες, Ἀριζαντοί, Βούδιοι, Μάγοι. Γενεὰ μὲν Μήδων ἐστὶ τάδε. —” Stanl.

v. 317. σκληρῶς μέτοικος γῆς ἐκεῖ κατέφθιτο] quasi hospes aut inquilinus adiit Salaminem insulam, ibique periit.

v. 318. πολύπονον δόρυ, *hasta qua strenue pugnaverat.* Cf. Agam. v. 63 sqq.

v. 320. Σάρδεσι πένθος παρασχῶν] *Sardibus luctum, nempe sua morte importans.* Utrum autem hic Ariomardus idem sit, qui supra Thebarum Aegyptiarum dux nominabatur, v. 38. an alius, definiri nequit.

Σησάμης] „Hoc nomen in codd. Regg. diversimode scriptum: Σισάμης, Σεισάμης, Σεισάρμης. Postremi vitium manifestum. Vera scriptura servata in v. 979. Sequens nomen duplici etiam modo scriptum, Θάρυβις, Θάβυρις.” Brunck.

v. 322. Λυρναῖος] „Interpres Graecus: τὸ ἡγένης ὢν ἀπὸ Λύρνης τῆς χώρας. Imo τῆς πόλεως. Steph. de Urb. Λυρνησὸς πόλις Τρωϊκῆ, μία τῶν ἑνδεκα τῶν ἐν τῇ Τρωάδι· τὸ ἔθνικόν Λυρνήσιος. Αἰσχύλος δὲ Πέρσαις, ὡς ἀπὸ τοῦ Λύρνη, Λυρναῖος.” Stanl. „Ad hunc locum jam monuere viri docti, Eustathium existimasse prius ex posteriori per syncopen factum, sed huiusmodi syncopen ego haud capio. Rectius ni fallor dixisset Λύρνην, per apocopen, eandem quae Λυρνησὸς; inde Λυρναῖον, pro Λυρνήσιον. Hesychio Λύρνησος, eadem quae Tenedos.” Abresch.

v. 324 sqq. Συέννεσις — ἀπώλετο] *Et Syennesis virtute et animi fortitudine facile princeps, Cilicum praefectus, unus ille, qui maximum laborem hostibus faceffebat, gloriosa morte occubuit.* „Apud Herodot. VII. 98. inter eos, qui in classe proximi a ducibus ὀνομαστότατοι suere, recensetur Κίλιξ Συέννεσις, Oromedontis filius. Erat vero Syennesis, ni fallor, nomen commune Regibus Ciliciae, ut Ptolemaeus Aegypti. Syennesis rex Ciliciae, Cyaxari et Alyatti coetaneus, memoratur Herodoto lib. I. 64. Alterius sub Dario mentionem facit idem lib. V. 118. Meminit et tertii Xenophon in Κύρου ἀναβ. lib. VII. ubi reges omnium regionum, quas in expeditione illa peragrauerant Graeci enumerat.” Stanl.

v. 327 sq. τοιῶνδε — κακά] *Et hi quidem, quorum mentionem feci, meri principes sunt; pauca vero e multis tibi mala narro.* Nihil scil. de tot millibus equitum, peditem, nauticorum caesis, nihil de variis eorum calamitatibus dixerat.

v. 329. κακῶν ὕψιστα.] „ut φόβος ὕψιστος Suppl. v. 488. et πημάτων ὕψιστος Lycophr. v. 305.” Abresch.

v. 330. αἰσχὴ — κωκύματα] *quae Persis dedecora et acutas lamentationes afferunt.*

v. 331. ἀναστρέψας πάλιν] „Eurip. ἀναλθεῖν in Phoen. v. 1213. et Ion. 934. εἰπεῖν ἀπ' ἀρχῆς αὐδῆς dixit Soph. Ajax. v. 1119. quo si quis alium facere iubet, ἀναποδίσαι dicitur (lat. *reuocare*). Herodot. V. 92, 6. ἀναποδίζων τὸν κήρυκα.” Abresch.

v. 332. πόσον δὲ πλῆθος ἦν, *quantus tandem fuit numerus.* „Sic uterque cod. Reg. Glossa in B. ἀντὶ τοῦ δή. Hinc orta vulg. lectio.” Brunck.

v. 333. 334. ὡς' ἀξιῶσαι — ἐμβολαῖς] *ut auderent cum Persico exercitu pugnam conferere navium congressionibus;* i. q. oratione profa diceretur ὡς' ἀξιῶσαι ναυμαχεῖν.

v. 335 sqq. Πλήθους — κρατῆσαι] „Ordo est: πλήθους μὲν ἕκατι, σάφ' ἴσθι βαρβάρους ναυσὶ κρατῆσαι ἐν. Si
navium

navium multitudo aliquid ad victoriam contulisset, certo scias barbaros victuros fuisse. Particulae ἄν latina versio vim non exprimit: quoad numerum quidem certo scias longe barbaros navibus superasse." Brunck.

v. 336. καὶ γὰρ Ἑλλησιν] Male versio latina: *nam et Graecis. Vertendum erat: Etenim Graecis.*

v. 337. ὁ πᾶς ἀριθμὸς] „Graecorum classem Ctesias septingentarum navium fuisse narrat; at Herodotus non nisi trecentarum et octoginta, lib. VIII. 82. quarum XVI. tantum Lacedaemonii, CLXXX. praebuerunt. De Atticarum navium numero convenit Plutarchus in Themistocle; quin ipse Herodotus lib. eod. c. 61. naves πεπληρωμέναις CC. Atheniensibus tribuit, cui accinit Diodor. Sic. lib. XV." Stanl.

v. 338. δεκάς — ἔκκεριτος] *Praeter has vero decem naves bonitate, h. e. s. magnitudine s. celeritate, praestantes s. eximiae erant. χωρὶς τῶνδε conjungendum. Secus accepit Schol. qui χωρὶς ἔκκεριτος copulavit, ideoque Aeschylum non CCCX naves numerare, sed CCC navibus X selectas comprehendere existimavit.*

v. 339. Ξέρξῃ δὲ] Xerxis classem mille ducentarum et septem navium fuisse refert; quo potissimum teste. ut exploratae fidei, utitur Plutarchus in vita Themistocli. περὶ δὲ τοῦ πλήθους τῶν βαρβαρικῶν νεῶν, Αἰσχύλος ὁ ποιητὴς ὡς ἂν εἰδὼς καὶ διαβεβαιούμενος, ἐν τραγωδίᾳ Πέρσαις, λέγει ταῦτα: Ξέρξῃ δὲ — Νεῶν τὸ πλῆθος — ἑπτὰ δέ. Adstipulatur Herodotus, post Aeschylum testis optimus, lib. VII. 79. Τῶν δὲ τριήρων ἀριθμὸς μὲν ἐγένετο ἑπτὰ καὶ διηκοσίαι καὶ χίλια. Dein ex his quot e qualibet regione suppeditatae fuerint, disertissime narrat. Eundem ad numerum collineare videtur Diodorus Siculus lib. II. inquam, νῆες δὲ σύμπασαι μακρὰ πλείους τῶν χιλίων καὶ διακοσίων. Minus curiose agunt, qui non nisi mille et ducentas numerant. Horum est Isocrates, in Panathenaico: καὶ Ξέρξου τοῦ τότε βασιλεύοντος τριήρεις μὲν συναγαγόντος διακοσίας καὶ

χιλίας, Et in Panegyrico: προσπλευουσῶν δὲ τριήρων διακοσίων καὶ χιλίων. Et Corn. Nep. in Themistocle: „Hujus enim classis mille et ducentarum navium longarum fuit, quam duo millia onerariarum sequebantur.” Verum hoc intelligendum tantum κατὰ τὸ ὀλοσχερέστερον. Quanto magis platice dictum ab iis, qui mille navium fuisse asserunt? ut Ctesias, τριηρεῖς χιλίας ἤλαυνεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, et Cicero in Verrem, *Xerxem mille numero navium classem ad Delum appulisse* scribit. Ceterum apud hos, ut loquitur Varro de R. R. lib. II. c. 1., *non est ut sit ad amussim, ut non est cum dicimus mille naves iisse ad Trojam* etc. —” Stanl.

v. 340. ὦν ἦγε πλῆθος] „Non crediderim ego aliter hic legisse Plutarchum, atque nos hodie, quod existimat Stanl. et Spanhem. ad Julian. p. 280., sed pro ὦν ἦγε πλῆθος, ideo scripsit νεῶν τὸ πλῆθος, ut, quod fieri solet quam saepissime, et omnes, qui breviter aliorum verba adducunt, faciunt, verbis abrupte et extra nexum suum laudatis, sensus constaret.” *Abresch.*

ὑπέροχοι τάχει] *celeritate praestantes.*

v. 342. μή σοι — μάχη] Interpres lat. falsam lectionem δοκοῦμεν secutus vertit: *Num tibi videmur in hac pugna inferiores fuisse?* „Verum τῆδὲ non debet cum μάχη conjungi, sed seorsim verti *hac ex parte*, id est, quod ad numerum navium attinet, (πλήθους ἑκατι v. 335.) Ex sequente autem ἀλλά manifestum est τὸ μὴ h. l. non interrogative, sed negative poni. Legendum igitur omnino est, *δοκῶμεν. Ne tibi videamur ab hac parte in proelio inferiores fuisse.*” Heath.

v. 343. στρατὸν] „Schol. legit λαόν, quo sensu, nempe pro στρατὸν, cadente Graecitate frequentatum docet DuCangius: sed usum antiquissimum probat noster, cujus iterum est infra v. 731. πᾶς λαὸς κατέφθαρται δορί, et ut ναυτικός στρατός v. 730. sic λέως v. 383. et Anton. Liber. c. XXX. λαὸν ἀθροίσαντες ἀφίκοντο τῆς Ἰταλίας παρὰ τὴν Ἄδρί-

Ἀδρίαν. Contra στρατὸν pro λαὸν habet Eumenid. 686. 892." *Abresch.*

v. 344. τάλαντα βρίσας οὐκ ἰσοῤῥόπῳ τύχῃ] *qui (scilicet δαίμων) lances haud aequilibri fortuna oneravit.* Apud Homerum Jupiter fingitur fatalem populorum vel hominum fortem in trutina ponderare; ita ut, quorum lanx potiori gravitate deorsum vergat, iis exitium portendatur. Sic Il. Θ'. 70. imposuerat lancibus δύο κῆρε τανηλεγέος θανάτοιο, Trojanorum nempe et Archivorum; tumque

Ἐλκε δὲ μέσσοι λαβῶν, ῥέπε δ' αἴσιμον ἤμαρ Ἀχαιῶν.

Eodem modo in Achillis et Hectoris certamine Il. X'. 210 sq. ubi Hectoris morti destinati lanx deprimebatur. Fieri tamen potest, ut imaginem hujus trutinæ paulo aliter informaverit Aeschylus. Nam si bonam fortunam Persarum et Graecorum ponderatam esse finxit, gravior lanx utique Graecorum, levior Persarum erat. cf. *Clav. in ἰσοῤῥόπος.*

v. 346. Ἔστ' ἄρ' Ἀθηνῶν, ἔστ' ἀπόρθητος πόλις.] Cum hic sensus particulam ἄρα, non ἄρα postulet, (nam hoc interrogativum est, quod, si hic versus nuntio tribuatur, admitti nequit;) ἄρα vero propter primæ syllabæ brevitatē locum hic non inveniatur, certissimum arbitror, hosce versiculos ita legendos esse:

ΑΤΟΣΣΑ.

Θεοὶ πόλιν σώζουσι Παλλάδος θεᾶς.

Ἔτ' ἄρ' Ἀθηνῶν ἔστ' ἀπόρθητος πόλις;

ΑΓΓΕΛΟΣ.

Ἀνδρῶν γὰρ ὄντων, ἕρκος ἐστὶν ἀσφαλές.

h. e. Atossa: Dii profecto urbem Palladis servant. — Adhucne igitur Athenarum urbs invicta est? Nuntius: Est profecto; nec mirum. Nam cum iis virorum fortium copia sit, firmissimo utuntur munimento. Et hanc rationem jam editio Robortelli praeivit, nisi quod ibi pro ἔτ' ἄρ' vitiose scriptum ἔτ' ἄρ', et pro signo interrogandi, quod ab-

abesse non debet, punctum post ἔρκος positum est. In responsione nuntii particula γάρ involvit suppressam quaestio- nis propositae affirmationem.

v. 350. πλήθει καταυχίας νεῶν] *superbiens s. fretus navium multitudine.* „Verbum notes, cujus nulla in le- xicis vestigia, praeterquam ex Jacobi epist. II. 13., ubi in quibusdam libris καταυχᾶται pro κατακαυχᾶται lectum fuisse scribit Corn. a Lapide, cunctis nihilominus libris Mss. quorum V. L. collegerunt viri docti, in vulgatam conspirantibus, quam et genuinam esse puto.” *Abresch.*

v. 352. ἀλάστωρ h. l. *infestus genius.*

v. 353. Ἀγῆς γάρ Ἑλλήν] „Cui nomen Sicinus. Astu- tissimum hoc Themistoclis commentum memorat Hero- dotus lib. VIII. 76. et Diodorus Sic. lib. XI. p. 231.” *Stanl.*

v. 354. ἔλεξε — ἤερέξῃ τάδε] „Vel potius, πρὸς τοὺς στρατηγούς τῶν Βαβυλῶν, si Herodoto credimus, qui et nuntii verba paulo aliter refert. Ἐπεμψέ με στρατηγὸς ὁ Ἀθηναίων Λάδρη τῶν ἄλλων Ἑλλήνων (τυγχάνει γὰρ Φρονέων τὰ βασιλῆος, καὶ βουλόμενος μᾶλλον τὰ ὑμέτερα κατύπερθε γενέσθαι ἢ τὰ τῶν Ἑλλήνων πρήγματα) φράσσοντα ὅτι οἱ Ἕλλη- νες θρασυὸν βουλεύονται κατορέωδηκότες. καὶ νῦν παρέχει κάλ- λιστον ὑμᾶς ἔργον ἀπάντων ἐξεργάσασθαι, ἢν μὴ περιιῆθε διαδράντας αὐτούς· οὔτε γὰρ ἀλλήλοισιν ὁμοφρονέουσι, οὔτε ἀντιστήσονται ἡμῖν. Πρὸς ἐωυτοὺς τε σφέας ὄψεσθε ναυμαχέ- οντας τοὺς τὰ ὑμέτερα φρονέοντας καὶ τοὺς μὴ. Ceterum con- fentit cum nostro Diodor. Sic. ἔπεισέ τινα (Θεμιστοκλῆς) πρὸς τὸν Ἐρέξην αὐτομολῆσαι, καὶ διαβεβαιώσασθαι διότι μέλ- λουσιν αἱ κατὰ Σαλαμῖνα νῆες ἀποδιδράσκειν ἐκ τῶν τόπων καὶ πρὸς τὸν Ἰσθμὸν ἀθροίσεσθαι.” *Stanl.* Ceterum h. l. rectius quam in versione lat. Stanl. sic verteris: Graecus homo ab Atheniensium exercitu veniens filio tuo Xerxi haec di- xit: Graecos cum primum noctis tenebrae ingruissent, haud amplius mansuros, sed occupatis navium transtris alium alia via vitam clam aufugiendo servaturos esse.

v. 360. θεῶν φθόνον] *ignorans deos ei victoriam, quam de Graecis reportare sperabat, invidere, h. e. ei non decrevisse.* cf. not. ad v. 91.

v. 362 sq. εὐτ' ἂν — λάβῃ] *Simulac urere sol radiis terram cessaverit ac tenebrae templa aetheris occupaverint. Τέμενος αἰθέρος, ut Latini coeli templa.*

v. 365. ἔκπλους καὶ πόρους ἀλιεῖρόθους, *exitus et freta maritima,* per quae nimirum enavigandi copia erat.

v. 366. νῆσον Αἰάντος πέριξ] „Herodot. VIII. 76. ἀνήγον μὲν τὸ ἀπ' ἑσπέρας κέρως κυκλούμενοι πρὸς τὴν Σαλαμίνα, et innox τῶνδε δὲ ἕνεκα ἀνήγοντας νῆας, ἴνα δὴ τοῖσιν Ἑλλησι μηδὲ Φυγέειν ἐξῆ, ἀλλ' ἀπολαμφθέντες ἐν τῇ Σαλαμῖνι δοῖεν τίσιν τῶν ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ἀγωνισμάτων.” *Stanl.*

v. 367 [sq. ὡς — προκειμένον] *adeo ut, si malam perniciem Graeci effugerent, ac navibus clam elabendi occasionem reperirent, omnibus sc. navium in praesidio collocatarum ducibus capitis poena denuntiaretur.* Ita si πᾶσι de praefectis tantum ἢ ναυάρχους v. 361. intelligatur, (nam de omnibus classariis accipere nulla necessitas cogit) non est quod cum Schol. pro κρατὸς legamus κράτος, quod ne metrum quidem admittit, nili forte κράτος ille scripserat.

v. 370. κάρθ' ὑπ' ἐκθύμον φρενός, *animo valde feroci atque fidente.*

v. 372 [sq. οἱ δ' — εὐήρετμον] *Hi vero non negligenter, sed obsequenti animo coenam parabant, et unusquisque nauticus alligavit remum circa scaimnum remis aptum.*

v. 373. δεῖπνόν τ' ἐπορσύνοντο] „Persae semel tantum in die, idque ad coenae tempus, cibum capebant. Hinc facetum Megacreontis dictum, cujus meminit Herodotus lib. VIII. c. 20. qui praeclare actum dicebat cum Abderitis, quod Xerxes non bis quotidie cibum caperet, nam si iis praeter coenam, quam ei dederant, etiam prandium praebendum fuisset, nihil illis ea calamitate durius accidere potuisset.” *Stanl.*

v. 374. ἐτροποῦτο] inde lorum, quo scalmum reli-
gabant, τροπωτῆρ dictus.

v. 376. κώπης ἀνάξ, i. e. *remex*. „Reprehendit Eu-
ripidem Aristoteles hac phrasi usum, ac si minus esset
decora, Rhetor. lib. III. c. 2. Τὸ δὲ, ὡς ὁ Νήλεφος Εὐρι-
πίδου Φησί, κώπας ἀνάσσει κάποβὰς εἰς Μυσίαν, ἀπρεπές,
ὅτι μείζον τὸ ἀνάσσειν ἢ κατ' ἀξίαν.” Stanl. „Verum ex-
pedit rem Eustath. ad Iliad. B'. p. 261. docens in talibus
non regis significationem spectandam, sed quatenus in
genere notet *dominum curamque gerentem rei cujuscunque*;
sic mox v. 383. ναῶν ἀνακτες. Oppian. Hal. I. 17. σκυλά-
κων ἀνακτες. cf. nostri Agam. v. 70. Nec non Spanhem.
ad Aristoph. Ran. v. 1291. Iterumque Eustath. ad Odyss. A'.
p. 67.” *Abresch*.

v. 377. ἔπλων ἐπιστάτης interpretor de milite classia-
rio; nam quemadmodum remiges metaphoricè remo-
rum ἀνακτες appellabantur, sic milites *armorum praefecti*.

v. 380. καὶ πάννηχοι] Herodot. lib. VIII. 76. ἐποίηε
δὲ σιγῇ ταῦτα, ὡς μὴ πυνθανοίατο οἱ ἐναντίοι· οἱ μὲν δὲ ταῦτα
τῆς νυκτός, οὐδὲν ἀποκοιμηθέντες, παραρτέοντο.” Stanl. διά-
πλοον h. l. adjective sumtum, significat *navigando sine re-
missione intentum*. Nempe navium duces omnem popu-
lum nauticum per totam noctem ministeriis navalibus
operam dare jubebant.

v. 384. λευκόπωλος ἡμέρα] „Ut nocti nigros, sic et
Aurorae equos albos tribuunt poetae. Theocritus:

Οὐδ' ὄνυχ' ἄ λεύκιππος ἀνκτρέχει ἐς Διὸς ἰώ.

Q. Calaber lib. I.

Ἦὼς μαρμαρέοισιν ἀγαλλομένη φρένας ἵπποις.” Stanl.

v. 386 [99. πρῶτον μὲν — ἡχώ.] *Ac primum quidem
classicum a Graecis sublatum Echoi instar cantici acclama-
bat. Echo autem insularis petrae ilico altissima voce resona-
bat. Magnifica sane descriptio! κέλαδος est clamorque
virum clangorque tubarum, ut Virgilii verbis utamur. Hic
dici-*

dicitur *μολπηδὸν εὐφημῆσαι*, quoniam ὄρθιος ille νόμος certos numeros certamque modulationem habebat, ad excitandam virtutem pugnantium hostesque terrendos compositam. Sed quamquam h. l. hujus ὄρθιον νόμου quaedam descriptio continetur, non tamen in iis, quae statim sequuntur, vocabulum ὄρθιον adjectivi loco, ita ut νόμον supplendum sit, sed potius adverbialiter positum accipio; et ὄρθιον ἀνταλαλάζειν interpretor *intentissima voce resonare, vel reclamare*. Germanice sic verterim: *Nun rief von Seiten der Griechen ein dem Gefange ähnliches Schlachtgeschrey jauchzend der Echo zu; und schnell hältte mit lauter Stimme von den Felsen der Insel die Echo wieder.*

v. 390 [αἰ. οὐ γὰρ ὡς Φυγῆ — θράσει.] *Non enim quasi ad fugam gravem Paeana canebant Graeci, sed animosa audacia ad pugnam ruentes.*

ἐφύμνον] „ut ὀλολυγμὸν ἐφύμνεῖν in Choëph. v. 383. et τὸ χθονὶ Eumen. 905. Pro invocare posuit Soph. Antig. 669.” *Abresch.*

v. 393. Σάλπιγγιξ — ἐπέφλεγεν] *Tuba vero clangore omnia ista accendebat.*

ἐπέφλεγεν] „Glossae in Reg. B. ἐτάρασσαν, ἐθορύβει. Schol. ἀνήγειρεν. Frequens poetis verbi φλέγει usus metaphoricus. Soph. Theb. 288. Eurip. Phoeniss. 248. Ἄρης αἶμα δάιον φλέγει. E Graecis mutuatus est Virgilius, cum alibi, tum Aen. X. 865.

Clamore incendunt coelum Troësque Latinique.

IX. 500. de Euryali matre:

Illam incendentem luctus Idaeus et Actor

Corripiunt. —

πολυδάκρυτον Ἄϊδ'α γόνον φλέγουσαν, ut ait Comic. Thestroph. 1050. ubi male excusum φευγούσαν. Bacchylides in Analectis nostris T. I. p. 151. inter Pacis laudes illud recenset, quod

*συμποσίων ἐρατῶν βριθοντ' ἀγυαί,
παιδικοί δ' ὕμνοι φλέγονται.*

Sopho-

Sophocl. Aj. 106. ἄταν οὐρανόαν φλέγων. Nec abfimile est istud Oedip. Tyr. 187. παιᾶν δὲ λάμπει, στονόεσσά τε γῆρας ὄμαυλος." Brunck.

πάντ' ἐκέϊνα, omnem istum tumultum. Fortasse autem Aeschylus ediderat:

. . . Σάλπιγγε δ' αὐτῇ πάντα θῖν' ἐπέφλεγεν.

Tuba autem clangore omne littus accendit, nempe insulae Salaminiae, aliarumque circumjacentium. „Ceterum de tubicine Virgilius:

quo non praeftantior alter

Aere ciere viros, Martemque accendere cantu.

Lycophron v. 249 sqq.

Καὶ δὴ καταΐδει γαῖαν ὀρχηστῆς Ἄρης

Στρώμβω τὸν αἰμάτηρόν ἐξάρχων νόμον." Stanl.

v. 394 sqq. εὐθύς — ἰδεῖν] *statim vero junctis remorum strepentium percussionibus audito celeusmate verberabant, ac celeriter omnes conspicui erant.* ἔνεμβολῆ non est cum incurfu, sed exprimit remorum percussionem ab omnibus eodem momento factam. Remigibus enim in remis impellendis suos numeros, certosque percussionum modos fuisse, inter omnes constat. — ἐκ κελεύσματος, vel *audito celeusmate*, vel *secundum celeusma*, ut Sept. Theb. 856. in dictione allegorica ex remigandi negotio petita κατ' οὖρον γόων ἐρέσσειν. Celeustes,

qui *requiemque modumque*

Voce dabat remis,

Ovid. Metam. 3. 629. hortator idem a Latinis dictus, vel *pausarius*, media in puppi stabat. Ita Silius Italicus Lib. VI. 361.:

mediae stat margine puppis,

Qui voce alternos nautarum temperet ictus,

Et remis dictet sonitum, pariterque relatis

Ad numerum plaudat resonantia coerulea tonsis.

v. 397 — 403. τὸ δεξιὸν — ἄγων.] *Ac primum quidem dexterum cornu scite instructum ordine praeibat, deinde reliqua tota classis subsequebatur, simulque hic undique*

cla-

clamor audiebatur: O filii Graecorum, ite, liberate patriam, liberate liberos, uxores, deorum patriorum sedes, majorumque sepulcra: nunc pro omnibus pugnandum est. Haec narrationis pars Atheniensium aures gravissimo sensu mulcere debuit!

v. 404 sq. καὶ μὴν — ἀκμή] *enimvero et a nobis Persicae linguae strepitus illis recurrebat, neque ullus amplius erat cunctandi locus.* „Moris enim erat apud Persas, ubi manus conferent, clamorem tollere, quo et hostes terrerent, et incitarent suos. Curt. lib. III. *Jam in conspectu, sed et extra teli-jactum utraque acies erat, cum priores Persae inconditum et trucem sustulere clamorem.* Diodor. Sic. lib. XVII. οἱ Μακεδόνες πρῶτοι συναλαλάζοντες, βοὴν ἐξάκισιον ἐποίησαν· μετὰ δὲ ταῦτα τῶν βαρβάρων ἀντιφθεγξαμένων, συνήχησε μὲν ἢ συνεγγυὸς ὄρεινῃ πᾶσα· τὸ δὲ μέγεθος τῆς βοῆς ὑπερῆρε τὴν προγεγενημένην κραυγὴν, ὡς ἂν πεντήκοντα μυριάδων μιᾷ φωνῇ συνηχοσῶν. —” Stanl.

οὐκέτ' ἦν μέλλειν ἀκμή.] Ordo est: ἀκμή ἦν οὐκέτι μέλλειν. Ventum erat ad ipsum temporis articulum, qui omnem moram excludebat. Germani dicerent: *Es war die höchste Zeit, nicht länger zu zaudern.* Sic Agam. 1364. τὸ μὴ μέλλειν δ' ἀκμή.

v. 406 sq. εὐθὺς — ἐπαισεν] *Confestim navis Graeca in nave Persica aeratum rostrum percussit.* „Pro ἐμβόλω, *rostro navis, στόλον, hic positum a poeta recte monuit Schol. παρὰ τὸ εἰς ὄξυ συνεστάλλθαι, etc., quibus parilia scribit Hesychius cum Eustath. ad Odyss. M. p. 494. 12. Pollux lib. I. Segm. 86. distinguit inter στόλον et ἐμβολον.*” Abresch. Fieri tamen potest, ut h. l. στόλος proprie sic dictus designetur.

v. 407 sqq. ἦρξε — κόρυμβ'] *Primum vero impetum dedit Graeca navis et omnia Phoenissae navis aplustria dif-fregit.* „Ita etiam Herodotus lib. VIII. Utrum vero navis haec Atheniensis fuerit, an Aeginensis, apud ipsos Graecos non constabat. Ἀμεινίης δὲ, inquit, Παλληγεύς,

ἀνὴρ Ἀθηναῖος ἐξαναχθεῖς, νηὶ ἐμβάλλει. Συμπλακειῆς δὲ τῆς νηὸς καὶ οὐ δυναμένων ἀπαλλαγῆναι οὕτω δὴ οἱ ἄλλοι Ἀμεινίη βοηθέοντες συνέμισγον. Ἀθηναῖοι μὲν οὕτω λέγουσι γενέσθαι τῆς ναυμαχίας τὴν ἀρχήν. Αἰγινῆται δὲ τὴν κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀποδημήσασαν ἐς Αἰγίναν, ταύτην εἶναι τὴν ἀρξάσαν. Aeschylus, qui et ipse Atheniensis, priori sententiae favisse videtur; dicit enim navem Graecanicam, quae conflictum incepit, Phoenissam confregisse; at Phoenices in hoc proelio adversus Athenienses instructum fuisse monet Herodotus lib. cit. c. 85. κατὰ μὲν δὲ Ἀθηναίους ἐτετάχτο Φοίνικες· οὗτοι γὰρ εἶχον τὸ πρὸς Ἐλευσίνος τε καὶ ἑσπέρης κέρως. Idem vero in hac pugna Aeginetis primas partes, Atheniensibus secundas tribuit. VIII. 93. ἐν δὲ τῇ ναυμαχίῃ ταύτῃ ἤκουσαν Ἑλλήνων ἀριστα Αἰγινῆται· ἐπὶ δὲ, Ἀθηναῖοι.—” Stanl.

v. 409. ἐπ’ ἄλλην δ’ ἄλλος ἴθυσεν δόρυ.] Et alius scil. gubernator in aliam hostium navem direxit navem. δόρυ hic de nave, ut saepe. v. Suppl. 141.

v. 410 — 421. τὰ πρῶτα — στρατεύματος.] Ac primum quidem torrens Persici exercitus impetum sustinuit; cum vero multitudo navium in angusto coarctaretur, ipsaeque suis auxilium ferre non possent, sed potius ipsae se invicem aeratis rostris perforarent, tum vero omnem remorum apparatus detergebant, Graecaeque naves haud inertī consilio undique eas cingentes percutiebant; jamque passim subvertebantur naves, nec amplius mare videre licebat, adeo naufragiis ac caedibus hominum opletum erat. Plena quoque littora, plenae rupes e mari prominentes cadaverum erant. Itaque quotquot in barbarorum classe naves erant, omnes fugae intentae sine ordine remigabant.

τὰ πρῶτα.] „Hoc ex nostro haufisse videtur Diodor. Sic. lib. IX. Οἱ δὲ Πέρσαι τὸ μὲν πρῶτον πλέοντες διετήρουν τὴν τάξιν ἔχοντες πολλὴν εὐρυχωρίαν· ὡς δ’ εἰς τὸ στενὸν ἤλθον, ἠναγκάζοντο τῶν νεῶν τινὰς ἀπὸ τῆς τάξεως ἀποσπᾶν καὶ πολὺν ἐποιοῦν θόρυβον.” Stanl.

[ἐϋμχ στρατοῦ] ut supra v. 86. ῥεῦμα Φωτῶν.

v. 413. ἐμβολαῖς χαλκοστόμοις] male Abreschius ἐμβολαῖς post inter pretein latinum *concurfibus* vertit. Nimirum negat idoneo exemplo firmari posse ἐμβολὴν *rostrum navis* denotare. Atqui sic usurpatur Xenoph. Hist. Gr. IV. 3, 6. ἐμβολὰς ἐχούση τῇ τριήρει. Sic de rostrato machinae bellicae Thucyd. II. 76. ἡμ. τὸ προέχον τῆς ἐμβολῆς. Ut adeo nihil opus sit h. l. legere ἐμβολοῖς.

v. 414. ἔθραυον] In hoc verbo incipit apodosis, quod neglexit interpres, qui protasin verbis ὡς δὲ — παίωντ' comprehensam ἀνανταπόδοτον fecit, vertendo: ΕΤ *fregērunt omne classis remigium.*

v. 417. σκάφη νεῶν] „Hanc periphrasin mire habuit in deliciis Euripides; e pluribus locis vid. Troad. v. 539. et 681. Iphig. Taur. 1345. Med. V. I. Adde Thucyd. lib. I. cap. 50.” *Abresch.* Verum ex hoc ipso Thucydidis loco intelligitur hanc periphrasin non otiosa quadam συνωνυμίᾳ contineri; sed potius σκάφη νεῶν sunt *alvei navium*; iique poetico ornatu, pro ipsis navibus dici possunt. Schol. Thucyd. σκάφη καλεῖ τὰ κοιλώματα τῶν νεῶν, ἃ ἡμεῖς ἡαστέρως καλοῦμεν, cui quidem interpretationi, sed frustra, obnititur Dukerus.

v. 418. ναυαγίων καὶ Φόνου] accipio sic, ut *naūfragia et caedes* poetico spiritu pro *fractis navium tabulis* et *caedis hominibus* dicta sint. Ita certe multo ornatius et concinnius est, quam si illud (a ναυάγιον) pro tabulis naufragio disjectis sumatur, id quod Abreschio placuit. Quamquam ναυάγιον interdum haud secus ac ναυαγία naufragium significat.

v. 422. τοὶ δ'] an h. l. extra canticum dorica articuli forma ab Aeschilo profecta sit, dubitare licet. Alii οἱ δὲ ut v. 372.

ὤστε θύνηους —] „Thynnis Persas comparat, ut nostri imitatione, quod jam observavit Potterus, Graecos Lycophron v. 381. βόλον, quod recte Schol. interpretatur

ἀγραν. Sic βόλους ὠνεῖσθαι ἰχθύων Plutarch. in lib. de cap. ex inimic. Util. p. 91. c." *Abresch.*

v. 423. ἀγαῖσι κωπῶν, θραυσμασίη τ' ἐρειπίων] *fragmentis remorum, ac ruinarum e discussis navium tabularis fragminibus.*

v. 426. νυκτός ὄμ'] „*Alias noctis oculus luna dicitur, ut supra S. c. Th. 396. νυκτός ὄφθαλμός; hic vero periphrastice pro ipsa nocte. Ita Eurip. in Phoeniss. νυκτός τ' ἀφεγγές βλέφαρον. et Eurip. Iphig. Taur. V. 110. ὅταν δὲ νυκτός ἔμμα λυγαίας μόλη. —*" *Stanl.*

v. 428. στοιχηγορεῖν est *una serie, perpetuo narrare; in einem weg erzählen.*

v. 429. μηδ' ἄμ' ἡμέρα μιᾷ] „*Vulgo legitur μηδ' ἄν ἡμέρα μιᾷ pendente et nullo fere sensu. Perperam, si ad vulgata graeca latina exigantur; interpres: numquam una die occubuisse. Hoc nimirum est μηδ' ἄμ' ἡμέρα. At μηδ' ἄν ἡ. μ. — θανεῖν esset: numquam, una die perituram fuisse. Sed corrupta illa lectio est. Cod. Reg. A. in textu perspicue μηδ' ἄμ' ἡμέρα μιᾷ. Superscripta glossa μηδαμῶς. Reg. B. in textu, (ubi fere semper deterior lectio) μηδ' ἄν. In margine adscriptum γρ. μηδ' ἄμ' ἡμέρα, quo refertur interlinearis glossa: γίνωσκε γὰρ εὔ, ὅτι οὐδ' ὅλωι ἐτελεύτησεν ἐν τῷ κόσμῳ ὅλωι τόσος λαός ἐν μιᾷ ἡμέρα, ὅσος ἐκεῖσε ἀπὸ τῶν βαρβάρων.*" Hactenus Brunckius V. C. qui docte ibidem observat, Graecis poetis in usu esse οὐδαμᾶ et μηδαμᾶ ultima longa, nec non οὐδαμᾶ et μηδαμᾶ ultima brevi: unde aliquot Sophoclis locis veram scripturam restituit. Ceterum in fine hujus narrationis observare liceat, eam omnibus numeris absolutam ac perfectam esse. Concitata enim est, gravis, brevis, dilucida; efficitque, ut non narrari res, verum in conspectu tuo agi videantur.

v. 431. κακῶν πέλαγος ἐξέωγεν] *sublimi metaphora, a mari quod aggeres perfregit ducta.*

v. 433. εὖ νῦν — κακῶν.] Interpres latinus: *Hoc bene scias, nondum medietatem me attigisse malorum. Melius tamen fuerit ita verba construere: εὖ νῦν ἴσθι τόδε μὴ μεσοῦν κακῶν, jam certo scito haec, quae tibi narraui, nondum dimidiam partem esse malorum; quemadmodum in Prometh. v. 746.*

οὗς γὰρ νῦν ἀκήκοας λόγους

Εἶναι δόκει σοι μηδέπω ἔν προοιμίῳις.

Fortasse etiam scribendum:

εὖ νῦν τόδ' ἴσθι.

Certo igitur scias; nempe, quandoquidem tibi illa jam nimis magna videntur, illa quae narraui, nondum dimidiam partem conficere.

v. 434 sq. τοιᾶδ' ἐπ' αὐτούς — ἔσπῃ] *Talis enim calamitas eos oppressit, quae illam pondere suo vel bis superet.*

v. 439 sqq. Περσῶν — μόρω] Vide quam diligenter omnia colligat, quae luctum exaugere possint. Laudat enim caesos a corporis vigore, ab animi virtute, a nobilitate, a fide in regem; jamque eos non paucos, sed omnes, non simpliciter occubuisse, sed miserabiliter aerumposissima morte periisse ait.

v. 445. πρόσθε Σαλαμῖνος τόπων] periphrastice. *Insula est quaedam haud procul a Salamine sita.*

v. 446. βριαῖ] „Herodotus νησίδα vocat lib. VIII. 76. ἐς τὴν νησίδα τὴν Ψυττάλειαν μεταξὺ Σαλαμῖνός τε κειμένην καὶ τῆς ἠπείρου. Et lib. eod. c. 93.” *Stanl. δύσρημος ναυσὶν navibus importuna.*

ἦν ὁ Φιλόχορος Πάν] „ἐρήμοις γὰρ τόποις οὗτος ὁ θεὸς ἐνδιατρίβειν εἰώθει, inquit Scholiaſtes. Ita sane describitur Straboni lib. IX. καὶ ἡ Ψυττάλεια νησίον ἔρημον καὶ πετρῶδες. Et istiusmodi locis gaudere dicitur Deus ille. Homerus hymn. in eum v. 6.

— ὃς πάντα λόφον νιφόμεντα λέλογχε
καὶ κορυφὰς ὄρεων, καὶ πετρήεντα κάρην.

Unde ὑλοβάτας et Φιλόδενδρος Theaeteto appellatus; quare vero et Φιλόχορος facile constat ex epigrammate Platoni adscripto:

Αὐτὸς ἐπεὶ σύριγγι μελισσῶνται εὐκελάδῳ Πάν
 Ὑγρὸν ἰεὺς ζευκτῶν χειλὸς ὑπὲρ καλάμων.
 Αἱ δὲ πέριξ οαλεροῖσι χορὸν ποσὶν ἐστήσαντο
 Ὑδριάδες νύμφαι, νύμφαι Ἀμαδρυάδες —” Stanl.

v. 447. ἐμβατεύει] Hefych. Ἐμβατεῦσαι, τὸ κατέχειν καὶ καρποῦσθαι χωρίον ἢ οἰκίαν, ἢ ὄλον τὸν κλῆρον. „Nempe ἐμβατεύει h. l. est frequentat, inhabitat.” Abresch.

v. 448 — 451. ἐντοῦθα — πόρων] „Interpretem latinum, vertendo τὸ φθαρέντες νεῶν *navibus privati*, non percepisse loci sensum palam est; qui, si suo structurae ordine ponentur verba, sponte se sistet; is vero hic est: ὄπως κτείνοιεν εὐχειρώτων στρατὸν Ἑλλήνων, ὅταν οἱ ἐχθροὶ φθαρέντες ἐκτάζοιεν τῶν νεῶν εἰς τὴν νῆσον, φίλους δ' ὑπεκσώζοιεν ε. π! Itaque convertendum fuerat: *Istuc eos mittit, ut sin e navibus evassent in insulam hostes palati, illum ibi oppressu atque superatu facilem Graecorum exercitum trucidarent, simulque suos e marinis fluctibus in hanc insulam receptos servarent. Palatos reddidi φθαρέντας, ut oportebat. Proprie, quod notum, φθειρεσθαι est perdi, perire, hinc venuste vagari, palari, quia tales nimirum εὐχειρώται sunt, facile capi perdi que possunt. Hefych. φθείρεται, πλανᾶται. Dio Chrysof. Serm. VII. p. 117. μετὰ ταῦτα ὁ Μενέλαος χρόνον πολὺν ἐφθείρετο πανταχόσε τῆς Ἑλλάδος. Aristid. Tom. I. p. 208. μόνη ἐδέξατο τοὺς Ἴωνας φθειρομένους κατὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. Neo aliter accipifas est apud Soph. Oed. Tyr. v. 1515. χέρσους φθαρήναι ἀγγάμους ὑμᾶς χρεῶν. Ipse quippe ilico se explicat v. 1520. περὶ τὸ, μὴ σφε παρίδης πτωχὰς ἀνάνδρους ἐγγενεῖς ἄλωμηνας. —” Abresch.*

v. 450. εὐχειρώτων] utpote in manus eorum delapsum. Herodot. lib. VIII. 76.” Stanl.

v. 452. κακῶς τὸ μέλλον ἱστορῶν] *male futuri prae-
sciūs.* „Schol. monet ἱστορῶν positum ἀντὶ τοῦ νοῶν et προ-
βλέπων. cf. Eumenid. v. 457. ubi πατέρη ἱστορεῖς καλῶς,
patrem optime nosti.” *Abresch.*

v. 452 sq. ὡς γὰρ — μάχης] *Cum enim Deus navalis
pugnae gloriam Graecis concessisset. κῦδος de victoria, ut
saepissime apud Homerum.*

v. 454 sqq. αὐθημερὸν — τράποιοντο] *illo ipso die ae-
reis armis corpora munientes navibus in insulam Pŷttaleam
exsilierunt Graeci; totamque insulam circumdederunt, ut
quo se verterent Persae non haberent.* „Hoc ab Aristide
Lysimachi filio Atheniensi factum refert Herod. lib. VIII.
96. Qui παρελαβὼν πολλοὺς τῶν ὀπλιτέων, οἳ πολλοὶ πα-
ρατετάχματο παρὰ τὴν ἀκρὴν τῆς Σαλαμινίης χώρας, γένος ἑόν-
τες Ἀθηναῖοι, ἐς τὴν Ψυττάλειαν νῆσον ἀπέβη ἄγων· οἱ τοὺς
Πέρσας τοὺς ἐν τῇ νησίδι ταύτῃ κατεφόνευσαν πάντας.” *Stanl.*

v. 458. ἤρᾶσσοντο] *Veram lectionem pro vitiosa
ἤρᾶσσοντο, quae omnes adhuc editiones obsederat, pri-
mus e Regg. codd. restituit Brunckius. Sensus horum
verborum: multum enim Persae partim lapidibus manu missis
percutiebantur; partim sagittae ab arcuum nervis iis infli-
ctae eos perdebant.*

v. 460 sqq. τέλος — βίον] *Postremo uno omnes in-
petu aggressi, caedunt, concidunt miserorum membra, do-
nec omnium vitam prorsus perdidissent.*

v. 463. κακῶν βάθος, *abyssum malorum*, metaphora
cum alias idonea, tum huic potissimum loco apta, quod
Xerxes ex alto praelium spectabat.

v. 464. ἔδραν γὰρ εἶχε] „Pugnam hanc spectavit
Xerxes de Aegialeo monte e regione Salaminis. Herodot.
lib. VIII. 90. Ubi in argentea sella curuli sedens praelium
spectavit, quae postea in templo Minervae dedicata est,
et αἰχμάλωτος dicta. Harpocraton: Ἀργυρόπους δίφρος,
ὁ Ξέρξου, ὃς αἰχμάλωτος ἐπεκαλεῖτο, ἐφ’ οὗ καθεζόμενος
ἐδεώρει τὴν ναυμαχίαν. Ἀνέκειτο δὲ εἰς τὸν παρενῶνα τῆς

Ἄθηνᾶς. Pariter una consecratus est et Mardonii acina-
ces; cum enim apud Thucydidem inter omnes rerum co-
prias, quibus Athenienses initio belli Peloponnesiaci abun-
dabant σκύλα Μηδικὰ enumerantur, non aliter locum ex-
ponit Scholiastes, quam per haec duo donaria, τὸν ἀργυ-
ρόποδα θρόνον, καὶ τὴν ἀκινάκην τὸν χρυσοῦν. De quibus Ul-
pianus ad Olynth. III. ὁ γὰρ Ξέρξου δίφρος καὶ ὁ ἀκινάκης
Μαρδούου, ὁ μὲν ἐκ Σαλαμῖνος, ὁ δὲ ἐκ Πλαταιέων ἀνετέ-
θησαν. Etiam Demosthenes orat. in Timocr. utrumque
coniunxit, ταμιεύσας ἐν ἀκροπόλει τὰ ἀριστῆια τῆς πόλεως,
ἃ ἔλαβεν ἀπὸ τῶν βαρβάρων ὑψηρημένος ἐξ ἀκροπόλεως, τὸν
τε δίφρον τὸν ἀργυρόποδα, καὶ τὸν ἀκινάκην τοῦ Μαρδούου ὃς
ἦγε τριακῶσια Δαρεικούς. —” Stanl.

εὐαγγῆ] h. e. locum, unde longe lateque exercitum
omnem prospicere poterat. De hoc adjectivo, quod h. l.
et alibi a librariis perperam in εὐαγγῆ mutatum est, docta
est disputatio Tib. Hemsterhusii, quam hic subijcimus.
„In Eurip. Suppl. 652. legitur πύργον εὐαγγῆ λαβῶν, et in
Aeschyli Persf. 464. ἔδραν γὰρ εἶχε πικρὸς εὐαγγῆ στρατοῦ.
Arnaldus lect. gr. p. 58. vertit εὐαγγῆ, a quo longe lateque
prospici potest; quae quidem interpretatio sententiae ho-
rum locorum apte convenit; sed ipsi voci convenire fue-
rat ostendendum. Εὐαγγῆς si ducatur ab ἄγος, quid sit no-
tum est, quemadmodum ἀναγγῆς, δυσαγγῆς. si ab ἄγω, duco,
erit agilis, flexibilis, qua potestate capitur in Hippocr.
περὶ διαίτ. II. p. 363. 34. neque aliter Henr. Stephan. in-
tellexit Anthol. I. c. 60. ep. 6. χίροιτ' εὐαγγῆς (μέλισσαι) in
Th. Gr. L. T. I. p. 126. C. agiles apes, quod per aërem fe-
rantur cito et facile; vel mobilis, volubilis, ut in Aretaeo
p. 19. v. 33. ὀφθαλμοὶ εὐαγγῆς, λαμπροὶ, exponi possunt;
licet pueros dederit Crassus, Wiganus lucentes, quod vix
perspicias unde pendeat, nisi legisse vel legi voluisse sta-
tuas εὐαγγῆς. junguntur tamen itidem ab Adamantio Phy-
siogn. I. c. 9. ὀφθαλμοὶ μεγάλοι τε καὶ λαμπροὶ καὶ εὐαγγῆς,
cujus vice admodum viciose εὐλαβεῖς Polemo praefert.

Por-

Porro si ab ἀγω, ἄγνυμι, *frango*, significabit *fragilem*, quiue facile comminui possit; quo pertinet Suidae locus ita scribendus: εὐαγές, εὐκόλως κέκλασμένον, et στάχυς εὐαγής idem qui εὐκλαστος, εὐθραυστος, apud Etym. in v. Δημήτηρ. In his, sicuti linguae norma postulat, penultima corripitur; aliis in locis eadem vox syllabam istam habet productam. Leonid. Anth. VI. 27. ep. 6. Καὶ πέλεκυν ἐυκάναν τ' εὐάγεα καὶ περιαγές Τρύπανον —. Parmenides apud Clem. Alex. Strom. V. p. 731. καθαρῶς εὐαγέος ἡλείαιο Δαμπάδος ἔργ' αἰδολα —. Nimirum forma Dorica nascuntur ex εὐαγής et περιηγής. quorum illud rarissimum, alterum frequentatur pro *circumacto*, *circumjecto*, *rotundo*; saepe tamen quam proprie vim habeat obscurum est; qua de re nunc nihil amplius dicam. Singulare est, quod ex Lex. Vet. MS. Bibl. Sangerm. mecum communicavit praestantissimus noster Ruhnkenius: Ἀγής. τοῦτο ἀπὸ συνθέσεως καταλείπεται τοῦ εὐαγής ἢ παναγής. Ἐμπεδοκλῆς. Ἄθρει μὲν γὰρ ἀνακτος ἐναντίον ἀγέα κύκλον. Pro παναγής, quod longe diversum est, melius scripsisset περιαγής, ut in illo versu proverbiali, quem suggerit Philopon. περὶ Κοσμοπ. p. 179. Μηδ' ὅσον ὀφθαλμοῦ περιηγέα κύκλον ἐλίξαι. Vid. Suid. in Εὐαγής. Nunc investiga, quantum libet, harum, quas notavi in εὐαγής, significationum, quaenam vel Aeschyli verbis vel Euripidis accommodari possit; nullam, ni fallor, invenies: at si scripseris inserta littera εὐαυγῆ, omnis difficultas fuerit sublata; nam εὐαυγής, *locus illustris*, vel qui undique conspici potest, vel unde prospectus in vicina late patet. Ratio structurae in ἔδρα παντός εὐαυγής στρατοῦ itidem expedita, quae frustra quaeritur in εὐαγής. Enimvero jam dudum vereor, ne εὐαυγής per culpam librariorum pluribus locis abierit in εὐαγής. in Jamblichi certe Protr. p. 152. v. 23. vice vulgati λαμπροτάτη τις εὐαγία, Cod. Reines. quem ipse cum edito contuli, praefert εὐαυγία, quod utique longe melius congruit cum λαμπροτάτη et τὸ τῆς ψυχῆς ἕμμα, quam εὐαγία. Perinde se res habet in Platone de LL. XII. p. 989. C. ἄμαθοῦσι μὲν εὐαγέστερα

γίνεσθαι, μὴ μαδοῦσι δὲ σκοτωδέστερα — καὶ ἀσαφῆ. Timaei p. 1065. E. ἀέρος τὸ μὲν εὐαγέστατον ἐπίκλην αἰθήρ καλούμενος· ὁ δὲ θωλερώτατος ὀμίχλη τε καὶ σκότος. Unde sumtum Jamblichi de Myst. p. 80. v. 21. τὸ εὐαγέστατον καὶ ἄκρον τοῦ ἀέρος. Si tum juncta propinquae, tum appropinquata contrariae potestatis attente spectes, quid prius in mentem veniat, quam opportunissimum εὐαυγής? Accedat Aristoteles, vel quicumque nomen ejus mentitus auctor, de Mundo p. 14. v. 12. κόσμος — λαμπρότητι δὲ εὐαγέστατος. Vertit Apulejus: splendore perlucidus. Quin clarius etiam causam nostram suffulcit diversa, quam Stobaeus suppeditat, Ecl. Phys. p. 78. v. 9. lectio, λαμπρότητα δὲ τηλαυγέστατος. In Parmenide quoque εὐαυγέος ἡλίοιο non sprevero. Pythagoreis autem in primis αὐγή et voces inde natae placuerunt; unico Theagis exemplo defungar apud Stob. p. 11. v. 46. ὁ νοός — ἔχων περιαιυγέα καὶ διαυγέα τὰν ἔποψιν. Jam neminem arbitror fore, qui contendat pro εὐαυγής Graecos vitandae κακοφωνίας ergo solemniter pronunciassent εὐαυγής." Hemsterhuis in Musgravii Exercitt. ad Eurip. p. 84 sqq.

v. 465. ὑψηλὸν ὄχθρον] Haec explicationis causa vocabulo ἔδραν apponuntur; adeoque ἔδραν non *sellam* ipsam Xerxis, ut Stanlejus existimat, sed generatim *sedem* notat.

v. 467. παραγγείλας scil. τὴν Φυγὴν, quod e sequentibus anticipandum est.

ἄφαρ] „Hesychius ἄφαρ, ταχέως." Stanl.

v. 468 sq. τοιάυδε σοὶ — στένειν] cf. v. 434.

v. 470. ὡς ἄρ' ἔψευσας φρενῶν Πέρσας] Haec nimirum est illa δολόμητις ἀπάτα, quam v. 91. timebat Chorus.

v. 471 sq. πικρὰν δὲ παῖς ἐμὸς τιμωρίαν κλ. Ἀθηνῶν εὔρει] Stanlejus τιμωρίαν, *ultionem*, passive accipere videtur, quasi Atossa dicat, Xerxem Athenarum causa in gravissimam poenam incurrisse, quippe quas incenderit, et civium quoque supplicum stragem fecerit. Herodot. VIII. 53. Nobis vero aptius videtur, πικρὰν τιμωρίαν εὔρει de acer-

acerbo exitu ultionis, quam Xerxes de Athenis ob cladem Marathoniam sumere decreverat, accipi. Nam paulo post Atossa haec subjungit ὧν ἀντίποινα παῖς ἐμὸς πράξειν δοκῶν — τ. π. π. ἐπέσπασε; quorum scilicet apud Marathonem caesorum *cladem cum filius meus se vindicaturum speraret, tantam calamitatum molem sibi attraxit.*

v. 477. ποῦ τὰςδε γ' ἔλιπες] Si ἔλιπες verum est, quod etiam codd. Regg. praestant, particula γε a Brunckio inserta nec ad metrum abesse potest, et sensum in super ornat. *Ubi hasce saltem reliquisti?*

v. 478. ναῶν γε ταχοῖ] Edd. omnes praeter Robortellianam dederant ναῶν δέ; sed huic particulae initio responsionis ad quaestionem Atossae versu antec. propositam vix locus est. Itaque praefendum fuit e Rob. ναῶν γε ταχοῖ, quod quidem ad navium ductores attinet.

λελειμμένων i. q. v. 476. αἱ πεφεύγασιν μέρος.

v. 479. κατ' οὐρον, vel, ut latinus interpres, *quod ventus eos impellebat, vel simpliciter, vento secundo usi.*

v. 480. στρατός δ' ὁ λοιπός] nempe terrestris. Sed h. l. primum mirandum est, nuntium nihil de exercitu, qui sub Mardonii auspiciis in Graecia relictus esset, dicere; quamquam aliquo modo hic scrupulus elevatur, si cum Abreschio ὁ λοιπός interpretemur, *maxima pars, plerique reliqui.* Deinde in verbis ἐν τε Βοιωτῶν χθονὶ prorsus odiosa est particula TE, quandoquidem nec in antecedentibus habet ad quod referatur, nec vero in antecedentibus habet ad quod referatur, nec vero in consequentibus, id quod ab Aeschyli consuetudine plane abhorret. Neque vero proxima satis inter se cohaerent. Pauwius quidem sic expedire hanc difficultatem tentat, ut colo post λοιπός posito, hoc modo interpretetur: *Reliquum vero exercitum quod attinet, et in Boeotorum terra perit, hi etc.* Verum hac ratione nihil promoveri bene intellexit Heathius. Itaque nisi forte, quod idem quoque suspicabatur, quaedam hic exciderint, hac via, nisi fallor, optime nos extricabimus, ut legamus:

στρατὸς δ' ὁ λοιπός, ἐν τε Βοιωτῶν χθονὶ
 διώλλυθ', οἱ μὲν ἀμφὶ κρηναῖον γάνος
 δάψει πονοῦντες, οἱ δ' ὑπ' ἀσθματος κENOΙ.
 Οἱ τ' ἐκπερῶμεν ἔς τε Φοκέων χθόνα
 καὶ Δωριδ' αἶαν etc.

Reliquus vero exercitus, partim in Boeotiorum terra perit, alii quidem circa fontanum laticem siti laborantes, alii ex anhelatione tabescentes; partim transimus in Phocidem ac Doridem etc. Ita τε particula inter ἐν et Βοιωτῶν respondebit alteri τε inter artic. praepositivum οἱ et ἐκπερῶμεν; et illi quidem in Boeotia mortui recte opponentur his, qui perrexerunt in Phocidem; denique qui in Boeotia mortui sunt, eorum alii siti, alii asthma, quod ex cursu sibi contraxerant, consumti esse dicentur. Hoc pacto nulla pars vel constructionis, vel sententiae manca erit. κρηναῖον γάνος hic ut Lycophr. 247. *fontem, fontanum laticem*. Scholiastes quidem Κρηναῖον proprium nomen existimavit q. d. *Crenaeum fontem*, quod de Dirces fonte accipiendum esset, qui forte olim κατ' ἔξοχὴν κρήνη appellatus est, unde Κρηναῖαι πύλαι inter portas Thebarum recensentur. Verum omnino praestat κρηναῖον γάνος de quocunque fonte intelligere. Nimirum miseri milites siti paene enecti circum fontes oberrant, aliique, antequam accedere possent, ibidem exspirant, alii dum avidius frigidam hauriunt, praesertim ex itinere aestuantes, repentina viscerum refrigeratione moriuntur. ὑπ' ἀσθματος κENOΙ sunt milites *anhelatione ex cursu contracta consumti*, i. *exhausti*. Abreschius, qui verba οἱ δ' ὑπ' ἀσθματος κENOΙ cum sequentibus διεκπερῶμεν etc. jungit, tmesin in iis quaerit, et pro ἀσθματος ὑπόκENOΙ dicta esse opinatur, eodem sensu, quem Schol. amplectitur μικρὸν ἀσθμακίνοντες, i. e. *aegre ac vix spiritum trahentes*.

v. 486. γῆς Ἀχαΐδος πέδον] Intelligitur Achaja Phthiotis, quod affecutus est Francogallus interpres. cf. Strab. lib. I. p. 45. B. ed. Casaub. id. lib. IX. p. 433. D.

v. 487 sq. ὑπεσπανισμένους βορᾶς] „Vacat in hoc verbo paucisque aliis praepositio ὑπό, non imminuit, quod monemus, ne quis eam connectendam existimet cum ἐδέξαντο. Noster iterum in Choëph. v. 375. Ἐριννὺς φόνου οὐχ' ὑπεσπανισμένη, et Soph. Ajac. v. 755. τί δ' ἐστὶ χρεῖας τῆςδ' ὑπεσπανισμένον. Cf. Suid. v. ὑποσπανίζων.” Abresch.

v. 489. λιμῶ] Foedam famem, qua in Thessalia affligebatur Persarum exercitus, luculenter describit Herodotus. Idem morborum pestilentiam, imprimis dysenteriam, accessisse narrat.

v. 492. Βόλβης ἔλειον δόνακκα, *Bolbes palustrem arundinum*, periphrasi poëtica *Bolbes lacum*. De hoc lacu s. palude cf. Spanhem. ad Callimach. Hymn. in Del. v. 134. Thucydide teste lib. IV. 103. ad oppidum Bromiscum in mare ingreditur.

v. 494. χειμῶν' ἄωρον] *hiemem intempestivam, frigus ab hac anni tempestate non expectandum*. „Contigit enim haec pugna appropinquante tantum hieme, circa XX. diem Boëdromionis, tertii mensis aestivali, ut testatur Plutarchus in Camillo. Quod et ex Herodoto colligere est, apud quem lib. VIII. c. 109. Themistocles Athenienses suos ab insequendo fugientem hostem dehortatur his verbis: νῦν μὲν ἐν τῇ Ἑλλάδι καταμείναντες, ἡμέων τε αὐτέων ἐπιμηλῆσθωμεν καὶ τῶν οἰκετέων. Καί τις οἰκίην τε ἀναπλασάσθω, καὶ σπόρου ἀνακῶς ἐχέτω, παντελῶς ἀπελάσας τὸν βάρβαρον, ἅμα δὲ τῷ ἔαρι καταπλέωμεν ἐπὶ Ἑλλησπόντου καὶ Ἰωνίης.” Stanl.

v. 494 sq. πήγνυσιν — ἀγνοῦ Στρυμόνος.] Latinus interpres: *congelavitque omne fluentum limpidi Strymonis*. Rectius *casti*. Hoc enim fluvii tribuitur epitheton, propter nymphas, quae eos incolere feruntur; omninoque sanctitatem iis tributam.

v. 495 sqq. Θεοὺς δὲ τις — τότ' ἤρχετο λιταῖσι] „Tis hic ut alibi pro ὅστις. tum Θεοὺς νομίζειν, ut saepe, est *deos agnoscere*. — Porro ἤρχετο λιταῖσι dixit pro λιτάς. verbis

verbis enim accusativi cognati apponi solent, et si Eustath. ad Il. A. p. 45. med. aliisque credimus grammaticis, Atticum est. Neque tamen inusitatus prorsus dativus, in primis apud scriptores sacros, quod nonnulli in hebraicis censent. —” *Abresch.* Verum h. l. concinnius esse videtur, ἤρχετο, ut absolute positum, commate sejungere, λιταῖσί autem cum προσκυνῶν connectere; *¶ Tum vero, quisquis etiam antea deos non agnoverat, orabat, precibus coelum et terram supplex venerans.*

v. 497. γαῖαν οὐρανόν τε] „Coelum et Terram divinorum numinum in loco et numero habuerunt Persae; Coelum, ut Herodoto placet, sub nomine Διός. lib. I. 131. Οἱ δὲ νομίζουσι Διὸ μὲν ἐπὶ τὰ ὑψηλότατα τῶν οὐρέων ἀναβαίνοντες, δυσίχθ' ἔρδειν, τὸν κύκλον πάντα τοῦ οὐρανοῦ Δία καλέοντες. Strabo lib. XV. Τὸν οὐρανὸν ἡγούμενοι Δία. Terram etiam Persarum Diis annumerant Herodotus, Strabo l. c. et Diogenes Laërtius in Prooemio, cui et hostias mactatas dicit Xenophon, Cyrop. lib. 8.” *Stanl.*

v. 500. πρὶν σκεδασθῆναι] *priusquam radii numinis spargerentur.* Male Schol. propriam τοῦ σκεδασθῆναι significationem esse contendit ἀφανισθῆναι. Imo prima τοῦ σκεδάζειν est *spargendi* notio, altera *dissipandi*, unde postremo loco interdum pro ἀφανίζειν ponitur.

θεοῦ ἀκτίνας] Deum absolute pro sole apud Graecos poetas usurpari notissimum est. Ita Euripides in Medea v. 354:

εἴ σ' ἢ πρῶτα λαμπὰς ὄψεται θεοῦ.

et in Oreste 1025.:

φέγγος εἰσερχῶν θεοῦ

Τὸδ' οὐκέτ' ἡμῖν τοῖς ταλαιπώροις μέτα.

Maxime vero Persis convenit haec loquendi formula; quos Solem pro summo deo habuisse Herodot. lib. I. Strabo lib. XV. Justin. lib. I. Macrob. lib. I. c. 6. et alii complures tradiderunt.” *Stanl.*

v. 504 [sq. εὐτυχῆς — βίου.] *Tumque fortunatus erat, cui cui quam celerrime contigisset spiritum vitae abrumpere!*

cuique

cuique nimirum non diutius cum morte conflictandum erat.

v. 506 sqq. ὄσοι δὲ — γαῖαν] Sub finem narrationis iterum multa flēbilia paucis verbis complectitur; quotquot autem supersuerunt, qui pauci sunt, incolumesque evaserunt, hi vix multo labore Thracia peragrata fugientes ad patrios lares veniunt.

v. 512. ἐγκατέσκηψεν] transitive, *influxit*, ut v. 737. ἐπέσκηψεν.

v. 518 sq. Φάλλως — ἐκρίνατε] Dubitari non potest, quin his verbis exprobrat Atossa senibus falsam et nimis benignam somnii interpretationem. Respicit enim id quod v. 223. Chorus edixerat; ut mirum sit ad alia hic abiisse Stanleyum.

v. 519. ὄμως — Φάτις] Stanleyus: *sed quoniam sententia ita firmavit, [quoniam vos ita statuistis; rectius: Verumtamen, quoniam hac saltim parte recto talo stat sententia vestra, weil ihr darin wenigstens Recht habt.*

v. 521. 522. δωρήματα et πέλαγον per appositionem. *Deinde redibo, sumta ex aedibus libatione, quo terram et inferos donabo.*

v. 523. ὡς ἐπ' ἐξειργασμένοις] *non ignoro quidem, me super rebus transactis, quae infectae fieri nequeunt, hoc facturam.* „Sic Soph. Ajac. 378. τί δ' ἂν ἀλγοίης ἐπ' ἐξειργασμένοις; Herodot. lib. VIII. c. 94. ἐπ' ἐξειργασμένοις ἐλθεῖν. Plene Aeschyl. in Choëph. v. 737. ἐπ' ἔργοις διαπραγμμένοις” *Abresch.*

v. 525. 526. ἤμας — πιστοῖσι πιστὰ συμφέρειν βουλευματα] Cl. Brunckius ita intelligit: τοῖς πρόσθεν πιστοῖς βουλευμασι καινὰ συμφέρειν πιστὰ βουλευματα. Ego vero post πιστοῖς vel ἡμῖν, vel κοίρανοῖς suppleendum censebam, unde hic sensus oritur: Vos vero super his rebus gestis *fidafidis*, scil. nobis, vel dominis, *consilium conferre decet*, sicut v. 169. σύμβουλοι λόγου τοῦδ' ἐμοὶ γίνεσθε, γηραλέα πιστώματα. Cf. v. 678.

v. 529. κακόν.] ne scilicet sibi ipse Xerxes vitae pertaesus violentas manus inferat.

IN SCENAM IV.

v. 530—596.

Sequitur flebile Chori canticum, moeroris sententiarumque plenissimum.

v. 530 sqq. *At o rex Jupiter, nunc Persarum superbientium et numerosorum copiis perditis, Susa et Ecbatana urbes caliginoso luctu obnupsisti.* cf. Choëph. v. 49.

v. 535 sqq. *πολλὰι — μετέχουσαι]* *multae vero Persides, teneris manibus calyptras scindentes, sinus rorantibus lacrimis rigant, doloris participes.* *μυδαλέοις δάκρυσι διατέγγουσι, humidis, h. e. copiose fluentibus.*

v. 539. *ἀβρογόοι luctui molliter indulgentes.* Sed quia statim occurrit aliud compositum ex *ἀβρός*, v. 541. *ἀβροχίτωνας*, suspicor Aeschylum scripsisse *ἀκρογόοι*, in summo luctu versantes, sicut supra de iisdem v. 133.

Περσίδες δ' ἀκροπενθεῖς.

Idem Pauwio placuit, renitente tamen Heathio. Neque vero ipse hanc mutandi causam probo, quam ille attulit, *ἀβρογόοι* convenientem sensum non praebere; cum negari non possit, virginum et mulierum recens nuptarum luctui molle aliquid, tenerum ac delicatum, recte tribui. *ἀρετίζυγία* est recens copula, qua nuper demum, haud ante multos annos, viris junctae fuerunt. In sequentibus parum interest, utrum *λέκτρων τ' ἐνδὸς ἀβροχίτωνας* cum antecedentibus et verbo *ἰδεῖν*, an cum sequentibus et participio *ἀφείσαι* jungas. Bothius nuper e conjectura sic rescripsit

Πολιὰ δ' ἀταλαῖς χερσὶ καλύπτραι

et v. 539. *Αἱ δ' ἀβρόγυιοι Περσίδες*, ut scil. vetulae Persides junioribus opponantur. Ad sensum apte. Attamen hoc est incommodum, quod *πολιὰ* sine articulo ponitur. —

Quodsi

Quod si verum est, ante versum 535. fortasse unus versiculus intercidit.

v. 541. λέκτρων εὐνάς ἀβροχίτωνας pro εὐνάς λέκτρων ἀβροχίτωνων, *consuetudinem cum viris in lectis molliter stratis.*

v. 542. ἀφείσαι, *tenerae juventutis usura privatae.*

v. 543. πενθοῦσι γόοις ἀκορεστοτάτοις, *lugent insatiabili gemitu.* Vide autem, quam multis modis eandem lugendi notionem elocutus sit.

v. 544 sq. κἀγὼ — — πολυπενθῆ] Intp. lat. Scholiastem secutus reddidit: *et ego ob fatum pereuntium suscipio explorato luctuosum threnum;* ita ut post δὲ praepositio διὰ et in fine sententiae θρηῶνον omissum esse dicatur; quae quidem ellipses nos minime delectant. Rectius igitur: *Et nos quoque eorum, qui perierunt, fatum prorsus luctuosum suscipimus.* δοκίμως, *vere, prorsus.*

v. 546 sq. νῦν γὰρ — ἐκκενουμένῃ] *Nunc enim universa Asia gemit, scil. viris exhausta;* ut supra κένανδρον ἄστν v. 116.

v. 548. 549. Post ἤγαγεν et ἀπώλεσεν intelligendum λαόν. Magna autem vis est in hac appositione ἤγαγεν et ἀπώλεσεν, duplicique doloris gemitu adjuncto; quae in antistrophe v. 559 sqq. decora cum gravitate paululum etiam immutata recurrunt.

v. 550. πάντ' ἐπέσπε, vel sic accipias, ut in πάντα reticeatur λαόν, vel ut pluraliter dictum sit πάντα, de rebus et fortunis Persarum. Posterius vero nobis h. l. potius esse videtur.

v. 552 sqq. τί ποτε — ἄκτωρ;] Intp. lat. vulgarem lectionem οὕτω τότ' sic exposuit: *Cui bono Darius adeo innocuus praefuit dux civibus, Susidis carus princeps?* Nos vero, Brunckio auctore, recepimus οὕτω, quod Heathii conjecturae debetur. *Cur tandem Darius innocuus non potius illo tempore civibus praefuit,* quando scil. haec expedi-

tio suscepta fuit, *exercitus imperator Sufidisque carus dux?*
cf. v. 651 sqq.

v. 554. τοξάρχης] „sic uterque cod. Reg. forma magis poëtica. Sic παντάρχης, μυριοντάρχης, πολεμάρχης, quod in S. c. Th. 830. e cod. adsumi debuit. Soph. Oed. Col. 1085. ἰὼ θεῶν παντάρχα Ζεῦ. Vulgo minus bene πάνταρχε. Δισσάρχης ὀλέσσας βασιλῆς Ajax. 390. a δισσάρχης.” Brunck.

v. 555. ἄκτωρ] „Glossae: βασιλεύς, στρατηγός, ἡγεμῶν, ὠπὸ τοῦ ἄγω.” Brunck.

v. 556 sq. πεζούς τε — κυανώπιδες] Vulgo legitur prorsus ἀμέτρως:

Πεζούς τε γὰρ καὶ θαλασσίους
αἰδ' ὁμόπτεροι κυανώπιδες.

Heathio placuit Strophes versus interpolare, ubi omnia rite procedunt, exempta inutili voce δῆ. Hic autem pronomen αἰδ' respuit, aut saltem abesse patitur graeci sermonis indoles. Librario metrorum rudi perinde erat, scriberetur θαλασσίους θ', an καὶ θαλασσίους. Optima nunc evadit sententia, legitimis constricta versibus. Sunt autem dimetri jambici.” Brunck. ὁμόπτεροι, si verum est, h. l. significat *simul evolantes*; verum ad imaginis concinnitatem aptius esset αἰ λινόπτεροι, quod alibi de navibus usurpatur; *naves velivolae et caeruleis proris instructae*.

v. 561 sqq. διὰ — κελύθους] *Enimvero sic quidem ipsum regem vix elapsum esse e Graecorum manibus audimus Thraciae per campestris et frigidas regiones revertentem.* Heathius alia interpunctione utitur. Commate enim post ἐμβολαῖς et puncto post χέρας posito v. 563. particula δὲ ante ἐκφυγεῖν servata sic interpr.: *Naves perdiderunt (ipsum) latae, naves internecinis assaultibus, sed per Atheniensium manus. Vix autem effugisse ipsum regem cet.* „Quanta autem per discrimina Sardes pervenerint copiae, quas secum reduxit Xerxes, narrat Herodotus lib. VIII. 115.

quip-

quippe coactae fructibus, herba, nec non corticibus et frondibus vesci; magnamque partem pestilentia ac dysenteria inter viam extinctae. Quin et rex ipse naufragium non evitasset, nisi Persae defilientes in mare navem levassent." *Stanl.*

v. 566 sqq. τοὶ δ' — ὀά] *Illi autem prius fato functi, ah! necessitate correpti, heu! circum Cychrea littora. — Hic intercidit versiculus, cujus haec fere fuit sententia: miserabiliter perierunt. δακνύζεσθαι h. l. se ipsum affligere.*

v. 570 sq. βάρυ — οὐράνια ἄχη] *graviter vociferare, clamoribus lugubribus ad coelum sublatis. οὐράνια ἄχη, de lamentatione clamosa, cujus sonus ad coelum penetrare videtur; quemadmodum Virgil. Aen. II. 222. de Laocöonte:*

Clamores simul horrendos ad sidera tollit.

v. 572. τεῖνε — αὐδάν.] *Intende vero lamentabilem clamorifam miserabilem vocem. Totum carmen elegiae flebilis indolem imitatur, adeoque dolori ac tristitia sic immoratur, ut in eodem sensu multis modis exprimendo versetur.*

v. 574. γναπτόμενοι ad eosdem pertinet, quos antea v. 566. πρωτομόρους appellaverat. *Vexati autem infesto atroci mari, spoliantur, lacerantur a muta casti s. impoluti scil. maris progenie. Piscium circumscriptio carminis sublimitatem non dedecet.*

v. 577 sqq. πενθεῖ — ἄλγος] *Suum vero quaeque domus viduata virum luget; parentesque liberis orbi lacrymis rigantur; immensamque calamitatem, heu, senes conqueruntur; omnem enim jam dolorem audiunt. δαιμόνια ἄχη vel divinitus immissa, vel supra modum tristitia, immensa. γέροντες cum emphasi; nempe parentes, iique senes, lamentantur. Tristitiam enim augebat, quod senes filiis, senectutis solatio et praesidio, privarentur.*

Sed h. l. non est praetereundum, Heathio totum versiculum 579. spurium videri; cum in aliis codd. absit ἔρ-
 ράνται, in omnibus autem Mss. et edd. praeter Turneb.
 et qui eam secuti sunt, omittatur ἐν δάκρυσιν. In Guelf.
 etiam legitur tantum ἔρράνται, superscripto scholio: τοῖς
 δάκρυσιν. Quae cum ita sint, haud inanis est Heathii
 suspicio. Ac si fingamus post v. 568. non integrum ver-
 siculum, sed vocem tantum trisyllabam excidisse, me-
 trum pariter ac sententia, quamvis omissis illis δάκρυσιν
 ἔρράνται sine offensione hunc in modum decurret:

στρ. β'.	ἀντιστρ. β'.
1. Τοὶ δ' ἄρα πρωτόμοροι δὴ, Φεῦ,	1. Γνωπτόμενοι δ' ἄλι δεινῶ, Φεῦ,
2. Ληφθέντες πρὸς ἀνάγκαν, ἠέ,	2. Σπύλλονται πρὸς ἀναύδων, ἠέ,
3. Ἀκτὰς ἀμφὶ Κυχρείας, ὀά,	3. Παιδῶν τὰς ἀμείντου, ὀά.
4. * * * στένε καὶ δακνάζου	4. Πενθεῖ δ' ἄνδρα δόμος στερηθεῖς,
5. Βαρὺ δ' ἀμβόουσον	5. Τοκῆες δ' ἀπαιδες
9. Οὐράνι' ἄχη, ὀά,	6. Δαιμόνι' ὄχη, ὀά,
7. Τεῖνε δὲ δυσβῦκτον	7. Ὀυρόμενοι γέροντες·
8. Βοῶτιν τάλαιναν αὐδῶν.	8. Τὸ πᾶν δὴ κλύουσιν ἄλγος.

Atque haec versuum collocatio Graeci metrorum
 enarratoris dinumerationi exacte respondet. Hic enim
 a v. 546 — 582. XXXVI versus numerat, qui decem pri-
 mae strophes, totidem antistrophes primae, octo secun-
 dae strophes totidemque antistrophes ei oppositae versibus
 conficiuntur. Si igitur hanc rationem teneamus; vox
 illa v. 4. secundae strophes librariis omissa, vel verbum
 est constructionem antecedentium versiculorum finiens,
 v. c. τεινάζουσιν aut simile; vel imperativus, illis qui se-
 quuntur, στένε καὶ δακνάζου ad sententiam similis; v. c.
 διαίνου aut ejus generis alius. Quod ubi verum fuerit,
 constructio verborum v. 566. his verbis τοὶ δ' ἄρα inchoata
 v. 569. interrumpitur, versu 574. autem continuatur, ita
 ut v. 569 — 573. παρενδέτως efferantur. Et hoc quidem
 Scholiastae Graeco placuisse video.

v. 578. τοκῆες] Supra v. 63. τοκῆες, quam equi-
 dem formam et h. l. praetulerim, praesertim si v. 579.
 ejiciatur.

v. 583. τοὶ δ' οὐκ —] Cum Chorus v. 566. de caelis in praelio, v. 577. de Persis domi relictis, qui illos lugebant, dixisset, jam etiam de populis Persarum imperio subjectis, restabat ut diceret. Sensus: *Asiae vero incolae, dehinc non diu Pērsarum legibus vivent; non amplius tributa pendent, neque amplius in terram se coram rege prosternentes regentur. Perit enim regis potestas; nec porro vincula sunt, quibus hominum lingua coërceatur. Soluta enim validi imperii iugo solutus quoque est ad libere vociferandum populus.*

v. 587 sq. οὐδ' ἐς γὰρ προσιπύοντες ἄρξονται] „Pauwius recte reposuit προσιπύοντες exigente metro; pro οὐτ' etiam οὐδ' reponi oportuit, cum praecedat τοὶ δὲ οὐκ; pessime vero haec vertit *procidere incipient*. An Asiaticos nunquam ad id usque tempus Persarum regem procumbentes adorasse putavit vir doctus? Sed nimirum eum in errorem induxit Stanlejus, qui aliud certe tunc agens scripsit, Chorum h. l. conqueri, quod Graeci, qui libertatem suam jactabant, regemque Persarum, ut mos illis erat, adorare turpe ac servile ducebant, haud essent subditiōem redacti. At revera non de Graecis haud subjugatis, sed de Asia Persarum jugum excussura conqueritur Chorus: τοὶ — δασμοφοροῦσι, *Asiani non amplius Persarum imperio parebunt, nec tributa pendent; unde manifestum est eos adhuc paruisse ac pependisse, quod de Graecis dici non poterat. Itaque οὐδὲ ἄρξονται est i. q. οὐδ' ἐπι ἄρξονται, neque amplius regentur in terram procidentes, h. e. non amplius se Persarum regi subditos vel potius mancipia esse adoratione ista profitebuntur. Eodem sensu apud Eurip. Medae v. 120. habemus ὄλιγ' ἄρχόμενοι.*” Heath.

v. 594. Totum carmen gravissima sententia clauditur: *Et jam in agro sanguine imbuto, Ajacis insula circumflua, (Salamine) sitae sunt ac sepultae Persarum fortunae. Nempe post τὰ Περσῶν non σώματα, sed πράγματα, suppleo; id quod multo fortius et antecedentibus aptius*

est. Non quo simul Persarum cadavera illic sepulta innu-
negam; sed significantius erat omnem hac strage Persarum
fortunam everfam notare. Ut nostri dicerent: *Hier liegt
das ganze Glück der Perser begraben.*

IN SCENAM V.

v. 597 — 677.

Atossa inferias Darii manibus oblatura, rebus neces-
sariis paratis, ex aedibus revertitur.

v. 597. κακῶν — ἔμπορος κυρεῖ] Si κακῶν h. v. ge-
nuum esset, alteram lectionem ἔμπειρος praeferrem, ne
allegoriae, quae sequitur, contentus magis etiam turba-
retur. Ego vero vix adducor ut credam Aeschylum h. l.
κακῶν dedisse; quod potius ab imprudente librario e ver-
su 599. anticipatum, in verae lectionis locum immigra-
vit. Certe aut scripsit Aeschylus:

Φίλοι, βίον μὲν ὅστις ἔμπορος κυρεῖ,

aut ita scribere debuit. Quomodo enim ii, qui κακῶν
tantum ἔμποροι aut ἔμπειροι sunt, deinde dicantur intel-
ligere, eos qui secundis rebus utantur, eandem sortem
sibi sperare? Quod idem Heathium quoque offendit.
Vitam vero hominum saepe cum navigatione comparari,
notius est, quam ut moneri debeat. Quod si βίον lega-
mus, sententia pulcherrime finitur, absque ulla transla-
tionis inconsequentia: *O amici, quicumque in hac vita tam-
quam salo navigat, is novit, hominibus, ubi fluctus malo-
rum irruerint, omnia timeri solere; si vero prosper sit for-
tunae flatus, eos fortunam eodem vento secundo semper ad-
spiraturam sperare.* ἔμπορος non mercatorem solum, sed
vectorem quoque in navi designat. (Primum hanc voca-
buli significationem esse, recte observavit Küster ad He-
sych. l. l.) Hesych. Ἐμπόρος, πραγματευτής, καὶ ὁ ἐπ' ἄλ-
λοτρίαις νεώς πλέον μισθοῦ, ὁ ἐπιβάτης. Ut adeo κακῶν ἔμ-
πορος inepte redditum sit a Sanravio: *malorum mercator.*

v. 601.

v. 601. οὐρεῖν τύχης] „Noſter iterum Choëph. v. 315. τύχοιμ' ἔκκθεν οὐρίσας. Eumen. v. 137. αἵματηρὸν πνεῦμα ἐπουρίσας. —” *Abrefch.*

v. 602 [sq. Ἐμοὶ — παιώνιος] Vivide pingit regina animi, qua commovebatur, perturbationem. *Mihi enim, inquit, a diis omnia timoris plena et adverſaria oculis obverſantur; auresque perſonat ſtrepitus nequaquam paeanius; h. e. non victoris exercitus clamorem, ſed undique lamentantium voces auribus accipere videor. Nempe h. l. de interno animi ſenſu et imaginatione loquitur; id quòd e ſequenti verſiculo patet: τοῖα — Φρένας: Tantus e malis ſtupor animum meum percellit, metuque reddit attonitum.*

v. 606 [sq. τοιγὰρ — μελικτήρια] Proinde hanc viam ex aedibus ſine curru, depoſitoque priſtino ornatu relegi, propitias filii mei patri inferias afferens, quae placandis manibus inſerviant. Pro εὐμενεῖς h. l. malum εὐμενεῖ, epitheto ad Darium relato. cf. v. 682.

v. 608. ἔſτειλα] „ſτέλλειν κέλευθον, iter iſtituere, juxta eandem analogiam dicitur ac ſτέλλειν πλοῦν. Sophocl. Aiac. 1064.” *Heath.*

v. 609. ἄπερ νεκροῖσι μελικτήρια] „Hos ritus non ex more Perſarum, ſed Graecorum deſcribit; ἀμάργημα, ſed quo nihil Poëtis (Homerum non excipio) frequentius. Quot et quaenam haec fuerint μελικτήρια, mox explicat; ſcil. lac, mel, aqua, vinum, oleum, flores, quorum in re ſimili apud alios Poëtas ſit mentio. Homer. Odyſſ. II.

Ἄμφ' αὐτῷ δὲ χαρὴν χέομεν πᾶσιν νεκύεσσιν.

Πρῶτα μελικρήτω, μετέπειτα δὲ ἠδέει οἶνω

Τὸ τρίτον αὔθ' ὕδατι.

Euripides in Orefte :

Μελίκεκτ' ἄφες γάλακτος οἶνοπον τ' ἄχνην.

Seneca in Oedipo:

*libat et niveum insuper
Laetis liquorem, fundit et Bacchum manu
Laeva.*

Stattius:

*Principio largos novies tellure cavata
Inclinat Bacchi latices, et munera verni
Lactis, et Actaeos imbres, suadumque cruorem
Manibus; aggeritur quantum bibit arida tellus."*

Recte ista Stanlejus; cui tamen in hoc a poëta peccatum esse non concesserim, quod in describendo inferiarum ritu suorum potius civium, quam Persarum mores secutus est. Sic enim facere sapientis erat poëtae officium, qui ut in omnibus fabularum partibus, ita in moribus quoque populorum adumbrandis (*in Costume*), non quid verissimum sit, sed quid verosimillimum, spectare debet.

v. 610 [99. βοός τ' ἀφ' ἀγνῆς — γαίης τέκνα] *Primum quidem e vacca pura album ac suave lac; deinde apis florilegae liquorem, pellucidum mel, una cum virginei fontis aquoso latice; tum matre ab agresti meraceum potum, huncce veteris vitis honorem; denique semper virentis flavae olivae fructus suaveolens adest, nec absunt ferti flores, almae telluris progenies.* Quantus huic loco insit verborum orantus, profecto vides; et colloquii quidem tragici mensuram excedere videri posset; nisi h. l. inferiorum solennitati major etiam in verbis decor bene conveniret.

βοός — γάλα] Epitheta diligenter lecta. Cum enim omnia, quaecunque inferiis parandis adhibebantur, pura, suavia, mitia esse oportebat, tum inprimis in lacte spectabatur puritas, color, sapor.

v. 611. ἀνθεμουργοῦ] *eleganter hic suppressum μελίσης; apis e floribus opus suum conficientis. στάργμα, gutta, pro liquore.*

v. 612. λιβάσιν ὑδρηλαίς] *aquae haustibus.* „Hanc aquam Latini veteres vocarunt *arferiam*, *adferiam* et *adferias*. Vide Festum et Glossographos." *Stanl.*

v. 613. ἀκέραιον, merum, aqua non dilutum. μη-
τρὸς ἀγρίας ἀπο, i. q. simplicius dixisset vitis in agris con-
sitae. „Manifesto haec sibi imitanda proposuit Euripides
Alcest. v. 757.

Πένει μελαίνης μητρὸς εὐζωρον μέθυ.

ubi video intpp. attulisse Plauti verba in Amphitr. I, 1.
274.

Eam ego (hirneam) ut matri fuerat natum, eduxi meri.

Pari modo Achill. Tat. lib. I. p. 67. vitis οἴνων μήτηρ. —
Ceterum ex Aeschylō si cui videbitur emendandus Hesy-
chius pro Μητρὸς μέθυσσις, legendum erit Μητρὸς ἀγρίας τῆς
μεθυστικῆς. Sin ex Euripide, leviori mutatione Μητρὸς
μέθυ, τῆς ἀμπέλου.” Abresch.

v. 614. γάνος de fructu vitis h. l. sic dicitur, ut
frondes arborum honor ap. Virgil. Georg. II. 404.; ut fru-
ges ruris honores Horat. Od. I. 17, 14. „Idem de vino alii
quoque usurpant. Vid. Spanh. ad Aristoph. Ran. 1355.
et Misc. Obf. Vol. IX. Tom. I. p. 144. In universum no-
tat πᾶν ἐφ' ᾧ τις γάνυται, ut ἀγαλμα, ἐφ' ᾧ ἀγάλλεται.
Hinc de aqua supra v. 483. et saepius apud Lycophro-
nem. De melle Eurip. Iphig. Taur. 633.” Abresch.

v. 615. τῆς τ' αἰὲν — βίου] „h. e. τῆς αἰὲν ἐμφύλλου,
ἢ ἀειφύλλου οὐσης. Sophocl. Electr. v. 956. alia in re di-
xit θάλλειν βίω.” Abresch.

v. 616. ξανθῆς ἐλαίας] „ut Pindarus Olymp. Od. 4.
χρυσέας ἐλαίας, et Virgil. Aen. V. 304. flava oliῖva.” Stanl.
Nimirum quia foliorum olivae viror porraceo colori af-
finis est. καρπὸς h. l. non de baccis olivarum, sed de oleo
expresso.

v. 617. ἀνθη πλεκτά, coronae e floribus.

γαίας τέκνα] „Chaeremonem saepius eadem trala-
tione usum esse monet Athenaeus, Deipnos. lib. XIII. ubi
haec adducit exempla: Ex Ἴο: Ἀνθηροῦ τέκνα ἕαρος πέριτ'
στρώσαντες. Ex Centauro:

ἔνθεν μὲν αὐτῶν εἰς ἀπειρώνα στρατὸν
 ἀνθέων ἀλόχων ἐστράτευσαν ἠδοναῖς
 θηρώμενοι τὰ τέκνα λειμώνων.

Ita enim redigendos esse hos versus censemus; ubi tamen pro ἀλόχων legerim ἀλόγχων, imo potius ἄλογχον; (nec enim λόχων metro convenit) exercitum florum haud armatorum; eleganter dictum." Stanl.

v. 618 sqq. ἀλλ' ὦ φίλοι — θεοῖς] Vos vero, amici, inferiis hisce carmina accinite, quibus Darii animam orco evocetis; ego interim honorem huncce a terra epotandum inferis diis libabo. τιμὰς de libatione in deorum honorem facta, ut *Lenaeum libat honorem*. Virg. Aen. IV. 207.

v. 620. Δαρεῖον ἀνακαλεῖσθε] Quod magiam antiquitus tum Chaldaei tum Aegyptii excoluerint, validissimis testimoniis probari possit; (sed id non est hujus loci;) nec nisi longo post tempore Persis innotuit, qui eam ni fallor statim ut has gentes devicerant ab ipsis didicere. De Chaldaeis suadere videtur Plutarchus, qui lib. de Iside et Osiride tradit Zoroastrem apud Chaldaeos Magos instituisse, quorum imitatione Persae etiam suos habuerint. De Aegyptiis Aufonius:

Quique Magos docuit mysteria vana Nechepsis.

Nec me magis movet, quod ait Plin. lib. 30. c. 1. *Sine dubio illic orta in Perside a Zoroastre ut inter auctores convenit, quam quae de prodigiosa Zoroastris illius antiquitate somniant auctores illi. Quippe cum Laërtio Persa dicatur, Clementi Medus, Suidae Persa-Medus, vereor ne aevi sit multo inferioris, quam vulgo creditur. — Porro fatetur Plinius Zoroastrum illum diligentiores paulo ante Ostanem ponere. His adstipulatur Persas recentiores, qui (testante Agathia lib. II.) sub Hytaspē collocarunt. Et enim Ostanes Xerxem regem Persarum bello, quod is Graeciae intulit, comitatus est; ac velut semina artis portentosae sparsit obiter, infecto quocunque commeaverat modo. Hoc cum*

cum retulisset Plinius, subdit: *Quod certum est, hic maxime Oftanes ad rabiem, non aviditatem modo, scientiae ejus Graecorum populos egit.* Apposite itaque νεκρομαντείαν hanc confinxit Aeschylus, ut qui populo tunc temporis nihil gratius esse probe moverat." Stanl.

v. 622 — 626. Primum Chorus reginae respondens obtemperaturum se monitis denuntiat. *O mulier regina, Persis veneranda, tu quidem inferias sub terrae receptacula mitte; nos interim carminibus precabimur, ut nobis propitii sint mortuorum deductores subterranei.* Θάλαμοι γῆς, penetralia terrae; ducta similitudine a thalamo, qui in recessu aedium structus esse solebat. Φθιμένων πομπάς, quos deinde nominatim v. 628. celebrant.

v. 627. Sequitur ipsum Chori canticum, flectendis inferis diis ut Darium emitterent, ipsique Dario evocando dicatum; animorum ardore et cupiditate aptissimisque regis defuncti laudis insigne.

ἀλλά — Φόος] *Vos vero, sancti inferi dii, Tellus, et Mercuri, tuque inferorum rex, o Pluto, mittite quaesumus animam Darii ab inferis in lucem.*

v. 628. Ἑρμῆ] „qui v. 628. πομπάς, v. 630. χθόνιος. Ajax apud Sophoclem se ipsum perempturus:

καλῶ δ' ἄμα

Πομπάϊον Ἑρμῆν χθόνιον εὔ με κοιμίσαι.

Ἑρμῆς πομπάϊος dictus est Mercurius, qui, ut loquitur Petronius, *animas ducere et reducere solet.* (Cf. Horat. I. 10, 16. ibique doctiff. Jani.) Virgil. Aen. IV.

Tum virgam capit, hac animas ille evocat Orco,

Pallentes, alias sub tristia Tartara mittit." Stanl.

βασιλεύ τ' ἐνέρων] „Hom. Iliad. XV.

Ζεὺς καὶ ἐγώ, τρίτατος δ' Ἀΐδης ἐνέροισιν ἀνάστων,
et lib. XX.

ἔδδειςεν δ' ὑπένερθεν ἀνάξ ἐνέρων Ἀΐδωνεύς." Stanl.

v. 630 sq. εἰ γὰρ — εἴποι] *Nam si quid superesse noverit molestiarum, solus mortalium ecquis earum finis futurus*

rus sit, nobis dixerit. Comparet lector hanc interpretationem cum Sanravii versione, qui vulgatam lectionem ἀκος reddidit: *nam si novit aliquid plus remedii malorum, solus mortalium finem dicet.* Sentiet, profecto lectionem ἀκος tum per se incommodam esse, tum otiosum fere efficere id quod sequitur πέρκς.

v. 632. ἤ ῥ' αἶτι μου] Praeter alia ritualia, adhibitum semper fuit in hoc opere carmen deprecatorium: cuius generis hic est hymnus, nempe ψυχαγωγός, manium elicius. Sic Tiresias apud Senecam, ceteris ritibus peractis,

*Vocat inde manes, teque qui manes regis
Et obsidentem claustra letalis lacus;
Carmenque magicum volvit, et rapido minax
Decantat ore, quicquid aut placat leves
Aut cogit umbras —*

Exempla ubique sunt in promptu." Stanl.

v. 634. βάρβαρα] Cuius generis est τὸ βαλὴν v. 656. Vocabula barbara summam vim et efficaciam in his ritibus habere credebantur. Idcirco cautum est oraculo Chaldaico, ne in aliam linguam transferrentur:

Ὅνόματα βάρβαρα μήπου ἀλλάξῃς.

τουτέστιν, (interprete Psello) εἰσὶν ὀνόματα παρ' ἐκάστοις ἔθνεσι θεοπαράδοξα, δύναμις ἐν ταῖς τελεταῖς ἀρρήτων ἔχοντα. Μὴ οὖν μήτ' ἀλλάξῃς αὐτὰ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν διάλεκτον. Οἷον τὸ Σεραφεῖμ, καὶ τὸ Χερουβεῖμ, καὶ τὸ Γαβριήλ. Οὕτω μὲν λεγόμενα κακὰ τὴν Ἑβραϊκὴν διάλεκτον, ἐνέργειαν ἐν ταῖς τελεταῖς ἔχει ἀρρήτων· ἀμειψθέντα δὲ ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς ὀνόμασιν, ἀσθενῆ." Stanl.

σαφηνῆ ad vocis intentionem, παναίολα ad variam ejus modulationem, αἰανῆ et δύσθροα ad lugubre et lamentabile carminis argumentum pertinet. Sensus: *Auditne me beatus ille divinus rex barbara elataque voce varias fundentem acerbas, luctuosas preces?*

v. 637. παντάλαν ἄχην διαβοάσω, omnibus modis miserimas calamitates alta voce querar, donec scilicet ille me exaudiat.

v. 638. νέρθεν — μου; Magna inest vis interrogationi h. l. repetitae.

v. 639 sqq. ἀλλά — θεόν.] Tu vero, o Tellus, vosque reliqui inferorum ductores, patiamini quaeso, ut excelsum illud Darii numen, Persarum deus, Susis natus, domibus vestris exeat. μεγαυχη, insigni gloria praeditum.

v. 642. ἰόντ' αἰνέσατ' ἐκ δόμων] id est: αἰνέσατε ἰέναι ἐκ δόμων. permittite exire; concedite, ut exeat e domibus vestris. Perperam vertit interpres: celebrate mihi e domibus vestris exeantem. —” Brunck.

v. 644 sq. πέμπετε — ἐκάλυψεν] Et sursum mittite regem tantae dignitatis, qualem antehac nunquam Persica tellus operuit.

v. 646. Suaviter animum afficiunt ista: Heu virum amabilem! Heu amabile sepulcrum! — Amabiles enim mores tegit.

v. 647. Φίλα γὰρ — ἦθη] Ut nostri dicerent: denn ach es deckt ein liebenswerthes Herz!

v. 648. Qui h. l. dicitur: Ἀιδωνεύς ἀναπόμπος, is observante Spanhem. ad Callimach. hymn. Pallad. v. 130. ex Athenaeo ab Aeschilo fuerat dictus Ἀγεσίλαος.” Abresch.

v. 650. Cum adhuc in omnibus edd. metro prorsus perturbato lectum sit:

Δαρεΐον οἶον ἀνακτα Δαρεΐον, ἦέ,

necesse est, ut emendationem nostram,

Ἄκακον θεΐου ἀνακτα Δαρεΐον, ἦέ,

argumentis idoneis comprobemus, e re et sententia ductis; nam a metri quidem restitutione eam jam in V. L. commendavimus. Quae v. 651. sequuntur, οὔτε γὰρ — duplicem asserunt laudem Darii, alteram, quod cives bellica calamitate non laeserit, alteram, quod divinus fuerit

fuerit in administranda regia potestate. Particula autem γάρ, qua duplicis hujus laudis enuntiatio cum antecedentibus connectitur, haud ambigue prodit, nomini Darii v. 650. bina ab Aeschylō epitheta adjecta fuisse, quorum deinde causam ac declarationem allaturus esset. Jam ἀκακον θεῖον ἀνακτα scripsisse poetam dubitari vix potest, cum illa jam adjectiva non solum metrum optime expleant, verum etiam ἀκακον istis versiculis:

οὔτε γὰρ ἀνδρας πάποτ' ἀπώλλυ
πολεμοφθόροισιν ἄταις,

alterum vero θεῖον his, qui sequuntur:

θεομήτωρ τ' ἐκικλήσκειτο —

copiosius explicetur. Restat, ut paraphrasi verborum sententiam nostram illustremus: O Pluto, precamur ut sursum mittas innocuum divinum, quem jure sic appellamus, regem Darium. Neque enim unquam populum bellicis calamitatibus perdidit, (ideoque ἀκακος fuit); et divinus consultor Persis vocabitur, (ideoque merito θεῖος a nobis appellatus) divinus etiam consultor erat, quoniam exercitum feliciter duxit, s. administravit. cf. v. 662. v. 852 sqq.

655. ἐποδόχει] „Glossa in cod. Reg. ὠδήγει. Forma est ionica, ἐποδόω pro ἐφοδόω. Verbum in lexicis omisum. Simplex eadem significatione apud Herodotum occurrit. Vide Aem. Porti lexicum ionicum. Ad corvos mittendum Fabri commentum Heathio tantopere laudatum, ἐποδόχει.” Brunck.

v. 656. βαλῆν] „Scholiastes Euphorionem laudans Thuriis hoc vocabulum tribuit. Βαλῆν, inquit, ὁ βασιλεὺς λέγεται. Εὐφορίων δὲ φησι Θεουρίων εἶναι τὴν δικάλεκτον, ὅθεν καὶ βαλινκίον ὄρος, ὃ ἐστὶ βασιλικόν. Ceterum Sextus Empiricus lib. I. c. 17. οὔτε γὰρ ἐκ τέχνης τιδὸς μεμαθήκασι ὅ, τι οἱ παρὰ τῷ Σοφοκλεῖ ποιμένες, ἰὼ βαλῆν λέγοντες, ἰὼ βασιλεῦ λέγουσι Φρυγιστί, ἀλλὰ παρ' ἄλλων ἀκούσαντες. Ita etiam Hesychius: Βαλῆν, βασιλεὺς, Φρυγιστί. Quod vero dicit Scholiastes βαλινκίον ὄρος, montem regium, significare, ex Plutarcho videtur hausisse, qui in lib. de fluminibus

παρὰ-

παράκειται δὲ αὐτῷ inquit, ὄρος Βαλλιναιῶν καλούμενον, ὅπερ ἔστι μεθερμηνευόμενον βασιλικόν. Legerim vel ex Scholiaste nostro βαλλιναιῶν vel πότιν βαλληναῖον, Eustathii fretus testimonio, qui ad Iliad. III. eundem Plutarchi locum laudat, et hunc versum simul interpretatur. Δίσχυλον, inquit, Φησὶ Βαλῆνα τὸν βασιλέα, ἐν τῷ, Βαλῆν ἀρχαῖος Βαλῆν· γλώσσης δὲ τοῦτο, ἐξ οὗ καὶ ὄρος Βαλλιναιῶν, ὅ ἐστι βασιλικόν· παρὰ Πλουτάρχῳ ἐν τῷ Περὶ ποταμῶν. — et βαλῆν per contractionem, quasi a βλήν, sit βλήνος. Hinc intelligendum illud Aristippi apud Diogenem Laërtium, qui, cum exprobrassent ei aliqui, quod a Dionysio consputatus patienter tulisset, οἱ μὲν ἀλιεῖς (inquit) ὑπομένουσι φαίνεσθαι τῇ θαλάττῃ ἵνα κωβιὸν θηρόσωσιν· ἐγὼ δὲ μὴ ἀνάσχωμαι κρέμματα φαίνεσθαι, ἵνα βλένον λάβω; Βλήνος enim est rex; βλένος, βλένος, ἢ βλίμος, piscis globio similis. Lexic. Anon. Ms. βλήνος, ὁ τύραννος· βλίμος ὁ ἰχθύς. Idem alibi βαιῶν, ἰχθύς, ὁ καὶ κλίμος, (legendum esse βλίμος, tum e superioribus constat, tum ex Athenaeo lib. VII.) παρὰ πλῆσιος κωβιῶ. Lusit igitur in ambiguo vocabulorum sono philosophus festivissimus." Stanl.

v. 656 sqq. βαλῆν ἀρχαῖος — βιάσκε πάτερ] Vocativos junxit nominativis, ut in Agam. v. 1089. Sic Hesiod. Theod. v. 548. Ζεὺς κύδιστε. Soph. Oed. Col. 1775. ὦ πάτερ, ὦ φίλος. Nempe ejusdem est terminationis apud Atticos uterque casus. Vid. Sophocl. Schol. ad Ajac. v. 957. et Servium ad Virgil. I. Aen. v. 734. et X. 327." Abresch.

ἴδι, ἴκου, ἔλθ'] Haec synonyma fervorem desiderii pulcre declarant.

v. 658 sqq. κροκόβαπτον ποδός εὐμαριν] „Hesych. Εὐμαρίδες εἶδος ὑποδήματος. Persae calceamenti genus ipsis peculiare habuere, quod Straboni lib. XV ὑπόδημα κοῖλον. διπλοῦν describitur. Nobilioribus auro et gemmis ornatum. Clem. Alex. paedag. c. II. χαίρειν οἶν ἑατέον τὰς ἐπιχρύσους, καὶ διαλιθοῦς τῶν σανδαλίων ματαιοτεχνίας, καὶ Κρηπίδας Ἀττικὰς, καὶ τὰς Σικωνίας, καὶ τοὺς κοθαύρονους Περσικούς

σικούς τε καὶ Τυρῆνικούς. Regibus, ut videtur, rubri coloris, quod tamen apud neminem alium meminisse me legisse." *Stanl.*

v. 660. βασιλείου τιάρας] „Tiaram Persis commune tegmentum capitis fuisse, quis nescit? Verum hoc intererat inter tiaram regiam et reliquas, quod illa solum recta, et sursum elata, ceterae deorsum vergebant, in frontem deductae. Aristoph. in Avibus:

Διὰ ταῦτ' ἄρ' ἔχων, καὶ νῦν ὡς περ βασιλεὺς ὁ μέγας διαβάσκει
Ἐπὶ τῆς Κεφαλῆς τὴν κυρβασίαν, τῶν ὀρνιθῶν μόνος, ὀρθήν.
ubi Scholiastes: πᾶσι, inquit, Πέρσαις ἐξῆν τὴν Τιάραν φορεῖν, ἀλλ' οὐκ ὀρθήν, ὡς Κλειταρχος ἐν τῇ δεκάτῃ· μόνου δὲ οἱ τῶν Περσῶν βασιλεῖς ὀρθαῖς ἐχρῶντο. Ibidemque Κυρβασίαν eandem esse cum Tiara tradit, et adjicit, τοῖς μὲν ἄλλοις ἔθος καὶ ἐπτυγμένην, καὶ προβάλλουσαν εἰς τὸ μέτωπον ἔχειν· τοῖς δὲ βασιλεῦσιν ὀρθήν. Plura testimonia congestit vir doctissimus B. Briffonius de regno Persico lib. I." *Stanl.*

v. 662. Δαρεῖ' ἄνει] Ut hanc lectionem a nobis conjectura repertam veram putemus, illud etiam nos movet, quod βᾶσκε — ἄνει — Φάνηδι eodem modo quo antea ἴδι, ἴκου, ἔλθ' — deinceps ponuntur, animique concitationem uberius declarant.

v. 663. ὕπως — ἄχη] *ut nova, recentia, inaudita mala audias*, qualia scil. et quanta te imperium Persarum obtinente nunquam acciderunt. cf. v. 672 sqq.

v. 664. δέσποτα δεσπότου] O pater adeoque domine domini nostri Xerxis.

v. 665 sq. στυγία — πεπόταται] *stygia caligo nos circumvolat, h. e. atra malorum tempestas nos circumvenit.*

v. 667 sq. νεολαῖα — κατὰ πᾶσ' ὄλωλε, i. e. πᾶσα κατόλωλε, *universa enim juvenus jam periit, omnes qui arma ferre possent, interierunt.*

v. 671. ὦ — θανῶν] O tu qui multum flebilis amicis occidisti.

v. 672.

v. 672. Nondum vidi quemquam interpretem, qui se ex hujus loci difficultate commode fatis expediret. Mihi quidem sic emendandus esse videtur:

Τίς τάδε, δυναστεία, δυνάστα,

Παρά τῶ σὺ δίδυμα

Διάνοι ἀν ἀμάρτια

Πάσα γὰ τῶδε;

h. e. Quis enim sub tuo regno, o rex duplicem istam huic terrae immissam calamitatem deflisset? Δίδυμα ἀμάρτια signif. rem dupliciter male gestam, quia scil. et maxima pars exercitus et potior navium numerus perierat. Illud Chorus diserte v. 667. hoc vero v. 676. commemorat. Ac ne quis τὸ ἀμάρτιον graecum esse neget, idem vocabulum recurrit Agamemn. v. 545. ut nihil opus sit lectionem a Scholiaste prolatam, ἀμαρτήματα, amplecti, etsi metro non repugnante. διαίνειν autem saepe pro lacrymis irrigare, deflere, lugere dicitur, e. c. v. 1031. Universa autem haec sententia perbene cum v. 669 proxime praecedente coire videtur; q. d. valde flebilis occidisti tu civibus tuis; nisi enim tu occidisses, profecto nunc nemo nostrum calamitates istas lugeret, quae filii tui culpa nos opprefferunt. Cf. etiam v. 849 sqq.

v. 676 sq. ἐξέφθινθ' αἱ τρεῖσκαλμοι νᾶες, ἀναες νᾶες] Perierunt triremes naves, nenaves naves. ἀναες non hoc involvit, quod jam nullae sint, sed quod navium munere functae non sint, servandi scil. militum copias. Omnino etiam ἀναες νᾶες interpretari licet *infaustae naves*, ut ἀγάμος γάμος *infaustae nuptiae*.

IN SCENAM VI.

v. 678 — 839.

Chori precibus exauditis redit ab inferis umbra Darii, et stans in sepulcri tumulo cum senibus et Atossa confabulatur.

v. 678. ὦ πιστὰ πιστῶν] Stanl. Graeci enarratoris vestigia premens vertit: *o fida proles fidelium patrum*; mihi vero probabilius esse videtur in hanc sententiam accipere: *o fidi fidorum dominorum consilarii*, ut πιστῶν vel ad Darium et Xerxem simul, vel ad solum Darium pertineat, q. d. *ihr treuen Diener eines treuen Herrn*; plurali δεσποτῶν, quod supplendum foret, singularis numeri loco, ut fit, adhibito.

ὦ πιστὰ πιστῶν] „Aristophanes in Ranis sub persona Bacchi de Aeschyli Persis verba facientis:

Ἐχάρην γοῦν ἡνίκ' ἤκουσα περὶ Δαρείου τοῦ τεθνεῶτος
Ὁ χορὸς δ' εὐθύς τῷ χεῖρ' ὠδὶ ξυγκρούσας εἶπεν, ἰαυοῖ.

ubi Scholiastes: ἐν τοῖς φερομένοις Αἰσχύλου Πέρσαις, οὔτε Δαρείου θανάτος ἀπαγγέλλεται, οὔτε ὁ χορὸς τὰς χεῖρας συγκρούσας λέγει ἰαυοῖ, ὃ ἐστὶν ἐπιφώνημα πρὸς τὸν Διόνυσου λεγόμενον χαρᾶς ἐπελθούσης. Ἄλλα τὰ μὲν πράγματα ὑπόκεινται ἐν Σούσοις· καὶ περίφοβός ἐστιν ἡ μήτηρ Ξέρξου ἐξ ὀνείρου τινός· χορὸς δὲ Περσῶν γερόντων διαλεγόμενος πρὸς αὐτήν· εἶτα ἄγγελος ἀπαγγέλλων τὴν περὶ Σαλαμίνα ναυμαχίαν καὶ τὴν Ξέρξου φυγὴν. Χαίρις δὲ φησι τὸ Δαρείου ἀντὶ τοῦ Ξέρξου. Σύνηδες γὰρ τοῖς ποιηταῖς ἐπὶ τῶν υἱῶν πατέρων ὀνόμασι χρῆσθαι, πρὸς ὃν ἐστὶν εἶπεῖν, ὅτε ἐν τῷ ὄραματι λέγεται·

Ξέρξης μὲν αὐτὸς ζῆ τε καὶ βλέπει Φάος.

Ἡρόδικος δὲ φησι διττῶν γεγονέναι τοῦ θανάτου (*corrupta haec sunt, forte sic emendanda διττὸν γεγονέναι τὸ ὄραμα scil. τῶν Περσῶν*) καὶ τὴν τραγῳδίαν ταύτην περιέχειν τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην. Δοκοῦσι δὲ οὗτοι οἱ Πέρσαι ὑπὸ τοῦ Αἰσχύλου δεδιδάχθαι ἐν Συρακούσαις, σπουδάζοντος Ἰέρωνος, ὡς φησὶν Ἐρατοσθένης ἐν γ' περὶ κωμῳδιῶν. Ἄλλως. Δίδυμος ὅτι οὐ περιέχουσι θάνατον Δαρείου οἱ Πέρσαι τὸ ὄραμα· διὸ τινὲς διττὰς θέσεις (fortasse καθέσεις) τουτέστι διδασκαλίας τῶν Περσῶν φασί, καὶ τὴν μίαν μὴ φέρεσθαι. Τινὲς δὲ γράφουσι Δαρείου τοῦ Ξέρξου. οἱ δὲ ὅτι τοῖς κυρίοις ἀντὶ πατρωνυμικῶν κέχρηται, καὶ ὅτι ὁ Ξέρξης· οἱ δὲ ὅτι εἰδῶλον Δαρείου φθέγγεται, ἐλεῖ τεθνηκότος δηλονότι. Haec ille. Miror locum illum

illum Aristophanis veteres Criticos adeo exercuisse, quo nihil liquidius." *Stanl.* Nos vero hanc Schol. ad Aristoph. animadversionem copiosius tractabimus in apparatu historico.

v. 679. τίνα πόλις ποιεῖ πόνον;] haec interrogatio statim prodit animum Darii misericordem et patriae amantem.

v. 680. στένει ad πέδον ut cetera, non ut Schol. ad πόλις traxerim. Solemne enim erat manes evocantibus terram manibus pulsare; adeoque Darius, *gemit, inquit, pulsatur, ac tantum non scinditur solum.*

v. 682. πρευμενεῖς] Haud scio, an praeferenda sit altera lectio πρευμενης, hoc sensu: *inferias autem benevolus s. propitius accepi.*

v. 684. ψυχαγωγοῖς h. l. proprie, *manes evocantibus animas ab inferis reducere valentibus.*

v. 685. ἔστι δ' οὐκ εἰδέξοδον] „Quo modo ἄδης οὐσσοτος dicitur epigrammate graeco. Anacreon:

Ἄιδεω γὰρ δεινός-
Μυχὸς ἀργαλέη δ' ἐς αὐτὸν
Κάθοδος· καὶ γὰρ ἔτοιμον
Καταβάντι μὴ ἀναβῆναι.

Catullus:

Illic unde negant redire quemquam.

Et passim apud Poëtas." *Stanl.*

v. 686. χ' οἱ κατὰ χθονὸς θεοὶ] Nihil opus est, ut pro χ' οἱ corrigamus χ' ὅτι. Nam eadem est verborum constructio, quam Latina quoque lingua imitatur: *Cum enim alias omnino exitus haud facilis est, tum inferi multo ad accipiendum animas, quam ad dimittendum promptiores sunt.*

v. 688. ἐνδυναστεύσας, principem inter illos locum obtinens, auctoritate pollens.

ἐκεῖνοις ἐνδυναστεύσας ἐγὼ] „Veterum opinio erat, reges, qui virtute et factis excellissent, apud inferos magna in dignitate esse, imperiumque in mortuorum

simulacra, seu animas exercere. Apud Sophoclem El. 841. Amphiaraus ὑπὸ γαίης πάμπυχος ἀνάσσει. Ulysses in Necyia, Achilli ait v. 481.

σεῖο δ' Ἀχιλλεῦ

Οὔτις ἀνὴρ προπάρειδε μακάρτατος, οὔτ' ἄρ' ὀπίσσω.
 Πρὶν μὲν γὰρ σε ζῶν ἐτίομεν, ἴσα θεοῖσιν,
 Ἄργεῖοι· νῦν δ' αὖτε μέγα κρατέεις νεκύεσσιν
 Ἐνθάδ' ἑών." Brunck.

v. 689. τάχιστα δ'] *festinavi autem, ut iusto tempore redire possim, adeoque immunis sim a culpa morae diutius tractae.* Jam tum scilicet opinio invaluerat, quam postea superstitiosa credulitas per magnam seculorum seriem tenuit, animabus, quibus, ut ab inferis redirent, superasque ad aures evaderent, concessum esset, com meatum quasi ad clepsydram dari.

v. 690. τί δ' ἔστι — κακόν;] *Quid tandem est illud mali, quo Persae cum maxime premuntur?*

v. 691. Decore his verbis expressit Aeschylus incredibilem illam ac paene servilem Persarum erga reges suos reverentiam.

v. 692 sq. ἀντία λέξαι σέθεν] Merito Stanlejus Scholiaetae rationem negligendam putavit, sic ista interpretantis, quasi ἀντία sit i. q. ἐναντία, i. e. *auditu gravia et aspera.* „ Etenim ἀντία λέξαι est *coram alloqui*, ut mox v. 698. ἀντία φᾶσθαι, et ap. Hom. Odyss. O. 376. ἀντία δεσποίνης φᾶσθαι. Sic ἀντην et ἀντα ἰδεῖν apud eundem plus uno in loco, et Callim. H. Dian. v. 63. Pro eo ἀντα εἰδεῖν Eurip. Alcest. v. 876. quomodo et Latini *contra tueri et intueri.* v. c. Liv. I. c. 16. Sic et ἀντιβλέπειν et ἀντιφθαλμεῖν. — In illo quod sequitur, περὶ τάρβει, *prae timore, ob metum*, est antiptosis pro τάρβους." *Abresch.*

v. 694 sqq. Pro ἤλδον in Guelf. est ἤκω, repetitum fortasse e v. 689. Impatiens morae Darius Chorum missis ambagibus breviter, quae opus sit, eloqui, timidamque illam verecundiam auferre jubet. ἐμὴν αἰδῶ, *mei reverentiam.*

v. 697.

v. 697 sq. Vide ut Aeschylus in repetita pudoris et verecundiae significatione, sententiam tamen et elocutionem apte variaverit. χαρίσασθαι, gratificari, obsequi; nempe ne voluntate quidem Darii se satis impelli significant, ut proloquendi audaciam fumant; praesertim quum δυσλέκτα, infanda sint, quae narrari ab illo jubentur.

v. 700. δέος παλαιὸν i. q. v. 693. ἀρχαῖον τέρας antiqua illa erga pristinum regem summa verecundia, nondum ex animis deleta. Postquam vero ista ἀλλ' ἐπεὶ — ἀνδίσταται senibus dixerat, statim ad Atollam conversa oratione sic pergit: tu igitur tori mei grandaeva consors, generosa mulier missis lacrymis et querelis, apertum aliquid mihi dicit.

v. 703. ἀνθρώπεια δ' ἄν τοι πῆματ' ἔντυχοι βροτοῖς] Haec non tantum admonendi, sed etiam consolandi causa dicuntur. Itaque non sic vertenda: *Humana scilicet hominibus accidunt infortunia*, vel ut Gallus interpres: *Les mortels ne sont que trop sujets à l'adversité*; sed hanc potius vim habent: *Humana sunt, quae mortalibus accidere solent infortunia*; adeoque humaniter ferenda; redeuntque fere ad eandem sententiam, qua Apostolus utitur ep. I. ad Cor. 10, 13.

v. 704. πολλά μὲν γάρ] Hoc γάρ non solum confirmat, accidere solere hominibus infortunia, nec illud insolens videri cuiquam posse, verum etiam humana esse quae accidunt, quandoquidem alia e terra, alia e mari mortalibus oboriantur. Ceterum confer Choëph. v. 583 sqq.

v. 705. γίγνεται θνητοῖς, ὁ μάλιστα βίωτος ἢν ταυτῇ πρόσω] *si longior vita ulterius extendatur*. Frigere nonnihil videtur ὁ μάλιστα, cum ejus vis jam sequentibus verbis insit, ἢν ταυτῇ πρόσω. Bothius correxit γίγνεται θνητοῖσι μάλιστα, βίωτος ἢν ταυτῇ πρόσω, quod sane acciperem, si μάλιστα significaret *majora, non longiora*. Neque tamen hoc

μόσσω cum eo ad terram solum, sed potius ad utrumque mare et terram referendum putamus.

v. 706. ὦ βροτῶν] *O tu qui prospera fortuna, omnium mortalium felicitatem superabas, quique, donec solis lucem vidisti, Persis admirabilis beatam, sicut deus, vitam transegisti! Si ὡς, ἕως ἔλευσας — legamus, sensus ita convertitur: Quam admirabilis — vitam transegisti! Utrum eligas, certe in sequenti versiculo τε in δὲ mutandum censeo. Νῦν δὲ σε ζήλω — Nunc vero te unum omnium beatissimum duco, quod ante occubueris, quam istam malorum profunditatem vidisses!*

v. 711. διαπεπόρθηται] *eversae sunt Persarum res; quam quidem hyperbolen addita clausula molliit, ὡς εἰπεῖν ἔπος.*

v. 712. λοιμοῦ σκηπτὸς, *pestilentiae, morbi alicujus contagiosi, impetus.*

v. 715. κενώσας — πλάκα] *tota continente viris exhausta.*

v. 716. πεζὸς — τάλας] *Num vero terrestri aut navali exercitu stultissimam hanc expeditionem suscepit miser?*

v. 717. διπλοῦν μέτωπον ἦν δυοῖν στρατευμάτων] *duplex erat facies duorum exercituum; exquisitius dictum. Vulg. στρατηλάτων sic reddidit Stanl. duplex erat acies duorum imperatorum.*

v. 718. τοσόςδε] *Magnitudinem scil. exercitus Darius collegerat e verbis Atossae v. 713.*

v. 721. Abreschius dubitat, an post ὦδ' ἔχει puncto apposito, sequentibus verbis γνώμης — ξυνήψατο Darii nomen, v. 722. Atossae, v. 723. 724. iterum Darii praefigendum sit. At vulgata personarum distinctio multo aptior est. Atossa enim non sine dubitatione quadam, ut mulierem et matrem decet, ista pronuntiat: γνώμης δὲ που τις δαιμόνων ξυνήψατο. q. d. *Mirum vero nisi adiutorem consilii aliquem deorum, malevolum scilicet, nactus fuerit. Darius vero ista non solum confirmat, verum etiam auget:*

get: *Heu, inquit, magnus in eum daemon irruit, ut sic insaniret.*

v. 723. ὤς — κακόν] *Adeoque jam videre licet, quam malum facinra ejus exitum habuerint.*

v. 724. Καὶ τί — ἐπιστενάξετε] *Universe quidem Atossa deletum esse Persarum exercitum indicaverat; nondum tamen quomodo rem male gefissent narraverat. Id igitur nunc jam Darius exquirat.*

v. 725. Ναυτικός στρατός] *conf. v. 405 — 430. et v. 445 sqq. 478 sqq.*

v. 727. cum v. 729. arctissimo nexu cohaeret, interpellante Atossam Dario. *Sensus: ita quidem, ut Susorum urbs vastitatem virorum lugeat, — et Bactriorum universus populus, in eoque senex nullus, verum omnes juvenes interierint.*

v. 728. κενῆς ἀρωγῆς] *Verior nobis videtur altera lectio, κεδνῆς, quippe quae gravitate et ironiae acerbitate commendatur. Sic v. 924. κεδνᾶς ἀλκᾶς. Vulgata lectio librarii manum prodit, qui κενῆς ex antecedente κενανδρίαν temere repetiit. Si vero κεδνῆς serio potius accipere velis, haud repugno; tumque inest misericordiae significatio, quemadmodum v. 730. et 924.*

v. 729. Βακτριῶν δ' ἔρξει πανώλης δῆμος] *„Non bene interpres perditissimus populus: neque enim hic πανώλης notat τὸν ἄξιον ἔλκεσθαι, ut in Suppl. v. 101. Verum ἔρξει π. valet hic funditus periit, occisione occisus est. Aristid. Tom. II. p. 322. πανωλεθρία πράγματα ἀπολλυμένα, et noster fabulae praecedentis v. 558. πανώλεις παγκάκως τ' ὀλοίατο.” Abresch.*

v. 730. ἤβην] *pertinet Atossae dictum οὐδέ τις γέρων. v. 729.*

v. 731. μονάδα — πολλῶν μέτα . . .] *„Dario interloquente, Atossa abruptum sermonem continuat versu abhinc altero, unde hujus pendet structura. Μονάδα Ξέρ-*

Ξην dixit eadem licentia, qua Eurip. in Orest. v. 270. μα-
 νιάσι λυσσήμασι, quam construendi rationem perperam
 ibi reprobat Schol. At quomodo μονὰς Ξέρξης fugit, cui
 ipse poeta paucos quosdam dat fugae comites? Nempe
 perinde hoc accipiendum, tanquam legeres Φυγόντα Ξέρ-
 Ξην ἔρημον ὀλιγοστόν, prout loquitur Joseph. contra Apion.
 Lib. I §. 20 Ἦτηθεὶς τῇ μάχῃ, καὶ Φυγὼν ὀλιγοστός — vel
 ut Herodot. lib. VI. c. 15. μετ' ὀλίγων ξυμμάχων μεμονωμέ-
 νοι; atque iterum Joseph. in vita sua §. 118. μεμονωμένος
 μετὰ τῶν οἰκείων." *Abresch.* Ceterum Atossa hic ea refert,
 quae ex nuntio acceperat. cf. v. 297. 468. 508. *Narrant*
vero, inquit, *Xerxem solum ac desertum paucis comitibus*
libentem ad pontem illum duabus continentibus junctum
pergere ἄσμενον, quia in tantis malis praecclare secum
 actum putabat, si salvus ipse hostes effugeret.

v. 732. τελευτᾶν] Intelligendum e superiore versu-
 culo Φασί. Nimirum cum ista verba

Μονάδα δὲ Ξέρξην ἔρημόν Φασιν οὐ πολλῶν μετὰ . . .

lentius Atossa pronuntiasset, ac post μετὰ pausam quan-
 dam faceret loquendi, Darius impatiens morae eam in-
 terpellat, his verbis: *Quomodo autem et quorsum ajunt*
eum finire? Estne quaedam salus? h. e. habesne mihi de
salute Xerxis dicere? Si quis tamen malit τελευτᾶς, nihil
impedio. Simillimam enim rationem infra v. 784. repe-
rimus, ubi Chorus:

Τί οὖν; αἰτ, ἀναξ Δαρεῖτε, ποῖ καταστρέφεις

Δόγων τελευτῆν; πῶς ἂν ἐκ τούτων ἔτι

Πράσσοιμεν ὡς ἄριστα Περσικὸς λεώς;

v. 734. Iterum paterni animi de filii salute solliciti
 sensum prodit Darius, quaerendo: *Et salvum ad hanc con-*
tinentem evasisse? (scil. Φασίν;) *Hoccone verum?*

v. 735. καὶ στάσις] *Ita est; hoc certa narratione vin-*
citur, h. e. confirmatur; neque, quod ad hanc quidem par-
tem attinet, ulla ei ambiguitas vel discrepantia inest.
 Graeca sic supplenda: Κατὰ τοῦτό γε οὐκ ἔνεστι λόγῳ στά-
 σις.

σις. Στάσις vero de rumorum discrepantia, quae fidem imminuit.

v. 736 sqq. Nullam antea hujus oraculi mentionem factam esse videmus; neque vero ad evidentiam fictionis spectatorum intererat, cui aut quando istud oraculum datum esset, scire. Satis erat poëtam sic induxisse Darium loquentem, ut quin is serio atque ex animi sententia diceret, dubitandum non videretur.

ταχεία — περᾶεις] *nimis cito secutus est oraculorum eventus, citius, quam speravi equidem et optavi, perfecta sunt.* περᾶεις χρησμάτων et τελευτή θεσφάτων synonyma.

ἐς δὲ — θεσφάτων] *Et quidem filium meum deus oraculorum exitu percudit.*

v. 738. „ἄχουον ἐκτελευτήσειν non satis vertit accurate interpres; ἀχρεῖν nunquam, quod sciam, notat εὐχεσθαι, orare; reddere debebat: *sperabam, opinabar.*” Abresch.

v. 739. ἀλλ’ — ξυνάπτεται] *Sed quando quis suis ipsius consiliis, suapte sponte in perniciem ruit, deus quoque se ad eam rem, ad accelerandum exitium, adjungit.*

v. 740. νῦν κακῶν ἔοικε πηγῇ —] Hoc vulgo de ipsis malorum fluctibus intelligunt. Stanl. vertit: *Nunc videtur fons malorum omnibus amicis emergere.* Gallus interpres: *Mon fils a ouvert dans cet empire une source intarissable des maux.* Ego vero sic potius accipienda censeo: *Nunc omnibus amicis meis fons malorum inventus, h. e. a me expositus esse videtur; quo pacto πᾶσιν φίλοις ad senes Choricos, πηγῇ κακῶν ad causam malorum ab ipso Dario modo declaratam pertinebit. Causas nimirum has indicaverat, primum oraculorum praedictionem, deinde et Xerxis impotentiam, qua exitium sibi suis quasi iumentis advexerat, postremo divini numinis συνέργειαν.*

v. 741. οὐ κατειδώς] *haec non satis apud animum reputans.*

ἤνυσεν νέῳ θράσει] *juvenili audacia festinavit.*

v. 742 [sq. ὅστις — κρατήσειν] *Qui sacrum Hellespontum, tanquam servum, vinculis se cohibiturum speravit, Bosphorum dei numinè fluentem, fretumque, ponte scil. instrato, immutavit, injectisque pedicis malleo fabricatis ingenti exercitui viam paravit, cumque mortalis esset; stolidò tamen consilio deos omnes, imprimis Neptunus se superaturum esse, opinatus est.* δεσμώματα non interpretor de vinculis, quae rupto priore ponte, Xerxes furibundus in Hellespontum, et tanquam castigandi causa demitti iussit, additis etiam, ut erat hominis insania, CCC verberibus, Herodot. VII. 35. nam de ista filii petulantia nihil Darius ipse audiverat; verum universe de pontis Hellesponto injecti retinaculis. Βόσπορος hic est Hellesponti synonymum. Is dicitur ῥεῖν ῥέον θεοῦ, sublimi sententia (*den Strom Gottes strömen*), quae nobis in memoriam revocat magnificum illud e libro Jobi carmen, cap. XXXVIII. 8 — 11. μετεῤῥύθμιζε ad pontem spectat, quem Xerxes Hellesponto imposuerat, ita ut pars freti in isthmum mutata esse videretur. Huc referenda sunt illa Herodoti: VII. 36. ἐπειδὴ δὲ ἐγςφυρώθη ὁ πόρος, κορμούς ξύλων καταπρίσαντες, καὶ πονήσαντες ἴσους τῆς σχεδῆς τῷ εὐρεῖ, κόσμῳ ἐπετίθεσαν κατύπερθε τῶν ὀπλων τοῦ τόνου· θέντες δὲ ἐπέξῃς, ἐνθαῦτα αὐτίς ἐπεξεύγνουσιν, ποιήσαντες δὲ ταῦτα ὕλην ἐπεφόρησαν. Κόσμῳ δὲ θέντες καὶ τὴν ὕλην, γῆν ἐπεφόρησαν. κατανάξοντες δὲ καὶ τὴν γῆν φραγμὸν παρτίρυσαν ἐνθεν καὶ ἐνθεν, ἵνα μὴ φοβέηται τὰ ὑποζύγια τὴν θάλασσαν ὑπερορῶντα, καὶ οἱ ἵπποι.

v. 744. πέδαις σφυρηλάτοις de anchoris ferreis interpretor, quibus Xerxes teste Herodoto pontem alligaverat. cf. v. 719.

v. 745. πολλὴν κέλευθον — στρατῶ] vid. supra v. 718. ἀνύειν κέλευθον h. l. non *emetiri viam*, ut Stanl. intp., sed *parare, facere*.

v. 747. πρὸς τὰδ'] „Sic pro vulg. πῶς τὰδ' legendum arbitror. i. e. *Proinde nonne* (quod dixi jam antea v. 722.) *infa-*

infania invasit filium meum? Sic πρὸς τὰδε et πρὸς ταῦτα
 noster saepissime aliique Attici. Vid. Prometh. 1038. Sept.
 adv. Theb. 314." *Abresch.*

v. 749. ἀνθρώποις] „Observanda hic venit structura
 ἀνθρώποις τοῦ Φθάσαντος pro ἀνθρώπων, dandi casu posito
 ἀντὶ τῆς γεννητικῆς colophonio schemate. Supra v. 208. δρό-
 μω πτεροῖς ἐφορμαίνει ἰέραξ. et in Agam. v. 587. θεοῖς λά-
 φυρα ἐπασσάλευσαν δόμοις. Vide Lesbon. lib. περὶ σχημ.
 noviss. Ammonii editioni subjunctum p. 181." *Abresch.*

v. 750. τοῖς κακοῖς ἀνδράσιν] „Ex his praecipue Mar-
 donius, qui secundum Herodotum νεωτέρων ἔργων ἐπιδυ-
 μιητής, vel ut Diodorus, μετέωρος τῷ φρονήματι, καὶ τῇ ἡλι-
 κία ἀκμάζων, et Onomacritus, quem dicit Herodotus χρη-
 σμολόγον τε καὶ διαδέτην χρησμῶν τοῦ Μουσαίου. lib. VII.
 6." *Stanl.*

v. 753. ἔνδον αἰχμάζειν] Acerba inest Xerxis irrisio,
 cum Dario comparati. Cum bellica enim Darii laude,
 πλοῦτον ξὺν αἰχμῇ κτήσαντος, confertur Xerxis umbratilis
 desidia ἔνδον αἰχμάζοντος. Et fortasse proverbii instar
 usurpata est phralis ἔνδον αἰχμάζειν, certe Stanleji emen-
 dationem ἀκμάζειν minime praetulerim.

v. 756 [sq. ἔργον — οἶον οὐδέπω τόδ' ἄστν Σούσων ἐξ-
 εκείνωσεν πεσόν] „Stanlejo adsentior adversus Scaligeri
 crisin haec tuenti, jungentique sublata hypostigme post
 οὐδέπω cum sequentibus, quomodo et manifesto locum le-
 git Scholiastes, qui sensum adsecutus est, quem verba po-
 stulabant, et quem sequi debebat interpretes. Ordo est
 οἶον (ἔργον) οὐδέπω πεσόν ἐξεκείνωσε τόδε (sic enim lego
 cum Schol. pro vulg. τὸ δὲ) τὸ ἄστν Σούσων. Πεσόν ἔργον
 ἴ. πρᾶγμα dictum, ut in Agam. v. 32, εὖ πεσόντα τὰ τῶν
 δεσποτῶν. Eurip. in Electr. v. 639. πρὸς τὸ πίπτον αὐτὸς
 ἐννοεῖ. In Alceste v. 1100. εἰς δέον πέσοι χάρις. Et Med.
 v. 54. τὰ δεσποτῶν κακῶς πιπνοῦντα. —" *Abresch.*

ἐξεκείνωσεν] cf. supra v. 117. et v. 548.

v. 762. Μῆδος] De Aeschylea regum Persiae serie vid. Excurf. ad h. l. — στρατοῦ, populi.

v. 763. τὸδ' ἔργον ἤνυσσε, hoc opus perfecit, hoc est regnum firmavit ac stabilivit.

v. 769. Θεός — ἔφϋ] Deus enim ei non infestus erat, non adversabatur, quia sapiens ac modestus erat, nec deos ut Xerxes (coll. v. 746.) negligebat.

v. 771. Μέρδης] Primus (quem se Brunckius V. C. recordari negabat) emendatae hujus lectionis auctor est Rutgerfius var. lect. p. 231.

v. 781. ξυνήλικες] Senes choricos alloquitur. Cf. v. 678.

v. 782 fϋ. Nos omnes, qui umquam hoc imperium tenuimus, nemini profecto videamur tantas calamitates Persiae intulisse. Dawesio hoc parum commode dici videbatur, ob Smerdin; sed etsi hic ignobilitate sua dedecori Persis erat, nullam tamen eo regnante Persae cladem acceperunt, quod recte animadversum est ab Heathio.

v. 792. αἶρομεν στόλου] Cum Darius dixisset, ipsum Graeciae solum hostes superbos fame enecare, in mentem veniunt Choro, quae cum Xerxe fuga evaserant copiae; itaque sic respondet: At expeditum et lectum recipimus exercitum. Ut enim αἶρειν saepe est reportare, sic etiam recipere, reducere notare potest. Quare nos hanc lectionem e conjectura in textum induxisse, facile, ut spero, probabunt lectores, donec meliora quis excogitaverit. Observes autem velim, eum non dicere πολλόν, sed tantum εὐστραλή καὶ λεκτόν, quia jam ex nuntio audiverat paucos, pro tanta, quam eduxerat Xerxes, multitudine redituros esse.

v. 793. Darius Chori spem, quam in illo exercitu posuerat, his verbis infringit: minime vero delectam manum recipietis; imo ne ille quidem exercitus, qui etiamnum in Graecia relictus est, salvus redibit. Haec et sequentia divinitus a Dario dicuntur; certe aliunde nihil de exerci-

exercitu illo sub auspiciis Mardonii in Graecia relicto acceperat.

v. 795. Chorus, cui nuntius nihil de parte copiarum remanente narraverat, haud sine causa miratur id, quod modo regem dicentem audiverat.

v. 798. θεσφάτοισιν] Hic aperte prodit Darius se ista, quae jam dicturus sit, ex oraculis divinare.

v. 799. συμβαίνει γὰρ οὐ τὰ μὲν, τὰ δ' οὐ] *Non enim haec esse solet oraculorum ratio, ut alia earum pars rata, alia irrita sit, sed omnia potius eventum habent.* cf. Herodot. VII. 77.

v. 800 sq. πληθος ἐκκριτον στρατοῦ λείπει] nempe sub Mardonii, ut diximus, imperio. cf. Herodot. VIII. 15 sqq.

κεναῖσιν ἐλπίσιν] Fortasse hic respicitur ad vanam oraculorum interpretationem, qua sibi suisque blandiebatur Mardonius, teste Herodoto VIII. 42 sq.

v. 802. Ἄσωπός] vid. eund. VIII. 40.

v. 803. Φίλον πίασμα Βοιωτῶν χθονί.] graviter et acerbe dictum: *in Boeotia occubituri; ejusque solum cadaverum suorum grata scil. Boeotis pinguedine infecturi.*

πίασμα] Sic Amphiaræus Sept. adv. Theb. v. 589. ἔγωγε μὲν δὴ τήνδε πικρῶ χθόνα.

v. 805. ἄθεα φρονήματα sunt impia hominum deos negligentium consilia.

v. 806 sq. οὐ θεῶν βρέτη ἤδοῦντο συλᾶν] „Themistocles apud Herodotum VIII, 109. de Xerxe loquens, ὃς τὰ ἱερὰ, ἰνquit, καὶ τὰ ἴδιχα ἐν ὁμοίῳ ἐποιέετο, ἐμπιπράς τε καὶ καταβᾶλλον τῶν θεῶν τὰ ἀγάλματα.” *Stanl.*

v. 807. οὐδὲ πιμπράναι νεώς] „Persas Graecorum templa spoliasse et cremasse a Diodoro Siculo proditum est lib. VI. De quibus etiam Isocrates in Panegyri. οἱ δὲ καὶ τὰ τῶν θεῶν ἔδη καὶ τοὺς νεώς συλᾶν ἐν τῷ προτέρῳ πολέμῳ, καὶ κατακαίειν ἐτόλμησαν. Unde Alexander apud Curtium lib. III. queritur diis dedita templa, ruinis et ignibus

nibus ab ipsis esse deleta; unde et Cicero II. in Verr. eos diis hominibusque bellum indixisse ait. Qua vero ratione hoc factum velint ipsi Persae, ab eodem discimus, de Legib. lib. II. Nec sequor, inquit, Magos Persarum, quibus auctoribus Xerxes inflammasse templa Graecia dicitur, quod parietibus includerent deos, quibus omnia deberent esse patentia et libera. Aliam tamen causam assignat Herodotus lib. V. 102. nempe quia Athenienses Sardibus ignem intulissent, et templum Cybeles indigenae deae concremasent. καὶ Σάρδιες μὲν, inquit, ἐνεπρήσθησαν, ἐν δὲ αὐτῆσι καὶ ἱερὸν ἐπιχωρήης θεοῦ Κυβήβης." Stanl.

v. 808. βωμοὶ δ' αἴστοι.] *arae vero disturbatae deorumque sedes passim ab imis fundamentis eversae sunt.*

v. 810 [sq. τοιγὰρ — ἐκπιδύεται] *Quapropter mala cum pataverint, haud minora patiuntur, et passuri sunt, neque enim jam subest fundus malorum, sed potius etiamcum emicare et scaturire pergunt. Statim, ut opinor, versione hac lecta intelliges, cur pro vulg. ἐκπαιδύεται, quod ab hoc loco alienum est, correxerimus ἐκπιδύεται. Hoc etiam allegoriae consecutio postulat. Imago enim petita est ex natura fonticuli aut putei, qui non prius exhauritur, quam ad fundum perveneris.*

v. 813 [sq. Τόσος — ὕπο·] *Tantum scilicet in agro Plataeensi sub hasta Doriensi sanguinis concrementum erit. πέλανος αἵματοσταγῆς, nostris: ein Blutbad. Quod autem Darium de clade Plataeensi vaticinantem fecit poeta, id et ad Chori sensum terrore ac stupore percellendum apposite, et ad Atheniensium aures demulcendas callide excogitavit.*

v. 815 [sq. Cadaverumque acervi ad ipsos usque nepotes muti quidem, at clare significabunt hominum oculis, nefas esse mortalem natum superbire ac nimium sibi arrogare. Gravissima sententia, magnificis verbis elata! Magnam vero vim habet ex ἐναργείᾳ imaginis.

v. 818 [sq. ὕβρις — δέξας] *Insolentia enim efflorescens spicam sceleris ferre solet, unde homo lacrymosam messem metit.*

metit. Nec veritatem praecepti, nec translationis pulchritudinem satis assequuntur, qui ἄτης h. l. interpretantur *damni*, cum sit magis aliquot *peccatum*, s. *flagitium*. Est enim opinio multum inter veteres celebrata, deum homines fastu insolentes et contumeliosos in majora peccata conjicere solere, unde tandem summa calamitas erumpat. Sic Νεφέλαι apud Aristoph. Nub. v. 1489. querenti seni, quod se nec opinantem deceperint et in mala conjecerint, respondent:

ἀεὶ ποιοῦμεν ταῦθ' ἑκάστ' ὅτ' ἂν τινα
 γινῶμεν πονηρῶν ὄντ' ἐραστὴν πραγμάτων
 ἕως ἂν αὐτὸν ἐμβάλωμεν εἰς κικλόν
 ὅπως ἂν εἰδῆ τοὺς θεοὺς δεδοικέναι.

v. 822. ὑπερφρονεῖν τὸν παρόντα δαίμονα, est, praesente fortuna non contentum, sed elatum ad altiora aspirare.

v. 823. ὄλβον ἐκχέη μέγαν.] cf. v. 161.

v. 826. σωφρονεῖν κεχημένον, *sapientia et moderatione animi indigentem*, der's sehr nöthig hat zu Verstande zu kommen. Id sententiae multo aptius est, quam σωφρονεῖν κεχημένοι, *praediti prudentia*, ut Abreschius, s. *qui soliti estis eum instituere*, ut Stanlejus reddidit.

v. 827 [q. πινύσκειτ' εὐλόγοισι — θράσει] *vos eum prudentibus admonitionibus ad mentis sanitatem informate, ut tandem insolenti audacia deos laedere desinat.*

v. 829 [qq. σὺ — παιδί] *Tu vero grandaeva, cara Xerxis mater, domum regressa, ornatu decoro sumto filio obviam i! — κόσμος εὐπρεπέως vestes regali fastigio dignae.*

v. 831. πάντα γὰρ] Quorsum hoc πάντα pertineat, quoque jure Stanlejus verterit *plane*, equidem non dixerim. Durum etiam videtur, cum Heathio interpretari κατὰ πάντα s. πανταχῆ. Quocirca mihi quidem legendum esse videtur:

παντί γὰρ
κακῶν ὑπ' ἄλγους λακίδες ἀμφὶ σώματι,

unde hic sensus existit: *circum totum enim corpus prae dolore his ex malis concepto laciniae variegatarum vestium laceratae pendent.* Sic Germani quoque: *Die Lappen hängen ihm um den GANZEN Leib.*

v. 834. ἀλλ' αὐτὸν — λόγοις] *Tu vero cura, ut eum benevolis alloquiis mitiges.* Convenientia personis, cum alias plerumque, tum hic imprimis reddidit Aeschylus. Senibus enim, ut monendo corrigerent Xerxem, matri, ut blandis verbis consolaretur, praecipientem Darium induxit. Id enim est *πραΰνειν*, *animi dolorem mitigare ac mollire.*

v. 835. μόνῃς γὰρ — κλύων ἀνέξειται] Stanlejus, participium κλύων arctissime cum ἀνέξειται connectens, reddidit: *Novi enim quod te solum audire sustinebit.* At si solum matrem auditurum esse Xerxem Darii noverat, frustra senibus inperaverat, ut eum hortando melius in posterum sapere docerent. Referendum igitur est ad primum matris cum filio colloquium, in quo uno Xerxes impotentia doloris abreptus acquiescere posse videbatur. Hoc pacto illa his verbis sententia subjicitur: *Novi enim eum tuis unius verbis parentem, tuo solius dicto audientem, hoc a se impetraturum esse, ut se contineat, ut istam calamitatem perferat, neve gravius quid in se statuat, aut vitae pertaesus violentas ipse sibi manus inferat.*

v. 836. ἐγὼ — ὑπὸ ζόφῳ κατῶ] „Sic γῆς ὑπὸ ζόφῳ Eurip. Hippol. v. 1416. et Hec. 208.” *Abresch.*

v. 837 sqq. Prudenter humaniterque Darius discedens Chorum a tristitia ad hilaritatem revocat, vitaeque bonis, quorum nullus sit apud inferos usus, dum liceat, frui jubet.

IN SCENAM VII.

v. 840 — 848.

Postquam Darii umbra disparuit, Chorus pariter atque Atossa, quomodo ejus oratio animos effecerit, paucis verbis produnt.

v. 840. καὶ μέλλοντ' ἔτι] refertur ad ea, quae Darius v. 797 sqq. 811 sqq. dixerat.

v. 842 sq. πόλλ' ἐξέρχεται κακὰ ἄλγη] Verius fortasse fuerit κακῶν ἄλγη, ut v. 832.

v. 843. μάλιστα — δύνει] In his verbis et matrem et mulierem facile agnoscas. Materni enim affectus est, filii miseria quam regni calamitate propius tangi; muliebris vero sensus, vestes laceratas in maxima infortunii et ignominiae parte ponere.

v. 848. προδώσομεν] Haec elocuta regina discedit, nec postea in scenam revertitur. Et callide quidem hoc instituit Aeschylus; gratus enim populo Atheniensium futurum esse intelligebat, ut tragoedia in dolore Xerxis, quam in consolatione finiretur.

IN SCENAM VIII.

v. 849 — 904.

Novum Chorus orditur carmen, quo Darii laudes ac merita celebrat; apte illud quidem et convenienter. Pietati enim consentaneum erat, quem modo ab inferis regressum adorassent, ejus vivi clara facinora memoria recolare; tristitiae vero et curae, quae nunc animos affligebat, pristinam fortunam, unde se jam dejectos esse sentiebant, reminisci.

v. 850. πολιτσόννομος βιοτὰ i. q. πολιτεία.

v. 855 sq. πρῶτα μὲν εὐδοκίμου στρατιῆς ἀπεφινόμεθ'] Abreschius πρῶτα Attice pro πρῶτοι dictum esse opinatus,
Vol. II. (H) sic

sic reddidit: *inter alias gentes probato exercitu primas tulimus, vel primi fuimus*; quod, quamquam nobis quidem non persuasit, melius tamen est Heathii ratione, hoc modo interpretantis: *quae primas tenent in probatissimo exercitu exercebamus*. Ego vero vel vulgatae hunc sensum tribuendum esse censeo: *Primum quidem ob exercitum laude et gloria florentem clari eramus*; ut ἀποφάινεσθαι, monstrari, de celebritate sic dicatur, quemadmodum monstrari in Horatiano illo: *quod monstror digito praetereuntium* —; vel mutatione levissima sic emendandum:

πρῶτα μὲν εὐδόκιμοι
στρατιᾶς ἀπεφαινόμεθ'.

Primum quidem clari ab exercitu, clari bellicis expeditionibus apparebamus. ἡδὲ νόμιμα τὰ πύργια πάντ' ἐπεύδυνον, ac bonae leges rempublicam domi optime constitutam servabant. Hac igitur ratione eundem fere sensum verborum assequimur, ad quem Cl. Brunckius alia via aggressus est. Is enim ἀποφαινόμενα reponit, constructionemque sic instituit: πρῶτα μὲν τὰ ἀποφαινόμενα νόμιμα εὐδοκίμου στρατιᾶς, καὶ τὰ νόμιμα τὰ πύργια πάντα ἐπεύδυνον. ut τὰ ἀποφαινόμενα νόμιμα εὐδοκίμου στρατιᾶς significant leges circa rem militarem, instituta, quibus bellum feliciter et gloriose administratur, τὰ πύργια νόμιμα vero civilia instituta, leges, quibus urbes muris et turribus munitae reguntur. Nobis vero νόμιμα (pro νόμοι) primus, τὰ πύργια autem quartus casus esse videbatur. Foris, inquit Chorus, bello clari eramus, domi resp. legibus optime constituta. Hermannus tamen in comm. de metris Pindari, νομίσματα πύργια reponendum censuit; quod sane placet.

πρῶτα μὲν optime Stanlejus vertit *primum quidem*; cui deinde ἡδὲ, et in tertio membro δὲ respondet „προεπειτα δὲ, ut Eurip. Med. 125. Sic posito in priori membro τοῦτο μὲν, non semper in altero sequitur τοῦτο δὲ, sed quandoque nudum δὲ, e. c. Sophocl. Aj. 670. Oed. Col. 440. Sic post τοῦτο μὲν Oedip. Syr. v. 605. sequitur τοῦτο

τοῦτου ἄλλος, sequitur εἶτα Philoct. 1345. ἔπειτα δὲ Antig. 63." Brunck.

v. 858 [sq. νόστοι δ' ἐκ πολέμων —] *reditusque e bel-
lis nos sine labore, sine calamitate felices domum reduxe-
runt*, s. quoties ex bello revertebamur, sospites atque in-
columes, nulla clade accepta, redibamus.

v. 861. ὕσας —] *Quot vero ille urbes in deditionem
accepit, ne Halyn quidem fluvium transgressus, neque domo
sua motus!*

v. 865. Ordo est: οἶκι (πόλεις) Θρηκίων ἐπαύλων
'Αχελωῖδες εἰσὶ πάροιχοι Στρυμονίου πελάγους, quae urbes
Thraciae maritimae Strymonio sinui maris Aegaei adjacent.
'Αχελωῖδες non sunt Acheloides insulae, quas ignorant hoc
loco Geographi, sed ἀχελωῖδες πόλεις dicuntur urbes ma-
ritimae, quia, ut recte monet Scholiastes, omne ὕδωρ
'Αχελῶν appellabatur. Θρηκία ἔπαυλα Stanlejus de tugu-
riis et inapalibus intelligit; nos simpliciter *Thracum se-
des*, h. e. *Thraciam* dictam esse volumus.

v. 868. λίμνης τ' ἔκτοθεν cum opponi videatur τοῖς
Στρυμονίου πελάγους παρῶκοις, recte, ut opinor, Heathius
vertit, *procul a mari.*

v. 869 [sq. Κατὰ χέρσον ἐληλαμέναι περὶ πύργον] *redu-
ctae circa terrestrem turrim s. murum.* Sic enim verba
procedere statuo: κατεληλαμέναι χέρσον περὶ πύργον. In-
telligit poeta, ni fallor, castellum vel murum, quod in-
teriores Thraciae incolas a Chersoneso Thraciae sejunge-
bat, cujus generis fuit μακρὸν τεῖχος a Plinio lib. IV. c. II.
memoratum: *Oppida: Cypsella Bisanthe, Macron Tichos*
*dictum, qua a Propontide ad Melanem sinum inter duo ma-
ria porrectus murus procurrentem exclusit Chersonesum.*

αἰ — αἶον] *quae huic regi parebant.*

v. 872 [sq. Ἑλλάς τ' ἀμφὶ πόρον πλατὺν ἀυχόμεναι] *et
urbes circa latum Hellespontum superbientes; quod exqui-
site et splendide dictum est pro positae.*

v. 874. *μυχικα τε Προποντις, et Propontidis recessus, sinuosa Propontis.*

v. 875. *στόμα Πόντου est Bosphorus Thracius.*

v. 876 sq. *πρωῶν ἄλιον* nullo modo cum Schol. de Hellesponto accipere licet. Intelligitur *promontorium* ali- quod Asiaticum e. c. Canae, ubi exadversum sitae sunt sunt insulae, quae deinceps nominantur.

v. 877. 878. *τῶδε γὰρ*] scil. *Asiae*. Omnes enim, quarum hic mentio sit, insulae, propius ab Asiae littore absunt. *περίκλυστοι* autem commune est epitheton insula- rum, *circumfluae*.

v. 883. 884. Andros insula dicitur Teno *συνάπτουσι ἀγχιχειτών*, h. e. ei tantum non *continens ac vicina*.

v. 885. 886. *καὶ τὰς ἀγχιάλους ἐκράτυνε μεσακτίους*] „Vocem *μεσάκτους*, quae vulgo legebatur, *medio constri- ctos* significare, concedi forsan potest; at ut *κρατύειν νῆσον μέσακτον* significare credam *totam insulam obtinere*, non- dum equidem adducor. Neque appositio ista, quam in- ter has insulas et Cyprum a poëta notatam observasse sibi visus est Pauwius, ulla esse videtur. Nam et Cyprus tota primum Dario tributaria facta diu in ejus ditione permansit, deinde rebellante tota insula praeter solos Amathusios, iterum ejusdem auspiciis tota in servitutem redacta est. Vide Herodot. lib. III. 91. et v. 103 — 116. Robortellus et Turnebus *μεσάκτους* ediderunt; sed vocem hanc Graecam esse negat Pauwius, cum ab *ἄκτη* non fiat *μέσακτος*, sed *μεσάκτιος*. Recte quidem! Sed quid pro- hibet, quo minus *μεσακτίους* hic reponatur? An minus hic convenit periodus, quam pherecratius, aut anapae- ficus? *Μεσακτίους* igitur has insulas dicere potuit poëta, quia *μέσον* quodammodo obtineat inter Asiae Europaeque *ἄκτας*. Epitheton enim hoc ad Lemnum et Icariam tan- tum pertinet, et ad *καὶ Ῥόδον* repeti *ἀπὸ τοῦ κοινοῦ* debet *ἐκράτυνε*.” Heath. Nempe haec descriptio *ἀγχιάλους με- σακτίους* opponitur illi *κατὰ πρωῶν ἄλιον* — *τῶδε γὰρ προσή- μεναι*.

μεναι. Attamen quomodo Paros, Naxus, Myconus, Tenus et Andrus a poëta sic describi potuerint, γὰρ προσήμεναι non intelligo. Imo hae insulae a littore Asiae reductiones sunt, quam Lemnus et Icaria, quas tamen μεσοκτίους appellat. Forte igitur legendum :

Χῖός τ', ἢ δὲ Πάρος,

ut praeter ista οἷα — Χῖός τ' nihil ad illam descriptionem referatur, ceterae vero insulae sic enumerentur, ut unice a νῆσοις ὦ, non ab adjunctis αἰ προσήμεναι pendeant.

v. 891. Σαλαμίνα, nimirum illam Teucris, patrem patriamque fugientis, in Cypro coloniam. Inde Athenae dicuntur hujus Salaminis ματρώπολις.

v. 894 sqq. εὐκτεάνους ἕκτὰ κλήρον Ἴονιον — Ἑλλάνων scil. πόλεις. Notissima est Graecarum in Ionia coloniarum populositus et opulentia.

v. 897 sq. ἀτάκτατον σθένος] *insuperabile robur.*

v. 900 sqq. οὐκ ἀμφιλόγως θεότρεπτα τάδ' αὖ φέρομεν] *Nunc vero calamitosam hanc deo auctore rerum conversionem experimur. cf. v. 939.*

IN SCENAM IX.

v. 905 — *fin.*

Venit tandem Xerxes, adspectu, habitu, fortuna miserabilis; suasque querelas Chori quaestionibus, vituperiis, lamentationibus miscet.

v. 905. ἰὼ] *Heu me infelicem! Qui in abominandam istam et immensam calamitatem inciderim. ἀτέκμαρτος μοῖξ, infortunium adeo magnum, ut, quale quantumque sit, exputare non possis. Germanis: ein unübersiehliches Unglück.*

v. 907 sq. ὦ; — γενεῆ] *Quam crudeliter Persarum nationi insultavit fortuna!*

v. 908. τί πάθω τλήμων] *Quid agam miser? Vox desperantis de rebus suis.*

(H) 3

v. 909.

v. 909. 910. λέλυται — ἀστῶν] *Labant mihi genua istam civium aetatem intuenti.* Nempe conspexit Chori senibus tot millia juvenum robustorum sibi periisse; nec fere quemquam nisi senem superesse dolet. Male igitur latinus interpres: *juventutem civium consideranti.* Conf. v. 729. 439.

v. 913. κατὰ μοῖρα καλύψαι] *timetis, pro μοῖρα κατακαλύψαι.*

v. 914. Quemadmodum v. 855. εὐδοκίμου στρατιᾶς, sic h. l. στρατιᾶς ἀγαθῆς, et ut ibi resp. legibus bene constituta, ita hic περσονόμος τιμὴ honos e domestica regni Persarum disciplina celebratur.

v. 916. κόσμος ἀνδρῶν, i. q. alibi ἄνθος, e. c. v. 59. 921.

v. 917. ἀποκείρειν de floribus dicitur, ut Latini *detondere.*

v. 918 [sq. γᾶ — Περσᾶν] *Terra vero cum gemitu luget Persarum rubem a Xerxe mactatam, Orcum colonis implente.* σάκτωρ Ἰδίου, acerbissima regis reprehensio. Bothius h. l. sic refinxit: Γᾶ δ' αἰάζει τὴν ἐγγαίαν Ἡβαν Ἰδίου σάκτορα Περσᾶν, verbaque Ξέρξης καταμέναν glossatori deberi putat; idque parum abest, quin nobis persuaserit.

v. 921. χώρας ἀνθος, *flos et ornamentum patriae.*

v. 922 [sq. πάνυ γὰρ φύστις μυριάς ἀνδρῶν, utique enim decem millium hominum seges. Haec dicens confirmat id, quod paulo ante dixerat, πολλοὶ Φῶτες.

v. 924. αἶ αἶ — κεδνᾶς ἀλκᾶς] *Heu heu praeclarum robur! Egregium regni praesidium quod perdididi!*

v. 925 [sq. βασιλεῦ, γαίης αἰνῶς] Quoniam γαίης cum sequentibus conjunctum vix idoneum sensum praebet, optimum fuerit, comma post γαίης ponere; ita in his verbis

Ἄστια δὲ χθῶν, βασιλεῦ γαίης,
nova latebit vituperatio.

v. 926. αἰνῶς — κέκλιται] *gravi lapsu in genua cecidit; i. e. viribus fracta est.* „Sic Herodot. l. VI. c. 28. μετὰ δὲ ταῦτα ἡ ναυμαχία ὑπολαβοῦσα ἐς γόνυ τὴν πόλιν ἔβηλε.” *Abresch.*

v. 933. Μαρριανδυνοῦ θρηνητῆρος] *Mariandyni f. Mariandeni, Bithyniae populus.* Apud eos solemnitas erat cantilena, quâ hominem quendam priscum nomine Borimum inclamabant, quem viri illustris ac divitis filium, forma et aetatis vigore excellentem, cum suis intentus negotiis, messoribus quod biberent dare vellet, ideoque aquatum exisset, evanuisse narrabant. Ideo eum quaerentes indigenae flebilium canticorum lamentis prosequiebantur. Auctor est Nymphis apud Athenaeum. (Deipnos. lib. XIV. c. 3. Cf. in Βώριμος. Item Polluc. Onom. et Hesyck. in Μαριανδυνός θρηνητος, et lib. IV. c. 7.) Scite igitur Chorus ab hac re colorem sententiae duxit. Nam ipsi quoque tot millia civium, qui ad bellum exierant, nunquam redituri, carmine lugent, eorumque desiderio tabescunt. *Acclamabimus tibi, inquit, infaustam vocem, lugubre carmen, quasi Mariandyni cujusdam cantoris lacrymosam naeniam.*

v. 936 sq. ἔε? — αὐδᾶν] *Editte vero luctuosam doloris et ejulatus plenam vocem!*

v. 939. μετ᾿ ἄτρεπτος] cf. v. 901.

v. 940. ἦσω τοι καὶ πικρόδυρον] *Nisi hic forte substantivum librariorum culpa excidit, repetendum est ex v. 935. ἰαχᾶν, vel αὐδᾶν e v. 937.*

v. 941. λαοπαθῆ —] *celebrans calamitates luctuosae hujus urbis progeniei ab hostibus immixtas et a mari inflictas.* λαοπαθῆ βία, quam ab Atheniensium populo passi sunt Persae. ἀλίτυπα βία, illa nimirum supra narrata v. 406 sqq.

v. 945. ἀπηύρα, scil. γένων. *Graecorum enim navalis Mars illum juventutis florem eripuit, nobis adversarius, infaustum mare, et calamitosa (Plyttaleae scil. insulae, ubi*

ii quos Xerxes in praesidiis reliquerat trucidabantur) *litora depopulatus*.

v. 948. *νυχίαν πλάκα*, propter oppositum *δυσδαίμονα ἀκτῶν*, de *maris aequore*, quam cum Abreschio de *navibus* capere praestat. *νυχία πλάξ* eadem est, quae supra vocabatur *θάλασσα ναυαγίων πλήθουσα καὶ φόνου βροτῶν*, v. 418. *δυσδαίμων ἀκτὰ* quae fuerit, intelligitur e v. 445 sqq. *κείρεσθαι*, *demetis*, ad utrumque pulcre refertur. In maris enim aequore naves et milites classarios, in insula Pfyttalea equites peditesque demessuerant Graeci. *νυχίαν*, *nocturnam*, h. e. *funestam*, *infaustam*. Caliginis enim imagine saepius apud nostrum illustratur calamitatis notio.

v. 958 sqq. *ὄλοους ἀπέλιπον Τυρίας ἐκ ναὸς ἔρρόντας ἐπ' ἀκταῖς Σαλαμίνισι, στυφελούς θείοντας ἐπ' ἀκτάς.*] Repetitio vocabuli *ἀκτὴ* h. l. incommoda et parum decora. Itaque conjeci legendum *θείοντας ἐπ' ἄκρας*, quod nuper in ordinem recepit Bothius.

v. 961. *θείοντας*] Glossa in Reg. A. *τυπτομένουσ.* Supra v. 808. *νικώμενοι κύρισσον ἰσχυρὰν χθόνα;* quod hanc lectionem confirmat. Praepositio verbo jungenda: *ἐπιθείοντας στυφελούς ἀκτάς.* Brunck.

v. 968. *ἐπανηρόμαν*] Malim optativum *ἐπανερούμαν*.

v. 974. *ἀσπαίρουσι χέρσῳ*, *palpitant in terra*. Nimirum tanquam in rem praesentem deducit eos qui audiunt.

v. 975 sqq. *ὄφθαλμὸν*] ita dictum, quod ejus ope πάντα, ut loquitur Suidas (v. *ὄφθαλμὸς βασιλέως*) ὁ βασιλεὺς ἐπεσκόπει, *omnia* (scribit Apulejus de mundo) *quae ubique gererentur discebat*. Etenim Persarum reges imitios quosdam habuere, qui *ὄφθαλμοὶ βασιλέως*, *imperatoris oculi* (reddente Apulejo), dicebantur a munere vel officio; quicquid enim in toto regno ageretur, eorum erat ad regem deferre. Hesychius: *Βασιλέως ὄφθαλμός· ἐπέμπετό τις ὑπὸ βασιλέως ἐπίσκοπος, ὃς ἐφειρώτο τὰ πράγματα,*

ματα, ὃν τοῦ βασιλέως ὀφθαλμὸν ἐκάλουν. Aristides orat. panegyri. Cyzicena: Ὁ μὲν γὰρ τῶν Περσῶν βασιλεὺς ἐδόκει τι διάφορον κεκτηῖσθαι τὸν καλούμενον βασιλέως ὀφθαλμὸν. Dio Chrysostr. Orat. III. de Regno: Ὁ μὲν Πέρσης ἕνα τινὰ ἔσχεν, ὀφθαλμὸν βασιλέως λεγόμενον, τοῦτον οὐ σπουδαῖον ἀνθρώπον. ἀλλ' ἐκ τῶν ἐπιτυχόντων ἀγνοῶν ὅτι τοῦ ἀγαθοῦ βασιλέως οἱ φίλοι πάντες εἰσὶν ὀφθαλμοί. Quibus tamen verbis bis peccatum est; neque enim uni tantum, nec alicui e vulgaribus deferebatur hoc officium. Duos fuisse ait Scholiastes noster, isto munere functos; at Xenophon plures, imo multos; postquam enim eos refellerat, qui unicum existimarunt, Cyrop. lib. VIII. 2. 10. [quamquam ibi Xenophon magis quid melius sit, quam quid fieri soleat exponit, omninoque magis monendi principes causa, quam ad historiae veritatem disputare videtur.] εἰ δέ τις οἶεται ἕνα αἰρετὸν εἶναι ὀφθαλμὸν βασιλεῖ, οὐκ ἔρθῶς οἶεται. ἀλίγη γὰρ εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς ἀκούσειε. mox subjicit, αὐτῷ δὲ πολλὰ μὲν βασιλέως ὄντα, πολλοὶ δὲ ὀφθαλμοὶ νομίζονται. καὶ φοβοῦνται πανταχοῦ λέγειν τὰ μὴ σύμφορα βασιλεῖ, ὡς περ αὐτοῦ ἀκούοντες, καὶ ποιεῖν ἂ μὴ σύμφορα, ὡς περ αὐτοῦ παρόντος. Ita et Lucianus de mercede conduct. ὄντα γὰρ καὶ ὀφθαλμοὶ βασιλέως πολλοὶ, οὐ μόνον τὰ ληθῆ ἔρῶντες, ἀλλ' αἰεὶ τε προεπιμετροῦντες, ὡς μὴ νυστάζειν δοκοῖεν. Aristoteles Politic. lib. III. (Scholiastae Aristophanis in Acharn. laudatus) ἐπεὶ καὶ νῦν ὀφθαλμοὺς πολλοὺς αἱ Μόναρχοι ποιοῦσιν αὐτῶν. Quod etiam ait viros hoc officio functos graves non fuisse, sed vulgares, rursus falsus est Dio. Alpistum Xerxis ὀφθαλμὸν πιστὸν vocat Aeschylus noster, non otioso epitheto: hoc enim titulo insigniti erant proceres Persici, quod vel ex hac fabula plus semel discendum est. Adhaec videntur πιστοὶ apud Persas Eunuchi quidam, regi propter fidem summo in pretio. Etenim παρὰ τοῖσι βαρβάροισι (inquit Herodotus lib. VIII.) τιμιώτεροί εἰσιν οἱ εἰνοῦχοι πίστιος εἴνεκα τῆς πάσης τῶν ἐνορχέων. Quod vero tales fuerint ὀφθαλμοὶ βασιλέως, ab Heliodoro diferte proditum est, Aethiop. lib. VIII. Περσῶν γὰρ βασι-

λείας ἀνταῖς ὀφθαλμοὶ καὶ ἀκοαὶ, τὸ εὐνούχων γένος. οὐ παίδων οὐ συγγενείας τὸ πιστὸν τῆς εὐνοίας μετασπώσης, ἀλλὰ μόνου τοῦ πιστεύσαντος ἀναρτώσης. Enimvero regis oculi inter satrapas regni Perfici numerantur. Scholiastes ad illud Aristophanis in Acharn.

Καὶ νῦν ἄγοντες ἤκομεν ψευδοκράβην

Τὸν βασιλέως ὀφθαλμόν.

ὄτῳ ἐκάλουν, inquit, τοὺς Σατράπας, δι' ὧν πάντα ὁ βασιλεὺς ἐπεσκόπει, quem exscriptum more suo tradit Suidas in ὀφθαλμὸς βασιλέως. Sic et Philostratus in vita Apollonii lib. I. Σατράπης δὲ τῇ Φρουρᾷ ταύτῃ ἐτέτακτο, βασιλέως τις οἶμαι ὀφθαλμός." Stanl.

ἤ καὶ — πεμπαστάν — ἔλιπες] *Num etiam ibi Persarum multa millia, quorum imperator erat, numerantem, tuum fidum oculum illic reliquisti?* Etsi quae Stanlejum modo exponentem audivimus, vera sunt, et idoneis scriptorum testimoniis confirmata, facile tamen fieri potuit, ut Aeschylus hac translatione usus nec ad illos apud Persas proprie sic dictos βασιλέως ὀφθαλμούς, nec ad eos, qui proprio nomine πιστοὶ appellabantur, respexerit, sed potius πιστὸν ὀφθαλμόν, suo ingenio obsecutus, dixerit *fidum regis amicum*. Nam Germani quoque ejusmodi regis administrum simili metaphora appellant *des Königs rechte Hand*. πεμπαστῆς a πεμπάζειν, quod est proprie *quinos numerare*, universe autem de copiarum numeratione ponitur.

v. 981 sq. ὦ ὦ δαῖων — ἦτορ] In hisce versiculis vel personarum distinctionem, vel ipsam quoque verborum seriem interpolatione quadam turbatam esse suspicor. Non enim bene coeunt inter se ea, quae Chorus dicit, Πέρσαις — λέγεις, et quae subjungit Xerxes, ἴνυγα ὑπομιμνήσκεις — λέγων. Itaque vel versum 982. supposititium esse judico, vel alternas dialogi partes ita distribuendas:

Ξέρξης.

ὦ ὦ δαῖων.

Χορός.

Χορός.

Πέρσαις ἀγαυοῖς κακὰ πρόακα λέγεις.

"Ἰγγά μοι δῆτ' ἀγαθῶν

Ἐτέρων ὑπομιμνήσκεις

"Ἀλαστὰ στρυγνὰ πρόακα

Δέγων.

Ἡέρξης.

βοῶ, βοῶ

Μελέων ἐνδοθεν ἤτορ.

Χορός.

Καὶ μὴν etc.

v. 982. κακὰ πρόακα non ut Stanl. interpretor *mala malorum praesaga*, sed *mala praesentia, urgentia, ante oculos posita*.

v. 983 sq. ἰγγα ἑτέρων, *desiderium amicorum*. Nisi forte Aeschylus hic scripserat ἰγγάν, e quo si Choro verba tribuerentur, hic sensus existeret: *Tu igitur me mones, ut et horum amicorum causa clamorem, h. e. flebilem lessum, edam.* cf. v. 930. 940. 1036.

v. 994. Τόλμον h. l. nom. propr. τόλμον esset *audacem et promptum*. „τολμίστατον superlativus extat ap. Sophocl. Philoct. v. 998.” *Abresch*.

v. 995 sq. ἔταφεν — ὀπισθε δ' ἐπομένοι.] *Corrigendum sine dubio ἐπομένοις. Sepulti, sepulti sunt, non cum tentoriis curribus vectis, nec cum comitibus funus persequentibus.* Aut, si mavis, ἐπομέναις, ut ad comitatum curruum pertineat. Si prius amplexus fueris, ὀπισθε δ' ἐπομένοις positum erit pro οὐδ' ἀμφὶ ὀπισθεν ἐπομένοις. Mos enim Persis erat, principum virorum funera in curribus tentorio tectis efferre, multis quoque exsequias euntibus.

v. 997 sq. βεβῶσι — νάνυμοι] perierunt enim *Principes exercitus, perierunt, eheu inglorii.*

v. 1000. δυσδαίμονες non cum lat. interpr. vertendum *peffimi daemones, sed infelices. Sensus: Heu, infelices vos,*

vos, qui patraſtis clade veſtra, ſeu rebus male geſtis, inſperatum inſigne malum, quale cum voluptate ſpectat Ate.

v. 1003 ſqq. πεπλήγμεθα cum Ἰαόνων v. κύρσαντες conjungendum, interjectis illis εὐδῆλα — δῖαι.

πεπλήγμεθ' οἶαι δαίμονος τύχαι] Hanc lectionem a Scholiaſte commemoratam recte Brunckius praetulit vulgatae. *Percuſi et afflictiſſimus, tales fortunae adverſitates in nos irruerunt.*

v. 1008 ſq. στρατόν — πέπληγμαι] *Tartus enim exercitus nobis fuſus fugatusque eſt.*

v. 1010 ſq. τί δ' οὖν; — Περσῶν] *Quid igitur? magnae Perſarum res ceciderunt; magna eorum fortuna everſa eſt.*

v. 1014 ſqq. τάνδι — βέλεσι.] *et hanc ſagittas recipientem ſcil. pharetram . . . ſervatum a nobis telorum receptaculum.*

v. 1019 ſqq. Iterum poëta auribus inſervit Athenienſium.

v. 1022 ſq. ναύφρακτον ὄμιλον exquisite claſſem dixit.

v. 1024. ἀπέρριξ'] cf. v. 466.

v. 1026. καὶ πλείον ἢ παπαὶ μὲν οὖν.] Hoc idem valet ac: *nunquam ſatis deploranda haec eſt calamitas! Vernacula oratione: O mehr als tauſendfaches Weh!*

v. 1027. δίδυμα καὶ τριπλᾶ, i. e. multiplicia, infinita.

v. 1028. λυπρὰ —] *Triftia nobis, at hoſtibus laetabilia.*

v. 1032. δίκινε, i. q. δάκρυς.

v. 1034. ἀντίδουπά τινι βοῶν eſt clamoribus alicujus clamores regerere.

v. 1035. δόσιν — κακοῖς] *Heu malam malorum malis retributionem! Ineſt acerba Xerxis caſtigatio. „Ceterum caſuum hic notes ejusdem vocabuli coacervationem, quam elegantiam et alii affectant. Sophocl. Oed. Col. 1300. πρόπαντα κακὰ κακῶν συνοικεῖ. v. 1323. γέρον γέροντι συγκατώκηκεν πόνοσ. et Ajac. v. 690. πόνοσ πόνοσ πόνον φέρει.“ Abreſch.*

v. 1036.

v. 1036. μέλος ὁμοῦ τιθεῖς] *cantum simul condens*, de lugubribus cantilenae modis. Nostri dicerent: *Giefs deine Klage in Trauertönen aus*. Et sequitur Chori vox ὄττοτοτοῖ, in cuius pronuntiatione sine dubio flebilibus vocis flexionibus usus est.

v. 1039. ἐρέσσειν h. l. *pectus tundere*.

v. 1040. διαίνομαι γοεδνός ὦν, *lacrymis diffluo luctu oppressus*.

v. 1042. μέλειν πάρεστι, δεσπότα] „Interpres: *lugubriter cantare licet*. Quem equidem sensum e Graecis non elicio, nec credo usquam facile μέλειν ita usurpatum occurrere. Aeschylus certe non alio novit significatu, quam vulgari. Vid. S. C. Theb. v. 289. Agam. 379. et 578. et Rom. v. 3. Itaque μέλειν πάρεστι δεσπότα significat, *id vero mihi curae est, domine.*” *Abresch*.

v. 1043. ἐπορθιάζει νῦν] Rectius, ut opinor, scriberetur ἐπορθιάζει νῦν γόοις. *Incipe igitur, luctuosam vocem ede*; „Ut hic ἐπορθιάζειν, ita ὀρθιάζειν ω. 684. et ἐξορθιάζειν Choëph. 169. et ἐπορθοβοῶν Eurip. El. 142.” *Abresch*.

v. 1044 [sq. μέλαινα — πλαγὰ] *atra vero, h. e. lugubris, et gemitu mista addetur plaga*. Haec nimirum dicentes frontem percutiunt.

v. 1046. ἀπιβόα τὸ Μύσιον] *et Mysorum more h. e. admodum flebiliter vociferare*.

v. 1048. πέρθε — τρίχα] *Et barbae mihi canos pilos perde, i. e. evelle*. μοι h. l. πλεονάζει.

v. 1049. ἀπριγδα vox est pilos sibi prae dolore tenaciter et cum impetu vehementi evellentium. μάλα γόεδνα, scil. ταῦτά ἐστι, *supra modum haec sunt lugubria*. Ridicule nonnulli in vocabulo γόεδνας dotis significationem quaerunt; e. c. Heathius vertit: *dotem luctui optime convenientem*.

v. 1054. καὶ ψάλλ' ἔθειραν] *et velle comam*. Hesych. ψάλλειν, τίλλειν. idem: ψῆλαι, τίλλειν.

v. 1064. γοῶσθ' ἀβροβάται] „Recte hic se habet ἀβροβάται, leniter ac pro dignitate incedentes, non prae nimia tristitia ἀκόσμως se gerentes. Ita Hesych. ἀβρυνόμενοι, σεμνυόμενοι; et apud Suidam ex Herodoto ἀβρόν, σεμνόν. Et hoc sensu usurpari videtur in fragmento e veteri quodam scriptore a Suida v. Ἀβρὰ βαίνων allato: Ἐκεῖνος ἄντως ἀβρὰ βαίνων ἐδόκει ἔχων τὰς ὀφρῦς ὑπερηγμένους ἄνω, licet aliter Suidas eumque secutus Kusterus interpretentur.” *Heath.* Nobis in ἀβροβάται lentus gradus, tristitiae conveniens designari videtur.

v. 1066 sq. τρισκάλμοισιν — βάρισιν ὀλόμενοι] Grave est, quod etiam in extremis, quae pronuntiat, verbis causam calamitatis nominat.

v. 1068: πέμψω — γόαις] *Prosequemur te infandis querelis, gravi luctus strepitu.* Atque ita demum Xerxem in regiam deducunt. Vide autem, quam sollerter Aeschylus in isto senum Xerxisque colloquio omnia luctus indicia ac signa exhausserit, quam nihil omiserit, ad summam Xerxis miseriam declarandam. Clamor enim, fletus, suspiria, vociferationes, singultus, vestium scissiones, corporis afflictio, capilli barbaeque vulsiones, planctus, incessus tristis ac lentus, genuum tremor ac solutio, haec omnia inter se varie juncta tam expressum efficiunt simulacrum tristitiae, ut majus perfectiusque nihil fingi aut excogitari possit.

A D P E R S A S

EXCURSUS I.

DE TRAGOEDIAE PERSARUM CONSILIO ET ADORNATIONE.

Argumentum Persarum simplex et unum est, e Salamina Xerxis clade depromptum; idque poëta sic tractavit, ut singulae fabulae partes ad idem caput referrentur, nulla minus apte cum proposito cohaereret. Senum choricorum in principio dramatis de regis fortuna male timentium prologus ipsum quoque spectatorem attentum reddebat, in societatem quandam sollicitudinis eum vocans trahensque; isque animi sensus augebatur ominosis Atossae somniis; quae quam vera fuerint mox e nuntii narratione intelligitur. Is nempe res a Xerxe male gestas exponit; unde senes cum regina in summam animi tristitiam vertuntur. Quae vero supersint calamitates, et qua ratione in posterum eas evitare liceat, ab umbra Darii docentur; cujus evocatio, ut tum erant hominum opiniones, et veri speciem haud mediocrem habebat, (itaque ejus exemplum ad illustrandam Samuelis ab inferis evocati historiam usus est *Herderus* in elegantissimo libro, de ingenio poëseos Ebraeorum [v. *Geist der hebräijchen Poesie*, 2 Th. (p. 200.)]) et magnam addebat spectaculo gravitatem. Xerxis denique reditus finem fabulae facit idoneum, ad misericordiam excitandam aptissimum. Integra igitur est fabula, principio suo, medio, sine conclusa; nihil est quod addi velis, nihil quod melius abfuisse videatur.

Multo plus autem narratur in hoc dramate, quam agitur; si quidem ea tantum agi in scena proprie dicas, quae quibus causis eveniant, et quomodo eveniant, suis ipsius oculis cernit spectator, non ex aliorum dictis intelligat. Una est actio, vero hoc nomine digna, umbrae Darii evocatio, quae quidem quibus auctoribus, et quam ob causam et quomodo perficeretur, ipsi qui in theatro con-

federant, videbant. Reliqua pars tragoediae vel in sensibus animorum exprimendis, vel in narratione rerum gestarum versatur. Prima enim scena suspensos inter spem et metum senum Choricorum animos ostendit; secunda visi nocturni reginae oblatis narrationem habet, addito de rebus Atheniensium colloquio, in quo nulla est vis ad agendum aliquid, nulla colloquentium mobilitas; nulla rerum gerendarum perplexio. Nullum hic personarum animis vel vetus consilium eripitur vel novum inseritur. Sequitur scena, quae nuntium advenientem sistit, in qua profecto omnia narratione conficiuntur; e qua magna quidem audientium perturbatio, summusque luctus ac tristitia existit; nihil tamen usquam est actuosum, nihil quo aut novas res moliri aliquem, aut inchoatas perficere videas. Idem de reliquis Chori canticis, ac de extrema scena, quae ejus cum Xerxe colloquium habet, existimandum.

Quamquam vero, si agendi vim ac celeritatem spectes, quietum potius hujus fabulae et otiosum, quam agile vividumque ingenium est, magnum ei tamen e concitato narrationum genere lumen accedit. Somnii enim Atossae narratio aperta, dilucida, verisimilis; illa vero, quam nuntio poeta tribuit, proelii Salaminii descriptio in magna dignitate summam quoque evidentiam habet, res ut omnis ostendi potius oculis, quam auribus narrari videatur.

A morum notatione exigua est hujus tragoediae laus; unius enim sere Darii mores diligentius vel narrando expressi, vel ab ipso loquente proditi et patefacti. Contra multis iisdemque egregiis morum praeceptis ac sententiis abundat. Incertas enim hominum spes, et fortunae nimium fallaces blanditias (v. 91 sqq.), periculofam magnarum opum ac divitiarum conditionem (v. 161 sqq.), animi humani nimiam in sperando timendoque temeritatem (v. 598.), insolentis hominum superbiae poenas (v. 817.) apto et gravi sermone declarari videas. In sensibus autem et affectibus cum alibi, tum in hac quoque tragoedia regnat Aeschylus. Chorus enim, et Atossa, et nuntius, denique Xerxes, per vices metum, consternationem, luctum, dolorem, pudorem, desperationem ita perspicue produnt, ut non fictum poetae sermonem, sed verissimas naturae voces audire tibi videare. Nulla unquam flebilior elegia condita est, quam alterna illa Xer-

xis et Chori querela! Quam sinceram animi pietatem, quam fervidos desiderii igniculos illa senum canticâ spirant, quibus tum evocant animam Darii, tum abeuntem prosequuntur!

Nullum autem aliud fabulae argumentum deligere poterat, quod magis Atheniensium animos alliceret, quam Persarum ab iis nuper devictorum historiam; in quo sic versatus est, ut ubicunque commode fieri posset, se auri- bus populi daret, ejusque laudis avaritiae satisfaceret.

Omnino autem sic misericordiam theatri movit, ut animos utrimque a mollitie et immanitate abduceret; sic metum, ut eos a nimia audacia non magis, quam ab ignavia imbelliaque avocaret; διὰ ἐλέου καὶ φόβου, ut ait Aristoteles, ποιῶν τῶν τοιούτων παθημάτων κάθαρσιν.

EXCURSUS II.

DE SERIE REGUM PERSARUM AESCHYLEA

ad vers. 762 sqq.

Stanlejo Aeschylus multum a reliquis historicis in recensenda Persiae regum serie discedere videtur. Verum si rem attentius disquiramus, nulla fere inter Herodotum et Aeschylum discrepantia invenietur, certe non ejusmodi quam conciliare difficile sit. Primum Persarum regem Aeschylus *Medum* dicit. Eundem nominat Suidas: Μῆδος ὁ τῶν Περσῶν βασιλεύς. Est autem ille *Darius Medus*, alias *Astyages* dictus. Quod ipse Stanlejus Cedreni auctoritate confirmavit, qui (pag. 142.) Μῆδος Δαρεῖος, inquit, καὶ Ἀστυάγης ἐλέγετο, πάππος δὲ ἦν Κύρου. *Astyages* hujus, s. *Darii Medi* filius, quem Aeschylus non nominat, est *Cyaxares*. Ejus filius *Cyrus* tertius ab Aeschylo numeratur. Quartus, quem non nominat, ejus filius est *Cambyses*. Quintus *Smerdis*. Jam inter hunc et *Darium* in Aeschyleo verborum contextu sextus *Maraphis*, septimus *Artaphrenas* recensentur. Stanlejus hoc ita explicat, post necatum a septem conjuratis *Smerdin* *Magum* non statim *Darium* regnum excepisse, sed e ceteris conjuratis nonnullos ante eum regnasse, quibus ille e medio sublatis demum imperio potitus sit. Atque in eandem fere sententiam ivit *Waltherus*, in singulari libello, quo hunc locum illustravit; existimans Aeschylum ex antiquioribus Persi-

cae historiae fontibus hausisse. (Cf. Waltheri commentatio de antiquissimis Asiae monarchis ad locum Aeschyli v. 762 sqq.)

Ego vero haud scio, an totus hic versiculus:

Ἑκτος δὲ Μάραφίς, ἑβδομὸς τ' Ἀρταφρηνῆς,

a glossatoris potius, quam ab Aeschyli manu profectus sit. Cum nimirum septem principes Persarum ad Smerdin tollendum conjurasse notum esset, (eorum nomina apud Ctesiam haec sunt: Onophas, Idernes, Norodobates, Mardonius, Barises, Artaphernes, Darius; apud Herodotum vero Otanes, Hydarnes, Megabyzus, Gobrias, Aspathines, Intaphernes, Darius) scholiastes forte quidam, ad explicanda Aeschyli verba οἷς τὸδ' ἦν χρέος, adiecerat septem conjuratorum nomina tribus senariis inclusa, e quibus tertius eo facilius in textum irrepere potuit, quod numerus ἑκτος ordini regum ab Aeschyleo enumeratorum responderet. Certe si abesset hic versiculus, nihil ad sensus orationisve absolutionem desideraretur. Praeterea me offendunt duo nomina regum nude sic deinceps posita. Melius quoque illo versu deleto verba ἐγὼ πάλου τ' ἔκυσσα cum antecedentibus cohaerent, et Herodoti narrationi optime convenerint. Sed nolumus huic conjecturae diutius imminori.

IN

AESCHYLI

AGAMEMNONEM.

IN
AESCHYLI
AGAMEMNONEM.

ARGUMENTUM TRAGOEDIAE.

Bello Trojano jam ad finem vergente, uxor Agamemnonis Clytaemnestra speculatori in excubiis posito hoc negotium dederat, ut diligenter signum observaret, quod Graeci expugnata Troja, ignibus accensis, (ita enim convenerat) edituri essent. Ipsa enim adulterii cum Aegistho initi sibi conscia, verensque ne Agamemnoni ejus criminis poenas daret, consilium cum adultero ceperat, mariti e bello reducis interficiendi. Ille igitur Φύλαξ in regii palatii tecto constitutus (Agam. v. 3.) primus in hac tragoedia spectatorum oculis objicitur, sortem suam deplorans, vigiliaeque jam in longum extractae labores et molestias, quibus defungi aliquando misere cupiebat, enarrans (v. 1 — 22.). Quae dum secum loquitur, repente facem in proxima specula accensam conspicit, indeque summo cum gaudio Trojam captam, seque competentem voti sui factum intelligit. Protinus itaque pergit ad Clytaemnestram, laetum ei nuntium allaturus (v. 23 — 39.). Jam in scenam prodit Chorus, v. 40., qui senibus constat, propter aetatem a bello immunibus, praesidioque urbis relictis (v. 72.) Hi speculatore illo non viso adeoque victoriae Graecorum nondum gnari, de

bello Trojano sermonem faciunt, anxios se de exitu et suspensos animis esse haud obscure significantes. Etenim succurrit ipsis prodigium illud duarum aquilarum, quae, cum principes Graecorum ad expeditionem Trojanam suscipiendam congregabantur, ante ipsum palatii regii atrium, leporem gravidum, unguibus extremo in cursu impeditum, devoraverant. Quod etsi Calchas Graecis faustum belli quamvis diurni exitum portendere denuntiaverat, obscure tamen averfatus erat infortunia, quae Graecorum expeditionem turbare possent ex ira Dianae, ipsi domui Agamemnonis propter illud ostentum aquilarum miserum cum foetu leporem ante partum necantium, infestae. Quin etiam preces addiderat augur, ut averteret hanc Dianae vindictam, ne forte ea navibus Graecorum ventum adversum immitteret, seque in faulta quadam victima (Iphigeniam innuerat) expiari vellet; hoc enim semen fere discordiae scil. inter Clytaemnestram et Agamemnonem, ex eoque ne quid redituro regi accidat metuendum esse. Haec igitur Calchantis vaticinia obscure tum quidem enuntiata, post autem, cum, navibus in Aulide vento adverso impeditis, Iphigenia placandae Dianae immolata esset, in clariore luce posita jam altius repetit Chorus, seseque cruenti illius [sacrificii] historiam persequitur, subinde prodens timorem novi alicujus mali, quod ex caede Iphigeniae serius ocus emerfurum esse praesagit (v. 169 sqq.). Postremo boni senes, ut omnia bene eveniant precati, oratione convertuntur ad Clytaemnestram (v. 265.), quam paulo ante jam de nocte surgentem diisque omnibus sacra facientem mirati fuerant (v. 83 sqq.). Haec ipsis Trojam hac nocte captam esse nuntiat, quomodoque id ex signo facum accensarum liquido cognoverit, ostendit (v. 271 — 357.). Quibus auditis Chorus Jovi gratias agit, multisque verbis Trojae sortem Paridisque debitam poenam profecutus (v. 358 sqq.), tandem eo delabatur, ut obscuram animi sollicitudinem prodat, qua, veritus, ne Agamemnoni,
vel

vel ex civium, tot suorum bello caesorum funera querentium, odio, vel ex deorum invidia, novae etiam infortunia immineant, seniliter angitur (v. 438 — 481.). Extremo loco de veritate nuntii aut signi dubitat, metuens ne Clytaemnestra nimis forte credula ante victoriam triumphaverit (v. 482 — 496.). Cui tamen suspicioni medetur regina, praeconem Archivorum e longinquo advenientem conspicata (v. 497 — 510.); qui jam in scenam delatus, salutatis diis, a Clytaemnestra compellatus, Trojam dirutam esse confirmat, de belli calamitatibus exponit, regemque salvum brevi venturum ostendit (v. 511 sqq.); post, quum eum Chorus de Menelao percontatus esset, aegre adducitur, ut significet, classem Archivorum procellis vexatam, naufragioque disjectam esse; adeo ut Menelao quid factum sit, quo devenerit, salvusne sit an perierit, dicere non possit (v. 623 — 688.). His dictis accinit Chorus, multaque super Helenae raptu Paridisque crimine iustoque exitio questus, convertitur ad Agamemnonem, quem procul advenientem conspexerat (v. 689 sqq.). Neque ita multo post rex ipse prodit in scenam, curru vectus, comitemque Cassandram secum adducens. Is primum quidem animi sensus expromit, diisque gratias agit (v. 810 sqq.); deinde obviam ei procedit Clytaemnestra (v. 855.), et quae marito diutius absentis desiderio curaue passa fuerit narrando persecuta, aut ementita potius, rogat virum, ut nunc jam de curru descendat, aedesque longo post tempore invifat. Cum autem honoris causa viam purpureis stragulis sterni iussisset, initio negat Agamemnon se pedibus purpuram calcaturum, veritus scilicet, ne propter superbiam in invidiam numinis incurreret; sed victus tandem precibus et argumentis Clytaemnestrae cedit. Remotis igitur arbitris (a Cassandra enim peregrina Graecam linguam intelligi non putabat) Chorus jam paulo clarius quidem (v. 975 sqq.), sed tamen tectis adhuc

verbis fatum Agamemnonis praefagit. Clytaemnestra denuo aedibus exit (v. 1033.) Cassandramque curru descendere jubet. Haec diu silens, postquam Clytaemnestra morae impatiens in domum rediit furibundae similis Apollinem inlclamat (v. 1070.), caedemque regis instantem, propheticis verhorum involucris usa, vaticinatur. Quibus auditis Chorus vehementer perturbatus, curiosis interrogationibus eo tandem Cassandram adducit, ut clare ac perspicue rem eloquatur (v. 1247.); denuntians, jam in eo esse, ut Agamemnon ab uxore ejusque adultero interficiatur. Addit sibi quoque ab ejus manibus necem satis destinatam; venturum tamen ostendit ultorem, Orestem scilicet, poenas de scelestâ regina ejusque adultero sumturum. Haec vaticinata aedes intrat, morti se oblatura. Paulo post audiuntur Agamemnonis intus vulnerati et moribundi clamores (v. 1355.); choroque altercanti, ac quid sibi faciendum sit trepide deliberanti, supervenit Clytaemnestra (v. 1383.), qua ratione, et quam ob causam caedes Agamemnonis perpetrata sit, ultro enarrans. Minisque Chori spretis ei contemptis indicat se jure maritum occidisse, propter Iphigeniam crudeli nece mactatam; deinde partem culpae in malum Atridarum genium confert, Atrci scelerum etiam in filio vindicem. Tandem egreditur Aegisthus (v. 1388.), ferox et laetabundus, quicum Chorus graviter expoſtulat; resque haud dubie ad ferrum spectare videtur. Clytaemnestra tamen, verita ne scelera sceleribus cumulando iram deorum sibi contrahat, Aegisthum spernere minas plebeculae jubet; atque, rebus feliciter gestis contentum, in posterum a vi et caede, si fieri possit, abstinere.

FABULAE AGAMEMNONIS FUNDUS, ITEM
SCENAE LOCUS, TEMPUS, PERSONAE,
ORNATUS SCENICUS.

Hactenus de argumento tragoediae; sequitur ut de fabulae originibus pauca dicamus. Agamemnonem a Clytaemnestra ejusque adultero, eodem die quo redierit in patriam, occisum esse, jam ante Aeschylum Homerus auctor fuerat. Cui si credimus, Agamemnon uxorem ad bellum Trojanum proficiscens probo cuidam et spectatae fidei viro, eique *αοιδῶ* commendaverat, cujus monitis non magis, quam ipsa animi sui indole, utpote quae per se bona esset, Clytaemnestra sublevata diu fortiter resistit Aegisthi precibus ad indignum adulterii facinus eam sollicitantis. Postea vero Aegisthus istum *αοιδῶν* in desertam insulam deportavit, eoque sibi ad expugnandam reginae pudicitiam viam munivit (Odyss. III. v. 464 sqq.). Quam cum deinde sibi morigeram habuisset, consilium cepit Agamemnonis, cum primum rediisset, insidiis interficiendi (Odyss. IV. 91.). Itaque duobus auri talentis conduxit speculatorem, qui redditum Agamemnonis observaret. Is totum fere annum excubias agens, diligenterque ne se effugeret, cavens, tandem, ubi eum procul advenientem conspexerat, ilico Aegistho nuntiavit. Re comperta Aegisthus viginti robustos homines in insidiis constituit, regemque convivio exceptum adortus est. Pugnaque inter utriusque socios coorta, et Agamemnon trucidatur, et socii ab utraque parte mutuis caedibus conficiuntur (Odyss. VI. 150 sqq.). Tristem hunc vitae exitum ipse Agamemnon Ulyssis flebiliter narrat, ad inferorum sedes delapso. Se nihil tale opinantem, suum potius adventum liberis famulisque gratum fore sperantem sceleratae uxoris dolo captum atque ab Aegistho ad exitiales epulas vocatum fuisse. Ibi se sociosque circa craterem menfasque plenas trucidatos concidisse, ipsumque moribundum jam frustra manus ad gladium intendentem

audivisse miserabilem Cassandrae vocem, ad latus suum a dolosa Clytaemnestra interfectae. Haec igitur est Homerica rei narratio, quam Aeschylus multis modis immutavit. Aeschylus enim Iphigeniae mactatione Clytaemnestram, ut maritum ulcisceretur, incensam esse perhibet; hanc autem fabulam Homerus prorsus ignorat. Aeschylus Agamemnonis reditum ab excubitore, cui Clytaemnestra hoc negotium dedisset, observari fingit: Homerus ab Aegisthi speculatore pecunia ad eam rem conducto. Aeschylus caedem Agamemnonis in ipsius aedibus perpetratam ostendit, Homerus contra in Aegisthi domo occisum esse narrat. Aeschylus in balneo, singulari quodam strategemate, indusio scilicet, quod manicas non haberet, irretitum ipsius Clytaemnestrae manu occisum; Homerus autem inter convivium ab delecta manu armatorum ex insidiis circumventum esse dicit. Pindarus Pyth. XI, 26. Agamemnonem a Clytaemnestra Argis una cum Cassandra interfectum scribit; utrum vero illud ira propter filiam a patre immolatam accensa, an adulteri monitis adducta fecerit, in dubio relinquit.

Scenam dramatis Argis esse ante regias Agamemnonis aedes, Aeschylus ipse diserte notavit. Ac speculator ille quidem in tecto palatii excubiarum causa constitutus erat. Chorus vero, reliquaeque personae in platea s. area ante regis palatium partes suas agebant.

Actio autem fabulae matutino diei tempore incipit; quod e v. 25. colligitur, ubi speculator se reginam e somno excitatum ire declarat. Reliquae vero diei horae nusquam in hac tragoedia notis designantur.

Personae dramatis praeter Chorum senum Argivorum, hae sunt: speculator, Clytaemnestra, praeco ab Agamemnone missus, Agamemnon, Cassandra, Aegisthus.

„Chorus constabat quindecim hominibus. Schol. Aristoph. ad Equites: ὁ δὲ Τραγικός ἐστὶ ὡς Ἀισχύλος Ἀγαμέμνονι. Cave vero, ne hoc intellexeris factum esse lege

At-

Attica, qua cautum est, ne chorus personis ultra quindecim constitueretur: etenim lata est lex ista post hanc Tragoediam exhibitam; nempe occasione Eumenidum, fabulae hujus tragoediae (quae Orestias dicta) tertiae.”
Stanl.

Speculatorem illum, qui prologum agit, Agamemnonis *θεράποντα* fuisse significat graeci argumenti scriptor; cujus verbis in quibusdam libris additur: *οὐχὶ δ' ἀπὸ Αἰγίσθου ταχθεὶς φύλαξ*. Sed ipse, nec quis sit, nec a quo ignem aut facem, expugnatae Trojae indicem, observare jussus sit, commemorat.

„Praeconis, ut recte observat Stanlejus, graeci argumenti auctor nomen Talthybii suo Marte apposuit; nam apud Aeschylum nullum est. Et quare Talthybii potius quam Eurybatis ei affinxerit, incertum est. Apud Senecam in Agamemnone is nuntius, qui Trojae excidium et Graecanicae classis naufragium Clytaemnestrae indicat, Eurybates dicitur. Uterque et Talthybius et Eurybates praecones erant Agamemnonis, quorum apud Homerum multa mentio.”

Ceterum in edd. Turn. Vict. et Canteri personis hujus Dramatis annumerabatur *Ἄγγελος*, cui tribuebantur ista, quae v. 268 sqq. dicuntur; quae Choro tribuenda esse recte Stanlejus intellexit, nuntiumque illum e numero personarum circumscribendum esse vidit.

Scena longam urbis plateam repraesentabat, passim aris deorum ornatam, cf. v. 91 sqq. cujus in anteriore parte visebatur Agamemnonis regia. cf. v. 3. 529.

Absolvitur autem haec tragoedia scenis XVI., quarum prima v. 1 — 39. agitur a speculatore solo secum loquente; secunda v. 40 — 264. Chori canticum continet, Clytaemnestrae sacra faciente; tertia v. 265 — 361. Chori et reginae colloquium de Trojae expugnatione ignibus accensis significata; quarta Chori oden, qua ejus urbis casum celebrat, v. 362 — 496; quinta brevem Clytaemne-

mnestras, quae praeconem procul conspexerat, cum Choro confabulationem, v. 497 — 510.; sexta iisdem praesentibus praeconis narrationem, v. 511 — 622.; septima, digressa Clytaemnestra, Chori et praeconis de reditu Graecorum colloquium, v. 623 — 688.; octava Chori carmen, v. 689 — 782.; nona Chori et Agamemnonis dialogum, tacente Cassandra, v. 783 — 854.; quibus scena decima accedit Clytaemnestra, v. 855 — 974., qua cum Agamemnone domum ingressa, Chorus, undecima scena, Cassandra in curru remanente, animi metum de Agamemnonis fortuna cantico exprimit, v. 975 — 1032. Scena duodecima Clytaemnestra frustra Cassandram curru descendere et se sequi jubet, v. 1033 — 1066. Decima tertia Cassandras vaticinia ejusque cum Choro colloquium habet, v. 1067 — 1351. Decima quarta sequitur Chori in duas partes discedentis, caeli Agamemnonis clamore audito, dialogus, v. 1352 — 1372. Decima quinta Chori cum Clytaemnestra altercatio, v. 1373 — 1577. Ultima Aegisthum siliit coram Clytaemnestra et Choro ferociter Agamemnoni caeso insultantem, Chori autem mihi et opprobria superbe contemnentem; quem tandem Clytaemnestra partim mitigans, partim confirmans domum abducit.

IN SCENAM I.

v. 1 — 39.

Speculator in tecto aedium regiarum constitutus annuarum excubiarum molestias queritur v. 1 — 7. earumque causam exponit v. 8 — 11. Simul domus Agamemnoniae fortunam absente domino haud optime administratae identidem deplorare se significat v. 12 — 18. Iterumque, ut mox ab excubandi labore vacatio detur, optanti v. 20. 21. repente conspicitur ignis in proxima specula accensus, quem summo cum gaudio excipit, ac Trojam captam esse reginae nuntiaturus descendit.

Ob-

Observandum est autem, poëtam nostrum hujus excubitoris animum Agamemnoni fidum ac benevolum esse finxisse, ne quis forte Homericæ narratione de Aegisthi speculatore duobus talentis corrupto deceptus aliter sentiat. Cum enim v. 18 sq. testetur, se domus Agamemnoniae sortem deplorare, quod a pristina, quæ optima fuisset, administratione ad statum deteriorem deflexerit; cum v. 34. disertis verbis optet, ut sibi contingat regi exoptatissimo manus porrigere, quid est quod quis amplius ad fidem hominis in regem agnoscendam requirat? Aeschylus autem hujus famuli conditionem callidissime sic efformavit, ut bene quidem illicitam inter Aegisthum et reginam consuetudinem divinasse (v. 37.), nihil autem de insidiis regi paratis rescivisse videatur. Hoc modo spectantium curiositatem excitari necesse erat, sed ita ut augetur iis fames, non ut satietatem continuo cognoscendi caperent. Praeterea decem primis versibus scienter effecit poëta, ut spectator, quis loquatur, quid rerum gerat, quo in loco sit constitutus, facile intelligat; neque tamen in his quidquam theatri causa dici, sed omnia potius e loquentis ingenio et conditione fluxisse videantur.

v. 1 [sq. Θεούς — μῆχος] *Deos equidem posco horum laborum finem, annuarum excubiarum vacationem.* Abreschius Pauwiusque vulgatam lectionem μῆχος defendunt; quæ nobis, quocumque modo construatur, durum orationis nexum efficere videtur. Nam sive cum scholiasta praepositionem κατὰ subintelligas, sive, quod durius est, μῆχος quasi adverbii loco positum ad illa ἢν κοιμώμενος trahas, impeditior sit, quam pro reliqua hujus prologi facilitate ferri potest, orationis structura. Itaque praesensendum est μῆχος, ut in Φρουρᾶς ἐτείαις μῆχος sit ἐπεξήγησις quaedam et uberior declaratio verborum τῶνδ' ἀπαλλαγὴν πόνων, ex quo simul verborum concinnitas efficitur Aeschylæ valde familiaris. Eundem in modum λαμπρόος το σύμβολον explicatur per subsequencia αὐγὴν πυρός, et quod

quod continuo sequitur, ἐκ Τροίας Φάτιν, ei perspicuitatis ergo additur ἀλώσιμόν τε βάξιν. Praeterea, ut alibi apud nostrum ἄκος et ἄχος permutata a librariis vidimus, sic apud Herodotum quoque c. 151., ubi legitur ἐπεὶ τι δὲ κακοῦ οὐδὲν ἦν σφι μῆχος, in quibusdam vet. lib. erat μῆκος, quod est ab nonnullis editoribus eo loco servatum.

Φρουρᾶς ἐτείαις] Notandum est hunc excubitorem nocturnum tantum fuisse, ita ut singulis diebus a solis ortu ad occasum alius, qui interdum ab aedibus observaret, ejus vices exciperet. Quod cum ipsa rei natura, tum illa quae sequitur muneris descriptio docet.

ἢ κοιμώμενος] qua scil. Φρουρᾶ excubans, quas quidem excubias agens desuper in tecto Atridarum. — ἀγκαθεν Standlejus vertit super, Heathius jamdudum, a longo tempore. „Verum et hic et alibi idem est quod alias ἄνωθεν. desuper, ex edito loco. De tecto enim aedium observasse speculatorem dubitare non sinit versus 317., ἐπειτ' Ἀτρείδων ἐς τόδε σκήπτει στέγος Φάος. Sic autem adverbio ἀγκαθεν iterum utitur noster Choëph. v. 425. ἄνωθεν ἀνέκαθεν κτύπω ἐπιρροθεῖ, et Eumen. v. 375. ἀγκαθεν βρυπεσῆ καταφέρω ποδὸς ἀκμάν, quomodo nempe apud Atticismi observantes perpetuo usurpari volunt Phrynichus et Thom. Magister, licet, ut hic addit, Herodotus semel de tempore adhibeat; imo saepius, vid. lib. II. c. 43. V. 62. VI. 63.” — Abresch.

v. 3. στέγαις Ἀτρείδων] cf. v. 526. Apud Sophoclem in Electra v. 9. Pelopidarum vetus regia Mycenis ponitur.

κυνὸς δίκην] Aeschyli aetate comparatio a cane ducta, non magis ignobilis erat, quam Homericam similitudo ad Ajacis fortitudinem designandam ab asini indolentia petita. Hac imagine igitur summa in vigilando fides et assiduitas designatur. cf. v. 615. 696.

v. 4—6. ἀστρῶν — αἰθέρι] astrorum vidi nocturnam concionem s. chorum, et splendidos illos coeli rectores, in

aethere eminentes, qui hiemem et aestatem mortalibus ferunt. ὀμήγηυριν ἀστρῶν Musæus quoque dixit. λαμπροῦς δυνάστας solem ac lunam intelligit, quod Virgilius sub Liberi et Cereris nomine sic alloquitur:

vos o clarissima mundi

Lumina, labentem coelo quae ducitis annum.

δεσπότην κόσμου solem appellat auctor Orphicor. hymn. VII. 16. Ac si quis quaerat, quomodo vigil nocturnus solem contemplari potuerit, facile respondetur, eum occidente sole in stationem suam concessisse, nec eam priusquam sol ortus esset, praesertim aestivo tempore reliquisset. Si quis tamen cum Bothio Zodiaci signa intelligere velit, nihil impedit; incommodum tamen est, quod illa jam in verbis ἀστρῶν — νύκτερον ὀμήγηυριν comprehenduntur.

v. 8. καὶ νῦν — σύμβολον] „Quin cum maxime, quin etiam nunc observo facis signum, quasi dicat, necdum finem sortitur vigilandi labor.” Abresch.

v. 8 sq. λαμπάδος σύμβολον facis s. ignis accensi signum amplius exponitur per αὐγὴν — βᾶξιν, splendorem ignis qui afferat nuntium a Troja, ejusque expugnatae famam. Sed hujus Φρυκτωρίας ratio accurate et copiose describitur infra v. 291 sqq.

v. 20 sq. ὧδε γὰρ κρατεῖν γυναικὸς ἀνδρόβουλον ἐλπίζω κέαρ] Mirum est, quantum in his explicandis inter se dissentiant interpretes. Sunt qui vertant ἀνδρόβουλον de viro sollicitum, quae notio vereor ut huic vocabulo recte subjiciatur. Stanlejus interpr. viro insidiantem, existimans ex versu 18. et 35. intelligi, speculatorem insidiarum quas Clytaemnestra marito strueret gnarum fuisse. In quo falsus est vir doctissimus. Nam quod v. 18. se casum Agamemnoniae domus deplorare, quodque postea v. 36 sq. dicit:

τὰ δ' ἄλλα σιγῶ, βοῦς ἐπὶ γλώσση μέγας
βέβηκεν,

in eo apertum est nihil aliud quam vitam reginae tangi impermissa gaudia cum moechno captantis: hoc eloqui clarius propter timorem veretur, idque proverbio significat, quod de iis, qui libere loqui non auderent, usurpabatur. Deinde quod addit, ipsas aedes, si vocem acciperent, clarissime elocuturas, v. 37. 38., hoc nullo modo de insidiis regi structis, de adulterio vero optime intelligi et callidissime dici poterat. Quid? quod Aeschylus ipse pugnantia secum frontibus adversis, ut ait Horatius, composuisset, si speculatorem hunc v. 34. ut sibi contingat regi dexteram porrigere, fideliter sane et humaniter optantem, adeo simul perfidum sinxisset, ut nollet ei, quod ejus vitae strueretur, exitium indicare. Et si adulterium Clytaemnestrae regi proderet, verendum erat, ne sibi non crederetur, in detegendis adulteri insidiis non item. Quae quum ita sint, ἀνδρόβουλον quidvis aliud potius quam viro insidiantem significet. Pauwius Robortellianam lectionem amplexus ὦδε γὰρ κρατεῖ γ. α. ἐλπίζου κέαρ hoc modo eam interpretatur: *Sic enim continuat mulieris de viro cogitans sperare animus.* Enimvero ut hoc non urgeam, ita nec sensum satis aptum, nec planum verborum cum antecedentibus nexum effici, vel unum sufficit ad evertendam Pauwii sententiam, quod verbo κρατεῖν et adjectivo ἀνδρόβουλον significationem tribuerit prorsus ab his vocabulis alienam. Nam neque illud *continuaré* umquam significat, neque hoc potest verti *de viro cogitans.* Abreschius eadem Robortelli lectione praelata, sensum esse decernit istum: *Ita quippe me facere jubet mulieris viro insidians et sperans animus.* Cujus opinionem susfragari non possumus, quod insidiarum Clytaemnestrae gnarum fuisse speculatorem ponit, id quod secus esse paulo ante demonstravimus. Nec in verbo κρατεῖν jubendi notionem facile quaesiverim. Heathius, ἐλπίζει corrigens, ita vertendum existimat: *hucusque enim voti se competent futurum sperat mulieris cor viro favens,* aut, si quis malit, *viri desiderio captum;* utrumque enim significare pos-

posse epitheton ἀνδρόβουλον. Quod si vel maxime viro doctissimo concederem, fieri posse ut vocabulo ἀνδρόβουλον haec vis et potestas subijciatur, (nam nunc quidem exempla, praefertim ex Aeschylō petita, delidero) tamen eam vim verbi ab hoc loco alienissimam esse contenderem. Quomodo enim Speculator, qui animum reginae nosset, eum *viro fauentem*, aut ejus *desiderio captum* diceret? Cl. le Grand, distinctionem post κέαρ tolli, et v. 12. πρὸ εὖτ' ἂν δὲ — scribi jubet εὖτ' ἂν γέ. quo facto locum sic intelligendum esse existimat: *Sic enim contineri posse mulieris accensum amore animum spero, si trepida istac roscidaque utar noctis requie somniis inaccessa.* Scilicet in ea est opinione vir doctus, ista verba εὖτ' ἂν δὲ — non habere, unde pendeant, nisi cum prioribus uno tenore jungantur, quod secus esse post apparebit. Nec video, quam vim ad continendum mulieris animum continuatae speculatoris excubiae habere potuerint. Accedit denique illud, quod ἀνδρόβουλον minus commode interpr. *amore accensum.* Nobis vero epitheton illud nihil aliud significare videtur, quam *animum virilem*, h. e. *viriliter* vel *sapientem* vel *ferocientem*, seu secundum veriorem scholiastae paraphrasin (alteram enim, quam offert, κατὰ ἀνδρὸς βουλευόμενον, h. e. *viro insidiantem*, supra consutavimus) τὸ μείζονα ἢ κατὰ γυναικίκα βουλευόμενον. Atque hunc sensum vocabulo tribuendum esse, non solum versus 358. confirmat, ubi Chorus Clytaemnestrae his verbis blanditur:

Γύναι, κατ' ἀνδρα σώφρον' εὐφρόνως λέγεις,

h. e. *regina, pro virili tua prudentia, et quae muliebre ingenium superet, sapienter loqueris; sed etiam, ut sic interpretemur, usus loquendi cum universo verborum contextu suadet.* Ut enim Choëph. v. 624. γυναικοβούλους μήτιδας φρενῶν, nemo aliter explicaverit, quam per *muliebria consilia*, sic h. l. ἀνδρόβουλον κέαρ est *virilis animus, viriliter sapiens, s. ferociens.* Κρατεῖν autem nihil aliud est, quam *vincere.* Itaque Speculator haec dicit: *Quin*

etiam nunc in eo sum, ut observem facis illud signum, Trojam captam esse, mihi nuntiaturum; sic enim, h. e. quod si contigerit, spero fore, ut mulieris viriliter ferocientem animum vincam; h. e. spero me effecturum, ut, cum audiverit maritum expugnata Troja mox ad patrios lares reversurum, ab illa licentia in posterum absteat, maritoque potius quam adultero obsequatur. Quod verum esse, magis etiam v. 31 sqq. colligitur, ubi fidus in regem speculator se domini collapsam rem domesticam hoc nuntio accepto restitutum affirmat. Quod quomodo aliter interpretemur, nisi hac ratione, ut speret homo, Agamemnonis reditu impotentem Clytaemnestrae animum commotum iri, ut ad fidem regi marito suo debitam revertatur?

v. 12 — 19. εὔτ' ἄν — διαπονουμένου] Ex quo tempore autem hic sub dio pernocto, cubilique utor a somniis non frequentato (metus enim somni loco mihi praesto est, ne unquam arcto somno palpebras claudam); quando igitur cantare aut vociferari institui, hoc quidem oppositum adhibens somni remedium, tunc soleo gemens domus hujus infortunia deplorare, nequaquam, sicut olim, optime administratae. In errorem duxit interpretes, quod illud εὔτε redderent interea, quum vertere debuissent, quando, aut ex quo tempore. Sic Sept. adv. Theb. v 344. εὔτ' ἄν πόλις δαμασθῆ. Igitur totus ille locus est ὑπέμβραχτον, ubi oratio excurrit a verbis εὔτ' ἄν δὲ usque ad ἐπισκοπούμενην, ibi autem insistit, parentheli φόβος γὰρ — συμβαλεῖν ὕπνω interjecta; deinde constructione illa resumta ὅταν δ' αἰεῖδειν etc. usque ad finem decurrit.

νυκτίπλαγκτος εὐνή est cubile, ubi quis non dormit, sed potius discurret, ein unstütes Nachtlager. ἔνδροσος roribus et pluviis expositus.

v. 14 sq. φόβος γὰρ ἄνθ' ὕπνου — συμβαλεῖν ὕπνω] Vocabulum ternis versibus proxime inter se junctis ter recur-

currit, praeter morem Aeschyli, variare verba soliti. Itaque, nisi ἀλλέω pro ἄνθ' ὕπνου placeat, si in codd. legeretur:

τὸ μὴ βεβαίως βλέφαρα συμβαλεῖν ἐμέ.

hoc sane praeferrem.

v. 16. μινύρεσθαι, minurire, minurizare, proprie est avium, ut lusciniae vel hirundinis; transfertur autem ad submissam tenuemque vocis querulae modulationem.

v. 17. ὕπνου — ἄκος] Significat autem speculator, se nocturnum tempus fallere cantando aut minuriendo, ut qui saepe hoc remedium adhibeat, ne somno opprimatur. Non nimis scilicet urgendum est etymon verbi ἀντίμολπον in explicanda ejus notione, cum h. l. nihil amplius notet, quam *adversum, discrepans* aut *oppositum*. Sic in Eurip. Med. v. 1126. ἀντίμολπος ὀλολυγῆς κωκυτὸς est ejulatio valde ab ejulatu discrepans, redditurque a Scholiasta per ἀντίφθογγον, ἐναντίον τῆ εὐχῆ.

Pro ἐντέμων ἄκος Heathius conj. legendum esse ἐντείνων, voce sublata intendens. Frustra, si quid video. Sed induxerant hominem doctissimum ineptiae Pauwianae, qui illud ἐντέμων ἄκος ἀντίμολπον ita declaraverat intelligendum esse, ut significaret: *hoc cantionis contra somnum remedium sicut victimam (ὡς σφάγιον) incidens vel disseicans*. Sane ridicule. Nemini autem nisi Pauwio in mentem venire poterat, tropum illum, qui latet in locutione ἄκος ἐντέμνειν, adeo urgere et premere, ut absurdum quid exiret, non poetae vitio sed interpretis calumniae tribuendum. Ἄκος ἐντέμνειν nihil aliud est, quam *remedium parare*, quoniam prima medicamenta erant herbae et radices, quae refecando parabantur. Sic in Eurip. Andromacha v. 121. εἴ τι σοι δυναίμαν ἄκος τῶν δυσλύτων πόνων τεμεῖν; ubi τεμεῖν, pro eo quod vulgo legebatur εὐρεῖν, recte a Brunckio V. Cl. revocatum est. Etenim Scholiastes quoque τεμεῖν in suo codice legerat; quod testatur ejus explicatio: Τεμεῖν] ἀπὸ τῶν ῥιζοτομούντων ἢ μεταφορᾶ.

τεμείν οὖν ἀντὶ τοῦ εὐρέσθαι. Sic apud nostrum Choëph. 537. ἄκος τομαῖον πημάτων. In locutione igitur ἐντείνων ἄκος servatur metaphoraë constantia; utrumque enim vocabulum a medicinae similitudine ad quodvis aliud remedium translatum; at si poëta scripsisset ἐντείνων, *intendens*, vitiose illud cum ἄκος conjunxisset, unamque metaphoram a chordarum vel vocum sonis ductam cum alia ex medicorum arte sumpta conglutinasset.

v. 19. διαπονεῖν h. l. i. q. διοικεῖν, *administrare*.

v. 20 sq. νῦν — πυράς.] *Nunc vero felix et fausta mihi sit vacatio a labore, nocturno igne jam, qui laetum nuntium offerat, apparente.*

v. 22 sqq. ὦ χάρη — χάριν.] *O salve fax noctis diurnam lucem, h. e. clarissimam prosperitatem, et multorum chororum institutionem nobis nuntians, qui Argis ob hunc eventum celebrabuntur.*

ἡμερήσιον Φάος.] Comparavit Stanl. Persl. v. 298. 299. Agam. v. 530.

v. 28. ὀλολυγμὸν εὐφημοῦντα.] „ὀλολύζειν et ὀλολυγμὸν in meliorem saepe partem sumit Aeschylus; ut v. 595. ἀνωλόλυξα μὲν πάλαι χαρᾶς ὑπο· et v. 603. ὀλολυγμὸν ἄλλος ἄλλοθεν κατὰ πτόλιν ἔλασκον εὐφημοῦντες ἐν θεῶν ἔδραις.” Stanl.

Sensus: *Jamque Agamemnonis uxorem clara voce excito, ut celeriter de lecto surgens in aedibus clamorem gaudii gratulationisque plenum huic faci occinat, si quidem captum est Ilium, ut aperte fax illa nuntiat.*

v. 31. αὐτός — χορεύσομαι.] *Atque ipse ego choreae praesultator ero. προοίμιον non solum est citharoedorum (das Vorspiel) sed etiam saltatorum (der Vortanz). Significat igitur se ipsum publicae ovationis initium facturum.*

v. 32. τὰ δεσποτῶν — θήσομαι.] *Collapsam enim dominorum h. e. Agamemnonis fortunam restitutam. Melius enim est εἶ et θήσομαι jungere, quam, quod Abreschio*
pla-

placuit, εὖ et πεσόντα, quainquam alibi quoque εὖ πίπτειν usurpatur. cf. v. 19.

v. 33. τρίς ἔξ βαλούσης — Φρυκτωρίας] *cum mihi ista speculatio optime euenerit; sumta comparatione e lusu tesserarum, ubi si ternis tesseris ludas, optimus jactus est, ter sena puncta jecisse.* „Paroemia fatis nota Zenob. Cent. 4. Adag. 23. τὸ μὲν γὰρ τρίς ἔξ τὴν παντελῆ νίκην δηλοῖ· τὸ δὲ τρεῖς κύβοι τὴν ἥτταν. πάλαι γὰρ τρισὶν ἐχεῶντο πρὸς τὰς παιδιὰς κύβοις, καὶ οὐχ, ὡς οἱ νῦν, δυσί. Porro apud Eustathium in Odyss. A. pro τῆςδὲ μοι legitur τῆς Διός, nec id librariorum incuria. Ipse enim Eustathius videtur sequi pravam lectionem. Ἀστείως, inquit, Ὀμήρου ἐνταῦθα εἰπόντος τὸ

ἑτέρως ἐβάλλοντο θεοί,
ἤγουν οὐκ εὖ κατὰ τὸ

Τρίς ἔξ βαλούσης τῆς Διός Φρυκτωρίας
οὐδὲ κατὰ τὸ

Αἰεὶ γὰρ εὖ πίπτουσιν οἱ Διός κύβοι
ἀλλὰ δηλοῦντι κατὰ τὴν τύχην, ὡς εἶπεῖν παλίμβολον.” Stanl.
Cf. Suid. in τρίς ἔξ, ubi hunc locum laudat, corruptis tamen quibusdam in vulgato textu verbis.

v. 34 [q. γένειτο — βαστάσαι χερί] „Recte interpres, *hac sustineam manu.* Morem tangit, quo lautioris fortunae homines, humeris manibusque aliorum, ministrorum praecipue, nixi incedunt. Admetus ap. Eurip. Alcest. v. 926. σὺν ὑμεναιῖς ἔστειχον ἔσω Φιλίας ἀλόχου χεῖρα βαστάζων. Add. not. ad Petron. c. 65. Possset autem videri, βαστάσαι χεῖρα χειρὶ per se etiam significare *contrectare manum manu.* Sic Suid. βαστάσαι οὐ τὸ ἄρα δηλοῖ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς, ἀλλὰ τὸ ψηλαφῆσαι. —” Stanl.

v. 36 [q. τὰ δ' ἄλλα σιγῶ· βοῦς βέβηκεν] *Reliqua vero sileo; magnus bos linguam incessit.* Proverbium notissimum de iis, qui pecunia corrupti ea tacent, quae eloqui et prodere deberent; translatum deinde ad hos, qui propter timorem, s. ob mulctae metum, libere loqui non

auderent. Et hanc quidem rationem hic valere, e reliquo speculatoris sermone colligitur. Cum enim fido sit in Agamemnonem anit̄ho, non profecto in eum corruptelae suspicio cadit. Suidas: Βοῦς ἐπὶ γλώττης· ἐπὶ τῶν μὴ δυναμένων παρῆρησιάζεσθαι· ἢ διὰ τὴν ἰσχύον τοῦ ζώου, ἢ διὰ τὸ τῶν Ἀθηναίων νόμισμα βοῦν ἔχειν ἐγκεχαρκαγμένον, ὅπερ ἐκτίθειν ἔδει τοὺς παρῆρησιάζομένους. Eadem habet Hesychius. cf. etiam Polluc. lib. IX. f. 62. Athenaeus lib. XII. c. 12. e Menandri piscatoribus, ubi quosdam exules Heracleotas induxerat, hunc versum affert: παχὺς γὰρ ὤς ἔκειτ' ἐπὶ στόμα, quem Casaubonus in eandem sententiam interpretatur. „Theognis:

Βοῦς μοι ἐπὶ γλώσσης κρατεροῦ ποδὶ λαῖξ ἐπιβαίνων,
Ἴσχει, κωτίλλειν καίπερ ἐπιστάμενον.

Ceterum ni fallor Pythagoricum quiddam sapit. Philostrat. vita Apollon. Γλωττᾶν τε ὡς πρῶτος ἀνθρώπων συνέσχε βοῦν ἐπὶ αὐτῇ σιωπῆς εὐρών δόγμα de Pythagora loquens. unde eleganter idem in Scopeliano Sophista, πεπεδημένοι τὴν γλωτταν εἶναι καὶ βοῦν ἀφωνίας ἐπ' αὐτὴν βεβλημένοι." Stanl.

v. 37 sq. οἶκος — λέξειεν] *domus autem ipsa, si vocem acciperet, clarissime eloqueretur.* Haud obscurè tangit Clytaemnestrae adulteria. „Simili ratione Eurip. Androm. v. 924. δόμοι φθέγμ' ἔχοντες, et Hippol. 1074. ὦ δώματ' εἶδε φθέγμα γῆρύοισθέ μοι. Idem Hec. v. 836. εἴ μοι γένοιτο φθόγγος ἐν βραχίοσι καὶ χερσὶ. Nec disparile illud Aristaen. lib. I. ep. 10. med. εἶδε ὦ δένδρον καὶ νοῦς ὑμῶν γένοιτο καὶ φωνή. Ipsam h. l. phrasin habes in Soph. Electr. v. 551. φαίει δ' ἂν ἡ θανοῦσα εἰ φωνὴν λάβοι. Eurip. Iphig. Taur. v. 52. nec non Lucian. de luctu p. 431. πρὸς ἃ ὁ νεκρὸς αὐτὸς ἀποκρίναίτ' ἂν εἰ λάβοι φωνήν." Abresch.

v. 38 sq. ὡς ἐκῶν — λήθομαι] *Quare lubens equidem intelligentibus (scil. Clytaemnestrae vitam aequè atque ego perspicientibus) loquor, et cum iis una queror, et non intelligentes lateo, h. e. caveo tamen, ne aliis harum rerum*

rerum ignaris aliquid impertiam, verens nimirum, ne forte quis, reginae quam mihi benevolentior, ei quae dixerim renuntiet. Abreschius vertit: *nam volens et dedita opera intelligentibus loquor*, quasi dixerit sapienti et intelligenti sat dictum; et ad spectatores respexerit, quod nobis quidem non placet.

I N S C E N A M I I.

v. 40 — 264.

Chorus ingreditur senum Argivorum. Cujus primum carmen antequam persequamur, operae pretium est, pauca de causis, quas ex Aeschyli instituto habuerit, ut male de Agamemnonis fortuna timeret, in universum disputare. In omnibus enim hujus tragoediae Choricis regnat perturbatio quaedam senum de Agamemnonis fortuna sollicitorum. Hic metus primum, sed obscure proditur v. 67 sqq. ubi Chorus, postquam dixerat Jovem hospitalem pro raptu Helenae Atrei filios adversus Parin misisse, Trojanis pariter ac Graecis certamina plurima et gravissima impositurum, haec addit: „Ceterum utcunque res se habeant, certe fatalem eventum sortientur; neque enim furiarum irae vel sacrificiis vel fletu et lamentatione demulcentur. Quibus verbis apertius quidem dirae Menelai in uxoris raptorem, tecte tamen etiam, quod ex consecutione sententiarum apparet, imprecationes, quibus Thyestes fratrem Atreum ejusque genus devoverat, tanguntur. Quamquam si quis forte poetam ad Thyestae diras in his verbis respexisse pernegaverit, pertinacius non repugnabo; dummodo mihi detur, non omnino id a veri specie abesse, propterea quod in Cassandrae vaticiniis clare ac perspicue caedes Agamemnonis, cum propter alia, tum maxime propter Thyestae diras fati decreta esse perhibeatur. cf. v. 1094. Altera autem causa de Agamemnonis sorte male timendi, eaque certius prodita, haec est senibus illis, quod propter Iphigeniae im-

molationem Calchantis responso obscuro illo quidem, sed mala tamen quaedam praefagiente, commoti, ne quid regi sinistri eveniat, verentur. Hoc primum significant, cum a Clytaemnestra, quam sacrificia per urbem obeuntem viderant, petunt, ut sollicitudini suae medeatur, v. 100 — 104. qua cogitatione, propter nexum idearum, ut fit, eo deveniunt, ut omnem illam historiam de portento duarum aquilarum ante navigationem Graecorum viso, de Calchantis interpretatione, de ira Dianae ejusque expiatione per Iphigeniae mactationem facta, prolixius enarrent, finem tamen dicendi in eodem argumento, metus nimirum significatione, ponant, v. 254 — 260. Post quum a Clytaemnestra, Trojam captam esse, comperissent, in eo quidem justam Paridis poenam agnoscunt, novam tamen Agamemnoni male ominandi causam afferunt, invidiam scilicet et odium populare, quod Agamemnon subierit, cum propter hujus mulieris raptum bellum suscepisset, gloriose quidem jam finitum, sed populo suo propter multas civium caedes calamitosum. Atque hoc est illud argumentum, quod Chorus a v. 438. ad ad v. 481. ita persequitur, ut verbis utatur, tectis illis quidem, et involutis, tamen ad sensum animi explicandum satis appositis. Idem denuo sed breviter tangitur v. 799 sqq. postquam a praecone certior factus, Trojae everisionem carmine celebraverat. Ultima tandem ratio, qua Chorus adducitur, ut male regi ominetur, posita est in suspitione, quam de regina, partim Calchantis vaticinio (v. 154 sqq.) ductus, partim ipsa mulieris cum Aegistho consuetudine commotus, dudum conceperat. Quae quidem suspicio etsi senum animis perpetuo observabatur, prudentissime tamen a poeta institutum est, ut eam non ante, quam Agamemnon redux aedem intrasset, clarius proderent. Cum enim regina maritum domum deductura, Jovem invocasset, ut sua vota perficeret (v. 973.), horum verborum ambiguitate senes admonentur, ut et omnem illam curam, quae dudum esset in
ani-

animis fixa, denuo prodant, et apertius inde a v. 1023., quam suspectum habeant reginae animam, significant. Has igitur sollicitudinis Chori et varias multiplicesque causas, et diversas pro occasione dicendi significationes mirifice Aeschylus per omnes Chori partes sparfit, itaque temperavit, ut parem in hoc genere artificii e recentioribus tragicis, praeter Shakespearium, habeat fortasse neminem.

In primo autem ingressu Chori vel hoc senum, praesidio urbis relictorum, personis convenientissimum est, quod inde a quo Agamemnon ad bellum Trojanum profectus sit decimum jam annum volvi queruntur. Est vero universa illa oratio v. 40 sqq. admirabiliter ficta, nec quidquam habet, quod a dicentium personis absonum sit, aut ab eorum conditione et fortuna discrepet. Cum enim senilis est ipsa loquacitas, tum in excubiis nihil fere habebant boni senes, quo vigiliarum laborem ac molestiam solarentur, praeter confabulationem de bello, Graecorumque rebus gestis. Deinde meticulosa illa mens et suspiciosus animus vehementer senes decet, ut qui magis memoria quam spe vivant, iudice Aristotele; cujus verbis in hac re eo lubentius utor, quod in eo capite secundi libri Rhetoricorum, in quo senum mores descripsit, jucundissimum est observare, philosophum non magis acute hujus aetatis ingenium et mores notasse, quam eos tragicus noster arte expressos in scena repraesentaverit.

v. 40. Δέκατον] „Annum intellige decimum non absolutum, sed ineuntem; (nec enim viro eruditissimo Samueli Petito assentior, qui leg. attic. p. 55. asserit Agamemnonem decem annos abfuisse, undecimo ineunte domum rediisse;) quippe non nisi novem anni perfecti transierunt; de quibus interpretatus est Calchas portentum illud de Dracone octo pullos cum matre devorante, Ovid. lib. XII. 21.

Atque novem volucres in belli digerit annos.

Homerus Iliad. II.

Ὡς οὗτος κατὰ τέκν' ἔφαγε στρούθοιο καὶ αὐτῆν

Ὀκτὼ ἀτάρ μήτηρ ἐνάτη ἦν, ἣ τέκε τέκνα·

Ὡς ἡμεῖς τοσαῦτ' ἔτεα πτολεμίζομεν αὔθι

Τῷ δεκάτῳ δὲ πόλιν αἰρήσομεν εὐρυάγειαν.

hoc est Cicerone interprete de Divinat. lib. II. 30.

Nam quot aves tetro mactatos dente videbis,

Tot nos ad Trojam belli exantlabimus annos,

Quae decimo cadet, et poena satiabit Achivos.

Expeditionem illam a Graecis verno tempore fuisse susceptam, maxime est probabile; praesertim cum apud ipsos moris esset mare claudere ab autumno ad tempus vernalis, verno aperire, prout Hesiodus, Theophrastus alique testantur. Quinetiam vere decimo captam urbem docet Propertius:

Et Danaum decimo vere redisse rates.

Eadem anni tempestas apud Virgilium invenitur, Aeneid. II.

vix prima inceperat aestas

Et pater Anchises dare satis vela jubebat.

Enimvero inter expeditionem Graecorum et expugnationem urbis novem tantum annos interciddisse diserte testatur Marmor Arundelianum: ΑΦ ΟΥ ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΕΙΣ ΤΡΟΙΑΝ ΕΣΤΡΑΤΕΥΣΑΝ ΕΤΗ etc. Ex quo Graeci in Trojam expeditionem fecerunt, anni 954. regnante Athenis Menestheo anno ejus decimo tertio. Ex quo Troja capta est, anni 945. regnante Athenis Menestheo vicesimo secundo ejus anno, mensis Thargelionis die vicesimo quarto." Stanl.

ἐπεὶ] „Hesych. ἐπεὶ, ἀφ' οὗ, ubi vid. not. — Soph. Ajax. v. 497. ἐπεὶ τὸ σὸν λέχος ξυνηλθὸν εὐφροῦν τὰ σά. ut Lat. quod et cum. Plaut. prol. Aulul. v. 4. jam multos annos est cum possideo." Abresch.

v. 41. μέγας ἀντίδικος Abreschius intp. φοβερός, ut cum dicitur μέγας ἀνεμος, χειμῶν, κότος, etc. Simplicius autem est exponere magnus, potens adversarius.

v. 43 [q. Διθρόνου — τιμῆς] *duplici throno, geminique sceptri honore a Jove decorati, Menelao scil. Spartanium, Agamemnone Argivum regnum obtinente.*

v. 44. ὄχυρόν ζεῦχος Ἀτρειδᾶν, *validum, h. e. forte, bellicosum par Atridarum.* „Eodem pacto Plutarchus Agin et Cleomenem reges Spartiatarum appellavit ζεῦχος δημαγωγῶν. Et Cicero Antonium et Dolabellam *jugum impiorum, Philip. II. Stanl.*

v. 45. χιλιονύπταν] „Euripides in Androm. v. 106. εἰλέσε ὁ χιλιόναυς Ἑλλάδος ἄκυσ Ἀρης. Unde et Lycophr. v. 210.

ὁ χιλιάρχος τοῦ πολυεξέχιστου στρατοῦ.

Virgil. Aen. II. 197.

*Quos neque Tydides, nec Lariffaeus Achilles
Non annidomuere decem, non mille carinae.*

Ovid. Metam. lib. XII. 6.

conjurataeque sequuntur

Mille rates.

Propertius, 2, 26, 38.

Et Danaum Euboico littore mille rates.

Seneca in Agam. v. 39.

*Rex ille regum, ductor Agamemnon ducum,
Cujus secutae mille vexillum rates.*

Quod vero tantum κατὰ τὸ ὅλοσχερέστερον accipiendus sit hic numerus, monet Varro de R. R. lib. II. c. 1. *Si inquam numerus non est ut sit ad amissim, ut non est, cum dicimus mille naves iisse ad Trojam —; et recte quidem monet, etenim Homerus mille centum octoginta sex ponit; Plutarchus mille ducentas, alii aliter.* Stanl.

v. 46. τῆςδ' ἀπὸ χώρας] Late dictum. Aulide enim solviffe Graecorum classem, notissimum est. cf. v. 199.

v. 47. στρατιῶτιν ἀρωγὰν, *militare praesidium, exercitum magnum et fortem.*

v. 48. μέγαν — Ἀρη] *magnum ex animo Martem clangentes, h. e. bellum et caedem spirantes.* „ἐκ θυμοῦ, quod,

quod, Plauto captiv. a. I. sc. V. corde et animo atque viribus persequi dicitur. κλάζοντες videtur pertinere ad comparationem subsequenter. Hesych. κλάζοντες, κραυγάζοντες." Stanl.

v. 49 [sq. τρόπον — ὀλέσχυτες] vulturum ritu, qui prae dolore ob pullos ereptos, supra cubilia circumvolitant, alarum remis remigantes, quod laborem in servandis pullo- rum gratia nidis perdiderint. Suaviter harum avium naturam et mores expressit poeta. Similiter Oppianus de aucup. I. I. c. 2. p. 174. ed. Schneider. de harpis: Φιλοῦσι δὲ τὰ τέκνα ὑπερφυῶς, καὶ εἰ λαθῶν τις ἀγροϊκὸς ἄρπης νεο- τούς ὑπακλέπτει, ὑπερόψεται μὲν τῆς τροφῆς, οὐκ ἀποπτή- σεται δὲ πού τῆς καλιᾶς, ὀδυρμῶν δὲ πάντα ἐμπλήσει, καὶ γυναικῶν τις εἴποι θρηνεῖν, καὶ δακρύων ἐπιβροῆ τὰς παρειὰς αὐτῆς ἐπικλύζειν.

ἐκπατίους ἄλγεσι παίδων, pro ἄλγεσι διὰ παίδας ἐκπα- τίους. Est autem ἐκπάτιος i. q. μέτοικος v. 58. h. l. abactus, e medio raptus.

v. 52. πτερύγων ἔρετμοῖσιν ἔρεσσόμενοι] „Lucret. lib. VI. 743.

Remigio oblitae pennarum vela remittant.

Plaut. in Amphitr. [sed in scena supposita]

Non ocyus quivi si me Daedalius tulissem remigiis.

Quem potuit initari Virgilius, qui de Daedalo *remigium alarum* dixit lib. VI. ut et Martianus Capella lib. VIII. Similiter Apulejus Metam. lib. V. *Remigio plumae captu maritum proceritas spatii fecerat alienum.*" Stanl.

v. 53. δεμνιοτήρη] Hesychius: Δεμνιοτήρη πόνον, Αἰ- σχύλος Ἀγαμέμνονι. Καθότι οἱ νεοσσοὶ ἔτι τοιοῦτοι εἰσιν, ὡς τὰ δέμνια τηρεῖν καὶ κατέχειν, μηδέπω πέτεσθαι δυνάμενοι, πόνον δὲ τὸν περὶ τὴν τροφὴν αὐτῶν. Cf. Virgil. Georg. IV. 510 sqq. De pullis nidos servantibus interpretatur, ego potius de vulturibus." Stanl. Si Hesychii expositio admittenda esset, δεμνιοτήρη πόνον ὀρταλίχων pro ipsis pullis periphrastice dictum esset, ut Jocasta ap. Eurip. Phoen. 30.

τὸν

τὸν ἐμὸν ᾠδίνων πόνου pro infante, quem pepererat. Sed multo melius aptiusque est, de perdita vulturum opera, quam in nutriendis pullis posuerant, accipere.

v. 54. ὄρταλίχων] Hesychius: Ὀρτάλιχοι οἱ μήπω πετόμενοι νεοσσοί.

v. 55 sq. Ἀπόλλων — Ζεὺς] „Vulturum miseretur Apollo, quia augurum deus: Pan, quia venatorum; Jupiter, quia tyrannorum.” Stanl.

αἰῶν — ὄξυβόαν] *audiens ab avibus illis editum acutum et luctuosum clamorem.*

v. 58. μετοίκων pro μετοικισθέντων, ut recte Schol. exp. ad h. l. At enarrato: ad Sophocl. Oed. Col. v. 988. reddit ἐνοίκων, non enim ad pullos, sed ad parentes vultures retulit. Stanlejus genitivo μετοίκων ad ὄξυβόαν retracto, vertit *ob hos abactos*. Verius cum sequentibus jungitur hoc sensu: *horumque abactorum poenas sero exigentem mittit raptoribus Erinny.* Furia h. l. pro vindicta.

„ὑστερόποιος ἐρινύς, quae Sophocli ὑστερόπους.” Stanl.

v. 60 [sq. οὐτώ — γυναικός] *Sic Atrai filios praepotens hospitalis Jupiter adversus Alexandrum mittit, propter multinubam h. e. adulteram mulierem, scil. Helenam, multa — certamina impositurus.*

v. 63 [sq. πολλά — ὁμοίως] Stanlejus genitivos illos, γόνυτος et κάμακος, cum suis epithetis, absolute positos existimavit, quos ego melius ab accusativo πολλά παλαίσματα regi putem. Quod igitur ille sic vertit: *mittit hospitalis Jupiter plurima et membra gravantia certamina, genu arenis fulto, fractaque in primitiis hasta impositurus Danais simul et Trojanis, id malim ita reddere: plurimas membraque gravantes luctas genuum terra fultorum, hastarumque in proeliis de urbe expugnanda confertis frangendarum Graecis pariter ac Trojanis impositurus.* Hoc modo et ipsa locutio exquisitior sit, et constructio verborum planior. Luctatorum autem erat genu niti, adeoque bene dici

dici poterant παλαισµατα γόνατος κονίαισιν ἐρειδοµένου, διακναιοµένης τε κάµακος. Illa deinde participia ἐρειδοµένου et διακναιοµένης, non rem praeteritam, sed praesentem, non actam, sed agendam significant. (*Kämpfe gestützter Knieen und brechender Lanzen.*) προτέλεια autem non univérse de proëliis ante urbis expugnationem, ταῖς πρὸ τῆς ἀλώσεως μάχαις, ut est apud Schol.) sed de initiis proeliorum primisque concursibus intelligenda esse mihi videntur. Primum enim hastis pugnabant, deinde, illis fractis, gladiis utebantur.

γυιοβαρῆ] Haec lectio aptiorem profecto sensum praebet, quam Turnebiana γαιοβαρῆ. Luctae enim s. proeliandi labores membra gravant et fatigant.

v. 67 sq. ἔστι — ἔστι] Scil. πράγματα, i. e. *utcuñque est, utcuñque se res habet.* „Cujus modi formulis utuntur Graeci, quoties aliquid piam non admodum probant, palam tamen reprehendere nolunt. Sophocl. Oedip. Tyr. v. 1472. ἡ μὲν ἡμῶν μοῖρα ὀπηπερ εἰσιν ἴτω. Oed. Colon. v. 277. οὐδὲν εἰδὼς ἰκόμην ἴν' ἰκόμην. v. 349. εἶσ' οὐπερ εἰσί. et in Ajac. v. 1139. ἦς (f. ἦσθ') οἴός περ εἶ. Similiter Eurip. Med. v. 889. ἀλλ' ἐσµέν οἶον ἐσµέν. Aristid. T. III. p. 713. ἦν ὅστις ἦν. Paulus Apostolus I. ad Corinth. c. XV. v. 10. εἰµὶ ὃ εἰµι. Aristoph. equit. v. 332. εἰσὶν ἄνδρες οἵπερ εἰσίν. Rursus Eurip. in Med. v. 1011. ἡγγειλας οἶα ἡγγειλας. Heliod. lib. III. p. 202. ἔδρασεν ὅτι δὴ καὶ ἔδρασεν. Eurip. Electr. v. 289. ἔκυρσεν ὦν ἔκυρσεν. Aristid. Tom. I. p. 136. προεἰλετο μὲν διδάσκαλον ἐξ ἀπάντων ὃν τινα δὴ καὶ προεἰλετο. Noster infra v. 1295. εἶδον Ἰλίου πόλιν πράξασαν ὡς ἔπραξε. unde Euripidis illud in Iphig. Taur. v. 692. τὸ μὲν γὰρ εἰς ἔµ' οὐ κακῶς ἔχει πράσσονθ' ἂ πράσω. Nec multum hinc recedunt haec Sophocl. in Ajac. v. 1159. ὦνπερ ἄρχεις ἄρχε. Oed. Colon. v. 1780. ἔπραξεν οὖν, ἔπραξεν οἶον ἦθελεν. et infra v. 1058. πείθοιο ἂν εἰ πείθοιο. et 1403. χαίροιτ' ἂν, εἰ χαίροιτε." *Abresch.*

v. 68. τελεῖται δ' ἔς τὸ πεπερωμένον] *Perficiuntur autem secundum fata, s. factorum legibus convenienter: fatalem utique exitum sortientur.* Haec proxime quidem Trojae exitum tangunt; veruntamen obscura quoque inest eorum, quae Agamemnoni fati destinabantur, praefatio. cf. quae supra diximus p. 115.

v. 69 [9q. οὐδ' ὑποκλείων — παραθέλει.] *Neque aliquis vel precibus, vel libationibus, vel lacrymis inflexibilia furiarum ingenia deliniverit.* ἀπύρων ἱερῶν vel est a nominativo ἀπυρα ἱερά, ut sacrificia igne carentia dicantur profuriis, quorum sacris nec ignis nec vinum adhibebatur: metonymia duriuscula illa quidem, sed tamen in poëta audaciores saepe spiritus sumente ferenda; vel ab ἀπυροι ἱερά scil. θεάι, ut ipsae furiae appellentur *deae igne carentes*, s. quibus absque igne sacrificia fiant: suppresso, ut fit, Eumenidum nomine; meliorem certe haec explicandi viam, nisi forte versiculum unum post ἀπύρων ἱερῶν intercidisse conjicias, equidem non invenio. Ceterum huic loco simillimum est fragmentum poëtae a Stobaeo Serm. Eth. 117. excitatum: ibi mors eodem, quo hic furiae, modo, inexorabilis describitur:

Μόνος θεῶν γὰρ Θάνατος οὐ δώρων ἐρῶ

Οὐτ' ἄν τι δύων, οὐτ' ἐπισπένδων ναοῖς

Οὐ βωμός ἐστιν, οὐδὲ παιωνίζεται.

Μόνου τε παιδῶ δαιμόνων ἀποστατεῖ.

v. 72. ἡμεῖς δ' ἀτίται significat *nos autem illaesi*; ut ὁ ματροφόνος ἀτίτας Eum. v. 256. est *matricida impunis.* σαρκὶ παλαιῶ construendum est cum sequentibus τῆς τότε ἀρωγῆς ὑπολειφθέντες, hoc sensu: *nos autem illaesi atque extra belli periculum constituti, propter senectutem corporis in illa expeditione domi relictī, manemus.*

v. 74 [9q. ἰσχὺν — ἐπὶ σκήπτροις] *robur puerile, puerilis aetatis vigore haud majus, baculis sustinentes.* „Hinc Scipionem Callimachus γεροντικὸν ὄπλον vocat, Epigr. I.

— ὁ δὲ σκίπωνα, γεροντικὸν ὄπλον, αἰείρας.

Et apud Suidam nescio quis,

— γηραλέον νῦν,

ἀντὶ πανοπλίας, βᾶκτρον ἀμειψάμενος.”

Stanl. „Magis adhuc extenuat senis vires Eurip. in Phoen. vs. 1713. tribuens ei ὀνειρίου ἰσχύν· quod tamen ipsum nostro debetur; nam sequitur in continenti ὄναρ ἡμερόφαντον ἀλαίνει. Νέμειν hic valet ἔχειν, ut alibi. Ἐπὶ σκήπτροις ἔχειν τὴν ἐλπίδα, alia licet in re, [dixit idem in Orest. vs. 1058.] Abresch.

v. 76 [sq. ὅ τε γὰρ — ἀλαίνει] Puerilis enim medulla in pectore vigens aequalis est senectuti viribus; siquidem virtus bellica illi sedi haud inest; senectus autem decrepita, foliis jam exarescentibus tripes fere inambulatur, pueruloque nihilo robustior ceu somnium diurnum oberrat. Le Grand ex correctione sua Ἄρης οὐκ ἔνι δ' ὦρα τὰδ' ὑπέργηρων sic vertebat hunc locum: Tenellae enim aetatis medulla ubi dominatur infra pectora aequabilis est inertiae decrepitaе, militaris autem vigor (utrique) haud inest, et aetate quicquid supra modum consenuit (fronde jam arefacta) tripedes quidem gressus ciet, nec potentius infantulo (quasi) somnium diurnum oberrat. At nisi placeat χώρα ad antecedens στέρνων referre, optimum fuerit, Heynio auctore legere Ἄρης οὐκ ἔνι γ' ὦρα, victus bellica certe huic aetatulae haud inest. Cf. Aeschyli ἱκετιδ. v. 757., ubi similiter de sexu muliebri dicitur: γυνὴ μονωθεῖσ' οὐδέν· οὐκ ἔνεστ' Ἄρης. Quod autem dicitur senectus τρίποδας ὁδοὺς στείχειν, tripes ambulare, id ad baculum vel scipionem referri, quibus niti soleant senes, vel ex decantatissimo illo Sphingis aenigmatе notum. Sic Hecuba apud Euripidem Troad. v. 275. cui Graecorum servitura sit quaerens, Ἐγὼ δὲ, inquit, τῷ πρόσπολος, ἃ τρίτοβάμονος χερὶ δευομένα βᾶκτρον, γερκίω κάρα; h. e. ego autem cujusnam ancilla ero, quae baculo instar tertii pedis indigeo?

v. 83 [sq. Σὺ δὲ — θυοσκινεῖς] Tu vero, Tyndarei filia, regina Clytaemnestra, quid hoc rei est? quid novi accidit?

cidit? qua fama accepta, cujus nuntii fiducia sacrificia huc illuc missa, h. e. per omnia urbis altaria distributa, peragis? περίπεμπτα enim non est, ut Stanl. opinatur, de victimarum partibus, quas amicis mittere solebant, intelligendum.

v. 88 [sq. πάντων — φλέγονται] In his recte Heathius versum 91. ex glossematibus ortum ideoque ejiciendum putat. Quod si quis improbet, non video quomodo alia ratione hunc versum defendere possit, nisi forte hac, ut dicat fervori loquentium et alacritati tribuendum esse, quod deorum genera nullo ordine habito memorentur, quaedam etiam bis, quamvis diversis nominibus appellentur.

v. 91. δώροισι φλέγονται, *donis lucent, poëtice pro: flammis, quibus victimae adolentur, resplendent.*

v. 92 [sq. ἄλλη — βρασιλείω] *alia vero aliunde (h. e. aliis ex altaribus) ad coelum usque surgens flamma evolvitur, delibuta olei casti mollibus sincerisque fomentis, una cum libatione e regia cella deprompta. λαμπάς non est proprie quae dicitur fax aut lampas, sed metaphoricè, flamma facis instar relucens. χρίσμα h. l. oleum, quo flamma quasi inungebatur. Hoc ab usu sanctum s. castum, ab natura molle s. liquidum, a puritate sincerum, non adulteratum, dicitur.*

v. 97. λέξασ'] Ne quis hac lectione offendetur propterea quod post participium sequitur παίων τε γενοῦ, Hermannus ad Viger. (dicti) m. gr. opposuit simile exemplum.

θυμοβόρον φρένα λύπην] Solet interdum verbo aut adjectivo composito substantivum addi, cujus vis jam in composito verbo vel adjectivo latebat. Sensus totius loci hic est: *Ex his dicas nobis velimus, quae dicere potis ac jus fasque sit, et medearis huic sollicitudini, quae nunc quidem interdum infesta s. malevola nos invadit; jam autem fausta spes, ex sacris illis elucescens, dispellit insatiabilem curam,*

moestitiāque animi edacem (v. 101.). *Stanlejus* ἀγανά Φαί-
νουσ', ita interpretatur, ut sit *amica* scil. *eventa* ostendens
metro invito (v. 100.); itaque ἀγανά cum ἐλπίς construē-
dum, ut Φαίνει sit neutraliter positum pro *apparet*, sicut
ap. Homerum Il. XI, 64. Ἐκτωρ — ἐν πρώτοισι Φάνασκεν
i. e. *apparuit*. Bothius edidit ἀγάν' ἀμφαίνουσ', ne sic qui-
dem male, nisi vulgata defendi posset. Συμβόρον Hesychius
exp. χαλεπόν, ὑπὸ τοῦ θυμοῦ ἐσθιόμενον ἢ τὴν ψυχὴν
κατεσθίοντα.

v. 104 [99. κύριος — ὅπως Ἀχαιῶν] *Stanlejus* vulga-
tam lectionem sic vertit: *Potis sum enarrare, quo auspicio*
Robur virorum in supremo magistratu constitutorum (i. e.
principes Menelaus et Agamemnon) *iter suscepit; ad-*
huc enim fiducia ex augurio divinitus oblato orta aspirat
cantum; aetasque, licet grandis et nobis omnibus ex Choro
coaeva, tamen vires ad canendum subministrat. Potis sum,
inquam, enarrare, quo pacto etc. Hanc interpretationem
duo circumveniunt incommoda. Quomodo enim senum
chorus, qui paulo ante senectutis infirmitatem questus
esset, jam vires ad canendum ipsi huic aetati tribuerit?
Nec video, quomodo σύμφυτος αἰών dici possit *senum*;
σύμφυτος enim aut *congenitus*, aut *cognatus* est, nec quis-
quam senectutem vel *aetatem congenitam*, vel *aetatem co-*
gnatam dixerit. Ista perpendenti mihi vehementer initio
blandiebatur Heathii ratio, qui locum ita constitutum:
Κύριος εἰμὶ θεοῖν ὄδιον κράτος Αἴσιον ἀνδρῶν Ἐντελέων (ἔτι
γὰρ θεοῖσιν καταπνεῖει Πειδῶ μολπᾶ) Ἀλλὰν σύμφυτον αἰών.
Ὅπως, Ἀχαιῶν Διῖθρονον κράτος Ἑλλάδος ἦβαν σύμφρονα τά-
ροιον πέμπει τευχρίδ' ἐπ' αἶαν, hoc modo interpretatur:
Idoneus sum enarrare victoriae omen faustum in itinere obla-
tum viris principibus (adhuc enim divinitus inspirat fiduciam
vaticinium) audiens quo pacto avis impetuosa miserit robur
cognatum Achivorum geminum imperium (i. e. Agamemno-
nem et Menelaum) *Graeciae pubem eadem cum ducibus*
sentientem, cum hasta poenarum exactore Trojanam ad ter-
ram. Verum enim vero diutius acriusque intuenti hanc

rationem quamvis ingeniosam, et sensu commodiore probabilem, aliae occurrebant difficultates, quæ quo minus eam plâne amplecterer, impedirent. Ἐκτελέων ab Heathio mutatum esse in ἐντελέων, quod significat *præfecturum*, probō; pulchre enim quadrat. Sed an μολπὰ h. l. commode de illo prodigio, quod narraturus est chorus, intelligi possit, coepi dubitare, quod putabam, cum de prodigio potius oculis viso, quam de oraculo s. vaticinio auribus accepto sermo futurus esset, aliud vocabulum, e. c. ξύμβολον, τέρας, aptius fuisse. Deinde quod Heathius αἰῶν in αἰῶν mutavit, in eo quidem nec elegantiam conjecturae nec probabilitatem desidero, (scio enim haec vocabula saepius inter se permutari,) attamen hoc me male habet, quod hac ratione Chorum illius prodigii auritum tantum testem fuisse existimandum sit, quem oculatum fuisse, si orationis perpetuitatem spectemus, credibilius est. Quid? quod metrum vocabulo αἰῶν repugnare videtur. Versus enim antistrophicus οὕτω δ' εἶπε τεράζων est dactylicus trimeter; cui bene quidem responderet ἀλλὰν σύμφυτος αἰῶν, Heathiana emendatio non item. Quae cum ita sint, olim hunc locum ita emendandum censebam:

Κύριός εἰμι θερεῖν ὄδιον κράτος
 Ἀἴσιον ἀνδρῶν
 Ἐντελέων (ἔτι γὰρ θεόθεν καταπνεΐει
 Πειθῶ μολπᾶν)
 Ἄλλὰν σύμφυτον αἰῶν.

Cujus ne nunc quidem poenitet, cum secundis curis meliora mihi reperisse videor. Certe sensus existit probabilis, nec ut opinor Aeschylō indignus: *possum enarrare faustum omen in itinere viris principibus oblatum (adhuc enim divina suada cantum inspirat) cognatum robur canens quo pacto geminos imperatores Achivorum, pubis Graeciae concordēs duces miserit etc.* Hoc modo fratres Agamemnonem et Menelaum, quos paulo post διθρονον κράτος appellat, ἀλλὰν σύμφυτον dixisset. Sed, ut dixi, facilio-

rem huic loco medelam postea inveni; qua usus sum in textu constituendo; nimirum ut legatur:

(ἔτι γὰρ θεόθεν καταπνεΐζει

Πειθῶ μολπᾶν

Ἄλλ᾽ σύμφυτος αἰέν᾽)

h. e. *Potis sum celebrare faustum virorum principum ad bellum proficiscentium robur (adhuc enim divinitus immissa cantum inspirat fiducia, semper potentiae cognata) quo pacto; inquam, Achivorum duplex robur, Graecae juventutis concors imperium cum exercitu poenarum exactore rapax ales Trojanam in terram miserit. Hoc igitur modo id, quod initio dicitur κηρύξ εἰμι θερεῖν, explicatur sequentibus verbis ἔτι γὰρ — αἰέν, quibus illius enuntiati causa redditur. Nempe propterea hunc cantum viribus suis aequum esse pronuntiant, quod se animari sentiant a fiducia divinitus immissa, quae semper vires conjunctas habeat. Itaque πειθῶ eodem modo describitur ἄλλ᾽ σύμφυτος αἰέν, quo nostratum aliquis poetarum dixit: *Tugend und Freude sind ewig verwandt*. Et quemadmodum apud Homerum viris fortibus δάρεος τε μένος τε, h. e. bellandi fiducia pariter ac robur a Minerva inspirata dicuntur, sic h. l. Chorus canendi facultatem fiduciae divinitus immissa tribuit. Κράτος ἀνδρῶν ἐντελείων optime de fortibus imperatoribus Agameunnone et Menelao accipias, ut v. 110. iidem δίδρονον κράτος appellantur; ut sit i. q. κρατεροὶ ἄνδρες ἐντελεῖς. Et quod adjicitur ὀδίον ad expeditionem bellicam, αἴσιον vero ad faustum illud in itinere prodigium, quod mox narraturus est Chorus, spectare videtur. Ἡ θεόθεν πειθῶ est fiducia, quam senes ex eodem prodigio divinitus oblato capiebant. Haec igitur ipsis cantum inspirabat; nisi enim ea fuissent confidentia, ut illud ostentum in itinere principibus oblatum laeto belli exitu confirmatum iri sperarent, non profecto illud cantu celebrare ausi fuissent. Ἄλλ᾽ hic de canendī facultate, ut de eadem στομάτων ἰσχὺς Choëph. 719., aut ut Hagedornius cantum *die süsse Kraft der Kehlen* appellavit.*

v. 112. Ξὺν δορὶ καὶ χερὶ πράκτορι.] „Euripides apud Aristophanem Ran. 1323. τὰ Αἰσχύλου χορικά μέλη διεσπαρμένα ex variis Tragoediis citans, haec affert:

Σφίγγα δυσαμερίαν

Πρύτανιν κίνα πέμπει

(Τὸ Φλαττόθρακτο Φλαττόθρακ.)

Ξὺν δορὶ καὶ χερὶ πράκτερι

Θούριος ὄρνις —

ad quem locum Scholiastes: τὸ δὲ: Ξὺν δορὶ καὶ χερὶ πράκτορι, ἐξ Ἀγαμέμνονος, ἐκ τῆς συνεπέικς τοῦ Κύριός εἶμι θροσίῳ” Stanl.

v. 113. θούριος ὄρνις] „aquila scil. quae duplex apparebat, Agamemnonem et Menelaum significans.” Stanl.

v. 115. 116. κελαινός — ἀργός] „Inter sex aquilarum species ab Aristotele recensitas (de hist. anim. lib. IX. c. 32.) prima a colore πύραργος, tertia a colore itidem μελαναίετος appellatur. Hanc igitur Aeschylus κελαινόν, illam ἐξόπιν ἀργίαν nominat.” Stanl. Pro ὅτ' ἐξόπιν ἀργίης, quod vulgo legebatur metri causa, nunc rescriptū ὅτε τοῦξόπιν ἀργός.

v. 117. ἵκταρ] „Sic Eum. v. 990. ἵκταρ ἤμενοι Διός. Hesych. ἵκταρ, ἐγγύς, ἀπὸ τοῦ ἰκνεῖσθαι.” Stanl.

v. 118. χερὸς ἐκ δοριπάλτου] Stanl. accepit de manu Iouis fulminatrice, ita ut ille hasce aquilas emisisse dicatur. Commodius autem est χερὸς ἐκ δοριπάλτου de manu dextra intelligere; ut aquilae a dextra venisse dicantur. Sic παρ' ἀσπίδα est ad sinistram, παρὰ δόρυ ad dextram. Germani dicunt die Degenseite pro latere sinistro. Notum est ostenta dextra credita esse felicia, atque sic etiam Bothius nuper interpretatus est. Accedit quod infra quoque δέξια dicuntur haec Φάσματα στρουθῶν.

v. 120 sq. βοσκόμενοι — γένναν] Simplicem sententiam vescentes lepore sic eloquitur, vescentes leporino genere multa prole foecundo. Ceperant enim aquilae leporem feminam, eamque gravidam.

v. 122. βλαβέντα] „Recte Schol. πρὸς τὸ σημαϊνόμενον. Subintelligendum enim λαγῶν, cum ad γένναν referri non possit.” Stanl.

v. 123. αἴλιον] „Hic versus est quasi intercalaris, qualis, ni fallor, et iste, quem sugillat apud Aristophanem Euripides,

Ἰήκοπον οὐ πελαθεὶς ἐπ' ἀρωγάν.” Stanl.

αἴλιος h. l. simpl. carmen, non ut alias, lugubre carmen. Hesych. Αἴλιος, ὕμνος, θρηῆνος.

τὸ δ' εὖ νικάτω] „Bene ominandi formula. Sic Aristid. Tom. I. p. 30. νικῶν δὲ τὰ βελτίω, et infra v. 225. τὸ δ' εὖ κερτοίη μὴ διχορροῦσως ἰδεῖν.” Abresch. Nempe quia portentum illud duarum aquilarum partim faustum, partim ob iram Dianae infustum erat, precatur Chorus, ut laetior pars vincat, ut bona tantum omnia rata sint, mala vero irrita.

v. 124. λήμασι δισσοῦς] Egregie Lobeckius ad Sophoclis Ajacem emendavit λήμασι πιστούς.

πομποῖς δ' ἀρχοῖς οὕτως εἶπε τεράζων]. Paululum mutavi vulgatam lectionem: πομπούς τ' ἀρχοῦς, οὕτως δ' εἶπε τεράζων, quam si sequaris, inversa verborum constructione usum esse statuas necesse est pro Ἀτρεΐδας μαχίμους πομπούς τ' ἀρχοῦς, ἐδάη λαγοδαίτας. Sensus igitur esset: *Venerandus vero exercitus augur (Calchas) cum vidisset duo animis geminos Atridas pugnares; reliquosque duces expeditio- nis comites, agnovit h. e. intellexit leporis epulatores; s. assecutus est veram hujus portenti vim, eoque Agamemnonem et Menelaum cum exercitu significari vidit; sic vero fatur prodigium interpretans: Longo post tempore capiet Priami urbem haec expeditio, omnes vero intra murorum ambitum opes, quibus ante populus abundabat, fatum vi diripiet. Multo tamen aptius est, quod edidimus:*

Ἀτρεΐδας μαχίμους, ἐδάη λαγοδαίτας

Πομποῖς δ' ἀρχοῖς

Οὕτως εἶπε τεράζων.

v. 131 sqq. Οἶον μήτις ἄτᾶ — στρατευθέν.] h. e. e versione Stanleji: *Tantum (precor) ne qua calamitas divinitus missa obnubilet procusum fraenum magnum Trojae expeditione profectum.* Non injuria Pauwium offendit discrepantia metaphorarum in hoc loco concurrentium. Exercitus Graecorum exquisite dicitur *fraenum magnum Trojae*; sed male cohaeret cum ista translatione verbum proprium *στρατευθέν*. Quomodo dici recte possit *fraenum expeditione proficisci*, non video. Accedit quod vocabulum *στόμιον* augeatur in vulgata lectione epitheto *πρωτυπέν*. Quod primum ut vertere liceat *procusum* vehementer vereor. Deinde si liceat, vitium illud constantiae in verbis transferendis neglectae ingravescat potius, quam imminuatur. Durius enim est *procusum fraenum Trojae expeditione proficiscens*, quam simpliciter *fraenum expeditione proficiscens*, dicere. Itaque pro illo *πρωτυπέν*, corrigendum arbitratus sum *πρωτυπείσᾶ*, idque cum ἄτᾶ construendum. Quam quidem emendationem viris doctis probatam non dubitavi in textum recipere. Etenim in *πρωτυπέν* vitium latere, praeter illam interpretandi difficultatem, hanc ob causam verisimile est, quod metrum versus laboret, unaque syllaba deficiat, si cum strophico comparetur. Ἄτᾶ *πρωτυπείσᾶ* autem quin significare possit *calamitatem erumpentem*, nemo credo dubitabit. — Quod reliquum est, *στόμιον μέγα Τροίας στρατευθέν* (etsi de veritate lectionis dubito) forsitan tamen excusari possit, vel ita, ut dicatur, oraculi obscuritatem talia requirere, (Lycophronis exemplo studiose Cassandra sic loquentem inducentis) vel quia *στόμιον Τροίας* tropice dicatur *στρατός* vel *στόλος* Graecorum, participium *στρατευθέν* non ad verbum *στόμιον* praecise, sed *πρὸς τὸ σημαίνόμενον*, ad id, quod subintelligatur, referendum esse.

v. 134. οἴκῳ] Sic correxi vulg. οἴκῳ, in quo constructio cum sequentibus laborat. *Misericordia enim affecta casta Diana irata est volucris patris canibus*, h. e. aquilis.

v. 141. Δρόσοι ἀέπτοι μαλερῶν λεόντων sunt catuli imbecilles vel tenelli rapidorum leonum. Vocem ἀέπτοι graecam esse, dubitare me non finit auctoritas Aristophanis Grammatici, qui ἐν Γλώσσαις teste Eustathio pro χειρῶν ἀάπτους, quod est apud Homerum Iliad. A. 567, legerat ἀέπτους, quod interpretatur Eustathius vel ἀρρήτους, vel δυσπραξακολουθήτους. Cl. Abresch. ad Hesych. v. ἀπτον, ait, ἀέπτον haud incommode notare posse ισχυρὸν, ut quod satis virium haberet πρὸς τὸ ἅμα Γ. ὁμοῦ ἔπεσθαι. Mallem tamen hic loci utram e duabus glossis a Scholiasta allatis sequi, qua ἀέπτοισι explicat per τοῖς ἔπεσθαι τοῖς γονεῦσι μὴ δυναμένοις, qui propter tenellam aetatem nondum adeo pedibus valent, ut cum parentibus exire ad praedam possint. Si quis tamen est, qui vocem ἀέπτοι vel omnino graecam, vel hic saltem genuinam et Aeschyleam pertinaciter neget, is pro δρόσοισιν ἀέπτοισι facile vel ἀάπτοισι, quos tangere s. laedere non licet, vel ἀήτοισι h. e. insatiabilibus possit, me iudice, substituere. ἀήτοι, ἀκόρεστοι, ἢ παρὰ τὴν τροφὴν ἀπληστοι. Hesych. Illud ἀήτοισι non male responderet sequenti Φιλομάστοις. Mihi tamen δρόσοισιν ἀέπτοισι genuinum videtur. Quod autem deinde legebatur, μαλερῶν ὄντων, id ego ferri non posse semper existimavi. Nam quid sibi vult illud ὄντων? Tali appendicula vocabuli plane otiosi facile carebamus. Commodum Etymologici M. auctor voce Ἔρσαι, haec notavit: ἔρση γὰρ ἐστὶν ἡ δρόσος· καὶ Αἰσχύλος ἐν Ἀγαμέμνονι τοὺς σκύμνους τῶν λεόντων δρόσους κέκληκε. Quid potest esse clarius, quam illum in hoc loco λεόντων legisse? Stanlejus tamen, qui illum Etymologici locum primus excitavit, nihil eo commotus est, sed potius in textu illum versum sic reddidit: *pullis nondum volatilibus ob debilitatem*; in notis autem ita: *Catulis tenellis ferarum etiam noxiarum*; ut eum fluctuasse satis appareat. Quod autem Abreschius V. C. dicit, non sequi ex verbis Etymologici, eum λεόντων legisse, cum τὸ θηρῶν ita potuerit explicare, id mihi non persuadet, praesertim cum futi-

litas

litas lectionis ὄντων sat magnum corruptelae indicium praebeat. Certe vel absque illa auctoritate λεόντων hic legendum esse putarem. Ita enim a specie ad genus pergit Aeschylus, Dianamque dicit benevolam esse leonum catulis pariter atque omnium ferarum foetibus. In sequentibus cum dicuntur δεξιὰ μὲν, κατὰμομφα δὲ φάσματτα στρουθῶν, jubent nos viri docti in memoriam revocare portentum illud ab Homero Iliad. B. v. 300 — 340. narratum, de dracone novem passerres devorante. At hoc plane ἀπροσδιόυσον est. Quid lepori Aeschyleo cum passeribus Homericis? Non enim, quia Homerus fabulam aliquam narraverit, continuo eam Tragicis quoque obtrudendam esse supra monuimus. Στρουθοὶ h. l. non alii sunt, nisi ipsae illae aquilae, de quibus antea sermo fuerat. Negat quidem Heathius hoc verbum unquam nisi de passeribus usurpatum esse. Sed injuria. Non jam ad scholiasten provocabo, qui στρουθῶν h. l. intp. ἀετῶν; sed locupletiozem habeo testem Eustathium, qui ad Iliad. B. 300. (p. 435. T. I. ed. Polit.) diferte: Ἰστέον δὲ, inquit, ὅτι ἡ μὲν τοιαύτη στρουθός, εἰδικῶς οὕτω λέγεται· ἔστι δὲ ἄλλως ἢ γενικῆ λέξις. Ac nisi olim στρουθός generatim quamvis avem denotasset, scire vellem, quomodo acciderit, ut struthiocameli dicerentur λιβυκοὶ στρουθοί; struthiocamelos enim passerres lybicos nominare, aequè ridiculum esset, ac si elephantos mures indicos dixissent; aves autem lybicas dicere consentaneum erat, cum solenne sit gentibus, peregrina animalia, cum proprium non habeant, communi nomine appellare, addito, quod patriam significet, adjectivo. Pro αἰτεῖ, quod sensum commodum non admittit, doctissimus Legrand conjecit αἰεῖ, *semper*; quod etsi ingeniose excogitatum est, tamen vereor ne h. l. voculae praeter necessitatem intrusae simile sit. Visum igitur nobis est αἰτῶ reponere, quod et huic periodo aptum est, nec a sequentibus alienum, ubi pergit vates ἰχθῶν δὲ καλέω παῖδνα. Sic illud αἰτῶ et hoc quod sequitur καλέω sibi mutuo respondent. Pro φάναι

praetuli lectionem Robortelli κράναι, *perficiat*. Post cum Diana dicitur *σπευδομένη θυσίαν ἑτέραν, ἄνομον, ἄδαιτον*, equidem illud ἑτέραν neque, ut Stanlejus, ἀλλόκοτον significare, neque cum Pauwio τῷ δείπῳ ἀετῶν opponi, neque, quod vult Heathius, ad alia, quae ante Iphigeniae immolationem facta essent, sacrificia referendam esse putem; sed ex vicinia verborum colligo tribuendum esse vocabulo ἑτέραν sensum exquisitiorem, quo interdum significat, euphemismo quodam, i. q. κακόν, s. *infaustum*. Vide quae notavit vir summus, L. C. Vaickenarius in diatribe in Euripidis deperditorum dramatum reliquias (p. 112.). Postremo pro παλίνροσος v. 159. conjicio legendum esse παλίνροσον, sic ut ad Agamemnonem redeuntem referatur; latet enim in adjectivo δεισήνορα accusativus ἄνδρα, ut adeo παλίνροσον quarto casu, cum substantivo ἄνδρα, quamvis non diserte expresso, facile tamen subintelligendo, construi, more Aeschyleo, possit. Eleganter etiam inter plures nominativos eo loco concurrentes accusativus ille interjiciatur. Si tamen vulgatam παλίνροσος servandum putes, interpretandum erit de reditu Clytaemnestrae ab Iphigeniae immolatione, quam Aulide factam esse fabulis perhibebatur. Sed emendationem nostram confirmant illa Cassandrae verba v. 1224.

Ἐκ τῶνδε ποινάς Φημι βουλεύειν τινα
 Δέοντ' ἀναλιν ἐν λέχει στροφωμένον
 Οἴκουρον, οἴμοι, τῷ μολόντι δεσπότη
 Ἐμῷ.

Jam superest, ut totum illum locum, pro ea quam exposuimus ratione vel emendatum vel explicatum, latine convertamus. *Pulchra igitur dea illa, tantopere favens tenellis rapidorum leonum catulis omniumque agrestium matris amantibus s. lactentibus ferarum foetibus, jucundum harum avium, precor, portentis exitum det, faustis illis quidem ob significationem, sed culpandis tamen ob numen Dianae laesum; jaculatorem autem invoco Apollinem, ne quas ventorum adversorum Graecis diuturnas puppium retentes*

retices

trices navigandi difficultates creet Diana, urgens sacrificium infaustum, haud epulandum, litium fabrum, consanguineum, virum non metuentem (h. e. e quo jurgia domestica et odium oriantur conjugis virum non metuentis). Manet enim reducem metuenda domus custos dolosa, memor ira, h. e. opperitur maritum reducem uxor, domi delidens, insidiosa, memorem iram servans) vindictam pro filia exactura.

v. 148 sqq. ἀπλοῖαι ἀντίπνοοι, navigandi difficultates ob reflantes ventos infestae; ἐχενήιδες, quae naves quasi vinculis alligant; Iphigenia autem immolanda dicitur θυσιά ἄνομος, quod nefas esset filiam a patre immolari. Sic Eurip. Iphig. Aul. v. 398.

Ἐμὲ δὲ συντήξουσι νύκτες ἡμέραι τε δακρύοις

Ἄνομα δρῶντα, κ' οὐ δίκαια, παιδάς οὐς ἐγεινάμην.

Porro eadem θυσία vocatur ἄδαιτος, quia ab hoc funesto sacrificio epulae aberant, quae in ceteris celebrari solebant. νεικέων τέκτονα σύμφυτον οὐ δεισηνόρα pro νεικέων τέκτονα συμφύτων οὐ δεισηνόρων, eadem prorsus figura, ut recte Heathius observat, qua supra v. 49. dicebatur ἐκπατίοις ἄλγεσι παιδῶν. Aeschylus igitur causam, quae Dianam ad retinendam in Aulide classem Graecorum impulerit, hanc affert, meo quidem iudicio futilissimam. Dianam nimirum Agamemnoni iratam fuisse ponit, propterea quod congregatis apud eum principibus Graecorum, cum duas Jupiter aquilas portentis causa in leporem gravidum immisisset, hunc ante regis aedes cum foetu devoratum dea illa, utpote gravidis animalibus favens, aegre tulisset. Longe probabiliore figmento Sophocles Dianae iram Agamemnonis culpaē tribuit, qui cervam in luco deae venatus, insolenter simul verbis se effrens, confixisset. Electr. v. 576. cf. Hygin. fab. 98. 261. Euripides autem Iphigeniam Dianae ex voto quodam Agamemnonis debitam fuisse ponit. Quo enim anno ea nata esset, antequam in lucem ederetur, Agamemnonem Dianae pulcherrimum ejus anni foetum vovisse, adeoque ut
eam

eam immolaret, religione fuisse obstrictum. Iphig. Aul. v. 530. Iphig. Taur. 24. Alii denique, ut Callimachus hymn. in Dian. v. 262 sq. ideo regi succensuisse Dianam, quod eam ad venandi certamen provocasset, narravere. Ceterum comparari potest ad vocabulum οἰκονόμος illustrandum v. 1234. et Euripidis Hecuba v. 1277. ubi Clytaemnestra dicitur οἰκουρὸς πικρά. Conf. etiam Troad. 360 sqq.

v. 163. Ζεὺς, ὅστις ποτ' ἔστιν] „Ita Plin. Nat. hist. 2. 7. *illud, quicquid est, summum.* Apposite vir doctissimus P. Victorius, Var. lect. lib. 13. cap. 2. *Qui in veteri cultu deorum deos invocabant, nominibusque eos appellabant, timentes ne apud eos offenderent, si forte non suo nec grato illis nomine vocassent, saepe veniam errati sui petebant, totosque se ad eorum voluntatem referebant, in arbitrio ipsorum ponentes, ut e multis id nomen adsciscerent, quo magis delectarentur, suaēque inscitiae ignoscerent.* Hoc fecit accurate Catullus, ritumque hunc custodivit in hymno ad Dianam; cum enim pluribus nominibus deam hanc ipsam vocasset, ad extremum inquit:

Sis quocunque tibi placet sancta nomine.

Nec non Euripides, cujus hic locus a Clemente citatur Strom. lib. 5. Σοὶ τῶ πάντων μεδέοντι χοὴν πέλανόν τε Φέρων, Ζεὺς, εἴτ' Ἀΐδης ὀνομαζόμενος στέργεις· σὺ δέ μοι θυσίαν ἄπορον παγκαρχίας δέξαι, πλήρη, προχυτίαν. Non tantum autem e Poëtarum scriptis magnus hic ipsorum in hac re metus percipitur, verum etiam e gravissimo omnium auctore Platone, qui ita inducit Socratem in Philebo loquentem, cum Protarcho incredibilem animi sui reformidationem exponeret: τὸ δ' ἐμὸν ὄθεος, ᾧ Πρωταρχε, αἰεὶ πρὸς τὰ τῶν θεῶν ὀνόματα οὐκ ἔστι κατ' ἄνθρωπον, ἀλλὰ πέρα τοῦ μεγίστου φόβου· καὶ νῦν τὴν μὲν Ἀφροδίτην, ὅπη ἐκείνη Φίλον, ταύτην προσαγορεύω. Haec ille. Non absimilis occurrit locus apud Euripidem in Troad.

Ω γῆς ὄχημα, καὶ πὶ γῆς ἔχων ἔδραυ.
 Ὅστις ποτ' εἶ σὺ δυσόπαστος εἰδέναι,
 Ζεὺς, εἴτ' ἀνάγκη φύσεως, εἴτε νοῦς βροτῶν,
 Πρὸςφυξάμην σε." Stanl.

εἶ — κεκλημένῳ] Hoc paullo accuratius, quam Stanlejus, ita reddiderim: *si hoc sub nomine invocari ei gratum sit.* Κεκλημένος h. l. est qui invocatur, non tantum qui appellatur, ut Eurip. Supplic. v. 626. κεκλημένους μὲν ἑνακαλούμεθ' αὖ θεοὺς vocata numina iterum invocamus.

v. 166. Τοῦτό νιν προσενέπω est, *hoc nomine eum jam compello.* Hesychius προσενέπειν interpretatur προσαγορεύειν.

v. 167 sqq. οὐκ ἔχω — ἐτητύμως] Si nihil in his corruptum esse statuamus, hoc modo vertenda erunt: *Non possum, quamvis omnia perpendam, absque Jove con-jicere, an hoc vanum curae pondus vere oporteat abjicere.* Sed primum πλὴν Διὸς an significare possit *absque Jove*, h. e. *citra Jovis auxilium*, ambigi potest. Deinde vocabulum μάταν non unam ob causam suspectum est. Primum enim ejus culpa Strophicus versus

Πλὴν Διὸς εἶ τόδε μάταν

non respondet antistrophico

Ζῆνα δέ τις προφρονῶς.

Deinde duriusculum est, ne quid gravius dicam, dicere τόδε μάταν ἄχος pro τοῦτο τὸ μάταιον ἄχος. Heathius probitatem illius locutionis agnoscit quidem, nullis tamen exemplis confirmat. Ubi enim τόδε reperiat alibi cum adverbio μάταν compositum, ibi non dubito quin μάταν cum verbo aliquo, non cum τόδε, construendum sit; v. c. apud Euripidem Iphig. in Aul. 1617. est πῶς δὲ φῶ; παραμυθεῖσθαι τούδε μάτην μύθους; at ibi μάτην ad παραμυθεῖσθαι pertinere, quis non videt? ut Clytaemnestra hoc innuat: *Quid dicam? Num dicam frustra hosce sermones, aut narrationes, consolandi mei causa fingi?* Denique, si verum esset μάταν, haudquaquam satis apte ad
 fen-

sensum compositum id esset cum ἐτητύμως, quo vocabulo prima Antistrophe clauditur. Etenim quis ferret hodie Germanice sic loquentem: *Ich weifs nicht, ob ich mir diese vergebliche Sorge mit Recht (oder mit Grunde) ersparen kann.* Nonne eum aut ita efferre juberemus quod vellet: *Ich weifs nicht, ob meine Sorge vergeblich ist;* aut sic: *Ich weifs nicht, ob ich mir diese Sorge mit Recht ersparen kann.* Simillima est horum versuum ratio. Si τὸδε μάταν ἄχθος φροντίδος est, ut Heathius existimat, *vanum hocce curae pondus*, non video, quomodo Chorus incertus esse potuerit, an id onus ἐτητύμως, *vere s. jure*, abjici debeat. Sane enim nemo, qui sapiat, sine causa timere aut angere velit. Alibi apud Aeschylum recte sibi opponuntur μάτην et ἔτυμα, ut Prometh. vincit. 294.

Γνώσει δὲ τὰδ' ὡς ἔτυμ' οὐδὲ μάτην

Χαριτογλωσσεῖν ἐνι μοι.

Quae cum ita sint, mihi quidem non dubium est, in mendo cubare vocem μάταν; idque mendum, optime tolli videtur sic, ut corrigamus:

Οὐκ ἔχει τις εἰκάσαι

Πάντ' ἐπισταθμώμενος

Πλὴν Διός, εἰ τὸδ' ἐμᾶς

Ἄπὸ φροντίδος ἄχθος

Χρὴ βαλεῖν ἐτητύμως.

Ita et metro consuletur et sententiae. Jam enim totius, in qua versamur, Strophes hic sensus erit: *Jupiter, quisquis est, si hoc nomine se invocari gaudeat, hoc ipso eum jam compello. Nemo enim possit discernere, etiam si omnia perpendat, praeter Jovem, utrum hoc meae curae pondus vere s. tuto oporteat abjicere.* Pulchre autem correctio nostra simili loco confirmatur, ubi senes chorici de eadem re, de sollicitudine scilicet sua, loquuntur, v. 996 sqq.

Εὐχομαι δ' ἀπ' ἐμᾶς τιν'

Ἐλπίδος ψυδῆ πεσεῖν

Ἐς τὸ μὴ τελεσφόρον.

Quod

Quod enim ibi est ἐμᾶς ἐλπιδος, *mei timoris*, id hoc loco est ἐμᾶς Φροντιδος; atque ut ibi optat chorus, ut aliquid de suo timore falsum sit, ita hoc loco incertus est, an sollicitudinem suam tuto deponere possit.

v. 172 sqq. οὐδ' ὅστις — τὸ πᾶν.] *Neque enim qui olim erat magnus (scil. deus) audacia nihil non oppugnante abundans, quicquam nobis (de futuro harum rerum eventu, quem scire cupimus) dicere possit, cum olim fuerit (nunc vero scil. occiderit) et qui postea exstitit, similiter victorem nactus periit. Jovem autem qui pia mente epiniciis celebraverit, is compos utique sapientiae fiet; Jovem inquam, qui sapere mortales docet, quique hanc legem sanxit, ut quae nocumenta, eadem documenta sint. Nam etiam in somno cruciatus e conscientia malorum facinorum praecordia circumfundit, et vel ad invito venit prudentia. Haec autem utique dei scil. Jovis donum est, potenter sublimes solio insidentis, h. e. potenter mundi gubernacula tenentis. Hoc loco non de universo quodam genere hominum ferocia impotenter superbientium, post autem gravi casu pereuntium, (quod magnus quoque Grotius putabat), sed potius de duobus numinibus, quae ante Jovem regnaverint, sermonem esse, facile, ut spero nobis concesserit, quicumque ad oppositionem illam e particula adversativa δὲ ter repetita, οὐδ' ὅστις — ὅς δ' — Ζῆνα δέ — atque ad antecedentis strophae sententiam animum intenderit. Ille autem, quem Chorus olim magnum et praepotentem fuisse dicit, Οὐρανός est, s. Coelus; qui vero postea victorem nactus periit, est Saturnus, Coeli filius. Hoc primum egregie confirmat locus Prometh. vinct. v. 956. οὐκ ἐκ τῶνδ' ἐγὼ — ἀίσχιστα καὶ τᾶχιστα, h. e. nonne ego ex his arcibus, i. e. ex imperio coelesti reges duos excidisse vidi? Et hunc (sc. Jovem) nunc regnantem tertium adspiciam turpissime et citissime scil. regno coelesti excidentem. Ibi igitur eodem fere modo Jovis antecessores designantur. Nam quod h. l. interpretes de Typhoëo poëtam lo-*
- qui

qui putarunt, id vel hoc uno potest argumento convinci, quod Typhoëus Jovem quidem de folio deturbare aggressus, sed ab eo victus est, et a magnis conatibus depulsus; hic autem aperte Aeschylus de diis loquitur, qui re vera deorum regnum olim obtinuerunt, nec tantum invadere conati sunt, quique ante Jovem imperio praesuerunt, quorum neutrum in Typhoëa cadere potest. Magnus autem probabilitatis cumulus interpretationi nostrae accedit e diligentiore verborum, quibus duo illos priores ante Jovem rerum dominos Aeschylus descripsit, consideratione. Nam Coelus dicitur *παμμάχῳ θράσει βρώων*, propter saevitiam in omnes liberos; etenim, ut Hesiodus ait, Theogon. v. 154.

Ὅσσοι γὰρ Γαίῃ τε καὶ Οὐρανοῦ ἐξεγένοντο
 Δεινότατοι παίδων, σφετέρῳ δ' ἤχθοντο τοκῆϊ
 Ἐξ ἀρχῆς.

Qui locus adeo clarus est, adeo cum nostro sententiae similitudine conjunctus, ut eum ipsum Aeschylus respexisse nobis videatur. Coelus autem propter *ἀεικέα ἔργα*, ut dicit Hesiodus v. 167 sq., propter illud *ἄμαχον θράσος*, quibus verbis noster in hac re utitur, a Saturno, seditione facta, genitalibus turpiter falce demessis, regno expulsus est. *Ὅς δ' ἔπειτ' ἔφθυ*, qui vero postea exstitit, h. e. Saturnus, qui ei successit, *τριακτῆρος ἰσχύεται τυχών*, victorem nactus perit. Cf. locus Platonis Euthyphr. cap. 6. *Αὐτοὶ γὰρ οἱ ἄνθρωποι τυγχάνουσι νομίζοντες τὸν Δία τῶν θεῶν ἀριστον καὶ δικαιοτάτον. καὶ τοῦτον ὁμολογοῦσι τὸν αὐτοῦ πατέρα δεῖσαι, ὅτι τοὺς υἱεῖς κατέπεινεν οὐκ ἐν δίκῃ· καὶ ἐκείνου γε αὖ τὸν αὐτοῦ πατέρα ἐκτεμεῖν δι' ἕτερα τοιαῦτα.* — Τριακτῆρ igitur est Jupiter, et quanquam ita proprie dicitur is, qui ter in ludis gymnasticis vicit, tamen hoc loco ista vis verbi non adeo premenda est, ut ad ineptas argutias cum Heathio abeamus, qui quidem hic usque eo ingenio suo indulget, ut nostrum ad tres illas Graecorum victorias, ad Salamina, ad Plataeeas, atque ad Mycalen,

re-

respexisse somniet. Simpliciter igitur Saturnus victori filio suo celsisse dicitur: nihilque aliud h. l. senum choricorum animis obversatur, quam Jovis victoriae de Saturno reportatae recordatio. Quod vel ex eo patet, quod statim τῶν ἐπινικίων mentionem faciunt. Notum est enim epinicia s. Paeanas inventori Apollini tribui, qui primum ejus generis carmina Jovi post Saturnum devictum cecinerit. Hinc est, quod Tibullus (II. 5, 7.) Apollinem his verbis alloquitur:

*Sed nitidus pulcerque veni, nunc indue vestem
Sepositam, longas nunc bene pectus comas.
Qualem te memorant Saturno rege fugato
Victori laudes concinuisse Jovi.*

Οἴχεται h. l. non est proprie periit, sed succubuit, prostratus est; estque praesens pro praeterito positum, ut Eurip. Androm. v. 919.

Ceterum qui h. l. non Coelum et Saturnum, sed Ophiona et Saturnum a poeta designatos esse velit, utatur suo judicio; nihil enim impedit. Ut enim in aliis, sic in eo quoque fabulae variant, ut secundum quosdam primum Ophion cum Eurynome, deinde Saturnus cum Rhea, postremo Jupiter cum Junone regnum deorum obtinuisse ferantur. Cf. Apollon. Rhod. Arg. I. 503. ibique Cl. Brunck.

v. 174. οὐδὲν ἄν λέξει] Hoc refertur ad v. 172. significatque deos illos imperio dejectos nihil de futuro rerum eventu praedicere posse.

v. 177. τις] „i. q. πᾶς τις.” Abresch.

v. 178. κλάζειν cum compositis inde derivatis alias quidem apud nostrum construitur cum accusativo rei, dativo autem personae; v. c. autem Agam. 163. 208. Persi. 112. Sept. adv. Theb. 230. Nihil tamen mutem, quamvis facile sit Ζῆνι τῶ — ὀδώσαντι, τῶ — θέντι rescribere. Nam solenne est nostro accusativos duo cum hujus generis verbis jungere, rei alterum, alterum personae. Ζῆνα

ἐπινίκια κλάζειν, est Jovem (sc. victorem) carminibus celebrare, ab eoque victoriam precibus expetere. Ἐπινίκιον enim, sicut Paeon, non semper de gratiarum actione pro parta victoria, sed etiam de carminibus, quae pro sperata victoria, pro avertendis malis quibuscunque dicuntur, usurpari solet. vid. Eustath. ad Il. A. 463. X. 391. Τεύξεται φρενῶν τὸ πᾶν non est h. l. *compos fiet usquequaque sui prorofiti*, ut Stanlejus vertit; sed potius i. q. ὀλοσχερῶς φρόνιμος ἔσται, quae est interpretatio Scholiastae nequaquam, si quid video, spernenda. Id sequentia docent, τὸν φρονεῖν βροτοὺς ὀδώσαντα etc. ubi haud obscure agitur de prudentia, quae hominibus dono divino veniat, e poenarum sensu mala facinora consequentium.

v. 181. τὸν πάθῃ μάθος] Ut notum est proverbium τὰ παθήματα μαθήματα, sic bene dici potest τὰ πάθῃ μάθος ἔχει. Μάθος vero etiam diserte legitur in Aldina, quod perperam a quibusdam sequentibus mutatum est. Pro πάθει autem πάθῃ scripsi, non facili magis mutatione, cum Η et ΕΙ centies a librariis permutata sint, quam idoneis argumentis ductus, quae istam emendationem suaderent. Nam et pluralis numerus hic aptior est, et accusativum (πάθῃ) non dativum (πάθει) postulat constructio. Jupiter ἔθῃ πάθῃ μάθος ἔχειν, hanc quasi legem sanxit, ut quae noceant, eadem et doceant. Quod autem τῷ in τὸν mutavi, id eo faciendum esse arbitratus sum, quod substantivo πάθος hic articulo nihil opus esset, (indefinite enim talia efferrī solent,) et quod τὸν repetitum propter vim anaphorae, sententiae venustatem ac pondus auget:

ΤΟΝ φρονεῖν βροτοὺς ὀδώ-
σαντα, ΤΟΝ πάθῃ μάθος
θέντα κυρίως ἔχειν.

Dici autem non potest, quoties illam sententiam τὰ παθήματα μαθήματα, et quam varie extulerint tragici qui supersunt omnes. E Sophocle tantum excitabo ultimos

Antigones versus, multum hunc nostrum locum illustrantes:

Πολλῶ τὸ Φρονεῖν εὐδαιμονίας
 Πρῶτον ὑπάρχει. Χρῆ δὲ τὰ γ' εἰς θεοὺς
 Μηδέν ἀσεπτεῖν. μεγάλοι δὲ λόγοι
 Μεγάλας πληγὰς τῶν ὑπεράκρων
 Ἀποτίσαντες
 Γήρα τὸ Φρονεῖν ἐδίδαξαν.

Chorici autem senes nostri Jovem ab iis qui sapere velint invocandum, et carminibus, ut pericula avertat, implo-
 randum esse monent. Hunc enim solum esse, qui omnia
 regat, (veteribus diis Coelo et Saturno exclusis) hunc et
 piis hominibus, qui eum precibus salutent, hanc mentem
 dare, ut sibi a malitia cavere ideoque etiam a poenis tu-
 ti esse possint; hunc vero etiam eos, qui deliquerint, da-
 mnis inflictis ad sapientiam perducere.

v. 133. *Στάζειν πρὸ καρδίας* dicitur dolor: qua ima-
 gine saepius utitur Aeschylus, ut graves animi affectus cor
 quasi inundare, seu in cor stillare dicantur, propter san-
 guinis scilicet effusionem, ejusque in corde nimiam re-
 pletionem. Sic v. 1130. *ἐπὶ δὲ καρδίαν ἔδραμε κρακοβοφῆς*
σταγῶν. Sic de ira Choëph. 181. *ἐμοὶ προσέστη καρδίας*
κλυδῶνιον χολῆς. *Μνησιπήμων πόνος* est angor e recorda-
 tione seu conscientia malorum facinorum. Nam angore
 conscientiae fraudisque cruciatu agitantur homines, qui
 se sceleribus alligaverunt. Nec dubium est, quin Chorus
 hic respexerit ad piaculum ex immolatione Iphigeniae
 conceptum. Quod autem additur *ἐν θ' ὕπνω*, etiam in
 somno, vel eo spectat, quod, qui atrox quoddam facinus
 commisere, sine cura quiescere non possunt, vel intelli-
 gitur de somniis terribilibus, quibus facinorosi anguntur,
 e somnoque excitantur, quod egregie confirmatur Cho-
 eph. v. 30 sqq. ubi Clytaemnestra nocturnis visis excitari
 dicitur: *Τορὸς γὰρ φόβος ὀρθόθριξ Δόμων ὄνειρόμαντις ἐξ*
ΥΠΝΟΥ κότον πνέων, ἀωρόνυκτον ἀμβοάμα Μυχόθεν ἔλακε
περὶ φόβω. — Gravissima autem est sententia, nec ta-
 men

men gravior quam vera: Καὶ παρ' ἄκοντας ἤλθε σωφρονεῖν. Homines enim, divinam facinorum ultionem experti, *inviti*, h. e. nulla alia ratione dociles, et cum sensu doloris, quo melius caruissent, sapere discunt. Δαιμόνων χάρις est *Jovis gratia* s. *donum*. Familiaris enim Aeschylo est pluralis pro singulari positus. v. c. de eodem Jove dicitur Prometh. 149.

Νέοι γὰρ οἰακονόμοι κρατοῦσ' Ὀλύμπου
 Νεοχμοῖς δὲ νόμοις Ζεὺς ἀθέτως κρατύνει,
 Τὰ πρὶν δὲ πελώρια νῦν αἴστοι.

Atqui non plures erant novi οἰακονόμοι, sed unus Jupiter imperium deorum invaserat. cf. Prometh. 310. 438. Sic Choëph v. 51. dicuntur δεσποτῶν θάνατοι, pluraliter, de unius Agamemnonis caede.

Quod autem v. 190 sq. additur βιαίως σέλμα σεμνὸν ἡμένων, id, quam vim haberet, interpretes, qui universe de sede seu sedili intellexerunt, non satis animadvertisse videntur. Cum autem σέλμα sit transtrum navis, similis est locutio σέλμα σεμνὸν ἦσθαι Romanae, qua summi magistratus reip. dicebantur *in puppi sedere, et clavum tenere*. Et saepius hac imagine usus est Aeschylus, ut deorum hominumque imperium cum gubernatione quasi navis cujusdam compararet. Cf. Agam. 1627 sq. Ita loco paulo ante commemorato, nemo dubitare potest, οἰακονόμον Jovem dici ex rei nauticae similitudine. Atque adeo si quis h. l. phrasin Aeschyleam nostro sermone imitari vellet, non diceret: *die Gottheit, die mächtig auf dem erhabenen Throne sitzt*; (quamquam et haec imago alibi occurrit, ut Suppl. 106 sqq.) sed potius: *die Gottheit, die gewaltig auf erhabenen Sitze das hohe Steuerruder lenkt*. Itaque non opus est, cum doctissimo le Grand βιαίως in βεβραίως mutare. Saepe enim summam Jovis vim ac potentiam Aeschylus celebrat, e. c. Prometh. 162 sqq. v. 403. v. 673. v. 706. Nec magis quemquam offendere debet verbum ἡμῶν cum accusativo constructum, etsi ali-

hi ut Choëph. 947. Suppl. 106 — 108. ἤμαι cum ἐπι sequente genitivo conjungitur. Sic enim ἐφέξειν cum quarto casu occurrit Agam. v. 673. Eumen. 449. et ἐφῆμαι Eumen. v. 412.

Ceterum non est silentio praetereundum, quamquam Chorus h. l. universe loqui videri potest, non tamen adeo locum communem esse, ut ad propriam personam accommodatus non sit a tragico nostro, quem hoc ipso excelluisse diximus, quod tantum non ubique, quid locus et tempus postularret, viderit, et ut cuique personae convenientia redderet, feliciter elaborarit. Nam in his verbis στάζει — σωφρονεῖν tacita inest significatio sollicitudinis de Agamemnonis fortuna, quem propter Iphigeniae filiae caedem punitum iri ominatur. Illam enim regis fortunam observari senum Choricorum animis et antecedentium v. 151 — 167. consequentiumque v. 192 sqq. argumentum declarat, quae, nisi ita esset, sane cum interjectis v. 168 — 191. male cohaerent; et vero extra dubium ponit locus Agam. 1561 sqq. nostro et ad sententiam et ad elocutionem simillimus. Caeso enim Agamemnonis Chorus, postquam erat cum Clytaemnestra altercatus, haec autem v. 1561. jure caesum esse regem contenderat ob Iphigeniae immolationem, in haec verba erumpit:

Ὀνειδὸς ἤκει τόδ' αὐτ' ὀνειδούς.

Δύσμαχχ δ' ἔστι κρῖνχι.

Φέρει Φέροντ', ἐκτίνει δ' ὁ κκίνων.

Μίμνει δὲ μίμνοντος ἐν χρόνω Διὸς

Παθεῖν τὸν ἔρξαντα. Δέσμιον γὰρ

Τίς ἂν γουὸν ἔξον ἐκβάλοι δομῶν;

h. e. Probrum probro cumulatur. Difficile autem est haec judicare (quem scil. exitum habitura sint). Aufert (Clytaemnestra) auferentem (scil. regem, qui Iphigeniam mataverat); luit autem h. e. luet caedem regis) interfector (quo nomine Clytaemnestra et Aegisthus significantur). Et quamdiu Jovis regnum manebit, tam diu vetus illa lex

valebit, ut quo quis peccaverit, eodem et puniatur. Quis enim legitimam prolem domo exturbet? Ut igitur illo loco ex caede Agamemnonis et ejectione Orestae Chorus reginae poenam Jovis ominatur, sic his, in quibus versamur versibus, de sorte Agamemnonis propter filiae caedem male metuit; utroque loco nixus gravissima sententia: Jovem nullum facinus inultum relinquere, sed ejus poenam certo quamvis tardo interdum pede scelestos persequi.

v. 188 [qq. καὶ τὸθ' ἡγεμῶν etc.] *Ac tam quidem imperator natu major (Agamemnon) navium Achaicarum, vatem (Calchantem) minime vituperans, incidentibus (potius) casibus assentiens, quando navigandi impotentia, naves exhauriente, gravabatur populus Achaicus, e regione Chalcidis stationem habens in Aulidis littoribus retro strepente fluctu madentibus: venti autem a Strymone ingratum otium et famem afferentes, importuni, hominum seductores, nec navibus nec funibus parcentes, longum tempus addentes morae, florem Argivum carpebant. Postquam vero acerbae tempestatis infaustum remedium (ipsa hac tempestate) gravius principibus vates denunciavit, mentionem faciens Dianae, ut terram scipionibus percutientes Atridae lacrymas non tenerent, tunc igitur rex natu major haec dixit: Gravis quidem calamitas, non parere! Gravis vero, si filiam lacera-vero, domus ornamentum, maculans virginis occisae sanguine paternas manus ad aram. Quidnam horum sine malis? Quomodo autem classis desertor fiam, a sociis deficiens? Sacrificium enim, quod ventorum impetum sedaret, (h. e.) virgineum sanguinem vehementer et iracunde flagitare jus fasque est. Bonum enim esset! Hic primum illud observamus, constructionem verborum inchoatam versu primo secundae antistrophes uno eodemque spiritu decurrere, usque ad primum tertiae Antistrophes versum. Tollenda igitur erant punctorum signa, post ultimum secundae Antistrophes, et post tertiae Strophes sextum itemque ultimum versum; cum enim longissimus sit verborum*

borum circuitus, poëta nosler argumentum versus primi secundae Antistrophes

Καὶ τόθ' ἡγεμῶν ὁ πρέσβυς

iterum repetit Antistrophen tertiam exorsus, constructionis filo quasi resumto,

Ἄναξ δ' ὁ πρέσβυς τότ' εἶπε φωνῶν.

Quod autem Agamemnon dicitur *μάντιν οὔτινα ψέγων'*, quod Stanleyus vertit, *vatem neminem vituperans*, id potius latine sic erat reddendum, *vatem nequaquam vituperans*. Nam neque erat alius vates, quem rex culpare posset, praeter Calchantem, et οὔτις apud nostrum ceterosque Tragicos saepe pro simplici negatione οὐ ponitur. Sic v. c. Sophocl. Electr. v. 515. οὔτις πῶ εἴλειπεν ἐκ τοῦδ' οἴκου πολύπορος αἰκία idem est ac οὐδέπω. — Non est autem hoc loco silentio praetereundum, Aeschylum et Euripidem in notandis Agamemnonis moribus diversam plane viam ac rationem iniisse. Aeschylus enim regem, tempestate quidem primum coorta, fingit necessitati parentem, fortunaeque calibus acquiescentem; ἐμπικίοις τύχαισι συμπνέοντα. post autem Calchantis oraculo de immolanda filia audito, vehementer animo commotum, et ad summam consilii inopiam redactum; tandem vero argentibus Graecis, cum eos Iphigeniae sanguineum jure suo deposcere decrevisset, victum, animoque ad vitam filiae pro republica negligendam obfirmato, cedentem. Apud Euripidem vero Iphig. in Aul. Agamemnon tempestate coorta, secunda navigatione carens, vehementer angitur et consternatur; Graecisque flagitantibus, ut exercitum dimittat, cedere non vult, ne sperata imperii gloria frustretur; Calchantis itaque vaticinio edoctus, Iphigenia Dianae immolata secundam Graecis navigationem fore, lubenter se id facturum promittit, literis etiam ad uxorem datis jubet eam filiam quasi Achilli nupturam ad naves mittere. Paulo post autem filiae caritate paternique amoris affectu victus, postquam diu noctem infornem

ducens secum ipse pugnauerat, aliam epistolam seni cui-
dam famulo dat, ad uxorem perferendam, qua nuptias
filiae in aliud tempus dilatas esse scripserat, ac ne jam
filiam mitteret, interdixerat. Sed haec epistola a Mene-
lao intercipitur; unde inter eum et Agamemnonem lites
oriuntur, Menelao sacrificium Iphigeniae vehementer ur-
gente, Agamemnone autem constanter, ut patrem dece-
bat, repugnante. Dum haec aguntur, nuntius interve-
nit, narrans jam venire Clytaemnestram cum filia, nec
longe eas abesse. Quo nuntio Agamemnon plane percul-
sus miseriamque suam tristemque fortunam accusans,
adeo movet Menelai misericordiam, ut is suapte sponte
fratri significet, se jam a pristina sententia discedere,
filiamque ei suam jam eripere amplius nolle. Agame-
mnon autem fratris quidem animum laudat, negat autem
sibi propter caeteros Graecos, quibus jam denegari non
possit Iphigenia, illius benevolentia uti licere, ferendam
sibi potius esse illam, quae evitari nequeat, calamitatem.
Quibus inter se comparatis facile intelligitur, Agame-
mnonem Aeschyleum Euripideo duriolem, fortiolem et
constantiolem esse.

v. 191. ἐμπαιούς] *incidentibus*; ita postea v. 357. πρόσ-
παια κακά." *Stanl. συμπνέων, accommodans se, non repugnans.*

v. 192. ἀπλοῖς κεναγγεῖ] „i. e. omnem absumente com-
meatum, omnia vasa evacuante. Vox κεναγγεῖ frequens
Hippocrati. Vid. Foef. oecon. et Steph. Thes." *Abresch.*

v. 194 sq. Cum ab Aeschylo dicitur populus Acha-
icus πέραν Χαλκίδος ἘΧΩΝ, ἐν Αὐλίδος παλιῆξόδοις τόποις,
illud ἔχων non interpretor cum Scholiasta ἐχόμενος, *re-
tentus*, quod fieri non potest per usum loquendi, sed ἔχειν
est h. l. *habitare, aliquo loco degere, commorari*; ut ἔχειν
de urbibus usurpatum interdum significat *situm esse, ad-
jacere*, v. c. Xenoph. Ἄναβ. VII, 8.

Παλιῆξοδοί Αὐλίδος τόποι dicuntur propter aestum Eu-
ripi, cui Aulis adjacebat, seu ejus fluxum et refluxum;
qua imagine utitur Lucanus V. 235.

Euripusque trahit *cursum mutantibus undis*

Chalcidicas puppes ad iniquam classibus Aulim.

v. 196 sq. venti adversi, qui Graecos detinebant, appellantur κακόσχολοι, νήστιδες, δύσορμοι, h. e. qui saepe ingratum otium important navigare cupientibus, qui famem saepe navigantibus afferunt, dum eos scilicet ad scopulos desertos, ubi cibi sit inopia, detrudunt, qui denique impediunt, quo minus nautae feliciter appellere, seu in portus intrare queant. Nimirum in his epithetis vis passiva in activam mutata est. Proprie enim κακόσχολοι, νήστιδες, δύσορμοι sunt male feriatī, jejuni, importuni. Eodem modo hae ventorum tempestates dicuntur βροτῶν ἄλαι, hominum errores, h. e. qui homines circum maria et littora errare cogunt.

v. 200. κατέξαινον ἄνθος Ἄργεος] pulchra metaphora; proprie enim venti floribus, quos decutiunt, nocent. Est autem ἄνθος Ἄργεος (ut supra Perf v. 59. ἄνθος Περσιίδος αἴας. Eurip. Troad. 808. ἄνθος Ἑλλάδος) delecta manus Graecorum, qui propter adversos ventos otio marcescebant.

v. 221. ἀρχὰς — ἐπιθυμεῖν] Bothius e conjectura edidit ὀργαῖς περιόργοις ἐπιθυμεῖν.

εὖ γὰρ εἶη] male reddidit Stanlejus, quod bene eveniat; est enim h. l. excusandi formula, qua rex significat, se non magnopere posse Graecos culpāre, quod Iphigeniae mactationem flagitent; esset enim, inquit, utile et conducibile. Ac fortasse vera lectio est: εὖ γ' ἂν εἶη.

v. 222 sqq. Primis quartae Strophes versibus dura fors Agamemnonis describitur necessitatis vinculis adstricti, indeque ad quilibet audendum compulsi. Ἐπεὶ δ' ἀνάγκας ἔδν λέπαδνον, postquam vero (rex) necessitatis jugum subiit, ejusque fraena accepit. — Λέπαδνον proprie est lorum, quo equi ad jugum vel ad temonem alligantur; omnino tamen, hac verbi proprietate neglecta, poëta videtur respexisse ad similitudinem, quae inter necessitatem et fraena sive habenas, quibus equi reguntur et coercentur, intercedit. — Φρενός πνέων δυσσεβῆ τροπαι-

αν, ἀναγνον, ἀνίερον, tum mentis conversionem s. consilii mutationem, impiam, incestam s. profanam spirans. — Τροπαία substantivum est nostro, significatque conversionem, mutationem; v. c. Choëph. 773. Ζεὺς τροπαίαν κακῶν θήσει, ubi Scholiastes recte explicat μετατροπήν, est enim vocabulum ad animorum a pristina consiliorum ratione deflexam ab equorum flexu translatum. Φρενός autem τροπαία dicitur δυσσεβής, ἀναγνος, ἀνίερος, Homeri ratione, qui saepe substantivis tria epitheta jungit, unum quidem antecedens substantivum, reliqua autem duo postposita. Nec sane hic otiosa posuit Aeschylus epitheta; nam cum duplex sit mentis mutatio, vel a pravitate ad meliorem frugem redeuntis; vel a bonis consiliis ad pejora deflecentis, non magis ad vim sententiae quam ad perspicuitatem pertinebat, adjectivis quibusdam definirī, quam vim necessitatis ad animos hominum convertendos intelligi vellet. Coacervatio autem ista: δυσσεβῆ, ἀναγνον, ἀνίερον, et atrocitatem facinorum designat, ad quos miseri mortales dira necessitate adigantur, et hoc simul afficit, ut ab universo (generatim enim haec dici nullum dubium est) animum tamen ad certam personam certumque tempus Agamemnonis, tristemque ejus casum traducamus. Subit enim animum nostrum recordatio verborum Calchantis, quibus, ne Diana postularet θυσίαν ἐτέραν, ἄνομον, ἄδικτον, deprecatus erat v. 156. Nihil igitur impedire videtur, quo minus illorum versuum hunc sensum esse statuamus: *Postquam vero (rex) necessitatis jugum subiit, ejusque fraena accepit, tum sane mutationem animi spirans impiam, nefariam, profanam: h. e. quibus et alii mortales ad atrociam facinorā mentem convertere saepe coguntur, et hic ipse Agamemnon ad impium, incestum profanumque sacrificium filiae animum inclinabat. ἀναγνον h. l. eodem sensu dicitur, quo Lucretius I. 99. usurpat in eadem re vocabulum inceste:*

*Sed (ut Iphigenia) casta inceste, nubendi tempore in ipso,
Hostia concideret mactatu moesta parentis.*

Jam sequitur parenthesis : Τόθεν τὸ παντότολμον Φρονεῖν μετέγνω βροτούς, unde ille ad quidlibet audendum promptos fieri solere mortales sero (seu quasi ex postfacto) intellexit (suo nimirum exemplo filiae vitam illudentis edoctus, ceterorumque ducum talem hostiam flagitantium) θαρσύνει γὰρ αἰσχρόμητις τάλαινα παρχκοπὰ πρωτοπήμων, h. e. *audaces enim eos facit malefuada et infelix fraus, qua se jam ante obligaverunt, et ex quo tanquam fonte cetera facinora promanant.* Μετέγνω h. l. eo sensu dicitur, quo id verbum antiquitus usurpatum fuit, ut significaret, *aliquid post intelligere, seu sero intelligere, etwas hinterher sehen.* Ex hac verbi significatione altera illa notior vulgo, *poenitendi* nimirum, detorta est; quoniam is, quem alicujus rei poenitet, sero seu ex postfacto intelligit, eam rem sibi noxiam aut inutilem fuisse. Μεταγινώσκειν nec apud Homerum, nec apud Hesiodum, nec apud Pindarum, quantum equidem scio, occurrit. Sed eodem quo hic ponitur sensu, occurrit Suppl. v. 116. adeoque haec vis vocabuli ex Aeschilo declaranda est. Sensus igitur est, unde (nimirum ex dura necessitate) ille sero intellexit homines ad quidlibet audendum promptos fieri solere. Nimirum pro vulg. βροτοῖς, rescripsimus βροτούς. Et hoc quidem primum Scholiastae verba confirmant, qui βροτούς, non βροτοῖς, legisse videtur; cum hoc modo explicat: ὅθεν ἔγνω πάντα τοὺς ἀνθρώπους τολμᾶν, ἀπὸ τῆς ἀνάγκης δηλοῦσι. Deinde nec Stanleji, nec Heathii rationes difficultatem hujus loci expediunt. Stanlejus vertit: *unde supra modum sapere poenituit mortales;* quam quidem versionem nec ipsa verba ferunt, et vero quae sequuntur plane subvertunt. Nam si est ut poeniteat mortales consiliorum, quomodo hanc ipsam poenitentiam cum audacia plura et majora perpetrandi conglutinant? Heathius Pauwii opinionem commentis recte abjectis alia substituit, haud multum, quod pace ejus dixerim, meliora. Rescribit enim τόθεν τὸ παντότολμον Φρονεῖν μὲν ἔγνω βροτοῖς, eaque sic vertit: *Inde animum ad omnia audacem ac prom-*

promptum mortalibus venire observavi. Ut enim illud non urgeam, constructionem vel sic impeditam esse, sensumque, quem Heathius exire putat, non sponte fluere, sed quasi pistillo quodam extendendum esse, hoc maxime lectorem ab ejus partibus avocare debet, quod ineptum est Chorum hic de se loqui, et quid ipse sentiat aut cognoverit in medium afferre, quod nemo sane hoc loco expectabat. Sin autem, quod non volumus, haec dixit: Postquam vero rex necessitatis fraena accepit, consilii mutationem impiam, incestam, profanam spirans, unde mortales ad quidlibet audendum promptos fieri sero intellexit; omnia et inter se bene cohaerent, et quae sequuntur optime conveniunt: Θαρσύνει γὰρ αἰσχρομένης τάλαινα παρακοπὴ πρωτοπήμων. Quia v. 6. prima syllaba longa esse debet, ut versus antistrophico respondeat, Θρασύνει mutavi in Θαρσύνει. — Παρακοπὴ πρωτοπήμων h. l. est i. q. πρώτῳ ἄρχος ἄτη Agam. 1193. prima noxa, prima fraus, ex qua deinceps plura et majora consequuntur. Haec igitur prima fraus appellatur αἰσχρομένης, quia ad alia turpia facinora incitat, (αἰσχρὰ ποιεῖν ἀναγκάζουσα, Schol.); appellatur etiam τάλαινα propter infelicem horum facinorum exitum. Comparari potest Clytaemnestrae dictum apud Senecam Agam. 169. 170.

O scelera semper sceleribus vincens domus!

Cruore ventos emimus, bellum nece!

Quaerat autem hic fortasse aliquis, quaenam hic Agamemnonis et principum Graecorum prima noxa fuerit, propter quam ad alterum illum piaculum, immolandae Iphigeniae, suscipiendum fuerint adacti! Hanc vero primam Graecorum noxam Chorus noster ipso bello conceptam esse ponit propter Helenam adversus Trojanos suscepto. Injustum enim multis videbatur, Agamemnonem tot civium vitam unius mulierculae causa profundere. Quod ita esse certo sibi persuadebit, quisquis Agam. v. 441 — 469. et v. 799 — 804. legerit, quibus locis nihil est ad confirmandam sententiam nostram illustrius. Imo

et

et sequentibus verbis tacita inest ejus rei significatio: Ἔτλα δ' οὖν — Γυναικοποιῶν πολέμων ἀρωγὰν εἰς. *ausus est igitur filiam suam sacrificare, belli ut esset, propter mulierculam suscepti, praesidium.* — καὶ ναῶν προτέλεια, horum verborum vim plenissime expressit latinis verbis Clytaemnestra apud Senecam v. 163. L U S T R A L E C L A S S I Doricae reperit C A P U T. προτέλεια ναῶν enim nihil aliud significat quam *sacrificia pro fausto navium egressu oblata*; pluralis pro singulari.

v. 132 sqq. λιτὰς — βραβῆς] Recte ista Stanlejus ita reddidit: *Preces vero (Iphigeniae) et voces patrem invocantes vitamque virgineam nihili fecerunt belli cupidi principes.* Quamquam aliquando dubitandum mihi videbatur, an κληῖδονες πατρώοι non potius malam patris famam quam *voices patrem invocantes* significaret. Sed postea mihi persuasi, quemadmodum Perf v. 701. ἐμὴν αἰδῶ dictum esset, pro ἐμοῦ αἰδῶ sic h. l. κληῖδόνας πατρώους voces Iphigeniae patrem invocantes designare.

In Antistrophe primum versu quarto, qui est jambicus dimeter, pro παντὶ θυμῷ reposui παντὶ σθένει; nam θυμῷ spondeus est, quam in secundam regionem jambici metri ingredi nefas esse constat. Heathius itaque transponi volebat: παντὶ προνωπῇ θυμῷ; verum haec transpositio mihi nescio quomodo non placet. Παντὶ σθένει notissimum est pro ὅλη δυνάμει, ut Suidas explicat. — Porro pro Φυλακῶν v. 6. Antistr. 5. corrigendum putavi Φύλακας, idque metri causa ante καλλιπέρους ponendum. Ita sensus exhibit optimus et commodissimus: *Jussit autem pater popas post preces puellam tanquam capram super altare vestibus involutam omnibus viribus, pronam tollitum corripere, eosque (tanquam) custodes, oris formosi vocem, infaustam aedibus regis, vi fraenorumque muto robore comprimere.* Κατασχεῖν ut cum Φυλακῶν construatur, fieri non potest; sed κατασχεῖν φθόγγον est *vocem cohibere seu comprimere.* Hac ratione illi popae bene dicuntur Φύλακες seu custodes. Cavere volebat Agamemnon, ne Iphigeniae sorte dirae

dirae aut imprecationes exciderent, quae damnum essent generi suo illaturae. Quod autem poeta dixit iustos esse popas formosi oris vocem infaustam comprimere βία χαλινῶν, ἀνκύδῳ τε μένει, in eo nihil est, quod nos offendere debeat. Ἄναυδον μένος χαλινῶν, gravis est metaphora, planeque Aeschylea. Sic pulvis ab agmine excitatus dicitur ἄναυδος ἄγγελος Sept. adv. Theb. 82. In sequentibus κρόκου βαφαῖς δ' ἐς πέδον χέουσ' perperam quidam de sanguine Iphigeniae intellexerunt. Κρόκου βαφαῖς sunt *velamenta croco tincta*, ut Pers. 662. occurrunt crepidae croco tinctae, et Pind. Pyth. 4. 413. κρόκεον εἶμα. Hoc loco autem *vittae* seu *insulae* intelliguntur, Iphigeniae, ut hostiae, more solenni impositae; id quod pulcre confirmatur loco illo Lucretii, qui quidem ita similis est nostro, ut Aeschylum Lucretius imitatus esse videatur:

saepius olim

*Relligio peperit scelerosa atque impia facta
Aulide quo pacto Triviae virginis aram
Iphianassaï turparunt sanguine foede
Ductores Danaum delecti, prima virorum.
Cui simul infula virgineos circumdata comptus,
Ex utraque pari malarum parte profusa est
Et moestum simul ante aras adstare parentem
Sensit et hunc propter ferrum celare ministros;
Aspectuque suo lacrymas effundere cives,
Muta metu terram genibus submissa petebat,
Nec miserae prodesse in tali tempore quibat,
Quod patria princeps donarat nomine regem.
Nam sublata virum manibus tremebundaque ad aras
Deducta est, non ut solenni more sacrorum
Perfecto posset claro comitari Hymenaeo,
Sed casta inceste, nubendi tempore in ipso,
Hostia concideret mactatu moesta parentis
Exitus ut classi felix faustusque daretur,
Tantum Relligio potuit suadere malorum!*

Ita

Itaque κροκοῦ βαφὰς δ' ἐς πέδον χέουσα est i. q. *infulis croco tinctis ex utraque parte in terram profusis*. ἔβαλ' ἕκαστον θυτῆρων ἀπ' ὀμματος μὲν βέλει Φιλοίκτῳ pulcherrime dictum pro eo, quod pedestri sermone diceretur: *oculorum adspectu omnes sacrificantes ad misericordiam commouit*. Φίλοικτον βέλος de misericordia sic dicitur ut Prom. 650. ἰμέρον βέλος de amore.

v. 247. πρέπουσα δ' ὡς ἐν γραφαῖς] Haec descriptio venustatis similis est ei, qua nos utimur: *bildschön*; similis etiam comparationi a statuæ pulchritudine ductæ, ut apud Euripidem Hecub. 560. Polyxena fertur στέρνα ὡς ἀγάλματος ostendisse. Προγενέπειν θέλουσ', *haud secus ac si principes sacrificantes alloqui vellet*, quod tamen ei non licebat. ἐπεὶ πολλάκις πατρός κατ' ἀνδρῶνας εὐτραπέζους ἔμελψεν; hoc ideo additur, ut appareat, quo modo Iphigenia familiariter adspicere principes Graecorum, quasi allocutura, potuerit; non ignotos enim compellasset, cum sæpe in patris coenaculis opiparis post coenam, ad quam illi duces invitati essent, patris jussu cantasset. Post ἔμελψεν commate tantum distinguendum est, sententiæ enim filium hic tantum inchoatum, quinta demum strophe per-textitur.

v. 251 [sq. ἀγνῆ — ἐτίμα] *Casta autem voce virgo viri expers cari patris felicitatem lubenter celebrabat*. Vulgo legitur ἀγνῆ, nominandi casu, quod quia idem fere esset, quod ἀταύρωτος, concinnius nobis videbatur dativum ἀγνῆ reponere, ut cum αὐδῆ construeretur. *Casta carmina lascivis discrepantia virginem decent*. Τρίσπονδον, quod metrum non fert, cum Stanlejo in τρισπονδον demutavi, ejusdem fere notionis vocabulum. Si τρισπόνδος ab Aeschylō scriptum esset, ut ad Iphigeniam, aut τριτοσπόνδου ut ad Agamemnonem referretur, intelligerem sic, ut significaretur, virginem post tertiam demum libationem in coenaculum adductam fuisse. Non enim ipsi virorum convivio virginibus interesse licebat. Nunc cum id metrum non ferat, τρισπονδον cum Scholiasta interpretor de mul-

multis ab Agamemnone celebratis et εὐωχίαις et συμποσίοις, quae res utique olim in parte felicitatis numerabatur. Felicitatem vero honoratorum virorum non magis quam virtutem laudibus et carminibus celebrari solitam fuisse, e multis Pindaricorum carminum locis constat. Cf. etiam Pers. 711 sqq.

v. 1254. Τὰ δ' ἔνθεν οὐκ οἶδα γ', οὔτ' ἐννέπω] Τὰ δ' ἔνθεν interpretor, quae inde consecutura sint, (ut saepe apud Aristotelem τὰ ἐντεῦθεν sunt, quae inde consequuntur) ut his verbis contineatur suspicio quaedam de Agamemnonis fortuna. Qui ad praeteritum tempus trahunt, vulgatumque sic vertunt: quae vero post facta sunt, neque vidi neque dico, plane non vident, quid locus et tempus, et orationis perpetuitas postulet. Ineptum enim esset, senes dicere, se quae postea consecuta sint, nescire, quod aut falsum erat, aut, quatenus verum, non indigebat asseveratione. Quod sequitur: Τέχνηαι δὲ Κ. οὐκ ἄκραντοι, artes h. e. vaticinia Calchantis haud irrita esse solent, id nostram rationem nimium quantum confirmat. Sic in simili fere causa dicitur: Sept. adv. Theb. 850. Μέρμηνα δ' ἀμφὶ πτόλιν, καὶ θεσφατ' οὐκ ἀμβλύνεται.

v. 256 sq. δίκη — μέλλον] *Justitia autem iis, qui mala perpeffi sunt, h. e. puniti, seram ex damno sapientiam appendit, s. assignat, tribuit.* Μαθεῖν h. l. substantivī loco positum, q. d. δίκη αὐτοῖς ἐπιρρέπει τὸ μέλλον τοῖς παθοῦσι μαθεῖν. Sic infra Choëph. ὀράσαντι παθεῖν, τριγέρων μῦθος τάδε φωνεῖ.

v. 258. τὸ δὲ προκλύειν] *Praematura autem eorum, quae futura sint, quandoquidem tamen eorum effugium non datur, auditio valeat; tantundem enim esset gemituum anticipatio. Clare enim omnia evenient noxis convenientia.* Vulg. in nonnullis edd. αὐταῖς Stanl. ita probat, ut ad τέχνηαι v. 255. referatur, a quo tamen iusto longius remotum videtur. αὐταῖς autem de vocibus s. oraculis vatum accipiunt. Nobis vero maxime placuit ἄτας, coll. v. 231 sqq.,

sqq., quod ad noxam Agamemnonis ex immolatione filiae contractam pertineret.

v. 262 [sq. πέλοιτο — ἔρχος] *Sed haec omnia precamur ut bene eveniant, atque sic ut optat Argivae terrae vicinum hoc, jam in conspectum prodiens, solitarium praesidium; i. e. Clytaemnestra. Haec verba omnes intelligunt de senibus Choricis; eos putant se ipsos Apiae terrae praesidium appellare. In quo falsi sunt viri doctissimi. Chorus de regina loquitur, quam propius ad se accedere videt; eo pertinet τὸδ' ἄγχιστον; eam μονόφρουρον ἔρχος γαίας appellant, quod penes eam erat absente marito reip. administratio. Eodem fere modo uxor mariti ad bellum profecti dicitur μονόζυξ. Perf. 139. Clytaemnestram vero h. l. significari extra dubium ponitur sequentibus verbis, quibus reginam compellant:*

ἦκω σεβίζων σὸν Κλυταιμνήστρα κράτος·

Δίκη γὰρ ἐστὶν Φωτὸς ἀρχηγοῦ τίειν

Γυναικ', ἐρημωθέντος ἄρσενος θρόνου.

Ceterum pro τὰπὶ τούτοις Bothius edidit τὰπὶ τοῖσιν metro ut satisfaceret.

v. 263 [sq. ἀπίας γαίας] „Eustathius in Iliad. Γ. Ἄπια δὲ γῆ κἀνταῦθα ὡς ἐν τῇ ἀξίψωδιᾷ ἢ ἀπο ἀφεστῶσα, καὶ ἀλλοδαπή καὶ ὡς ἀν' εἶποι τις Ὀμηρικὸς τηλοῦ ἀπὸ Τροίας· κατὰ δὲ ἄλλους φάναι ποιητῆς, ἢ τηλουρός. Οἱ μὲν νεώτεροι τὴν Πελοπόννησόν φασιν ἀπὸ τινος Ἄπιδος ἢ Ἄπεως, περὶ οὗ ἐν τοῖς τοῦ Περιηγητοῦ εἴρηται· in Commentario scil. ad Dionysium Perieg. quem consule.” *Stanl.* H. l. igitur ἀπίας γῆς de regno Argolico, Peloponnesi parte; per metonymiam dicitur.

I N S C E N A M III.

v. 265 — 364.

v. 265 [sq. ἦκω — θρόνου] *venio adorans tuam regina majestatem; fas enim est viri principis uxorem honorare*

orbato virili folio. Heathius ἄρσενος non adjective sed substantive poni existimat et ab ἐρημωθέντος regi, throno a viro deserto vacuo relicto. Eadem tamen est sententia, si ἄρσενος θρόνου conjungas, ut sensus sit: *regis folio vacuefacto*, id est, *absente rege vel peregre profecto.*

v. 268 [sq. Σὺ — φθόνος] *Tu vero sive laetum nuncium acceperis, sive non accepto, fausti tantum nuncii spe sacrifices, lubens equidem audiam, neque tamen, si taceas, gravabor.* εὐαγγέλοισιν ἐλπίσιν pro ἐλπίδι εὐαγγελίας. — οὐδὲ σιγῶσθι φθόνος, non ego tibi, si tacueris, succensebo, non moleste feram.

[σὺ δ' εἴτε κεδνὸν] „Etiam in re et incerta dubia sacrificabant εὐαγγέλια. Ita infra v. 602. ipsa Clytaemnestra inquit:

λόγοις τοιούτοις πλάγκτός οὖσ' ἐφαινόμην
Ὅμως δ' ἔθνον.

Schol. Aristoph. in Equ. ἔθος ἦν τοῖς ἐν ἀγυιαῖς ἰσταμένοις θεοῖς ἐπὶ ταῖς ἐρχομέναις ἀγγελίαις θύειν, ὡς ἂν εἰ ἀγαθαὶ εἴεν, ἐπινεύσαιεν ταύταις, εἰ δὲ τοῦναντίον, ἀποτρέψαιεν.”
Stanl.

v. 271 [sq. Εὐάγγελος — πόλι] *Laetus quidem dies, ut est in proverbio, e nocte matre exoriatur. Accipias autem majus gaudium, quam ut te auditurum speraveris. Argivi enim Priami urbem ceperunt. γένοιτο vel optativum est, q. d. utinam laetus dies e nocte matre oriatur, vel, quod melius, γένοιτο positum pro γένοιτ' ἂν, hoc sensu: fieri saepe solet, ut meliores nuncii seu laetiores eventus noctu contingant. cf. v. 286. κλέειν Heathio observante non est cum μεῖζον jungendum, sed arctissime cum ἐλπίδος cohaeret, et ab hac voce pendet.*

v. 275. πῶς — ἀπιστίας] *quid ais, effugit verbum prae incredulitate, h. e. adeo incredibilia sunt, quae narras, ut quae audiverim audisse mihi non videar, s. ut dicta tua aures praeterfugerint. Idem etiam, inquit, P. Victor. var. lect. l. II. c. 4. in re non minore significavit*

T. Livius, qui narravit, universos fere Graecos, in magno conventu hominum, audita voce praeconis, qua liberabantur a populo Romano, revocasse illum, iussisseque eam vocem iterare; quia ob ingentem laetitiam, qua repente perfusi suere, fugerat id illos, vixque poterant credere se id audivisse.

v. 276. Τροίαν — λέγω] *ajo Trojam in Graecorum potestate esse. An nunc demum clare loquor?*

v. 277. χερὰ — ἐκκαλουμένη] *Laetitia me subit lacrymam provocans. Sophocl. Electr. 1234. γεγηθὸς ἔρπει δάκρυον ὀμμάτων ἄπο.*

v. 278. εἶ — κατηγορεῖ] *Credo te laetari, nam benevolentiam tuam oculus arguit. κατηγορεῖν h. l. bono sensu, ut apud Xenoph. Memorab. II. 4. Nimirum lacrymas regina e senum oculis prorumpere videbat.*

v. 279. τί — τέκμαρ] *Enimvero quodnam tibi hujus eventus fidum seu certum indicium est? Fortasse autem verius et sequenti reginae responso convenientius fuerit, hunc versiculum sic interpungere:*

Τί γάρ; τὸ πιστόν ἐστι τῶνδ' ἐσοι τέκμαρ;
Quid enim? an tibi est certum hujus rei indicium?

v. 280. Ἔστιν — θεοῦ] *Est utique; quidni esset? cum deus mentiri s. fallere non possit, aut nisi nos deus fefellerit, quod fieri non potest.*

v. 281. πότερον — σέβεις] *An somniorum visa probabilia honoras! h. e. num somnio forte cuidam hunc honorem habes, ut ideo Trojam expugnatam esse credas?*

v. 282. οὐ — φρενός] *Immo vero ego nunquam somno gravatae mentis opinionem s. visum acciperem vel probarem. λαμβάνειν h. l. admittere vel approbare.*

v. 283. ἀλλ' ἢ — φάτις] *An vero celer quidam rumor te delinivit? πικνίειν, quod proprie est pinguefacere, saginare, h. est i. q. beare, ac transfertur ad gaudium e laeto nuntio sive vero, s. falso. Stanlejus ἀπτερον φάτιν in-*

terpretatur: *vanum rumore*; rectius autem cum Hesychio *velocem, subitaneum*, i. e. qui incerto auctore subito vagari coeperit, exponas. Sic enim ille: Ἄπτερος αἰφνίδιος παρὰ Ὀμήρω· ὁ προσηγνῆς ἢ ταχύς, Αἰσχύλος Ἀγαμέμνονι.

v. 284. παιδὸς — φρένας.] *Admodum inique de prudentia mea iudicas, quasi puella nuper nata sim; quae incertis rumoribus me illudi patiar.*

v. 285. ποίου — πόλις.] *quonam vero tempore, ut hoc etiam quaeram, urbs illa expugnata est?*

v. 286. τῆς — λέγων.] *Illa nocte, inquam, quae hanc lucem peperit; h. e. ipsa nocte superiore.*

v. 287. καὶ τάχος;] *quisnam vero nunciorum tantum celeritate polleat, ut, quae Trojae gesta sint, una eademque nocte huc renunciare potuerit, pro τίς ἄγγελος οὕτω ταχύς, ὥστε ἐξικέσθαι. Posset tamen, quod bene monet Stanl. legi quoque ἀγγέλλων, vel etiam ἀγγελῶν.*

v. 288. Ἡφαιστος — σέλας.] *Vulcanus ab Ida splendidum jubar emittens; h. e. ignem in Ida splendidum accenderunt Graeci, quo viso per certam montium intervalla dispositi speculatores alios ignes accenderunt, donec ultimus a nostro speculatore conspici posset.*

v. 289 [q. Φρυκτὸς — ἔπεμπεν] *Ordo verborum est: Φρυκτὸς δὲ Φρυκτὸν ἀγγάρου πυρὸς δεῦρο ἀπέπεμπεν.*

ἀγγάρου πυρὸς] *Hanc lectionem pro vulg. ἀγγέλου tuetur Etymol. M. Αἰσχύλος οὖν, inquit, ἐν Ἀγαμέμνονι τὸν ἐκ διαδοχῆς πυρσὸν ἀπ' ἀγγάρου πυρὸς ἔφη. Ita et Suidas: Ἀγγαροί, οἱ ἐκ διαδοχῆς γραμματοφόροι. Οἱ δὲ αὐτοὶ καὶ Ἀστάνδαι, τὰ δὲ ὀνόματα Περσικά. Αἰσχύλος Ἀγαμέμνονι.*

Φρυκτὸς δὲ Φρυκτὸν δεῦρ' ἀπ' ἀγγάρου πυρὸς
ἔπεμπε.

Ad stipulatur etiam Eustath. huic lectioni in Odyss. XX. παρὰ τῶ αὐτῶ δὲ ποιητῇ ἐν Ἀγαμέμνονι καὶ οἱ ἀγγαροὶ κείνται. Δέξις δὲ Φανερῶς Περσική· Φρυκτὸς δὲ — ἔπεμπε. τοιοῦτον δὲ τῶν Φανῶν." Stanl.

v. 290. σέλας — μέρος] Si vera esset lectio δ' οὐτε μέλλων — νικώμειος — παρῆκεν, necessario Μακίστου pro hominis, s. speculatoris, non montis nomine habendum esset, quum autem nuspian horum speculatorum nomina memorentur, legere praestat: οἱ δ' οὐτ' ἔμελλον — νικώμενοι — παρῆκαν, ita Macisti speculae dicuntur, pro Macisto monte, in quo statio vigilum posita erat, et οἱ δ' οὐτ' ἔμελλον refertur ad σκοπούς, quod latet in σκοπαῖς, nisi hoc ipsum σκοποῖς reponere malis.

v. 291. ἐκός δε] *illico facis lumen Mesapii custodibus usque ad Euripi fluentia ostendit.*

v. 293 sq. οἱ — πυρὶ] *Hi vero vicissim ignem accenderunt et nuncium parro transmiserunt, aridae ericae acervo igni accenso.*

v. 295 sq. Σθένουσα — πυρός.] *Valida autem flamma neutiquam obscurata (h. e. adeo magna, ut in ista locorum distantia evanescere splendor non posset) Asopi campum transfiliens, clarae lunae instar, ad Cithaeronis cacumen aliam successionem deductoris ignis excitavit. H. e. eos qui in Cithaerone excubias agebant, commovit, ut suo quoque loco flammam accenderent, quae laetum nuntium ulterius propagaret.*

v. 299 sq. Φάος — εἰρημένων] *Stanlejus vertit: lucem autem longe missam non respuebat custos, accendens majorem supra dictis ignem: vertere potius debebat: speculator autem illic excubans non recusavit quominus et ipse flammam late splendentem accenderet, immo potius majorem superioribus flammam accendit. Nempe τηλέπομπον Φάος flammam significat, quae splendorem suum, Trojae expugnatae scil. indicem, longe emitteret.*

v. 311. ὄτρυνε — πυρός.] *Hortabatur, ut ne desiderari paterentur ignem accendi jussum.*

v. 312 sqq. πέμπονσι — πυρός.] *Illi autem miserunt accendentes magnam, indomita vi, ignis flammam, et, ut Saronici freti conspicuum fastigium splendore superaret, emi-*

cantem, eaque porro radios jecit, donec Arachnaeum collem attingeret, speculam urbi vicinam; indeque in hanc domum Atridarum lumen infiliit, ab illo quasi avito Idaeo igne oriundum.

v. 312. ἀφθόνω μένει, nempe cujus flammae tantus vigor esset, ut nec facile exstingueretur, et longe lateque splendorem spargeret.

v. 313. πώγωνα, *barbam*, de flamma sic dicitur, ut alibi βόστρυχος.

v. 315. κατ' — ἔς τ' ἀφίκετο] „Longe alia ratio est istorum, ὡς ἴδεν, ὡς ἐμάνη etc. Theocr. Id. alia horum εἶτ' ἔσκηψεν, εἶτ' ἀφίκετο, nec quidquam habent commune, nisi particulae, diversae tamen, repetitionem. Apud Theocritum quidem primum ὡς idem quod ἐπεὶ significat, bina sequentia ἀνταποδοτικά sunt, atque ita integra et absoluta efficitur constructio. Idem de εἶτα bis repetito dici nequit, neque ulla est illic Emphasis. Recte igitur posuit Stanlejus ἔς τ' ἀφίκετο.” *Heath.*

v. 319 [q. τοιοῖδε τοί μοι — πληρούμενοι·] *Tales igitur mihi* (i. e. mea causa, mihi inservientes) *taediferorum leges, alio alium excipiente impletae sunt; h. e. et hoc quidem modo Agamemnonis jussu atque instituto facibus s. ignibus accensis speculatores per montium intervalia dispositi, quorum alius alium excepit, mihi Trojae expugnationem significarunt. Quod vero hic λαμπαδηφόρων νόμους appellat, eadem allusione angariantem ignem supra dixit v. 290. ἀπ' ἀγγάρου πυρός. Angari apud Persas erant nuntii ἐκ διαδοχῆς, simili modo dispositi ac faces Agamemnoniae; quorum cursus describens Herodotus lib. 8. λαμπαδηφορίαις Graecorum assimilat; quas Aeschylus etiam respexisse videtur. Herodoti verba haec sunt: ὁ μὲν δὲ πρῶτος δραμῶν παραδιδῶσι τὰ ἐντεταλμένα τῷ δευτέρῳ· ὁ δὲ δεύτερος τῷ τρίτῳ· τὸ δὲ ἐνθεῦτεν ἤδη κατ' ἄλλον διέρχεται παραδιδόμενα, κατάπερ Ἑλλησι ἢ λαμπαδηφορίαις,*

ξία, τοῖς τῷ Ἡφαιστῷ ἐπιτελέουσι. Ab hoc ritu proverbialiter dictum est *curso lampada tradere*, quo partes veluti successione quadam alteri traditas significamus. Lucretius:

Et quasi cursores vitæ lampada tradunt. Stanl.

v. 321. νικᾷ — δραμών.] *Vincit autem primus et ultimus cursor*, h. e. eum, qui in Ida, et postremum, qui in Arachnaeo colle flammam incendit, primo loco pono, quoniam absque illo quidem nullus fuisset nuntius, postremus autem nobis ipsis ejus laetitiam impertivit. Manet autem in eadem allegoria e cursu lampadum petito.

v. 322 sq. τέμαρ — ἐμοί.] *Hujusmodi igitur tibi expugnatae Trojae indicium signumque narro*, quippe cui ipse maritus ex Troja denunciaverit.

v. 324 sqq. Θεοῖς — πάλιν] *Deos quidem o regina postea venerabor*, nunc autem hancce narrationem porro audire et admirari cupio, itaque peto ut eadem illa repetas.

v. 327 sqq. Τροίαν — διπλῆς] *Trojam Argivi hodie possident; existimo clamorem dissociabilem jam in urbe audiri. Acetum enim et oleum, si in idem vas infuderis, repugnare sibi invicem, haud amice coire dixeris; eadem modo nunc in urbe Troja, captorum, et eorum, qui vicerunt voces discrepantes inter se, et ab diverso fortunae eventu expressas audire licet.*

v. 333 [sqq. οἱ μὲν — μόρον] *Illi quidem circa corpora virorum, fratrum, senumque pueri patrum, procumbentes jam non amplius ex liberis praecordiis carissimorum ob mortem ingemiscunt.* Ἄνδρῶν ad mulieres jam viris orbatas, κασιγνήτων ad sorores fratresque juniores, qui fratres lugebant, Φυλαμίων γερόντων ad liberos, quorum patres caesi erant, referendum. Tamen cum non nisi παῖδες memorentur, uxorum vero et sororum nulla mentio fiat,

(N) 4

vel

vel abruptiorem hic poëtae sermonem, vel ipsum vocabulum παῖδες mendosum esse, crediderim.

v. 335 sq. ἔξ ἑλευθέρου δέρας, *o libero collo, pro pectore.*

v. 337 sq. τοὺς — εὐφρόνην] *Hos vero noctivagus e proelio labor jejunos ad prandia, quaecunque in urbe inventa fuerint, ordinat, nullo certo distributionis signo observato, sed potius prout unusquisque forte sortitus fuerit, jam in captivis Trojanorum aedibus habitant, tandemque a subdiabibus frigoribus, roribusque liberati haud secus ac pauperes incustoditam totam noctem dormient; h. e. proxima quae instat nocte tam securo altoque somno opprimentur, ut non magis quam ii, qui propter paupertatem non habent quod custodiant, de rerum suarum custodia solliciti sint futuri. In ὡς δυσδαίμονες nimirum ducta est similitudo ab hominibus minime beatis, pauperibus, quibus opus non est, fores obserare, custodibus aut canibus vigilibus uti. Quemadmodum Juvenalis dicit: *Cantabit vacuus coram latrone viator.* Ut nec cum Stanlejo ὡς δ' εὐδαίμονες, nec cum Abreschio οἱ δυσδαίμονες corrigere opus sit. Quamquam hic quidem omni correctione potius sic abstinendum censet, ut ὡς idem valeat, quod ὡςτε, et sensus sit: *ita ut miseri dormituri nunc sint totam noctem, liberati rore, nec ut prius custodias obeuntes.**

v. 345 sq. εἰ — ἀνθάλοιεν ἄν] *Si vero pie colent deus urbicos illos victae regionis, deorumque delubra, non profecto cum prius ceperint, ipsi postea capiuntur.*

v. 348 sq. ἔρως — νικωμένους] *Opto autem, ne cupiditas exercitui incidat, ardorque ea, quae non decet, appetendi, lucri studio abreptis.*

v. 350 sq. Δεῖ — κxxx] *Oportet enim, si salvi domum redire velint, alteram quoque partem stadii emetiri, si autem diis obnoxius redierit exercitus, fieri facile posset, ut clades eorum, qui perierunt, ad vindictam excitaretur, etiamsi nova non acciderint mala. δίαυλος proprie est cursus,*

fus, quo quis in stadio, postquam a carceribus ad metam excurrit, ab altera parte a meta ad carceres redit. Et haec duo quidem curricula κῶλον appellabantur. Apta igitur metaphora exitum ad bellum Trojanum primum διαύλου κῶλον, reditum vero alterum κῶλον vocat. Ordo verborum hic est: δεῖ γὰρ (αὐτοῖς) θάτερον κῶλον διαύλου πάλιν κάμψαι, γοστήμεν σωτηρίας πρὸς οἴκους. Fortasse etiam, quod e verbo κάμψαι colligas, respexit pericula eorum, qui in stadio currus agitabant; qui nisi diligenter metam rotis evitarent, saepe currus frangebant, aut evertabant.

v. 352. Θεοῖσι — στρατὸς] Si milites praedae cupiditate abrepti culpam in se admiserint; deorumque iram commoverint, verendum sane fuerit, ne piaculum illud e tot hominum bello peremptorum caedibus reviviscat, idque dii ulciscantur, quod ipsum satis grave esset, etiam si novas novorum facinorum poenas non addiderint. Quid sit τὸ πῆμα τῶν ὀλωλότων, latius declaratur v. 441 sqq. imprimis v. 471. 472. πρόσπαια κακὰ non sunt subita mala, sed noua, recentia. Hesych. Πρόσπαιον, πρόσφατον, νέον.

v. 355. τοιαῦτα κλύοις] Talia igitur a me ut muliere audias, i. e. haec quae tibi dixi, quamvis a muliere dicta sint, non tamen ejusmodi esse puto, quae improbare possis. cf. v. 358 sqq.

v. 356. τὰ — ἰδεῖν] Precor autem ut melior fortunæ pars vincat, ne duplicem rerum eventum videam. Translatio sumta est a trutina, cujus altera in lance bona, in altera vero mala posita sint, quorum pondera si fere aequalia fuerint, in utramque partem libra nutare ac vergere solet. Hoc igitur Clytaemnestra deprecatur, optatque ut sibi contingat solido hoc gaudio frui, nihil ut ingrati sensus admisceatur.

v. 357. πολλῶν — εἰλόμην] Multorum enim bonorum fructum percepi, ut, bona bonis cumulari, quam malis

contaminari malim. Abreschius vertit: *ita quippe multorum bonorum fructum perceperim.*

v. 358. Γύναι — εὐφρόνως λέγεις] „Bene interpret ad mentem loci, *sapienter loqueris*, exigente, ut videtur, istum sensum τῷ σώφρονι. Qua tamen potestate cum ignorem εὐφρων, quod valet εὐφραντικός, εὐνοῦς, suspicari non desinam scribendum esse h. l. ἐμφρόνως, et male in Pers. v. 834. εὐφρόνως πράττειν conversum esse a Stanl. per prudenter, pro benevole, εὐνοϊκῶς, vel ut Schol. expl. πράτως· idem statuo de saepius repetito illo apud Homerum ὅς σφιν εὐφρανέων ἀγορήσατο, quod non fuerat reddendum, qui *ipsis prudens concionatus* dixit, sed *favens*, *benevolus ipsis*. Diversa est ratio, quando divise scribitur εὐφρονεῖν, quod utramque admittit significationem. Soph. Ajac. v. 493: εὐφρονῶ τὰ σά, ubi vid. Schol. quem ex parte descripsit Suidas in voce εὐφρονῶ, et pro *sapere prudentem esse*. Eurip. Electr. v. 568. aliique. Quod dixi de εὐφρων, firmat v. 858. τεμεῖν εὐφρόνως φάρμακα. Choëph. v. 68. πῶς εὐφρονα εἶπω; et Suppl. v. 149. εὐφρονα ψῆφον τίσεισθαι. Neque aliter Euripides, Pindarus aliique, tam poëtae, quam oratores; ad stipulante insuper nostrae sententiae Schol. Soph. ad Ajac. v. 422. Ἐμφρων αἶτ ὁ φρόνιμος, εὐφρων δὲ ὁ ἡδὺς καὶ εὐφραντικός.” Hactenus Abreschius, cui profus assentirer, nisi ipsa illa adverbii εὐφρόνως, quam tuetur, notio hic locum haberet. Quidni enim sic exponamus versiculum: *O mulier, haud muliebri, sed virili prorsus prudentia benevole loqueris*; ut Chorus non prudentiam solum reginae, verum etiam benevolentiam laudet. Benevolum vero in suos animum utique prodere visa erat, optando, ne peccato quodam graviore deorum ultionem excitarent.

v. 359 sq. ἐγὼ — παρασκευάζομαι] *nos vero auditis certis, quae attulisti, Trojae expugnatae documentis* (cf. v. 282.) *jam ad venerandos deos rite nos accingemus.*

v. 361. χάρις πόνων] Male lat. intp. *gratia enim laborum non sine praemio impenditur.* Verius: *non contemnenda enim praemia labores Graecorum bellici tulerunt; pretium non vile laboris* (Ovid. Heroid. 18, 162.) *partum est.*

IN SCENAM III.

v. 362 — 499.

v. 362 sqq. ὦ Ζεῦ — σκήψειεν] O Jupiter rex, tuque o amica nox, magnorum ornamentorum paratrix, quae Trojae turribus injecisti clausum rete, ut neque adultorum neque adolescentium quisquam effugeret; magnum servitutis everriculum, calamitatis omnes comprehendentis! Magnum igitur Jovem hospitalem veneror, qui haec adversus Alexandrum perfecit; diu videlicet arcum tetenderat, ut nec antequam opportunum esset, nec elapso rei gerendae idoneo tempore telum, sic irritum futurum, emitteret. Grave ac splendidum carminis initium! νύξ Φιλία non est dea Noctis, sed ipsa illa nox, qua capta erat Troja. Et fortasse respexit Aeschylus ad illud expugnandae Trojae subsidium, quod e nocte petierant Graeci (unde Stanl. h. l. laudat Virgil. Aen. II.); quamquam ex istis, quae audiverat Chorus, nihil aliud efficitur, quam eos simpliciter noctem superiorem laudare, propterea quod ea contigerit Graecis urbem hostilem capere. Inde κτεάτειρα non *domina* est, ut lat. intp. vertit, sed quae paravit, s. conciliavit μεγάλους κόσμους, h. e. victoriae gloriam, praedae magnitudinem, hostium, qui decem fere annos acriter Graecis resistebant, debellationem. ἐπὶ Τροίᾳς πύργοις ἔβαλες, pro ἐπέβαλες τ. π. Trojae turres pro moenibus et haec ipsa pro urbe universa dicuntur.

v. 365. στεγανὸν δίκτυον] i. q. Homerus πάνταρον appellat, Iliad. E. 487." Stanl.

v. 366.

v. 366. μήτ' οὖν] *imo ne juniorum quidem quemquam; scil. quia alias e retibus, quae majores pisces trahunt, minuti certe pisculi elabuntur. Itaque Chorus hac imagine terribiliorem facit Jovis poenam, qua Trojam persecutus est.*

v. 368. γάγγαμον, ἄτης] „Julius Pollux, lib. X. c. 30. ἀφ' οὗ καὶ Αἰσχύλος τὸ δύσλυτον κακὸν ἢ δυσέλικτον ἔφη γάγγαμον ἄτης παναλώτου. Sic in Prometheo v. 1086. ἀπέραντον δίκτυον ἄτης dixit.” *Stanzl.* „γάγγαμα inter retium genera memorat quoque Oppian. III. Hal. v. 81. Add. Jollux X. 132. ibique not. Tum notes πανάλωτον active positum ἀντὶ τοῦ πᾶν ἀλίσκου.” *Abresch.*

v. 372. ὑπὲρ ἄστρον idem esse quod alias ὑπὲρ καιροῦ dubitari non potest. Nempe hac locutione

μήτι πρὸ καιροῦ μήτ' ὑπὲρ ἄστρον

opportunitas a Jove in ulciscendis Alexandri s. Paridis facinoribus servata designatur.

v. 373. βέλος ἡλίθιον] Ut enim venator, si citius, quam sera intra teli jactum venerit, aut serius, quam ut eam attingere possit, sagittam miserit, irritam eam emittat, ac nihil ad capiendum profuturam; sic, nisi Jupiter justum puniendi tempus expectasset, aut profus vanam, aut minus certe gravem vindictam exercuisset.

v. 374 [sq. Διὸς — ἔκρανευ] *Jovis utique plagam dicere possunt Trojani; s. habent profecto, cur illam quam acceperunt plagam ad Jovem auctorem referant; in promptu enim hoc est investigare, quomodo inchoaverit, et perfecerit.* Heathii ratione, qui ἔχουσιν dativum participii esse contendit, et hoc modo vertit: *Jovis plagam nobis dicendam habentibus hoc quidem investigare licet, multum hujus sententiae vis infringitur. Imo ἔχουσιν tertia persona plur. refertur ad Paridem ceterosque Trojanos.* v. 373. 368. 369.

v. 377 [sq. οὐκ ἔφα — εὐσεβής] *Fuit tamen, qui deos eos curare negaret, qui rerum sanctarum et inviolabilium decus*

decus conculcassent; ille vero impius fuit. His verbis non proprie designatur certa quaedam v. c. Paridis persona, sed univēse notantur ii, qui divinam esse hominum curam et providentiam, improborumque facinorum ultionem negabant. Itaque sic quoque veritas licet: *Fuerunt qui negarent* etc. οὐκ ἔφατις, pro ἔφατις θεοῦς οὐκ ἀξιούσθαι μέλειν βροτῶν. — Est autem οὐκ ἀξιούσθαι μέλειν i. q. deos hancce curam indignos suo numine putare: *sie liefsen sich nicht so weit herab, sich um solche Verbrecher zu bekümmern.* ὅσοις ἀδίκτων χάρις πατρῶδ' circumscriptio est τῶν ἀνοσίων. ἀδικτα, quae sancta sunt, quae tangi i. e. violari nefas est; v. c. jus hospitii, matrimonii castitas, quae Paris Helenae raptu violaverat. χάρις h. l. non est gratia, sed honor, decus, quod reverentiam postulat.

v. 377 sqq. πέφανται — βέλτιστον] *Apparuit vero illud, manifestati sunt dii, posteris scil. Priami reliquorumque Trojanorum bellum, quod suscipere nefas erat, ultra id quod justum erat, spirantium; aedibus nimirum nimia felicitate ac divitiarum copia affluentibus; quibus potissimum freti insolentiam illam ac superbiam adamaverant.* ἀτόλμητος Ἄρης eodem fere sensu, quo supra Prom. v. 912. ἀπόλεμος πόλεμος; hoc enim bellum iniquum, haud aequis bellantium viribus, illud injustum bellum significat.

v. 384. Φλεόντων] „Recte verterat in *tp. plenis aedibus*; in notis autem Stanl. corrigit *aedibus jactabundis*, motus credo H. Steph. auctoritate, qui Φλυόντων corrigi vult, et Hesychii Φλέοντας expl. Φλυαροῦντας. Verum idem cum Etymol. etiam Φλεῖν exponit γέμειν et εὐκαρπεῖν, quae notio unice est hujus loci, quod attendenti ad sequentia apertum erit, et sic iterum infra v. 1425. μῆλων Φλεόντων εὐπόκοις νομεύμασιν, h. e. πληθύνοντων, ut expl. Schol. Conf. et Aelian. V. H. lib. III. c. 41. et ad eum not. Ceterum bene vidit idem, ὑπέρφεν non convertendum fuisse *heú*, sed *supra modum*. Vid. ad Pers. v. 823. —” *Abresch.*

v. 385. ὑπὲρ τὸ βέλτιστον] Haec verba otiosam vocabuli ὑπέρφεν explanationem sapiunt; nec ea, quae sequuntur, ἔστω δ' ἀπήμαντον satis cohaerent. Utrumque autem incommodum sublevatur, si legerimus:

Ἦ_που τὸ βέλτιστον ἐστὶν ἀπή-
μαντον, ὥστε κἀπαρχεῖν
εὖ πραπίδων λαχόντα.

Sane vero optimum fuerit id, quod innoxium est, ut facile, qui sapientiae compos fuerit, ea sorte contentus vivat. Auream igitur mediocritatem commendat Chorus, quae, quamvis istis divitiarum copiis non affluat, eadem tamen tutior sit, atque extra periculum calamitatum, quae summas opes maneant, constituta; ut facile in ea acquiescat is, cui mens non laeva fuerit.

πέφανται (v. 384.) Abreschius cum ἐγγύους constructum explicat *interficiunt*; scholiastes vero intp. φανερούς, ποιοῦσιν. Optimum vero et sententiae convenientissimum est: Apparuit posteris crimen esse quod impii negant, deos humanas res curare. Ad sententiam vero simillimum est Darii dictum Persl. v. 815.

Θῖνες δὲ νεκρῶν καὶ τριτοσπόροι γονῆ
Ἄφωνα σημανοῦσι μμκσι βροτῶν
Ἦς οὐχ ὑπέρφεν θνητὸν ὄντα δεῖ φροεῖν.

v. 388 sqq. οὐ γὰρ — εἰς ἀφάνειαν.] Abreschius πρὸς κόρον ad πλούτου non ad λακτίσαντι referens, sic intelligit: *injusto nil quidquam profunt opes, quantas etiam cunque eum possidere vel fingere possis, adversus interitum.* Sed multo concinnius est πρὸς κόρον cum participio λακτίσαντι copulare. Sensus: *Homini enim magnam, s. venerandam Justitiae aram, insolenter calcibus impetenti, s. conculcanti, h. e. violanti, divitiae nihil profunt ad propulsandum interitum.*

οὐκ ἔστιν ἔπαλξις εἰς ἀφάνειαν non est propugnaculum adversus interitum. Diligenter autem ad h. l. comparandi sunt pulcherrimi versus 470 sqq. ad sententiam huic loco simillimi.

v. 389. πρὸς κόρον h. l. *fastidiose, petulanter, i. q.*
ap. Demosth. adv. Ctesiph. cap. 1. ἐκ περιουσίας. Nostri
dicunt: *aus Uebermuth, weils ihm gar zu wohl ist.*

v. 390 sq. λακτίσαντι — βωμόν] „Sic Lycophr. v. 137.

Ἐτλης θεῶν ἄλοϊτος ἐκβῆναι δίκην

Δάξας τραπέζας κ' ἀνακυπώσας θέριν.

quae hinc et ex v. 411. hausta esse apparet.” *Abresch.*

v. 392 sqq. βιάται — γυναικός] Ab hujus antistro-
phes sensu interpretes tantum non ubique aberrarunt.
Nobis quidem sic reddenda videtur: *urget autem ejusmo-
di homines, (quales illi, qui dicebantur ἀτόλμητον ἄρη
πνέοντες, Paris ejusque focii) infausta fiducia, intolerabilis
noxae prioris filia consiliatrix; h. e. quae fiducia nascitur
e priori crimine, et ad plura audenda impellit, vel ut
defendi illud, vel ut poena ejus propulsari possit. Atta-
men omne remedium irritum est; nihil ipsis profunt ad ef-
fugiendam priorum scelerum ultionem, quaecunque mo-
liantur. Neque vero id ipsis latere potuit: imo vero vir
ille in conspectu omnium est, horrenda luce resplendens ca-
lamitas; adulterinique aeris instar, attritu et allisu explo-
ratus, atrum se prodit, tanquam puer volucrem aviculam
persequens, civitatisque suae intolerabile detrimentum infe-
rens. Preces vero ejusmodi hominum nemo deorum audit,
sed horum facinorum auctorem, virum injustum deus e
medio tollit. Qualis etiam Paris in domum Atridarum in-
gressus, hospitis Menelai mensam, conjugis ejus, Helenae,
raptu dehonestavit.*

βιάται δ' ἂ τάλαινα πειθῶ] Haec e versu 231. et sq.
illustrantur; ubi nefariae mortalium audaciae causa his
verbis reddebatur:

θρασύνει γὰρ αἰσχρομήτης

τάλαινα παρακοπά πρωτοπήμων.

ibi igitur primo delicto, primae noxae, τῇ πρωτάρχῳ ἄτη
v. 1203. hoc tribuitur, ut homines ad plura audenda
sidentiores et alacriores reddat. Similiter h. l. fiducia
illa

illa poetico spiritu filia ἄτας nempe τῆς πρωταρχου appellatur. Nam προβουλόπαις nihil aliud est quam πρόβουλος παῖς, quemadmodum Aeschylus Sept. adv. Theb. v. 786. κρεισσοτέκνων pro κρεισσόνων τέκνων, et Choëph. 312. αἰνόπατῆρ pro αἰνός πατῆρ posuit. Itaque fiducia illa e malis facinoribus ad plura deinceps audenda τάλαινα vocatur, ob miseriam inde oriundam; ἄφερτος ob hujus miseriae magnitudinem, quae tolerari vix queat; πρόβουλος, quia eadem fiducia homini consilia ad nova delicta subministrat. Sic Paris primum jus hospitii violaverat, matrimonii sanctitatem contemserat, furto se alligaverat, Helenam cum multis opibus rapiens; deinde quoniam ea res ex animi sententia cesserat, eo processit audaciae, ut non solum se Helenam redditurum esse negaret, sed Priamum quoque patrem, ceterosque Trojanos funestissimo bello implicaret.

v. 394 sq. ἄκος δὲ παμμάταιον] Respicitur partim ad divitias et opes, cf. v. 389., partim ad hostias et preces nihil adversus interitum profuturas, cf. v. 403.

οὐκ ἐκρύφθη vel e Stanleji ratione cum παμμάταιον jungi potest; *remedium vero omne irritum non latet*, s. *latuit*: vel cum sequentibus, ut referatur ad Φῶς: *non latuit vir, sed in omnium conspectu versatur*: vel denique, id quod nobis maxime placet, colo post παμμάταιον et commate post ἐκρύφθη posito, sic explicari: *Remedium vero omne irritum est, neque hoc latuit, vel latere eos potuit*: (q. d. οὐδ' ἐκρύφθη τοῦτο) *sed potius etc.*

v. 395 sq. πρέπει δὲ Φῶς, αἰνολαμπὲς σίνος] Φῶς idem est qui dicebatur v. 392. ἀνήρ μέγαν δίκας βωμῶν λακτίσας, quiq; infra v. 408. Φῶς ἄδικος dicitur. Heathius lectionem Φῶς amplexus, pro ἄφερτος ἄτας autem corrigens ἄφερτον ἄταν, h. l. ad fabulam illam respici opinatur, satis notam, qua Hecubam, cum Paridem in utero gestaret, per quietem nocturnam facem ardentem peperisse sibi visam esse narrabatur, cujus flamma Trojam incenderet,

deret, et concremaret. Cassandra vero, Apollinis oraculo instinctam, ut Paris statim interficeretur, nec tantum in Ida exponeretur, monuisse, idque ut fieret, vehementissimis precibus a senatu, sed frustra petiisse. Hanc igitur fabulam, quae ab Euripide tangitur *Andromach.* v. 293 — 308. Heathius huc quoque trahendam esse contendit. Ac voc. *προβουλόπαις* quidem de Hecuba vult intelligi, quae in filii gratiam consilium dederit; ut nimirum exponeretur potius quam occideretur. Universum ergo locum hoc modo intp.: *Infelix* vero Hecubae suada filii saluti *prospiciens vi ab invitis Trojanis extorquet rem iis postea in perniciem cessuram; hujus vero calamitatis remedium* (Cassandrae scil. consilium de necando Paride) *sed frustra omnino non latebat; sed sub specie lucis manifestus est, exitialiter effulgens perniciēs*, Paris scil. facis imagine, quam mater in somniis viderat, designatus. — Verum haec interpretandi ratio multis incommodis premitur. Primum enim incredibile est, Aeschylum Choro majorem harum rerum scientiam tribuere voluisse, quam ipsa deinde, cum in scenam venisset, proditura esset. Cassandra enim v. 1212. paucis quidem verbis narrat, vaticinandi artem sibi ab Apolline donatam esse, sed hac lege, ut fidem non inveniret; nihil tamen de Hecubae somnio, nihil de ejus consilio, nihil de decreta Paridis nece vel expositione memorat, ut facile intelligatur, Aeschylum, nisi illam fabulae partem prorsus ignoraverit, certe ejus rationem non habuisse. Deinde verba *ἄκος δὲ παμμόττιον* Heathius nunquam de Cassandrae consilio, quo Paridem interfici suaserat, explicasset, si diligentius cum universum hujus cantici contextum, tum imprimis illud Cassandrae dictum comparasset, v. 1177 sqq.

Ἰὼ πόνοι, πόνοι πόλεως ὀλουμένας
τὸ πᾶν. Ἰὼ πρόπυργοι θυσίαι πατρὸς
Πολυκανεῖς βοτῶν ποιονόμων. ἄκος
δ' οὐδὲν ἐπήρκεσαν,
τὸ μὴ πόλιν μὲν ὡς περ οὔν ἔχει παθεῖν.

Hic diferte dicit patris sacrificia pro salute Trojae oblata prorsus inutilia fuisse, nullumque ei remedium attulisse. Quo quidem loco nihil illustrius esse potest ad veram ejus in quo versamur sententiam declarandam. Denique si $\Phi\omega\varsigma$ h. l. legendum esset, inepta fieret verborum consecutio, $\Phi\omega\varsigma$ $\pi\rho\acute{\epsilon}\pi\epsilon\iota$ — et $\pi\acute{\epsilon}\lambda\epsilon\iota$ $\delta\iota\kappa\alpha\iota\omega\theta\epsilon\iota\varsigma$, v. 403.

v. 395. $\pi\rho\acute{\epsilon}\pi\epsilon\iota$ opponitur $\tau\omega$ $\acute{\epsilon}\kappa\rho\upsilon\phi\theta\eta$. Nempe Paris post Helenae raptum Trojae in omnium oculis versabatur, ac moechus cum adultera in propatulo vivebat; adeo ut neminem Trojanorum fugeret, nisi illud piaculum expiaretur, averti non posse vindictam deorum. In $\alpha\iota\nu\omicron\lambda\alpha\mu\pi\acute{\epsilon}\varsigma$ $\sigma\acute{\iota}\nu\omicron\varsigma$ forte ductus est color ab incendii calamitate, longe lateque terribiliter resplendentis.

v. 397 sqq. $\kappa\alpha\kappa\omicron\upsilon$ — $\acute{\epsilon}\nu\theta\epsilon\iota\varsigma$.] Haec omnia, quamquam, ut superiora, universe dicta, sic tamen enuntiantur, ut propius ad Paridis personam accommodentur.

v. 398. $\pi\rho\sigma\beta\omicron\lambda\alpha\iota\varsigma$ vel ut Heathius exp. *attritione ad lapidem Lydium*, vel omnino *quacumque allisione*. Nummi enim adulterini vilioris metalli misturam non tum demum produnt, si lapide Lydio explorentur, verum etiam crebro usu affricti, et allisi.

v. 400 sq. $\acute{\epsilon}\pi\epsilon\iota$ $\delta\iota\omega\kappa\epsilon\iota$ $\pi\alpha\iota\varsigma$] $\Pi\alpha\iota\varsigma$ h. l. comparate dictum. Nam quemadmodum pueri saepe volitantem avem aut papilionem cursu persequuntur, sic injusti homines, et sibi omnium, quae libuerint, licentiam arrogantes, fugitiva bona quaerunt, Paridis exemplo, Helenam, marito suo parum fidelem, variamque et mutabilem feminam sollicitantis.

v. 405. $\kappa\alpha\theta\alpha\iota\epsilon\tau\acute{\iota}$] Heathius, quia non inveniebat, unde hoc verbum penderet, corrigendum opinatus $\acute{\epsilon}\pi\iota\sigma\tau\rho\phi\omicron\varsigma$, ita vertit: *Ejus autem supplicationes nemo deorum audit, sed hominem injurium deus iste, cui horum facinorum vindicta curae est, e medio tollit.* At cum $\epsilon\upsilon\tau\iota\varsigma$ $\theta\epsilon\omega\upsilon$
 $\acute{\alpha}\kappa\omicron\upsilon$.

ἀκούει idem sit ac θεός οὐκ ἀκούει, verbum καθαιρεῖ ad τὸ σημακινόμενον referendum nihilque mutandum est. ἐπίστροφον τῶνδε enim est *horum auctorem*; ut apud Sophoclem v. 616.

v. 406. οἶος καὶ Πάρις] Hic tandem aperte Chorus redit ad Paridis notationem, a quo jam supra v. 373. nominato ad generalem ultricis deorum justitiae magnarumque opum in facinorosis hominibus vanitatis descriptionem deflexerat.

v. 408. ἤσχυνε ξενίαν τράπεζαν] violatum jus hospitii notatur; Paris enim a Menelao hospitio exceptus non erubuit tamen ejus uxorem rapere, ablatiis etiam multis opibus. Unde infra dicitur ὄφλων ἀρπαγῆς τε καὶ κλοπῆς δίκην. Alibi Alexandri crimen τραπέζας καὶ ξυνεστίου Διὸς ἀτίμως vocatur v. 712. Ad γυναικὸς e ξενίαν subintelligendum τοῦ ξένου.

v. 410 sqq. Ante omnia hic observandum est, non accessum Helenae ad Trojam, sed fugam e Mycenarum urbe hic describi; illum enim alio carmine canit Chorus v. 745 sqq.

λιποῦσα δ' ἀστοῖσιν] *Relinquens autem illa civibus clypeorum hastarumque tumultus naviumque h. e. maritimae expeditionis bellique adversus Trojam gerendi apparatus, Ilio autem dotis loco exitium importans raptim portis Mycenarum egressa est, non audenda i. e. immo facinus ausa.* — Vel e temporum consecutione λιποῦσα ἀστοῖσιν, — ἄγουσα Ἰλίῳ — βεβακεν διὰ πυλῶν colligi possit, non Trojae sed Mycenarum portas hic significari.

v. 413 sq. ἀντίφερον — φθορὰν] Imago sensu sublimes decora! Eadem aliis coloribus expressa v. 754 sqq.

v. 416 sq. πολὺ δ' ἔστενον — δόμων προφῆται] *Valde autem ingemuerunt comperta Helenae fuga aedium regiarum Menelai vates, haec dicentes, quae sequuntur.* Hea-

thius recte intellexit, haec de Menelai, non de Priami aedibus accipienda esse. Quid enim Trojanorum harioli vaticinati essent, scire Chorus non poterat.

v. 418 — 435. His versiculis continetur prophetica vatum oratio. Inde a v. 436. enim τὰ μὲν κατ' οἴκους, Chorus inchoatum sermonem suis verbis pertexit. Illi igitur sic loquentes inducuntur: *Heu heu, domum regiam, heu principes, heu lectum, torum Menelai conjugalem, et vestigia viri amantia, Menelai nempe, felicitis donec irruptam matrimonii copulam uxor servabat. Adest ille, accedit ad lectum ab Helena desertum, silens, inhonoratus, attamen conviciis abstinens, Helenae haud maledicens, tantum gemens ac suspirans, ubi eam aufugisse videt. Prae desiderio autem transmarinae h. e. uxoris trans mare abreptae spectrum videbitur aedibus dominari, h. e. ita intabescet dominus harum aedium huiusque regni Menelaus, ut umbrae quam hominis similior futurus sit. Pulchrarum enim sc. Helenae statuarum venustas viro nunc jam exosa est, et oculorum (qui in statuis exprimi non solebant) defectu omnis amor periit. Saepe autem ei (Menelao) in somniis species apparent, luctum augentes, utpote quae vanam ei et fictam voluptatem afferant; i. e. saepe Menelaus in somniis Helenam tenere sibi videtur; quae quidem imagines nihil aliud efficiunt, nisi ut eum vana delectatione somniantem mulceant; experrecto vero luctum exaugeant. Frustra enim si quis bona quaedam exoptata per quietem nocturnam videre videatur, haud multo post visum illud e manibus elapsum abit, alisque somni absentis iter prosequentibus avolat.*

ὄμα ad regias Menelai aedes, πρόμοι ad ipsum Menelaum spectat pluraliter dictum, pro singulari, ut Prometh. v. 149. οἰακονόμοι, de uno Jove.

v. 419. στίβοι Φιλάνορες, vestigia amoris Helenae, quo antea conjugem complexa fuerat; quorum Menelaus si thalamum ingrederetur, atque ad lectum genialem ac-

cederet, recordari debebat. cf. dulcissima de Alceſtide narratio ap. Eurip. Alceſt. v. 173 ſqq.

v. 420 ſq. πάρεſτι — ιδεῖν] Vulgatam lectionem in his miſere depravatam eſſe, manifeſtum eſt. Quid enim hoc ſit, πάρεſτι ſιγαῶσα? Quod ſi de ipſa Helena accipias, quomodo ea adefſe dicatur, quae abierat? quo ſenſu deinde aut cur ſιγαῶσα? Incommodum etiam eſſet, ἀλοῖδος paſſive poni; incommodum ἄδιſτος pro ἀδιſτη; denique quid ſignificet ἄδιſτος ἀφεμῆνων ιδεῖν? Itaque Stanlejus ſιγαῶσα de muta Helenae ſimulacro accepit; hoc ſenſu: Adefſt muta ejus imago, inhonora, non convicianda, nobis longe ſtantibus viſu gratiſſima. At cui umquam poëtae in mentem veniret, poſtquam mulieris alicujus diſceſſum narraſſet, his verbis adefſt muta, ſ. ſilens, ejus ſimulacrum ſ. ſtatuam deſignare? Talia enim quovis Pythiae oraculo obſcuriora eſſent! Deinde ſi Helenae perfidae et adulterae imago dici poterat ἄτιμος, inhonora, cur eadem ſtatim diceretur ἀλοῖδος, non convicianda? Quid autem illud eſt, longe ſtantibus? aut quo pacto ἄδιſτος ἀφεμῆνων ιδεῖν interpretari liceat, nobis longe ſtantibus viſu ſuaviſſima? Poſtremo tota haec ſententia quam vim habeat, quorſum ſpectet, non video. Quod niſi ita eſſet, Heathii certe rationem Stanlejane praeponerem, hac verſione utentis: *Obſervatur nobis adhuc taciturna* (Helena ſcilicet) *neque honore neque contumelia a nobis affecta, (h. e. quam neque propter crimina honore proſequi, neque propter formam et Menelai deſiderium conviciis proſcindere audent)* *ſuaviſſima poſtquam eam e manibus amiſerimus viſu.* Haec inquam Stanleji commentis paulo meliora; nihilo ſecius tamen ipſa quoque multis modis contorta et impedita ſunt. Unde enim intempeſtivus ille pudor vatibus veniret, ut Helenam vituperare non audent? Aut cur eam viſu ſuaviſſimam dixerint, poſtquam cum moecho profugiſſet? An abſens et adultera pulchrior videri poterat, quam praefens illibata matrimonii ca-

nitate? Quid hujusmodi nugis ineptius, quid frigidius fuisset! Quae cum ita sint, non despero fore, ut emendatio nostra viris doctis probetur:

Πάρεστι σὶγ' ἄτιμος, ἀλλ' ἀλοῖδορος,
Ἄλγιστος ἀφεμέναν ἰδών.

Sic enim omnia inter se conveniunt, et una cum sequentibus, quo modo affectus fuerit Menelai animus, pulcherrime declarant. Post ἄτιμος supplendum ἀνήρ, quod latet in Φιλάνορες, atque ex eo facile intelligitur; eodem modo ut supra v. 159. πάρεστι scil. τῷ λέχει, accedit ad lectum, σίγα tacite, ob magnitudinem doloris obmutescens, ἄτιμος ἀνήρ, a perfida uxore spretus et contemptus, ἀλλ' ἀλοῖδορος, conviciis tamen abstinens, adeo enim amat uxorem, ut eam ne opprobriis quidem ulcisci audeat; ἄλγιστος, miserrimus, summo dolore affectus, ἀφεμέναν ἰδών, postquam eam effugisse videt. Quid hac imagine verius dulciusque esse potest! ἀφεμέναν bene designat mulierem desertricem s. fugitivam.

v. 423 sq. ποδοῖ δ' ὑπερποντίας — ἀνάσσειν] Stanley. emendans ἀνάξιν intr. Porro prae desiderio ejus (Helenae) quae modo transmarina est, phantasma videbitur aedium dominis. Quod equidem me non intelligere lubens fateor. Heathius exponit: Desiderii vero quam sui reliquit ope imago ejus etiam trans mare avertae mariti animo obversata videbitur aedibus imperare; sensu quidem aperto, sed inepto. Nam etsi Menelai animo obversari potuit ac debuit Helenae absentis imago, nullo modo tamen ista imago animo et cogitatione concepta videri potuit aedibus imperare! Inno potius h. l. Φάσμα, ut alibi εἶδωλον, notat hominem adeo macilentum, adeo exsanguem, ut non vivum corpus, sed umbra potius aut spectrum esse videatur.

v. 424 εὐμόρφων γὰρ κολοσσῶν] Etymol. M. Κολοσσός σημαίνει καὶ τὸ εἶδωλον, κυρίως δὲ κολοσσοὶ λέγονται οἱ ὑπερ-

ὑπερμεγέθει ἀνδριάντες. Probabiliter nempe poeta fingit Menelaum statuas habuisse uxoris formosissimae. Quibus ille quidem delectabatur, quamdiu vivum earum exemplar possidebat; jam vero illo sibi erepto earum venustatem fastidiebat, easque ut odiosas et molestas averfabatur.

v. 426 sq. ὀμμάτων δ' ἐν ἀχηνίαις ἔρρει πᾶσ' Ἀφροδίτα] Quamvis nimirum eleganter fabricatae sint statuae, carent tamen oculis, adeoque admirationem quidem excitare possunt, amorem non item. Sed universi hujus loci venustatem populares quidem nostri melius intelligent ac de emendationis nostrae veritate facilius judicabunt, si ejus paraphrasin Germanicam subjecero:

*Er tritt hinzu, fühlt sich entehrt, und schweigt,
Kein scheltender Verweis ertönt von seinen Lippen,
Nur Seufzer drängen sich aus seiner Brust hervor,
Indem er sieht, sie ist entflohn.
Bald wird die heisse Sehnsucht nach der Flüchtigen,
Die nun ein Meer schon von ihm scheidet,
Den Fürsten dieses Hauses in ein Schattenbild,
Dem nächtlichen Gespenste gleich, verwandeln.
Denn auch des schönsten Standbilds Reitz
Ist nun dem liebenden Gemahle,
Da ihm das Urbild selbst entwendet ist, verhasst!
Und wo der Wohlgestalt kein Auge Leben giebt,
Mufs jeder Keim von Lieb', indem er sprofst, verwelken.*

v. 428 sqq. ὄνειρόφροντοι — ματαίαν.] In somniis autem apparentes (Menelao) tristes imagines vanam ei voluptatem afferunt. Saepe noctu scil. somniat, se Helenam complecti. Hae somniorum imagines dicuntur πενθήμορες, propterea quod falsam earum laetitiam major tristitia animi consequatur, postquam eas dispulso somno falsas esse intellexerit.

v. 431 sqq. μάταιν γὰρ — κελύθει.] Si nihil hic mutandum esse statuas, Heathio auctore, τις δοκῶν nomi-

nativi consequentiae habeantur necesse est; ita ut post εὐτ' ἄν commate distingueretur oratio, q. d. μάταν γὰρ ἐστὶ, εὐτε, δοκοῦντος τινὸς ἐσθλὰ ὄρεᾶν, ὄψις παραλλάξασα ἄνδιχ' χερῶν βέβηκεν — *Vanum enim est, si, cum quis bona quaedam per somnium sibi videre videtur, visum illud e manibus elapsum paulo post discedit, alis evolans, somni viam sequentibus.* Sūavi metaphora ornavit poëta sententiam, quae proprie sic enuntianda fuisset: *Vana sunt gaudia somniorum, quae una cum somno dilabuntur.*

v. 435. κελύθοις] Hic dativus regitur ab ὀπαδοῖς, quia cum eodem casu verbum ὀπηθεῖν constructitur.

v. 436. ἐφ' ἐστίας] Stanleji emendatio ἐφεστίους hanc ob causam valde placet, quod illo epitheto melius designantur Menelai regiae aedes. Nempe quia olim penes reges summa sacrorum potestas erat, in eorum aedibus sacra pro populo fiebant; inde regia palatia οἴκοι ἐφεστίοι appellabantur, κατ' ἔξοχὴν. Eodem modo infra v. 860. δόμους ἐφεστίους. Utram vero lectionem amplectaris, sensus certe hic est: *Et hi quidem dolores, imo his multo majores sunt, qui tum aedes Menelai regias h. e. ipsum regem circumveniebant,*

v. 438. Hic versus cum sit prorsus ἄμετρος, facile ad Jambici senarii legem revocari potest, si legatur:

Τὸ πᾶν δ' ἄφ' Ἑλλάδος χθονὸς συνορμένοις.

Universe autem, Chorus inquit, propter eos, qui e Graecia una cum ducibus Trojam profecti sunt, moestitia animum affligens in singulorum aedibus regnat. συνορμένοις hic est dativus causae, ut supra v. 139.

v. 441. πολλὰ — ἦπαρ] *Multa scilicet sunt, quae molestiam pariant.* Hepar enim apud Graecos potissimum in tristitiae, odii, invidiae, molestaeque indignationis sensu affligi dicitur.

v. 442. οὓς μὲν — αἶδεν] *Namque quos quisque emisit, novit.* Bene quidem eorum, qui ad bellum Trojanum profecti sunt, uxores, parentes, liberi, norunt, quan-

quanta virorum aetate et robore florentissimorum vis ad lubeundam expeditionem istam coacta fuerit.

v. 443 [sq. ἀντὶ — εἰς κφικνεῖται] *Sed virorum loco identidem arma et cineres in singulorum civium domos redeunt. τεύχη*, quia virorum fortium in praeliis caesorum arma, clypeus praesertim, propinquis domum mitti solebant; una cum ossibus et cinere cadaverum combustorum, nisi forte τεύχη καὶ σποδός malis de urnis cineris plenis accipere.

v. 446 [sq. ὁ χρυσαμοιβός — εὐδέτους] *Mars autem cadavera caesorum militum auro permutans in proeliisque armorum fortunam tanquam in lance librans amicis s. propinquis mittit molestum cineris virorum vice redeuntis ramentum lacrymis rigatum, quod in urnis bene compositis asservatur. ὁ χρυσαμοιβός σωμαίων* „qui corpora contra aurum permutat. Respicit nimirum hoc epitheton morem, qui Trojani belli temporibus obtinebat, hostium in praelio caesorum cadavera parentibus superstitibus non nisi pretio redempta reddendi. De Hectoris cadavere Priamo ab Achille vendito nota est historia. Exempla alia supeditabit Feithius Antiq. Homer. lib. IV. c. 13.” *Heath.*

v. 447. „ταλαντοῦχος δορός non est qui hastam ut libram regit, et cui pro libra est hasta, ut perperam tradit Pauwius, sed qui armorum eventum librat, qui victoriae lances tenet. Voce δορός non hasta speciatim, sed arma generatim h. l. designantur. Ita apud Sophocl. Ajac. v. 1292. ἐν τροπῇ δορός, in aciei fuga. Vide et infra v. 525.” *Heath.*

v. 450 [sq. ψῆγμα σποδοῦ, cinereus pulvis, tenuis cinis, πυρωθὲν e combusto cadavere, βαρὺ quia amicorum ossa cineresque graviter amicos affligebant. Aptius autem mihi videtur βαρὰ δυσδάρκυστον ψῆγμα, sicut ap. Euripidem Suppl. v. 1127.

Πανδάρκυστ' ἄ Φέρεις, Φίλε

Ματρὶ τῶν ὀλοώτων

Σποδοῦ γε πλήθος ὀλίγον.

(O 5)

δυσ-

δυσδάκρυτον vel ad lacrymas spectat in ipso offilegio profusas, cf. Iliad. Ω 793 sq.; vel quod h. l. aptius est, ad lacrymas, quibus propinqui, cum cineres ab Ilio missos acciperent, eos rigabant. ἀντήνωρ dicitur σποδοῦς, quod parentes liberique, qui reditum suorum anxie expectabant, eorum loco nihil aliud quam tristes hasce cadaverum reliquias accipiebant.

v. 452. Vulgata lectio γεμίζων τοὺς λέβητας εὐδέτου hanc fert interpretationem: *Mars amicis mittit grave ramentum et lacrymabile, cinere virorum vices explente implens urnas bene composito.* Sed ita primum ψῆγμα δυσδάκρυτον male distrahitur ab eo quod sequitur ἀντήνωρος σποδοῦ, quod et sententiae et verborum structurae causa rectius cum eo conjungitur. Deinde γεμίζων Martem sistit cinere urnas implentem; at haec imago per se quidem pulchra, h. l. tamen vitii nonnihil traheret ex ordine verborum, πέμπει — γεμίζων. Non enim Mars prius mittit cinerem, quam urnas implevit; sed urnas primum cineribus implet, post eas domum ad superstites propinquos mittit. Postremo εὐδέτου sic in clausula positum, cum sit ad σποδοῦ retrahendum, minime placet. Itaque levi correctione usi veram ut opinamur lectionem restituumus:

γεμίζοντος λέβητας εὐδέτους, — quod implet urnas bene compositas, quod in urnis bene compositis aservatur. εὐδέτους eo spectat, quod in aservandis et reponendis caesorum militum cineribus omnibusque magnam diligentiam adhibebant.

λέβητας] Non enim urnae tantum fictiles, verum etiam aereae aliisque ex metallis factae in usu erant. Sic Patrocli ossa in auream phialam colligebantur, Iliad. v. 253.

v. 453 sqq. στένουσι — γυναικός.] *Gemunt autem cives laudantes viros, quorum cineres receperunt, alium quod pugnae scientissimus fuerit, alium quod in proelio propter alienam uxorem fortiter occubuerit.*

v. 457. τὰδε — βαῦζει] *Et hoc ipsum, quod alienam ob uxorem tot juvenes, aetate et virtute florentes, belli periculis et caedibus objiciantur, multi sunt inter cives, qui tacite missitent, qui clam indignantes fremant. τις h. l. ut saepe, non de uno quodam, sed de multis intelligendum.*

v. 458 sq. Φθονερὸν — Ἀτρείδαις] *Et molestia invidiae plena subrepat Atridis litis arbitris; h. e. sensim incurrunt in molestam invidiam, propterea quod unius mulierculae causa funestum illud bellum susceperint. ὑπ' ἄλγος ἔρπει tmeli pro ἄλγος ὑφέρπει.*

v. 460 sqq. οἱ δ' — ἔκρυψεν] *Alii vero formosi juvenes (cf. v. 446 sqq.) istuc circa moenia Trojanae urbis loculos obtinent, obtinentesque hostilis terra tegit. εὐμορφοι ad tristitiam rei augendam adjicitur. ἐχθρὰ scil. γὰρ, eodem consilio; quia triste erat extra patriam sepeliri. Nimirum fieri non poterat, ut omnium in hoc bello defunctorum ossa in patriam mitterentur; id principibus tantum viris, vel certe beatioribus, dabatur; reliquos omnes haud procul ab eo loco, ubi pugnatum erat, sepultos esse constat. cf. v. 517. ἔχουτας scil. τὰς θῆκας.*

v. 464 sq. βαρεῖα — χρέος] *Gravis autem est rumor civium cum invidia, et popularis imprecationis tributum pendit, h. e. gravissimum periculi onus reges illi subeunt, qui communem civium indignationem invidiamque sibi conciliant; etenim haec eo erumpit, ut mala iis imprecantur, invocatis nimirum adversus eos furiis, quarum ultionem non est ut effugiant. Sed h. l. valde nobis probatur Heathii emendatio, δημοκράτου rescribere jubentis, pro δημοκράτου, cujus vocabuli non modo nullus vel alibi apud nostrum vel apud alios usus, sed ne structura quidem pro ea quae hic requiritur significatione satis ad analogiam conformata est. Certe praeferendum esset δημοκράτου. δημόκρατος ἀρὰ diras notaret, quas populus imprecatur, s. diras populares. Nec alia notio vulgato, si modo genuinum fuerit, subesse potest.*

v. 466 sqq.

v. 469 [qq. μένει — θεοί.] *Expectat autem cura mea atrum nescio quid audire. Non enim dii negligere solent multarum caedium auctores. νυκτρηφῆς perperam intr. occultum; rectius, atram calamitatem; saepius enim poëta tenebrarum imagine utitur, ad atrocitatem poenae vel fortunae describendam. οὐκ ἀσκοποὶ θεοὶ, cf. v. 380., haud impunes eos abire sinunt.*

v. 470 [qq. κελαιναὶ — ἀλκὰ,] In his pro παλιτυχῆ reponendum esse παλιτυχεῖ, facile Stanlejo assentior. Si παλιτυχῆ legamus, τριβῆ βίου aliud significare nequit, quam *procedente tempore*; atqui id jam vocabulo χροῶν designabatur. Itaque Stanleji emendationem in versione h. l. reddere placet: *Atrae igitur furiae labente tempore eum qui absque justitia fortunatus faerit, qui in magna fortuna justitiam spreverit, mutata vitae conditione obscurum reddunt, evanidis autem ac deletis nulla vis est; h. e. conversa fortuna eum pristino vitae splendore exuunt, eumque ad infimos homines deturbant, ut nullum magnarum opum, quibus olim clarus fuerat, vestigium relinquatur. Verum haec descriptio τιθεῖσ' ἀμυρὸν, ἐν δ' αἰστοῖς, aequè bene ad mortem atque ad fortunae eversionem trahi potest, ambiguitate, ut mihi quidem videtur, consulto hic a poëta quaesita.*

v. 475 [qq. τὸ δ' ὑπερχότως — κερκυνός.] *Grave autem est cum magna populi invidia laudari; fulmen enim à Jove ejusmodi hominum oculos ferit. ὑπερχότως significare potest i. q. σὺν κότῳ v. 464. itaque de Heathii sententia, qui mavult ὑπερχόπως, ampliandum censeo. κλύειν εὔ, bene audire, h. l. est praedicari ob divitias, opes, victorias etc. βάλλεται pro ἐπιβάλλεται.*

v. 478 [qq. Κρίνω — κατίδοιμι.] *Praefero autem fortunam absque invidia, h. e. auream mediocritatem diligo, neque enim urbium expugnator esse cupio, neque ipse captus in servitute vitam transigere volo. ὑπ' ἄλλων elegantius cum τὸν βίον κατίδοιμι, quam cum ἀλούς, quod Abreschius fieri*

feri vult, construitur; et si utriusque rationis eadem fere est sententia, ἀλούς ὑπ' ἄλλων esset *captus ab aliis*; ὑπ' ἄλλων τὸν βίον κατιδεῖν est *sub aliorum dominatione vivere*.

v. 482. Jam redit Chorus eo, unde digressus fuerat, nempe ad publicam laetitiae causam, eaque an vera sit, denuo dubitare incipit.

v. 482 sq. πυρὸς — βᾶξις] *Ab illo autem igne laetum nuntium significante celeris rumor laetitiae plenus urbem pervadit.*

v. 485 sq. εἰ — ψύθος.] *An autem vere, quis scit? Sane verendum est, ne falsus sit rumor.* Vulgatam ἤτοι θεῖόν ἐστι μὴ ψύθος, nemo sic explicavit, ut nobis satisfaceret. Si quis eam defendere velit, ei auctor sim, ut sic vertat: *Sane divinum non sit mendacium, h. e. in deum non cadit mendacium*; deinde hic respici a Choro dicat illa Clytaemnestrae verba: μὴ δολώσαντος θεοῦ v. 283. Multo autem aptius Chori consilio, multo ad orationis perpetuitatem accommodatius est, ita legere, ut edidimus. θεῖος facile in θεῖον mutari potuit.

v. 486 sq. Τίς ᾧδε — καμῆν;] *Quis adeo stolidus aut mente captus sit, ut recentibus facis accensae signis animo ad laetitiam accendatur, deinde autem mutato nuntio doleat? παιδνός, de puerili credulitate, πυρωθῆναι καρδίαν, h. l. gaudio inflammari, de vehementiore laetitia subito coorta.* Salsius autem sit Chori dictum, ob adjectum φλογός. *Wer wird sich von der Verkündigung einer Fackel gleich das Herz entflammen lassen?*

v. 489. ἀλλαγά λόγου est mutatio rumoris in contrariam partem: saepe enim fit, ut primus nuntius victoriam, secundus cladem referat. Frustra in vulgata lectione λόγους exponenda se torserunt interpretes. Abreschius enim vertit ἀλλαγά λόγους καμῆν, *non constare sibi in sermone*; Heathius: *eventu non respondente oratione deficere*. Stanlejus emendans ἐπί τ' ἀλλαγά λόγους καμῆν intp. *orationem ad triumphum meditari.* Quae omnia ni-
mum

mium a vero verborum significatu recedunt. Itaque correctionem nostram sensu facillimo aptissimoque commendabilem doctis probatum iri speramus.

v. 490 sqq. ἐν γυναικὸς αἰχμᾶ — κλέος] *In mulieris, ut Clytaemnestrae, imperio decet, antequam veritas apparuerit, fortunae jucunditatem praedicare. Valde persuasibilis muliebris narratio celeri gressa inter multos diditur. Sed celeri quoque morte perit gloria muliebri praeconio declarata.* πρέπει, dignum est mulierum levitate et credulitate, eique pulcre convenit. χάριν ξυναιέσαι jucundum rei eventum praedicare; ut Clytaemnestra facum accensarum signum de expugnatione Trojae, qua nihil Graecis optatius fieri poterat, interpretatur. ὁ θῆλυς ὕρος est opinio mulieris de re quadam gesta, quam ea summa cum fiducia verissimam esse decernit, ac definit; in quo iterum carpitur Clytaemnestra. Is ὕρος dicitur πιθωνός, non *credulus* (ut vulgo intpp.) sed ad *persuadendum accommodatus*; nimirum quia rumores magna cum fiducia et gesti-ente laetitia, quemadmodum fieri solet a mulieribus, dissipati, multos ad credendum accendunt, etiamsi certis veritatis insignibus careant. Acrior autem fit Chori cavillatio oppositis inter se ταχύπορος et ταχύμορον.

v. 496. κλέος h. l. idem fere est quod antea χάρις, *rumor de laeto quodam rerum eventu, de re feliciter et gloriose gestn.*

IN SCENAM V.

v. 496 — 510.

Carmen illud, quod Chorum modo canentem audivimus, non coram Clytaemnestra pronuntiatum fuit; minime enim ausi fuissent senes tam audacibus liberisque verbis Clytaemnestrae credulitatem reprehendere: attamen regina cum hic illic altaria per vicos disposita obiret, propius ad Chorum forte per anfractum viae accesserat, ejusque ultimam orationem, ne animadversa quidem ab eo,

eo, audiendo exceperat, quod perspicue e v. 598 sqq. colligitur.

v. 496 sqq. τὰχ' εἰσόμεισθα — πέλοι] *Mox sciemus, lampadum luciferarum, excubiarum eis accendendis et ignium vices an verae fuerint, an somniorum instar suave hoc lumen, ad nos propagatum, menti nostrae illuserit. Praeconem enim istum a littore venire video, ramis olivarum obumbratum; adeoque finiti belli jam certissimum indicem; id ipsum vero aridus pulvis limi germanus frater mihi confirmat (qui scil. pulvis ab agmine praeconem haud procul sequente moveri videtur); atque is quidem praeco, neque mutus, nec materiae sylvestris flammam incendens, ignis fumo vobis significabit; sed verbis potius aut laetitiam magis explicabit nostram, contrariam vero huic sententiam aversor, (nempe cum dictura esset Clytaemnestra, aut hanc laetitiam tristi aliquo nuntio contaminabit, hoc mali omnis causa proloqui non vult;) imo potius opto, ut ea, quae jam nobis felicia apparuerunt, alio prosperitatis cumulo augeantur.*

τὰχ' εἰσόμεισθα] De iusta Criticorum reprehensione, quam incurrit Aeschylus, cum postridie ejus noctis, qua Troja capta esset, non solum praeconem Argos venientem, sed ipsum etiam Agamemnonem cum exercitu redeuntem induxit, opportunior erit in excursu dicendi locus, quo universam hujus fabulae adorationem tractabimus.

λαμπάδων φασσφόρων — πυρός] unam rem in tres partes distribuendo designat; totum enim signi dandi negotium conficiebatur primum excubiis ad observandas facies positis, deinde acervis lignorum aut sarmentorum, quibus ignes excitarentur; denique facibus, quae ipsis his acervis, ut ignem conciperent, admovebantur. Nihil igitur in imagine supervacuum est.

v. 498. παραλλαγῆς notat ipsas signorum ignibus datorum vices et successionem, supra luculenter descriptam.

v. 500. ἐφήλωσε] Hefych. Ἐφήλωσε, ἐξηπάτησεν. Φηλοθεῖς, ἀπατηθεῖς. Φηλωθεῖσα, ἀπατηθεῖσα.

v. 501 sqq. κατάσκιον κλάδοις ἐλαίας] „Simili modo in Suppl. v. 359. ὄρω κλάδοισι κατάσκιον ὄμιλον, ubi vid. Schol. et Küster ad Aristoph. Plut. v. 765.” *Abresch.*

v. 502. Pulverem Aeschylus sublimi metaphora limi s. luti fratrem appellat, quae tamen haud scio an audacior sit, quam pro tragici colloquii pede ac modulo. Sic supra fumus ignis frater dicebatur, Sept. adv. Theb. v. 495. Neque tamen veritas imagini deest. Una enim eademque ex terra, madore lutum, calore pulvis gignitur. Praeterea ut bene continuaret metaphoram *sitientem* potius *pulverem*, quam *aridum* dixit.

v. 503. ἔϋνουρος proprie *vicinus* h. l. est *affinis*, *germanus*.

διψία κόνις] Eadem phrasi usus est Sophocl. Antig. 252. 439. Hefych. Διψία κόνις, ξηρά.

v. 504. οὔτ' ἀναυδός] Fortasse haec dicens pulverem, adventantis exercitus signum, respexit, cujus modo mentionem fecerat. Alibi enim, Sept. adv. Theb. v. 82. pulverem ab agmine excitatum ἀναυδόν ἀγγελου nominat. Praeconem igitur ait haud mutum, sed vocalem nuntium fore.

οὔτε σοὶ — πυρός] In his alterum illud φρυκτωρίας signum tangitur, quod parum certum et idoneum Choro visum fuerat. Pro καπνῶ πυρός fortasse legendum ἀχνη πυρός. Id enim Etymologus M. testatur apud Aeschylum occurrere. Et apud Hefychium: Ἄχνη πυρός, ὁ καπνός. Jam olim vir doctus in Misc. obss. vol. II. 1. hujus locutionis sedem in hoc loco esse putavit.

v. 506. Frustra Abreschius hic exempla cumulat, ut efficiat ἀλλ' ἢ h. l. pro simplici ἀλλὰ poni potuisse. Imo post λέγων apophorepsis est, et alterum ἢ, quod cum sententia sua τῷ ἀλλ' ἢ opponi debebat, una cum ea sup-
primitur.

μᾶλλον ἐκβάζειν est rem universe jam notam singulas partes exponendo copiosius eloqui. Itaque τὸ χαίρειν μᾶλλον ἐκβάξει λέγων est: *causas gaudii nostri dicendo uberiorius exponet, singulaque persequendo laetitiam exaugebit.*

v. 507. τὸν ἀντίον] Nempe non verebatur regina, ne aut omnino Troja capta non esset, aut Graeci ad inter-
necionem caesi essent, sed potius ne de gaudio ob Trojae expugnationem et Graecorum reditum sibi quid deminueretur. Intelligi igitur vult Agamemnonis aut Menelai mortem, vel simile quid.

ἀποστέρῳ λόγον] „Mira veterum in parcendo a verbis male ominatis superstitione. Terentius Heaut. 2, 1, 16. *tum quod eidem recte est, nam nihil esse mihi, religio est dicere.* Cicero epist. 1. 12. *Multum interest te venire, exigua est enim spes reipublicae; nam nullam non licet dicere.* —” Stanl.

v. 510. καρποῖτο] „h. l. in malam partem; ut Sept. adv. Theb. v. 603. ἐκκαρπίζεσθαι.” Stanl.

αὐτὸς h. l. videtur reddi posse *solus*, ut sensus sit: *Quicumque aliena ab his urbi precatur, is solus animi sui malitia fruatur, solus ejus damna et poenas sentiat, neque ea cum pluribus et innocentibus communicentur.*

IN SCENAM VI.

v. 511 — 622.

v. 511 [sq. ἰὼ — χαίρει] „Peregre redeuntes terram salutabant. Agamemnon apud Senecam v. 782.

Tandem renertor sospes ad patrios lares,

O cara salve terra.

Plautus Bacchid. II. 1.

*Herilis patria salve, quam ego biennio
Post, quam hinc Ephesum abii, conspicio lubens.
Saluto te vicine Apollo, qui aedibus
Propinquus nostris accolis, veneroque te!*

Hinc vero locum imitatur Seneca, Ag. v. 392. sub Eurybatis persona:

*Delubra et aras coelitum, et patrios lares
Post longa fessus spatia, vix credens mihi,
Supplex adoro. —* Stanl.

v. 512. δεκάτω φέγγει τῷδ' ἔτους est hocce anno, qui decimus exortus est, s. decimus voluitur, inde a quo profecti sumus.

v. 513. πολλῶν — τυχῶν.] qui, cum tot aliae spes fractae fuerint, unius tandem compos factus sim.

v. 514 [sq. οὐ γὰρ — μέρος] Non etiam unquam audebam sperare fore, ut in Argiva terra mortuus aliquando exoptatissimi sepulcri partem nanciscerer.

v. 516. Sequitur splendida salutatio, animumque suaviter afficiens.

v. 519. ἤλθεσ ἀνάρσιος] „h. e. fuisti immitis; ut recte interpres, ἐρχεσθαιposito pro εἶναι, ut ἤκειν Soph. Oed. Tyr. v. 1535. θεοῖς ἐχθιστος ἦγω. Oed. Col. 1240. ἐχθιστον φθέγμα τοῦτ' ἦκει πατρί. —” Abresch.

v. 520. ἀπαγωνίους] „Apollinem inter θεούς ἀγωνίους (ἐπαγωνίους, [ἐναγωνίους) recenset etiam in Supplicibus v. 695. Meminit et Eustathius ad illud Homeri,

Ἄνδρε δύο περὶ τῶνδε κελεύομεν ὡς περ ἄριστον
Πῦξ μάλ' ἀνασχομένω πεπληγέμεν, ὧδέ κ' Ἀπόλλων,
Δῶή καμμουίνῃ· γνώωσι δὲ πάντες Ἀχαιοί.

Ad illum igitur locum Eustathius, Ἀπόλλωνος δ' ἐνταῦθα, inquit, μέμνηται ὁ ποιητής, διὰ τὸ δοκεῖν ἐναγώνιον εἶναι καὶ αὐτὸν ὁμοίως τῷ Ἑρμῇ. Videtis etiam Plutarchum Sympof. VIII. Qu. 4., ubi eundem Homeri locum adducit; narra-

que

que Apollini Pugili a Delphis, Curfori a Cretensibus et Lacedaemoniis, sacra fieri." *Stanl.* Itaque h. l. ἐπαγώνιος est *defensor in certaminibus.*

v. 522. τιμάρορ] τιμάρορ hoc loco non *ultor* nec *vindex* est, ut perperam putabat *Stanlejus*. Non enim, si ita esset, Mercurium ἐμὸν τιμάρορ appellasset praeco, quippe nullis ipse, quod sciamus, injuriis affectus. Scholiastes et *Hesych.* non male per βοηθὸν interpretantur. Proprie autem significat eum; *qui honore aliquem afficit, honoris ac dignitatis auctorem*, adeoque ap' e hoc nomine Mercurium compellat praeco, ut qui ipse deorum praeco esset, et praecones patrocinio suo ornaret. Sic *Pind.* Olymp. IX. v. 124. τιμάρορ est *laudis auctor, laudator.* — "*Heath.*

v. 523. Ἐρμῆν] „Mercurium ἐναγώνιον intelligit, quem aequae ac Apollinem certaminibus praeesse docuit *Enstathius* modo laudatus. Eiusdem alibi etiam mentionem fecisse *Aeschylum*, monet *Scholiastes Pindari*, ad *Pyth.* II. . . ἐναγώνιος δὲ ὁ Ἐρμῆς, inquit, τὶς τῶν ἀγώνων προστάτης· ὡς καὶ *Αἰσχύλος*

Ἐναγώνιε Μῆϊας καὶ Διὸς Ἐρμῆ.

Meminit et idem *Pind.* *Isthm.* od. I.

πάντα δ' ἐξειπεῖν ὅσ' ἀγώνιος Ἐρμῆς

Ἡροδότῳ ἔπορεν.

Scholiastes Aristophanis in *Plutum.* Mercurii epitheta recensens, λέγεται δὲ ὁ Ἐρμῆς στροφαῖος, ἐμπολαῖος, κερδῶος, ἡγεμόνιος, ἐναγώνιος, δῆκονος. Hinc *Tertull.* de *Spectac.* C. 9. *Sed et gymnicas artes Castorum et Herculum et Mercuriorum disciplina prodiderunt.* "*Stanl.*

κηρύκων σέβας] in cuius clientela praecones sunt, quem tutorem et patronum suum venerantur.

v. 526. Φίλοι στέγαι vel appositum praecedenti μέλαθρα βασιλέων, vel ad aedes privatorum spectat. Prius tamen praetulerim.

v. 527. σεμνοὶ θεῶκοι sunt *templa deorum*. δαίμονες ἀντήλαιοι vero ea numina, quorum statuae araeque sub dio positae erant.

v. 528 [q. εἴ ποῦ — χροῖνω] *Si umquam alias, nunc jam benevolis oculis, ut decet, excipite regem longo post tempore venientem.*

v. 519. κόσμῳ] ut postea v. 532. καὶ γὰρ οὖν πρέπει. „Sic nosfer Pers. v. 399. ἤγειτο κόσμῳ, et Pind. Pyth. Od. III. 147. od. δύναται κόσμῳ φέρειν. Hesych. Κατὰ κόσμον, κατὰ τάξιν.” *Abresch.*

v. 530. Φῶς ἐν εὐφροῖνῃ] Pulcre; deos hominesque absentia regis contristaverat; deos hominesque reditus exhilaraturus erat.

v. 534. Διὸς — πέδον] *qui Trojam Jovis vindicis ligo subruit, qua totus ager eversus est; magnifica allegoria, pro Trojam funditus evertit.*

v. 535. θεῶν ἰδρύματα, *templa, ut paulo ante σεμνοὶ θεῶκοι.*

v. 540. Πάρις γὰρ οὔτε συντελής πόλις] „Hoc est, ut recte monet Scholiafles:

οὔτε Πάρις, οὔτε πόλις.

Sic et Pind. Pyth. VI.

ἄδικον οὐδ' ὕ.

πέροπλον ἤβαν δρέπων.” *Stanl.*

[συντελής] „Proprie συντελής qui juxta cum aliis tributum pendit, vid. Harpocrat., ad eum Vales., et Suid.; deinde in genere, qui eandem operam praestat, unde recte in Aristid. Panath. p. 245. τότε μὲν ἡμέρα μιᾷ τῆς μάχης ὑστέρησαν Λακεδαιμόνιοι· ἐκεῖνη δὲ ἡμέρα αὐτῆς ὑστέρησαν τῆς τροπῆς οἱ σύντελεῖς; ubi Canterus vertit *focii*, et Schol. interpr. *συμπολεμοῦντες*. Idem Tom. III. p. 580. πηγὰς Νείλου συντελεῖς dicit, qui aquam ministrant fontes. Hinc συντέλειά χρημάτων eidem Tom. I. p. 496. est *collatio*. Sed

et

et pro consortio adhibuit noster Sept. adv. Theb. v. 253." *Abresch.*

v. 541. ἐξέύχεται — πλέον] Neque vero Paris, nec socia ejus urbs gloriari possit, se plura perpetrasse, quam passi sint, aut poenas facinoribus haud aequari.

v. 542 [sq. ὄφλων — δόμον] Cum enim et raptus (Helena) et furti (ablatarum opum) crimen sustineret, et praeda excidit et patriam paternamque domum funditus evertit.

v. 543. ἔρσιον h. l. nec redemptionis pretium, nec pignus proprie dictum, sed praedam significat, intelligiturque Helena, quam una cum magna opum vi Paris abegerat.

v. 545. διπλῆ — δῶμάστια] Duplicem delictorum poenam luerunt Priamidae, i. q. διπλῆ ἔτισαν.

v. 546 — 562. „Quaecunque ex his in vulgatis Clytaemnestrae tribuuntur, Choro procul dubio tribui debent. Nam et sermones ipsi Clytaemnestrae dignitati minime conveniunt; et respondet vicissimque interrogat praeco familiaris, quam, si cum regina colloqueretur, deceret. Praeterea neque versum 556. ipsa Clytaemnestra dicere poterat, nec quisquam eam allocutus, ea quae v. 557. continentur. Ex versu denique 588. manifeste apparet, Praeconem hactenus Chorum, non Clytaemnestram fuisse allocutum. Plurali enim numero, genere masculino dicit τοιαῦτα χεῖρ κλύοντας. Idem quoque patet e Chori responso v. 591. νικώμενος λόγοισιν οὐκ ἀνάλογοι, hoc enim et falso et ridicule a Choro diceretur, si nullos ante cum Praecone sermones instituisset.” Hactenus Heathius: optime ille quidem et verissime. Tametsi enim ultimo ejus argumento parum roboris inest, reliqua tamen firmissima sunt, et aliis augeri potuissent; e. c. initium orationis Clytaemnestrae v. 595. ejusmodi est, ut ordienti sermonem, non continuanti, simile sit. Dicitur autem non potest, quam ineptas horum versiculorum in-

terpretationes pepererit hujus unius rei, permutatarum a librariis personarum, ignoratio. Quas equidem omnes, cum meliora jam pateant, silentio praeteribo.

v. 546. Propius cum accessisset praeco, Clytaemnestra aliquantulum secesserat; priusquam ipsa se colloquio immisceret, ea quae illa cum Choro locutura esset, auditura. Itaque Chorus primum praeconem salutans, *Salve*, inquit, *praeco Graeci exercitus!*

v. 547. Praeco: *Salveo; nec jam mori, si dii jubeant, detrecto.*

v. 548. Chorus: *Num te patriae telluris amor ac desiderium exercuit? i. e. male habuit, afflixit?*

v. 549. Praeco: *Ita me exercuit, ut nunc jam ob reditum gaudio illacrymem.*

v. 550. Chorus: *itaque et vos, tu reliquosque exercitus, jucundi hujus morbi participes fuistis? Ita enim cum interrogatione efferenda est haec sententia, non quomodo Heathius intp. jucundum certe nacti hunc eratis morbum. Desiderium amicorum Chorus intelligit, cujus sensus partim gratus; partim molestus est, ut aptissime jucundus morbus dici possit.*

v. 551. Praeco: *Quomodo jam edoctus hujus dicti compos fiam? Paulo exquisitius dictum, pro vulgari: Non satis intelligo, quid dicas. Sed fortasse melius fuerit hunc versum ita interpungere:*

Πῶς δὲ; — διδαχθεὶς τοῦδε δεσπόσω λόγου.

h. e. Quomodo tandem? tum enim demum assequar dictum tuum, cum abs te doctus fuero, cum latius mentem tuam explicueris.

v. 552. Chorus: *Nempe desiderio vos redamantium et vicissim vos desiderantium icti eratis. Haec arctissime, ut sit in sermonibus alternis, cum v. 553. cohaerent, eique explicando inserviunt. Heathius veram hujus sententiae vim nonnihil pervertit, sic vertendo: Intellexeris nimirum, si eorum desiderio captus fueris, qui te vicissim de-*

desiderabant. Imo Chorus neganti praeconi, se, qualis iste *jucundus morbus* sit, intelligere, respondet, se desiderium innuisse, quo tamen milites non magis, quam ipsi qui domi manserint affectos fuisse ait.

v. 553. Praeco: *Ais igitur te exercitum patriam hanc desiderantem vicissim desiderasse.*

v. 554. Chorus: Ajo, et ita quidem, *ut saepenumero moestis ex praecordiis suspirarem.* Stanl. ἀμαυροῦς ἐκ φρενός intp. *tacite*; praestat autem h. l. de tristitia in pectore fixa accipere, quam saepius cum caligine et obscuritate comparat Aeschylus. Bene autem Heathius admonuit, Chorum h. l. Clytaemnestrae cum Aegistho adulterium tangere; tectis autem et involutis verbis uti necessarium erat ob Clytaemnestrae praesentiam.

v. 555. πόθεν — στύγος;] Stanlejus vulgatum στρατοῦ in στρατοῦ mutandum censens interpretatur: *unde malevolum hoc inerat tibi odium exercitus? Quamnam tibi moeroris causam dederat exercitus?* At enim haec sententia prorsus discrepat a loquentium consilio. Chorus enim tantum abest ut se odisse exercitum dixerit, ut potius diferte se ejus desiderio flagrasse declaraverit. Quomodo igitur in mentem venisset praeconi ea quaerere, quae Chori dictis prorsus contraria essent? Haud melior est Pauwii ratio, etsi ei Heathius calculum adjecit. Emendari enim vult: πόθεν τὸ δύσφρον τοῦτ' ἐπῆν στύγος στρατον; quod sic vertitur: *unde auxilia illa militiae detestatio vobis supervenit?* At quo tandem pacto Chorus, nisi forte vigilans somniaret, hanc in quaestionem incidere potuisset? Ab antecedentibus enim Chori verbis alienissima est. Imo vero per se quoque absurda et inficeta. Cur enim militiam odisset Chorus, qui senibus constaret, dudum propter aetatem militia vacantibus? Quae cum ita sint, correximus πόθεν ἐπῆν θυμῷ στύγος; e quo sententia nascitur ad h. l. accommodatissima. *Unde autem animum tuum obsedit ista quam significas aegritudo et moestitia? Quae-*

nam ejus quaeso causa fuit? Jacobsius tamen V. Cl. emendabat τοῦτ' ἐπὶν στύγος, Φράσον. Vid. ejus animadv. ad Eurip. p. 195.

v. 556. Chorus veram aegritudinis causam Clytaemnestra praesente prodere non ausus, *dudum est*, inquit, *quod calamitatis remedium unicum in silentio reperio; dudum equidem malorum*, ob quae me saepius suspirasse falsus sum, aliud lenimentum non habeo, quam silentium; eoque nunc quoque utendum est. Callida est ἀμφιβολία in βλάβη, Clytaemnestra enim de quovis damno, praeco de injuria ab aliis accepta intelligere poterat. Id quoque consilio aptissimum, quod non significat, ad quem illa βλάβη proxime pertineat. Sic enim spectatori aequae de Clytaemnestrae adulterio, atque hujus Aegisthique acerbissimo in cives imperio accipere licebat.

v. 557. Praeco: *Et quomodo absente rege alios quosdam timebas?* Qui fieri potuit, ut absente rege alii tibi nocerent, teque in metum conjicerent? Stanleji interpolationem si sequaris, sensus erit: *Ain' tu? Num absente rege fuerunt, quos timeres, qui te terrerent aut vexarent?* κοιρανῶν pluralis pro singulari.

v. 558. Chorus: *Adeo scil. quidam mihi molesti fuerunt, ut, quod tu modo dicebas, mihi jam mors gratissima sit futura, quod me ista servitute liberatum videam.*

v. 559. Praeco, *Haud mirum te jam emori cupere. Bene enim ista cesserant. Feliciter enim res gessimus. At magno temporis spatio quaedam hominibus prospere cedere dixeris, quaedam vero etiam culpanda, i. e. adversa et iniqua.* Sic Eurip. Electr. v. 1101. τὰ μὲν γὰρ εὖ; τὰ δ' οὐ κκλῶς πίπτοντα δέρομαι τῶν βροτῶν.

v. 563 [sq. μόχθους — μέρος] „De molestiis haec intelligenda, et incommodis, quae in navibus perpeffi fuerant, tantum non evincunt illa, quae opponuntur, τὰ δ' αὖτε χέρσῳ καὶ προσην πλέον στύγος. Sic χέρσος et δάλασσα

λασσα ad se mutuo referuntur in Perf. v. 709. Adv. v. 874. Suppl. v. 186. Ita *παρήξεις* dixerit, quae aliis *πάροδοι*, i. e. loca in navibus navigantium inservientia commoditati, s. mansiones, ubi degebant. vid. Scheffer in add. ad Mil. Nav. p. 320 sq. Aliter certe non intellexit Schol. illustrans per *περαδρομας ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τῶν νεῶν*. Favet istī interpretationi insuper Thucydides, quo teste lib. I. c. 10. navigia tunc non erant *κατάφρακτα*, quin diu adhuc post tempora Trojana; vid. cap. 14. Atque ita si quis velet haec exponere, per me licet; ipse tamen non hoc solum intelligi, sed vel praecipue respici existimem ad incommoda, quae pertulere in Aulide adversis ventis retenti, de quibus multum queruntur non apud Euripidem modo, sed et nostrum supra v. 196 sqq. Hoc ut dicat, quam diu in Aulide detenti fuerint, raro sibi licuisse sub tectis commorari et diversari, cubationes fuisse male stratas. Et vel sic *πάρηξεις* erit *πάροδος*, *παρέλευσις*, nam quod *πάροδος* in navi, idem *aedes* in terra, quodque *παριέναι* et *παρέρχεσθαι* latissime sumpta, idem *παρήκειν*. —” *Abresch*.

Ego vero de Aulide nihil hic agi, sed *μόχθους* de remigandi labore, *δυσαυλίας* de littorum importunitatibus, quae saepe nautis multas molestias facessunt, multa pericula minantur, *σπαρνὰς παρήξεις καὶ κακοστρώτους* de rara ad terram appellendi conditione, cubilibusque, sin ibi forte portum invenissent, male stratis interpretor. *Et enim*, inquit, *si narrare vellem labores a nobis exanilatos, importunitates locorum navigantibus graves, raras ad terram appellendi occasiones, atque in ipsis portibus cubilia male strata*, — Hic est aposiopesis; reticetur enim apodosis, et statim ad aliam exclamationem transitus fit. Quod reliquum est, utrum *πάρηξεις* de appellendi negotio, an de loco, quo appellitur, h. e., de portu aut littore intelligas, non multum interest; nisi quod audacior est adjectivi *κακόστρωτος* junctura, si priore notione accipias.

v. 564 [q. τί — μέρος;] *Quotus quisque dies, quem vivendo attigimus, absque suspiriis a nobis transactus fuit? Germani dicerent: Keinen Tag, den Gott liefs werden, brachten wir ohne Seufzer hin.* ἡματος μέρος non est pars aut hora diei, sed dies qui quasi sortito alicui obtigit, qui ei fato ad vivendum concessus est.

v. 566. τὰ δ' αὖτε χέρσῳ — στύγος] *Vicissim quae in terra nos circumveniebant, odiosiora etiam et molestiora erant.*

v. 567. εὐνάϊ — τείχεσιν.] *Primum enim cubilia sub hostium moenibus erant; parum igitur secura.*

v. 568 [q. ἐξ οὐρανοῦ — κατεψέκαζον] *Deinde de coelo pluviae, e terra autem pratensi rores nos irrigabant; δρόσοι h. l. simul ad pluviam et rores pertinet. Sed repugnabat vulgata lectio δρόσοι λειμωνίαι, rores pratenses; quomodo enim rores pratenses e coelo stillasse dicerentur? Itaque corrigendum putavi λειμωνίαις, terram enim pratensem imprimis roscidam esse nemo ignorat.*

v. 569 [q. ἔμπεδον σίνος — τρίχα] „Vix cuiquam, ut opinor, placebit Pauwii una hujus loci explicatio: Δρόσοι τιθέντες ἔμπεδον σίνος κατὰ ἐνδηρον τρίχα ἐσθημάτων, rores certam perniciem inferentes vestibibus hispidis et crassis instar vellerum ferinorum. Ego distinguendum puto post ἐσθημάτων, ut sensus sit, rores nos irrorabant, certa vestigium perniciēs, capillos nostros villis ferinis similes reddentes. Hoc quidem ipsum, tamquam unum e praecipuis militiae incommodis detestatur Ajacis miles apud Sophoc. Ajac. v. 1126 — 1128.

Ἄει πυκιναῖς δρόσοις
τεγγόμενος κόμας λυγρὰς
μνήματα τροίας. —" Heath.

Malim tamen ἔμπεδον σίνος reddere perpetua perniciēs, s. violenta.

v. 570. τιθέντες ἐνδηρον τρίχα] „Hic primo notes δρόσοι τιθέντες attice pro τιθεῖσαι, ut δίκη φανερός pro φανερά

νερά in Eurip. Bacch. v. 990. βίαιος χεῖρ in Heracl. v. 103. 107. πολίος χήρα Androm. v. 348. et similia passim. "Ἐν-
 ἄθηρον τρίχα dixit venuste, quae non secus ac ferarum pili
 sub dio et rore degentium madida, feritatem praese-
 rat. Itaque perperam Stanl. conjicit ἀνθηράν. Quod si
 hic loci quippiam foret innovandum, probabiliori, opi-
 nor, conjectura opinor ἔκθηρον, i. e. efferam. Liv. II.
 c. 23. *Promissa barba et capilli efferaverant speciem oris.*
 Neque aliter ἔκθηριού in Longi lib. I. p. 14. —" Abresch.

v. 571 sqq. χερμαῶνα — πεσών] *Jam si quis hiemem
 aves necantem dicere velit, qualem intolerabilem Idae nives
 dederunt, aut solstitialem aestum, cum pontus fluctuum ex-
 pers in meridianis cubilibus, a vento tranquillis, dormiret:*
 poëtica pictura aestivi circa meridiem calor. Post πε-
 σών fit apoliopesis.

v. 575 sqq. *Verum quid ista lugeamus: praeteriit la-
 bor, primum iis quidem, qui mortui sunt, ut ne si detur
 quidem resurgere velint. Nempe se tot aerumnis aliquan-
 do defunctos esse laetantur, quas in vitam redeundo no-
 lunt repetere. Eandem ob causam Cato major negat se
 repuerascere velle. Si quis, enim apud Cicer. (de Senect.
 c. ult.) largiatur, inquit, ut ex hac aetate repuerascam,
 et in cunis vagiam, valde recusem.*

v. 578 sqq. τί — καταξιώ] *Quid tandem viventem,
 eum qui superstes fuerit, mortuorum in bello numerum in-
 ire et ob fortunae iras dolere oportet? Imo vero aequum
 puto multum super his quae acciderunt laetari. Ξυμφορχίς
 potissimum ad mortuos referendum: q. d. non invidere
 iis liberationem a malis decet, sed bonis ominibus potius
 mortem eorum prosequi. Ultima verba male lat. intp.:
 Imo calamitatibus valedicendum censeo.*

v. 581. ἡμῖν δὲ] opponitur verbis τοῖσι μὲν τεθνηκόσι.
 v. 579. *Nobis vero qui ex Argivorum exercitu superstites
 sumus, exsuperat lucrum, damnum vero illud pondere haud
 aequiparat.*

v. 583 [q. ὡς — ποτωμένοις] *Adeo ut nobis hac solis luce, hodie, vere gloriari liceat, qui maria et terras supervolavimus, i. e., satis celeriter transiimus. Mirum sane est Heaethium in voc. ποτωμένοις haerere potuisse.*

v. 585 [q. Τροίην — γάνος] *Jamque Graecorum exercitus, qui Trojam expugnaverunt, diis hujusmodi spolia passim per Graeciam aedibus affixerunt, antiqua ornamenta. ταῦτα positum pro τοιαῦτα. Nimirum ipse praeco quaedam ejus generis spolia manibus ferebat, ac multa talia jam a Graecorum exercitu passim per urbes dedicata delubrisque affixa esse narrat. δόμοις de templis accipiendum. „Sic Eurip. Rhel. v. 180. Θεοῖς λάφυρα πασσάλευε πρὸς δόμοις. Et δόμοι pro templis, idem Ion. v. 34. et alibi.” A' resch.*

v. 586. λάφυρα ταῦτα] „Sic de Agamemnone Colonus Mycenaeus apud Euripidem in Electra:

Κτείνῃς δὲ τὸν κρῆτοῦντ' ἐν Ἰλιάδι χθονὶ
Πριάμον ἑλών τε Δαρδάνου κλεινὴν πόλιν
Ἄφικετ' εἰς τόδ' Ἄργος· ὑψηλῶν δ' ἔπι
Ναῶν ἔθηκε σκύλα πλεῖστα βαρβάρων.

Clytaemnestra in eadem Tragoedia:

Σκύλοισι μὲν γὰρ θεῶν κεκόσμηνται δόμοι
Ἄργυρίοις.

Apud eundem in Rhelo:

Σκ. Καὶ μὲν λαφύρων αὐτὸς αἰρήσῃ παρών.

Δο. Θεοῖσι αὐτὰ πασσάλευε πρὸς δόμοις.” Stanl.

Plura vid. ad Sept. adv. Theb. v. 280.

v. 587. ἀρχαῖον γάνος] *vel quia inter illa spolia multa erant antiqua signa aliaque monumenta, vel quia olim ob vetustatem Graecorum templis ornamentum additura erant.*

v. 588 [q. τοιαῦτα — λόγον] *Hisce igitur auditis decet vos urbi bellique ducibus congratulari: inprimis vero Jovis gratia, quae ista perfecit, celebrabitur. Habes quae dicenda habui.*

v. 586. χάρεις τιμήσεται] „passive si. l. notat, ut ἄξῃ v. 1641.” *Abresch.*

v. 591 sqq. Chorus respondet: *Victum me tandem narratione tua, non nego, nec amplius recuso, quo minus Trojam expugnatam esse credam. Semper vero senibus hoc proprium est, ut bene discere, h. e. ut ea quae audiant certo explorare, nec nisi firmissimis indiciis fidem adhibere velint. Ceterum haec maxime regias aedes et Clytaemnestram attingere, eique cordi esse, consentaneum est, simul tamen me quoque beare; h. e. aequum est, ut et nos in hujus laetitiae societatem veniamus.*

νικώμενος — ἀνάνομαι] „Participium pro infinitivo νικᾶσθαι, ut apud Eurip. Iphig. Aulid. v. 1502.

θανοῦσα δ' οὐκ ἀνάνομαι.

Id. Herc. Fur. εὔδρασας δέ σ' οὐκ ἀνάνομαι.” *Abresch.*

v. 592. ἤβῃ h. l. eleganter de consuetudine inveterata, quae nunquam dediscitur.

v. 595 sqq. ἀνωλόλυξα — ἀνόστειον] *Dudum equidem prae gaudio exclamavi, cum primus ille nocturnus ignis nuntius venisset, Ilii expugnationem everisionemque denuntians.*

v. 598 sqq. Καί τις — Φλόγα] *Et erant qui me carpentes dicerent: Quid? an tu facibus accensis persuasa Trojam nunc expugnatam esse credis? Sane valde muliebri est animo temere ad laetitiam extolli, eum cuivis rumori inflandum praebere. Hujusmodi sermonibus si crederes, equidem stolidus esse videbar. Nihilominus sacrificabam, ac muliebri auctoritate alius aliunde per urbem laetas cum gratulatione voces extollere, atque in deorum sedibus odoram, quae hostias absumeret, flammam procurare.*

Φρυκτώρων δια] ut supra φλογός παραγγέλμασι v. 406.

v. 600. ἦ κάρτα — κέαρ] tanguntur verba Chori: ἐν γυναικός αἰχμᾷ πρέπει πρὸ τοῦ Φανέντος χάριν ξυναινέσαι, v. 493. πρὸς γυναικός, muliebri, mulieri consentaneum, *ejus*

ejus ingenio aptum; ut Aristoph. in Vesp. πρὸς ἀνδρὸς, et infra Agam. v. 1641. τὸ γὰρ δολῶσαι πρὸς γυναικὸς.

v. 601. πλαγκτὸς] *mente capta.* Hesych. Πλαγκτὲ, παρὰ φρον, καὶ πεπληγμένε τὴν διάνοιαν. Πλαγκτόν, ἀνόητον τὰς φρένας βεβλαμμένον, πλανώμενον.

v. 602 [99. γυναικείῳ νόμῳ] *meo h. e. mulieris instituto et jussu, non ut lat. intp. more muliebri.* Eodem enim pertinebat id, quod Chorus supra dixerat ἐν γυναικὸς αἰχμῶ.

κομοῦντες] *curantes.* Hesych. Κομεῖν, ἐπιμελείας ἀξιούσιν. εὐώδης autem dicitur flamma ob tura injecta et adfusa unguenta, cf. supra v. 94.

v. 606. In sequentibus versiculis astutam Clytaemnestrae malitiam insidias marito paratas falsa fidei ac probitatis specie callidissime tegentem, egregie Aeschylus expressit. *Jam vero, inquit, quid opus est te mihi plura dicere? Ab ipso rege, quomodo omnia gestu sint, accipiam. Nunc autem nihil prius aut antiquius habeo, quam ut venerandum meum conjugem a bello redeuntem quam optime excipiam. Ecquod enim mulieri lumen jucundius esse potest, quam maritum a bellica expeditione dei numine sospitem videre, eique fores aperire?*

v. 610. τούτου Φέγγος Abreschius male de die accipit, ita interpretatus: *nam quae lux jucundior visu conjugii hac, qua, virum ab expeditione incolumem atque reducem praestante deo, portas ei' aperiat; quem sensum grammatica verborum constructio non admittit.*

v. 612 [99. ταῦτ' ἀπάγγελον — χρόνου] *Haec igitur marito meo, a me renuntia, ut quam citissime veniat, urbi exoptatissimus gratissimusque; inventurus cum venerit uxorem fidam in aedibus, qualem scilicet reliquerit domus custodem ei benevolam, inimicis autem asperam; atque in ceteris omnibus similem, quae pudicitiae sigillum, quamvis longo temporis intervallo, minime laeserit.*

v. 613 [sq. ἤκειν — εὔροι] Variavit poeta constructio-
nem, vel quod, ut Abreschius existimat, duplex regi-
men dederit τῷ ὄπῳ, vel quod ἀπάγγελτον vel quod εὔροι
absolute positum est, plena distinctione post πόλει

v. 615. κύνα] *canem* se appellat, non indecora, ut
tum tempora erant, metaphora vigilantiam signante.

v. 619. οὐδ' οἶδα τέρψιν] Melius forsitan legatur οὐκ
οἶδα τέρψιν.

v. 620. μᾶλλον ἢ χαλκοῦ βαφάς] Incredibile est, quas
ad ineptias in hac ἐήσει explicanda abierint interpretes.
Ineptissima est Pauwii ratio, χαλκός βαφάς corrigentis;
quasi dicat regina: *non magis consuetudinis cum alio viro
vel fructum vel malam famam novi, quam ferrum tinctu-
ram.* Atqui omne ferrum tingi et durari tinctura potest.
Ergo plane regina se adulteram fateretur. χαλκοῦ βαφαί
sunt *vulnera ferro inflicta.* Sic et supra ἐν σφαγαῖσι βάλ-
πτειν. Sensus igitur est: *Haud magis consuetudinis cum
alio viro vel fructum. vel malam famam novi, quam vulne-
ra a ferro inflicta;* I. quemadmodum mihi nunquam usu ve-
nit ut ferro vulnerarer, quod viris in bello saepe accidit,
sic illaesam et absque vulnere pudicitiam servavi.

v. 621 [sq. τοιόςδ' ὁ κόμπος — λακεῖν] *Talis quidem
sui jactatio, siquidem veritatis plena fuerit, non dedecet
ingenuam mulierem.* Hoc dicto abeuntem reginam prae-
co prosequitur. Errarunt enim, qui eam sequenti quoque
Chori et praeconis diverbio interfuisse putarunt. Vel
ipsa illa verba v. 608. σπεύσω — δέξασθαι eam hic e scena
discessisse satis declarant.

I N S C E N A M VII.

v. 623 — 688.

v. 623 [sq. αὐτη — λόγον] Latinus interpres vertit:
*haec quidem ita locuta est tibi sciscitanti veris ab interpreti-
bus congruenter sermonem.* Satis obscure! Et ubi tandem
prae-

praeco aliquid sciscitatus erat? Abreschius intp.: *Haec quidem ita locuta est, prout didicisti; convenienter interpretibus claris. An autem μανθάνοντί σοι reddi possit, prout didicisti, valde dubito. Heathius ita explicat: Ipsa quidem tali sermone te instruxit, quali oportebat clare eum renuntiatiuros. Quod etsi ceteris melius est, ipsam tamen aliquot incommodis laborat. Itaque optimum, nī fallor, foret, si legeretur:*

Αὐτὴ μὲν οὕτως εἶπε μανθάνοντί σοι

Τοροῖσι δ' ἑρμηνεύσιν εὐπρεπῶς λόγον,

Haec igitur ista prolocuta est, tum tibi discenti, h. e. nondum eam satis intelligenti, tum claris interpretibus, scil. nobis, convenienter. Tecte nimirum innuit Chorus, vana, ficta et falsa omnia esse, quae de se ipsa jactaverit regina. Itaque ait eam sic locutam esse, ut nuntius, qui animum ejus et mores parum nossit, facile decipi posset, et clari tamen interpretes, h. e. vitae ejus adeo gnari, ut, quantum verba rebus discreparent, facile intelligerent, verius de his verborum fallaciis statuere possent. Itaque ὁ μανθάνων opponitur, ut opinor, τοροῖς ἑρμηνεύσιν, eodem modo ut supra in eadem re μανθόντες καὶ μαθόντες. Accedit quod μανθάνοντί σοι, etsi idem est ac οὐ μαθόντι σοί, (qui enim discit, nondum didicit, nondum rerum gnarus aut peritus est,) tamen obscurius dicitur et ambiguitatem habet consulto quaesitam. Nimis enim apertum fuisset, si dixisset οὐ μαθόντι σοί. Clare enim reginae perfidiam praeconi prodidisset.

v. 625 [sqq. σὺ δ' εἶπὲ — κράτος] *Tu vero praeco, dic nobis, de Menelao enim percontamur, an ille hujus terrae dilectus rex redux et sospes vobiscum venturus sit. τῆςδε γῆς late interpretandam, non de Argolidē (nam Spartaē regnum tenēnat), sed de tota Graecia; ut Menelaus unus e Graeciae regibus dicatur, sicut supra Atridae Ἑλλάδος διδρονον κράτος nominabantur. Ceterum apud Senecam Clytaemnestra Eurybatem, an conjugis sui frater vivat, pandere jubet. Agam. v. 400.*

v. 628 sq.

v. 628 sq. οὐκ ἔσθ' — χρόνον] Stanlejus, quasi ἐς οὐ πολὺν scriptum esset, vertit: *Non est, ut dicam mendacia bona esse, ut amici fruantur iis haud in longum tempus.* Id cum nec verbis aptum sit, nec idoneam sententiam praebeat, Heathius aliam viam ingressus ita construere verba iussit: οὐκ ἔστιν ὅπως λέξαιμι τὰ ψευδῆ καλὰ εἶναι, ὥστε φίλοις καρποῦσθαι ἐξείναι ἐξ αὐτῶν εἰς τὸν πολὺν χρόνον. *Non est ut dicam mendacia bona esse, adeo ut amici ex iis fructum capere possint in longum tempus.* At haec verba torquendi ratio minime nobis probatur. Quin multo facilius convenientiusque est, commate post οὐκ ἔσθ' posito, eoque ab ὅπως se juncto ita verba ordinare: οὐκ ἔστιν ἐς τὸν πολὺν φίλοισι καρποῦσθαι χρόνον, ὅπως λέξαιμι τὰ ψευδῆ καλὰ. *Haud licebit amicis diuturnum inde laetitiae fructum capere, postquam ficta iis bona narravero.* ὅπως h. l. est *postquam*; ut Aristoph. Nub. v. 60. Negat igitur praeco, se falsa bona narraturum; propterea quod etiam si ficta narratione senum animos tantisper lactaverit, celeriter tamen, ut se res habeant, audituri sint.

v. 630 sq. πῶς — τάδε] In his optativum τύχοις constructio postulabat; ἀληθῆ autem pro τᾶληθῆ a nobis scriptum concinniore effecit sententiam. Nempe hoc dicunt senes: *Quomodo igitur (nam placet nobis, quod dixisti te fictitia nobis bona narrare nolle) quomodo igitur si bona nobis narres, hoc consequeris, ut eadem etiam vera sint?* q. d. πῶς δῆτα εἰπὼν κεδνὰ τύχοις ἂν καὶ ἀληθῆ εἰπὼν; *Etenim ista duo a se invicem se juncta haud facile celantur;* h. e. si quis bona narraverit citra veritatem, etiam si mendacium callide texerit, mox tamen falsitas narratorum patescit.

v. 636 sqq. Postquam praeco Menelaum una cum nave ab exercitu disjunctum esse dixerat; Chorus quaerit, utrum aperte et consulto Illo solvens ab iis discesserit, an tempestate, quae omnes affligerit, disiectus sit. Et hoc quidem affirmat praeco: *scopum*, inquit, *sicut*

peritus quidam sagittarius attigisti et magnam calamitatem succincte descripsisti.

v. 638. γὰρ h. l. refertur, ut saepe, ad omisſam brevem ſententiam, quae h. l. ſic ſuppleri poteſt. *Bene quidem. Sed mihi iſta nondum ſatisfaciunt. Num enim, ſ. quaero enim an. Eadem ratio paulo poſt eſt in verbis πῶς γὰρ v. 642.*

v. 640 ſq. οὐκ — Φύσιν] *Nemo haec ſcit, ut certo renuntiare poſſit, praeter ſolem, qui terram alit. Nota eſt imago ſolis omnia facta diurna videntis. Sic et Ceres raptam Proſerpinam quaerens Solem adit, quid ei acciderit ſciſcitatura, Homer. hymn. in Cer. v. 62., ubi vid. Ruhnkenii obſ.*

v. 642 ſq. πῶς γὰρ — νότῳ] *Recte iſta quidem, verumtamen alia ſunt, quae narrare poſſis. Quomodo enim deorum ira navalibus copiis tempeſtatem veniſſe ac deſiſſe ais? h. e. ecquod tempeſtatis deorum ira concitatae initium, quis finis fuit? „Ceterum haec, et quae mox ſequentur, tranſtulit Seneca in Agamemnone v. 410:*

*Clyt. Quis, fare, noſtras hauſerit caſus rates?
Aut quae maris fortuna diſpulerit duces?*

*Eur. Acerba fatu poſcis, infauſtum jubes
Miſcere laeto nuntium —” Stanl.*

v. 644. εὐφρημον ἤμαρ] *Ovidius Faſt. I. 72.:*

Nunc dicenda bono ſunt bona verba die.

„Alludit nuncius ad dies feſtos (ut eadem occasione Agamemnon Senecae: *feſtus dies eſt*), in quibus illud in primis cavebant veteres, ne cui ullum inauſpicatum verbum excideret. Feſtus in fragmento quodam apud Theod. Canterum: *Minuitur populo luctus aedis dedicatione; cum Cenſores luſtrum condunt; cum votum publicum ſuſceptum ſolvitur; privatis autem, cum liberi nati ſunt; cum honos in familiam venit, cum parentes aut liberi, aut vir aut frater, ab hoſte captus, domum redit: cum (filia) deſponſa eſt; cum propiore ſuis cognatione, quam is qui luge-*
tur,

tur, natus est, cum in castro Cereris est: omnique gratulatione. Hinc dies festus εὐφημον ἡμέρα. Namque εὐφημεῖν Graecis idem est, quod Romanis, bona verba dicere, lingua favere; εὐφημία, faventia. Aristophanes in Pace:

σπογδῆ, σπονδῆ, εὐφημεῖτε, εὐφημεῖτε.

Idem in Vespis:

καὶ μὲν ἡμεῖς ἐπὶ ταῖς σπονδαῖς φήμην ἀγαθὴν λέξομεν ὑμῖν.

Festus: Faventia bonam orationem significat; nam praecones clamantes populum sacrificiis favere jubebant; favere enim est bona verba fari. Tibullus lib. II. Eleg. 2.

Dicamus bona verba, venit natalis, ad aras.

Quisquis ades, lingua, vir mulierque fave." Stanl.

Optime hos versiculos ita reddideris: *Fausium diem, qualis hicce est, haud decet lingua mala nuntiante, i. e. infausis nuntiis afferendis, contaminare; secernendus est honor deorum, ab omni calamitatum narratione, quae furias potius decet.*

v. 645. Χωρὶς ἢ τιμῆ Θεῶν] „Hunc locum P. Victorius Var. lect. I. XX. c. 22. exponit hoc modo: *non oportere festum diem, dicatumque honori deorum, verbis tristioribus nuntiisque gravioris mali contaminari; et liberum remotumque esse debere ab omni hujusmodi re, quicquid ad deos colendos honoreque afficiendos pertineat. Ego vero postremum illud aliter interpretandum censeo; nempe quod alius sit honor eorum deorum, qui bona mittunt, alius eorum, qui mala.*” Ita Stanlejus, cui non assentior.

Abreschio autem etsi largior ἔστω post χωρὶς ἢ τιμῆ Θεῶν supplendum esse, non concedo tamen id h. l. idem esse, ac si dicat, *ne de diis loquar, quibus honor et cultus hoc die debitus id fieri nolunt. Exempla autem, quibus hunc usum particulae χωρὶς adstruxit, vera quidem sunt, sed ab h. l. prorsus aliena.*

v. 646 [sq. ὄτρυν — ἔνωσιδῶ] *Quando autem nuntius abominandas calamitates caesi exercitus tetrico vultu attulerit, unum quidem vulnus civitati publicam s. communem*

nem calamitatem accidisse, multos autem viros ex multis domibus exterminatos esse, duplici flagello, quod Mars amare solet, duplicis lanceae noxam, sanguinarium s. letiferum par.

v. 648. ἔλκος ἐν] „μὲν ἐν est pro ἐν μὲν, et ὁὲ pro δεύτερον ὁὲ, sic in Suppl. v. 205.

Φθογγή δ' ἐπέσθω πρῶτα μὲν τὸ μὴ θρασὺ
τὸ μὴ μάταιον δ' ἐκ μετώπων.

Πτώσιμος στρατὸς dicitur ut Virg. Aen. VI. 481. *caducus bello*. Add. inf. v. 1140." Abresch.

v. 650 [sq. διπλῆ μάστιγι] *Mirror Stanlejum* in hac metaphora *ferrum* et *flammam* quaerere potuisse. Nihil enim apertius est, quam Aeschylum *duplicem lanceam* intelligi voluisse. Binas constat lanceas a singulis, qui in praelio manus confererent, gestas fuisse. Has Aeschylus poëtico ornatu appellat *δίλογχον ἄτην*, quod idem est ac *δύο λόγχα ἀτηράς*: deinde *Φοινίαν ξυνωρίδα* de iisdem, sic ut hodie nostratium aliquis diceret: *ein mörderisches Paar Pistolen*. Sed quod easdem lanceas *διπλὴν Ἄργος μάστιγα* appellat, id eo pertinet, quod, qui e terra quadam cum ignominia ejiciebantur, flagellis expelli solebant. Manet igitur in metaphora, quam in verbo *ἐξαγισθέντας* inchoaverat. Ἐξαγίζειν autem primum est *sacris arcere*, deinde *exterminare*; h. l. autem *vita ejicere*, s. *occidere*. Generosum vero poëtae spiritum in sententiis ornandis verborumque delectu hic quoque facile agnoscas.

v. 652. *σεσαγμένον*] *Vulgatam σεσαγμένων* ita exponit Abreschius: *talem paeanam dicere et canere decet, qui nuntius venerit cumulataram ejusmodi miseriarum; at qui nuntiat salutaria, quemadmodum ego, eum nefas bona malis commiscere*. Verum hoc modo *σεσαγμένων* valde friget, et constructio luxatur; nam etsi *πρέπει* universe explicari potest, id ipsum tamen ab hujus loci sententia abhorret, utpote quo non quid in universum fieri deceat, sed quid illum vel illum *nuntium* facere deceat, quaeritur. Itaque unius literae mutatione sanavimus, ut opinor, lo-

cum a librariis affectum: τοῖωνδε μὲν τοὶ πημάτων σεσαγμένον πρέπει· Talibus igitur calamitatibus oneratum, scil. nuntium, decet furiarum paeana dicere, i. e. infausta verba crepare. Für einen mit solchen Unglückszeitungen beladenen Boten schickt sichs wol, den Pöan der Furien anzustimmen. Sic et constructio sine ullis salebris procedit, et oppositio clarius enitescit; πημάτων σεσαγμένος enim diferte opponitur τῷ σωτηρίων πραγμάτων εὐαγγέλω.

v. 653. παῖῶνα τῶν Ἐρινύων] τῶν e conj. Stanleji adscivimus. Vulg. τόνδ' Ἐρινύων, quod quidem quo pertineat, vix satis constat, nisi velis ad prima nuntii verba κακαγγέλω γλώσση retrahere.

v. 654 sq. εὐάγγελος ἦκων τε] Ita rescribendo pro vulg. εὐάγγελον ἦκοντα (primus hujus emendationis auctor est Stanlejus, quam Pauwius probavit tantum, non invenit) non solum laboranti constructioni succurrimus, verum etiam effecimus, ut alterum argumentum, quo utitur nuntius, adjecta copula τε notabilius insigniretur. Ego vero laetus rerum prospere gestarum nuntius, et quidem ad urbem felicitate sua laetantem veniens, quomodo bona malis intermisceram. Non ignoro quidem vulgatam ab iis, qui quascunque MStorum lectiones pertinaciter teneant, ita defendi posse, ut ad enallagen constructionis confugiant; verum eos judicio suo frui facile patior. Nihil enim est, quod apud istos enallagae non efficiant.

v. 656. πῶς κεδνὰ τοῖς κακοῖς] Argutatur Abreschius, cum proprie dicendum fuisse πῶς κακὰ τοῖς κεδνοῖς συμμίξω λέγων contendit, adeoque in his inversionem quaerendam esse putat. Nam cur non recto ordine diceretur: Quid ego bona, quae affero, malis intermisceram?

v. 657. οὐκ ἀμήνιτον θεοῖς] „tempestatem a deorum ira immissam; nempe Minervae Virg. Aen. I.

Pallasne exurere classem

Argivum, atque ipsos potuit submergere ponto

Unius ob noxam et furias Ajacis Oilei?

*Ipsa Jovis rapidum jaculata e nubibus ignem
Disjecitque rates, evertitque aequora ventis.*

Describunt Homerus, Odyss. IV. Seneca in Agamemnone et alii." Stanl.

v. 658 sqq. ξυνώμοσαν — στρατόν.] *Conjuraverant enim, qui prius inimicissimi erant, ignis et mare, et foedus suum manifestabant, infelicem Argivorum exercitum perdendo.* Abreschius temporis ratione malebat φθειραντε vel φθειράν τε, ob antecedens ξυνώμοσαν et εδειξάτην; neutrum tamen necessarium, cum saepius aoristum primum sequatur participium praesentis; v. c. Agamemn. v. 209. μάντις ἔκλαξε προφέρων. Poëtico ornatu extulit, ignis et aquae naturas, alias a se invicem dissidentes, in hoc uno tamen convenisse, ut exitio essent Graecis. πῦρ ad incendia navium e fulminibus pertinet.

v. 661. ἐν νυκτὶ — κακὰ] *Noctu autem exoriebantur perniciosissimae turbati maris calamitates.* δυσκύμαντα κακὰ Aeschylus audaciter dixit, ut saepius, pro δυστηνα κυμάτων κακὰ.

v. 662. ναῦς γὰρ —] *Venti enim Thracii naves inter se collidebant.* Comparetur Senecae descriptio Agam. 483 sqq.

*Vento resistit aestus, et ventus retro
Aestum revolvit, non capit sese mare
Undasque miscent imber et fluctus suos.
Nec hoc levamen denique aerumnis datum est,
Videre saltem et nosse, quo pereant, malo.
Premunt tenebrae lumina, et dirae Stygis
Inferna nox est. Excidunt ignes tamen
Et nube dirum fulmen elisa micat,
Miserisque lucis tanta dulcedo est malae.
Hoc lumen optant; ipsa se classis premit,
Et prora prorae nocuit et lateri latus.
Illam dehiscens pontus in praeceps rapit,
Hauritque et alto redditam revomit mare.*

Haec

*Hæc onere sedit, illa convulsum latus
 Summittit undis. Fluctus hanc decimus tegit.
 Hæc lacera et omni decore populato levis
 Fluitat; nec illi vela nec tonsæ manent,
 Nec rectus altas malus antennis ferens;
 Sed trunca toto puppis Ionio natat,
 Nil ratio et usus audet. Ars cessit malis,
 Tenet horror artus. Omnis officio stupet
 Navita relicto. Remus effugit manus.*

Facile quivis etiam non admonitus Aeschyli narrationem ut breviorē, ita castigatiorē esse sentiat.

v. 663. κερουτυπεῖν proprie cornu ferire, h. l. dissimulata, ut sit, compositi notione nihil aliud est, quam ferire, percutere. βία χειμῶνι non, ut Abreschius opinatur, pro βιαίᾳ χειμῶνι, sed pro βιαίως χειμῶνι positum.

v. 664. χειμῶνι τυφῶ] Si τυφῶ legas, sensus verborum est: Naves percutiebantur tempestate una cum typhonis procella imbribus strepente; sed melius arbitror legi:

χειμῶνι τυφῶ ξὺν ζάλη τ' ἄμβροκτύπῳ,

ut χειμῶν sit verbum generis, quod deinde duabus partibus declaretur: naves percutiebantur tempestate, cum vehementi ventarum turbine et nimba imbribus strepente. — Ζάλη Hesychius intrp. συστροφή ἀνέμων μεγάλων· ἐνιοὶ δὲ μετὰ ὄμβρου πνοή, ταραχή ὑδάτων, ἢ κλόνος. Media interpretatio ad h. l. pertinet. Sin et h. l. ζάλην de mari agitato intelligas, ζάλη ἄμβροκτύπος erit mare fluctibus agitato et insuper imbribus strepens.

v. 665. ὤχοντ' ἄφαντοι] perierunt et evanuerunt; sie gingen unter und verschwanden. Nempe de meris, non tantum de disjectis navibus hoc accipio.

ποιμένος κακοῦ στρόβω] mali ac duri pastoris i. e. agitatoris vertigine disjectae. Κακὸς ποιμὴν, quod bene monuit Heinrichus obff. in mutt. vett. P. I. p. 33. ipsa procella dicitur, quae naves sic disturbat, ut pastor ovibus

bus infestus eas discurrentes vel scutica vel cane immisso exagitat.

v. 667 [q. ὄρωμεν ἀνδροῦν πέλαγος] Quamquam auctor libelli de Barbarismo, quem Valckenarius una cum Ammonio edidit, hunc versum, propter usum verbi ἀνδρεῖν, ut vitiosae ἀκυρολογίας exemplum citat, imago tamen rei, qua de agitur, felicissime hac translatione adumbrata est. Ut enim saepe videmus mane post unam noctem agrum, in quo pridie tantum herbae virorem spectabamus, innumeris floribus oblitum, tumque non solum infinitam florum multitudinem, sed etiam subitam quasi et repentinam eruptionem miramur, ita hic nuntius ait classarios mane exorto sole totum mare quam plurimis cadaveribus fractarumque navium tabulis stratum vidisse; adeo ut vocabulum ἀνδρεῖν cum magnitudinem spectaculi, tum novitatem optime designet. Sed ab nostro usu abhorret hoc, quod *florendi* et *florum* notionem plerumque tantum ad res bonas et gratas transferimus, cum Graeci poëtae eandem saepenumero etiam in malis et adversis rebus adhibeant. Sic noster Sept. adv. Theb. v. 952. πολλοῖς ἐπανθήσαντες δόμοι πότις. Sic idem dixit πάθος ἀνδρεῖ Choëph. 1019. et κακυτοῖς ἐπανθίζειν Choëph. v. 147. ut alia, quae collegit Abreschius, praetereamus.

ἀνδροῦν νεκροῖς — ναυτικοῖς τ' ἐρειπίοις] Duplex illa ejusdem verbi constructio cum dativo et genitivo, etsi aliis exemplis firmari excusarique potest, ut Liviano illo IV. 11. quo usus est Abreschius, *plenus vulnerum et pavore*; hoc loco tamen valde displicet, quod qui legit

νεκροῖς Ἀνδρῶν Ἀχαιῶν ναυτικῶν τ' ἐρειπίων

sic afficitur legendo, quasi ἐρειπίων quoque, ut ἀνδρῶν, a νεκροῖς regatur, quod tamen fieri per sensum non potest; quo quidem modo lectoris expectationem fallere nunquam non vitiosum est. Conjicere liceat Aeschylum scripsisse:

ὄρωμεν ἀνδροῦν πέλαιγος Αἰγαίου νεκροῖς
 Ἄνδρῶν Ἀχαιῶν, Θραύσμασίν τ' ἐρειπίων,
 quemadmodum in eadem re Pers. v. 420. dixit:

ἀγαῖσι κοπῶν, Θραύσμασίν τ' ἐρειπίων

sed facillimum est emendare:

ναυτικοῖς τ' ἐρειπίοις.

v. 669. ναῦν τ' ἀκήρατον σκάφος] Haec non, ut vulgo fit, interpretor, *navem, sincerum vas*, quasi appositionis figura dictum sit; sed *σκάφος* de *alveo navis* accipio, *ναῦν τ' ἀκήρατον κατὰ σκάφος*, ut significetur *navem suam salvo et illaeso alveo evasisse*.

v. 670 [q. ἦτοι τις ἐξέκλειψεν ἢ ἐξηγήσατο θεός τις] nos et *navem deorum aliquis vel clam et furtim consilio subduxit, vel palam virtute eduxit*. Vulgatum *ἐξηγήσατο* cum sequentibus οὐκ ἄνθρωπος et οἶακος θιγῶν haud satis apte componi videtur. Nam primum οὐκ ἄνθρωπος, ubi deprecationis mentio facta esset, supervacuum fuisset addere. Quis enim exspectare poterat, ut unius hominis preces tantum apud iratos deos valerent, ut earum causa *navem Agamemnonis dimitterent?* Deinde si precibus deorum aliquis effecerat, ut salva esset *Agamemnonis navis*, quid opus erat, ipsum ad gubernaculum accedere, s. οἶακος θίγειν? Itaque non dubitavi *ἐξηγήσατο* reponere.

v. 672. τύχη δὲ σωτῆρ ναῦν θέλουσ' ἐφέζετο] Nisi forte hic versiculus, in quo Aeschyleum colorem nemo desideraverit, aliunde huc translatus sit, significatur praeter deum illum, qui ad *navis gubernacula* accesserit, fortunam quoque propitiam in *nave* confedissee, quae deum istum gubernatorem adjuverit, sicut ap. Homerum Il. A. Briareus juxta Jovem confedissee auxilii causa dicitur.

v. 673 [q. ὡς — χθόνα] ut neque, dum *navem in ancoris tenebamus, fluctibus obrueremur, neque provecti ad scopulosa loca appelleremus*. ἐν ὄρμῳ, in *statione*, i. e. in medio mari, *navem in ancoris tenentes*. Perperam

Heathius ἐν ὄρμῳ cum κύματος conjungit, quod cum ζάλην copulandum esse facile patet.

v. 675. ἤδη πόντιον decore pro periculo et clade maritima. Noltris dicere liceret: *Nachdem wir dem Grabe der Wellen entgangen waren.*

v. 676. οὐ πεποιδότες τύχη recte Stanl. *ne tum quidem salvos nos existimantes.*

v. 677 sq. ἐβουκολοῦμεν — σποδομένου] *meditabamur animis recentem cladem exercitus laborantis et male afflicti.* βουκολεῖσθαι h. l. animo versare, i. q. περιέπειν, ut βουκολεῖσθαι πόνον Eumenid. v. 78. σποδεῖσθαι h. l. percuti, affligi, ut Eurip. Hippol. 1238. σποδοῦμενος πρὸς πέτρῃς Φίλον κέρα. Sept. adv. Theb. v. 811. κατεσποδημένοι, occisi.

v. 679 sqq. καὶ νῦν — δεξάζομεν] *Jamque si quis eorum adhuc vivit et spirat, de nobis tanquam de mortuis loquuntur, occidisse non putant. Quidni? ut nos contra eodem fato eos functos esse existimamus.*

ἐμπνέων] „Soph. Philoct. 897. ἤδομαι σ' εἰσιδὼν παρ' ἐλπίδα βλέποντα κ' ἀμπνέοντα ἔτι. Tum illud λέγουσιν ἡμᾶς ὡς ὀλωλότας attice pro ἡμᾶς ὀλωλέναι. Sophocl. Electr. 1454. ἤγγειλας ὡς τεθνηκότας. et Trachin. v. 293. φρόνει νιν ὡς ἤξοντα; et Aeschyl. Agam. v. 1376. μαρτυροῦμεσθα τ' ἀνδρὸς ὡς ὀλωλότος. —” *Abresch.*

v. 682. γένοιτο δ' ὡς ἄριστα. *Verum haec quam optime eveniant; ut Choëph. v. 780.*

v. 684 sqq. εἰ δ' οὖν — πάλιν] *Si quis igitur solis radius eum viventem videntemque novit s. adspicit, Jovis consiliis, nondum genus perdere volentis, spes est fore ut domum ille redeat.* Toupius ad Suid. T. III. p. 686. pro καὶ ζῶντα καὶ βλέποντα, quod sane languidum videri potest, corrigat χλωρόν τε καὶ βλέποντα.

v. 688. Τοσαῦτ' ἀκούσας — κλύων] *Haec igitur dicenda habui, in quibus nihil a me quod falsum sit, sed vera omnia audivisti.* Cf. v. 630.

IN SCENAM VIII.

v. 689 — 782.

Digressio nuntio Chorus pulcherrimum canticum canit, quo primum Helenae male ominatum nomen gerentis ad Ilium accessum, deinde Graecorum expeditionem Trojae funestam, celebrat; qua carere Priamus potuisset, nisi Paridem filium genuisset; cujus educationem cum nutritione catuli leonis praeclare comparat, nuptiasque Helenae et Paridis exitiosas describit; inde tandem ad locum communem digreditur, quo bonorum bonos, malorum facinorum malos exitus, justitiam vero semper felicitatis verae parentem esse docet.

v. 689 — 705. τίς ποτ' ὠνόμαζεν — αἰματόεσσαν] *Quis tandem ita prorsus vere nominavit (annon aliquis, quem non videmus, praevisione fati linguam hominum in casu fortunae regens?) arma nuptiis cientem, bellorumque causam Helenam? Siquidem convenienter nomini suo perditrix navium, perditrix virorum, perditrix urbium, e molliter ac decore instructis thalami penetralibus progressa Zephyri gigantis aura Trojam navigavit. Multi autem venatores clypeis instructi eam secundum invisibilia navium vestigia persequentes, appulerunt ad Simoëntis ripas arboribus vestitas, propter contentionem sanguinolentam, i. e. ad cruentum bellum Helenae raptae causa gerendum.*

v. 689 sqq. Magna cum dignitate in suos usus convertit Aeschylus opinionem illa aetate pervulgatam, nomina propria non sine futurarum rerum quadam significatione hominibus imponi. γλῶσσαν ἐν τύχῃ νέμειν,⁴ est linguam eorum, qui nomina imponunt, in hoc fortuito negotio ita regere, ut incidant in appellationem ominosam et futuri eventus indicem.

v. 694. δασίγαμβρον] „cujus nuptiae cum bello conjungebantur. Virgil. Aeneid. VII. 319.

*Sanguine Trojano et Rutulo donabere virgo
Et Bellona manet te pronuba. —* Stanl.

v. 695.

v. 695. *πρεπόντως*, nempe ut eventui respondebat.

v. 696. In *ἑλένης* est proprie veriverbium nominis Helenae quasi diceretur *ἑλένας*, ut Hesych. *κατὰ νᾶν*, *κατὰ νηῶν*. Reliqua duo explicandi exaugendique causa adduntur.

v. 697. *ἀβροτίμων*] Salmasius hunc locum citans ad Solin. tom. 1. p. 87. A. scribit *ἀβροπήνων*; quod esset *tenuissimo filo contextorum*, incertum utrum conjectura, an cod. MSti auctoritate. Idem paulo post pro *αὔρα* habet *ᾠρα*. Sed hoc fortasse vitio typogr. debetur, aut memoriae errori.

v. 698. *προκαλύμματα* h. l. eadem sunt quae alias *παρκαλύμματα*, vela, quibus januae thalamorum aut cubiculorum obtendebantur (*Vorhänge vor den Thüren der Zimmer*). Itaque ἐκ *προκαλυμμάτων* est i. q. ἐκ *θαλάμων*.

v. 699. *Ζεφύρου γίγαντος*] Secundum Hesiodum Theog. v. 378. Zephyrus Astraeae et Aurorae filius, quem Hyginus quoque sequitur. Aeschylus alia genealogia usus, eum inter Gigantes Oceani ac Terrae filios refert.

v. 700 [99. *πολύανδροι κυναγοὶ* figura Aeschylea pro πολλοὶ ἄνδρες *κυναγοὶ*. Copiae Graecorum Trojanos ob raptum Helenae bello persequentes, cum venatoribus apte comparantur; et hac translatione servata poëta cursum eorum maritimum ita describit, ut eos secundum vestigia navium, quibus Helena avecta fuerat, invisibilia, profectos esse dicat; sicut venator ferae vestigia persequitur. *πλατᾶν* non de *remis*, ut ceteri, sed de ipsis *navigiis* accipio.

v. 706 [99. *Ἰλίῳ — ἀνατλάσσα*] Ilio autem affinitatem (*κῆδος*) vere a curis (*κῆδει*) nominatam strenua ira Graecorum et ad ulciscendum prompta attulit, mensae hospitalis, qua Menelaus Paridem exceperat, et hospitalis Jovis dehonestationem, s. ejus sprete et contempti injuriam persecutura, (poenas pro ea exactura,) nuptiale illud canticum
 seu

seu hymenaeum *supra modum punientis*, quod tunc affines Paridis in illius et sponsae honorem canendum sibi arbitrabantur. Postea vero vetus Priami urbs alium cantum luctus plenum discere coepit, et graviter ingemiscit, inclamans Paridem infausti conjugii auctorem, lacrymosam in posterum vitam circa tristem civium sanguinem, sanguinolentam civium caedem, tolerans.

κῆδος ὀφθαλμικόν] Ludit in ambiguitate verbi κῆδος, quod et affinitatem et curam significat.

v. 713 sq. ὑμέναιον ὃς τότ' ἐπέβρεπεν γαμβροῖσιν αἰδεῖν] Constructio videtur exigere, ut legamus

ὑμέναιον, ὃν τότ' etc.

hymenaeum, quem tunc affnibus canere conveniebat, quem ad canendum quasi officio suo ducti inclinabant.

v. 714. γαμβροῖσιν non cum Spanhemio (ad Jul. imp. p. 72.) de sponsis, sed de affnibus capiendum, quorum erat hymenaeos et epithalamia canere. Bene autem Chorus eos a Jove ob istum hymenaeum punitos esse dicit, propterea quod ea re in societatem criminis, quod Paris admiserat, venirent.

v. 715. μεταμανθάνουσα non est *dediscens*, ut in versione Stanlejus redditur, sed *postea discens*, *hinterher lernend*; ut supra μεταγινώσκειν erat *postea cognoscere*. v. 225.

πόλις γεραία πολύθρηνον] Egregie Bothius emendavit πόλις γεραία πολυθρέμων. Id librarii mutarunt, quum oculis incidissent in πολύθρηνον αἰώνια, quod sequitur.

v. 720. παμπήδην πολύθρηνον] Vulg. παμπρόσθη aperte vitiosum est, ac vel πάντως δή, vel παμπήδην, legendum. Et hoc quidem jam recepi. Suidas:

Παμπήδην, παντελῶς.

Hesychius:

Παμπήδην, ὀλοσχερῶς, παντελῶς.

Occurrit hoc vocabulum apud Sophocl. Ajac. v. 928. Bothius edidit πάμπροσθεν ex Heathii conjectura quod ille qui-

quidem sic vertit, ut ad futurum tempus referatur *lacrymosam omni posthac tempore vitam propter miseram civium caedes tolerans*. Παμπενδῆ, quod Stanlejus legi volebat, ante πολύθρηνον frigere videtur.

v. 723. Sequitur allegoria suavissimis coloribus ex-
picta. *Sic vir aliquis nutriebat leunculum, uberum aman-
tem, sed lacte depulsum, aedibus exitialem; in vitae qui-
dem primitiis cicurum, pueris carum, et senibus quoque
gratum. Multum vero haerebat in hominum ulnis s. comple-
xibus, pueri tenelli instar, hilaris ad manum, i. e. hilarem
se manibusque tractabilem praebens, et in ventris neces-
sitatibus, h. e. ubi cibi potusque indigebat, blandiens.
Sed postea adultior ingenitam sibi a parentibus naturam pro-
didit. Nam quasi gratiam pro nutritione rependens misera-
bilibus ovium caedibus in gregem scil. irruens injussus epu-
lus paravit; sanguine autem tota domus inficiebatur; infini-
tumque dolorem domesticis exitiabilis illa multorum pecorum
strages peperit. Atque hunc in modum ille divino consilio
quasi quidam Ates sacerdos in aedibus nutritus est.*

οὕτως ἀνῆρ] Lectionem οὕτως, quam nuper Bo-
thius recepit, jam Auratus teste Spanhemio in schedis
commendaverat: eaque sine dubio verissima est. Nempe
in Strophe et Antistrophe secunda non de ipso Paride agi-
tur, quod statuendum esset; si legeretur οὗτος ἀνῆρ, sed
potius splendida comparatio cum homine, qui leunculum
in aedibus educarat, instituitur.

Φιλόμαστον tenellam aetatem leonis significat; ἀγάλα-
κτον, eum absque lacte educatum fuisse, a matris uberi-
bus scilicet remotum.

v. 727. εὐφιλόπαιδον] Hujus verbi si structuram spe-
ctes, notabit eum qui pueros valde amat, einen grossen
Kinderfreund; ut et Φιλόπρις est pueros amans. Verum si,
quid oppositio γεραροῦ ἐπίχρητον postulet, cogites, aptius
est reddere, pueris valde carum, ut pueros cum leunculo
libenter colluisse indicetur.

v. 729. πολέα δ' ἔσχ' ἐν ἀγκάλαις] Frustra Heathius obnititur Pauwio, ista recte, *multum vera haesit in ulnis*, interpretanti. Nam sic etiam ἔχοντες κυμάτων ἐν ἀγκάλαις ap. Aristoph. Ran. v. 704.

v. 731. ποτὶ χεῖρα vel absolute capere, vel cum Abreschio admiffa tmesi sic explicare licet q. d. Φαιδρωπὸς καὶ προσσαίνων τὴν χεῖρα, *adblandiens manum*.

v. 734. ἔθος τὸ πρὸς τοκῶν, *ingenium naturale*, scilicet ad crudelitatem compositum.

v. 735. χάρην τροφῆς i. q. alias τροφεῖα.

v. 736. μηλοφόνους ἄταισιν Aeschyleo more pro ἀτηροῖς μηλῶν φόνους.

v. 739. ἀμαχον ἄλγος, dolor adeo magnus, ut opprimi et sedari non possit.

v. 741 sq. ἱερεὺς τις Ἄτας poëtico ornatu pro auctor magnae calamitatis. Universae igitur comparationis, quod sequentes versiculi satis declarant, haec vis est: quemadmodum aliquis leonis catulum primum voluptatis causa educatum, ac domi servatum, postea exitialem expertus est, ac magnum ex eo detrimentum cepit, ita Paridi quoque Helenam, voluptatis causa raptam ac domi detentam, labentibus annis exitium attulisse, ac non eum solum, sed totam quoque familiam, omnemque civitatem Trojanam prorsus perdidisse.

v. 743 [sq. Παρρυτὰ — ἐριωνύς] Similiter igitur ad urbem Trojam venisse dixerim Helenam, animo maris, cum placidum a ventis stat, tranquillitati similem, molle divitiarum ornamentum, blandum oculorum telum, pectus urentem amoris florem; postea vero mutata nuptiarum acerbos exitus perfecit, infelix vicina, irruens in Priamidas, a Jove hospitali missa, virginibus lugenda furia.

παρρυτὰ] Hesych. πάρυττα intp. παραχερήμα, εὐθέως, παρρυτῖκα, quem quidem sensum ubi hic valere decreveris,

ris; παραυτὰ ὀpponitur verbis παρακλίνουσ' ἐπέκρανευ δὲ v. 753. *initio quidem, — — postea vero.* Tum autem malim post ἀκασκαῖον particulam δὲ inferi, ut μὲν post Φρόνημα habeat, quo referatur:

Λέγοιμ' ἄν, Φρόνημα ΜΕ'Ν

Νηέμου γαλάνας

Ἀκασκαῖον Δ' ἄγαλμα πλούτου.

Sed si παρ' αὐτὰ cum Heathio legendum censeas, particula ΜΕ'Ν post Φρόνημα referenda erit ad ΔΕ' post ἐπέκρανευ.

v. 744 sq. Helena appellatur Φρόνημα νηέμου γαλάνας, quod haberet animum placidum, et maris tranquillitati similem, unde nemo tot mala Trojanis exspectanda esse cogitabat

v. 746. ἄγαλμα πλούτου] Paris enim opum suarum summum ornamentum interpretabatur, uxorem omnium formosissimam duxisse. ἀκασκαῖον ad mollitiem Helenae spectat. Hesych. Ἀκάσκα, ἡσύχως, μαλακῶς, βραδέως.

v. 747. μαλθακὸν ὀμμάτων βέλος] quia Helena omnes, qui eam adspicerent, amore sui, quasi telo quodam, vulnerabat. ὀμμάτων igitur non de Helenae, sed de virorum et juvenum oculis accipiendum, qui forma ejus spectata amore urebantur. Quid? quod gelidi quoque senes ejus adspectu tepebant, et ad summam ejus admirationem convertebantur, ut in nobilissimis Homeri versibus Iliad. Γ. 156.

Simili autem metaphora supra v. 239. de Iphigenia: ἐβλ' ἕκαστον θυτήρων ἀπ' ὀμματος βέλει Φιλοίκτω.

v. 748. δηξιθυμον ἔρωτος ἄνθος] Ut flores, suavi odore vehementius fragrantēs, totum quasi odorandi sensum implent, nervosque ac cerebrum acrius movent, ita Helena quoque pulchritudine sua amorem sui omnibus instillasse, ideoque *flos amoris animum movens, ad animum usque penetrans*, fuisse dicitur; ut autem δάκνειν a sensu tangendi ad reliquorum sensuum affectiones traducitur,

ita

ita h. l. *δηξιδυμος*, *animum mordens*, nihil aliud est, quam *animum afficiens, irritans*. Neque ei vocabulo, ut in *δακιδυμος*, mera tristitiae notio convenit; omnes potius animi perturbationes, quae in amore insunt, significantur.

v. 749. *παρακλίνουσ'* recte intp. Heathius, *ab iis quae primo adspectu promittebat deflectens, et in pejus mutata*. Concumbendi certe significatum, non admittit activum, nisi forte corrigendum censeas *παρακλινθεϊσ'*. Sed illa lectio vera et verborum perpetuitati aptissima est.

v. 750. *πικράς τελευτάς* non tam ad ipsam nuptiarum celebrationem, quam ad funestum earum exitum pertinere censeo.

v. 754. *ἐρινύς*.] Quamquam saepenumero exitialibus nuptiis furia interfuisse, facem praetulisse fingitur, h. l. tamen ipsa Helena *furiae* nomine notatur; quemadmodum in illis latini poëtae versiculis, a Cicerone laudatis, in quibus Cassandra (de divinatione lib. I., c. 50.) videtur loquens induci:

Eheu, videte; judicavit inclytum iudicium

Inter deas tres aliquis, quo iudicio Lacedaemonia

Mulier, furiarum una, adveniet.

Haec igitur Helena tamquam furia quaedam, multum a puellis mulieribusque, partim ob miseras civium caedes, partim ob servitutem expugnata urbe sibi impositam defleta, a Jove hospitali (qui Paridem, in qua muliere peccaverat, eadem et ulcisci vellet) ducta missa dicitur, Priamidis autem *δύσεδρος καὶ δυσόμιλος*, quia id ipsum, quod sedem Trojae cepisset, et in Trojanorum consuetudinem venisset, exitium iis afferebat.

v. 755 [sq. *παλιφρατος — αἰεί*] *Vetus autem et antiquum inter homines dictum s. sententia obtinet, summam hominis et perfectam felicitatem parere quidem, nec sine liberis occidere, sed ex bona illa fortuna generi ingentem miseriam progigni. Ego vero ab his, qui ita sentiunt, secedo, propriamque sententiam sequor. Nam impium facinus qui-*

dem plura deinceps facinora parit, suae stirpi similia. Sed aedium justitiam colentium aeterna bonorum liberorum fors est; h. e. ubi justitia colitur, ibi nulla alia quam bona et honesta facinora eduntur.

v. 757. ὄλβον] Stanlejus aliique commate hic distinxerunt, quasi h. l. de felicitate conjugum ex prole suscepta agatur, quod a Chori consilio immane quantum abhorret.

v. 763. μετὰ h. l. ut recte animadvertit Heathius, absolute positum, i. q. *postea*.

v. 767 [99. Φιλεῖ — τοκεῦσιν] *At solet vetus injuria in malis mortalibus novam injuriam parere; serius ocius, cum hora fatalis advenerit, recentem pariens iram, et illam invincibilem, inexpugnabilem, impiam daemona, audaciam, atras aedibus noxas, parentibus similes.*

Ἵβρις παλαιὰ est *vetus injuria*, s. insolentis petulantiae primum facinus, quo quis alium laesit. Ita in Paride Ἵβρις παλαιὰ erat Helenae raptus, et juris hospitii, quo eum Menelaus exceperat, violatio.

νεάζουσα Ἵβρις, *nova injuria*, veteris quasi filia s. ex illa erumpens; ut Paris injuriam alienae uxoris abactae, bello etiam injusto ad raptum tuendum gesto, ideoque veterem injuriam nova injuria defendebat.

v. 769 [9. τότε ἢ τότε ὅταν τό κέρειον μόλη] Deus nimirum insolentiae hominum vindex instituit, ut ex ea majora et audaciora facinora erumpant, quae certo tempore, certam perniciem afferant. Diversa haec vindictae divinae tempora pulchre notantur Choëph. v. 56 [99.

v. 770. νεαρόν φάει σκότον] Hanc lectionem pro vulg. eaque corrupta νεαρά φάους κότον e conjectura substituiimus. Olim putabam, νεαρόν φύουσα κότον reponendum esse, hoc quidem sensu: *Vetus injuria*, ut Paridis Helenam rapientis, *novam injuriam*, bellum injustum parit, νεαρόν φύουσα κότον, *propterea quod novam iram*

iram gignit, ejus nimirum, cui prior injuria molesta fuerat, ut h. l. Menelai, quem nisi Helenae raptus ad iram concitasset, Paris quoque bello injusti facinoris causa gerendo superfedere potuisset.

Nunc autem et scripturae vestigiis propius et universae horum verborum consecutioni aptius esse arbitror:

νεαρόν Φάει σκότον,

quod quidem sic interpretor: *Solet autem vetus injuria in malis hominibus novam injuriam parere, suo tempore, cum hora fatalis ingruerit, novas luci tenebras, h. e. quae pristinam felicitatem infortunio et clade obumbratura sit.* Saepe enim apud nostrum Φῶς de felicitate, σκότος de interitu, pernicie, usurpatur. Quod quidem bene responderet versiculi 780. sententiae, ubi nova illa ὕβρις et θράσος dicuntur μελαίναι μελάθροισιν ἄται.

v. 772. θράσος h. l. est immanis illa facinororum hominum audacia et impudentia, quae eos ad quidlibet audendum promptos et paratos reddit. Haec altera est primae ὕβρεως filia. Δαίμονά τε enim conjungendum est cum νεάζουσαν ὕβριν. Sed omnino cum h. l. diligenter comparandi sunt vv. 222 — 228.

v. 773. μελαίνας μελάθροισιν Ἄτας] h. e. atram aliquando domui, s. universae genti, perniciem allaturae.

v. 774. τοκεῦσιν pro singulari τοκεῖ. Intelligit nempe παλαιάν illam ὕβριν quam supra v. 232. παρακοπὴν πρωτοπήμονα appellaverat, e qua tanquam matre gignuntur νεάζουσα ὕβρις, et θράσος; utraque filia matris ingenium referente.

v. 775 [qq. δίκαιά λᾶμπει — ἐν δυσκάρπυις] Quamquam in] justorum hominum aedibus, non aurea splendent lacunaria, sed potius parietes sumo nigrantur, justitia ta-

men dominorum decoro in iis lumine splendet, iisque verio- rem ac durabiliorem laudem conciliat.

v. 777 sqq. τὰ χρυσόπαστα δ' ἔδεθλα] *Justitia averfis oculis relinquit sedilia divitum injustorum auro picta cum sordibus manuum*, s. quae absque injustis ac sordidis quaestibus non constant. Pollux memorat χρυσοπάστας στρωμνὰς lib. X. segm. 43. Quidni igitur bene quoque dicantur ἔδεθλα χρυσόπαστα, *sedilia stragulis auro pictis strata, vel sedilia inaurata?* Elegantissimam vero hanc imaginem esse, quis neget? Vulg. τὰ χρυσόπαστα ἴσθλα male sonat, quasi latine diceret *res bonas auro variegatas*. Nec comparari potest, quod Eothus fecit, ἐν ποικίλοις κάλλεσιν. Aliud enim est substantivum cum adjectivo constructum; aliud adjectivum adjectivo oppositum.

v. 779. ὅσια προσέβρα τοῦ * *] Si in του vocabulum *τεμένη* statuamus, *justitia* dicetur *sancta* et ab omni peccatorum labe immunis ad deorum *templa* accedere; quo quidem nihil dici poterat nobilius. Eadem sententia illis Persii versibus divinitus profecto dictis inest:

*Compositum jus fasque animo, sanctosque recessus
Mentis et incoctum generoso pectus honesto
Haec cedo ut admoveam templis et farre litabo.*

v. 781 sq. δύναμι — ἀνω] *potentiam divitiarum vituperio notatam*, i. e. malis artibus quaesitam, *minime colens*. Ita rectius veritas, quam cum Heathio: *laudibus celebrari solitam*.

v. 782. πᾶν — ὠμῶ] *omnia ad exitum dirigit, in omnibus finem respicit*.

IN SCENAM IX.

v. 783 — 854.

v. 785 sqq. Πῶς σε — χέριτος] *quomodo te honorem neque ultra id quod decet excurrens, neque intra decori limites*

mites subsistens; ducta similitudine ab iis qui in stadio currunt. Nempe Chorus nec invidere laudibus regis nec nimium assentari cupit.

v. 787 sqq. *Multi mortalium id quod justum est praetergressi, videri quam esse malunt; simulata potius quam vera benevolentia utuntur. Sic nemo non infelicibus adgemere paratus est, cum interim nullum veri doloris morsum animo accipiat; ac similiter cum gaudentibus gaudent, vultus minime ad risum compositos ridere cogentes. Hic aperte Chorus Clytaemnestram figit, cujus fictam e reditu laetitiam jam cognoverat spectator, et paulo post magis etiam cogniturus erat.*

v. 795. *προβατογνώμων*, quia rex cum pastore, subditi cum ovibus comparantur, est is qui civium ingenia et mores bene internoscit. Talem igitur negat Chorus fugere posse oculos hominis, qui videantur ex animi benevolentia lacrymis amorem significantibus blandiri. Nempe ὕδαρης Φιλότης non est, quod Stanl. in versione reddidit, *falsa ac non sincera amicitia*, sed benevolentia humore ex oculis stillante prodita. Cf. v. 280 sq.

v. 799. Quae sequuntur bene Choricorum sincerum animum et ab omni assentandi studio remotissimum declarant. *Tu autem, inquit, illo tempore Helenae causa exercitum ducens (non enim celabo) admodum odiosis coloribus pictus ac deformatus eras, magna rumoris invidia flagrabas, utpote qui male animum gubernasses, cum hominibus ad mortem destinatis virtutem involuntariam (nam ipsi certe bello mulierculae causa gesto libentius caruissent) afferres, i. e., eos fortiter bellare cogeres.*

v. 805 sq. νῦν — τελέσασιν] Heathius vertit: *Nunc vero neque perfunctorie, neque parum amice, labor hic benevole vos salutandi ac deducendi vobis impeditum feliciter hoc incepto defunctis. Ego vero πάρος de laboribus bellicis, quibus jam defuncti erant milites, capio; et hoc modo interpretor: Olim quidem, cum bellum suscipie-*

bas, ingratum illud militibus, teque ideo invifum iis fuiffe meminimus; *nunc vero* militibus hoc bello *feliciter* et gloriofe *defunctis non leviter nec fine benevolentia* in te, ducem ac regem fuum, quem ut victorem amant ac reverentur, *gratus est exhaustus militiae labor.*

v. 807. 1qq. γνώσει — πολιτῶν] *Jam vero tempore cognofces, ubi inquirere volueris, quis civium juſte, quis immoderate ſe gesserit in civitate. οἰκουρεῖν πόλιν* h. l. non eſt *adminiſtrare*, ſed tantum *verſari in civitate*. Callide tamen ambiguitate verbi utitur Chorus, ut et reginae et Aegifſthi mores notet, neque tamen eos aperte prodat.

v. 810 1qq. Primum omnium Agamemnon ait, faſe patriam deosque indigetes ſalutare, qui ſe in reditu et in poena de urbe Priami exigenda adjuverint. *Dii enim*, inquit, *quibus non opus erat, cauſam Trojanorum ab ore cauſidicorum pendentes cognofcere*, ſed qui ipſi ſuapte ſponte ſatis, quid meriti eſſent, intelligebant, *haud diviſa ſententia calculos, Trojae interitum cum multis caedibus conjunctum decernentes, in cruentam urnam conjecerunt; ad alterum autem vaſculum, in quo abſolventium ſuffragia eſſe debebant, ſpes manus, calculos ſcil. educturae, acceſſit, ſed ita, ut non impleretur, ut vacua recederet*, h. e., in altero vaſculo ne unus quidem calculus reperiabatur, quia omnes dii Trojam condemnaverant, nemo abſolvendam eſſe cenſuerat. Ita quidem imago pulcherrime inchoatur et perficitur, quam vulgata lectio πληρουμένῳ deformat et obſcurat.

v. 818 1qq. καπνῷ — πνοῆς.] *Fumo autem etiamnum inſignis et locus, ubi Troja fuit. Vigent calamitatis procelſae; et moriens cinis pinguem divitiarum nidorem exhalat, ſ. tanquam extremum halitum efflat.* Graviffima ſententia, altiſque ſenſus plena! πλούτου πύονες πνοαί, quia in magnae urbis incendio, multum olei, multum vini, frumenti, pecoris abſumitur, quarum opum nidore flamma quaſi

ungitur. συνθνήσκουσα vel pro simplici θνήσκουσα, vel i. q. simul moriens; quo sensu cineris extinctio ad urbis interitum refertur.

v. 822. παγὰς ὑπερκότους] si lectio genuina sit, *saevus infidias*; sin ὑπερκόπους legas, *dolos nimium prementes* s. *praegravantes*.

v. 823. καὶ — τυραννικοῦ] *et mulieris causa urbem vastavit Argivum monstrum, equi scil. Trojani s. Duratei pullus, armatus miles, saltum edens, saltu irruens circa Plejadum occasum, turrimque s. muros superfiliens leo crudelis multum regalis sanguinis linxit.* Hoc loco si nihil a librariis turbatum videatur, Ἀργεῖον δάκος cum Heathio de militibus equo Trojano inclusis accipiendum est; ut ab Eurip. Troad. v. 224. Ulysses dicitur παράνομον δάκος. Idem deinde explicari censendum est per ἀσπιδηστρόφος λεώς, qui audaci figura appelletur Ἴππου νεοσσός, *pullus equi Trojani*; ut in Ennianis versibus a Macrobio laudatis (hosce versiculos Heynius numeris suis restituit ad Aen. Virgil. VI. 515.):

*Nam maximo saltu superavit
Gravidus armatis equus,
Qui suo partu ardua perdat Pergama.*

Partum quoque equi Duratei inclusos in eo Danaos vocat Lucretius I. 477. Attamen h. l. Ἀργεῖον δάκος ut apud Virgil. Aen. II. 245. *infelix monstrum*, aptius de ipsa equi illius immani mole, quam de inclusis militibus dictum fuerit. Et Ἴππου νεοσσός ita ut h. l. collocatum, nescio quomodo frigidum dictionis tumorem praese ferre videtur. Certe si legeretur:

Νεότητος Ἴππος ἀσπιδηστρόφου πλέως,

elegantius verba decurreret, et verius ornaretur sententia. Quid? quod hoc modo proxime ad illorum similitudinem accederet Virgilii versus:

*Quum fatalis equus saltu super ardua venit
Pergama et armatum peditem gravis attulit alvo.*

Aeneid. VI. 515. cf. II. 234.

Fortasse autem hic versiculus:

Ἴππου νεοσσὸς ἀσπιδητρόφος λεῶς

ex alia quadam Tragoedia primo a glossatore, qui vellet Ἀργεῖον δάκος explicare, ad marginem scriptus, deinde in textum illatus fuit. Saltem plena esset sententia, si hoc modo nosster scripsisset:

καὶ γυναικὸς οὔνεκα

Πόλιν διημάθουνεν Ἀργεῖον δάκος·

Ἵπερφορῶν δὲ πύργον ὠμηστῆς λέων

Πήδημ' ὀρούσας ἀμφὶ Πλειάδων δύσιν,

Ἄθην ἔλειξεν αἵματος τυραννικοῦ.

Quod si aliquis probaverit, totum illud carmen sic explicari velim, ut nulla prorsus insit fabulae de equo Trojano notatio; sed ut universe tantum expugnatio urbis poëtico colore adumbrata sit.

v. 829. *An diis quidem hoc prooemium praetendi, s. elocutus sum; quae vero sequuntur, ad ea, quae me ex te audire memini regeram. Sed versus 830. ita potius videtur legendus:*

τὰ δ' ἐς τὸ σὸν φρόνημ', ὃ μ' ἐμνημαὶ κλύων.

Ista vero ad prudentem tuam animadversionem, quam me audire memini, eloquar. Repetendum scil. ἐκτενῶ post τὰ δ' —

v. 832 — 837. Pulcherrime hos versiculos latino carmine reddidit Grotius:

Paucis ab omni pectus invidia vacat,

Quoties secundas res amicorum vident;

Plerisque virus malevolae aegritudinis

Duplicem dolorem corde commoto ciet.

Namque et suis oneratus urgetur malis,

Nec absque gemitu spectat alienas opes.

At in tribus proxime sequentibus verba εὖ γὰρ ἐξεπιστα-
μαι ὁμιλίαις κάτοπτρον minus recte intellexit vir summus:

*Bene nota loquor expertus, impense mihi
Studere visos, nil amicitiae nisi
Vanae fuisse specula, et umbrae imagines.*

Imo hic verborum sensus est: *Expertus enim dico, quod
in eorum consuetudinem tanquam in speculum inspexi, eos
qui mihi maxime benevoli viderentur, nil nisi umbrae quan-
dam imaginem esse.* εἰδῶλον σκιᾶς similiter dictum Pinda-
rico illi σκιᾶς ὄναρ.

v. 841 [99. μόνος — λέγω.] *Solus autem Ulysses,
quamquam is invitus ad bellum navigabat, semel mihi con-
junctus fidelissimi et ad quaevis munera promti socii officium
fecit; (metaphora ab equo petita, quam Germani quoque
imitantur dicendo: er hat getreulich mit mir an Einem
Strange gezogen;) sive de mortuo, sive de superstite loquar.*
Haec adjiciendo sinceritatem laudis Ulyssi tributae con-
firmat, quam ei ne si mortuus quidem fuerit, denegatu-
rum se esse ostendit.

v. 844 [99. τὰ δ' ἄλλα — βουλευσόμεσθα] *De reliquis
autem, quae ad civitatem et deos pertinent, facta in con-
cilio disceptandi potestate consultabimus.* Nimirum κοινὸν
ἀγῶνα h. l. ad publicam in senatu vel populi concione de-
liberationum disceptationem contentionemque, refero;
alii, ut Abreschius, ad ludos publicos trahunt; hoc sen-
su: *quod ad reliqua, civitatem et deos, de iis institutis
communibus ludis in conventu publico consultabimus.*

v. 846. καὶ — νόσον] *Et quod quidem bene in rep.
se habet, sana reip. membra, ut porro in eodem statu ma-
neant, providendum. Quae autem sanantibus indigebunt
remediis, ea benevole vel urentes, vel secantes, noxium co-
nabimur morbum depellere. Bene ac sapienter regalem in
castigandis civium vitiis animum exprimit.*

v. 851. *Nunc autem palatium aedesque focus deorum instructas ingrediar, deosque primum salutabo, qui me procul ad Trojam missum reducerunt. Victoria autem ut adhuc nos secuta est, ita perpetua nobis maneat.*

IN SCENAM X.

v. 855 — 974.

Jam scenam ingreditur Clytaemnestra, multisque verbis fictum mariti absentis desiderium, fallamque ex ejus reditu laetitiam prodit, insidias ei structas magna cum astutia celans.

v. 855 sqq. ἄνδρες — δόμοις] *O cives, senectute inter Argivos venerabiles, me quidem non pudet animum meum viri amantissimum coram vobis declarare; longo enim tempore pudor hominibus evanescere solet. Non ab aliis edocta, sed experta vitam meam, quamdiu ille vir meus ad Ilium fuit, intolerabilem narrabo. Nam primum quidem, mulierem seorsim a viro domi desidere solam ac desertam, terribile malum est; ubi multos saepe saevos rumores audiât, aliusque veniat calamitatem nuntians, alius malum malo majus narrando superaddat. Ultima verba καὶ τὸν μὲν, ἤκειν — δόμοις Heathius ita vertit: Atque hunc quidem rumorem te venire, illum vero, te cladem calamitate praecedente pejorem aedibus inferre nuntiantes. Quam equidem rationem ob duriores ellipses, et sensum parum idoneum amplecti non possum. Nisi quis transpositionem vocabuli πῆμα, quam in V. L. suavisimus, probet, certe post ἤκειν suppleendum erit e sequenti versiculo πῆμα λάσκοντα δόμοις.*

v. 866 sqq. καὶ — λέγειν] *Atque hic quidem vir si tot vulnera accepisset, quot eum accepisse rumor domum allatus ferebat, profecto, nassula, ut ita dicam, confossior esset.*

v. 869 sqq. εἰ δ' ἦν — μορφώματι] *Sin autem toties occidisset, quoties occidisse eum fama percrebuerat, tum ille,*
tan-

tanquam alter Geryon tricorpor, multiplex sibi supra terram (non enim inferum illum tergeminum dico, scil. Geryonem ab Hercule occisum,) corpus contigisse, gloriari posset, adeo ut semel in unaquaque corporis forma moreretur. Hac ratione hujus loci difficultas, prout eum in textu constituimus, optime expediri videtur. Nam illa quidem Heathii explicatio, ne Graecis obscurior sit, nimium vereor; Si vero tot mortes obiisset, quot multiplicabant rumores, Geryon tricorpor revera secundus, multas a superis, eam enim non dico, quae sub terra est (id est, sepulcrum), triplicas chlamydas accepisse se gloriatus esset. Nec magis d' Orvillio largior, hic ad trinam apotheosin, nescio quam, ab Aeschilo respici, quam nactus fuisset Agamemnon, toties si esset mortuus, quoties occubuisse fama fuerat. Etsi autem, si nihil magnopere in textu moveatur, nostram interpretationem lectori satisfacturam puto, coepi tamen suspicari, totum illum versiculum

πολλὴν ἄνωθεν, τὴν κάτω γὰρ οὐ λέγω,

ab alienis manibus intrusum esse. Fortasse Grammaticus quidam in ora libri adscripserat: Ἀγαμέμνων: τὸν κάτω (nempe Geryonem) γὰρ οὐ λέγει; inde postrema versiculi verba orta esse videntur. Priora autem πολλὴν ἄνωθεν fortasse librarii errori debentur, qui oculis in versiculi 875. initium πολλὰς ἄνωθεν aberraverat. Ejecto igitur illo versiculo, quicquid sit, male saltem tornato, si sic procedat oratio:

Εἰ δ' ἦν τηθνηκός, ὡς ἐπλήθυνον λόγοι,

Τρισώματός γ' ἂν Γηρυῶν, ὁ δεύτερος

Χθονός, τρίμοιρον χλαῖναν ἐξήνχει λαβών,

Ἄπαξ ἐκάστῳ κατθανῶν μορφώματι.

eleganter sententia sine offensione procedet: *Sin autem toties mortuus esset, quoties fama ferebat, tanquam alter quidem terrae tricorpor Geryon, gloriari potuisset, triplex sibi corporis indumentum contigisse, semel scilicet in unaquaque forma mortuus. Germ. Er müßte als ein zweyter Geryon*

ryon der Erde drey Leiber gehabt haben, und in jeglichem Leibe einmal gestorben seyn. Bothius textum sic refingere ausus est:

Πολλὴν (ἀνευθεν ἐγκότου γὰρ οὐ λέγω)

Χθονὸς τρίμοιρον χλαῖναν ἐξήγχει λαβῶν

ita scilicet interpretatur: *tum ille alter Geryon tricorpor, crassum (non enim absque ira dico) terrae triplex indumentum contigisse sibi gloriari posset. Cur autem hic irasceretur Clytaemnestra? et quam inhcete hic χλαῖνα pro sepulcro positum esset?*

v. 874 [qq. τοῖωνδ' — λελημμένης] *Ac propter hujusmodi saevos rumores saepius alii superne, i. e. in superiori aedium contignatione, ubi fere se suspendere solebant vitae pertaesi, laqueos collo meo solverunt; invita cum deprehenderer.*

v. 877. ἐκ τῶνδέ τοι] *Rectius fortasse legeretur ἐκ τῶν δέ τοι, iisdem vero etiam ex causis. Callide Orestis absentiam excusat regina.*

v. 881 [q. ἀμφίλεκτα — προφωῶν] *ancipitia mihi mala memorans et ob oculos ponens, quae accidere possent, vitamque Orestis in summum discrimen adducere.*

v. 884. βουλὴν καταρξίψειεν] *male intp. Heathius: ausum aliquid periclitaretur; verius: sive popularis quaedam seditio senatum deturbaret.*

ὥστε — πλέον] *Sicut mos est mortalium, eum, qui cecidit, magis etiam conculcare. Timendum nempe fuisse ait, ne, si Agamemnon rem male gessisset, aut ipse ante Trojam occidisset, plebs Argivorum seditione facta etiam filium ejus necaret.*

v. 886. σκῆψις — φέρει] *Falso Stanlejus: Equidem tale monitum non est fraudulentum. Sensus est: Et haec quidem excusatio mea omni dolo vacat.*

v. 887 [qq. ἔμοιγε — αἰέν.] *Ac mihi quidem flendo lacrymarum uberrini fontes ita exaruerunt, ut ne stilla quidem infit. Pervigilibus autem oculis morbum contraxi, ex-*

cupias tui causa ad signum e facibus observandum delusas s. frustra positas flendo. Ultima vero verba Heathius hoc modo intp.: Semper lamentans, quod signa de fortuna ac rebus tuis per faces missa ab excubitoribus neglecta putabam. Parum commode. Speculationes s. excubiae dicuntur inhonoratae s. neglectae, propterea quod is, cujus causa positaerant, nimis diu expectationem deludebat.

v. 891 sqq. ἐν δ' ὀνειράσιν — χρόνου] *In somniis verò a tenui culicis murmurantis strepitu excitabar, plures scil. per quietem, quae tibi acciderent, calamitates videns, quam per tempus una dormiens fieri possent. Ξυνεῖδων χρόνος* poëtice dicitur *tempus quod inter dormiendum praeterlabitur. Notum vero est, in somniis propter celeritatem imaginandi multa nobis visa occurrere, quae, si vere accidissent, multo longius temporis spatium, quam paucae illae somni horae, dum ea gererentur, effluxisset.*

v. 895. ἀπένθητος Φρῆν, *defaecatus animus, omni tristitia liberatus; idque adeo non ad τλῆσα, sed ad λέγοιμι ἄν referendum.*

v. 896 sqq. ut laetitiam suam clarius declararet regina, astute multas caritatis similitudines cumulat. *Dicere, inquit, licet, virum meum mihi idem esse, quod stabulis ovium canem, navi servantem funem anchorarium, altis aedibus fulcientem columnam, patri unicum filium, nautis tellurem insperato visam, diem serenum et ad spectu pulcherrimum e tempestate exorientem, viatori denique sitienti fontis laticem.*

v. 907. πόδι — Ἰλίου προεθήτορα] *pedem tuum, qui Trojam tanquam stantem columnam proruit; generosa imagine poëtaeque nobili spiritu digna.*

v. 909. πετάσμασιν] *„Mos antiquus, vestibibus stragulis viam honoris causa insternere, cujus apud plures sit mentio. Plutarch. in Catone Utic. προεπέμφθη δάκρυσι καὶ περιβολαῖς ἀπλήστοις, ὑποτιθέντων ἱμάτια τοῖς ποσὶν ἢ βαδίζοι. Videtis 2 Reg. IX, 13. Matth. XXI, 18.” Stanl.*

v. 911. δίκη] „Verte: ut jus fasque (i. e. ut debiti honores) eum in domum insperatam deducant. Palam de honoribus Agamemnoni pro dignitate tribuendis loquitur Clytaemnestra, secretius autem Justitiam Iphigeniae caedem ulturam intelligit.” Heath.

v. 912. 913. His verbis eadem, quam Heathius recte v. 911. observavit, ambiguitas inest, consulto ab regina quaesita.

v. 914. In sequentibus poeta prudentissime effecit, ut Agamemnon, dum honores ab uxore sibi oblatos anxie deprecatur, quasi praefagire impendentem sibi mortem videatur.

v. 915 sq. ἀπουσία — ἐξέτεινας] Cave ne in his garulitatem uxoris carpi putes. Nihil enim aliud significat Agamemnon, quam aequum et justum fuisse, multis verbis ab ea laetitiam exprimi, quam e mariti per tot annos absentis reditu perceperit.

v. 916 sq. ἀλλ' ἐνχισίμως — γέρας] Modestiae causa, non ad reprehensionem uxoris dictum.

v. 918 sq. μή — ἀβρυε] Noli me muliebri more, h. e. quasi mulier sim, molliter ac delicate tractare.

v. 919 sq. μηδὲ — ἐμοί] Neque vero me tanquam barbarum regem prostrata clamore incondito salutes. q. d. χαμαιπετής βόαμα προσχάνης ἐμοί; epitheto quod personae conveniebat ad actionem translato, ut saepe.

v. 926 sq. χωρίς — αὐτεῖ] Absque pedum substragulis pictisque tapetibus satis fama mea clamat.

v. 934. τέλος ἐξέπειν significare potest, ultimam sententiam dicere, in qua perseverandi animus sit.

v. 937. ψόγον. . .] Istud Clytaemnestrae dictum interpellat Agamemnon sequentibus verbis: Atqui rumor malus popularis multum ad noxam valet.

v. 940. μάχης ut ut postea v. 951. de altercatione s. disputandi concertatione.

v. 944 sq. ὑπαίτις — ποδός.] non ut lat. intr. solvat aliquis calceos ocyus illiberum facientes incessum pedum; sed πρόδουλος ἔμβασις appositionis figura additur vocabulo ἀρβύλας, notatque calceos pedibus inservire, ut hi illis instant; q. d. serviens pedis indumentum.

v. 946. σὺν ταῖςδε] Sic auctore Heathio rescribendum fuit pro vulg. σὺν τοῖςδε. Ordo autem verborum hic est: μή τις θεῶν ἄμματος φθόνος πρόσωθεν με βάλῃ ἔμβασίνουτα ἀλουργέσιν σὺν ταῖςδε, scil. ἀρβύλαις, ne qua deorum oculi invidia e longinquo me feriat, si hisce cum calceis purpureis super tapetibus ingrediar. Male Heathius ἀλουργέσιν cum θεῶν construendum esse censuit. Ut enim v. 961. de benevolo, sic h. l. de malevolo deorum adspectu agitur.

v. 948 sq. πολλή — ὑφ' ἐς.] Vehementer enim mihi verendum cavendumque est, ne, sc. odium deorum ex ejusmodi superbia mihi contrahendo, domum universam meam perdam, si hasce divitias, pretiosa tapetia, argentoque multo redempta textilia pedibus calcando perdiderim.

v. 950 sqq. Agamemnon Cassandram, quam secum advexerat, uxoris benevolentiae commendat, atque, ut eam humaniter excipiat, petit.

v. 954. αὐτῇ] Verius forsan αὐτῆ.

v. 958. Ultima Agamemnonis verba, quibus se victum tandem ab uxore purpurea stragula pedibus calcare dixerat, callide Clytaemnestra arripit, iis, quae ad Cassandram pertinebant, omnino praeteritis. Est, inquit, mare, (quis enim hoc umquam exsiccabit?) quod multae purpurae fucum, quamvis argenti instar pretiosum, tamen semper recentem emittit, quibus vestes tingi possint.

v. 959. ἰσάγγυρον] Salmaf. ad Solin. p. 593. purpuram eo pretio olim venditam fuisse, firmat verbis Theopom-

pompi apud Athen. lib. XII. ἰσοστάσιος γὰρ ἦν ἡ πορφύρα πρὸς ἄργυρον ἐξεταζομένη.

v. 960. κηκίδα] Salmf. ibid. interpretatur στύμμα, vel βάμμα, *fucum, quo lana tingi potest.* Harpocr. Κηκίς· βάμμα τι καὶ στύμμα, ἢ καρπὸς τῆς δρυὸς ἐπιτήδειος εἰς βαφὴν. (galla qua lanae olim tingebantur.) Suspicionem tamen antiquiorem fuisse hujus vocabuli notionem, qua *quicquid propullulat, πᾶν τὸ κηκίον, significaret.* Sic Choëph. v. 241. *de flamma* usurpatur.

v. 961. οἶκος] *Aedibus nostris deorum beneficio multa talia suppctunt; domusque divitias novit, egestatem nullo modo.*

v. 963 [99. πολλῶν — μηχανωμένη] *Sane, si mihi in oraculorum aedibus hoc edictum fuisset, multas equidem stragulas pretiosas novissem in deorum templis conculcandas, hoc scilicet modo carissimae hujus animae reditum effectura.* προῦνεχθέντος scil. τοῦ χρησμοῦ τοιοῦτου. Δόμοι χρηστήριοι, aedes, ubi oracula eduntur. Κόμιστρα h. l. dicuntur donaria et vota, quibus prosperum amici reditum impetrare aliquis studet. Abreschius μηχανωμένης servandum vel μηχανωμένη legendum esse putans, h. l. ita vertit: *Si mihi machinanti praemiis donisque scire, an salvus rediturus esses, enuntiatum fuisset et responsum ab oraculo redditum, fore ut te reducem videam, plures novissem stragulas conculcandas.*

v. 966. ἐς δόμους] *Quousque enim viget arboris radix, folia proveniunt, quae ante aedes umbram adversus canicularis sideris aestum praetendunt.*

v. 969 [99. καὶ σοῦ — ἐπιστροφωμένου] *Similiter cum tu ad lares domesticos reverteris, hiemali quidem tempore calorem aedibus affers; cum autem Jupiter ex immatura uva vinum parat, tum optimo patrefamilias domum redeunte domus tanquam frigidior aura recreatur.* — Pulcherrima comparatione hanc sententiam expressit, **mariti reditum**
nul-

nullo non tempore gratissimum aedibus utilissimumque esse. Descriptio illa ὄταν — οἶνον adultam aetatem, quo anni tempore fervidissimi soles esse solent, apte designat.

v. 973 sq. Ζεῦ — τελεῖν] Iterum Clytaemnestra ambiguis verbis prosperum insidiis marito structis exitum precatur.

IN SCENAM XI.

v. 975 — 1032.

Postquam Agamemnon cum perfida uxore aedes introit, Chorus periculum, quod ei impendere putat, multo quam ante clarius eloquitur. Ac primum timorem suum ex illo Calchantis oraculo, quod supra narraverat v. 122 sqq. vinci posse negat.

v. 975 sqq. τίπτε — —] Quid tandem illud est, quod continuo nobis timor ille (de Agamemnonis fortuna) obversans praecordia circum fatidica volitet, cantusque noster nec postulatus, nec mercede honoratus vaticinetur, neque illum timorem, tamquam somnia quaedam explicatu difficilia averruncandi fidens audacia animi sedem accedat; h. e., neque illum somnii instar averruncare et abjicere fidenter audeamus! αἰοιδᾶ olim cum aliis de oraculo illo Calchantis v. 112. accipiebam, nunc magis placet, hoc ipsum Chori canticum timoris et anxietatis plenum significari. Cf. v. 989.

v. 978 sq. μαντιπολεῖ ἀκέλευστος ἄμισθος αἰοιδᾶ] Germani dicerent: und warum weissagt mir wider meinen Dank und Willen mein Gesang!

v. 979. οὐδ' ἀποπτύσας] Vel h. l. nominativus absolutus, pro οὐδ' ἐμοῦ ἀποπτύσαντος scil. δέιμα, vel legendum cum Pauwio ἀποπτύσαν, idque cum δάρσος construendum.

v. 983 sqq. χερόνος — στρατός.] Optime sic interpr. Heathius: diu autem est, ex quo rudentibus injectis naves in arena haerentes littori alligavit, quando ad Ilium appulit, navalis exercitus.

v. 987 sq. πεύθομαι — ἄν.] *Ego vero oculis regis exercitusque felicem reditum video, et ipse mihi ejus rei testis sum; ut nihil amplius mali ex illo Calchantis oraculo metuendum videatur.*

v. 989 sq. τὸν — Ἐρινύς] Nihilo tamen fecius hanc absque lyra naeniam mihi occinit furia; nempe metuo, ne ad illam Iphigeniae caedem ulciscendam, furiae calamitatem aliquam regi importent. ἄνευ λύρας, *triste, lugubre, funestum* carmen notat.

v. 990 sq. αὐτοδίδακτος — θράσος] *Se ipsum animus docet non prorsus admittere gratam spei fiduciam; h. e., semper, etiamsi bene de regis salute sperare cupiam, obstitit sibi ipse animus, ac certis argumentis commotus, negat hic certo sperandum esse. Pro vulg. ἔχων legendum opinor ἔχειν, quod pendeat ab αὐτοδίδακτος.*

v. 993. σπλάγχνα δ' οὔτι ματάζει, *nec sane vana sunt praecordia, h. e. nec profecto frustra esse videtur, quod illo angore pectus afficiatur.*

v. 994 sq. πρὸς — κέαρ] *immo ut cor vehementius pulsatum exsultet, et quasi vertiginibus circumagatur, hoc efficitur cogitationibus justis exitum habituris; Φρένες ἔνδικοι τελέσφοροι* est recordatio justitiae divinae ultionem perficientis. Nimirum Chorus semper animo suo obversari significat Iphigeniae vindictam divinitus paratam.

v. 996 sq. εὔχομαι — τελεσφόρον] *Opto tamen, ut saltem aliqua pars timoris falsa sit, neve omnino perficiantur, quae metuo.*

v. 999 sq. μάλ' — ἐρείδει] *Profecto enim nimiae sanitatis illaetabilis fere exitus est; morbus enim vicinus intergerinus urget. Ut nimia corporis obesitas saepe suffocationem aut hydropem affert, sic e nimia hominum felicitate summae solent calamitates erumpere. Novum igitur argumentum profert Chorus, quo, ut male de Agamemnone metuat, adducatur. Ut autem recte intelligatur ejus sententia, atque a repugnantiae specie vindicetur,*

cetur, conferenda sunt cum h. l., quae supra dixerat v. 471 — 480. et v. 755 sqq.

v. 1000 sq. ἀκόρεστον τέρμα] Jam in notis ad V. L. professus sum, ἀκόρεστον mihi h. l. displicere. Itaque vel ἀχάριστον, ut dixi, vel quod propius etiam ad illius vocabuli scripturam accedit, ἀχόρευτος legendum esse statuo. Facillime ΑΧΟΡΕΥΤΟΝ cum ΑΚΟΡΕΣΤΟΝ permutari potuit. Bothius recepit ἀχάριστον.

v. 1003 sqq. καὶ — ἔρμα] *Et saepe prospera hominis felicitas rectumque cursum tenens ad occultum scopulum allisa frangitur.* Eandem sententiam alia metaphora, eaque haud minus decora, illustrat.

v. 1006 — 1022. καὶ πρὸ μὲν — ἔπαυσεν] Nemo adhuc interpretum pulcherrimi hujus carminis verum sensum ac nexum monstravit. Ne igitur alienis opinionum commentis decipi nos patiamur, tenendum est, Chorū ipsa illa comparatione, quam a nave scopulis allisa repeterat, eo duci, ut cogitet, navem quidem saepe, e periculo naufragii, jactura servari posse; ubi magnam quidem facultatum partem perire, non tamen ideo totam domum multis divitiis abundantem corruere; quin potius pristinorum annorum ubertatem facile illam jacturam refarcire, et famis periculum avertere. Longe autem aliam sanguinis humani rationem esse, quem, cum semel profusus sit, revocari non posse, nec ullum esse vitam semel amissam restituendi modum. His igitur positis prescius poetae verba reddemus: *Ac si quis in naufragii quidem discrimine, nimium partarum opum v. c. frumenti onus, modico, quantum ad levandam navem sufficit, jactu in mare projecerit, non ideo statim tota domus, res familiaris, ruit, quippe quae divitiis alias valde abundet; neque tamen navem fluctibus mergit; s. ac tamen ista jactura, navis quo minus mergatur, efficitur. Magna enim et ampla cum hoc anno a Jove data frumenti copia, tum e superioribus messibus servata jejunae famis calamitatem faci-*

le propulsat. At vero atrum mortiferum hominis sanguinem ante pedes ejus semel in terram profusum, quis unquam ullis incantamentis revocet? Nonne vero (Aesculapium) illum qui artem mortuos resuscitandi pulchre callebat, postea Jupiter cohibuit?

v. 1006 sq. καὶ πρὸ μὲν — βαλὼν, pro καὶ προβαλὼν μὲν. — Illud ME'N autem refertur ad τὸ πεσόν Δ' v. 1016. προβαλὼν vel absolute pro προβαλόντος τινός, vel construendum cum sequenti δόμος. Ceterum in simili causa eadem hac imagine usus est poëta Sept. adv. Theb. v. 771.

v. 1008. σφενδόνας poëtice pro ἐκβολᾶς; instrumentum, quo res peragitur, rei ipsius loco.

v. 1010. πημονᾶς] Hanc lectionem ita explicant, q. d. καὶ τοὶ πημονᾶς γέμων ἄγαν. Multo aptius tamen est, legere πλησμονᾶς, ita his verbis δόμος πλησμονᾶς γέμων ἄγαν causa reddetur, cur magna jactura tamen ferri et superari possit. Sic fere Theb. v. 771. in eadem re ὄλβος ἄγαν παχυνθεῖς.

v. 1011. ἐπόντισε] neque commisit ut mergeretur navis.

v. 1014. ἀλόκων] sulci pro messibus, antecedens pro consequente.

v. 1015. ὤλεσεν ferri quidem et explicari potest. Fortasse tamen ab Aeschyli manu venit ἤλασεν.

v. 1020. ὀρθοδοχῆ] Rectissime observat Scholiastes, Aesculapium hic tangi, quem Jupiter, cum Hippolytum ab inferis revocasset, fulmine occidisse dicebatur.

v. 1023 sq. εἰ δὲ — Φρενός.] Legendum arbitror:

Προφθίσασα καρδίαν

Γλῶσσα πάντ' ἄν ἐξέχει.

Lingua enim mentem, non mens linguam in loquela antevertere potest. Nisi vero fatum divinitus constitutum hanc Parcam (Clytaemnestram) prohibuisset, quo minus
plura

plura diceret, mentem lingua praevertens omnia effudisset. Nunc autem illa sub tenebris, in occulto fremit, animo dolens, ac nihil se tempestivum perfecturam esse sperans, si jam nunc nimis mentem inflammari patiatur.

v. 1024. *μοῖρα Μοῖραν*] decorus hic lusus ex duplici vocabuli significatione. Primo loco *fatum*, secundo *Parcam* notat. Parcae nomine quam apte insigniatur Clytaemnestra mariti vitae insidians, nemo non videt.

v. 1032. *ζωπυρομένηας* bene opponitur illi ὑπὸ σκότῳ. Quemadmodum enim ignis diu sub cinere gliscens haud prius conspicitur, quam in flammam eruperit, ita Clytaemnestra studiose irae ardorem premebat, cavebatque ne citius quam opus esset inflammaretur. Abreschius a vero verborum sensu aberravit, sic interpretando: *nisi ita omnia deorum voluntate fierent, ut nihil praeter eam accidat, cor, i. e. mens praecurreret linguam ad enuncian- da, quae metuit; nunc quia se nihil videt proficere, tacite premit dolorem, licet valde aestuet et inflammetur; quasi haec omnia Chorus de se ipso, non de Clytaemnestra, diceret.*

I N S C E N A M XII.

v. 1033 — 1066.

Redit Clytaemnestra in scenam, Cassandramque curru descendere atque introire jubet.

v. 1034. *ἀμηνίτοις*] Si *ἀμηνίτως* legatur, ad Jovem referatur necesse est. Atqui quomodo is *absque ira* Cassandram e libertate in servitutem dedisse dicatur? Imo vero *ἀμηνίτοις δόμοις* designat heriles aedes servis ancillisque haud immites.

v. 1035. *χερσίβων*] „hoc est victus, *διαίτας* synecdochice. Virgil. Aen. I. cibum capessendi modum describens:

stratoque super discumbitur ostro

*Dant famuli manibus lymphas, Cereremque canistris
Expediunt.* Stanl.

v. 1036. κτησίου βωμοῦ] *Juxta aram Jovis Ctesii, quem ante promptuarias cellas, ταμεία, statui solitum esse vel ex Harpocratiōne discitur in v. Κτησίου Διός. Tota autem haec periphrasis nihil aliud significat, quam hoc: Quandoquidem te Jupiter apud nos ancillam esse voluit.*

v. 1039. περὶθέντα] *Recte adversus Stanlejum, qui venditum esse Herculem negabat, Heathius monet, Herculem Jovis jussu ad expiandam Iphiti mortem Omphalae Lydiae reginae in servitutem annuam venditum esse, coll. Soph. Trachin. v. 252 — 284.*

v. 1040 [qq. εἰ — στάθμην] *Si cui igitur hujus fortunae, servitutis necessitas inciderit, valde optabile est, ut ei dominus contingat, qui dudum opulentus fuerit; qui vero praeter spem atque opinionem pulchram messem messuerunt, repente divites facti sunt, hi fere immites ac duri erga servos, ultra id quod fas est, esse solent.*

v. 1041. ἀρχαιοπλοῦτων] „Poëtae sententiam clarissime profequitur Philosophus Rhetoric. II. 32. Διαφέρει δὲ τοῖς νεωστὶ κεντημένοις, καὶ τοῖς πάλαι τὰ ἤδη· τῶ ἅπαντα μᾶλλον καὶ φαυλότερα τὰ κκαὶ ἔχειν τοὺς νεοπλοῦτους, ὡςπερ γὰρ ἀπαιδευσία πλοῦτου ἐστὶ, τὸ νεόπλουτον εἶναι.” Stanl.

v. 1043. παρὰ στάθμην] „Quid hoc sit, eleganter docet Aristoteles Rhetor. lib. I. c. 2. οὐ γὰρ (inquit), δεῖ τὸν δικαστὴν διαστρέφειν, εἰς ὀργὴν πράγοντος, ἢ φθόνου, ἢ ἔλεον· ὁμοιον γὰρ καὶ εἰ τις ᾧ μέλλει χρῆσθαι κανόνι τοῦτον ποιήσει στρεβλόν. Notum satis proverbiale dictum πρὸς στάθμην πέτρον τίθεσθαι, μήτε πρὸς πέτρῳ στάθμην. Idem est ὡμὸς παρὰ στάθμην, quod Terentio Adelph. I. 1. *nitium durus praeter aequumque et bonum.*” Stanl.

v. 1044. ἔχεις] *Si vera est lectio, regina haec dicit: Habes a nobis, quae apud nos fieri solent, h. e., haec tibi di-*

dicenda habui, ut, quomodo in aedibus nostris familia tractetur, intelligeres. Sin ἔξεις ab Aeschylō scriptum fuerit, haec existet sententia: *Habebis omnia, quae tibi convenient.*

v. 1048 [sq. ἀλλ' — λόγῳ] „Mirifice haec interpretatur Pauwius. Φωνή hic secundum illum est vox inarticulata hirundinis. Ita igitur vertit: *Si ignotam illam vocem barbaram (hirundinis scilicet) non possideat; si ei sit aliquis vocis humanae usus, facile sermo meus ad animum ejus perveniat, et persuadeat.* Mirum scilicet, ni quacunque lingua uteretur Cassandra, modo humana esset, ab ea se Graece loquentem intelligi putabat regina! Imo vero notum est, veteres Graecos barbaras omnes nationes χελιδόνως vocasse. Testes sunt Aristoph. Ran. v. 690 — 694. et ibid. Schol. ut et Ran. v. qu. et Arib. v. 1680. Hesychius v. χελιδόσι et χελιδόνων μουσεῖον, denique Suidas v. χελιδόνων μουσεῖα. Verte igitur: *At siquidem non est, sicut hirundo, linguam nacta barbaram et ignotam; intra ejus intellectum loquens (i. e. ea quae intelligere possit loquens) sermone ei persuadeam.*” Hactenus Heathius, cui quidem de reliquis assentior; at ἔσω Φρενῶν aliter interpretandum esse censeo. Omnino mihi, quod supra jam in V. L. professus sum, ultima verba sic legenda videntur: βάρβαρον Φρενῶν ἔσω κεκτημένη, λέγουσα πείθω νιν λέγειν; hoc sensu: *Verum nisi hirundinis instar barbaram et ignotam intus linguam possideat, equidem sermone meo ei, ut ipsa quoque loquatur, persuadeam.* Nempe sperabat Clytaemnestra, se pertinax Cassandrae silentium, quod adhuc obtinuerat, expugnaturam. ἔσω Φρενῶν est *intra praecordia, in pectore* quod dicitur, pro faucibus et pulmonibus, quibus loquela fingitur.

εἴπερ ἐστὶ μὴ χελιδόνος δίκην] Arist. Av. v. 1681. ed. Brunck. εἰ μὴ τιτυβίζοι γ' ὡςπερ αἱ χελιδόνες, ubi doctissimum editorem haud fugit Aeschyli locus, in quo ver-
samur.

v. 1053 sq. οὔτοι — τρίβειν] Ordo verborum est: οὔτοι σχολή ἐμοὶ ἐστὶ παρὰ τήνδε θυραΐαν τρίβειν, *profecto mihi otium non est, hic ante fores circa eam morari.*

v. 1057 sqq. σὺ — χερί.] *Tu vero si quid factura es imperatorum, noli tergiversari; sin autem ignara sis linguae nostrae, ideoque ea quae dixi haud capias, certe vocis loco barbara manu fare. Ista dicens regina ipsa nutu, vultu, gestu sermonem adjuvabat.*

v. 1061. τρέπος] Antequam enim ista dicerentur, Cassandra in curru sedens variis gestibus, e. c. oculos distortuendo, manus jactando furorem expresserat. Unde Chorus mores ejus ferae recens captae similes dicit.

v. 1062. κακῶν κλύει φρενῶν] *mentis laesae cluit; intp. Stanlejus. Enimvero κλύει parum hic aptum esse nobis videtur. Fortasse legendum θύει. Sane insanit illa quidem, malae quoque mentis furore.*

v. 1064 sq. χαλινὸν — μένος.] *frena autem tolerare nescit, antequam cum cruore furorem despumaverit. Haud obscure Clytaemnestra instantem Cassandrae caedem tangit; comparatione ab equo ferociori sumta, qui lupatis frenis coercendus est, ita ut cum spuma sanguis etiam ex ore sequatur.*

v. 1066. οὐ μὲν . . .] Revocat se regina, ne plura quam opus sit proloquatur; ut supra idem a Choro animadversum vidimus v. 1023 sqq. Quaesita autem inest verbis ambiguitas. Nam et hunc admittunt sensum: *Non tamen plura verba faciens; quasi alienum id a dignitate sua dicat; et vero etiam sic reddi possunt: non ego tamen plura eloquendo in reprehensionem incurram, quod scil. temere consilia effutiendo me ipsam prodiderim.*

IN SCENAM XIII.

v. 1067—1341.

v. 1069. κίνιστον ζυγόν.] *Cedens huic necessitati novo iugo adsuesce.*

v. 1070.

v. 1070. Inconditus iste clamor, et Apollinis invocatio repente et ex improvise terrent auditoris animum, praesertim cum eadem voces mox repetantur.

v. 1072. ἀνωτότυξας] „Hesych. ὀτοτόζειν· θρηνεῖν. Cassandrae exclamanti ὀτοτοτοῖ, regerit Chorus Τί ταῦτ ἀνωτότυξας; Quorsum illud οιοτοτοῖ effers? Pari modo v. 1309. Κασσ. Φεῦ, Φεῦ. Χορ. Τί τοῦτ' ἔφευξας, Quare Pheu exclamas? ut ab ὀτοτοῖ ὀτοτόζω, sic a Φεῦ verbum novum confinxit Aeschylus; etenim ab imperfectis vocabulis vel exclamandi vel lugendi saepe sunt verba; sic ab ὦ ὦ, quod θαυμαστικόν est, finxit Aristophanes verbum ὦζω. Ab αἰ' αἰ', lugendi particula, fit αἰζζω.” Stanl.

v. 1073. ὡςτε θρηνητοῦ τυχεῖν] Nempe Apollinem jucundis tantum rebus interesse, nec aliis quam laetis carminibus celebrari, a luctu autem et lamentatione abhorreere credebant. Cf. Callimach. hymn. in Apoll. v. 20 sqq.

v. 1080. οὐ μόλις, propemodum, planissime.

τὸ δεύτερον] Loquitur de imminente sibi pernicie. Primo autem loco, ut afflicta fuerit ab Apolline, ipsa narratura est infra v. 1218 sqq.

v. 1084. Paronomasias h. l., ut saepius, captat Aeschylus. Itaque Cassandra Apollinem interpretatur, τὸν ἀπολέσαντα αὐτήν, quemadmodum Euripides in fragm. Phaëthontis apud Macrob. Sat. I. 17.

Ἦν χρυσοφεγγές ἥλι, ὡς μ' ἀπώλεσας

Ἦθεν σ' Ἀπόλλωτ ἐμφανῶς κλήσει βροτός.

Eodem modo cognomen Ἀγυιεύς transfert ad deducendi (ἀγειν) significatum.

v. 1088. Postquam Chorus Cassandrae exclamationem, πρὸς ποίαν στέγην, quam ei indignatio expresserat, ab ignorantia profectam esse opinatus, responderat: Ad Atridarum domum venisti, Cassandra statim reponit: Ad domum igitur veni diis invisam, multarum ex mutuis caedi-

bus calamitatum, multorum suspendiorum sibi consciam, ad domum, inquam, viri (sc. Agamemnonis) macellum, ad domum, quae solum sanguine respergit. Vulgatam lectionem πῆδον ῥαντήριον Stanl. exp. sanguine respersum. Verum analogia adjectivis in ηριος desinentibus activam vim tribuit. Quamobrem πῆδου rescribendum esse duxi. Fortasse autem in πῆδου latet aliud vocabulum, ut φόνου aut simile.

v. 1090. ἀνδρὸς σφαγεῖον] „Thyestes apud Senecam Agamemnonis caedem item praefagiens:

Jam jam natabit sanguine alterno domus,

Enses, secures, tela, divisum gravi

Ictu bipennis regium video caput,

Jam scelera prope sunt, jam dolus, caedes, cruor.

Enimvero ipse Agamemnon internecionem suam Ulyssi exponens Odyss. lib. XI. inquit δάπεδον δ' ἅπαν ἀίματι θῆεν." Stanl.

v. 1091 sq. εἰσικεν φόνον.] *Peregrina illa canis instar venaticae sagax esse videtur, et quorum caedem inveniet odorari.* Stanlejus vertit: *et praefagit eam quam inveniet caedem, quasi legeretur ὃν ἄν ἐφευρήσει φόνον.* Sed praestat lectio librorum ὧν ἐφευρήσει. Aeschylus enim, ut alias, consulto Chorum induxit ambiguus verbis utentem, ut, utrum de pristinis tantum caedibus, an etiam de instante Agamemnonis caede loqueretur, incertum esset.

v. 1093 sqq. Cassandra divino mentis instinctu afflata, quasi oculis videre videtur pueros Thyestis, quos Atreus necaverat, patrique epulandos praebuerat.

v. 1094. κλαιομένη] umbras nimirum puerorum querentes caedem suam. Sic in Raphaëlis nobilissimi pictoris tabula, in qua extremum judicium pinxit, martyres quoque surgunt, alius cutem sibi detractam ferens, alius cratem ferream, in qua a carnificibus tostus erat, ostentans etc.

v. 1096. ἴδμεν — πεπυσμένοι] *vel: novimus te artem vaticinandi bene callere, dudum enim id fama accepimus,*
ut,

ut, jam antequam Cassandra advenisset, eam vatem esse senes audiverint; cui quidem interpretationi favere videtur v. 1082; vel: *Jam novimus te vatem esse, ipsa re experti*, quandoquidem te quae olim hic acciderint scire, et quae futura sint professa es. Utrum melius sit, definire vix ausim. Prior tamen ratio pressius poetae verba sequitur.

v. 1098 sqq. *ὦ — ἀποστατεῖ*] *Eheu, quid tandem illa scil. Clytaemnestra molitur? Ecquod novum et magnum doloris onus, quam vero in ipsis aedibus calamitatem magnam, amicis intolerabilem, insanabilem molitur? Ille autem, qui propulsare possit, scil. Orestes, procul abest.*

v. 1103 sq. Consulto Chorus se Cassandrae vaticinia intelligere dissimulat. *ἐκείνῃ* pertinet ad ea, quae Cassandra v. 1093 sqq. de coena Thyestea dixerat.

v. 1105. Jam Cassandra insidias Agamemnoni paratas quasi oculis videre videtur. *Heu, inquit, mulier infelix, istoccine igitur paras maritum tori socium lavacris recreatura? Quomodo tandem exitum facinoris eloquar? Mox enim patrabitur. Celeriter enim prae studio manus alternas tendit.* Haec de celeritate, qua Clytaemnestra in caedendo marito utebatur, accipio.

v. 1110. *ὄπω ξυνήκα· ὅν*] *ὅν* h. l. haud satis aptum est; jam enim antea Chorus obscura sibi esse Cassandrae dicta questus fuerat. Sensus postulat *dudum*, ut adeo *Ἔν* pro *ὅν* legendum esse nobis videatur. *Nondum, inquit Chorus, intelleximus; dudum enim oraculis propter aenigmata verborum caecatis incerti sumus, quem scil. iis sensum tribuamus.*

v. 1112 sqq. Notum est, Agamemnonem ab uxore ad balneum veste inextricabili irretitum fuisse, ut facilius trucidari posset. Hanc vestem Cassandra divina mente concitata oculis cernere videtur. *Eheu, quid tandem illud est, quod video? Num everriculum quoddam Orci? Imo vero rete est, vestis somni socia, socia caedis administra.*

stra. Vulgo ξύνεunos de Clytaemnestra intelligitur; parum commode. Eam enim vix ξυναιτίαν φόνου appellasset Cassandra, utpote quae primaria caedis causa esset. Itaque mihi quidem post ξύνεunos tacite supplendum videtur εσθής, veste enim dormitoria irretiebatur Agamemnon. Haec igitur aptissime ξύνεunos, nec minus commode ξυναιτία φόνου dici poterat.

v. 1115 sq. στάσις — λευσίμου] Stanlejus intp. *simultas inexplabilis erga hoc genus exululet victimae morti destinatae ergo.* Verum στάσις h. l. *chorum* significat, quod aperte colligitur e Chori responso; nec lectio versiculi satis integra est. Legendum enim:

στάσις δ' ἀκορέτω γένει

Κατολολύξάτω θύματος λευσίμου.

Chorus autem huic generi (saevae Pelopidarum genti) mala praecetur, insatiabili caedium lapidatione dignarum. θύμα λεύσιμον, quod Heathius intellexit, est sacrificium dignum quod lapidatione puniatur. Sacrificium autem pro caede dicitur. Bothius edidit

Στάσις δ' ἀκόρετος γένει.

Κατολολύξάτ', ὦ, θύματος λευσίμου.

et sic vertit: *insatiabilis vero huic generi discordia est. Ullulate, o, propter sacrificium lapidatione dignum.*

v. 1117 sq. ποίαν — ἐπορδιάζειν;] *Qualem furiam, furialem cantum, imprecationem, s. quales tandem diras huic Pelopidarum domui me jubes exordiri, s. occinere?*

v. 1119 sq. His verbis inest summi timoris et anxietatis descriptio. *Praecordia autem nostra invadit gutta croco tincta (ex flavae bilis, ut tum putabant, in sanguinem effusione), qualis etiam iis qui in praelio cadunt, eorum scil. oculis offusa, occidentis vitae radios condit.* ξυνουτεῖν non ad αὐγάς tantam, sed etiam simul ad βίου δύντος referendum; q. d. mortem eorum comitari et quasi adjuvare solet. Ut enim iis, qui λειποθυμίαν patiuntur, sic moribundis fere accidit, ut oculis eorum varii colores

of-

offundantur. Nostri dicunt: *Es wird ihm grün und gelb vor den Augen.* Ceterum Twinningius in Aristot. Poët. p. 443. sic legendum arbitratur:

ἄτε καὶ δορὶ πτωσιμῶς
ξυνανυτεῖ βίου δύντος ἀγχαῖς

Bothius e conjectura pro ξυνανυτεῖ dedit ξυνανθεῖ — ἀγχαῖς.

v. 1124 sqq. *Heu, heu! ecce, ecce! amove, libera taurum a vacca, (i. [e. Agamemnonem ab uxore) haec enim illum in velamine irretitum infesto telo petit; cadit autem ille in aquali vase; in lavacro.* μελαγκέρῳ μηχανήματι accipio de bipenni corneo manubrio instructa; ut apud Polluc. X. μαχαίρακι κεράτωαι occurrunt. Delectum vero esse epitheton et ad ambiguitatem allegoriae exquisitum, facile intelligitur.

v. 1128. δολοφόνου — λέγω.] *Narro tibi lebetis infidiosam Agamemnoni caedem afferentis casum.*

v. 1131 sq. ἀπὸ — στέλλεσαι;] Interrogationem latinus interpres hic non agnoscens vertit: *Ex oraculis quidem bonus aliquando nuntius mortalibus advenit. Verius autem est, sic exponere Chori verba: Haud equidem gloriator optimus oraculorum interpres esse, veruntamen hic mali nescio quid portendi videtur. Quis autem bonus ex oraculis nuntius mortalibus venit? Semper enim annosae, vetustae, vatum artes afferunt [i. nuntiant nobis aliquid unde timeamus, mala semper nobis praenuntiant. Eccui h. l. non in mentem veniat Agamemnonis illa apud Homerum querela:*

Μάντι κακῶν οὐ πρόποτέ μοι τὸ κρήγυον εἶπας,
"Αἰεὶ τοι τὰ κακ' ἐστὶ φίλα φρεσὶ μαντεύεσθαι,
ἔσθλον δ' οὐδέ τι πω εἶπας ἔπος, οὐδ' ἐτέλεστας.

v. 1135 sqq. ἰὼ — τί γάρ;] *Hei, hei! o miseram me! o infelices casus meos! Meam enim jam queror cum lacrymis calamitatem! Cur enim me, o Agamemnon, infelicem huc abduxisti! Nempe haud alio consilio, quam ut una tecum morerer. Quid enim?*

v. 1140 sqq. Φρενομανής — βίον.] *Sane furore percita es, et divino instinctu afflata, utpote quae de te ipsa infaustam cantilenam canas, qualis arguta, nullum vociferationi modum ponens luscinia, quae per totam vitam malis circumdatam Ityn flebiliter luget. Notam, quae hic tangitur, fabulam fuse persequitur Ovidius Metamorph. VI. 420 sqq.*

v. 1142. ξουθᾶ] „Interpres *delicata*; referam potius ad sonum, idem ut sit, quod λυγεία mox v. 1147. ὁξεία. Vid. Hesyeh. et Misc. obss. Vol. IV. T. I. p. 10. Adde Eurip. Helen. v. 1117. De comparatione calamitatum a lugubri luscinae cantu quae peti solet, vide Spanhem. ad Callim. H. Pallad. v. 94.” *Abresch.*

v. 1146 sqq. *Hei hei vocalis philomelae sortem mihi narras; quae ad meam comparata nimis invidenda est; etenim ei dii corpus plumis vestitum circumdederunt, dulcemque vitam sine luctu et gemitu concesserunt; me autem nihil aliud manet, quam ut encipiti ferro trucidet.*

v. 1156 sqq. πόθεν — κακοῦξήμονας; *Unde tandem tibi veniunt vani isti angores vehementer in te irruentes, divinitus afflati? Unde illud est, quod ista, terroris plena infaustaque voce, simul cum acutissima modulatione canis? quis tandem tibi male ominatam divinam viam definiit; h. e. quis tibi male ominatorum carminum modos praecipit? ὄροι ὁδοῦ h. l. poëtice, quemadmodum apud Pindar. Ol. 8. 92. ἔγειρε ἐπέων οἶμον λιγύν.*

v. 1163 sqq. Postquam Cassandra se mox circa Coctum et Acherontis ripas vaticinaturam esse dixerat, Chorus tam claro vaticinio perculsus: *Quid sibi velit, inquit, tam clarum quod protulisti oraculum, vel puer aliquis intellexerit. Sed ego me sub praecordiis cruento terroris morsu vulneratum sentio, cum tu flebilis miserandae calamitatis mala lamentaris, quae quidem voces tuae me audientem profus frangunt atque comminuunt. Pro vulgato νεογνός ἀνθρώπων μάθαι necessario scribendum erat νεογνός*
ἀν

ἀν ἀνθρώπων μάθοι, quod in ed. minorē receperam et nuper ascivit Bothius.

v. 1168 sqq. *Heu, heu labores civitatis funditus perditae! Heu patris sacrificia autemurana, quae tot pecudes pascuarias jugularunt, nullum autem omnino remedium attulerunt, quo minus urbs, ita ut nunc est, affecta esset. Ego vero quam mox calorem vitalem, i. e. sanguinem, in terram profundam!*

v. 1177. Δανατοφόρα] Melius fuerit colon pro interrogandi signo hic substituere, nervosior enim sic fiat oratio. Sensus: *Consentanea superioribus haec addidisti: Etenim malevolus aliquis deus nimisque molestus in te irruit, teque luctuosas mortiferasque calamitates canere cogit; equis autem finis futurus sit, ignoro.*

v. 1179 sqq. Ut in his allegoricae dictionis veritas intelligatur, notandum est vaticinia cum vento comparari, qui modo nubilus est, ut Notus, modo serenus, ut Zephyrus. Vertendum igitur: *Jam vero oraculum meum, s. sermo propheticus, non amplius, recens nuptiae instar, e velamine prospiciet, sed clarius effulgens, tanquam Zephyrus versus solis ortum flans irruet, ut fluctus decumani ritu hac quae nunc est calamitate multo major adversus solem effervescat.* Scilicet hoc est κλύζειν πρὸς ἀγᾶς. Vulg. lectio κλύειν h. l. omnes interpretes a vero verborum sensu abduxit. Ineptum etiam fuerit, quod Heathio in mentem venit, πρὸς ἀγᾶς cum τοῦδε πῆματος construere. Imo haec est verborum junctura: ὥστε πῆμα τοῦδε πῆματος πολὺ μείζον, κύματος δίκην κλύζειν πρὸς ἀγᾶς ἡλίου. Quemadmodum enim Zephyro vehementius irruente mare claro coelo versus orientem solem intumescit, ut undarum strepitus non audiri solum, sed oculis cerni possit, ita nunc ait Cassandra se clarius vaticinaturam, ut ingentes calamitatum fluctus, qui jam immineant, apertius a Choro intelligantur. Sed in imagine illa conformanda

manda respexisse videtur Aeschylus Homericam similitudinem, qua vix alia est nobilior:

Ὡς δ' ὅτ' ἐν αἰγιαλῷ πολυχηεῖ κύμα θαλάσσης
 Ὄρνυτ' ἐπασσύτερον Ζεφύρου ὑποκινήσαντος,
 Πόντῳ μὲν τὰ πρῶτα κορύσσεται, αὐτὰρ ἔπειτα
 Χερσῶ ῥιγνύμενον, μεγάλη βρέμει, ἀμφὶ δέ τ' ἄκρας
 Κυρτὸν ἐὼν κορυφοῦται, ἀποπτύει δ' ἄλδος ἄχνην.

cf. etiam Sophocl. Antig. v. 587 sqq. et Brunck.

v. 1185 sq. καὶ — πεπραγμένων] Imago ducitur a cane venatica ferae vestigia naribus indagante. Postulat autem Cassandra, ut Chorus sibi testetur, se in memorandis pristinis Pelopidarum familiae calamitatibus haud falsam fuisse.

v. 1187 sqq. τὴν γὰρ — θυσμενεῖς] Etenim aedes hasce nunquam relinquit Chorus furiarum inter se quidem concinens, haud suavem tamen sonum edens; non enim fausta vociferatur. Praeter istas vero cognatas furias, manet in aedibus Pelopidarum Comus infelici omine huc missus, et sanguine quidem humano, ut ad audendum promptior sit, inebriatus. Canunt autem furiae aedibus assidentes principem noxam (Myrtili caedem), vicissim vero abominatae sunt fratris (Atrei) torum conjugalem conculcatum s. violatum conculcanti Thyestae, qui Aëropen Atrei uxorem vitia-verat, infaustum atque exitialem, propterea quod Atreus adulterum diris modis ulciscabatur, liberorum ejus a se mactatorum carnes ei comedendas praebens.

v. 1190. Κῶμος] hunc deum comessationum praesidem ideo socium adjungit furiis, quod ex coena illa Thyestea mortiferum inter Atrei et Thyestae genus odium vehementius incensum erat.

v. 1193. πρῶταρχον ἄτην] Recte, ut opinor, Heathius hanc primam noxam interpretatur, Myrtili caedem a Pelope patratam; conferri jubens Sophocl. Elect. 506 — 527. Eurip. Orest. 992 — 999.

v. 1195.

v. 1195 [sq. ἤμαρτον — δόμων.] *Num aberravi; an tanquam sagittarius scopum attigi? Num falsa vates sum, quasi quaedam nugatrix januas pulsans, slipem nempe, ut aniculae fatidicae solebant, pro vaticiniis petitura? Quid tu potius jure jurando mihi testare, me antiqua harum aedium piacula satis intelligere, ut vere eloqui possim.* Pro Δυροκόπος Toupius ad Suid. T. [IV. p. 102. emendat Δυοσκύος.

v. 1199 [sq. καὶ — γένοιτο;] *Sed quidnam hic juramentum vel sanctissime juratum profuerit? Nihil enim ideo malis decedet, etiamsi nos te ea vere intellexisse juraverimus.*

v. 1200 [sq. Si nihil hic a librariis omissum esse statuamus, ἀλλόθρουον πόλιν dictum erit pro κατ' ἀλλόθρουον πόλιν, hoc sensu: miramur autem, te ultra mare educatam, in urbe, peregrina lingua utente, ita jam apud nos loqui, quasi istis rebus interfuisse. Sed opinor, inter ἀλλόθρουον et πόλιν quaedam intercidisse, ita ut Chorus dixerit: *Miramur te trans mare educatam, aliena lingua utentem, tamen et Graece loqui, et de rebus in hac urbe gestis ita dicere, quasi iis interfuisse.* Bothius tamen rescripsit ἀλλοθρούπολιν.

v. 1203 [sq. μᾶντις — τάδε] *Vates Apollo me huic muneris praefecit. Antea quidem pudor erat haec dicere, pudebat me amoris Apollinis erga me mentionem facere; nunc vero pudorem scilicet exui, morti propinqua. Nimirum post λέγειν τάδε apolothesi nobis esse videtur, ita ut fecimus supplenda.*

v. 1205. μᾶν πεπληγμένος;] *Ain tu? an etiam Apollo, quamvis deus esset, tamen amore mortalis puellae ictus est?*

v. 1206. Ἀβρύνεται — πλέον] *Hunc versiculum Casandrae attribuendum censui. Causam nimirum affert, cur mirandum non sit, Apollinem quoque amoribus obnoxium fuisse. Nimirum unusquisque, qui fortunatus ac beatus*

tus est, promptus est ad lasciviam. Sed ille luctator erat multum mea causa laborans (er war ein Kämpfer, der sich um mich viel Mühe gab).

v. 1209. Quaerenti Choro, an etiam Apollini mariti jura concesserit, respondet Cassandra, se pollicitam quidem hoc esse deo, verum eum postea fraudatam. cf. Lycophr. v. 348.

v. 1212. πῶς δῆτ' — κότω; *Sed quid tandem? An impunis mansisti ab Apollinis ira? Hoc negat Cassandra, ajens, hanc poenam sibi fuisse ab Apolline constitutam, ut nemini ea, quae praediceret, persuaderet. Res nota.*

v. 1217. Iterum divino furore se corripit sentit Cassandra. στροβεῖ bene, *circumagit, agitat.* Sed cum ista pronuntiabantur in scena, gestus etiam furorem declarantes accedebant, quos graphice depingit Chorus apud Senecam Agam. v. 700 sqq.

*Silet repente Phoebas, et pallor genas
Creberque totum possidet corpus tremor.
Stetere vittae. Mollis horrescit coma,
Anhela corda murmure incluso fremunt.
Incerta nutant lumina, et versi retro
Torquentur oculi. Rursus inmites rigent!
Nunc levat in auras altior solito caput
Graditurque celsa; nunc reluctantes parat
Reserare fauces; verba nunc cluso male
Custodit ore, Maenas impatiens dei.*

Φροίμοις ἐφημίαις, vel, ut equidem rectius legendum opinor, Φροίμων ἐφήμιας, *praeludentibus querelis, pertinet ad illas exclamationes ἰοῦ, ἰοῦ, etc. qui furoris impetum antecedebant. ἐφήμιας autem olim κατ' ἀντίφρασιν pro querelis s. lamentationibus positum fuisse, docet Hefychius: Εὐφήμοις, γόοις, δυσφήμοις κατὰ ἀντίφρασιν, Λίσχυλος Γλαύκῳ ποτνιεῖ. Idem: Εὐφημοῦσι, στένουσι, κωκυθοῦσι κατὰ ἀντίφρασιν. Recte addidit Abreschius Soph. Elect. v. 633., ubi εὐφημος βοή de querulo et infausto clamore; itemque nostri Agam. v. 1248., ubi εὐφημον στόμα eodem sensu dicitur.*

v. 1218. *Cassandrae offertur visum, quod ei ostendit juvenum umbras aedibus Atrei assidentes, Thyestae pueris ad speciem similes, ac viscera carnesque a patre gustatas ostentantes. Videte, inquit, hosce juvenes aedibus assidentes, somniorum spectris similes; quasi pueri illi; mactati ab amicis (ab Atreo) implent manus carniū domestico cibo, h. e., manibus tenent ossas carniū, quas Atreus propinquus, οἰκεῖοις, parenti praesertim comedendas praebuit; cumque intestinis viscera, miserabile ferculum ostentant, quae pater ipsorum degustavit. Haud male horribilem illam imaginem expressit Francogallus interpres, alias nimium saepe hallucinatus: Voyez-vous à la porte de ce palais ces enfans semblables à des phantômes nocturnes? Ceux qui devoient les chérir les ont massacrés! Ils portent dans leurs mains leurs entrailles et leurs propres chairs, mets effroyables, dont leur père s'est nourri.*

v. 1224. ἐκ τῶνδ'ε] i. e., ex hoc piaculo illa calamitas oritur. Nempe dirae Thyestae, quibus fratris domum devoverat, Agamemnonem in illam Iphigeniae immolandae necessitatem adegerant; ob Iphigeniae caedem jam ultura erat maritum Clytaemnestra. Cf. v. 1502. Sensus itaque hic est: Inde igitur fit, ut leo quidam imbellis in lecto (Agamemnonis) volutatus, domi desidens, ultionem meditetur venienti domino meo. Pulchra mulieris caedem marito parantis descriptio, et aptis verbōrum involucris tecta.

v. 1228 sqq. Admirabile est, quantum indignationis fervorem ista spirent: *Navium vero dux, Trojae expuginator ignorat, qualia istius canis odio dignissimae lingua, cum tam multa diceret et hilaritatis specie blandiens exsequeretur, Ates cujusdam clandestinae ritu infeliciter paratura sit. Talia inquam facinora mulier molitur, viri interfectorix! Quo igitur nomine invisum illud monstrum appellem? Amphisbaenamne, an Scyllam aliquam in scopulis habitantem, nautarum cladem? Utpote quae Orci matri sacrificet, et*

implacabiles diras amicis spiret. Quantum vero mulier illa projectae audaciae exsultabat, tanquam victoria potita! Atque interim speciem laetitiae ob felicem mariti reditum prae se ferre non dubitabat.

v. 1236. Θύουσιν ἄδου μητέρ’] Potterus ad Lycophr. v. 1188. recte castigavit interpretem latinum, qui vertit ista: *furem Orci matrem, cum debuisset reddere: Orci matri sacrificantem.* Significare videtur Cassandra Clytaemnestram illa sacrificia non pro Agamemnonis salute, sed ad eum morti devovendum, fecisse; ideoque addit ἄσπονδον τ’ ἄραν φίλοις πνέουσιν, diras et imprecationes libationis expertes amicis (ut h. l. Agamemnoni) *spirantem.* Ac fortasse Aeschylus respexit illa Clytaemnestrae verba v. 602 199.

ὅμως δ’ ἔθνον, καὶ γυναικαίῳ νόμῳ
ὀλολυγμὸν ἄλλοι ἄλλοθεν ἄκτᾶ πτόλυν
ἔλασκον εὐφημοῦντες etc.

v. 1240. ὅμοιον] Abreschius supplet ἐστὶ, q. d. *perinde est, si non persuadeam.* Verius tamen fortasse ὅμοιον int. ὁμοίως, et apodofin post πείθω reticere dicas. *Et horum quidem si quid similiter, ut alias, non persuadeam, sc. nihil mea refert. Quid enim? Venient futura. Tuque praesens me cito cum miseratione nimis veram vatem fuisse dices.* Adjecto οἰκτείρας pedetentim ad suam ipsius caedem praedicendam accedit.

v. 1243 199. *Thyestae quidem epulas ex filiorum carnibus cum te dicentem audiebam, satis intellexi, et cohorruī, et metus me occupat, cum te vera dicere, haud vanas conjecturas eloqui audio. Sed reliquis, quae de instante viri caede addidisti, auditis, prorsus e cursu devius erro; h. e., de statu mentis dejectus sum, ut, quid cogitem, nesciam.*

v. 1248. *Male ominata verba fundentem linguam o misera coërce.*

v. 1249. ἀλλ' οὐτι — λόγω] *Quid coërceam? Non enim est, qui iis, quae dico eventura esse, medelam afferat.*

v. 1250. οὐκ — πως] *Non quidem si futura sint, quae dicis, verum ne eveniant precamur.*

v. 1251. σὺ — μέλει] *Tu quidem illam calamitatem deprecaris; sed illis, Clytaemnestrae et Aegistho, curae est, ut occidant regem.*

v. 1253. Quoniam Chorus quaesiverat, quonam a viro tale ac tantum facinus patraretur, Cassandra eum ait multum a vero oraculorum suorum sensu aberrasse.

v. 1256. Chorus non negat Cassandram oraculorum (haec enim sunt *πυθόκερυντα*) apprime peritam esse, nihilo tamen secius obscura sibi contendit ejus vaticinia.

v. 1257. Novo furoris accessu tentatur Cassandra, quem ignibus admotis comparat.

v. 1259 sqq. αὐτή — φόνον.] *Bipes illa leaena Clytaemnestra cubans cum lupo Aegistho, generosi leonis per absentiam, i. e., quo tempore maritum Troja detinebat, me infelicem occidet; et quasi medicamentum parans mei quoque mercedem, i. e., meae quoque caedis fructum, imponet irae inveteratae; nimirum se placari non aliter posse existimans, nisi me quoque morti dederit. Gloriatur enim, dum in maritum gladium acuit, se ei, propterea quod me pellicem adduxerit, caedem retribuere.*

v. 1265. *Quid igitur illa mei ludibria servo, sceptrata ista et fatidicas circa collum corollas? Haec potius ante obitum meum disperdam. Ite in malam rem, cadentia; bona enim, qualia mihi attulistis scilicet, referam; aliam jam virginem aut mulierem mei vice ditatae, i. e., damno afficite. Nempe hic est sensus emendatae ab Heathio lectionis.*

v. 1270. Hic fingitur subito Apollinis impetu vestem fatidicam Cassandreae decidere. *Ecce autem adest*

Apollo, qui me ipse sacra veste exuit. Vidisti autem me, o Apollo: in his ornamentis irrisam inter amicos, cum ab hostibus obsessi essent, quamquam haud ambiguum est, istum risum frustra fuisse, meque indignam, quae ab iis riderer.

v. 1274 [q. κἄλωμένη — ἤνεσχόμην.] *Ego vero interim oberrans sicut vagabunda circulatorix paupertatem, miseriam, mortis a fame periculum sustinebam.*

v. 1276 [qq. καὶ νῦν — προςφάγματι.] *At nunc quidem vates Apollo vatem me ulciscens in hanc mortiferam calamitatem me deduxit. Paternae autem arae loco truncus me culinarius manet, qui calidus fiet caesae sanguinaria caede. Nempe truncum illum cruore respersum iri praesagit. Hemsterhus. ad Luciani dial. mortuor. X. 9. p. 371. legit μ' ἄντ' ἐπιξήνον μένει. Sed με potest ex antecedentibus intelligi. Expressi autem lectionem θερμόν, quam vulgata veriorum puto.*

v. 1280 [qq. οὐ μὴν — πατρὸς.] *Nec tamen inultae a diis moriemur. Alius enim vicissim nostrae caedis ultor veniet (Orestes), filius matricida, paternae caedis vindex; hic, inquam, qui nunc exsul procul ab hac terra hospes errat, accedet, hasce calamitates amicis finiturus, adducet autem eum jacentis patris resupinatio; h. e., caede patris audita domum properabit.*

v. 1284. θριγκώσων] „Θρίγχοι sunt domus vel muri pinnacula sive pinnae; ita θριγκώω est coronam vel fastigium aedificio imponere. Vid. Eurip. Iph. in Taur. v. 74. Troad. 489. Herc. Fur. 1280. Revera enim Orestes coronidem calamitatibus Pelopidarum imposuit, facinusque ab eo patratum ultimum erat istius domus infortunium.” Heath.

v. 1286. ἐκ θεῶν est deorum jussu; sive ex Apollinis oraculo, quod Orestem jussit patris caedem occidenda matre ulcisci.

ὄρκος] Sunt illa πιστὰ Orestis εὐορκώματα, quae Py-lades ei in memoriam revocat Choëph. v. 892.

v. 1287. κάτοικος] *hic ante aedes, ut supra θυραῖος*
v. 1053.

v. 1292. Ἰδίου πύλας] Gravi metaphora sic appellat aedium Atridarum fores, utpote in quibus mortem ob-itura erat.

v. 1293. ἐπεύχομαι] „Imitatus est Sophocl. Ajac.
v. 347.

καλῶ δ' ἄμα

Πομπαιῖον Ἑρμῆν χθόνιον εὖ με κοιμίσαι

Ἐὐν ἀσφαδάστω καὶ ταχεῖ πηδήματι.” *Abresch.*

v. 1298 sq. θεηλάτου βοὸς δίκην] Videtur potissimum ad buculam illam respici, quae Cadmo viam ad locum, ubi Thebae ab eo condendae erant, monstraverat, ac deinde ab eo immolabatur.

v. 1300. οὐκ ἔστ' — πλέων.] *Non magis est auxilii ac salutis, quam temporis ad elabendum copia.*

v. 1301. πρὸςβέβηται] *Attamen, qui postremus est, aliquid certe a tempore lucratur. Der Letzte hat's in sol-chen Fällen immer am besten.*

v. 1304. 1305. Cassandra: *Veruntamen gratum est mortali, si moriendum sit, decore mori.* Chorus: *Felici-um vero nemo haec audit: h. e., qui beati et fortunati sunt, valde hoc decoris genus deprecantur, eoque se li-benter carere fatentur.*

v. 1307. ἀποστρέφει] *Nempe cum ista ἰὼ — τέκνων* pronuntiaret Cassandra, gestu simul timorem exprime-bat, ac se trepida huc illuc vertebat.

v. 1309. στήριος] *nisi sit aliquid, quod averferis, quod tibi naufragam faciat.*

v. 1311. καὶ — ἐφεστίων] *Vel sic interpungendum:*
καὶ πῶς; τὸδ' ὄζει θυμάτων ἐφεστίων;

Et quomodo tandem? Num forte hic odor afflatur ex hostiis ad focum caesis; vel sic:

καί πως τόδ' ὄζει θυμάτων ἐφροστίων,

ac nescio, quomodo hoc olet victimas ad focum caesas.

v. 1313. οὐ — λέγεις] *Pessimum odorem narras, haud similem unguento Syrio.*

v. 1317. ἀλλ' ὡς —] *Verum mihi hoc, ut jam jam morituræ, testamini, me scilicet intrepide ad mortem subeundam domum hanc intrasse, quando mulier (Clytaemnestra) pro (me) muliere mortua fuerit, et vir (Aegisthus) pro viro (Agamemnone) infaustum conjugium adeptus ceciderit. Et iste quidem verborum sensus existit e vulgata lectione. Sed vide, quae mox dicentur ad v. 1320.*

v. 1320. δυσδάμαρτος] *Sunt, qui hoc pro nominativo accipiant et ad Aegisthum referant. Verius autem genitivus habetur a forma δυσδάμαρ, ut Agamemnonis epitheton sit.*

v. 1321. ἐπιξενούμαι ταῦτα δ' ὡς θανομένη] *Hunc versum nemo adhuc explicavit. Lat. interp. vertit: haec dona hospitalia vobis relinquam, ut jam moritura. At ἐπιξενούμαι sic transitive poni non solet. ἐπιξενούσθαι est hospitaliter accipi, hospitalibus donis honorari. ἐπιξενούμαι ταῦτα igitur vertendum potius erat: haec dona hospitalia aufero. Sed locus sane difficilis optime explanabitur, si v. 1318. pro θανούση legamus μηθούση; Cassandraeque id a Choro petere statuamus, ut se futuram Clytaemnestrae Aegisthique sortem recte praevidisse sibi olim testentur. Qua quidem ratione sic procedet sententia: Non tamen ego, tanquam avicula circa virgultum, (in quo scilicet aucupis insidias metuit) timida trepido: quin potius vos me illud bene intellexisse ac praevidisse testamini, quando mulier pro me muliere, ad mortem meam ulciscendam, occiderit, virque pro viro, quem uxor perdidit, occubuerit. Et haec equidem (hasce, quae inimicis meis impendent,*

poenas) *tanquam dona hospitalia accipio moritura*; aequè mihi haec moriturae grata sunt, ac hospiti munera, quae ei offeruntur. Recordentur lectores dona hospitalia data fuisse hospitibus discessum parantibus; ita magis elucescet imaginis veritas. Cf. v. 1280 sqq. Et ut h. l. Callandra rogat Chorum, ut sibi testetur, se praevidisse caedem Clytaemnestrae et Aegisthi futuram, sic supra ab eo postulabat, ut sibi jurato testaretur, se praeterita hujus domus scelera intelligere

Ἐκμαρτύρησον προὔμῳσας τὸ μ' εἰδέναις
Δόγῳ παλαιῆς τῶν δ' ἀμαρτιῆς δόμων.

v. 1324 sqq. Vulgatam lectionem:

Ἐχθροῖς Φονεῦσι τοῖς ἐμοῖς τίνειν ὄμοῦ

Heathius ita constituendum censet: ἐπεύχομαι δὲ ἡλίῳ πρὸς ὕστατον φῶς, τούτους, vel ἐκείνους τοὺς ἐμοὺς Φονέας, τίνειν (scil. ποιῆν) τοῖς ἐμοῖς τιμαύροις ἐχθροῖς οὖσιν τούτοις τοῖς ἐμοῖς Φονεῦσι, ὄμοῦ ποιῆν ἐμοῦ δούλης θανούσης etc. Si quis igitur sit, cui tortuosa haec interpretandi ratio placeat, non impedio, quo minus in ea acquiescat. Erunt tamen, ut spero, qui nobiscum sic, ut edidimus, legere malint:

Ἐχθροὺς Φονεῖς τ' ἐμοὺς δίχην τίνειν ἐμοῦ,

solem autem, dum ultimam ejus lucem adspicio, supplex invoco, ut inimici mei et percussores ultoribus meis poenas luant mei, hoc est, ancillae facili negotio interemptae.

v. 1328 sqq. ἰὼ — πολύ.] *Eheu res mortalium! tristem hominum conditionem! Prosperitatem enim, si fuerit, vel umbra quaelibet everterit; sin adversae fuerint, madida, quae injecta fuerit, spongia scripturam delet; h. e., adversitatis adeo facile oblivisci solent homines, ut ejus memoria, tanquam scriptura spongia deleta, prorsus evanescat. Atque haec equidem multo magis quam illa misereor; nempe quia, altior si esset infortuniorum memoria, melius iis ad sapientiam animis informandam homines uterentur; nunc ne damnis quidem sapere di-*

(T) 5

scunt,

scunt, quae tam celeriter obliuiscuntur. Miserabilior igitur Cassandrae videtur in hominibus cita malorum obliuio, quam bonae fortunae fragilitas; qua quidem sententia nihil grauius ac sublimius esse potest, nec fatidica uirgine ad mortem abeunte dignius.

IN SCENAM XIV.

v. 1332 — 1372.

v. 1332 sqq. Cassandram aedes ingressam hisce uerbis prosequitur Chorus, quorum quidem occasionem ex ultima ejus oratione capit. Reposui autem Stanleyo auctore *δακτυλόδεικτον* pro vulg. *δακτυλοδεικτῶν*. Vulgatae hic sensus esset: *Bene quidem vivendi nulla satietas hominibus est; ab aedibus uero, quae ob felicitatem digitis praeteruentium monstrantur, nemo te facile repellit et arceat, nimirum quod diuites fere hospitales esse solent; aptius tamen δακτυλόδεικτον hominem enim bona fortuna et diuitiis insignem nemo facile ab aedibus arcebit.*

v. 1335. μηκέτι — φωνῶν] haec non per enallagen generis ad Cassandram, ut nonnulli uolunt, sed uniuersè dicuntur: *attamen auctor sum, ne talia uociferans intres.*

v. 1336 sqq. καὶ τῶδε — ἀκούων;] *Et huic quidem Agamemnoni immortales urbes Priami ut expugnaret, dedere; et a diis honoratus, rebus bene gestis et laude bellica florens, domum uenit. Nunc autem si ei fatale fuerit, priorum, eorum, qui olim in hac familia caesi sunt, sanguinem expiare, et si mortuis mortuus aliarum caedium poenas grauissimas pendet, quis tandem mortalium, his auditis se ea conditione natum esse sperauerit, ut uitam sine calamitate transigat?*

v. 1342. Repente auditur Agamemnonis intus uulnerati eulatio. Prudenter Aeschylus instituit, ut caedes post scenam perageretur.

v. 1346.

v. 1346. In sequenti Choricorum in duas partes discedentium diverbio senum quidem in regem benevolentia facile agnoscitur, at promptus ad res gerendas et strenuus animus valde desideratur. Senilis autem est ista trepidatio garrulitasque, nec ab hujus aetatis moribus abhorret.

v. 1347. τοῦργον] *res ipsa*, quam Cassandra praedixerat, regis caedes.

v. 1350. πρὸς — βοήν.] *clamore cives evocare, ut ad regiam concurrant.*

v. 1352. καὶ — ξίφει] *Et facinoris auctores convincere gladio recenti caede cruentato.* Suidas: Νεόρξεντος, νεωστὶ ῥέων.

v. 1354. τὸ μὴ μέλλειν δ' ἀκμή.] Recte Heathius interpretatur: *Nunc vero adest id temporis punctum, quando minime cunctari licet.*

v. 1355 sq. ὄρῶν πάρεστι] *Imo vero tempus instat videndi; scil. rem gestam gerendamve cognoscendi.* Fortasse tamen verius: τὸ ὄρῶν πάρεστι.

Φροιμιάζονται — πόλει.] *Ita enim praeludere videntur ei, qui in eo sunt, ut tyrannidis signa in civitate edant.* Nempe ὡς, ut opinor, cum acuto scribendum est, i. q. οὔτως. Vulgatam vero scripturam sic exponit Latinus interpres: *exordiuntur enim quasi tyrannidis signa molientes urbi.*

v. 1357 sq. χρονίζομεν γὰρ — χερσί.] *Quid mirum? Nos enim cunctamur? Illi autem qui ad futurae scil. tyrannidis honorem viam affectant, non dormiunt manu, h. e., strenue rem manibus gerunt.* μελλούσης ad τυραννίδος referendum, nisi cum Pauwio malis μέλλοντος κλέους repone, quod sane duram, ut nunc est, verborum constructionem molliret. Heathius recte quidem iudicavit, πέδον πατεῖν quasi pro uno vocabulo accipiendum, sed male vertit *proculcare*, i. e., *contemnere.* πέδον πατεῖν, ut apud Latinos *viam calcare*, est *in aliqua re versari, ad aliquam rem*

rem accedere. Sic Petron. 118. Caeteri aut non viderunt viam, qua itur ad carmen, aut visam timuerunt calcare.

v. 1359, 1360. οὐκ — πέρρα] *Haud video, quid mihi verba ad consilium capiendum profint, s. cujus consilii compos fiam loquendo. Agentis potius est, porro quid opus sit deliberare.*

v. 1361 sq. κἀγὼ — πάλιν.] *Et nos quoque eodem modo animati sumus, quandoquidem verbis mortuum resuscitare haud valemus.*

v. 1363 sq. Ἦ — ἡγουμένοις;] *Num vitam hac lege trahentes cedemus domum incestantibus hisce principibus; Aegistho scil. Clytaemnestrae adultero.*

v. 1365 sq. ἀλλ' οὐκ ἄνεκτόν — τυραννίδος.] *Enimvero ferendum hoc non est; sed mori potius praestat. Mors enim tyrannide mitior et mollior est.*

v. 1367 sq. ἢ γὰρ — ὀλωλότος;] *Quid autem? Num ex istis, quod audivimus, ejulatibus viri, i. e., regis, perisse eum conjiciemus?*

v. 1369 sq. σάφ' εἰδότας — δίχα.] *Hisce de rebus loqui decet, cum eas liquido cognoverimus. Aliud enim est conjicere, aliud certo scire.*

v. 1371 sq. ταύτην — ὅπως.] *Hanc sententiam ut laudem, somnia mihi animum exaugent, nimirum ut certo exploremus, quomodo se Agamemnon habeat.*

IN SCENAM XV.

v. 1373 — 1577.

Egreditur Clytaemnestra, et impudentissime se ob mariti caedem jactat.

v. 1373 sqq. πολλῶν — ἐκπηδήματος;] *Post multa dudum ita ut tempus postulabat dicta, jam me contraria proloqui non pudebit. Quomodo enim aliter quis hostibus amicos se esse simulantibus hostilia parans, calamitatis retibus*

bus eos circumsepire possit, ea quidem altitudine, ut nullo eam saltu exsuperare liceat?

v. 1378 [αἰ. — ἐξαιρεγασμένοις] *Mihi autem hoc veteris simultatis certamen longo quidem post tempore, at tamen haud improvisum obtigit; egoque ibi, ubi percussi, super hostibus meis perditis, I. super Agamemnone carso steti. Post ἐξαιρεγασμένοις ex antecedentibus intelligendum ἐχθροῖς.*

v. 1381 [αἰ. — χάριν] *Ita autem rem gessi, non enim infitiabor, ut neque effugere neque mortem propulsare possit. Inextricabile enim everriculum, tanquam quo pisces capiuntur, ei circumdo, vestem, pretiosam quidem, at ei funestam. Bis autem eum gladio ferio; et inter duplicem emulationem solvuntur ei membra; tum ei in terram prolapsio tertiam plagam superaddo subterranei Plutonis, mortuos servantis, exoriatum oblectamentum.*

v. 1383. ἀπειρον ἀμφίβληστρον] „Eurip. Orest. 25.

ἢ πόσιν ἀπείρω περιβαλοῦσ' ὑφ' ἄσματι
ἐκτεινεν.

Indusium, quo scil. induendo occupatus Agamemnon occidebatur, rete vocat inextricabile; utpote quod foramina nulla habuerit ad exferendum caput vel brachia. Schol. Eurip. in Hecubam: Φοβουμένη ἡ Κλυταιμνήστρα αὐτόν, μὴ τὴν πρὸς Αἰγίσθου μοιχείαν αὐτῆς καταμαδῶν αὐτὴν μετ' Αἰγίσθου τιμωρήσῃται, τοιόνδε βουλεύει; ἱμάτιον κατεσκεύασε μὴ ἔχον διεξόδους μήτε κεφαλῆς μήτε χειρῶν· ἐν ᾧ περιβαλοῦσα αὐτόν λελουμένον ἀπέκτεινε. Schol. Homer. in Iliad. 1. κατὰ δὲ τοὺς τραγικούς αὕτη ἡ Κλυταιμνήστρα ἀνεῖλεν αὐτόν χιτῶνι μὴ ἔχοντι ἔνδυσι τραχήλου. Tragicos, imo nostrum, secutus Lycophron:

ὁ μὲν γὰρ ἀμφὶ χύτλα τὰς δυσεξόδους
Ζητῶν κελεύδους ἀχενιστῆρος βρόχου
Ἐν ἀμφίβληστρῷ συντεταργανωμένος
Τυφλαῖς ματεύσει χερσὶ κροσσωτοῦς ῥαφῆς·
Θερμὴν δ' ὑπαὶ λουτρῶνος ἀρνεύων στέγγυ

Τιβῆνα καὶ κύπελλον ἐγκάρῳ ἔανει,

Τυπείς σκεπάρῳ κόγχον εὐδήκτω μέσον.

Lycophr. Cassandr. v. 1099 sqq. Stanl.

v. 1387 sq. τοῦ — χάριν.] poëtica descriptio est mortiferi vulneris, quo quia augetur Plutonis regnum, ideo ei optabile dicitur. Acerbo autem sarcasmo alludit Clytaemnestra ad tertium illud poculum, quod Διὶ Σωτηρι offerri solebat, τέλειον quoque dictum, cf. Suid. in v. Τρίτου κρατῆρος.

v. 1389 sqq. οὕτω — λοχεύμασιν.] Atque ita quidem cadens animam ille effiat, et celeri caede effusum sanguinem ebulliens atra me cruenti roris gutta respergit, haud minus ea re gaudentem, quam Jovis pluvia terram, cum satis calycum partitudo appetit, i. e., cum herbae in eo sunt, ut flores aperiunt. (Germ. Wenn die Knospen beginnen, aufzubrechen.) Fortasse tamen Aeschylus scripserat:

ἢ Διὸς νότῳ

Γὰν εὐσπόρητον, κάλυκος ἐν λοχεύμασιν.

v. 1394 sq. ὡς — ἐπεύχομαι.] Quae cum ita sint, o vos, Argivorum, qui adestis, principes, gaudete, si placet, ego vero facto glorior, s. exulto. Stanleyus notat, πρέσβος Ἀργείων τόδε posse etiam de Agamemnone exponi, hoc sensu: valeat, si valere potest, ego quidem ut valeat opto, coll. Perf. 625., ubi Atossa πρέσβος Πέρσαις dicitur. Veruntamen haec ab ordine verborum longius absunt. Et jam supra verbis his Chorum allocuta erat regina.

v. 1396 sqq. εἰ — μολών.] „Verte: Et si adesset rerum convenientium copia, adeo ut diis super mortuo libare possimus; hoc etiam juste fieret. Optimo quippe jure cum tantorum cratera in aedibus malorum exsecrandorum impleset, ipse reversus ebibit. Ad πρεπόντων subauditur ἀφθονία, παρυσία, vel simile quiddam. Mos scilicet obtinebat apud veteres Graecos post suos fugatosque hostes liberationis ac victoriae gratias effusis libationibus diis libe-

berationis ac victoriae gratias effusis libationibus diis liberatoribus pendendi. Cf. Homer. Iliad. Z. 527 sqq. Ad hunc igitur morem, caeso Agamemnone, respicit Clytaemnestra." *Heath*. Melius tamen videtur sic interpretari: *Ac si moris esset super mortuo libare, hoc sane jure hic fieret.* τὰδ' ἂν δικάϊως ᾗν, pro τὸδ' ἂν δ. ᾗν, plur. pro sing., ut hoc rescribi, quod *Heathio* placebat, minime necesse sit.

v. 1397. ὑπερδίκως, si cum πλήσας junxeris, significabit: *ultra jus et fas*; si cum ἐκπίνει; notabit: *summo jure*; quod h. l. aptius videtur.

v. 1398 sq. Κρατῆρα κακῶν ἀραίων πλήσας, vel unice ad Iphigeniae mactationem refertur, vel simul ad priora domus Pelopidarum piacula, velut ad coenam Thyestean respicitur; cf. v. 1417 sqq.

v. 1400 sq. θαυμάζομεν — λόγον] *Miramur te ob linguae tuae audaciam et procacitatem, ut quae talia adversus maritum jactare non erubescis.*

v. 1402 sq. πειρᾶσθε — ἔχει.] *Vos me tanquam imprudentem et ignaram mulierem tentatis. Ego vero intrepido animo, vobiscum, qui me nostis, loquor. Vos seu me laudare, seu vituperare velitis, mea nihil refert. Hicce est Agamemnon, maritus meus, hac ipsa dextra occisus. Opus probae artificis! Et ita quidem haec se habent!*

v. 1407. ἔργου δικαίας τέκτονος] *Non justitiam his verbis, sed calliditatem et sollertiam facinoris praedicat.*

v. 1408 sqq. τί — ἀστοῖς.] *Ecquod tandem malum venenum, o mulier, vel esculentum terra nutritum, vel potentulum crispo maris ex aequore ortum gustasti, ut hunc tibi furorem et populares diras contraheres.*

v. 1409. ἔδανόν] *Hesychius*: Ἐδανά, ἐδώδιμα, βρώσιμα. Ἐδανοῖς, βρωσίμοις Ἀσχυλος.

v. 1410. θύος vulgo interpretantur sacrificium, s. hostiam; ut ἐπέθου θύος sit i. q. *qua hostiam parasti*, vel ut
Aber-

Abreschius exp. *imposuisti* sc. *altari*. At vero tum activum verbi ἐπιτίθειμι requireretur: et quae antecedunt, satis produnt θυός h. l. de furore accipiendum esse.

v. 1411. ἀπέδικες, ἀπέταμες, *prostravisti, jugulasti*, scil. *maritum*; metaphoris a pecudum mactatione petitis. Sic infra v. 1553. κάππεσε, κάτθανε.

v. 1412. ἀπολις — ἀστοῖς.] *Urbe igitur ejicicris, et ingens te odium civium prosequetur.*

v. 1413 [99. νῦν μὲν — τραχὺς εἶ.] *Tu quidem mihi jam exilium ab urbe decernis, odiumque civium popularesque diras denuntias; nihil interim hunc virum accusans, qui nihili aestimans vitam filiae, tanquam si de pecoris morte ageretur, cum magna in lanigeris gregibus ovium multitudo esset, suam ipsius natam, carissimum mihi partum, sacrificavit, hoc tanquam incantamento ventos Theïcios placaturus. Nonne hunc te virum ex hac terra expellere oportebat, ad expianda et punienda ejus piacula? Nunc postquam meum facinus audisti, severum agis judicem.*

v. 1416. ὅς — μόρον] *Constructio haec est: ὅς οὐ προτιμῶν μόρον, scil. θυγατρὸς, ὡς περὶ βοτοῦ.*

v. 1422 [9].

— — — λέγω δέ σοι,

Τοιαῦτ' ἀπειλεῖν, ὡς παρεσκευασμένη

Σ' ἐκ τῶν ὁμοίων χειρὶ νικήσαντ' ἐμοῦ

Ἄρχειν.

Vulg. *παρασκευασμένης ἐκ τῶν ὁμοίων*. Levissima autem duarum literarum distractione multo rotundior efficitur cursus verborum. *Dico autem tibi, i. e., volo tibi persuadeas, te talia cum minaris sic mihi minari, ut parata sim, et expectem, te si similiter manu viceris, mihi imperaturum: sin autem contraria perfecerit deus, ut vos a me vincamini, sero tandem damno edoctus sapere teque continere disces.* Ceterum vulgatam lectionem ejusque constructionem supplendis ellipsis ita sublevat Abreschius: λέγω δέ σοι, τοιαῦτά σε ἀπειλεῖν ἐμοὶ νικήσαντα χειρὶ ἐκ τῶν ὁμοίων

ὁμοίων (ἐμέ, ὡς ἐγὼ ἐνίκησα τὸν πόσιν μου), ὡς παρεσκευασμένης σε ἄρχειν ἐμοῦ. Quae quidem ratio sane non displicet; nisi quod illa νικήσχυτα — ὁμοίων multo melius post ὡς παρεσκευασμένης σε ἄρχειν ἐμοῦ collocantur.

v. 1427 sq. μεγαλόμητις — ἔλακες] *Animo elato es, altioris quam pro muliebri natura spiritus, et superba locuta.*

v. 1428. ὡςπερ] Haec particula perspicue prodit in τύχη latere vocabulum, quod metaphoram contineat. Ac mihi quidem, quo magis cogito, eo verius videtur Φονολιβεῖ τεύχει. Nota jam olim fuit illa superstitio, ut, qui humanum sanguinem bibissent, eos furiosa quadam audacia incendi crederent. Φονολιβὲς τεύχος est *patera vel poculum sanguine redundans*. Φόνος ταύρειος script. adv. Theb. v. 44. erat *taurinus sanguis*. ὡςπερ αὖν Φονολιβεῖ τεύχει Φεῖν ἐπιμαίνεται, Germanice sic vertas: *Du rahest nicht anders, als ob du dich in einem Blutbecher berauscht hättest.*

v. 1429. ἐπ' ὀμμάτων non est *in oculis*, ut Lat. in *sp. reddidit*, sed *super oculis*, i. e., *in fronte*. Chorus, *At illa, inquit, sanguinis gutta super oculis tuis, qua te respersam e mariti caede gloriabaris, cf. v. 1401.) haud inulta manet.*

v. 1430 sq. ἔτι — τίσαι.] *Quin potius te olim oportet ab amicis desertam plagam plaga, i. e., mariti tui caedem propria caede, luere.*

v. 1432 sq. καὶ — θεῶσους.] *Quin tu vicissim audi sanctissimum hocce meum iuramentum: Per Justitiam, filiae meae vindicem, per Aten, et Furiam, quibus ego hunc virum meum mactavi, nunquam verbor, ne mihi unquam ingredientum sit Timoris templum, quousque in foco meo ignem accenderit Aegisthus, sicut antea mihi benevolus. Hic enim fiduciae meae haud exiguus est clypeus.*

v. 1435. Φόβου] Hujus lectionis veritatem praeter contextum illud quoque confirmat, quod jam apud Homerum Φόβος ac Δεῖμος in Martis filiis numerantur. Ei igitur templum tribui consentaneum est. Φόβου μέλαθρον ἔμπατεῖν poëtice pro *timere*.

v. 1439. γυναικὸς τῆςδε λυμαντήριος, *mulieris illius Cassandrae scil. corruptor*.

v. 1440. χρυσηῶν μείλιγμα] Amare marito Chryseidis amores exprobrat; de quibus jam olim audiverat.

v. 1444. ἰστοτριβῆς ita defenditur ab Heathio, ut pro nautico convicio habeatur, q. d. ἡ πρὸς τὸν ἰστὸν τριβομένη. At convicia prorsus, si quid video, ab hujus orationis dignitate abhorrent. Nihil aliud quam consuetudo cum Agamemnone Cassandrae probro datur; adeoque ναυτιλῶν σελημάτων ἰστοτριβῆς unice verum existimo, quod *itineris maritimi sociam* designat.

ἄτιμα — ἐπραξάντων] Bene Heathius: *Poena vero eorum facinoribus haud defuit; s. impunia vero facinora haud tulerunt*.

v. 1445. οὕτως] scil. ἔπραξε, *ita, ut dixi, poenas luit*.

v. 1447 [q. κεῖται — χλιδῆς.] Heathius hoc modo explicat: *Jacet hujus amasia; mihi vero superinduxit cupidias clam sibi paratas praeter delicias meas, id est, quamquam adhuc forma integra et praestanti gaudeam*. Verum Clytaemnestra his verbis eam non amplius accusat pellicatus nomine, quod jam antea fecerat; sed potius se de pellice triumphasse, eamque interfecisse gloriatur. Quamobrem ἐπήγαγεν cum κεῖται continuandum censeo: *Jacet hujus amasia, et morte sua, lecto meo, i. e., consuetudini cum Aegistho, cumulum voluptatis addidit*. Nisi autem velimus, παροψώνημα duplicem genitivum regere, εὐνῆς et τῆς ἐμῆς χλιδῆς, utique cum Pauwio εὐνῆ reponere praestat. Haud scio tamen, an, si εὐνῆ legamus, paulo aliter

aliter accipere Clytaemnestrae sententiam magis conveniat. Nimirum quia κείται de mortua dicitur, εὐχῆ similiter de mortuae conditione dici possit; hoc sensu *Jacet hujus amasia, mihiq̄ morte sua cumulum voluptatis meae attulit.* (Εὐχὴν olim εὐφύαως de sepulcro usurpatam fuisse, testis est Eustathius ad Iliad. B. v. 783. p. 261. ed. Bas. Eodem modo infra post κείσαι sequitur κοίτη v. 1505.) Sic certe minus impudenter loqueretur adultera, nec tam aperte turpia illa et impermissa gaudia, quae cum Aegistho captabat, fateretur.

v. 1449 sqq. Φεῦ — βίον.] *Utinam eheu Parca quaedam celeriter, nec dolores multos afferens, nec diu nos lecto affigens veniat aeternum nobis somnum allatura, postquam occidit custos, i. e. rex, mitissimus, qui multa bello passus est propter mulierem (Helenam) et jam mulieris manu (Clytaemnestrae) vitam perdidit.*

v. 1456 sqq. ἰὼ — οἰζύς.] *Nemo interpretum veram hujus carminis mentem perspexit. Heu iniquam Helenam, i. e., perfidam, adulteram, matrimonii jus violentem, una quae multas, admodum multas ante Trojam animas perdidisti, nunc vero jam nobilem et claram (Agamemnonis animam) ob inexpiabilem sanguinem (scil. mactatae Iphigeniae, cujus caede, absque te fuisset, pater omnino supersedisset,) deflorasti (h. e., caedi uxoris filiam ulciscantis objecisti). Sane tum (cum Iphigeniae sacrificium parabatur) Eris (rixa inter Agamemnonem et Clytaemnestram) in domibus erat domitrix viri calamitas, (nempe quia ex ista rixa ortum est implacabile Clytaemnestrae odium, quod nunc tandem Agamemnonem vita privavit). Veritatem hujus interpretationis, ut de proximo verborum contextu nihil dicam, optime adstruunt illa, quae supra in Calchantis vaticinio dicta audivimus v. 1511 sqq.:*

Ἰγῖον δὲ καλέω Παιῶνα

Μὴ τινος ἀντιπνόους

(U) 2

Δα.

Δαναοῖς χρονίᾳς ἔχενηΐδας
 Ἄπλοῖας τεύξῃ
 Σπενδομένα θυσίαν
 Ἐτέραν, ἄνομόν τιν', ἄδαιτον
 Νεικέων τέκτονα σύμ-
 φυτον, οὐ δεισήνορα, Μίμνει
 Γὰρ Φοβερά παλίνορσος οἰκονόμος δολία
 Μνάμων μῆνις τεκνύποινος.

v. 1463 sq. μηδέν — ἔπραξεν.] *Noli hisce rebus afflictus mortis fatum tibi optare (cf. v. 1450.), neque iram in Helenam converte, ac si illa virorum perditrix, una multorum Graecorum animas perdidit, eoque dolorem, calamitatem, haud superabilem effecerit.*

v. 1468. ἀξίστατον ἄλγος, *dolorem, qui haud facile sisti potest, insanabile malum.*

v. 1469 sq. διΦυεῖσι Τανταλίδαισι rectius de Atreo et Thyesta, quam de Agamemnone et Menelao accipias. Semper enim Choro obversantur illorum piacula, quae etiam in posteris puniuntur.

v. 1471 sq. κράτος — κρατύεις.] Heathius interpr. *Victoria quidem mulierum opera (Helenae et Clytaemnestrae) pari ambarum animo reportata, quae cor mihi mordet, potiris.* Ego vero de sola Clytaemnestra hic loqui Chorum arbitror, ἐκ γυναικῶν posito pro ἐκ γυναικός. *Adeo tu mulieri victoriam praebes, aequam ejus ferociae, quae quidem victoria mihi animum mordet ac lacerat.* κράτος est felix facinorum Clytaemnestrae successus, et quod inde oriebatur muliebri imperium. καρδιόδηκτον, quod Abreschio placebat, nos quoque probamus, ἰ. q. καρδιαλγές.

v. 1473. ἐπὶ δὲ σώματος] Nempe Agamemnonis cadaver, cum v. 1415. pronuntiaretur, in scenam illatum erat, super quo Clytaemnestra stabat exultans. Itaque concinnius est σταθεῖσ' legere, ut supra in V. L. diximus. *Super cadavere autem illa instar infesti corvi stans praeter fas,*

fas, etiam hymnæum se cantaturam ob caedem, gloriatur. Succurrit nimirum Choro illud Clytaemnestrae dictum:
v. 1404 sq.

Ὡς ὡδ' ἐχόντων πρέσβος Ἀργείων τόδε
Χαίροιτ' ἄν, εἰ χαίροιτ', ἐγὼ δ' ἐπεύχομαι.

Egregie autem scelestissima mulier comparatur cum corvis; hi enim saepe dum cadaveribus pascuntur, alis clangunt, et rauca voce crocitant.

v. 1476 [sq. νῦν ἰχώρ.] *Nunc tandem correxisti oris sententiam, rectius quam antea locutus es, ingentem illum et immanem hujus gentis genium (nempe ἀλάστορα, s. malum genium) incusando. Eo enim auctore fit, ut sanguinem lambendi dira libido in visceribus eorum, qui ex hac gente orti sunt, s. posterorum Tantali, alatur, ita ut priusquam antiquus dolor cessaverit, novus cruor manet. Pessime Heathius ἐκ τοῦ quasi de tempore, et νεῖρη de Genio dictum sumsit, hoc modo interpretatus: Ex illo enim tempore, quo cupido sanguinem lambendi in visceribus genii illius alitur, priusquam cessarit vetus calamitas, novus de novo profunditur sanguis.*

v. 1482 [sq. Ἦ — ἐστίν;] *Sane magnum hisce acerbis genium et graviter iratum commemoras. Heu funestam commemorationem perniciosae et insatiabilis calamitatis, a Jove proli dolor paratae, horum omnium auctore, omnium effectore! Quid enim mortalibus absque Jove peragitur? Quid horum accidit, quod non sit a Deo perfectum?*

v. 1483. αἰνεῖς noli cum Heathio exponere: esse as-sentiris; nihil aliud est, quam narras, commemoras.

v. 1490 [sq. ἰὼ — βελέμνω] *Hei hei, rex rex, quomodo te defleam? Quid tandem amico ex animo dicam? Jaces in isto aranae texto, a nefanda muliere sic veste captus, quemadmodum aranea bestiolam cassibus suis irretire solet, impie caede animam exspirans. Heu quam ignobiliter jaces, insidiosa clade peremptus, manus ancipiti telo!*

ἀνελεύθερος κοίτα est mors, quae indigna est heroë et rege, quippe qui non in acie ceciderit, sed clandestinis mulieris dolis interemptus sit. Magnum est hujus apostrophes pondus; magna quoque cum gravitate paulo post repetitur.

v. 1495. κοίταν ex antecedente κείσαι explicandum est, non de vase balneario, ut Heathius opinatur, intelligendum.

v. 1498 [sq. ἀρχεῖς — ἐπιθύσας.] Recte tu quidem hoc meum opus esse dicis. Noli vero addere, me Agamemnonis conjugem esse. Sed mortui hujus uxori asfimitatus vetus ille acerbusque Alastor Atrei, qui diro convivio fratrem exceperat, hunc punivit, adultumque virum adolescentulis illis Thyestae filiis ab Atreo mactatis immolavit.

v. 1506 [sq. ὡς — παρῆξει.] Te quidem ab hujus caedis culpa immunem esse quis affirmare audeat? Ubi, ubi, scilicet reperitur, qui talia dicere audeat? Fieri tamen potuit, ut daemon aliquis paternorum scelerum vindex te adjuverit. Mutuis autem consanguineorum cruentis caedibus ater, h. e., horribilis, Mars adigitur ad caedem caede ulciscendam; donec eo processerit, ut vel illi puerorum epuloni Thyestae terroris frigus incutiat. — Ceterum recte Heathius intellexit in verbis ὄποι καὶ προβαίνων Chorum quasi vatem Orestis matricidium praesagire. Gravis inest sensus, vindictam hanc adeo horribilem esse, ut ipsius Thyestae, qui eam optare deberet, animum horrorem esset perstrictura.

v. 1522 [sq. οὐκ — ἤρξεν.] Haud indignam huic mortem censeo contigisse. Nonne enim ille ipse insidiosam Aten aedibus inunxit, Iphigenia per fraudem mihi erepta et ad mortem detrusa? Enim vero cum ille progeniem meam ex eo susceptam, multum defletam Iphigeniam, indignis modis affecerit, digna perpeffus profecto non habet, quod apud inferos gloriatur, h. e., magna se injuria affectum queratur,

tur, cum potius ferro necatus hoc mortis genere poenas facinorum luerit, quae prior perpetraverat.

v. 1524. δολίαν ἄτην h. l. potius proprium Ates, quam appellativum nomen esse videtur. Sensus quidem, utrumvis eligas, idem est; sed si proprium nomen sit, elegantiozem habet e translatione elocutionem.

v. 1532. εὐπάλαμνος μέριμνα, agilis cura, h. e., intentissima. Hoc nimirum innuunt senes, se frustra, quamvis omnem curam cogitationemque intendant, praesidium quaerere, quo intereuntis Atridarum domus ruina sulciri possit.

v. 1534 sq. δέδοικα — λήγει.] *Ac jam vereor imbris cruenti domum evertentis sonitum; guttatim enim sanguine pluere desiit.* ὄμβρου κτύπον δομοσφαλῆ τὸν αἵματηρὸν, pro ὄμβρου κτύπον δομοσφαλοῦς τοῦ αἵματηροῦ. Caedium in hac familia multitudinem in dies augescentem cum sanguinis pluvia comparat, quae primum guttatim labitur, deinde in imbrem versa quasi continuum sanguinis torrentem maximo cum sonitu effundit.

v. 1536 sq. Pulcherrima, si recte intelligatur, allegoria: *Fatum s. Parca vindictam jam adversus aliud crimen aliis cotibus acuit*, h. e., novo Clytaemnestrae facinori novus jam ultor paratur. Δίκη cum ferro, quod acuitur, Orestes autem cum cote, qua ferrum acutum redditur, comparatur; quia μοῖρα eum tanquam vindictae instrumentum adhibitura erat.

v. 1538 sqq. ἰὼ — πονήσει;] *Utinam o terra me in sinum tuum, recepisses, antequam istum argentei hujus alvei cubile occupantem viderem? Quis cum sepeliet? quis lesso prosequetur! An tu, quae tuum ipsius maritum occidisti, hoc facere sustinebis, ut animam ejus lugeas, adeoque pro ingenti scelere ingrati gratiam, quod minime fas est, retribuas? Quis denique divo huic viro sepulcrum elogium cum lacrymis pronuntians sincero animo pangeat?*

δροίτη, non *loculus*, sed *alveus balneatorius*, super quo mactatus erat Agamemnon, et in quo cadaver ejus jacebat. Hoc aptius est, quam si de *loculo* exponatur.

v. 1545 sq. ἄχαριν χόριν] cf. Choëph. v. 40 sqq.

v. 1555. κλαυθμὸς τῶν ἐξ οἴκων, i. q. κλαυθμοὶ οἰκέων; *domesticorum* s. *familiae fletus*.

v. 1556. ἀλλ' Ἰφιγένεια] *acerbissimus in maritum sarcasmus*.

v. 1558 sq. ὠκύπορον πόρθμευμ' ἀχέων, *descriptio Acherontis, habita simul nominis ratione, quod significare volunt, i. q. ὁ τὰ ἄχέα ῥέων*, cf. *Etym. M. h. v.* et *Eust. ad Iliad p. 157.* Apollodor. in fragm. ap. Stob. (p. 1047. eoit. Heurnii) ἐκ τῶν γὰρ τοιοῦτων ὀρμώμενοι πιθανῶν καὶ τοὺς ἐν ἄδου νομιζομένους ποταμοὺς κατωνομάκασιν. Ἀχέροντα μὲν διὰ τὰ ἄχη. ὡς καὶ Μελαμπιπίδης ἐν Περσεφόνῃ· καλεῖται ἐξ ἐν κόλποισι γαίης ἀχέεσσι προρῥέων (sic optime Heurnius em. vulg. προχέων.) Ἀχέρων. Ἐτι καὶ Δικύμνιός φησι·

μυρίας παγαῖς δακρῶν ἀχέων τε βρύει.

Καὶ πάλιν·

Ἀχέρων ἄχεα πορθμεύει βροτῶσιν.

v. 1560. περὶ χεῖρα βαλοῦσα] *tineli pro περιβαλοῦσα χεῖρα*.

v. 1561 sqq. ὄνειδος — ἔρξαντα.] *Hoc est probrum scil. in Agamemnonem reponitur a Clytaemnestra, pro illo quod nos (scil. v. 1542 sqq.) in eam conjeceramus; s. tantum abest, ut regina exprobratione nostra moveatur, ut potius aliud probrum reponat. Difficilia vero haec sunt iudicatu, quorsum evasura sint. Auferentem (Iphigeniae interfectorem, Agamemnonein) aufert (Clytaemnestra et Aegisthus), poenam vero luit idem, qui interfecerat, scil. regem. Semper autem, dum Jovis imperium manebit, lex quoque illa manebit, ut, qui fecit, patiatur; h. e., ut, per quod quis peccavit, eodem et puniatur.*

v. 1565.

v. 1565 sq. Θέσμιον — δόμων;] Hoc de Oreste, quem Clytaemnestra quasi relegaverat, intelligi volunt senes, sed ambigue tamen loquuntur; ut etiam ad Iphigeniam quodammodo trahi possit. Atque sic regina videtur verba accipere.

v. 1567. κεκόλληται γένος προςάψαι.] Heathius intp. *Animis nostris fixum et ratum sedet, quasi glutine junctum Atridarum stirpi adhaerere; quae sententia magnopere vereor ne hic profus aliena sit. Levi correctione opus esse nobis videtur:*

κεκόλληται γένους προςάψει.

Quis legitimam, inquit Chorus, sobolem domo exturbet? *Agglutinatur enim communi generis vel sanguinis vinculo!*

v. 1568 sq. ἐς — χρησμός.] *In hunc maritum meum vere cecidit oraculum.* Calchantis nimirum illud supra memoratum v. 155 sqq. Si lectionem χρησμόν servandam putas, necessario ἐνέβης legendum est, hoc sensu: *In hanc vere incidisti sententiam.* Sed illa explicatio multo convenientior, quia Clytaemnestra, quae Chorus proxime dixerat, non de Oreste patris caedem exacturo, sed de Agamemnone ob Iphigeniae caedem punito intelligebat.

v. 1569 sqq. ἐγὼ — ἀνθένταισιν.] *Ego vera jam, genio Plifthenidarum juramento pollicita, haec ferre volo, quamvis difficilia toleratu sint, modo is jam discedat ex his aedibus et aliam potius familiam mutuis propinquorum caedibus atterat.* τὰδε μὲν στέργειν referendam ad Chori contumelias et convicia, quae in reginam licentiosissime conjecerat. Haec se negat ulturam, sed patienter potius laturam esse, ne plus etiam forte sanguinis profundatur. Quam verborum interpretationem liquido confirmant ea, quae infra dicuntur a Clytaemnestra v. 1655 sqq. Sed in alia omnia Heathius abit; qui primum ἐνέβης — χρησμόν legendum censet, deinde hanc affert interpretatio-

nem. „Injecta scilicet, inquit, a Choro successione mentione, quae ad Orestem jure pertinebat, hanc statim arripit occasionem Clytaemnestra, conditionem proponendi, qua rata habita omnia denuo conciliari, et sibi Aegisthoque facinoris peracti impunitatem praestari posse sperabat. Profitetur igitur, juramento etiam interposito, se in hac decisione Chori de regni successione, quamquam non admodum, ut fatetur, grata, acquieturam, et propriis facultatibus quamquam oppido modicis fore contentam, modo Genius ille sinister Plisthenidarum familiae infensus aedibus tandem exturbetur, neque in posterum superstites mutuis inter se caedibus committere permittatur; id est, ea lege, ut sceleris, quo se modo contaminaverat, concedatur impunitas, et omnia praeterita sub oblivione perpetua sepeliantur.” Verum haec explicatio prorsus discrepat ab iis, quae in fine hujus fabulae ab ipsa Clytaemnestra dicuntur; quae tantum abest ut Orestis regnum concedere velit, ut potius se cum Aegistho Argivis imperatorem denuntiet. v. ult. Neque vero, quod Heathius fingit, vel verbo sibi impunitatem sceleris paciscitur; utpote quae sibi jure Agamemnonem occidisse videatur, adeoque poenas ne metuebat quidem.

v. 1575 [99. κτεάνων — ἀφελούση.] *Bonorum vero etiamsi vel parvam portionem possideam, omnia mihi tamen sufficient, quantacunque sint, modo mihi contigerit insanias mutuarum caedium aedibus expellere.* In his Clytaemnestra nihil aliud profitetur, nisi seriam animi voluntatem, qua ut in posterum Pelopidarum domus tranquilla sit, et ab ejusmodi calamitatibus immunis, precatur. Quam quidem tranquillitatem se vel cum aliqua bonorum jactura redimere velle ostendit. Non autem ideo se Orestis imperium cedere velle pollicetur, quod frustra Heathius ex hac sermonis clausula elicere conatur.

tur. Quod reliquum est, haud scio, an pro κτεάνων τε melius legatur: κτεάνων δέ.

IN SCENAM ULTIMAM.

v. 1578 — ult.

Venit Aegisthus, super Agamemnonis caede exultans, et piacula, quarum ille ultionem expertus sit, enarrans.

v. 1580. γῆς ἄχη esset terrae calamitates. Sed Aegisthi animo obversabantur Atrei piacula, ἄγη, quae nunc jam a diis respici dicit.

v. 1581. ὑφαντοῖς πέπλοις Ἐρινύων, veste illa qua irretitus erat Agamemnon. Cf. v. 1393. 1123.

v. 1583. χειρὸς πατρῴας ἐκτινόντα μηχανάς, cum poenas dederit pro scelestissimo patris Atrei facinore, qui fratri Thyestae liberos comedendos praebuerat, ut ipse mox narraturus est.

v. 1586. ἀμφίλεκτος ὢν κρᾶται. Aliter atque alii posita Thyestis Atreique fabulam informat. Fingit enim disensum inter utrumque fratrem de imperio, quemadmodum inter Eteoclem et Polynicem, fuisse, deinde Thyestem, ab Atreo in exilium actum, paulo post rediisse et salutis causa ad aram confugisse. Tum Atreum eum horrendis illis et sceleratis epulis excepisse. Verum senior fabula, quam Seneca quoque in Thyeste sequitur, Atreum ac Thyestem alternis annis regnandi vices pepigisse tradit. Thyestem vero ab Aërope fratris uxore, quam in adulterium pellexerit, adjutam, aurei velleris arietem, cujus possessori regnum satis destinatum erat, abstulisse, tum in exilium abiisse, pau-

Io post ab Atreo per speciem reconciliatae voluntatis revocatum.

v. 1588. καὶ προστρόπαιος ἐστίας μολῶν πάλιν] Nempe Thyestes, ex Aeschyli quidem narratione, sponte redire ausus ad aram supplex confugit, idque ei saluti fuit. Nisi enim hoc modo sibi prospexisset, sanguine suo patrum solum cruentasset, a fratre scilicet occisus. Itaque προστρόπαιος ἐστίας μολῶν πάλιν non tantum significat *supplex domum rediens*, sed ita domum reversus, ut statim supplex ad aram domesticam confugeret; et in his quidem verbis, προστρόπαιος ἐστίας, causa latet, cur μοῖραν εὕρετ' ἀσφαλῆ.

v. 1590 sqq. Non vereor, ne quis nimis audacter in his versiculis quaedam a me deleta esse criminetur. Certe quae expunxi, ab Aeschylo profecta esse nemo mihi persuadere poterit. Nonne enim πατρῶων πέδον v. 1590. satis insignitum erat, nisi v. 1591. adderetur αὐτοῦ? Sed glossemati hoc simillimum est. Quis esset Agamemnonis pater, jam paulo ante dictum erat v. 1584. Cur hic iterum post τοῦδε δῦσθεος πατῆρ putide repeteretur nomen Ἀτρεὺς? Nempe scholiastae diligentiam agnoscimus. προθύμως μᾶλλον ἢ Φίλως Aeschylus h. l. dixerit? cum statim de inactatis Thyestiae liberis mentio injiciatur! Mihi potius, haec ex glossa vocabuli εὐθύμως irreplisse videntur. Hoc scholiastes aliquis exponere aggressus, adscripserat: προθύμως μᾶλλον ἢ Φίλως. Sensus autem ejectis illis plenissimus: *Impius vero hujusce pater patri meo, simulans se diem festum visceratione hilariter celebraturum, xeniorum s. donorum hospitalium loco carnes filiorum ejus ei comedendas apposuit.*

v. 1595. χερῶν ἄκρους κτένας periphrasis est manuum. Manus enim et pedes puerorum, quibus humanae carnes agnosci potuissent, Atreus iis, qui superiori mensae lateri viritim assidebant, h. e., Thyestae ejusque comitibus,

tibus tantisper abscondebatur, donec se carnibus ingurgitassent. cf. Herod. I. 119.

v. 1596. ἀσήμε δ' αὐτῶν, carniū partes, quae internosci haud facile poterant, cujus generis essent, in quibus certe humanas esse nulla suboriri poterat suspicio.

v. 1597. ἔσθει βορᾶν — γένει] *Atque sic devoravit Thyestes filiorum carnes, cibum Atrēi generi ut vides exitialem.* Sed confer, si placet, Senecam, Thyest. v. 971 — 1069: Senties, quantum intersit inter Aeschylum et Senecam. h. e., inter sobrium sapientemque poetam et inter tumidum ac φορτικόν.

v. 1598. κἄπειτ' — κατάσιον] *Deinde vero, postquam immane fratris ac sceleratissimum facinus cognovit.* Proferebat enim Atrēus puerorum capita et extremos artus. Sic Thyestes apud Senecam: v. 1037 sqq.

quas miser voces dabo

Questusque quos? quae verba sufficient mihi?

Abscissa cerno capita, et avulsas manus

Et rupta fractis cruribus vestigia.

v. 1599. Incredible est, quam paucis verbis hic quam multa dicantur: *suspiravit, recidit, carnes, quas comederat, evomuit.* Tribus verbis pinguntur atrocissimus dolor, terror exanimans paene, nausea, qualis ex cognito humanarum carniū esu consequi debebat. Equidem uno hoc versiculo multo magis afficior, quam tota illa Senecae, quam supra memoravi, scena.

v. 1600. Πελοπίδαις] *Excessum intelligis doloris, quo permotus Thyestes non Atridas solum, sed universum Pelopis domum, adeoque se ipsum quoque suamque progeniem execratur.*

v. 1601. λάκτισμα δείπνου pertinet ad contemptam et violatam immani crimine convivii sanctitatem. Sic Lycophron de Paride jus hospitii violante v. 137.

Ἐτλης θεῶν ἀλοιτὸς ἐκβῆναι δίκην
λάξας τράπεζαν.

v. 1602. οὕτως — γένος] Vulgata οὕτως ὀλέσθη sine dubio corrupta est. Nondum enim Plifthenis genus perierat. Heathii vero correctionem οὕτως ὀλέσθω aliis quibusdam incommodis premi, jam supra monuimus. Itaque ὀλέσθαι corrigendum erat hoc sensu: *ut sic omne Plifthenidarum genus periret.* Nisi forte totus hic versiculus interpolatori tribuendus est. Satis enim erat, quod v. 1600. universe dictum erat: μόνον δ' ἄφερτον Πελοπίδαις ἐπέυχεται.

v. 1606 sq. τρίτον — σπαργάνοις] Quia Atreus perpetrato illo scelere decimum tertium Thyestae filium, infantem adhuc, una cum misero patre expulerit, id eo se jure hanc Atrei filio caedem machinatum esse declarat.

v. 1609 sq. καὶ — δυσβουλίας.] Et quamvis extradomum essem, tamen in perimendo Agamemnone haud otiosa fuit opera mea, quippe qui omnem perniciosi consilii rationem a me inventam Clytaemnestrae subderim.

v. 1612. δίκης ἐν ἔρκεσιν.] Iterum tangi videtur vestis illa regi perniciofa. cf. v. 1591.

v. 1616. Lapidationis poena denuntiatur Aegistho a populi concilio ei infligenda.

v. 1617. *Mirror, inquit Aegisthus, te, qui inferiori remo affideas, talia tam licentiose adversus eos vociferari, qui in transtro sedentes rerum potiuntur.* Metaphoram sumit a triplici remigum ordine. Vilioris ordi-

dinis homines, plebejos, cum θαλαμίταις, qui infimi remigabant, ἐν θαλάμαις; optimates autem s. principes cum ζυγίταις, qui illis quidem superiores in medio ordine s. ἐν ζυγοῖς remigabant, comparat. κρατούντων δορῶς, vel qui *hasta*, h. e., potestate bellica, armis, potiuntur, vel qui *navem regunt*, ita ut δορῶς pro *nave* dictum sit, quod Stanlejo placet. Prius tamen nobis magis probatur.

v. 1619 [sq. γνώσει — εἰρημένον.] Latinus interpret vertit: *Scies senex cum sis, quod admoneri grave adultae aetatis viro, cum, ut modeste te geras, ante dictum sit.* Parum apte, si quid video. Sensus potius hic est: *Profecto vos ut senes sentietis, quam vere dicatur homini ejus aetatis difficilimum esse sapere discere, nisi scilicet juvenis didicerit.*

v. 1621 [sqq. Attamen vel senectutem alias parum docilem vincula et fames optime docere possint, verissimae mentis medicae. καὶ τὸ γῆρας accusativus est, non, ut lat. interpret accepit, nominativus. Constructionem recte explicavit Abreschius: δεσμὸς δὲ αἱ τε νῆστιδες δύαι ἰατρομάντιες Φρενῶν ἐξοχώταται εἰσι καὶ τὸ γῆρας διδάσκειν, Φρενῶν ἰατρομάντιες.

v. 1623. *Haec cum videas, nonne vides? scil. quid tibi profit.*

v. 1625 [sqq. γύναι — μόρον;] *O mulier tune hujus ex bello modo redeuntis conjux domum servans, polluto interim viri toro, viro inquam imperatori ausa es hanc caedem decernere?*

v. 1628 [sqq. καὶ ταῦτα — Φανῆ.] *Haec quoque verba tibi causae malorum erunt. Lingua autem tua prorsus ab Orphei lingua discrepat; Ille enim cantu suo propter suavitatem omnia secum traxisse fertur; tu vero irritans nos stultis latratibus ad vincula traheris; cohibitus vero vinculis mansuetior fies.*

v. 1636. Ignaviam Chorus Aegistho exprobraverat, quod non suapte manu, sed Clytaemnestrae ministerio Agamemnonem occidisset. Respondet ille: *Nam doli quidem partes aperte mulieri conveniebant, melius quam mihi. Ego vero ut antiquus hostis suspectus eram.*

v. 1638 sqq. Pulcherrimus et a morum adumbratione et ab elocutione locus. *Ego vero hujus opibus usus, regere cives aggrediar; immorigerum vero et refractarium tanquam equum frenis asperum et pabulo nimio ferocientem, catenis vinciam; tum vero fames invisarum tenebrarum sociâ, inediae poena in carcere tenebricoso, mansuetum eum videbit; h. e., ut mansuescat, efficiet.*

v. 1643. Iterum Chorus Aegistho imbellis animi levitatem exprobrat, quod Agamemnonem ne sua quidem ipsius manu occidere ausus fuerit, ac deinde indignationis fervore eo procedit, ut disertis verbis Orestis reditum exoptet, cujus manu adulter cum adultera trucidetur.

v. 1649. Assentior fere Stanlejo personae nomina in sequentibus hoc modo permutanda esse censenti:

ΑΙΓΙΣΘΟΣ.

Ἄλλ' ἐπεὶ δοκεῖς τὰδ' ἔρδειν καὶ λέγειν, γνῶσει τάχα.

Εἶα δὴ, φίλοι λοχίται, τοῦργον οὐχ' ἐκάς τόδε.

Εἶα δὴ, ξίφος πρόκωπον πᾶς τις εὐτρεπιζέτω.

ΧΟΡΟΣ.

Ἄλλὰ κἀγὼ μὴν πρόκωπος οὐκ ἀναίνομαι θανεῖν.

ΑΙΓΙΣΘΟΣ.

Δεχομένοις λέγεις θανεῖν σε • τὴν τύχην δ' ἐρούμεθα.

Sic rotundius fit colloquium, et ob sequentem Clytaemnestrae sermonem aptius; quam Aegisthi potius quam Chori orationem interpellasse credibile est. Ac fortasse vulgata personarum distributio librario debetur, qui non intelligebat, quomodo Chorus κἀγὼ singulariter, Aegisthus vero δεχομένοις pluraliter de se dicere posset. Hanc rationem jam olim a nobis propositam nuper Bothius in textum constituendo secutus est. Vulgata tamen ratio hoc

ma-

maxime argumento confirmari videtur, quod Aegisthus, cum v. 1663. ait, senes licentiose loqui, δαίμονος πειρωμένους, respicere videtur ad illa verba τὴν τύχην δ' ἐρούμεθα, quae idcirco saltem rectius Choro tribuuntur.

v. 1652. πρόωπος ἰ. q. πρόωπον ξίφος ἔχων.

v. 1653. δεχομένοις λέγεις] *Accipimus omen, quod dicit te moriturum.*

τὴν τύχην ἐρούμεθα, *fortunam interrogemus, h. e. periculum faciamus; nec enim opus est, ut Cantero auctore reponamus αἰρούμεθα. Bothius rescripsit τὴν δίκην ἐξβύμεθα.*

v. 1655. τὰδ' ἐξχαῖσαι πολλὰ δύστηνον θέρους.] *Emendationis nostrae veritas asseritur loco simili Pers. §24. ὄθεν ἐχαῖ πάλγκλαυτον θέρους.*

v. 1657. δόμους πεπερωμένους, *ad proprias domos.*

v. 1658. εἴχοντε — ἐπερ.] *Tempori cedentes nos haec ita facere oportebat ut fecimus.*

v. 1662. μάταιων γλῶσσαν ὧδ' ἀπανθίσαι] *Quemadmodum vocabula ἀνθος et ἀνθεῖν saepe de multitudine dicuntur, ita etiam audacter et contumeliose dicta in procacium hominum linguis quasi ἀνθεῖν, efflorescere, videri possunt; ut, qui talia temere effutiunt, recte dicantur γλῶσσαν ἀπανθίζειν, linguae florem decerpere.*

v. 1668. Exfules spe pasci, (nunquam non scilicet se in patriam aliquando redituros esse sperantes,) paene in proverbium abierat. Hoc ergo utitur Aegisthus, ut Chorum Orestis reditum expectantem irrideat.

v. 1669. ἐπεὶ πάρα, *quoniam licet; nempe ut nunc sunt tempora.*

v. 1671. Acerbissimum Chori sarcasmm quivis etiam non admonitus facile sentiet. Vanam enim Aegistho jactantiam pariter ac mulierositatem objicit.

v. 1672. μὴ προτιμήσης, *ne cures, sed nihili potius aestimes, vanos hosce latratus.*

v. 1673. post θήσομεν intelligendum πάντα vel e sequentibus anticipandum δώματα.

AD AGAMEMNONEM EXCURSUS I.

DE HUIUS TRAGOEDIAE CONSILIO ET ADORNATIONE.

Aptissimum ad metus, terroris, misericordiae sensus excitandos huius tragoediae argumentum esse, nemo ibit inficias. Rex victoriae gloria bellicisque virtutibus clarus feliciter domum redux a perfida uxore, adulterii rea, per insidias trucidatur. Quo quid potest esse miserabilius? Quid vero magis hominum animos terrefere poterat, quam tantam regis fortunam atque potentiam uno aut altero mulierculae ictu repente concidisse? Itaque tota tragoediae pericula potentium, humanae fortunae fragilitatem, divinam in exigendis facinorum poenis justitiam praedicat.

Chorum poeta in hac tragoedia sic adornavit, ut probabilius inveniri ex hoc genere nihil possit. Primum enim, quod senibus ἐν Ἀγῶνι praesidio relictis has partes demandavit, id cum per se aptum et appositum erat argumento fabulae, tum praesertim hanc ob causam huic loco et tempori valde accommodatum, quod, cum hi senes per vices excubias in urbe agerent, nocturna eorum apparitio neminem spectatorum offendere posset; eos potius, ut ante portas urbis, sic circa regiam noctu praesto futuros expectandum erat. Atque adeo chorum Aeschylus non mori magis tragoedorum, quam artis necessitati dedit.

dit. Quamquam Graeculus ille, qui argumentum traegodiae conscripsit, significat, Chorum senum a Clytaemnestra, nuncio de face audito, advocatum esse; αὐτῆ (Κλυταιμνήστρα) τὸν τῶν πρεσβυτῶν ὄχλον μεταπέμπεται, περὶ τοῦ πυρσοῦ ἐρῶσα. At si Aeschylus rem ita instituisset, vacuum intervallum inter prologi extremum sermonem et Chori εἰσβασιν reliquisset, quod et vitiosum est, et ab Aeschyli more plane alienum. Sed nihil in tragodia usquam apparet, quo illud scholiastae commentum aliquo modo comprobetur. Neque Chorus se arcessitum esse dicit, quod certe, si hoc poeta voluisset, v. 82 sqq., ubi primum Clytaemnestram alloquitur, facere debuisset; neque regina significat, se illos ad regiam adesse iussisse; lectori potius, illa Graeculi opinione nondum occupato, nihil clarius est, (quod spectatoribus magis etiam in scena intelligi necesse erat) quam illis senibus in via stantibus, tempusque seniliter confabulando fallentibus praeter opinionem accidere spectaculum ignium ex omnibus aris repente collucentium, reginaeque sacrificia per totam urbem obeuntis. Id porro admirabile est, quomodo Aeschylus in Chori partibus elaborandis, non solum, quae ab eo dicenda essent, ad argumentum fabulae diligenter accommodaverit, (in quo interdum lapsus esse scimus Euripidem, ut qui ea saepe Chorum decantare iusserit, quae ab interlocutorum sermone alienissima essent;) sed etiam quomodo eum sensum et affectum, quo senum illorum chorus hoc tempore maxime impletus esset, metum scilicet et curam de Agamemnonis, quae in posterum futura esset, fortuna, callide per totam fabulam, h. e., per omnes Chori partes, ita atemperaverit, ut is metus initio levis et incertus, deinde paulatim vires sumeret, tum, auditis Graecorum revertentium naufragio ceterisque calamitatibus, confirmaretur, post Agamemnone viso, in ancipitem animi suspensionem abiret; donec tandem Cassandrae vaticiniis au-

ditis horror in timoris locum succedat, paulloque post ipsa caedes Agamemnonis in aedibus perpetrata in stuporem eos ac desperationem adducat. In Clytaemnestrae, in Talthypii praeconis, in Agamemnonis partibus nihil facile quod supervacuum sit, aut praeter rem arcessitum invenias; Cassandrae autem oratio jam olim habita est callidissimum artis tragicae et perfectissimum opus. Neque vero in exitu fabulae Aeschylum peccasse, jure aliquis dixerit; haud dubie enim ad summam fabulae pertinebat, ut spectatores, quid de Clytaemnestra et Aegistho futurum esset, scirent, cum Chorus intellecta regis caede ad seditionem spectare videretur. In hanc tamen reprehensionem tragoediae nostrae *οικονομία* incurrit, quod postridie ejus noctis, qua Troja capta fuerat, Agamemnon ad Argos redire fingitur, eamque ob causam jam olim Aeschylum a quibusdam criticis notatum fuisse discimus e schol. ad v. 513. (*Τινὲς μέμφονται τῷ ποιητῇ, ὅτι αὐθήμερον ποιεῖ τοὺς Ἕλληνας ἤκοντας.*) Atque minus ea res offensionis haberet, si veteris tragoediae ea fuisset constitutio, quae apud nostros invaluit, ut finito quolibet actu intervallum quoddam temporis relinquatur, quod sublato aulaeo quamvis magnum sibi fingere spectator possit. Nunc quum chorus in Agamemnone pariter ac in reliquis Graecorum tragoediis de scena non recedat, unaque sit actionis perpetuitas, ita ut ubi desierint interlocutores, continuo chorus partes eorum suscipiat, fieri non potest, quin omnibus ineptum absurdumque videatur, eventus plurimum non dicam dierum, sed mensium intervallo sejunctos, unius ejusdemque diei spatio concludi. Neque vero technam aliquam excogitavit Aeschylus, qua illud vitium tegetet, aut animadversioni spectatorum subduceret; sed ita potius omnia instituit, ut apertius etiam esset, nec quemquam e populo vel mediocriter tantum spectaculo intentum subterfugere posset. Eadem nocte, qua Troja capta est, speculator id ex signo

sa-

facum ab excubitoribus per montium intervalla dispositis accensarum comperit, reginaeque nuntiat. Id repetit Clytaemnestra v. 287.; hac nocte, inquit, capta est Troja, quae hunc diem peperit; suspicatur etiam hoc ipso die magnum in urbe tumultum fore (v. 329.), quin imo milites Graecorum secure tandem in aedibus Trojanorum dormituros esse dicit (v. 345.). Chorus in extrema parte cantus Clytaemnestrae verbis subjecti, in dubitationem incidit, an recenti huic signo sidendum sit, metuitque ne regina mulierum ritu nimis forte credula fuerit. Hunc scrupulum senibus eximit regina praecognem Achivorum a littore appropinquantem conspicata; qui appulisse regem cum suis, ipsumque brevi adfuturum nuntiat; nec tamen diffitetur illos procellis vexatos, ac tempestate disiectos fuisse. Atque adeo, quae in rerum natura aliquot mensium spatio vix absolvi poterant, ea Aeschylus in scena unius diei spatio fieri iussit. Ceterum si Aeschyli Agamemnon cum tragoediae cognomine, quae sub Senecae nomine fertur, comparaveris, hujus inanem fastum cum illius sublimitate, hujus frigida acumina cum veris illius magnificisque sententiis nec unquam nisi suo loco positis, hujus affectatum dicendi genus cum decora illius elocutione, hujus partes inter se et cum Choricis male cohaerentes cum apta illius dispositione; si denique falsas doloris apud Senecam voculas cum veris naturae vocibus, quae in Aeschyli fabula audiuntur, contenderis, facile quantum inter poetam summis ingenii viribus animatum, ac declamatorem aliquem invita Minerva musicas artes tractantem, intersit intelliges.

EXCURSUS II.

ad v. 291 sqq.

Faces istas in speculis per intervalla montium dispositas, quibus Clytaemnestrae Trojae expugnatio nuntiata fuisse dicitur, Aeschyli potius ingenio, quam rerum gestarum memoriae tribuendas esse censeo. Idem vero Vossio (Obs. ad Melam, pag. 119.) concedo, etiamsi fabulosae sint, veras tamen esse potuisse, cum faces in Ida accensae facile potuerint videri ab iis, qui in summo Athone versarentur, ac quivis nuntius similiter per faces traduces ex uno monte in alium propagari potuerit. Qua quidem in re poëtae artem ac diligentiam merito agnoscimus. Sed ipsam speculatorum dispositionem, quod ad situm locorum attinet, jam breviter cognoscemus.

Prima igitur statio est in Ida, secunda in Hermaeo insulae Lemni promontorio, tertia in Athone. Verba enim ὑπερθ' Ἑλλης γε πάντων de primis ignibus in Ida accensis capienda: *ita ut desuper vis flammae ad locum, ubi excipiebatur progredientis Hellespontum lumine suo tegetet, et collustraret; piceae nimirum, scil. in monte Atho, incensae aureum lumen solis instar denuntians Macisti speculatoribus.* Rarior vocabuli *νωτίζειν* usus, ut *terga tegendi*, s. simpliciter *tegendi* vim obtineat. Idem tamen occurrit apud Eurip, Phoeniss. v. 667., quem ad locum pertinere videtur glossa Hesychii *Ἐνώτισεν· τὰ νῶτα περιεσκέπασεν.* Quarta igitur specula in monte Macisto erat; cujus etsi locus accurate definiri non potest, nomen tamen montis haud inauditum et pluribus commune ferit. Nam Lesbo Macistus mons fuit, cujus mentio fit apud Plinium H. N. lib. V. Hujus igitur excubitores ignibus ibi accensis lumen longe propagarunt usque ad Euripum, ubi quinta erat vigilum statio in monte Messapio. Pausan. lib. IX. c. 22. *Τῆς δὲ Βοιωτίας τὰ ἐν ἀριστερῇ τοῦ Εὐρίπου Μεσάπιον ὄρος καλούμενον.* cf. Strab. lib. IX. p. 405. ed. Casaub.

Inde

Inde flammae splendor transmissus fuit ad sextam speculam in monte *Cithaerone* constitutam. Ibi denuo custodes accenderunt ignes, quorum splendor superato lacu Gorgopi usque ad *Aegiplanctum*, qui mons erat in Megaricis, propagaretur. Hesychius: Γοργῶπις ἑκατῆνος ἐν Πυλαίῃ. Δίμνην Φασὶ εἶναι ἐν Κορίνθῳ. Εἰληφέναι δὲ τοῦνομα διὰ τὸ Γόργον (ἢ Γόργω) ἐμπεσεῖν εἰς αὐτήν.

Ab Aegiplancto septima statione signum ignibus datum ad Arachnaeum collem Argis vicinum, in quo octava erat excubiarum statio, cujus accensas faces observabat speculator in arce regia constitutus v. 1 sqq.

Ignis autem in Aegiplancto accensus dicitur etiam *Saronicum sinum*, ejusque longe conspicuum promontorium collustrasse. Recte enim Heathius adversus Isaacum Vossium monuit; *Σαρωνικόν πόντον* nomine designari non posse, quod ille opinabatur, portum Troezeniorum; nec *πρῶνα* esse montem Hermionae vicinum, sed potius montem, cujus in vertice Hermione sita erat. Ac fortasse Aeschylus *κάτοπτον πρῶνα* Sunium promontorium intellexit. Arachnaeus mons in Argolide memoratur Pausan. II. 25.

Genetiv
Bund für
Gabelriech
Prüfungsgesellschaft

PA
3825
A2
1809
v.2

Aeschylus
Tragoediae

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

